

णमो निरिन्दमाणस्त ।

श्रीभूपेन्द्रसूरि जैनसाहित्यसमिति प्रयाद १५

श्रीमद्विजयराजेन्द्रसुरीश्वर-श्रीधनचन्द्रसूरि-भूपेन्द्रसुरीश्वरेभ्यो नमः ।

पूर्वाचार्यविरचित-

श्रीगच्छाचारपयत्रा ।

सस्कृतछाया सह गुजराती विवेचनयुक्त

सयोजक-जगत्पूज्य सौधर्मवृद्धसपोगच्छीय भट्टारक श्रीमद्विजय
राजेन्द्रसुरीश्वरजी महाराज ।

सशोधक-उपाध्याय श्रीगुलारविजयजी महाराज ।

प्रकाशक-

श्रीभूपेन्द्रसूरि जैनसाहित्यसमिति

आहोर (माराठ)

श्रीधीरनिर्माण स २४७१

विक्रम स २००२

धीराजेन्द्रसूरि स ३९

मूल्य रु ३

इस्वीसन् १९४५

श्रीभूपेन्द्रसूरि जैन साहित्यप्रकाशकसमितिकी पुरतकें

प्रथमांशमावली

क्रमांशसंख्या

१	सक्तमुक्तावली भाषाकवितामय-संस्कृत टीकायुक्त.	२९
२	जिनेन्द्रगुणमञ्जरी-चैत्यवन्दन-स्तुति-स्तवनादि सग्रह	११
३	श्रीभूपेन्द्रसूरि-जयन्ती हिन्दी कवितामय	०
४	जगवल्लभस्तवनमाला	१०
५	सिद्धरप्रकरण-समूलहिन्दीभाषायुक्त	८॥
६	शांतसुधारस भावना-समूलहिन्दीभाषायुक्त	८
७	दृष्टान्तशतक-संस्कृतटीकायुक्त	८
८	चन्द्रराजचरित्र-गद्यपद्यात्मक	२०
९	कामघटकथा-गद्यपद्यात्मक	५
१०	पद्मदर्शनसमुच्चय-हिन्दीभाषायुक्त.	३१
११	भयुंदादितीर्थमाला	२
१२	प्रभुस्तवनसुधाकर	२३
१३	कल्याणानन्दविलास	४
१४	सवेगद्रुमकन्दली-हिन्दी विवेचनसह	४
१५	गच्छाचारपथम्ना-गुर्जरमाया विवेचनयुक्त	४८
१६	श्रीभूपेन्द्रसूरि-जीवनचरित्र हिन्दीभाषा.	१६
१७	देवर्षिगुणरत्नाकर-चैत्यवन्दनस्तुतिस्तवनादि सग्रह	१६

मुद्रक :

गुलाबचन्द देवचन्द शेट्ट
आनन्द प्रिन्टिंग प्रेस
भावनगर (वाठियावाट)

આદિ-વચન

જૈન ઘાટ્મય એક મહાસાગર સદૃશ છે જેમ મહાસાગરનો પાલ ન પામી શકાય તેમ જૈનસાહિત્ય-સમૃદ્ધિની તુલના થઈ શકતી નથી

માનવી એ સયોગાધીન પ્રાણી છે તેને સતત જાગૃત રાખવા માટે આપણા પરમોપકારી પૂર્વપુરુષો સાહિત્યની અખરિત ઉપાસના કરી છે સસ્કારી સાહિત્ય એ સંસારવાસી જીવોને માટે સુધા (અમૃત) સદૃશ છે સુધાપાનથી જેમ પ્રાણી અમરત્વને પામે છે તેમ સાહિત્ય-પાનથી પણ પ્રાણી નિર્ભીક બને છે

પદમકાલના પ્રભાવે પ્રાણીઓની મતિમદતા ઘવા લાગી અને પરિણામે જૈન ઘાટ્મયને ચાર વિભાગમાં વહેંચી નાહવામાં આવ્યું (૧) દ્રવ્યાનુયોગ, (૨) ઘરણકરણાનુયોગ, (૩) ગણિતાનુયોગ અને (૪) કથાનુયોગ

બાલજીવોને કથાનુયોગ વિશેષ રુચિકર થાય છે એટલે આપણા માહિત્યમાં કથા-પ્રયો વિપુલ પ્રમાણમાં રચાયા છે, પણ સાધોસાધ આચારનું જ્ઞાન પણ અત્યાગ્રહ્ય છે કહ્યું છે કે-આચાર પ્રથમો ધર્મ । આ શ્રીગચ્છાચારપયજ્ઞો ઘરણ-કરણાનુયોગનો પ્રથમ છે

કોઈ પણ પ્રથમી પ્રામાણિકતાનો આધાર તેના કર્તાપુરુષ ઉપર અવલયે છે આ શ્રીગચ્છાચારપયજ્ઞો પણ પૂર્વપુરુષપ્રણીત છે સામાન્ય નિયમ એવો છે કે-પયજ્ઞાની રચના ગણધરમહારાજા કે ભગવતના હસ્તદીક્ષિત શિષ્ય કરે છે એટલે આ પયજ્ઞાની પ્રામાણિકતા માટે અશ માત્ર આશકાને સ્થાન રહેતું નથી

આ ગચ્છાચારપયજ્ઞામાં સાધુ-સાધ્વીના વિસ્તારપૂર્વક આચાર-વિચાર વર્ણવેલ છે આ પયજ્ઞા ઉપર શ્રીમદ્ આનંદવિમલસૂરિજી-શિષ્ય શ્રીવિજયવિમલગણિય સસ્કૃત ટીકા રચી છે

સૌધર્મસૂત્રપોગચ્છીય, ક્રિયોદ્ધારક, જગત્પૂજ્ય શ્રીમદ્વિજયરાજેન્દ્ર સૂરીશ્વરજીની સાહિત્યસેવાથી જૈનસમાજ અજ્ઞાત નથી તેમણે પોતાનું મમત્ત્વ જીવન સાહિત્ય પાછલ ન્યોછાવર કરી દીધું હતું “અભિધાનરાજેન્દ્ર કોષ” જેવો અજોડ પ્રથમ એ વડની સાહિત્યોપાસનાનું અપ્રતિમ ફલ છે બાલજીવોની

સમજણને માટે તેમણે આ ગચ્છાચારપયશાસુ ગુજરાતી ભાષામાં વિચરણ રચ્યું અને આ પ્રથમી વિશેષ ઉપદેશતા માટે (૧) મૂઠ ગાયા, (૨) તેની સસ્ત્ર છાયા (૩) મૂઠ ગાયનો બંધ અને (૪) વિસ્તૃત વિવેચન-આ ધમ રાજ્યો છે

“ ગચ્છાચાર ” ઇ નામ જ પ્રથમી સામગ્રી શુ છે તે આપોઆપ જણાયે છે સાધુ સાધીના આચારવિશાસુ અને ક્ત-યનુ જ આમાં મુખ્યત્વે વિચરણ છે પ્રથ રોચક યો તે માટે પ્રસંગે પ્રસંગે કયાઓ પણ આપવામાં આધી છે

આ ગચ્છાચારપયશાસુનાં હસ્તલિખિત પ્રતિ સ્વ૦ શ્રીવિજયભૂષે ટ્રસ્ટીજી મહારાજના જોવામાં આધી તેમણે તેને જનાપકારી જાણી મુદ્રિત કરવાની ઇચ્છા કરી તેવામાં તેઓ સ્વયંવાસી થયા ત્યારનાં દયા યા રત્નમાનાચાય શ્રીવિજયયતી ટ્રસ્ટીજીની અધ્યક્ષતામાં સ્વ૦ શ્રીવિજયભૂષે ટ્રસ્ટીજીના પ્રયોને પ્રવાશિત કરવા માટે “ શ્રીભૂષે ટ્રસ્ટી જૈનસાહિત્યસમિતિ ” ની સ્થાપના થઈ તેના કાય માટે (૧) સાહિત્યરસિક ઉપાધ્યાય શ્રીગુલાબવિજયની મહારાજ (૨) તપસ્વી મુનિરાજ શ્રીહર્ષવિજયજી મહારાજ (૩) શાતમૂર્તિશ્રીહસ્તવિજયની મહારાજ અને (૪) મુનિશ્રી કલ્યાણવિજયજી મહારાજની નિયુક્તિ કરવામાં આધી

આ સમિતિ અત્યારસુધી ૧૭ ગ્રન્થો પ્રગટ કર્યા છે, આ ગચ્છાચાર પયશો ઇ પદરમો પ્રયાગ છે અત્યાર સુધીના પ્રવાશનોની માફક આ પ્રથમ પણ સમાજના આદરને પાત્ર થશે આશા છે કે-ગુણગ્રાહી સજ્જનો આ પ્રથમ સવિશાસ લાભ લઈ અમારા પ્રયાસ સફળ કરે

આચાર્યશ્રીનાં જૂનો ગુજરાતી ભાષાને રોચક ને શિષ્ટ ભાષામાં મૂકવા માટે માધનગરનિવાસી પદ્મિન રાઠુભાઈ રુગનાથે કરેલ સુમયાસ માટે આભાર માનવામાં આધે છે મુદ્રણકાયામાં સારી કાલ્જી રાખવા આનંદ પ્રેસના માલિક શેઠ ગુલાબચંદ દયચંદ પણ ધન્યવાદને પાત્ર છે

મૂળ મુદ્રારના વિગેરેમાં પણ પૂરતી કાલ્જી રાખવા છતાં દષ્ટિદોષ અને પ્રેસ દોષને કારણે કઈ સ્થામી રહી ગઈ હોય તો ઘાતકવર્ગ સુધારી વાચવા કરવા કરે.

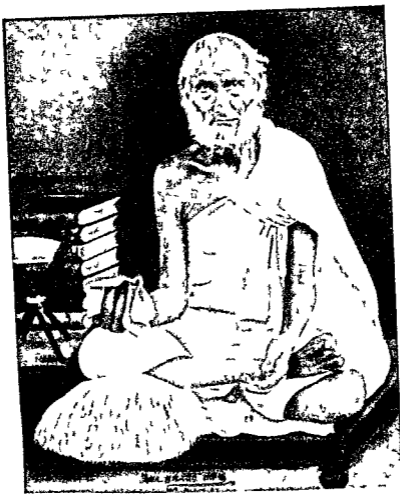
વિ સ ૨૦૦૨ }
આપાદી }
પૂણિમા }

સચાલક—

શ્રીભૂષે ટ્રસ્ટીજૈનસાહિત્યસમિતિ
વાયા-પરણપુરા મુ પો. આહોર (મારનાડુ)

श्रीमौघर्मबृहत्तपाग-छाधिपति-जगत्पूज्य-आचार्यदेव-

श्रीमन्महादेव वि स १९२४ बंगाल मुनि ५ आश्वि क्रियोत्तर सुतिपद-वि स १९३५ आषाढ वार १० जावरी।

श्रीमद्-विजयराजेन्द्रसूरी-वरजी महाराज ।

स्वगवाप्त-वि स १९६३ पीव मुनि ७ सु० रात्रगठ

दीक्षा-वि स १९०४ वैशाख मुनि ५ वजा-उदयपुर

जन्म-वि स १८८३ पीव मुनि ७ भारतपुर

विषयानुक्रम-

आचार्यस्वरूपनिरूपण-पहेलो अधिकार

विषय	पृष्ठ	विषय	पृष्ठ
मगलादिकनो आवश्यकता	३	अगरमर्काचार्यनी कथा	६१
महावीर नाम केम पडगु ?	५	आचार्यना ३६ गुणो	६८
गच्छाचार पयत्नानी प्राचीनता	७	आलोचनानी आवश्यकता	७३
केना गच्छमा वाम करवो ?	८	साग आचार्यनु कर्तव्य	७४
तेने रगता ट्टातो	८	रख, पात्र ने वसतिनी विचारणा	७६
भट्ट गच्छवामनी मसारभ्रमण	११	दीक्षा कोने न आयी शक्या ?	८९
गच्छाचार पयत्नाना कत्ता श्रोग ?	१२	अतिमुक्क हुमारनी कथा	९१
वाचना क्यारे घई ?	१४	वचशामीनु घृतात	९६
प्रकीर्णक एत्ते गु ?	१७	आर्यरक्षितधूरिनु घृतात	१०६
श्रुतज्ञानना प्रकार	१६	नपुसकना प्रकारो	१११
कालिक ने उत्कालिक श्रुतनु	१७	सारणादिकनो आवश्यकता	११४
विम्बुत विवेचन		शिव्य शत्रुरूप क्यारे मनाय ?	११५
सारा गच्छवाप्तनु फल	२९	शिव्य गुरुने ममजायवानी रीत	११७
शैलकाचार्यनी कथा	३०	जानाचारनु स्वरूप	१२१
वीर्योष्ठासनी वृद्धिथी फलप्राप्ति	४१	वर्णनाचारनु स्वरूप	१२३
अरणिक मुनिवरनु घृतात	४२	चारित्र्याचारनु स्वरूप	१२५
आचार्यना लक्षणो	४७	तपाचारनु स्वरूप	१२७
अष्टाचार्यना चिह्नो	४८	वीर्याचारनु स्वरूप	१३७
शुष्य समधी अथनी कथा	५२	पिंडादिकनु वर्णन	१३७
आलोचना कोनी पामे लेवी ?	५४	सौल प्रकारना उद्गम दोष	१३८
विक्रया अने तेना प्रकारो	५६	सौल प्रकारना उत्पादन दोष	१३९

धेवरीया साधुनु वृत्तात (फुटनोटमा) १३९	सारा अने भ्रष्टआचार्यने उपमाओ १९३
सेबिया साधुनु वृत्तात (फुटनोटमा) १४०	सायदाचार्यनी कथा १९४
आपाढाभूतिनु वृत्तात (फुटनोटमा) १४१	मोक्षमार्गना विनाशक } १९८
सिंहकेसरिया साधुनु वृत्तात (फुटनोटमा) १४१	आचार्यना त्रय प्रकार }
दश प्रकारना षण्णा दोष १४२	सविज्ञ पाक्षिकना लक्षणो १६१
पाच प्रकारना आसैषणा दोष १४३	चरणसित्तरीने कर्णमित्तरीना भेदो १६४
आचार्य त्रीना भग तुल्य १४४	सविज्ञपाक्षिकनु कर्तव्य १६६
विहारनु विमृत स्वरूप १४५	आचार्यने शिखामण १६८
सारा आचार्यनु कर्तव्य १५१	

यतिस्वरूप-बीजो अधिकार

धोनी साये विहार करवो ? १७१	धत्ता काकदीनी कथा (फुटनोटमा) १९२
अगोतार्थ साये विहारनो त्याग १७१	गजसुकुमारनी कथा (फुटनोटमा) १९२
सात नयनु स्वरूप १७३	दश प्रकारनी समाचारी १९३
सप्तभगीनु सक्षिप्त स्वरूप १७५	पडिलेहणनु सुंदर स्वरूप १९४
गोताघ मुनिना श्रेष्ठता १७६	आवश्यक सवधी वर्णन १९६
चारित्र-कांगनो मा । १७८	सत्तर प्रकारनो समय १९९
अगीताघनो उपदेश शेर महण १७९	वाणीना प्रकार १९९
अगीताघना पाच प्रकार १८०	आहारनु प्रमाण २०१
अगीताघना सगधी अघ पतन १८१	कोना हाथथी आहार न लेवो ? २०३
सुमतिनु वृत्तात १८१	मद्योननादि पाच द घो २०४
जळमनु यनु स्वरूप १८५	चारित्र-बहन माटे ज आहार कल्पे २०५
रागी ने कोधी शिष्यवाजा } १८८	वास्तविक गच्छ कोने कहेवो ? २०५
गच्छनो त्याग }	सा चासगनु वजन २०८
सारा गच्छमा वास करवावो लाभ १८९	अणिगापुत्र आचार्यनु वृत्तात २०८
कवा साधुओ निजरा करी शके ? १८९	बुद्धमुनिने पण सा जो सायेना } २१३
स्वदकाचायनु वृत्तात (फुटनोटमा) १९०	वार्ताजापनो निषेध }
स्वदिक मुनिनी कथा (फुटनोटमा) १९१	स्त्रीजातिमा दुषणो २१५

स्त्रीवाचक शब्दोना विविध अर्थो	२१५	जल्जना एक बिंदुमा केटला नीबो ?	२४६
स्त्रीना रूपो सबधो अर्थ	} २१६	अर्हिमानी श्रेष्ठता	२४७
शास्त्रकारोनु कथन		ऐषणीय जल्जना प्रकारो	२४९
रत्नवालुक मुनिनी कथा (फुटनोटमा)	२१७	अग्निपायनो उपयोग केम करवो ?	२५२
मणिरथनी कथा (फुटनोटमा)	} २१९	वनम्पत्तिकाय सबधो वर्णन	२५३
अग्निसमीपे धीनी माफक स्त्री		कुचेष्टाना पाच प्रकार	२५५
सप्तगनो सदतर त्याग	२२१	नास्तिकवादनु गिरसन	२५६
रानीमती ने रथनेमिनु वृत्तान	२२२	जीवमथापना कुलक-साथ	२५९
साध्वीसग-एक मुद्रकेल बधन	२२३	धृतेनी कथा	२६२
साध्वीनु कई रीते रक्षण करवु ?	२२५	चडकौशिकनु वृत्तान	२६७
स्थानागसूत्रमा दशवैल साधु -	} २२६	अहमित्र माधुनी कथा	२६९
साध्वीओने एकत्र रहेवाना		वराहमिहिरनु वृत्तान	२७०
पाच स्थळो		कारण उत्पन्न थये छते पण	} २७४
लब्धिधारी पण चारित्र्यभ्रष्ट		वस्त्रादिस्नु अतर करी माधुण	
साधुनो त्याग	२२७	साध्वीनो स्पर्श न करवो.	
क्षुल्लक साधुनु वृत्तांत	२२७	अनगरानपुत्र ने सुकुमारिकानु वृत्तांत	२७५
लब्धिओनु विस्तृत विवेचन	२२८	स्त्रीस्पर्शधी हानि	२७७
सनत्कुमार चक्रीनु वृत्तांत(फुटनोटमा)	२२९	क्या कारणे स्पर्श करी शक्या ?	२७७
कई लब्धि कोने होय ?	२३५	रोहा तापमीनी कथा	२७९
रात्रि-आहारना दोषो	२३७	कन्कादिक केवी रीते कढाववा ?	२८१
कल्प अने चैपनो अधिकार	२३९	सुभद्रा सतीनु वृत्तान	२८२
आठ प्रकारनी गोचरभूमि	२४१	मूळ गुण विनानो साधु गच्छवाद्य	२८४
चार प्रकारना अभिमष्ट	२४१	थीणद्धि निद्राना पाच दृष्टाओ	२८५
दश प्रकारना प्रायश्चित्त	२४२	कपायदुष्ट साधुनु वृत्तांत	२८७
सुसाधु केवा होय ?	} २४४	सुवर्णादिकना स्पर्शनी निषेध	२८८
लक्षापना रक्षक		धान्य अने पात्रना प्रकारो	२८९
दृश सबधमां सुखक साधुनी कथा	२४६	साध्वीण मेळवेला उपकरणो	} २९०
		साधुओने कल्पे नहीं	

साध्वीय वस्त्रादिक कद् रीते मेळववा ? २९१	क्षमापनानु महत्त्व	३१३
दुर्गाह स्त्रोहृदय २९३	कुमारानु वृत्तात	३१४
लौकिक शास्त्रोमा दर्शावज स्त्रीचरित्र २९३	दुमफनु वृत्तात	३१५
रेवतीनु वृत्तात २९४	उत्पायन राजर्षिनी कथा	३१६
पाताळमुदरीनी कथा २९९	सारा गच्छना लक्षणे	३२४
भोजन समये साधु मडळमा } ३०१	नार मकारनी भावना	३२५
साध्वी आगमनो निषेध }	पांच हेतुभोगो परिहार	३२७
सुगच्छना साधुओ क्रोधादिक	केवा गच्छमा वास करवो ?	३२८
कषायवाळा न बने ३०२	पाच इन्द्रियोना विषयोनु }	३२९
स्फदकाचायेना जिप्योनु प्रतात ३०२	विषम परिणाम }	
बजुनमालोनी कथा ३०४	श्रोत्रेंद्रिय विषये राम-कथा	३२९
दमरुत राजर्षिनी कथा ३०६	चक्षुइन्द्रिय विषये श्वपलाक्ष कथा	३३०
क्रोध सन्धवी अक्षकारी भट्टानी कथा ३०८	घ्राणेंद्रिय विषये गधमिस कथा	३३१
माया सन्धवी पाडुर आर्यानी कथा ३१०	रसनेन्द्रियना विषये मधुमियनी कथा	३३१
लोम सन्धवी आय मगुसूरिनी कथा ३११	स्पर्शेंद्रिय विषयमा महेन्द्रनी कथा	३३१
साधुओणे परम्पर कव्हट-कवाम	इन्द्रियना विषयो सन्धवी प्रशमरति- }	३३२
न करवो ३११	कारनु कथन	

साध्वीस्वरूपनिरूपण-श्रीजो अधिकार

साध्वीने षष्ठात उपाश्रयमा न राखवीउ ३१५	रात्रि समये मा वीण सुवान }	३४९
सा वीनी मयादाओ ३३६	पुरुषने धर्मकथा ७ सभळाववी }	
एकात वाताश्रयना दोषो ३३७	साध्वी पुण्योनी सभामा }	३४९
सा वीण कवा वस्त्रो वापरवा ? ३३८	व्याख्यान न भापी शके }	
सा वीण गृहस्थादिकनी सीवणा } ३३९	कुमा वीना लक्षणे	३५१
दिक्र क्रिया ७ करवी }	सा वीण रात्रे शयन केम करवु ?	३५३
सुमद्रानी कथा ३३९	क्या कार्या करनार साध्वीने }	३५४
कालोनी कथा ३४५	साध्वी न व्हेवो? }	
साध्वी शासननी शत्रु क्यारे गणाय ? ३४७	गणिनी पडने योग्य साध्वीनां लक्षणे	३५६

शकादि पृच्छा माटे गुर समक्ष केवी रीते जवु ?	} ३६८	सा वीण केवी भाषा न बोल्ची ?	३७२
विहारनी मर्यादा	३६९	—•—•—	
नावमा वयारे बेसवु ?	३६१	उपसंहार—	
नावना प्रकारो	३६२	आ गच्छाचार पयलो कया	} ३७३
जळ उत्तरवानो विधि	३६३	शास्त्रग्रन्थोमाधी उध्धृत करेल्ले छे ?	
विहार संबधी मासज्जपनु वर्णन	३६५	असज्जज्ञाना प्रकारो	३७४
चातुर्मास क्यां ने केवी रीते रजेवु ?	३६६	आ पयलो कोणे भणवो ?	३७६
पर्युषणा चोधनी केम धई ?	३६८	आ पयनाता पठनधी लाभ	३७६
विहार वयारे करवो ?	३७०	पाटपरपरा	३७६
		प्रशस्ति-सार्थ	३७८

मूलगाथानाम् अकारादिक्रम-

गाथा न	पृष्ठ	५४	गरफरुमककमाए	१८९
९२ अइदुहहमेमज्ज	२९१	१०६	खुड्डो वा अहता सोहो	३३३
४८ अगीय थकुमीलेहि	१८०	६९	खेलपडिअमप्पाण	२२३
४६ अगीयत्थस्म वयणेण	१७८	१२१	गइत्तिन्ममाडपदि	३५०
१२० अजयणाए पकुव्वति	३५०	११४	गच्छइ सत्तिलामगई	३४७
२ अत्थेगे गोयमा ! पाणी	११	१३७	गच्छायार सुणित्ताण	३७३
२२ अपरिमात्री मम्म	१४४	५१	गच्छो महाणुमात्रो	१८८
१०४ भारंमेसु पमत्ता	३२८	११२	गणिगोअम ! जा उच्चिअ	३३६
७८ इच्छिज्जइ जत्थ मया	२४८	४४	गीअत्थस्म वयणेण	१७५
५ उज्जम मव्वयामेसु	२८	४१	गीअत्थे जे सुमत्तिगे	१७०
२९ उम्मग्गट्ठिण सम्मग्ग	१५९	५६	गुस्सणा षज्जमक्कज्जे	२००
३० उम्मग्गट्ठिओ ण्को	१५९	५२	गुरुणो छदणुवत्ती	१८९
३१ उम्मग्गमग्गस	१६०	११५	गेहसु मिहत्थाण	३४७
९३ एगो एगिधिण मदि	२९१	९५	घणमज्जिनयहयकुहण	२९३
३४ ओमनो त्रि विहार	१६४	१२	छत्तीमगुणममण्णा	६८
९९ काणमकारणेण	३१२	३३	जइ नवि मक्क काठ	१६३
६५ कि पुण तरुणो अचट्ट	२२०	६६	जइवि सय थिरचित्तो	२२१
८६ कीरड धीअपण्ण	२७६	३८	जओ, सयरी भवन्ति	१६८
२४ कुलगामनभारज्ज	१५१	११०	जत्थ जयारमयार	३३६
७६ सज्जूरिपत्तमुजेण	२४५	९७	जत्थ मुणीण कत्ताया	३०२
५३ खते दत्ते गुत्ते	१८९	६१	जत्थ य अज्जाकप्पो	२०७
१२५ खरघोडाइहाणे	३५३	९१	जत्थ य अज्जालद्धम्	२९०

६२ जत्थ य अज्जाहि सम	२१३	११८ जो जत्तो वा जाओ	३५०
१०८ जत्थ य उपस्मयाओ	३३५	५८ त पि न रुवरसत्थं	२०५
१०७ जत्थ य एगा सुद्धी	३३५	१३३ तम्मूल मसार	३७१
१०९ जत्थ य एगा समणी	३३५	७ तम्हा निउण निहालेउ	४५
१३० जत्थ य गच्छे गोयम !	१३०	१०५ तम्हा सम्म निहालेउ	३३३
१११ जत्थ य गिहत्थभासार्हि	३३६	२७ वित्थयरसमो घुरी	१५३
१०१ जत्थ य गोयम ! पचण्ह	३२६	३७ तीआणागपकाले	१६७
६० जत्थ य जिट्ठकणिट्ठो	२०७	१९ तुम्हारिसा त्रि मुणिवर	११७
१२३ जत्थ य येरी तरुणी	३५३	६४ येरस्म तत्रस्मिस्म व	२२०
१०३ जत्थ य मुणिणो कय	३२७	९४ दढचारित्त मुत्त	२९१
७७ जत्थ य वाहिरपाणिअ	२४५	१३२ दमणियार कुण्ट	३५९
८९ जत्थ य वाग्गियाण	२८८	५७ दूरुद्धियपत्ताडसु	२००
११७ जत्थ य ममणीण	३४८	१४ देस खित्त तु जाणित्ता	७४
७९ जत्थ य मूलविम्वइय	२५१	९८ धम्मतरायमीण	३०८
७२ जत्थ य सनिहिउक्खट	२३५	१२४ धोयति कठिआओ	३५३
९६ जत्थ समुदेसकाले	३०१	१ नमिउण महावीर	४
९० जत्थ य हिरण्णसुवण्ण	२८८	२० नाणम्मि दसणम्मि य	१२०
८८ जत्थ हिरण्णसुवण्णे	२८८	४२ निट्ठविअ अठमभट्टाणे	१७०
८३ जत्थित्थीकरफरिस	२७४	५० पजलति जत्थ धग्घग्घ	१८७
८५ " "	२७६	४९ पज्जलिय हुयवह	१८१
१२९ जत्थुत्तरपडिउत्तर	३५७	१३६ पढतु साहुणो एय	३७३
१३ जह सुक्कमलो पि विज्जो	७३	४५ परमत्थओ विम नो त	१७५
३ जामद्धजामदिणपवर	२८	४७ परमत्थओ न त अमय	१७९
१७ जीहाए मिलिहतो	११३	२१ पिह उअहि सिज्ज	१३७
४३ जे अणहीअपरमत्थे	१७१	७५ पुढविदग्गअगणिमारुअ	२४४
५५ जे अ न अक्कित्तिनणए	१८९	८१ पुप्फाण वीयाण	२५२
३९ जो उ पमायदोसेण	१६९	१२२ बहुसो उच्छोलिती	३५०

८४ बालाए बुद्धाए	२७४	५९ वेअण ययाउषे	२०६
१६ बालाण जो उ सीमाण	८८	११६ बुद्धाण तरुणाण	३४८
८० धीयपण मारुणि	२५१	२६ म एव भवसत्ताण	१५३
२८ भट्टायारा सूरी	१५८	४० सरोषेण मण सोम ।	१६९
९ भयव केहि लिंगेहि	४७	१५ सगरोउग्गहं विहिणा	८८
३६ भूए अत्थि भविस्सति	१६७	१० सच्छदयारि दुस्मील	४८
७३ मउए निहुअमहाय	२३५	१२६ सज्जायमुग्गजोगा	३५३
१३५ महानिमोहकप्पाओ	३७३	१२७ यमा सीमपट्टिच्छिण	३५६
१३१ माऊए दुहिआए	३५७	३५ सम्मग्गमग्गमवट्टिआण	१६६
१३४ मासे मासे उ जा अच्चा	३७१	१२८ सविग्गा भीयपरिमा य	३५६
७४ मुण्णिण नाणासिग्गह	२३५	६७ सव्वत्थ इत्थियग्गमि	२२३
८७ मूलगुणेहि त्रिमुग्ग	२८४	६८ सव्वयेसु त्रिमुत्तो	२२३
११ मूलत्तरगुणभट्ट	४८	७० साहुस्म नयि लोए	२२४
८ मढी आलवण रत्तम	४६	२३ सीयायइ विहाए	१४५
४ लीला अलसमाणस्म	२८	११३ सीरण तुष्ठाण भरण	३३८
६३ वज्जेह अवग्गत्ता	२१३	१०० मीलत्तवदाणभाव	३२४
७१ वायामित्तेण वि जत्थ	२२६	१८ सीमो वि वेरिओ सो उ	११४
११९ विट्ठिभाणि पउज्जति	३५०	३२ सुद्ध सुमाहुसग्ग	१६०
२५ विहिणा जो उ चोएइ	१५१	१०२ सुणारभपवत्त	३२७
६ वीरिण्ण तु जीवस्स	४१	८२ हाम रोष्ठा कदप्प	२५३

॥ वन्दे श्रीवर्द्धमानचिनेश्वरम् ॥

अनन्तवृद्धिनिधाय श्रीगौतमस्वामिने नमः ।

श्रीगच्छाचार-पत्रो ।

[श्रीविजयमिलगणिरिचित टीकाना आधारे]

जनाचार्य-श्रीमद्विजयराजेन्द्रमूर्तिश्वरवृत्त-

सरल अने रोचक विवेचन युक्त

विवेचन-कर्तानु मंगलाचरण-

समस्तवस्तुपर्याय-स्तोमसत्यप्रकाशक ।

निर्मोही शिवनारीशो, वीरोऽस्तु ज्ञानदो मम ॥ १ ॥

गच्छाचारप्रकीर्णस्य, टीकां लोकसुभाषया ।

कुर्वे वृत्त्यनुसारेण, चाऽधिकां कुत्रचित्त्वपि ॥ २ ॥

श्लोकार्थ-मङ्गल पदार्थोना पर्यायमगूढने सत्य स्वरूपे प्रकाशित करनार,

मोह रहित, शिवयधु-मोक्षरूपी स्त्रीना स्वामी श्रीवीरजिनेश्वर परमात्मा मने ज्ञान दाता थाओ गच्छाचारप्रकीर्णकनी टीकाना आधार लोकभाषा-गुणराती भाषामा हुं अनुवाद-विवेचन कर, हुं आ अनुवादाने मनोगम्य तथा सरल यनायवा माट टीकाना उल्लेख करता पण प्रसंगोचित विशेष विवेचन कर्युं छे

*

*

*

अनन्तवृद्धिनिधान श्रीगौतमस्वामी गणधरमहाराजे पद्यदा चोत्रीश अतिशय धारो, याणीना पानीश गुणोधी त्रिमूर्तित श्रीवर्द्धमानस्वामीने सुविदित गच्छामयधी पृच्छा करी, पटले दयानिधि, अनन्तज्ञानी श्रीवीर भगवते भव्य प्राणीओने सत्कार मागरतो पार परमाड्यामा नौया-जहाज समान, ज-ममरणरूपी दु खदायानछने प्रशात करयामा मेयधारा समान चारित्रधर्मनी प्ररूपणा करीने "गच्छाचारपत्रो" प्रमाणे सुविदित गच्छनु स्वरूप कधी सभजाल्यु ते गच्छाचारपत्रा स्वपरोपकारक

શ્રીગણ્ધાર-પયગ્રા સચિવચન

સમજી, અથવા આપા અનુપમ પ્રથનો સર્વસામાન્ય જનસમૂહ પળ લાભ લઈ શક તે માટે લોકપ્રિય ગુજરાતી ભાષામાં તેનું વિધેચન કરવાનો મેં યથાશક્તિ પ્રયાસ કર્યા છે

મગલાદિની આનંદ્યકતા—

કો, પળ પ્રથનો શરૂઆત કરતા પ્રથમ મગલ, અર્થસમૃધ્ધ, નામ અને પ્રયોજન પ ધાર હેતુઓ દર્શાવવા જોઈએ આના સ્વધર્મા કોઈ પણ શકા કરે કે-‘મગલ કરવાનું કારણ શું ?’ તેનો ઉત્તર પ છે કે-‘વિઘ્નોની ઉપશાંતિને માટે મગલ કરવું જોઈએ, મગલ કરવાથી વિઘ્નપરંપરા ઘિનાશ પામે છે આ ઉપરાંત મગલ કરવાનો ધીજો હતુ પ છે કે-પ્રથમે મગલરૂપ માનીને શિષ્યધર્મ તનુ અધ્યયન કરવા ઉચમશીલ થાય ધીજો લાભ પ પળ છે કે-શિષ્ટધર્મની પરંપરાનું અનુકરણ પળ સચવાય આપણા પૂર્વાચાર્ય મહારાજાઆ પ્રથમ મગલ કરીને જ પ્રથમપ્રારંભ કરતા, પટલે અર્થ ધર્મ પળ તેમની પ્રણાલિકાનું અનુકરણ કરવું જ જોઈએ—આ યથા હતુઓને લક્ષમા રાસ્ટ્રીને જ પ્રથમવર્તા મહાપુરુષ પાતાના રૂપેશ્વ શ્રીમહાવીર પરમાત્મા-અપરનામ શ્રીનર્દેમાનસ્માર્મીને નમસ્કાર કરવારૂપ મગલ કરે છે

ઘઠી શ્લોતાગણની પ્રથ-પ્રવણ કરવામા પ્રયુક્તિ થાય, તેમની ક્ષતિ ઘટ્ટિ પામ તેમજ શિષ્ટાચારનું પાલન થાય તે માટે અર્થસમૃધ્ધ, નામ અને પ્રયોજન પ પ્રણે હેતુઓ પળ દર્શાવવા જોઈએ પ્રસ્તુત પ્રથમા અમુક સ્વધર્મ-ધર્મન આયસો, પ્રથમ અમુક અભિધાન છે અને તે પ્રથ માખઠ્ઠવાથી જ્ઞાનઘટ્ટિ યથા સાથે નિર્જેરા પળ ધર્મે એમ શ્લોતાગણને જણાય તો તે વગ તેમા પ્રયુક્તિ કરવા પ્રયત્નશીલ ઘને

આટલા સમાધાન પછી પળ કોઈ ઘઠી શકા કરે કે-અર્થસમૃધ્ધાદિ પ્રણ હતુઓની આવશ્યકતા સ્વીકારીએ છોપ પળ મગલ કરવાનું શું કામ છે ! કારણ કે જ્ઞાનાધ્યયન કરવું તે જ મહામાગલિક છે તો પછી ધીજુ મગલ શા માટે કરવું ! આ શકાનો પ્રયુત્તર પ છે કે-શ્રેય-કલ્યાણકારી કાર્ય હમેશા વિઘ્નઘ્યાત હોય છે કશુ પળ છે કે-‘શ્રેયાસિં ઘઠુવિઘ્નાનિ’ જે પાપકાર્યની પ્રયુક્તિ કરે તેને વિઘ્ન શું નહવાનું છે ! કારણ કે પાપરૂપ કાર્ય તે જ વિઘ્નરૂપ છે, પટલે વિઘ્નમા વિઘ્ન કયુ નહે ! આથી ઘરાવર રૂપ થાય છે કે શ્રેયકાર્યમા વિઘ્ન ન નહે તે માટે મગલ કરવું જ જોઈએ, પ્રસ્તુત વિષયમા શાસ્ત્રશ્રવણ પ શ્રેય-કલ્યાણકારી કાર્ય છે, કારણ કે તેથી સ્વર્ગાદિ સપત્તિ યાવત્ શિવસુખની પ્રાપ્તિ થાય છે આ ઉપરાંત પ્રથમવર્તાનો પ પળ આશય હોય છે કે-આ પ્રથમ રચનાકાર્ય નિવિઘ્ને સાધત પરિપૂર્ણ થાય, શરીર સ્વધી ઘ્યાધિઓ ઉપશમી જાય અને પ્રફુલ્લ ચિત્તથી પ્રથમો રચના કરી સુખરૂપ પૂર્ણાહુતિ થાય માધ્યકાર પળ આ સ્વધર્મ જણાયે છે કે-

મંગલ કરીને જ-હૃદયને પ્રણામ કરીને જ પ્રવૃત્તિ કરતા મૂલ પ્રથક્તા પણ પ્રથમ પુરુષ છ પટલે પણ મંગલની આપશ્યક્તા પ્રતિપાદન થાય છે કષ્ટ છે કે—

શિષ્ટા શિષ્ટવમાયાન્તિ, શિષ્ટમાર્ગાનુપાલનાત્ ।

તલ્લહ્વનાદશિષ્ટત્વ, તેષાં સમનુપદ્યતે ॥ ૧ ॥

‘ શિષ્ટમાગના પાલનથી-ઘડીલ પુરુષોપ પરમાયલ નીતિરીતિને અનુસરવાથી શિષ્ટપણુ પ્રાપ્ત થાય છે અને તેઓની મયાદાનુ ઉલ્લંઘન કરવાથી લઘુતા પ્રાપ્ત થાય છે’ આ કારણથી જ પૂર્વાચાર્યોપ મંગલ કરવાની પ્રણાટિકા અગીકાર કરી છે આથી રીતે મંગલનો પૂજા રીતે પુષ્ટિ કર્યા પછી દ્વયે સવધ, અભિધેય અને પ્રયોજન-પ્ર ધ્રણ કારણોનો દટતા કરે છે

અસવધ પ્રથમ હોય તો શ્રોતાશ્રમે તેમા રસ લે નહિ પદિત પુરુષો પણ દશ દાહિમાદિક અસવધ થાયથી માપવ તેમા પ્રવૃત્તિ કરે નહિ ઘણી નામ યિનાનો પ્રથમ હોય તો પણ શ્રોતાયમ સાંભળે નહિ ધાગડાના દાતની પરીક્ષાની જેમ તે નિષ્ફળ જ જાય ઘણી પ્રથમુ કશુ પ્રયોજન ન હોય તો મદ્યુદ્ધિગાલા પ્રાણીઓ તેના શરણમાં તથા અધ્યયનમા ઉચુક્ત જ ન થાય, કારણ કે કટક-ઘાટાની શાલાનુ મદન કરવાના કોઈ વિચાર કરે ? અર્થાત્ ન જ કરે તેથી રીતે પ્રયોજન યિનાના પ્રથમના શયણ કે અભ્યાસમા કોઈ પણ પ્રવૃત્તિ ન જ કરે

સવધાદિકની ઉપયોગિતા જણાવ્યા છતાં ઘણી તક કરે ન્થ ધ-જેઓ અજ્ઞાન છે તેઓને યોતરાગના ધચનમા શ્રદ્ધા હાતી નથી, યોતરાગ પરમામાપ કષ્ટુ તે સાચુ જ કષ્ટુ છે તેવા તેમને રવાલ હોતો નથી અને જા મંશયથી પ્રવૃત્તિ કરવામા આવે તો તે સવધાદિક યિના પણ થઈ શકે અર્થાત્ ‘ ય શુ કરેશે ? ’ ધથી જેને જાણવાની ઇચ્છા હશે તે તો સવધાદિક યિના પણ પ્રથમ મામ્લશે તેઓનુ નિવારણ કોણ કરવાનુ છે ? માટે મારા મત પ્રમાણ તો સવધાદિક દ્વયીક્ત શ્રોતાઓ માટે આપશ્યવ નથી આ ધથી દ્વયીક્તના પરિહારપૂર્વક પ્રથક્તા મદાશય કહે ળ ધ-શિષ્ટાચાર તો સવધો જ ઝીરૂપ, કારણ કે પ્રથક્તા જે હેતુથી પ્રથમી શરૂઆતમા પ્રયોજનાદિક દેલાડે છે તે શિષ્ટ અનુકરણ છે આ સવધી વિશેષ અધિકાર યાયગ્રંથોથી જાણથી ઉચિત છે

દ્વય ‘ મગ્ધાચાર-પયણા ’ પ્રથમના કતા શરૂઆતમા મંગલાદિ ધારે હેતુ ઝીને દશોધતા પદલી માથા કહે છે—

નમિઝ્જન મહાવીર, તિયસિંદનમસિઅ મહાભાગ ।

મગ્ધાચાર કિંચી, ઉદ્ધરિમો સુઅસમુદ્દાઓ ॥ ૧ ॥

[नत्वा महावीर, त्रिदशैर्द्रवमस्मित महाभागम् ।

गच्छाचार किञ्चिद्-उद्धरामः श्रुतसमुद्रात् ॥ १॥]

गाथार्थ-देवेंद्र-इंद्रयी नमस्कार कराण्ल, महाप्रभाजशाळी श्रीगीर परमात्माने प्रणाम करीने द्वादशांगीरूप श्रुत-सिद्धातरूपी समुद्रमाथी साधुसमुदायरूपी गच्छनेो ज्ञानाचारादि अथवा गणमर्यादारूप आचार स्वल्पमात्र उद्धरुं, १.

विचिन-उपर्युक्त गाथामा वीर परमात्माने प्रणाम कर्यो, पण वीर-महावीर पटले पु ? 'महावीर' शब्दनो शब्दार्थ एवो छे वे-विशेषे करीने कर्मणि कर्णाय तेने वीर कहीष पूयाचार्यकृत नीचेनो श्लोक पण ए ज मतलबनु जण धता वटे छे वे—

विदारयति यत्कर्म, तपसा च विराजते ।

तपोर्गौण्येण युक्तश्च, तस्माद् वीर इति स्मृतः ॥ १ ॥

जे कर्मने विदार-तोड़ी नाखे, तेमज तपश्चर्याद्वारा जे विदोष शोभे छने तप तथा वीर्यधी जे युक्त होय तेने वीर कह्योमा आवे छे

श्रीजा बोरोनी अपेसाए जे महान्-श्रेष्ठ वीर त महावीर-धर्म जिन-जिने नमस्कार कर्या छे महावीर नाम केयी रीते प्राप्त थयु ते माटे ग्राह्योमां छे प्रमाणे उल्लेख मळी आवे छे

ज्यारे वीर परमात्मानो जन्म थया त्यारे तेमनो स्नात्राभिक्रम इन्द्र माटे तेमने महपर्यंत परलई जयामा आख्या जेम द्वारे तीर्थक्षेत्रीने एते छे तेम जजना शब्दशो तयार करयामा आख्या तेवामा इन्द्र महेश्वर इन्द्र-प्रभु तो हनु धात्य छे आटगे थयो विपुल जळराशि केची गीने ते इन्द्र करी शब्दो 'जन्मधी ज प्रण ज्ञानयात्रा परमात्माय अवधिज्ञान इन्द्र इन्द्र संशय जाण्या एते पोताना थाम धरणना अगुठाधी मेलकवने इन्द्र के तहत ज थाने तए उपास मधी गया, जेम वे-पर्यंतना शिगरा इन्द्रा इन्द्र, मेगगननाथा थया लागी, समुद्र प्रचल नादपूर्वक उल्लेख्य लाग्या, थयु इन्द्र यातनी मायक वेगाई गया, धरती धणधणी ऊडी एल प्रभुना जन्ममहोत्सव पवित्र थार्य प्रमग थार्यो उपद्रव छे ? एम विचारता इन्द्र पाताना अवधिज्ञाननो उपपाग क्यो नपामा प्रभुनी ज श्री थधी चेह-नीला जणा वीर परमात्माना

* स्नात्राभिक्रम इन्द्र, अमरहिरीआ जे वे इन्द्र रेनेन कुल अहीवो अभियेक थाय ए एक एक अभियेकमा कण्ट इन्द्र । इन्द्रो होय छे इन्द्रे ईश्वर इन्द्र एक इरोड न साठ साठ कलशना थय वेड इन्द्र १५ योजन ऊचो, १० इन्द्र के थने एक योजनना गळवाशळो होय छे

અનંત ઘડની તેને ધારી થતા પ્રભુને તેણે મુક્ત જ સમાધ્યા અને અનંતવચ્છી દેવાથી તમને મહાવીર વધુ ધીજી નામ પ્રસિદ્ધિમા મૂકયું.

કોઈ કદાચ કદ વે-ધીજા તીર્થવરોનો ત્યાગ કરીને મહાવીર ભગવતને જ નમસ્કાર કરવાનું કારણ શું? આનો સ્પષ્ટ સુલાસો કરતાં કદ છે વ-વીર પરમાત્મ શાલુ શાપીશીના અતિમ તીર્થવર હતા અને આપણે તેમના શાનનમાં દોષને તેઓ આપણા અત્યંત ઉપકારી છે તથા તમને નમસ્કાર કરવામાં આપ્યા છે તેઓ વ્યેશ-દુષ્ટથી નમસ્કાર કરાવ્યું છે અને તીર્થવરણાક્રમી પેશ્યેના શ્વામી દ્યોષથી મહાત્મા પણ કદવાય છે તમને નમસ્કાર કરીને વાચ સમિતિનું પાલન કરનાર, ધન ગુણને ધારણ કરનાર, છદ્ધાવની રખા કરવામાં તમને મુનિવરોના સમુદાયના આચાર-ગચ્છાચારને હુ ધનવીશ ભગવાન મહાવીરની પાટે ધિરાજિત ધીસુધર્માસ્વામી આદિ શિષ્યોપ જી તિયાવલાપનું આચરણ કર્યું અને પંચાગીમાં જેનું ધન કરવામાં આપ્યું છે તે ગચ્છાચાર કદવાય તનો પ્રવીણ-પૃથક્ કરવું તે ગચ્છાચાર-વ્યક્તિ આ અભિધેષ-નામ સમજ્યું વાઈ શકા કરે વ ધીમાન મદ્રચારુસ્વામી આદિ પૂર્વપુન્યવિરચિત ગચ્છાચારના પ્રયો છે તો આ નવીન પ્રથ રચવાનું કારણ શું? આનો ઉત્તર આપણા જણાય છે વે વ પ્રયો વિસ્તૃત અને ધિદ્ધાનોને ગમ્ય હું મંદ્યુદ્ધિષાટા-અલ્પાની પ્રાણીઓના માટે સંકેપમા આ પ્રથરચના કરી નહી આ રીતે પ્રયોજન પણ જણાવી દીધું, કારણ વ કદુ છે વ-“ પ્રયાજનમનુદિવ્ય માદોડવિ ન પ્રવર્તેતે । ” પ્રયોજન વિના મદમતિષાટા મૂવજન પણ કોઈ કાયમા પ્રવૃત્તિ કરતો નથી સ્નેપમાં રચવાનું કારણ વ છે વ તે સુગપૂર્વક મળી શકાય, પ્રથ સક્ષિત જાણી સોમલ્લયા યાલા લોકા પણ ઉમ્મુક બને અને પરિણામે જ્ઞાનલાભ થાય વાઈ વથી શવા કરે વે-આ પ્રથરચના તો નથી છે, સર્વજ્ઞભાવિત નથી માત્ર તમા વિમલાદપણુ-સાવાપણુ તથા જ્ઞાપણુ જાણી લોકો તેનો સોમલ્લયા તથા શિષ્યવામાં અનાદર વરશ આ શ્વાના પરિહાર માટે પ્રથવર્તા કદે છે વ-આ પ્રથ ધુતસમુદ્રમાથી ઉદ્ધરવામા આપો છે-નવીન નથી માત્ર તમા વિમલાદપણાની સમાપના કરવી નહી

આ પ્રમાણે ગાથાના પૂર્વાદ્ધ-પહેલા તથા ધીજા પાદવટ્ટે મગલ અનંત ઉત્તરાદ્ધ-ધીજા તથા ધોધા પાદવટ્ટે નામ, પ્રયોજન અને અર્થસુવધ પણ દર્શાવ્યા છે પ્રયોજન વે પ્રકારના છે વક અત્તરપ્રયાજા અને ધીજી પરપરપ્રયોજન વ યજ્ઞ પણ વચ્ચે પ્રકારના છે વક વર્તાની અપભાષ વળે વર્તાને અનંતર તેમજ પરપર પ્રયોજન અને ધોતા-સામલ્લનારની અપેક્ષાવ અનંતર અને પરપરપ્રયોજન વર્તાને અનંતરપ્રયોજન વળે શિષ્યાને સક્ષપથી ગચ્છાચારનો ધોધ વ્રરથા [૧] અને વર્તાને પરપરપ્રયોજન વળે ધીજાને ગચ્છાચારના ઉપદેશ આપી સક્ષમમા

જોડ્યો આથી જાતના ઉપવારથી વર્મ ક્ષય થાય છે અને છેવટે મોક્ષસુખની પણ પ્રાપ્તિ થાય છે [૨] શિષ્યને અનંતરપ્રયોજન પટલે પ્રથના મદ્યેપથી અલ્પપ્રયાસે ગચ્છાચારનુ જ્ઞાન થાય [૧] જેથી રીતે શ્રીશય્યભવસૂરિય અપાયુષી પોતાના પુત્ર મનકને માટે દશઘૈયાગ્નિ સૂત્રી રચના કરી, તેના દ્વારા સક્ષિમમા સઘડ્યો યોધ મમજાઠ્યા અને શિષ્યને પરપરપ્રયાજન તે ગચ્છાચાર જાણી અનાચાર છોડે અને તથી શુદ્ધ આચરણાથી પ્રાપ્તે તેને શિયસુખની પ્રાપ્તિ થાય [૨] પ્રથનુ નામ ગચ્છાચાર વર્ષુ નામ ઘિના પ્રયાજન હોય નહિ, કારણ કે મહામા પુરુષો ઘિના પ્રયાજને પ્રધૂન કરતા નથી

આ પચમ્નો ગચ્છાચાર જાણવાનો ઉપાય છે, તેના ઘિના ગચ્છાચાર જાણ થામા ન આવે તેથી ગચ્છાચાર જાણીને અગાકાર કરે તે ઉપેય છે પ્રથાતરમા તેન પ્રતિપાત્ર અને પ્રતિપાદક વહેવામા આવે છે પ્રયાજન અને સઘધને પ્રકારાતરે મિધ્રપણું-જુદાપણું હોય છે વર્ણુ ડે કે—

સમન્વઃ પ્રોક્ત એ સ્યાત્, એતસ્યૈતત્ પ્રયોજનમ્ ।

ઇત્યુક્તેન તન્નો વાચ્યો, ભેદનાસાં પ્રયોજનાત્ ॥ ૧ ॥

શ્રુતસમુદ્રમાથી 'ગચ્છાચાર-પચમ્નો' ઉદ્ધર શુ પમ વહેવાથી શિષ્યને ગુરુપરપરા દર્શાવ છે પ્રથમ શ્રીધીર પરમામાપ આ ગચ્છાચાર પ્રતિપાદન કર્યા, ધીસુધર્માન્વામીપ તેને દ્વાદશાંગીમા સૂત્રરૂપે ગૂચ્યો ઘાદ શ્રીમદ્રવાહુસ્વામી પ્રમુરે તેને શુદ્ધસ્વરૂપાદિવમા દાગલ કર્યો અને તે તે પ્રંથોમાથી ઉદ્ધરીને સક્ષેપથી મંદયુદ્ધિયાઠ્યાઓ માટે રચ્યો પટલે પરપરાપ આ પ્રથના વહેનારા સર્વજ્ઞ પરમામા જ છે વન્ટે આ પ્રકીર્ણક અઘશ્ય પ્રહુણ કરયા યોગ્ય-આદરયા યોગ્ય છે આ પચમ્નાના મૂલ્લજ્ઞોષ આર્યા છદમા ડે, તેથી તેનુ લક્ષણ નીચે પ્રમાણે મળાયે છે—

પચ્ચાઃ પાદે પ્રથમે, દ્વાદશમાત્રાસ્તથા વૃતીયેઽપિ ।

અષ્ટાદશ દ્વિતીયે, ચતુર્થકે પચ્ચદશ માર્યા ॥ ૧ ॥

આર્યા છદના પ્રથમ પાદમા ચાર માત્રા હાય, ત્રીજામા પણ ચાર હોય, ધીજામા અદાર અને ઘાધામા પદર માત્રા હોય છે આ આર્યા છદને પ્રાવૃતમા "ગાયા" વહેવામા આવે છે

સમારને અમાર-કુશ્વરૂપ જાણી, માતપિતાના ઘાસમલ્યને તિલાજલિ દર્દ, સમારજગ્ય ઘટોને દૂર કરયા માટે તેમજ શુદ્ધલોક અને પરલોક સાધયા માટે જેઓ સાધુપણુ અગોશર કર છે તેઓનો જે ગચ્છ તે સુચિહિત ગચ્છ જાણયો તે ગચ્છમા ઘોયળા, પઢિઘોયળા શ્યાદિ હોય અને શિયવર્ગને શુદ્ધ આચરણમા પ્રથતાંધે આયા સુચિહિત ગચ્છમા જ યાસ કરવો ઘોગ્ય છે, ઘદાપિ અમદાચારી

भ्रष्ट गच्छमा निवास करवा नहि जे गच्छमा साधु परिग्रह अने आरममा आसक हाय, नित्य अनाचार सेवता होय, गृहस्था पामे कार्य करावता होय, गृहस्था साथे आलाप-सलाप करवाने कारणे पड़िल्लणादि आवश्यक क्रिया करवामा प्रमादी वनी जता हाय तथा गच्छ अमदाचारी-भ्रष्ट कहयाय तनी ता सदैव त्याग ज करवा जाईय आ संबधमा दृषा दृषा दश दृषाता आपवामा आय छ

पहेल्लु दृष्टांत-वार्द्धक पुरुष महामहेनत चित्रकला शील्यो, परंतु चित्रकाम क्या अने कधी रीत करथ तेनु तन पूरपूढ ज्ञान प्राप्त थ्यु नहि एकदा एक चित्रकलाशोवीन राजाप आ चितारान पथ मकानमा सुदर चित्रकाम करवाना आदश आप्पो त मकाननी दिवाला ररयचड़ी अने झाडा-बड़िया वाडी तमज काई कोई स्थळे ता ऊचा-नीची पण हती चिताराप त भीतने मठा रीन सारी क्या सिधाय न पातातु चित्रकाम शुरू कर्तु परंतु त चित्रामण घेढाळ अने शोभाविहीन थरु राजाप आदी काय जायु ता तन चित्रकारनी महनत माट मान उपज्यु परंतु तनी अज्ञता-कथा स्थळे चित्रक म सुदर दलाय तनी असमजण माट हास्य उत्पन्न थ्यु मतलय क चिताराप काय ता कर्तु पण चित्रकामनी पूरती समजणना अभाव तेना प्रयास कृथा कथा आ कथाना उपनय पथो छ क-अहीं चितारो त साधु, अशुद्ध दिवाळ-भीत ते भ्रष्टाचारी गच्छ अने चित्रामण त साधुधमनु पालन अर्थात् अशुद्ध भीत पर करल चित्रामण कृथा भीउड्यु तम भ्रष्टाचारी गच्छमा निवास करवाथी अथवा तना मसग करवाथी साधुधमनु पालन निष्फल वन छ, माट हमशा भ्रष्टाचारी गच्छना त्याग ज करथो

थीशु दृष्टांत-वार्द्धक शकसन उतापळना कार्य प्रमथ बहारगाम जयानु थ्यु तेण पूरती तयारी करा प्रयाण कर्तु ता रस्तामा वच्चे नदी आथी नदी तरीने साम काठ गया सिधाय तने छूटको नहाती नदी पण विशाळ अने ये काठामा होवाथी एम ने एम चालीने जइ शकाय तम नहातु तेण नदी पार करवा माट साधन मळवथा आसपास नजर पेंक। तो थोडेक दूर एक नौका पड़ेला। मालूम पड़ी तण तरतज तथा जई त होड़ीना उपयोग कर्थो परंतु उतापळन कारण तपास न करी क हाड़ी कथी छे। हाड़ीमा छिन्ना होवाथो थोडे दूर जता ज पाणी भरावा माढ्यु अने दनु ता काठ पहांच ते पहेला ज पाणीधी भराइ जवाथी हाड़ी दूयी गई अने साथोसाथ त शकस पण दूयी गयो आ कथाना उपनय एका छे क-नदी ते सत्तार, शरस ते साधु अने छिन्नवाळु नाथ ते भ्रष्टा चारी गच्छ जेम त शकस छिन्नवाली हाड़ीना अथलवनथी कूधी गया तम जे साधु भ्रष्टाचारी गच्छना आग्रय ले ते जरूर पतित थाय

थीशु दृष्टांत-वार्द्धक मानधीने व्याधि कथा तेण पककुशळ गणाता कथ

पासे जइ उपचार शरू कयौ औषध आपवानी साथे वैचे शिखामणरूप तेने कहु के- 'भाई, जो तु धरातर करी पाळीश, पय्यनुं ज सेवन करीश ता ज माऊ औषध फायदाकारक बाशे ' केटलापक दिषस बाद त मानवी पोतानी जिह्याने धश रागी शक्यो नहिं अने अपथ्यनु सेवन करता व्याधि वृद्धि पामी गयो अने प्राते ते यमराजनो अतिथि कया आ कथानो उपनय एवो छे क-व्याधि ते काम, औषध ते चारित्र, वैध ते साधु अने अपथ्य ते भ्रष्टाचारी गच्छ जेम ते व्याधिग्रस्त अपथ्यनु सेवन करघाथी मृत्युने आधीन थया अने वैधनु औषध गुण-फायदा करी शक्यु नहिं तेम भ्रष्टाचारी गच्छु नवन करवाथी चाग्नि कोई पण जातनो लाभ करी शकतुं नथी, माटे भ्रष्टाचारी गच्छनो कदी पण परिधय न करथो

चौथुं दृष्टात-कोई एक द्विजपुत्र काशी भणघा गयो काशीमा तेन केट लाक पढितो मळ्या तेओप तेने सलाह आपो के- 'तु प्रथम व्याकरण भणजे अने पछी तने 'यायना अभ्यासमा सुगमता थशे ' ते द्विजपुत्र जघाय आप्यो के- 'ना, हु तो प्रथम याय ज भणीश, माटे तो त्रिद्वान्तनो अभ्यास करी तेना पार गामी वनयु छे ' ते पढितोप त भाळा द्विजपुत्रने समजाव्यो के- ' भला माणम ! व्याकरण विना न्याय भणीश तो छारना लीपण जेवु नकामु थशे व्याकरण विना शब्दोच्चार पण स्पष्ट नहिं थाय अने विद्वान्तनो सभामा हासी थशे ' छता पण ते कदामही द्विजपुत्रे पोतानो दठाग्रह छोडथो नहिं अने अभ्यास शरू कयौ न्यायना अभ्यास करता वार वर्ष 'यतीत रई गया एवामा पढितोनी सभा भरार्ई द्विजपुत्र पण पातानु पांडित्य दर्शावघाना हेतुथी त्या गयो पढिताप तेनी परीक्षा निमित्ते तने कहु के- 'पढितशेखर ! मगळाचरण करो ' द्विजपुत्र लक्ष्यप्रो याय भण्यो दतो पण व्याकरणनु ठकाणु न हतु तेना मनमा थोडा घसघसो उपन थयो क व्याकरणना अभ्यास विना हु मगळाचरण कथो राते करीश ? छता समग्र हिमत पक्की करीने तेणे मगळाचरणनी शरूभात करता कहु क "शब्दरि " आ "शब्दरि" शब्द साभळता ज समग्र विद्वत्सभा हसघा लागी पढिताप ते द्विजपुत्रने "शब्दरि" शु छे ते समजावघा कहु त्यारे ते वाक्या के- 'अधरि, कर्त्तरि विगरे शब्दोनी माफक 'शब्दरि' पण हरी तेम मानीने थोल्या हु ' तेना आया खुलामो साभळी सभाने विशेष हास्य आन्यु अने तना तिरस्कार करी सभामाथी कादी मूखथो आ कथानो उपनय एवा छे क-वार वार वर्ष सुधी धम करघा छतां व्याकरणना अभ्यास विना ते द्विजपुत्रना भम वृथा गया तेम काइ पण साधु भ्रष्टाचारी गच्छमा रही गमे तेदणे धम करे ता पण ते कदी फळदायक वन नहिं

पाचमु दृष्टात-काइपक माणस मशान तैयार करावया माडणु पण जतदी तैयार करावयांना आशाप पम न पम-पाया विना चणावया माडणु थयु पयु व मशान थोडु तैयार थाय अने तरत ज पड़ी जाय जाय रीत प्रण पार वलत वनयाथी तेणे काइपक सज्जननी मलाह लीधी सज्जन वद व-पदेला पाया खादायी, तने मजतूत करा अने पछी ते पर मशान चणाया' त माणने तयी रीत करता तनु इच्छित पार पदयु कथाना उपनय प्या छे व-सारा पाया विना जेम मशान टकी शन नहि तम सुविदित-मदाचारी गच्छ निघाय चारित्र टका शन नहि

छठु दृष्टात-काइपक गृहस्थे पातानी दामान वदु व-आपणा आशामना श्रीजे मजल लंपण करा आयजे' श्रीजा माट वपराश वगरना हता तैयी त्या धूळना ढग जाभ्या हता त मूग दासीप धूळने साफ कया वगर ज त पर लंपण करु परतु थयु पयु व लंपण सुकाइ गयु व तरत ज धूळनी सायासाथ लंपणना पापडेपापडा उग्रहा गया अन लंपण तिरथ वयु आकथाना उपनय पया छे व लंपण ते घत, धूळ त भ्रट गच्छ अन दानी त सातु जम धूळना यागधी लंपण नाश पायु तेम भ्रष्टाचारा गच्छना सहवासथा साधुनु चारित्र नाश पाम छे

सातमु दृष्टात-कोईपक मूल जलरहित पत्थरवाळी भूमिमा कमळ रोपवा लाग्या तने बीजा सज्जन माणस वदु-भाई! पत्थरवाळी भूमिमा वदु कमळ न उग 'पला मूर्ख माणस हठपूर्वक वदु व-हु ता मारा उपम कराश अने अहि रोपेला कमळनी जरूर सुगंध लईश' बीजाप तने समजायता वदु-भला माणस! शा माट महेनत कर छे? तारा आ प्रपरा घव्यासुतना माफक वृथा वश' आणु वदुवा छता मूग मा या नहि अने तण पातानी प्रयत्न जारा राख्या मम वम वर्षा पर वर्षा धीतता गया छता परिणाम वइ न आणु-कमळ उग्यु ज नही त मूर्ख माणस कमळनी पाछु पूण प्रयास करेल हावाथी बीजा उपमना अभाव निधा-दरिद्रो यना गया आ कथाना उपनय पया छ व-मूग ते साधु, कमळ त चारित्र, निर्जळ पत्थरवाळी भूमि ते भ्रष्ट गच्छ चारित्ररूप कमळनी वाछना करता त मूर्ख श्रावकधममत-पालनरूप बीजा उपमने मूर्खीन चार गतिमा रडुवडुवा-भटकयो

आठमु दृष्टात-कोई अध पुरुष पोतानी शोभा वधारवा माट वानमा कुडळ, भालमा तिलक, वपालप्रदेश पर चित्रामण करावया लाग्या तेतु आयु कृत्य जाइन कोई डाढ्या पुरुषे तने तनु कारण पूछयु तेण वदु व-हु सादयशाळी वनया मायु ' सज्जन पुरुष वदु व-भाई, नेत्र विना मुख-भडन शोभे नहि कारण व मुखनी शोभा ता नेत्र छे तु आ वृथा प्रयास त्यजी द' उपनय-अधपुरुष त

माधु, नेत्र विनाशु मुख ते अण गच्छ, शोभा ते चारित्र जेम नेत्रयुक्त मुख शोभे तेम सुविहित गच्छ हाय तो ज चारित्र शोभनीय-प्रशंसनीय बने

नवमु दृष्टात-कोई रोदृत उग्रभूमिमा वीजनी धावणी करवा लाग्यो तने कोइ सज्जन पुरुषे क्यु रे-आ वारवाळी जमीनमा वाज्ज यथा वीज कली चक्षे अने धाय नहि नीपने' छता तेणे मान्यु नहि अने पोतातु काय चातु राखुं भाग्ययोग यथा पण मारी थई छता वीजो यथा दग्ध थई गफला होवाथी धाग्य पाज्ज नही परिणामे पनी महेनत प्रया-निष्फळ नीवडी उपनय-रोदृत ते माधु, उग्रभूमि ते अणचारी गच्छ वीज ते चारित्र उग्रभूमिमा धायोपति थाय नहि नेम अणचारी गच्छमा कही चारित्रशुद्धि थई शरे नहि

दशमु दृष्टात-चक्रीनी डोक पासे नाना नाना ये स्तनो होय छे तेमाथी दूध झरतु नही मात्र ते शोभा पुरता ज होय छे अष्टाचारी गच्छ पण अजागल स्तन जेथो छे तेमाथी कही चारित्रविशुद्धिरूप दूध प्राप्त थई शकतु नही

आ यथा दृष्टानोद्वारा रहस्य जाणीने उन्मार्गगामी गच्छनो हमेशा त्याग करयो जोइए उन्मार्गगामी नापुकी साथे आलाप-मलाप पण न करयो शुद्ध ममाचारीमा वतनाग, मूलोत्तर गुण पाउनारा, दोषने आलाघनाग मुनिघरो जे गच्छमा रहेता होय ते सुविहित गच्छ-गुद्ध गच्छ जाणयो आधा गच्छमा चारित्रता यपी मुनिघरोण निघाम करयो योग्य छे, छता पण जो कोई उन्मार्ग गामी गच्छमा घाम करे तो तेओ दुमी थाय तेनु समारपरिभ्रमण थये आ मग्धी दक्षीयत वीजी गाथामा दर्शावता कर्ना कहे छे रे-

अत्येगे गोअमा ! पाणी, ते उम्मगपइट्टिए ।

गच्छम्मि सवसित्ता ण, भमई भवपरपरं॥२॥

[सन्त्येके गौतम ! प्राणिनः, ये उन्मार्गप्रतिष्ठिते ।

गच्छे सममित्ता, भ्रमन्ति भवपरपराम ॥२॥]

गाथार्थ-हे गौतम ! ग्वा नेटलाणक वेगग्यत जीवो होय छे के जेओ अज्ञानपणे अने जाणपणाना मिश्यामिमानपटे मन्मार्गने दूषित करवापूर्वक उन्मार्गरूपणा करे छे तेमन हिमालिक पांचे आश्रयो जेमा प्रवर्ती रखा छे तेओ उन्मार्गगामी गच्छमा जमीने चार गतिरूप ममारमा भटक्या करे छे.

* आ गाथामा ण वाक्यालंकारना अथमा छे बहुचनमा एकचन अने दीपणादिक प्राउत शालेमे क्षम ए आ प्रमाणे ज्या ज्या विमर्चनो लोप, ह्रस्वो दीर्घ, दीर्घो ह्रस्व तथा चतुर्थाना यथानि छट्टी विमर्चि अपे त प्राकृत भाषां अगे जाणु तेमा दीप न समबधो

વિદેચન-ઉન્માર્ગગામી ગચ્છમા ધર્મીને પ્રાણી ભયપરપરાને યૃદ્ધિગત કરે તે દુર્જાતો સગ સજ્જનને-શાલયાનને પણ ધ્રુષ્ટ કરે છે આ સયધે નીચેની યથા સમજવા યોગ્ય છે યદ્યદ્ બ્રાહ્મણને અદ્યત્ત ઘપલ્લ પુત્ર હતો તાનપણમા જ હમેશા તે જુગારા તથા લપ્ત પુરુષોનો સાવત કરવા લાગ્યો તેના પિતાને ત પસદ ન પડ્યુ તેણે ના કયા છતાં પણ તે જ્યા લાગ્યો, તેથી તેના પિતાપ્ત્ત ચૌદમુ રત્ત શરૂ થયુ અર્થાત્ તેને મારવા માદયા તે સમયે તેની પત્ની પોતાના સ્વામીને કહેવા લાગી કે- 'હે સ્વામિન્ ! પુત્રને શા માટે મારો છો ?' બ્રાહ્મણે થયુ કે- તે ધોર ગાકો અને મૃચ્ચાઓની સગતમા રહે છે' સ્ત્રીપ્ત્ત વાતુ- 'તે દમણા શું સમજે ? પુત્ર દહી માનો છે મોટા ઘરે ત્યારે આપમેલે સમજશે દમણા તેને સ્વેચ્છાપૂથક રમવા ઘો' બ્રાહ્મણે પોતાની અજ્ઞાન સ્ત્રીને સમજાવતાં વાત કે- 'હે મોઢી' જો તારો પુત્ર ધ્રુષ્ટાચારીના સગમાં રહેશે તો આ સમારમા યદ્વીયાના પ્રહાર વિગેરેનુ દુરા સદન કરશે અને પરલોકમા ગરવાદિ દુષ્ટ ગતિ પામશે જો સજ્જનની મૌયત કરશે તો સદૃષિયા પ્રાપ્ત કરી રાજસભાને શોભાવશે તેમજ પરભયમા પણ દેવગતિ વિગેરે સદગતિ પ્રાપ્તિ કરશે થયુ છે કે-

યદિ સત્સદ્ગનિરતો મપિપ્યસિ મવિપ્યસિ ।

અથાસજ્જનગોષ્ઠીપુ, પતિપ્યસિ પતિપ્યસિ ॥ ૧ ॥

જા સત્સગમા રત્ત રહેશે તા ગુણયાન, આ લોકમા પુજાપાત્ર અને સુખી યત્રો જો દુષ્ટગતિ કરશે તો આ લોકમા રાજાના કેદવાતામા પડશે અને પરભયમાં પણ નરકગતિમા પડશે' બ્રાહ્મણના આ પ્રમાણે સમજાવયાથી તેની સ્ત્રી સમજી આ વધાનો ઉપનય પ છે કે-સાતુ જો ઉન્માર્ગગામી ગચ્છનો આશ્રય છે તો સાધુ પળાથી વ્યુત થાય-પત્તન પામે અને સઘમા આદરમત્વારદીન યને

આ ધીજી ગાથામા ધોગૌતમસ્વામીને સયોધન છે પત્તે ધીમદાધીરસ્વામી પ ધો ગૌતમસ્વામીને ઘનેલ પ્રયત્રો જથાય આપ્યો છે પમ જળાય છે શ્રીગૌતમ સ્વામીનો- 'હે મગધત ! કલ્યાણમાજન ! જ્ઞાનધાર ! હે પૂજ્ય ! કેન્લાપક જીયો ઉન્માર્ગગામી ગચ્છમા રહે તો તેનુ તુ થાય ?' આથી જાતનો પ્રશ્ન ગાથામા નથી છતા શ્રીગૌતમસ્વામીનો પથો પ્રશ્ન જાણી લેયા, કારણ કે પ્રશ્ન કર્યા ઘગરનો ઉત્તર સમયી શક્તા નથી ઘઢી આગઢ ગાથાઓમા પણ આથી રીત જાણી તેવુ પત્તે કે જેયો જેયો ઉત્તર આય તેયો તેયા પ્રશ્ન સમજી તેયો વાર્ સ્થલે પ્રશ્ન વિના પણ ઉત્તર સમયે છે, કારણ કે વટલેક સ્થલે જિન્ય પૂછે ત્યારે સુર ઉત્તર આપે અને વટલેક સ્થલે પૂછયા વિના પણ ઉત્તર આપ

આ પયત્રાના રચનાર કોણ ?

આ ગચ્છાચાર-પયત્રા રચ્યો ઘોણ ? ઘવો આપળને પ્રશ્ન થાય ત સ્વામા

विष्ये तेना खुलासामा आ ज पयप्राना आगळ उपर नीचनी गाथा जणाये छे रे—

महानिमीहफप्पाओ, वनहागओ तेह्व य ।

साहुमाहुणिअट्टाप, गच्छायार समुद्धरिअ ॥

पट्टे रे महानिशीथ, वृहत्त्वप, व्यथारादिव सृष्टोमाथी साधु-माथी ओने माटे आ गच्छाचार पयप्रो उधृत करामा आयो छे आ उपरथी पवु अनुमान थाय छे न कतांप श्रीमद्राहुन्नामीना रचिला प्रथोमाथी उधृत करीने आ पयप्रो रच्यो छे आ उपरथी पण सावित थाय रे वे श्रीमद्राहुन्नामी पछी कोई पूर्वधराचाय आ पयप्रानी रचना करी दशे आम वेम वनी शरे ? पती शया थाय तो जणाये छे वे-ज्योतिपकरदक पयप्रो पण आथी ज रीते पूर्वधर आचाय रच्यो छे श्रीमलयगिन्नी महाराज ज्योतिपकरदकनो प्रथम गायानी टीकामा वहे छे वे-“ अयमत्र पूर्वाचार्योपदर्शित उपोद्घात-“योऽपि त्रिप्योऽल्पश्रुत कश्चिदाचार्यं पूर्वगतसुत्रार्थधारकं बालम्यं श्रुतमागपरगतं शिरसा प्रणम्य त्रिजपयति स्म, यथा-भगवन् ! इच्छामि युष्माकं श्रुतनिर्घानामन्ते यथास्थित कालविभागं ज्ञातुमिति, तत एवमुक्तं आचार्यं आह-“गुणं जन्म ! तादित्यादि०” ‘कोऽल्प बुद्धिवातो शिष्यं श्रुतना मागं ममा पूर्वधर आचायने प्रणाम करीने विनयपूर्वके वहे छे वे-‘भगवन् ! श्रुतना विधानं तु य आपनी पासे न काऽनु स्वरूपं जानाम इच्छुं न’ शिष्ये आ प्रमाणे कष्टु त्वारे पूर्वधराचार्यं वहे छे वे-‘ हे शिष्य ! तु माम्, त्वयादि० ” आ वचनोद्धार आपणे जाणी शकीप रे जेथी रीते ज्योतिपकरदक पूर्वधर महापुरुषगो रचेल छे तेरी ज रीते आ गच्छाचार पयप्रो पण पूर्वगत सृष्टायने जाणगारा पयात्रायप्रणीत छे आ उप रात ज्योतिपकरदक पयप्राना बीजा श्रुतनी टीकामा ज्या मरणानु पणन आपवामा आब्यु छे “या त मया भताररात्री ह्योते ते मयप्रमा खुगामो करता जणा यु छे न-“ इह स्कन्दिलाचार्यप्रवृत्ता दुःपमानुभागतो दुर्भिक्ष-प्रवृत्त्या साधूना पठनगुणनादिकं सर्वमप्यनशत् । ततो दुर्भिक्षातिक्रमे सुभिन्नप्रवृत्ता द्वयोः मङ्घयोर्मिलापनोऽभवत् । तद्यथा-एनो बलम्या, एनो मथुरायाम्, तत्र च सुत्रार्थसङ्घटने परम्परवाचनाभेदो जातः । त्रिस्मृतयोर्हि सूत्रार्थयोः स्मृत्या सङ्घटने भवत्यस्य वाचनाभेदो न काचिदनुषषति, तत्रानुयोगद्वारादिकम् इदानीम् वर्तमानं माधुरवाचनानुगतं, ज्योतिष्करण्टकसूत्रकर्ता चाचार्यो बालम्यः, तत ईहं सत्यास्थानप्रतिपादनं बालम्यवाचनानुगतमिति नास्यानुयोगद्वाराप्रतिपादितमङ्ग्यास्थानं, महं त्रिमदशत्रयमुपरम्य त्रिचिह्निरिततत्त्वमिति ।” अर्थात्

श्रीगणेशाचार-पद्यज्ञा मयिचन

“श्री स्वदिलाचारना समयमा हु पमकाउना माहात्म्यथी भयकर दुष्काउ पढचो दुष्काउने अग माधुओनु पटन-पटन तहन अलव थई गयु अने छेघटे तेओ भण्या हता ते पण लगभग भूली उधा गग्या पधामा ज्यारे दुष्काउ वर थई सुकाउ थयो त्यारे शानननी रशा माटे-भुलाई अता शुतनु सरक्षण करया माटे ये स्वकाए सघ एकत्र थयो पय बलभीपुग्मा (हालनु कात्रियाथाडमा आउल घळा गाम) अने त्रीजो मथुरा नगरीमा बलभीपुरमा लध्यभता नागार्जुननी हतो ज्याने मथुरामा प्रमगपद श्रीमान् स्वदिलाचार्यनु हनु तेओप घने तेउर शुतनु सरक्षण कर्यु आ उने आउया ममकातीन होया छता पर स्परने मत्री शक्या नहि अने तेने वाग्ण तेओप करेली वाचनामा मतभेद रही जया पाभ्या पाछुथी ज्याने श्रीमान् देवादिगाणि अमाश्रमणे आगमोने पुस्तकारूढ कया न्यारे आ मतभेदोनु स्पत्रीकरण करया तेमणे स्वदिलाचार्यनी वाचना प्रमाणे आगमो गग्याअने *नागार्जुननी वाचनानो विषय टीकागा अघतरित कर्यो विस्मरण थयेला क्षुत्रने समहित करयामा आवे त्यारे वाचना भेद थाय ते स्वाभाविक ने अन्यारे उपलब्ध थता आगमप्रथामा अनुयोग द्वारादि आगमसूयो माधुरीवाचनाता छे ज्यारे ज्योतिपकरडक बलभी वाचनानो प्रथ छे, एउले मस्या मवधी तेना वणननी माथे अनुयोगद्वारमा दशविउ मस्या-वणन मळनु न आवे ए ब्यामापिक छे, कारण के वाचनाभेद होयाथी तम यनी जाय ते कल्पी शक्या तेनी हकीकत छे आ उपरथी ते यस्तु खोटी उ पथी राया या त्रिचिकित्सा कही पण न करथी आउला विचन उपरथी आपणे समजी शक्यु के जेवी रीते ज्योतिपकरडक पृषधरप्रणीत छे तेम गच्छाचार पयज्ञा पण पृषधररचित ज छे

आ विषयनी विशेष पुत्रि करता श्रीमलपगिरिजी महाराज योजो दाखलो आवे उ श्री मत्र्यगिरिजी नदीवधनी तीकामा कहे छ के-“तदेवमभीष्टदेवता स्तनादिमम्पात्तिसकलमौणितित्यो भगवान् रूपगणिपादोपसेवा पूरान्तर्गत-सुप्रार्थधारको देवराचरो याग्यत्रियोपरीथा वरा सम्प्रत्यविकृताध्ययनविषय-स्य ज्ञानस्य प्ररूपणा निद गाति-‘ नाण पञ्चविह पणत्त ’ इत्यादि० ” अर्थात्

* युगप्रधान नागार्जुननी अध्वरतामा बलभी वाचना थई अने ती अग नागार्जुन विशेष प्रकृतिये पाभ्या वामा वाचनाने “ नागार्जुनी वाचना ” पण बदेवायां जावे छ “ वाचना ’ ए शब्द पारिभाषिक छ ओ तेनो अर्थ ‘ गणानु त थाय छ की नि स १३०मा श्रीमदगहृष्वामीना समयमा पाउलीपुत्रमा वाचना थद इती त्वाशद आ बलभी तमम माधुरी वाचना समकाउ थ इती नागार्जुन पुत्रन न प्रभाषित आनाय हता अने ती नि स १३०मा तमनो रसगवाध थयो इतो

“દૃષ્ટદેવની સ્તુતિ-પ્રાર્થનાથી સુધિાહતપણુ પ્રાપ્ત કરનાર શ્રી દુય ગણિના ચરણની સેવા-ઉપાસના કરનાર તેમજ સુત્ર તથા અથને જાણનાર દેવનાચક્ર નામના આચાર્ય યોગ્ય શિષ્યની પરીખા કરીને અધ્યયન વિષયક પાંચ જ્ઞાનની પ્રરૂપણા કરે છે પટ્ટે કે દુય ગણિના શિષ્ય હુ દેવવાચક નંદિસુત્રની રચના કહ્યુ તમા પાત્ર પ્રદારનુ જ્ઞાન ઘર્ણવયામા આવ્યુ છે ”આ પ્રમાણ નદીસુત્રના કર્તા તરીકે શ્રી દેવવાચકનુ નામ મઝી આઘનાથી શ્રી મલયગિરિજી મહારાજે તના ઉલ્લેખ કર્યા છે આ ઉપરથી ય નિઢ થાય છે કે નામ મઝે તા થતાનુ અભિધાન જણાય એન ા મઠ તા ન જણાય જેમ ડ્યાતિપક્ષરચના કર્તાનુ નામ ઉપરન્ધ થઈ શકનુ ન હાયાથી તેજેમ પૂર્વધરરચિત છે તેમ જણાવ્યુ તથા રીત આ ગચ્છાચાર પયમ્નો પળ પૂર્વધરરચિત જ જાણી લેયા

ઘઝી આ વિષય પરચે શકા કરતા કોઈ પ્રદ્ન કર ને-જી તમે યમ કહેતા હા કે આ ગચ્છાચાર પયમ્નો પૂર્વધરરચિત છે તો તેમા શ્રીગૌતમસ્વા મીના પ્રશ્ન અને ભગવત શ્રી મહાધોરસ્વામીના ઉત્તર યમ કેમ ઘઝી શક ? જા યાવતના સુલામા કરતા ટીકાકાર જણાય છે કે-આ ગચ્છાચાર પયમ્નો સુત્રમાથી ઉદ્ધરલ છે એન સુધાના યા તીર્થકર પરમાત્મા જ હાય છે, ધીજા નહા કારણ કે આ સુત્રમા સુત્ર પ્રચલિત જ છે કે-“અર્થ મોસિદ્ ઓરહા” અરિહત પરમાત્મા જ અર્ધની પ્રરૂપણા કર, ગણધર મહારાજ તેને સુત્રરૂપે મૂવ આ રીત પળ ગચ્છાચાર પયમ્નોના કર્તા શ્રી તીર્થકર પરમાત્મા જ વહા શકાય ભગવાન શ્રીમહાવીર આપણા આસન્નાપકારો અને ઘાટુ ઘાધીશીના ચરમ જિનપતિ છે અને શ્રીગૌતમસ્વામી તેમના મુરુપ ગણધર છે પટ્ટે શ્રી ગૌતમસ્વામીના પ્રશ્ન અને ભગવત મહાધોરસ્વામીના પ્રન્યુત્તર-પચી શેલી ગચ્છાચાર પયમ્નોના કર્તા પૂર્વધર મહાપુરુષે સ્વીકારી તેમા લેશ માત્ર અનુચિત નથી, પરન્તુ સરી રીત તો તે સુત્રમાથી ઉદ્ધરલ છે તે ઘસ્ટુનો સાવિતીરૂપ છે ઘઝી ઘતા પુરુષ જણાયે છે ય આ ગચ્છાચારની રચના મારો મતિ-કલ્પનાનુમાર નથી કરી પળ ભગવત શ્રીમહાધોર શ્રીગૌતમસ્વામીને જણાયલ તેને અનુલ્લહમીન જ પ્રથ-રચના કરો છે શ્રી પલ્લયના સુત્રના કર્તા આર્ય શ્યામાચાર્યે પળ શ્રીગૌતમ સ્વામીના પ્રશ્ન અને ધીરભગવતના ઉત્તર-પચી પદ્ધતિ પ્રમાણ જ તે સુત્રની રચના કરી છે આ જ પ્રમાણે શ્રી ગચ્છાચાર પયમ્નોને અમે પળ સમજી લેવુ

પ્રકીર્ણક સવધી વિશેષ ઘૂત્તાત—

આટલા સ્પષ્ટ ન શુદ્ધિગમ્ય સુત્રાના પછી પળ પ્રતિઘાદી વિશેષ નમાધાન માટે ચાર પ્રશ્ન પૂછતા જણાય છે કે (૧) પ્રકીર્ણક શબ્દનો અર્થ શુ ? (૨) પ્રકીર્ણકા કયા છે ? (૩) પત્રક તીર્થકરના સમયમા કટલા પ્રકીર્ણકા થયા અને (૪) પ્રકીર્ણકો રચ્યા કાળ ? પટ્ટલા પ્રશ્નના જવાબ ય છે કે-પ્રકીર્ણક શબ્દનો વ્યુત્પત્તિ અને સન્નાર્થ યમ ઘે પ્રકાષે અર્થ હાય છે જે સ્વધ ઘાલતા

हाय तेनु सपुण वणन कर तेनु नाम युपति अरिहत परमात्माप जे श्रुत-
सिद्धातना उपदश कयां तेने स्त्रीकारिने जे भापुओ रचना करे ते सर्प प्रकी
णक कहैयाय पटले क धृतमाथी उद्धरीन रचना करे ते प्रकीर्णक अथवा
पयना समजथो अथवा श्रुतनी अगीकार करीने पातानी विद्वत्तापूर्वक तेन धम
दशनादियमा ग्रथ पद्धति प्रमाणे उपदश तने पण प्रकीणक कहैषामा आघ
ठे बीजा प्रश्नतो उत्तर प छ क-श्री ऋषभद्वय परमात्माना ममये ८४०००,
श्री अजितनाथादि वायीश तीर्थंकराणा समये सन्याता हज्जार अने श्री श्रीर
भगवतना समयमा चौद हजार प्रकीर्णको थया आ सयवर्मा ऋत्लाक आचार्या
मम पण यह छ र-परव तीर्थकरना समयमा असरयाता प्रकीर्णका रचाय छे
चाया प्रश्नतो जराय प छ क-श्री ऋषभद्वयो प्रारभिन श्री श्रीर परमात्मा
पर्यतना ताथमा जे जे मुनिवरो सुप्ररचना करया शक्तिशाली थया तेओ वधाप
पयना रचया थयो प्रत्यकयुद्ध थया तमण पण प्रकीर्णको रचया आ हिसाये
पयना असरयाता कही शक्याय, कारण थ कटलाक तीर्थकरना समयमा अस
रयाता साधुआ थया अन तमनु शासन पण असरयाता समय सुधी चाल्यु
आधी ज मतलबना उल्लेख नहीसुप्रना टीकाकार श्री मलयगिरिजी महाराज
जणाथता कहे छ क-“अहवा त समासश्री दुर्निह पन्नतम् इत्यादि” अर्थात्
अतशान के प्रकारनु छ (१) अगमा रहल जमन आचारागादि धार अगा, तेने
अगप्रतिष्ठित कहीप अने अगनाहल पटले वार अगाथी जुहु त अगवाद्य के प्रका
रनु छ (१) आश्रयक अन (२) आश्रयकथी भिन्न आश्रयकना छ प्रकार छे
(१) सामायिक, (२) चउविसथी, (३) वदनक, (४) प्रतिप्रमण, (५) काउसग
अने (६) पञ्चख्यान आश्रयकथी व्यतिरिक्त (भिन्न) पण के प्रफारनु छे (१)
कालिक अन (२) उत्कालिक प्रथम पारसी अने छेदो दोत्सां समये ज थचाय
अर्थात् दिवस न रायिना पहला अन चाया पहारमा जे थचाय-भणाय ते
धुतने कालिक अगवाद्यआश्रयकव्यतिरिक्त जाणनु काल (याग्य समय) वर्जनि
गम तवार भणाय-थचाय त धुतने उत्कालिक जाणनु आ उत्कालिक अनक प्रफारनु
छ वा त १ दशकेकालिक, २ कल्पियाकल्पिय (कल्प्याकल्प्य), ३ जुह (नानु)
कल्पधृत, ४ महाकल्पधृत, ५ उचवाइ, ६ रायपसेणी, ७ जीयाभिगम, ८ पन्नवणा,
९ महापन्नवणा, १० पमायप्पमाय, ११ नदी, १२ अनुयागद्वार, १३ देवेंद्रस्तथ,
१४ तदुल्लैचारिक, १५ चदायथ्यक, १६ सुपपन्नती, १७ पारिसिमडल, १८
मदलप्रथश, १९ विज्ञाचरणविनिधय, २० गणिविज्ञा, २१ ध्यानविभक्ति, २२
मरणपभत्ती, २३ आमविशुद्धि, २४ धीतरामुत्त, २५ मलयणाउत्त, २६ विहार
फल्य, २७ चरणविधि, २८ आउरपञ्चख्यान अन २९ *महापञ्चट्राण विगरे०

* पारिक सूचमां १९ नमन व, २० जणावेल छे तेमां सोळमु सूर्यप्रवृत्ति जणावेल
मयी, पर दू त न नाम कालिक धुतमा जणावेल छे

૧. દર્શવૈકાલિક—તેમા પાછલે પહોઁ અધ્યયન કરવા યાગ્ય દશ અધ્યયનો છે આ ઘૃત્ર ઘોઘા પટ્ટધન શ્રીશય્યમઘસુરિષ પોતાના મનક નામના પુત્ર અને પાછલ્લથી દીપ્તિત થયેલ તે ઘાઠમુનિના અધ્યયનાર્થ સૂત્રોના મારરૂપ રચેલ છે આ ઘૃત્રમા માધુજીઘનના નિયમો દર્શાવવામા આવ્યા છે. મૂલ્લ શ્લોક ૭૦૦, અધ્યયન ૧૦ આ ઘૃત્ર ઠપર પ્રણ ટીકાઓ છે શ્રીતિલકાચાર્યની ૭૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ, શ્રીહરિમઘસુરિની ૬૮૧૦ શ્લોકપ્રમાણ તમજ શ્રીમલ્લય ગિરિની ૭૭૦૦ શ્લોકપ્રમાણ લઘુટીકા પણ પ્રણ છે ઘક ૩૭૦૦ શ્લોકપ્રમાણની, ઘીજી મોમઘુદરસુરિઠ્ઠ ૪૨૦૦ શ્લોકની અને ઘીજી મમઘસુદરગણિઠ્ઠ ૨૬૦૦ શ્લોકની શૂર્ણ ૭૫૦૦ શ્લોકની અને નિર્યુક્તિ ૪૨૦ ગાયાની છે.

૨. કલ્પાકલ્પ—કલ્પ પટલે આચાર તેમા સાધુના તથા સ્થધિરાદિય ના આચારનુ ઘર્ણન છે

૩-૪. સુલ્લ (નાલુ) કલ્પધૃત અને મહા (મોઠુ) કલ્પધૃત—તેને ઘિધે સ્થધિરાદિકના આચારનુ ઘર્ણન છે કલ્પધૃત ઘે પ્રકારના ૩-૧ સુલ્લકલ્પધૃત અને ૨ મહાકલ્પધૃત પહેલામા શ્રીમહાધીરસ્વામીના જ કલ્પાચારનુ ઘર્ણન છે ક્યારે ઘીજામા ઘોઘીશ તીર્થકરોના આચારનુ ઘર્ણન છે

૫. ઠપઘાઈ (ઠૌપપાતિક)—દેઘગતિ, નરકગતિ અને સિદ્ધિગતિમા ઠપજ ઘાના અધિકારનુ ઘર્ણન ઠ ઘાનીય નામના ગામના ઠ્ઠાન ગૂળામા ઠિપલાસ નામનુ ઘૈત્વ દત્તુ સ્યા તે ગામનો રાજા જિતશયુ અને શ્રાઘક આનદ પ્રમુ શ્રીમહાધીરની દેશના સામલ્લયા આવ્યા તે પ્રસગને લગલુ ઘર્ણન છે ઘાનીયને ઘેટલાક ઘેશાલી નગરી કહે ઠે અને જિતશયુ શ્રેણિકનો પુત્ર ઘોણિક ઘોયાનુ અનુમાન કરે છે મૂલ્લ શ્લોકસગ્યા ૧૨૦૦ છે અને તેના પર શ્રીઅમયદ્ઘસુરિજીની ૩૧૨-શ્લોકની ટીકા ઠે

૬. રાયપસેળીય (રાજપ્રશીય)—જેમા પ્રથમ નાસ્તિક અને ઘાદ ગુર-મસર્ગથી આસ્તિક ઘનલ પ્રદેશી રાજાઘ કરેલ પ્રશો અને કશીકુમાર ગણધરે આપેલ ઠત્તરોનુ ઘર્ણન છે પ્રદેશી રાજા મૃત્યુ ઘામીને ઘુર્યામિ નામનો દેઘ ઘયો અને પ્રમુ શ્રીમહાધીરને ઘદન કરવા આવ્યો તં દર્શીકતનુ ઘર્ણન છે મૂલ્લ શ્લોક ૨૦૭૮ છે શ્રીમલ્લયગિરિજીઠ્ઠ ટીકા ૩૭૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે

૭ જીનામિગમ—જીઘ, અજીઘનુ ઘિસ્તારપૂર્ઘક ઘમત્કારિક ઘર્ણન છે મૂલ્લ શ્લોક ૪૭૦૦ છે શ્રીમલ્લયગિરિઠ્ઠ મોટી ટીકા ૧૪૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે ક્યારે લઘુઘીકા ૧૧૦૦૦ શ્લોકની છે શૂર્ણા ૧૫૦૦ શ્લોકની છે

૮. પક્ષ્મણા (પ્રજ્ઞાપના)—જીવ અને અજીવ કોને વહેવાય ? તેને લગતુ વખત છે તથા ૩૬ મા પદ્મા છત્રીશ ઘસ્તુઓતુ ઘર્ષન વિસ્તૃત રીતે કરેલ છે મૂઠ શ્લાક ૭૭૮૭, ધીમલયગિરિકૃત ટીકા ૧૬૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે જ્યારે શ્રીહરિભદ્રચરિતકૃત લઘુટીકા ૩૭૨૮ શ્લાકની છે

૯. મહાપક્ષ્મણા—જીવ તેમજ અજીવને આજ્ઞાસવાનો જેમા વિસ્તૃત વૃત્તાત છે

૧૦. પમાયપ્પમાય—આમા પ્રમાદ અને અપ્રમાદને લગતુ વિચેચન કરવામા આવ્યું છે જે પ્રમાદ મને તેને અશુભ વિપાક-ફળ અને ન સેવ તેને શુભ વિપાક પ્રાપ્ત થાય પ્રમાદ પમાય જાતનો માગમા મોટા શત્રુ દ્વેષાથી તેના સવધે વિશેષ વિચેચન કરવામા આવે છે

ચોરાશી લાખ જીવાયાનિમા મમતો જીવ કોઈ પુન્યયોગે દશ દશાતે દુલ્ભ મનુષ્ય જન્મ પ્રાપ્ત કરે છે અને પયો ચિંતામણિ રત્ન તુલ્ય નરમય પામીને પણ ઘટલાખ પ્રાણીઓ પ્રમાદના ઘશઘર્તાપનાથી તેને ઘૃયા યુમાથી ઘેસે છે પ્રમાદના પાંચ કારણો જનાયતા ઘણું છે ક—

મજ્જ વિસયકસાયા, નિદ્રા વિગ્રહા ય પચહા મણિયા ।

एए पच पमाया, जीव पाडेंति ससारे ॥

અર્થાત્ મદ્ય, વિપય, કપાય, નિદ્રા અને વિકૃત્યા—આ પાંચ પ્રકારના પ્રમાદો પ્રાણીને પ્રમણ કરાવે છે—સસારમા જ મમરણાદિકા દુઃખમા નાલે છે

મદ્ય—મદિરા, માગ, ગાજા, અફીણ પ્રમુગ્ય નશાના જે પદાર્થ હોય તેને મદ્ય જાણવુ અથવા આઠ પ્રકારના 'મદ્ના પ્રસંગથી પણ પ્રાણી ધમકર્ત્તવ્યથી પતિત થને છે રાષ્ટ્રિદિવસ તેના પરઘશરણાથી આરમ્-સમારમ્નો પ્રયુક્તિમાં રહ્યો પચ્યો રહે છે અને પરિણામ મધોદ્ધિમા મરકયા કરે છે

નિપય-શબ્દ, રૂપ, રમ, ગમ્ અને સ્પર્શ-પ પાંચ પ્રકારના વિપયો છે

શબ્દ—સ્ત્રીઓના મધુરા ગીત તથા ઘાતાલાપ સામઝી તેના પ્રત્યે ઉદ્ભવતી આમક્ષિતને અગ તેના પરિચયનો, તેની સાથે મોગ નિલાસ માણવાની અભિલાષા ઉત્પન્ન થાય છે અને તેના પરિણામે મનુષ્ય-જન્મ હારી જવાય છે સમીત અને વિવિધ ઘાત્તિપ્રના ધ્વનિથી પણ આસક્તિ ધૃત્તિગત થાય છે ધીનાશાયમાં આસક્ત

૧ જાતિમદ, રૂપમદ, કુલમદ, ફલમદ, વલ્લમદ, સપમદ, ક્રુદ્ધિ (રેષ્ય) મદ અને સામમદ-આ આઠ પ્રકારનાં મદો છે, જે પ્રાણીઆને ધુર્ગતિરૂપી ડંડી સાઈમાં ધકેલે છે

થયેલ મૃગ છેવટે પાણીની જાળમાં ફસાઈ મૃત્યુનું દુઃખ વહોરી લે છે

રૂપ-રૂપવતી સ્ત્રીઓના દશાથી અથવા મનોહર અને રમણીય પદાર્થોના અવગ્રોહનથી તનમાં વિકાર ઉપજે છે અને તેના પરિણામે ભોગધિલાસના આશા ઉદ્ભવે છે તેની પ્રાપ્તિ માટે અહોનિશ શ્વસના રહેવા સાથે આરમ્ભ-સમારમ્ભ કરતો પ્રાણી પ્રાતે સસાર-સમુદ્રમાં રણ્ણે છે દીપવગ્ના રૂપ(પ્રકાશ)માં મુગ્ધ થનેલ પતંગીયું તેમાં શ્વસનાથીને પોતાના પ્રાણને શુરવાન કરી નાલે છે

રસ-મીઠાઈ અથવા મિષ્ટ રસવાળા પદાર્થોને વ્વાવાની છોટુપતાથી, જિહ્વાસ્વાદથી કોઈ પળ પ્રકારના મહ્યામશ્યનું માન રહેતું નથી તમજ તેથી વસ્તુની પ્રાપ્તિ માટે અસત્યાદિ પાપસ્થાનકો પળ સેવાય છે અને તેમાં અહોનિશ શ્વસના રહેતી હોવાથી ધર્મકાર્યમાં ચૂનતા આવી જાય છે માસની પેશીને વિષે આમન યતુ મત્સ્ય તેની માથે લગાડેલા લોહાના સળીયાની તોક્ષણ અળીથી છેવટે મૃત્યુને આધીન થને છે

ગંધ-સુગંધને વિષે આસક્ત થઈને પ્રાણી તેવા પ્રવાગ્ની સુગામ પ્રાપ્ત કરવામાં અનેક સમારમ્ભો કરે છે અને તેમાં જ લયલીન રહેવાથી ધર્મકાર્ય પળ તેને સૂઝતું નથી સદ્વેજ પળ દુર્ગ સના-દુર્ગંધ તેને દુઃખદાયી થઈ પડે છે તેનાથી પરિપદ સહન થઈ શક્તા નથી તેમજ જીવ ચચલ થની જાય છે ઝ્રમર ગંધ પ્રયેની તીવ્ર આમલિને કારણે કમલમાં ઘીઢાઈ જાય છે અને ડેવટે વિનાશ પામે છે

સ્પર્શ-ઘીઆદિકના સુકોમલ સ્પર્શને કારણે મન વ્યગ્ર થનતા વામોત્પત્તિ થાય છે અને તેની જ્ઞાતિને અથ પ્રાણી અનેક પ્રવાગ્નાનુષ્યાન કરે છે દિસાદિકમાં પ્રવૃત્ત થતા અચકાતો નથી તેમજ તેમાં મ્લક પ્નાને છેવટે પ્રાણોનો આહુતિ આપી દે છે હસ્તી પટલો પ્થો સ્પર્શપ્રેમી છે કે વાગલની થનાવેલ વૃત્તિમ હાથળીને જોઈને પળ તેની ઉત્કટ વામ-હચ્છા જોર કરે છે, અને તેને શ્વસતો તે તેની પાછલ અથ વનીને દોઢે છે તેવામાં તેને વનાયવા માટે ચોવેલા ચાહામાં પઢી વધનમાં જવ્ઢાય તે

આ પ્રમાણે ષક ષક શ્વિયના વશયર્તીપણાથી નીચન નિરર્થક થને છે

૮. પન્નરૂપા (પ્રજ્ઞાપના)—જીવ અને અજીવ કાને કહેવાય ? તેને લગતુ ઘણન છે તેના ૩૬ મા પદમા હૃદયીગ વસ્તુઆનુ ઘર્ષન ધિસ્ત્રત રીતે કરેલ છે મૂઠ શ્લોક ૭૭૮૭, શ્રીમલયગિરિકૃત ટીકા ૧૬૦૦૦ પ્રલાકપ્રમાણ છે ડ્યારે શ્રીહરિમદ્ગરિકૃત લઘુટીકા ૩૭૨૮ શ્લોકની છે

૯. મહાપન્નરૂપા—જીવ તેમજ અજીવને આલ્લઘવાનો જેમા ધિસ્ત્રત વૃત્તાત છે

૧૦ પમાયપ્પમાય—આમા પ્રમાદ અન અપ્રમાદને લગતુ ચિચન કર ઘામા આનુ છે જે પ્રમાદ સેવ તેને અનુમ ધિપાક-પન અને ન સેવ તેને શુભ ધિપાક પ્રાત થાય પ્રમાદ ધ માતવ જાતનો મોટામા મોટા શટ્ટુ હોવાથી તેના સયધે વિશેષ ધિચન કરવામા આવ ડે

શ્રીરાશી લાલ જીવાયાનિમા મમતો જીવ કોઈ પુન્યયોગે દશ દશાતે દુર્લભ મનુષ્ય જ મ પ્રાત કરે છે અને યયો ચિતામણિ રતા તુલ્ય નરમથ પામીને પળ કેટલાક પ્રાણીઆ પ્રમાદના ઘશયર્તીપણાથી તેને ઘૃથા શુમાથી ઘેસે છે પ્રમાદના પાચ કારણો જણાયતા કહ્યુ છે ય—

મજ્ઞ વિસયકસાયા, નિદ્રા વિગ્રહા ય પચહા મળિયા ।

एए पच पमाया, जीव पाडैति ससारे ॥

અર્થાત્ મઘ, વિપય, કપાય, નિદ્રા અને નિકયા—આ પાચ પ્રકારના પ્રમાદો પ્રાણીને મ્રમણ કરાયે છે—સસારમા જન્મમરણાદિકના દુ ઘમા નાલે છે

મઘ—મદિરા, માગ, માજો, અર્ધીણ પ્રમુલ્લ નશાતા જે પદાર્થા હોય તેને મઘ જાણતુ અથવા આઠ પ્રકારના 'મઘના પ્રસગથી પળ પ્રાણી ધમકત્તવ્યથી પતિત ઘને છે રાત્રિદિઘસ તેના પરઘશળનાથી આરમ-સમારમની પ્રવૃત્તિમા રઘવો પઘવો રહે છે અને પરિણામ મઘોદ્ધિમા મટકયા કર ડે

વિપય-શબ્દ, રૂપ, રસ, ગધ અને સ્પર્શ-પ પાચ પ્રકારના વિપયો છે

શબ્દ-શ્રીઆના મધુરા ગીત તથા વાર્તાલાપ સામઠી તેના પ્રત્યે ડદુમઘતી આસક્ષિતને અગ તેના પરિચયની,તેની સાથે મોગ ધિલાસ માળવાની અમિલાપા ડત્પન થાય છે અને તેના પરિણામે મનુષ્ય-જન્મ દારી જવાય છે સગીત અને ધિધિધ ઘાજિત્રના ધ્યનિધી પળ આસક્તિ ઘૃદ્ધિગત થાય છે ઘીળાવાઘમા આસક્

૧ જાતિમ, રૂપમદ કુલમદ, જ્ઞાનમદ, વલમદ, તપમદ, ક્રુદિ(દેશ્વર્ય) મદ અને સામમદ-આ આઠ પ્રકારનાં મઘો છે, જે પ્રાણીઆને દુર્ગતિરૂપી જંડી ઘાઈમાં ઘકેલે છે

થયેલ મૃગ ત્રેયટે પાર્શ્વની જાગમા પમાદ મૃત્યુનુ ડુ છ
પહોરી છે છે

રૂપ-રૂપવતી સ્ત્રીઓના દગ્ધનથી અથવા મનોહર અને રમણીય
પદાર્થોના અવગોષ્ઠનથી તનમા વિકાર ડપને છે અને તેના
પરિણામે ભોગવિલામની આશા ડટ્કાયે છે તેની પ્રાપ્તિ માટે
અહોનિશ શ્રમના રહેવામાયે આરમ્ભ-મમારમ્ભ કરતો પ્રાણી પ્રાતે
મસાર-મમુપ્રમા રજા છે દીપકના રૂપ(પ્રકાશ)મા મુગ્ધ
થનેલ પતંગીયુ તેમા શ્રવણથીને પોતાના પ્રાણને કુરવાન
કરી નાલે છે

રસ-મીઠાઈ અથવા મિઠ રસવાળા પદાર્થને ડાયાની લોભુપતાથી,
જિહ્વામ્વાદયો કોઈ પળ પ્રકારના મહ્યામ્મ્યનુ માન રજુ
નથી તેમજ તેથી ઘમ્તુની પ્રાપ્તિ માટે અમત્યાદિ પાપસ્થાનકો
પળ મેવાય છે અને તેમા અહોનિશ શ્રમના રહેતી હોવાથી
ધર્મકાવમા યુનતા આથી જાય છે માસની પેશીને ડિયે
આમજ થતુ મત્સ્ય તેની સાથે લગાટેગા લોઢાના મઢીયાની
તોક્ષણ અળીથી છેવટે મૃત્યુને આધીન થને છે

મધ-સુગધને ડિયે આસન થઈને પ્રાણી તેવા પ્રકારની સુધામ પ્રાપ્ત
કરવામા અનેક મમારમો કરે છે અને તેમા જ લયલીન
રહેવાથી ધર્મકાર્ય પળ તેને સુઘર્તુ નથી મહેજ પળ ડુર્ધા
મના-ડુર્ગંધ તેને ડુ મદાવી થઈ પટે છે તેનાથી પરિપદ મહન થઈ
શક્તા નયો તેમજ જીવ ચચલ થની જાય છે ડ્રમર મધ
પ્રત્યેની તીવ્ર આમતિને કારણે વમગમા ઘીઢાઈ જાય છે
અને છેવટે વિનાશ પામે છે

સ્પર્શ-સ્ત્રીઆદિકના સુકોમલ સ્પર્શને કારણે મગ મ્યગ થનતા
કામોત્પત્તિ થાય છે અને તેની શાતિને અથ પ્રાણી અનેક
પ્રકારના ડુખ્યાન કરે છે દિમાદિકમા પ્રવૃત્ત થતા અચકાતા
નથી તેમજ તેમા રજ પનીને છેવટે પ્રાણોત્તી આહુતિ આપી ડે ડ
હસ્તી ષટ્લો મધો સ્પર્શપ્રેમી છે કે કાગડની વનાવેલ વૃત્તિમ
દાઘળીને જાડને પળ તેની ડલ્કટ કામ-જન્ઢા જોર કરે છે,
અને તેને અવતા ત તેની પાછલ અથ થનીને ડોટે છે તેવામા
તેને પમાગ્યા માટે મોઢેલા મ્વાહામા પઢી યધનમા જવઢાય છે

આ પ્રમાણે પક પક ડપ્રિયના ઘશલ્પનાથી ધીચન નિર્મથક પને છે

તા પાત્રે દ્વિચિત્તાની આસન્નિયાગ મનુષ્યે તા સ્વયમેવ પોતાની મતિનો તેમજ સ્થિતિનો સ્વૂળ વિચાર કરો તેવા ચરેતર પદ્ય કવિવ યથાર્થે જ વદ્યુ છે વ-

“કુરુક્ષમાતક્ષપતક્ષમૃદ્ગા, મીના ત્તાઃ પશ્ચભિરેવ પશ્ચ ।

एक. प्रमादी म कथ न हन्यात्, य सेरते पश्चभिरेव पश्च ॥२॥”

અર્થાત્ મૃગ, દસ્તી, પતંગીયુ, ઝમર અન મત્સ્ય પદ્ય-પદ્ય દ્વિચિત્તને વિષે અતિશય મૃદ્ધપણુ રામયાથી ચમરાત્તને આધીન થયો છે તો પાત્રે દ્વિચિત્તને આધીન થતીને જે પ્રમાદી જીવન વ્યતીત કરે છે તે જેમ જીવન-સાપ્તન્યતા પ્રાપ્ત કરી શકે ?

સ્વાય-કવાયો ચાર છે-ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ

ક્રોધ-ચીજા પ્રત્યે તીવ્ર-હ્રમ પરિણામના કારણે મુગ્ધાદિ અવયથો તપાથયા તેને ક્રોધ વહેવામા આવે છે, તેથી કોઈના પરચે મુસ્મો થાય, રોષ આવ અને ભાત્તધ્યાન થાય તેમજ તેને અગ દિસાદિ વાયમા પણ પ્રવત

માન-પ્રાપ્ત અથવા અપ્રાપ્ત વસ્તુનો અદકાર તે માન તેનાથી પોતામા ક્ષાતપણાનુ, યાણિચ્ય-વિષ્ણણતા આદિનુ અભિમાન કરે, ધર્મ કરણી ન કરે અને પોતાની પ્રતિષ્ઠા ભાગથી રામયા અનેક પ્રકારના આરમસમારમ કરયાપૂર્વેક આર્ત્તધ્યાન કરે

માયા-મુક્તપણે સ્વાર્થધુનિ મિદ્ધ કરવાની યાદ્યા તે માયા તેથી વપ્ત, છતરપીંડી કરી ટીજાને વચે તેને મૂશ્લ વેતો અયાગ્ય લાભ લે અને પ પ્રમાણે યતન કરી રત્નચિંતામણિ સમ્ગો માનય મય કોડીની પ્રાપ્તિ માટે પટે ગુમાવે

લોભ-ધનાદિ સપત્તિ ઇકઠો કરી સમ્રદ કરી રામયાની મનોવૃત્તિ તે લોભ તેથી અદાનિશ પરિમ્રદ વધારવામા, વિશેષ ને વિશેષ સપત્તિ મઢવવામા લચનીન રદી ધમરરણો મૂની જાય

નિદ્રા-રાતદિયમ નિદ્રા લેવામા વ્યતીત કર, અથવા સમય મળે તો યોજાની નિદ્રા કરવામા પ્રવૃત્ત થાય પણ ધર્મકૃ-ય ન કરે

વિકૃથા-જેનાથી આત્માને વદ્ પળ લાભ ન થાય તેથી કથા-વાર્તા તે વિકથા વિકથા કરનાર પ્રાણી નથી જાણતો કે પુ-ચયોમે હું મનુષ્યપણુ પામ્યો છુ અને પાગલ વિકથા કરીશ તા ધર્મવરણી થિના માનયજ મ નિષ્પઠ જશે યથાદિધિ માઈ-વીને પોગટ ગામગપાગ મારવા ત જ તેને મિચકર થા પટે છે વિકથા ચાર

પ્રવારની છે-રાજકથા, દેશકથા, સ્ત્રીકથા અને ભવકથા અત્યારે પ્રવર્તતી સ્થિતિ તપામશુ તો માનવીનો મોટો ભાગ વિકલા કરવામા અથવા તો તેને પુષ્ટિ આપતા ધર્તમાનપત્રો વાચવામા વ્યતીત થાય જે, જે સરેશ્વર શોચનીય છે માનવે પોતાની વટે-વહને સદુપયાગ કરતા શીશ્યુ જાણ પડ્યા જ માત્ર ભગવાન શ્રીમદ્દાસીરે શ્રીગૌતમસ્વામીને યશુ હતુ વ- 'મમય ગોયમ ! મા પમાયા' અર્થાત્તે ગૌતમ ! તું પણ સમય માત્ર પણ ધમાદ કરીશ નહિ

રાષ્ટ્રકથા-અમુક દેશનો રાજા મહાશૂરવીર છે તેણે વિદ્યને વધારે હાથે મારા નારયો, તેની ઘોટેસ્વારી જાહ હાય તા મજ-મલાને આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થાય તેની પાને દાથી, ઘોઢા તથા પાયદટ્ટની મર્યા વિપુલ છે તેના આમૂષનો લાલોની કિંમતના છે તેનો રાજ્યમદાર અશુદ્ધ ગજાનાથી મરપૂર છે તે સ્વભાવનો અત્યંત મૂર છે રૂપ્યાદિ કથા તે રાજકથા

દેશકથા-અમુક દેશમા ઘણી વૃદ્ધિસંપત્તિ છે લોકો ઘણા જ સુખી અને વિદ્વાનો છે તે દેશમા મોંગલિલામના સાધનો, યાગ-યગીચા વિગેરે ઘણા જ છે આ ઉપરાત્ત પૃથ્વી પણ રમાઝ દાવાથી વિધવિધ પ્રવારના ધાયો અને વહી પ્રાપ્ત થાય જે તે દેશમા ગામડાઓ સુશોભિત પદ્ધેરવશ મુદર અને શાનપાન મિષ્ટ અને રોચક છે રૂપ્યાદિ ઘાતો કરવામા યત્ન ગુમાયે અને ધમકરણી ન કરે તે દેશકથા

સ્ત્રીકથા-સ્ત્રીઓ મયધી વિધવિધ ઘાતોલાપ કરી તેના ગુણદોષનુ પૃથક્કરણ કર્યા કરે મોગલનાતિની મુદરીઓ તો મુજમુગત પરી જેથી હોય છે દક્ષિણી લોકોની સ્ત્રીઓ સુદર ઘહેરાયાતી અને નિત્ય સ્નાન કરનારી હોય જે, નાગર લોકોની સ્ત્રીઓ અત્યંત મુગ્ધ હોય જે સ્ત્રી વિધવિધ દેશની મુદરીઓના ઘર્ષન કરે આ ઉપરાત્ત સ્ત્રીઓના શૃંગાર, અથયથા વિગેરેને જગતી યાન કરે તે સ્ત્રીકથા

મક્તકથા-(મોજનકથા) ઘોરના જમણવારને જગતી ઘાત કરે ક અમુકના જમણવારમાં મિશ્રાન્ન માન થયુ હતુ શાક તમ તમાટયાટુ હતુ, પેંદા ઘણા જ મારા હતા વિગેરે વિગેરે ઘાત કરે તે મક્તકથા

ઊપરની ઘાતે કથાઓ પરત્વે વિપરીત ઘોલે પડેલે કે નિદા કરે તે પણ વિકથા જ કહેવાય, જેમકે રાજા તો પાપી છે, નિર્દય

છે, વિપવી છે, અમુક દેશ તો ક્ષિપ્ત છે, લોકો દુરાચારી છે, અમુક સ્ત્રી તો આધાર પગરની ને વિપવલપટી છે, કકાસી તેમજ પ્રોધી છે અમુક ભાજન તો અસ્વાદિષ્ટ છે, મીઠાઈ તો ગધાઈ ગયેલી છે, શાક સહેલુ છે इत्यादि इत्यादि યાતાંલાપો કરવામા રચ્યોપચ્યો રહે તે પણ ધિક્કથાનો જ પ્રકાર છે

આથી રીતે પ્રમાદના પાંચે પ્રકારોનુ જે સેવન કરે છે તે કર્મરૂપી અગ્નિમા દરદમ્બેશ ઘડ્યા કરે છે, તેની રોગ-મતાપાદિ પરિતાપ ઉપજે છે, મરણાદિક મહાભય રહે છે અને સંસારરૂપી કારાગારના યથનમા જશ્વદાયુ પડે છે આથી ઘોર વિચ્યનામાથી મુક્ત કરાયનાર જો કોઈ હોય તો શ્રીકેચલી ભગવંતે ઉપદેશેલ ધમ જ છે, તેથી પ્રચર શુશુ સદશ પ્રમાદનો પરિત્યાગ કરી ધર્મસેવન કરશુ જોઈપ પ્રમાદ સેવ છે તેને નરકાદિ મહાદુ ઘો, મહાયાતનાઓ સહન કરથી પડે છે મહાભયંકર તાઢ, પિશાચાદિકનુ રૂપ જોયુ પડે છે, શ્વ, દાઢવા પ્રમુષ્ણની દુર્ગંધ મહન કરથી પડે છે, અતિક્ષ્ણો વૃષ્ટદાયી આહાર કરવો પડે છે, વરસી તથા તલવાર જેવા તીક્ષ્ણ શસ્ત્ર પરથી ચાલુ પડે છે અત્યંત શીત તથા અત્યંત ઉષ્ણતા સહન કરથી પડે છે, અત્યંત યોજો-અસદ્ય ભાર ઉપાઢવો પડે છે-આયા આયા કષ્ટો પ્રમાદના પરઘશ પળથી મહન કરવા પડે છે પ્રમાદનુ આવુ ભયપ્રદ સ્વરૂપ સમજીને જે કોઈ મહાવ્રતનુ પાલન કરે, દ્વિયોને દમે, મનને કાયૂમા રાવે શ્રાવક ધર્મ પાઢે, શુદ્ધ સમક્ષિતધારી યને તે પ્રનુશ મરણ પામીને દેવલોકમા જાય અને ત્યાથી વ્યથાને પણ સુખ-સપત્તિ ભોગથી, ધર્મારાધન કરી છેવટ અક્ષયસુગ્ધનો ભોક્તા થાય

આથી રીતે પ્રમાદ સેવયાથી અશુભ પચ્છ અને પ્રમાદનો પરિત્યાગ કરયાથી દેવ લોકાદિકની પ્રાતિરૂપ શુભ વિપાક-ફલ થાય તેને લગનું જેમા ઘર્ષન છે તે ઢશનુ પમાયાપ્પમાય જાણવુ

૧૧. નદી—તેમા મહામાગલિક મતિ,શ્રુત,અવધિ,મન પર્યંધ અને કેચ્છહાન પ પાચ પ્રકારના જ્ઞાનુ સ્વરૂપ છે આ સુષ્ઠ દેવદ્વિગણિ ક્ષમાશ્રમણટ્ટ છે મૂઢ પ્રલોક ૭૦૦ શ્રીમલયનિરિકૃત ટીકા ૭૭૩૫ પ્રલોકપ્રમાણની અને શ્રોદરિભદ્રસુરિકૃત ટીકા ૨૧૧૨ શ્લોકની છે શૃણિ ૨૦૦૦ ગાથાની છે, ટિપ્પણ ૩૦૦૦ પ્રલાકનુ છે

૧૨ અનુયોગઢાર—ચાર પ્રકારના ઘ્યારવાન કરવાની પદ્ધતિ-રીતિનુ તેમા ઘર્ષન છે ઘઢી તય-નિરોપાનુ ઘર્ષન અને સિદ્ધિ દર્શાવયામા આવેલ છે પ્રાક ૧૮૦૦ છે મલધારી હમચદ્રસુરિકૃત વૃત્તિ ૬૦૦૦ અને શ્રીદરિભદ્રસુરિકૃત વૃષ્ટવૃત્તિ ૨૫૦૦ પ્રલોકની છે શ્રીજિનદાસગણિ મહત્તરની શૃણિ ૩૦૦૦ પ્રલોકની છે

૧૩ દેનિદસ્થજો (દેવેદસ્ત્ર) —દેવોના સ્વામી રૂપે જે સ્તવના-સ્તુતિ કરી ત તેમાં દ્વિદાના સ્વરૂપનુ વધન છે ગાથા ૨૦૦

૧૪ તદુલ્લેખાલિય—જીવ ગર્ભમા આવે ત્યારે વેચકો હોય અને વ્રમ વ્રમે વેચકો વૃદ્ધિ પામે તેને લગતુ તેમજ જામથી માઢીને મરણ સુધીનુ વૃત્તાત છે ગાથા ૪૦૦

૧૫. ચદ્રાનેધ્યક—ચદ્રમાની ગતિનુ પ્રમાણ જેમ રાધાનેધમા ચતુરાઈથી પુત્રીનો આગ ચોંધવામા આવ છે તેમ ચંદ્રની ગતિ અનુમાર અણતણ માધયાની ક્રિયાનુ ઘણન

૧૬ સૂર્યપ્રગ્ભિ—સૂર્યની ગતિ તથા માઢ્યાવિક્રમુ ઘર્ણન મૂઝ ઝગોક ૨૦૦૦, મલ્યગિરિક્રમ ટીકા ૧૦૦૦ ષ્લોકપ્રમાણ અને શૃણ ૧૦૦૦ શ્લાકની છે

૧૭ પોરિમીમઢલ—શંકુ તેમજ પુરુષના શરીરના પ્રમાણ જેટલી છાયા ધાય ત્યારે પોરિમી ધાય અર્થાત્ જે જે ઘમ્નુઓ છે તે તે ઘમ્નુઓના પોતાના શરીરપ્રમાણ છાયા ધાય ત્યારે પોરિમી કહેવાય આ પ્રમાણ ઉત્તરાયણના અતમા અને દક્ષિણાયનની આદિમા સમજયુ આ પોરિમીપ્રમાણ પક્ષ દિવસ હોય છે, પછી તો આઠ આગના પક્ષમઠ ભાગ કરીય અને તેના પક્ષ ભાગ જેઝગો દક્ષિણાયને પોતાની છાયા ઠપર ઘથે અને ઉત્તરાયણમા તેઢલો ઘટે તેમ મમજયુ આથી રીતે માઢલે-માઢલે પોરિમીનુ પ્રમાણ જે પ્રથમા આપ્યુ છે તે પોરિમીમઢલ

૧૮. મઢલપ્રવેશ—દક્ષિણ તથા ઉત્તર દિશાના મઢલોને ધિષે ધાલ્તા સૂર્ય તથા ચદ્રનો પક્ષ પક્ષ મઢલ મૂકીને ધીજા મઢલમા પ્રવેશ કરયો તેને લગતુ ઘર્ણન તે મઢલપ્રવેશ

૧૯. વિજ્ઞાચરણવિનિશ્ચય—વિધા પઢલે જ્ઞાન, સમક્ષિત યુદ્ધ તે ધારિષ્ તેનુ જે ઘટ-વિનિશ્ચય તેને લગતુ ઘર્ણન અર્થાત્ વિધાચારણાવિક્રમો વૃત્તાત

૨૦ ગણિવિધા—ચાલ, વૃદ્ધ માધુઓનો મમુદાય તે ગણ કહેવાય, તે ગણના નાયક-અધિષ્ઠાતા તે ગણિ અથવા આચાર્ય કહેવાય તેનો વિધા તે ગણિ વિધા આ વિધાધારા જ્યોતિષપ્રાઢીનુ જ્ઞાન ધાય, જેથી અમુક ડુમ ધાર, નક્ષત્ર, તિથિ, મુહૂર્ત જાહને ઢીજા આદિ ધાર્મિક ક્રિયા કરાયી શકાય

૨૧. ધ્યાનવિમક્તિ—આર્ત, રોઢ, ધર્મ અને શુદ્ધધ્યાન-આ ચાર ધ્યાનને લગતુ તેમા ઘર્ણન છે

૨૨. મરણવિમક્તિ—મરણ પઢલે પ્રાણત્યાગ કરયો તે ઘે પ્રકારે ઘઈ શકે-પક્ષ સારી રીતે, ધીજા ઢુષ્ટ અધ્યયસાયથી આને લગતુ ઘર્ણન કરયામા આપ્યુ છે

૨૩ આપવિસોઢી (આત્મવિશુદ્ધિ)—આત્માને ઘોઈ પળ ધાર્મિક ક્રિયા કરતા અગર તો ધીજી રીત મગ પઢયો હોય તેને માટે આલોચન-પ્રાયશ્ચિત્ત વિગેરે ઘઈ આત્માને શુદ્ધ કરયો તેને લગતો અધિકાર આ પ્રથમા છે

૨૪. ચીતરાગશ્રુત-ગામીપણું ચજી દરને ઘીતરાગ-રાગરહિત વેમ થયાય ?
તેને લગતુ આમા ઘણા છે

૨૫ સલેસનાશ્રુત-ત્રય તથા ભાગથી મંલેગના કરવાનો અધિકાર પ્રવ્ય
સલેગના પટલે ચાર ઘર્ષ સુધી ત્રિવિધ-ત્રુદી ત્રુદી જાતનો તપ કરે અથાત્ છટ્ટ,
અટ્ટમ, ચાર ઉપચાસાદિય તપ કરે, એ ઘર્ષ સુધી નિયા કર, પછી પચાતરે
ભાયવિલ કર, પછી છ મહિના સુધી ઉપચામ કર, પછી પ્રમાણ મહિત આય
ત્રિત કરે, જો મુગમગ થાય પટલ તપધર્યામા ભાગા પટ તા યગી છ માસ
સુધી કરે ત્યારપછી કાટિમહિત તપ કરે પટને ઉપચામ તથા પચામણ વ્યવકરને
પારણે કરે માસલેગના પટલ ક્રાધાદિય વપાયા ઘટાદે-મ્યાગ

૨૬ વિહારકલ્પ-દ્યવિરકલ્પી પ્રમુગના વિહારના આચારનુ ઘણન

૨૭ ચરણવિધિ-જેમા ધારિત્ર પાઠવાની વિધિનુ ઘર્ષન છે

૨૮. આડરપચકસાણ-રોમોત્પલિ થાય-ધ્યાધિ થાય ત્યારે પચલ્પાણ
કરાવવાની વિધિનુ ઘણન હુ પ્યાન અને જાણવા ચામ્ય ૬૩ યસ્તુઓનું ઘર્ષન
આમા કરવામા આશુ છે ગાથા ૮૪

૨૯. મહાપચકસાણ-દ્યવિરકલ્પી તથા જિનકલ્પી અંતકાલે ચાર ઘર્ષની
જે સલ્પના કરે તેન લગતી વિધિનુ ઘણન ગાથા ૧૩૪

કાલિશ્રુત પણ અનેક પ્રકારનુ છે જેમક-૧ ઉત્તરાધ્યયન, ૨ દશાશ્રુત
સ્વધ, ૩ વૃદ્ધકલ્પ, ૪ વ્યવહારસ્વધ, ૫ નિશીથ, ૬ મહાનિશીથ, ૭ ઋષિભાષિત,
૮ જૂઠ્ઠીપ્રશાન્તિ, ૯ ક્ષીપસાગરપ્રશાન્તિ, ૧૦ ચંદ્રપ્રશાન્તિ, ૧૧ સુદ્વિયા(કુશિકા[નામી])-
વિમાણપ્રિભક્તિ, ૧૨ મહાહિયા, મમ્તી [માટી]) વિમાણપ્રિભક્તિ, ૧૩ અગ્નિચૂલિકા,
૧૪ યમચૂલિકા, ૧૫ ત્રિયાદચૂલિકા, ૧૬ અદળોપપાત, ૧૭ યદળોપપાત, ૧૮
ગદ્ડાપપાત, ૧૯ ધરણોપપાત, ૨૦ ધૈર્યમણોપપાત, ૨૧ ચેલંધરોપપાત, ૨૨ દેવેન્દ્રો
પપાત, ૨૩ ઉત્થાનશ્રુત, ૨૪ સમુત્થાનશ્રુત, ૨૫ નાગપરિશાચલિકા, ૨૬ નિર્યા
લિકા, ૨૭ કલ્પિઆ (કલ્પિકા), ૨૮ કલ્પવદિસિયા (કલ્પાયતસક), ૨૯ પુષ્પિકા
(પુષ્પિતા), ૩૦ પુષ્પચૂલિકા અને ૩૧ ઘદ્ધિદશાગ * ક્રુયાદિ

૧. ઉત્તરાધ્યયન-જે સૂત્રમા યથા અન્યયનો મ્યૂન નથી, છેષ્ટ છે તે તેના
અપ્યયન ૩૬ છે માધુઓને મયમમાગમા સિંધર રાસવાન ઉપવેશરૂપે અનેક દેશાન્તો
સદિત સુદર સયાદા આયા છે મૂઠ પ્લોક ૨૦૦૦, ધાદીવેતાલ ક્ષીશાન્તિસુરિષ્ટ

* પાક્ષિઠ સૂત્રમા આશાવિપમાવના, દષ્ટિવિપમાવના, ચારણમાવના, મહાસ્વપ્રમાવના
અને તેનમ્તિસગ-ઝાટલા નામો વિશય જગાથ્યા છે ૨૭ થી ૩૧ સુધીના પાંચ નામો નિર્યા
લિકા સૂત્રના વિભાગમ્ત્ર જ છે

મોટી ટીકા ૧૮૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે જ્યારે ધિક્કમ સવત ૧૧૨૯ મા ધીનેમિ
ચદ્રસુરિપ લઘુટીકા ૧૩૬૦૦ શ્લોકની ઘનાધી છે શ્રીમદ્રઘાહુસ્વામીકૃત નિર્યુક્તિ
૬૦૭ ગાથાની છે ચૂર્ણિ ૬૦૦૦ શ્લોકની છે

૨. દશાશ્રુતસ્કંધ—આ સુત્રમા દશ અધ્યયન છે આ સુત્રના આઠમા અધ્ય
યનમાથી ઉદ્ભૂત કરી શ્રીવલ્પસુત્રની રચના કરવામા આવી છે મૂઢ શ્લોક ૧૮૩૨,
નિર્યુક્તિ ૧૧૮ અને ચૂર્ણી ૨૨૪ શ્લોકપ્રમાણ છે

૩. વૃહત્કલ્પ—જેમા સ્થવિરકલ્પ અને જિનકલ્પ પાઢઘાનો આચાર છે ઉદ્દેશ
૩૪ છે મૂઢ શ્લોક ૪૭૩ વિ સ ૧૩૩૨મા વૃહચ્છાસ્ત્રીય શ્રીક્ષેમધીતિ
સુરિકૃત ટીકા ૪૨૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે વૃહદ્ભાગ્ય ૧૨૦૦૦ અને લઘુભાગ્ય
૮૦૦૦ શ્લોકુ છે ચૂર્ણિ ૧૪૨૨૫ શ્લોકપ્રમાણ છે

૪. વ્યવહારસૂત્ર—આલોચન—પ્રાયશ્ચિત્ત સંબધી અધિકાર છે ઉદ્દેશ
૧૦, મૂઢ શ્લોક ૬૦૦, શ્રીમલ્લયગિરિજીકૃત ટીકા ૩૩૬૨૫ શ્લોકપ્રમાણ છે
ભાગ્ય ૬૦૦૦ અને ચૂર્ણી ૧૦૩૬૧ શ્લોકપ્રમાણ છે

૫. નિશીર્થ—જે મુનિઓ સાધ્યાચારથી ડ્યુત થાય તેની શિક્ષા સત્રધી આ
સુત્રમા અધિકાર છે ઉદ્દેશ ૨૦, મૂઢ શ્લોક ૮૧૫, મોટુ ભાગ્ય ૧૨૦૦૦ શ્લોકુ
અને લઘુભાગ્ય ૭૪૦૦ શ્લોકુ છે ચૂર્ણી ૨૮૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે

૬. મહાનિશીર્થ—જિનમદિર તથા જિનપ્રતિમા, અઢાઈ મહોત્સવ, અનુકપા
ધિગરેને લગતા શિક્ષા—ઉપદેશ સવધી મોટા સુત્રોનુ સવિસ્તર ઘર્ણન છે અધ્યયન ૧૩,
મૂઢ શ્લોક ૪૨૦૦ મતાતરે તેની ઘણ પ્રકારની ઘાચના છે લઘુઘાચના ૪૨૦૦, મધ્યમ
ઘાચના ૪૨૦૦ અને વૃહદ્ઘાચના ૧૧૮૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે

૭. ઋષિભાષિત—શ્રીનેમિનાથના સમયના ૨૦, શ્રીપાર્શ્વનાથના સમયના ૧૫
અને શ્રીમહાધીર પરમાત્માના સમયના ૧૦—કુલ ૪૫ ઋષિઓનુ ઘણન છે

૮. જનૂદ્વીપપ્રજ્ઞસિ—જનૂદ્વીપ મયધી ભૌગોલિક ઘર્ણન છે મૂઢ શ્લોક
૪૧૪૬, શ્રીમલ્લયગિરિજીકૃત ટીકા ૧૨૦૦૦ શ્લોકની અને ચૂર્ણી ૧૮૬૦ શ્લોકની છે

૯. ચદ્રપ્રજ્ઞસિ—ચદ્રના ઘાર (ગતિ) અને માઢલા સવધી અધિકાર છે
મૂઢ શ્લોક ૨૨૦૦ શ્રીમલ્લયગિરિજીકૃત ટીકા ૧૪૧૧ શ્લોકની છે જ્યારે લઘુ-
ટીકા ૧૦૦૦ શ્લોકપ્રમાણ છે

૧૦. દ્વીપસાગરપ્રજ્ઞસિ—તેમા અનેક દ્વીપ અને સમુદ્ર સવધી ઘર્ણન છે આ
ઉપરાત માનુષ્યોત્તર પર્વત, નદીશ્વરદ્વીપ, ઘકકદ્વીપ ઇત્યાદિ પર રઢેલ જિન
મંદિરોનુ ઘર્ણન આપવામા આવ્યુ છે

૧૧. સુદ્રિકાપિમાનપ્રવિભક્તિ—જેમા સમધ્રેણિય રહેલા વિમાન અને છૂટા વિમાનનુ અલ્પસુત્રાર્થદ્વારા ઘર્ણન કરેલ છે

૧૨. મહત્તીવિમાનપ્રવિભક્તિ —જેમાં ઉપર્યુક્ત વિમાનોનુ વિસ્તૃત સુત્રાર્થધી વિવેચન કરવામા આવ્યુ છે

૧૩. અગચૂલિકા—આચારાગાદિ જે અગા છે તેની શૂલિકા તે અગશૂલિકા, આ શૂલિકામા અગમા જે વહુ છે તેનો તમજ જે વહલ નથી તે સર્થનો સપ્રદ છે

૧૪ વર્ગચૂલિકા—વર્ગ પટલ અધ્યયન આમા અદ્યગાદિય અધ્યયનના સપ્રદ કરવામા આવ્યા છે

૧૫. વિવાહચૂલિકા—શ્રીમગધતી સુત્રની (વિવાહપ્રજ્ઞાતિની) શૂલિકા છે

૧૬. અરુણોપપાત, ૧૭. વરુણોપપાત, ૧૮. મરુડોપપાત, ૧૯. ધરુણો-પપાત, ૨૦. વૈશ્રમણોપપાત, ૨૧. વેલધરોપપાત અને ૨૨. દેવેન્દ્રોપપાત—જેના અધ્યયનથી તે તે નામના દેવ પ્રત્યક્ષ થાય અને સ્મરણ કરનારની સ્તવતા-સ્તુતિ કરી તેમની કાર્યસિદ્ધિ કરે અરુણ, વરુણ ધિગર દેવોના જેમા મધ્ય છે તે અરુણોપપાત, વરુણોપપાત રૂઝાદિ સુત્રો જાણયા

૨૩. ઉત્થાનશ્રુત—જેના અધ્યયનથી ગામ, નગર, કુલ અને રાજધાની ધિગરે ઉદ્ભવ થાય તે જ્યારે કોઈ સાધુ-મુનિરાજ પ્રોધાયશમા આયે ત્યારે આ શ્રુતનો પક્ વાર પાઠ કરે ત્યારે સર્થય લાભ મયધ્રાત થઈ જાય અને યોજી યોજી વાર મળે ત્યારે સય ગ્રામ-નગરાદિક છોડીને ચાલ્યા જાય-નાશી જાય

૨૪. સમુત્થાનશ્રુત—જ્યારે ઉપર્યુક્ત પ્રોધી મુનિરાજનુ કાર્ય થઈ જવાથી તેમના ધિસની જ્ઞાતિ થાય-પ્રસન્નચિત્ત થાય ત્યારે પશુ સમુત્થાનશ્રુત મળે ને તેના પક્-વૈ-પ્રણ ધારના પાઠથી નાશી ગયલા લોકો પાછા મગલની રૂચ્છાથી આવીને ગ્રામ નગરાદિકમા નિવાસ કરે

૨૫. નામપરિજ્ઞાવલિકા—નામકુમાર દેવની પરિજ્ઞા શૂર્ણિકાર જગાવે છે કે-જ્યારે સાધુ આ અધ્યયન મળે ત્યારે સ્વરૂપ કર્યા વિના પણ નામકુમાર દેવ પોતાલા સ્થાનમા રહ્યા છતા તે સાધુ-મુનિરાજને યાદે અને મધ પર કોઈ પણ સંકટ આવી પડ્યુ હોય તો તેનુ નિવારણ કરે

૨૬. નિરયાવલિકા—તેમા નરકાધાસાનુ ઘર્ણન છે નરકમા જનારા મનુષ્ય અને તિર્યંચા ધિગરેનુ પણ ઘર્ણન આપવામા આવ્યુ છે

૨૭. સુત્રકલ્પિકા—મોધમાંદિ દેવલોકના કલ્પ મધધી ઘર્ણન છે

૨૮. કલ્પાનતસ-વિમાનના શિખરાદિનુ ઘર્ષન ધૃષ્ટિધાર ધમ પળ કદે છે કે સૌધર્મ તથા ઈશાન દેવલોકને કિયે જે વિમાનો છે તેમા અત્યત તપઘર્યા દ્વારા જે દેવપણે ઉપજે તેને લગતુ ઘર્ષન આપેલ છે

૨૯. પુષ્પિકા-ગૃહસ્થાવાસનો ત્યાગ કરી જે સયમભાવમા સ્થિર થયા પટલે સુલ્ખિયા થયા તંને લગતો અધિકાર છે

૩૦. પુષ્પચૂલિકા-ગૃહસ્થપણાનો ત્યાગ કરી માધુત્ય સ્વીકાર્યા ઘાદ પામત્યાપણે ચિચરયા મયધી અધિકાર

૩૧ રહ્ણિદશાઘ-અધકવૃષ્ણિ રાજાના કુલમા ઉત્પન્ન થઈને જેઓ મોક્ષે ગયા તેઓને લગતો અધિકાર

આ પ્રમાણે ઉત્કાલિક અને કાલિક શ્રુતની મંત્રયા ગણાયતા પાર આવે તેમ નથી આપણ પૂર્વે જાણી ગયા તે પ્રમાણે શ્રીરૂપમદેવના સમયમા ૮૪ હજાર, યાથીશ તીર્થકરના સમયમા સહ્યાતા હજાર અને શ્રીમહાધીર પરમાત્માના સમયે ચૌદ હજાર પ્રકીર્ણકો રચાયા છે ભગવાન શ્રીરૂપમદેવના ચોરાશી હજાર માધુઓ હતા માટે તેમના સમયમા કાલિક અને ઉત્કાલિક શ્રુતની મંત્રયા ચોરાશી હજારની થઈ, કારણ કે ભગવતે ઉપદેશેલ શ્રુતનો અગૌકાર કરીને જે રચના કરે તે સઘ પ્રકીર્ણક કહેવાય અથવા તો પોતાની કુશલતા દર્શાયવા પૂવક શ્રુતને અનુસારે ઉપદેશને અધમરે રચના કરી ઘોલે તે પળ પ્રકીર્ણક કહેવાય આ પ્રમાણે શ્રીરૂપમદેવના સમયમા ૮૪ હજાર, યાથીશ તીર્થકરના સમયમા મંત્રયાતા હજાર અને શ્રીધીરપરમાત્માના સમયમા ચૌદ હજાર પ્રકીર્ણકો ની રચના થઈ

ઉપર જણાવેલ દક્ષીકતના મઘધમા કેટલાક આચાર્યોનો મતભેદ પળ છે કેટલાક આચાર્યા ધમ પળ જણાવ ન્દે કે-શ્રીરૂપમદેવને આશ્રયીને જે સાધુ મંત્રયા કદી છે તે સુઘ રચયાની શ્રેષ્ઠ શક્તિ ધરાયનારા સાધુઓની સમજથી ઘીજા મામાય માધુઆ તો ઘણા થયા છે ઘઠી કેટલાક ધમ પળ જણાય છે કે-શ્રીરૂપમદેવની વિચમાનતામા જ જણાથી તંત્રલી સાધુસંત્રયા થઈ, પળ તેમના નિર્વાણ પટ્ટી જે જે સાધુઓ તેમના શાસનઘાટમા થયા અને તેમા પળ જે શ્રેષ્ઠ શાસ્ત્ર રચયાની શક્તિયાગ થયા તેઓના રચેલા પ્રયો જ સુપ્રમા અધિકૃત કચેલા જાણયા અને તેમા નામ જ શ્રીનંદીસુપ્રમા સુચવેલ છે આવા પ્રકારના મતા તર દર્શાયવા માટે જ 'અદિના' શબ્દ સુપ્રમા મુકવામા આવ્યો છે શ્રીરૂપમદેવાદિક તીર્થકરના સમયમા તેમના જે શિષ્યો (૧) ઉત્પાતયુદ્ધિ, (૨) ઘૈનેયિકી, (૩) કાર્મણયી અને (૪) પારિણામિકી-આ ચાર યુદ્ધિા ધરનાર હતા તેમના રચેલા જે પયપ્ત્રા તે પ્રકીર્ણકો જાણયા પ્રત્યેકયુદ્ધ પળ તેટલા જ જાણયા

આ સગ્રધમા કોઈ આચાર્ય પમ કહે છે ય-દ્વેષ તીર્થકરતા સમયમાં અસ
હ્યાતા પયણા રચાય છે, પણ અહીં તો કષ્ટ પ્રત્યેકયુદ્ધના રચેલા જ પ્રવીર્ણકો
જાણવા આ કથન પરત્વે કોઈ શંકા કરતા કહે કે-પ્રત્યેકયુદ્ધને શિષ્ય તો ન
હોય તો તમારૂં કથન સત્ય-શ્યાજયી જાણી નથી આ શંકાના સગ્રધમા રુલાસો
કરતા ગીતાય જણાયે છે કે-પરમાત્માના શાસનરહિત કાઠ્ઠમા જે પ્રત્યેકયુદ્ધ
ધાય તેને શિષ્યનો અભાવ હોય છે પરંતુ જે પરમાત્માના શાસનકાઠ્ઠમા પ્રત્યેકયુદ્ધ
ધાય છે તેને શિષ્ય કરવાના નિષેધ નથી આ સગ્રધી નીચેનો મૂઠપાઠ દ્વપણ
સરખો સ્પષ્ટ છે “ ઇહ તિત્યે અપરિમાણા પદ્મગા પદ્મગમમામિઅપરિમાણત્તણઓ,
કિં તુ ઇહ મુત્તે પત્તેયુદ્ધપનીય પદ્મગ માણિયન્વ, કમ્હા જમ્હા પદ્મગપરિમાણેણ
ચેવ પત્તેયુદ્ધપરિમાણ કીરહ, મણિય ‘ પત્તેયુદ્ધા પિ તત્તિયા ચેવ’ત્તિ૦ ચોયગ
આહ-નેણુ પત્તેયુદ્ધા સિસ્મમાનો ય નિરુજ્જાણ ? આયરિઓ આહ-તિત્યગરપ
નીયસાસણપહિવન્નત્તણઓ તસ્મ સીસા હવન્તીતિ ” અર્થાત્ “તીર્થમા પરિમાણ
રહિત-મહ્યા રહિત પયણાની રચના ધાય છે, કારણ ય પયણાના રચનારની
સહ્યા પરિમાણ રહિત હોય છે, પરંતુ અહીં તો પ્રત્યેકયુદ્ધના જ રચેલ
પયણાની સહ્યા જ યુવકાર કહે છે આ સગ્રધમા શંકા યતાં શિષ્ય પૂછે
છે કે-‘ પ્રત્યેકયુદ્ધને તો શિષ્યનો અભાવ હોય છે’ આ શંકાનું સમાધાન
કરતાં આચાર્યમગ્યત કહે છે કે-‘ મદાનુભાય ! તોયકર મગ્યતના શાસન-
કાઠ્ઠમા જે પ્રત્યેકયુદ્ધ ધાય તેને શિષ્ય કરવાનો નિષેધ નથી ”

સદાચારી ગચ્છમાં નિવાસ કરવાનું ફલ-

જા પ્રમાણે આશ્વકવ્યતિરિત્ત શ્રુતનું સ્વરૂપ જાણું અને સાથોસાથ
પ્રવીર્ણક સંયધી સમજીતી પણ વિચારી લેવી અસદાચારી-મ્મટ ગચ્છમા રહેશાથી
સસાર-પરિભ્રમણ યથે તેમ જાણ્યુ દય સદાચારી-સારા ગચ્છમા યામ્ કર
વાથી જે ફાયદા-લાભ ધાય તે સગ્રધી ઘર્ણન યણ ગાથાકારા કરે છે

જામહ્જામદિગપક્વ, માસ સવચ્છરપિ વા ।

સમ્મગ્ગપટ્ટિણ ગચ્છે, સવસમાણસ્સ ગોઅમા । ॥ ૩ ॥

લીલાઅલસમાણસ્સ, નિરુચ્છાહસ્સ વીમણમ્ ।

પિક્વવિક્વહ્ અન્નેસિં, મહાણુમાગાણ સાહૂણમ્ ॥ ૪ ॥

ઉજ્જમ સવ્વથામેસુ, ધોરવીરતવાહ્ અ ।

લજ્જં સક અહ્કમ્મ, તસ્સ વીરિઅ સમુચ્છલે ॥ ૫ ॥

[યામાદૈં યામ દિન પક્ષ, માસ સવત્સરમપિ વા ।
 મન્માર્ગપ્રસ્થિતે ગચ્છે, સવસમાનસ્ય ગૌતમ ! ॥ ૩ ॥
 લીલાલસાયમાનસ્ય, નિરુત્સાહસ્ય વિમનસ્કસ્ય ।
 પટ્ટયતઃ અન્યેષા, મહાનુભાગાનાં સાધુનામ્ ॥ ૪ ॥
 ઉચ્ચમ સર્વસ્થામેષુ, ઘોરવીરતપાદિકમ્ ।
 લજ્ઞા શક્ત્યામનિકમ્ય, તસ્ય ધીર્યં સ્મુચ્છલેત્ ॥ ૫ ॥]

નાથાર્થ.—હે ગૌતમ ! અધે પ્રહર, એક પ્રહર, દિવસ, પક્ષ, માસ કે વર્ષ પર્યન્ત સન્માર્ગગામી—સદાચારી ગચ્છમા રહેનારા સુમંગીલ—આહુ, નિરુદ્ધમી, વિમનસ્ક-શૂન્ય ચિત્તવાહ્યે સાધુ પળ વીજા શ્રૌટપ્રમાણી સાધુઓને સર્વ ક્રિયાઓમા પ્રયત્નશીલ, ઘોર તપસ્વી, દુષ્કર વૈયાપચાદિક કરણી કરવામા તત્પર જોઈને પોતાની લજ્ઞા—શરમ—મનોચ અને શક્તિ મર્વથા ત્યજી દર્દને ધર્માનુષ્ઠાન કરવામા ઉત્સાહવત બને છે, અર્થાત્ ‘ હુ પળ જિનોક્ત ક્રિયા કરુ, જેથી હુ સ્વરૂપી દાનાનઝથી મુક્ત થાઉં ’ એવી ભાવના તેને સ્ફુરે છે. ૩-૫

વિવેચન—શ્રીવીરપરમાત્મા શ્રીગૌતમસ્વામીને ઉદ્દેશીને કહે છે કે—‘ હે ગૌતમ ! જે સાધુ સદાચારી ગચ્છમા રહે છે તેનુ આહુસુપણુ, નિરુત્સાહપણુ અને મનનુ શૈથિલ્ય દૂર થઈ જાય છે પ્રતિક્રમણમા ઊઠયા—વેનધાની ક્રિયાને અગે આહુસ આધતી હોય અગર તો પહિલેહણાદિ ક્રિયામા મદતા આધતી હોય તે યોજા સદાચારી સાધુના અચલવનથી દૂર થાય છે એક ગામથી બીજે ગામ વિહાર કરવો, અધ્યયન કરવુ વિગેરે ક્રિયાથી નિરુદ્ધમીપણુ પળ દૂર થઈ જાય છે ઘટે હીન્ના લીધા પછી ચારિત્રપાલનમા કટિનતા નીહાટી મા ઢામાહોઝ થાય, મામા ‘ હવે શુ કરીશુ ? ’ યોતિપ, જપ, મન અને તપાદિ કરી આજીવિકા ચલાવુ ’ વિગેરે વિચાર કરે છતા પળ તેનુ મન દહ થઈ જાય, કારણ કે સન્માર્ગગામી ગચ્છમા રહેનારા સાધુઆનુ યથા સમયે ત્રિયાપૂર્વકનુ આચરણ નીહાટે, પ્રામાણુગામ વિહાર, ઉપવાસ, છટ્ટ, અટ્ટમ, પાસલમણ તથા માસવમણાદિ યગ તપશ્ચર્યાં જુપ, આ યપરાત વધામણુ, આય યિત્ર તથા તિથિ આદિ તપશ્ચર્યાં ધારનાર નીહાટે, જ્ઞાનવૃદ્ધના વિનયાદિક જુપ, વૈયાપચાદિક પ્રવૃત્તિ જાણે, આહાર—પાણી લાધી વ્યા, પળ ચાપવા દયાદિ ક્રિયા નીહાટે, વેચલીભાષિત ધમમા લેશમાત્ર પળ અપ્રજ્ઞા ન વીરવે, મૂલચૂક ના મિન્ના વૃદ્ધ (માપી) માગ, જાત્યાયણ—પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રહણ કરે દયાદિ વિવિધ શુદ્ધ કરણી જોઈને સુમંગી—આહુસુ સાધુ વિચારે કે—‘ આ પળ મનુષ્ય

ते अने हु पण मानय ह्यु तो शा माटे माराधी शुद्ध चारित्र्यपालन न थई शय ? ' आधी जातनी विचारणाधी ते उद्यमयत वने अने मनमा आवेली नय लाई वर करवापूर्वक धीर्योद्धासपूर्वक समयमधमनुं सम्यक् प्रकारे आराधन करे

आ यातमा तर्क उदायता काई प्रश्न करे के-घार तपस्वयां अगर तो उग्र क्रिया करनारा साधुओने जोई काचोपोचो साधु तो नाशी जाय अर्थात् प्रतभंग करे आ यातनु ममाधान करता जणावे छे के-जे दु खगभित घैराग्यवासित आत्मा दीक्षा ग्रहण करे ते तो वदाच पतित थई जाय जे सत्सारनी असारता या तो अनित्यता नोहाळी नि स्पृहो वनीने चारित्र्य अगीकार करथा पछी कुसगी थई जाय, पासत्थादिकना पासमा पडयो रहे तो ते पण सुखशीलियो वनीने पामत्थो वनी जाय अने तेनु निर्वेदपणु चाल्यु जाय, परंतु जो ते शुद्ध गच्छमा रहेता होय तो शुभ योग अने शुभ करणी जोईने तेमा रक्त वने अने शुद्ध चारित्र्य पालथा पण उद्यमयत थाय आ सत्रधमा 'श्रीज्ञातासुत्रना पाचमा अभ्ययनमा आपेल शैलकाचार्यनु दृष्टान्त पूण प्रकाश पाडे छे

शैलकाचार्यनी कथा—

द्वारिका नगरीने विषे श्रीकृष्ण वासुदेव राज्य करता हता ते नगरीना ईशान सृणामा रैतगिरि-रैवताचल (हालनु गिरनार तीथ) नामनो पवत छे ते पथत नैमर्गिक सौंदर्यो अति रमणीय अने अनेक प्रकारना वृक्ष-लताओधी वित्ताक्षयक छे ते पयतनी नजीकमा ज नदनवन नामनु उद्यान हतु, जे खरे खर इद्रना नदनवनने पण भुलावे तबु हतु ते द्वारिका नगरीने विषे थायच्च नामना गाथापति-गृहस्थ वसतो हतो ते जस्यत धनिक अने नागरिक जनोने विषे प्रतिष्ठापात्र हतो तेमने थायच्चा नामनो रूपादि-गुणमपन्न पुत्र हतो तेने श्रेष्ठीय पत्र ज दिवसमा रमा मरस्त्री रूपवती उषीश क-याओ साथे परणाव्यो थायच्चाकुमार ते रामाजोनी साथे भोगविलास भोगवतो अने स्वर्गना सुखोना अनुभव करतो दिवसो व्यतीत करी रद्या हतो, तेथामा धीनेमिनाथ भगवत नदन वनमा पोताना अटार हजार माधुआ अने चात्रीना हजार माध्वीओना परिहार महित पधायई नदनवनने विषे रहेला सुरप्रिय नामना यक्षचैयमा तेमणे वास कर्यो आ हवीकत घनपालक श्रीकृष्ण वासुदेवने जणावो पटले अत्यंत हर्ष

१ आ मूत्रमा प्राजा आराना प्रातमागधी पांचमा आरानी शरुजात सुधीमां एटले श्री महावीरस्वामिना जीवनकाल पयन्त थयल जनघमनी महान् विभूतिओ, आदर्श सतीआ अने प्रमाविक पुरपोर्नु वगन आपणामां आभ्यु छ अध्ययन १९, खोक ५५०० अने श्रीअभयदेव स्मिक्त टीका ४२५२ स्मिक्तप्रमाण छ

પામી, ઘનપાલકને ઘધામળી આપી અતીથ આઢચરપૂર્વક શ્રીનેમિનાથ ભગવતને ઘાદ્યા નીકળ્યા થાવચ્ચા પુત્રને આ સમાચાર મઝતા તે પળ પોતાને યોગ્ય આઢચરપૂર્વક પ્રમુન ઘાદ્યા ગયો અને ઘાદીને યોગ્ય સ્થાનય ઘેઠો પડે શ્રીનેમિનાથ ભગવતે મઘ્ય જીવોનો ઉદ્ધાર કરનારી રાચક દેશના આપતા કહ્યુ કે-“ દે મઘ્ય પ્રાણીઆ ! આ સસાર અસાર છે તને વિષે જે સુખોપમાગ જાગાય છે તે મૂગજઢની માફક ઘૃથા છે માતા, પિતા, માઈ, ઘદન, સ્ત્રી અને પુશાદિ સ્વજા સઘધા સર્વે સ્વાથના જ સગા છે સ્વાર્થ પૂર્ણ ઘતા તઓ શુશુસ્વરૂપ પની જાય છે ઘઢી વિષયસુખ તો વિષ-શેર સદશ છે વિષ મક્ષણથી તા પ્રાણીના પક જ મય ઘગટે છે પળ વિષયસુખ તો મયપરપરા ઘધારા દે છે, માટે તેનો ત્યાગ કરી ંચાર મહાવ્રતરૂપ ઘમનુ આચરણ કરા મઘવતની આજ્ઞા પ્રમાણે જે તેનુ યથાથ પાલન કરશ ત શિશલશ્મીના સુખન પ્રાપ્ત કરશ જે વિષયસુખમા રાચીમાધી રહેશે ત ઘોરાશી ડાઘ જાઘાયાનમા પરિભ્રમણ કરઘાપૂવક જન્મ-મરણાદિક અનેક પ્રકારના ઘટો સદન કરશ અનેત મયો પછો મહાપુણ્યના પ્રમાવથો આ ઢુલમ માનઘદેદ મઢ્યા છે તા પ્રમાદનો પરિત્યાગ કરીને તને સાથક કરા હ્યા ” આ પ્રમાણ દેશના સામઢી પર્યાદા તા સ્વસ્થાને ગઈ, પરંતુ લઘુકર્મી થાવચ્ચા કુમારના આત્મા ઘેરામ્ઘાસનાથી આર્ત ઘયો તેન પરમાત્માનો અમૃત-ઘાળીમા પરમ સરયનુ દર્શન થયુ અને ત જ સમયે મઘવતી દીક્ષા અગીકાર કરઘાનો દઢ નિશ્ચય કરી મઘવતને પોતાની ઈચ્છા જળાધી મઘવત જળાઢ્યુ ક-“ અસાર સસારમાધી સાર પ્રદશ કરઘારૂપ તમારા ઘિચાર પ્રદશાપાત્ર છે ઉત્તમ કાયમા ઘદ્યાપિ ઢાલ ન કરધી ”

પરમાત્માનુ પ્રક કથન સાંમઢી ઘાઘચાકુમાર સ્વમંદિરે આઢ્યા અને માતાને પાતાના દીક્ષામિલાષા દર્શાઘો થાવચ્ચાકુમારની ઘાત સામઢતા જ માતા ઘરણી પર ઢઢી પઢી અને મૂઢ્ઢિલત ઘનો ગઈ તરતજ ઘાયુ અને શીતઢ જઢનો ઉપચાર કરતા તે અલપ મમય સચેત ઘઈ ત્યાને ઢદન કરતી કરતી પોતાના પુત્રને ઉદેશીને કહઘા લાગા ક- ‘દ પુત્ર ! મારે તા તુ પકના પક જ લાઢકઘાયો પુત્ર છે ઘઢી દમજા જ તને અતિ રમણીય ઘત્રીશ ક ઘાઆ સાયે પરણાઘ્યો છે તે સ્ત્રીઆ તારુ સ્મરણ કરીને મૃત્યુને ઘશ થશે, માટે તારે દીક્ષા લેઘાની ઘાત જ ન ઉઘારધી આપણા શૃદ્ધમા ંરપુલ ઘન છે, ઘમાઘાનો ઘઈ પળ ચિંતા કરઘા જેનુ નથી માટે આ દંઘાગના સદશ રમણીઆ સાયે ઘથઢ્ઢિલત મઘ ઘિલાસ મોગય સ્તાનાદિક ઘયા પછી અને આ મઢ્ઢેલ મોગઘિલાસની સામઢીનો

* શ્રીકૃપમદ્ઘ અને મહાબીરસ્વામી ગિઘાચના ઘાઘાશ તીર્થકરને સઢ્યે ચાર મહાવ્રત ઢોય છે, ઘ્યારે પઢેના અને છેલ્લા તીર્થકરને સમયે પાચ મહાવ્રત ઢોય છે પાચ મહાવ્રતના નામ આ પ્રમાણે-૧ પ્રાણતિપાતવિરમણ, ૨ મૃપાઘાદવિરમણ, ૩ અદસાદાનવિરમણ, ૪ મૈશુન વિરમણ અને ૫ પરિપ્રદ સર્વઘા ત્યાગરૂપ

उपयोग कर्मा पछी तु सुगवर्धक सयम स्वीकारजे हु पण तेउला समयमा स्वर्गनासी थई जइश, तन कार निपथ नही कने माट पछी श्रीनमिनाथ भगत पासे प्रश्रया प्रहण करजे दीक्षा लधानी बात करयी अने त पाउयी ते घने थच्चे महद् अतर छ तारी घय लउ छे चारित्र चाढाना धार जेयु छे अने तेमा पण कशनु लोचन आदि क्रिया वापक्लेश उपजायनारी छे, माटे ट पुत्र ! तु दीक्षाना विचार मुलतधी राखी मनुष्यजीवनना भागपितास भागयथा रूप लहाय प्रहण कर" मातानु आउ स्नेहाउ कथन माभगी थायद्याकुमारे कहु व- ' ह माता ! तम ज सुख भोगयथाउ कहा छ त यउ असार न अनित्य छ ते सुखनु पठ नरकप्राप्ति छ घळी आयुष्यना विश्वास नथी पठी काई जाणो शकतु नथी न काण पहेला अन काण पछी मृत्यु पामयाना छ धन तो चचळ हावायी काई पण स्थळे स्थिर रहतु नथी ज्या पुण्यरूपी सामग्री पूरी थई व धन पग करीने चाल्यु जाय छे माट ह माता ! मारा प्रत्येनी ममता अन माहना त्याग करी मन माश्रप्राप्तना निमित्तरूप सयम स्वीकारथा आशा आपो "

पुत्रना आधा प्रवारना सदाप्रह जाणी माताए । यचाउ क- ' पुत्र ररेखरा सयमरगनी धासित थयो छ माट तना भव्य दोक्षा महात्सयनी तयारी क, ' एम विचारीन कृष्ण वासुदेव पास गइ अन सत्र हवीकत जणाधी कहु व- ' ह महाराज ! पुत्रना आ महात्सय प्रसंग तम मन छत्र, चामरादि उपरात राज्य सामग्रीनी सहायता करा" कृष्ण कहु व ' ह सार्धवाहिनो ! तमे लेशमात्र चिंता न करा तमारा पुत्रना दोक्षा महात्सय हु करीश ' आ प्रमाणे कहीने कृष्ण वासुदेव पातानी चतुरगिणी सना साथे थायच्चा पुत्रना आधासे आख्या कृष्णने थायच्चा पुत्रना सयमरगनी पराश्रा करयानु मन थपु घटले आयाने तेमणे कहु व- " ह कुमार ! तम आधा पामळ वयमा शा माट बुध्दर सयम स्वाकारा छो ! दीश्रापालन ए ता मीणना दाताथा लढाना चणा चापया जेउ बुध्दर छ, तम ससार सत्रधी सुखा भागथा अम तमारा रक्षा करशु" थायच्चा- कुमारनो सयमना रग कई पतगना रग जेवा अहवायी क विनश्वर न हता क जधी कृष्णना प्रलोभनधी त चलित थाय त रग ता तमन मजीठना रगनी माफक हाढोहाड व्यापी गया हता पटल कृष्णने जवाय आपता तण जणाव्यु के ' ह महाराज ! तमा कहा त टीक छ पण माउ मृत्यु आवश तयार तमे माउ रक्षण करना समथ हा ता हु तम कहा तम करया तयार तु ' कृष्ण जवाय आया व- ' मग्नममय कोई पण काईनु रक्षण करो शकता नथी ता हु ताउ रक्षण कम करी शतु ? चकनता अन तीर्थकर जेथान पण काळने आधीन घननु पडे छ ता बीजानी बात शा माट करवी जाईए ?" त्यारे थायच्चा कुमार कहु- " ह राजन ! आप शा माट एम कहा छ व ' हु ताउ रक्षण

करीश 'हृ' जन्म मरणरूपी भयभीत भयभीत यथा तु अने तेमाथी मुक्त यथा आ प्रव्रज्या अगीकार कर, गुरु " तेनु आ प्रमाणनु दृढ म-तव्य नाणी कृष्ण घामुदेव अत्यंत इषित यथा अने पाताना सेवकने योलापी आदेश आप्या क-"आहारिका नगरीमा जाहेर उद्घोषणा करावो १-"जे काडने थायच्चाकुमाग्नी साथ दीक्षा लेत्री दश तेना सर्व वदावस्त कृष्ण महाराजा स्वय करणे अने वाइना कुटुंबने आधार गद्दो दाय ता तनु राजा पात पालन करणे " आ उद्घोषणाने परिणाम पक्ष हजार पुढ्या थायद्यानी साधे दीक्षा लेया उत्सुक गम्या पातानी शांतिन भाजन आपी, स्नान करी, सु दर पश्च तथा आम्रपण पहरी, हजार पुढ्या उपाडे तेथी शिषिकामा घेसी मर्ष थायच्चा पुत्रना आघासे आग्या त समये कृष्ण घामुदेव आठ जातिना कठशहारा थायच्चा पुत्रनो अभिषेक करी, स्वच्छ घद्या अने उत्तम आम्रपणो पहरेलाव्या याद हजार पुढ्यो उपाडे तेथी शामनाय शिषिकामा विराजमान करी घाजिप्रना नादपूर्वक श्रीनमिनाथ परमात्मा ज्या विराज्या इता त्या आग्या पालखीमाथी नीचे ऊतया तयार टाण घामुदेवे तमने आगळ कर्या अने पोते तेनी पाछळ घाल्या भगवान समीप आधीन कृष्ण कहु व-"हे भगवन् ! आ थायच्च सार्थयाहनो थायच्चा नामना पुत्र मन अति यल्लभ छ ते जन्ममरणरूपी भयवाळा आ नमारसागरथी उद्दयग पान्यो छ अने आपनी पासे मोयना परवानारूप प्रव्रज्या अगीकार करया इच्छ छे, माट हे स्वामिन् ! आप तमनी विहातिनो स्वीकार करो " पटल परमात्माप कहु व-" जहा सुखतु " अघात सुख उपजे तम करो प्रभुनी आक्षा यता थायच्चाकुमारे पाते पहरेला आम्रपणा पक्ष पछी पक्ष उतारवा शरु कर्या त्याने ते सर्व तेनी माताप पाताना घमना पालधमा अशु-धरती आगो सहित ग्रहण कर्या अन छेपटनी शिक्षारूप वे घचना योलता कहु व-" हे प्रिय पुत्र ! हवे तु लेश पण प्रमाद करीश गद्द करी धार घोनी माता न करथी पडे तेथी रीते धारित्र पालन करजे जेम सिंहनु शिशु घणा घेराओथी पण डरतु नथी तेम तु पुष्कळ परिसहोथी पराभव पामीश नहि " आ प्रमाण उपदेश-यचन सामळया याद थायच्चापुत्रे हजार पुढ्या साधे पक्षमुष्टी लोच करी दीक्षा ग्रहण करी याद परमात्माना मुखथी पाच 'ममिति तथा 'त्रण मुक्तिनु स्वरूप जाणीने ते प्रमाणे आचरण करता अने अय स्थविरा पास शास्त्राध्ययन करता समय व्यतीत करया लाग्या उपशास, छट्ट, अष्टमादिक तपधर्याआ द्वारा कर्मनी

१ ईर्ष्यामिति, भाषामिति, एष्यामिति, आदानभद्रमत्तनिक्षेपणामिति अने पारिष्ठापनिकामिति २ मनगुप्ति, वचनगुप्ति ने कायगुप्ति

निर्जरा करवा लाग्या आ प्रमाणे अध्ययन अन समयधर्मनी पकनिष्ठ
न्यायना करता अनुक्रम तथा धीदूर्धता पारगामी वया

याचचापुत्रनी शक्ति हय ता घणी ज वृद्धि पामी धीनमिनाय भगवतने
पण तमनी शक्ति माट मान उत्पन्न थयु एवदा थायच्चापुत्रे भगवतधी जुदा
विचरथानी घात कर। अय दशमा धमप्रचार करवाजया माट आज्ञामागी भगवतनी
आज्ञा मगता तथा उपदिष्टारकरता करता शत्रुपुरे आथी पहाड्या ते स्थळे सुभूमि
माग नामना उधानमा याम कर्या पटल त नगरना थैलर नामनो गमा पोताज
विषयण पथय आदि पाचसा प्रधाना माथे तमन यदन करया आव्या नगरजना
पण यदनाय आव्या अने माटी पपदा थर थायचा अणगार उपदेश आपी
छावान सत्तारनु स्वरूप यथार्थ समजायु साथासाथ जीयाजीयादि नथ
तत्यानु स्वरूप समनाथी धमना अयाधित नियमनु पण दिग्दशन करान्यु
आथी सुदृ दशना सामळी राजा तथा प्रजाजना पण अत्यंत दृषित थया
राजा शलय कष्ट क- उग्रकुटना, भागकुटना, राजयकुटना तम ज सेनापति
अन मायथाद प्रमुत्त घणा दीया अगीकार करीन विचर छ, परन्तु मारी पवी
शक्ति नथी माट द गुरुव्य ! मन समक्षितमूळ थायचना व्रत आपी धमणापासक
यनाथा " थायचा मुनिप तन पूरती समजण आपी थायकधर्मना थार व्रता
उचराण्या अन तनी साथोसाथ राजाना पयरे प्रमुत्त पाचसा मंत्रीओ पण
धमणापासक यनथा माय नथतरना विषयना ज्ञाता ज्ञया शैलकराजा स्व
स्थाने गया अन थायचा अणगार पण प्रथी पर विहार करया लाग्या

आ थायु सौगधिया नामनी गरीमा सुदर्शन नामना महाश्रेष्ठी वसता
हतो ते गरीमां पक्ष चार यदाना जाण, महामिथ्यात्वी अने तना शास्त्रोनी
पारगामी, साध्य मतघादी शुरु नामनो परिभाजक पाताना हजार शिष्यो साथे
आथी पहाड्या त पाच नियम युक्त शौचधर्मनी प्ररूपणा करता हता, तेमज
कपायी थय धारण करता हता परिभाजकना आश्रममा तने उत्तरेल जाणीने
भगरीना लाका अन सुदर्शन शेट पण तमने थादया गया ते समये उपदेश
आपता तण सुदर्शन शेटन उद्देशीने कष्ट क- ' हे श्रेष्ठी ! अमारा मूळ धम शौच छे
त थ प्रकार छ-(१) द्रव्यशौच अन (२) भावशौच द्रव्यशौच पटले पाणी
तथा मातीपट अशुचि होय त दूर करथी अन भावशौच पटले तृण अने
मत्रादिकथी कोह पण मलमूत्रादिकनी अशुचि थर हाय त दूर करथी आ
प्रमाण अशुचि दूर करवाथी जीय विघ्न रहित स्वर्ग प्राप्त करे छे " आ
प्रमाण शुक परिभाजकनो उपदेश सामळी सुदर्शन शेट अत्यंत प्रमोद
पाव्या अने परिभाजकनो धर्म स्वीकार्यो वटलाक समय थाद
शुक परिभाजक अय स्थळे गया अने थायचा अणगार विचरता विचरता
हजार मुनिआ साथे सागधिया नगरीप आव्या तन नीलाशेरु नामना उघा

મમા ઉત્તરેલા જાણીને પૌરલોકો સાથે સુદર્શન શ્રેષ્ઠી પણ યંદનાયે આયો
 ણ પ્રવૃક્ષિણા આપી, મુનિયરને યાંદી ઘેટો અને દેશના સામ્રાજ્યો યાદ પ્રશ્ન
 કર્યા કે-“હે ભગવન્ ! તમારો મૂલ્ય ધર્મ શુ છે ?” યાવઙ્ચા અણગારે જવાબ
 આપ્યો કે-“હે મહાનુભાવ ! અમારો મૂલ્ય ધર્મ ચિન્તય છે તેના યે પ્રકાર છે-
 (૧) ગૃહસ્થના ધર્મ પાંચ અણુવ્રત, ણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત-પ પ્રમાણે
 ઘાર વ્રતરૂપ તેમજ અગ્યાર ઉવાસગપદ્ધિમારૂપ છે અને (૨) સાધુનો
 પાંચ મહાવ્રતરૂપ, અઢાર પાપસ્થાનવ્યા પરિત્યાગરૂપ તેમજ ઘાર પદ્ધિમારૂપ
 ચિન્તય ધમ છે આ યને પ્રકારનો ધમ સેયે તે આટલું કર્મની પક્ષી અટ્ટાયત
 પ્રવૃત્તિનો વિનાશ કરી શિવસુવર્ણની પ્રાપ્તિ કરે ” આ પ્રમાણ વહીને યાવઙ્ચા
 અણગારે સુદર્શન શેઠને પ્રશ્ન કર્યાં કે “ હે શ્રેષ્ઠી ! તમારો મૂલ્ય ધર્મ શુ છે ? ”
 ત્યારે શ્રેષ્ઠીય વહુ કે-“મારો મૂલ્ય ધમ શૌંચ છે ” પદલે યાવઙ્ચા અણગારે વહુ કે-“હે
 દેશાનુપ્રિય ! કોઈ માણસ લોહીથી યરઢાયેલા વહને પુન લોહીમા હ્યોટી ધોયે
 તો તે શુ શુદ્ધ યાય ? ” સુદર્શને વહુ-“ ના ” પદલે યાવઙ્ચા મુનિય જણાવ્યુ કે-
 “અઢાર પાપસ્થાનવહારા યાવેટ કરમાને કાચા પાણી પ્રમુગ્ધના જીવોની હિંસા કરીને
 દુર કરયાને ઈચ્છે ત યનો શયે સરુ ? લોહીથી આરં યનેલા વહને જેમ સ્વચ્છ
 જટ અથવા તો ક્ષારાદિયથી ધોવામા આયે તો તે શુદ્ધ યને તેમ અઢાર પાપસ્થા
 નવહરે ઉપાજલ કરમનો ક્ષય કરવા માટે અહિંસાદિક ક્રિયા અને તપશ્ચર્યાદિ
 કરવા જોતપ પાણી તા યહારના મહને પણ પૂરેપૂરુ દુર કરી શકતું નથી તો
 આતમાને લાગેલા કરમનો નાશ કરી રીતે કરી શયે ? ” આ પ્રમાણ યાવઙ્ચા
 અણગારનો સઘોટ ઉપદેશ સાંભળતા સુદર્શને પોતાની મૂલ્યુ માન યયુ પોતે
 યાંટે માર્ગે પ્રયાણ કર્યુ છે અને તેથી તો સાધ્યની ડલટી જ દિશા ગ્રહણ
 કરા, છે તેયો તેને રયાલ આલ્યો પુર્વ દિશામા ગમન કરવુ હોય અને પશ્ચિમ
 મા યાલયા માટે તો તે કદિ પણ ઈપ સ્થળે પહાંચી શયે નહાં તેમ વિચારીને
 સુદર્શન શ્રેષ્ઠીય વિપરીત માર્ગરપ શુક પરિવ્રાજકના પથનો ત્યાગ કર્યા અને
 યાવઙ્ચા મુનિ પાને વેવલીભાપિત જૈનધર્મનો સ્વીકાર કર્યાં સમક્ષિતના મૂલ્ય
 રૂપ યાવઙ્ચ ધર્મ ગ્રહણ કર્યા અને જીવાજીવાદિ નવ તરુનુ સ્થરૂપ જાણ્યુ

આ દક્ષીકૃત શુક પરિવ્રાજકના કર્ણ અથઢાતા તે સ્થય સોગધિયા નગરીય
 આલ્યો અને સુદર્શન શ્રેષ્ઠીને આયાને ગયો શુદ્ધ સમ્યક્ત્વધારી સુદર્શન શેઠે તેનો
 આગર સત્કાર પણ ન કર્યા તેમ તેને વદના પણ ન કરી ત્યારે શુક પરિવ્રા
 જકે તેને વહુ કે-“ હે શ્રેષ્ઠી ! પહેલા તા તુ અમારી અત્યત ભક્તિભાવપૂયક
 સેવા-શુદ્ધુગા કરતા અને હુને તારામા આ પરિવ્રતન કેમ યદ્ ગયુ ? શું તને
 મારો ધર્મ ક્યો નહીં ? ” ત્યારે શેઠે વહુ કે-“ હે પરિવ્રાજક ! શ્રીનેમિ

* જ્ઞાનાવરણાય, દશનાવરણાય, વેદનીય, મો નીય, ગામ, ગાંધ, આયુ અને ષતશાય-પ
 પ્રમાણ આઠ પ્રકારના કર્મો છે તેના ક્ષયથી પ્રાણી સિદ્ધિગતિ પ્રાપ્ત કરે છે

તાય ભગવતના શિષ્ય યાચ્છા અળગારે મને વિનયમૂલ ધર્મનુ મત્ય સ્વરૂપ સમપાશ્વ છે તે હાલમા નીલાશોક ઉપાનમા વિરાજમાન છે તેમજે મને શુદ્ધ નિષ્કલક ધમ્નુ માન કરાવતા મેં તમારો મિત્રમાર્ગ ત્યજી દીધો છે " આ પ્રમાણે સાંભળી શુક પરિવ્રાજકને પોતાના પાંદિત્યનું અભિમાન પ્રગટ્યુ અને શેઠને કહ્યુ કે-" ચાલો, હુ તમારા શુદ્ધ સાથે યાદ કરવા માગુ છુ જો હુ ઠારી જઈશ તો તેમને યદ્ન કરીશ અને નહિ તો તેનો પરાજય થશે " આ પ્રમાણે વાલી શેઠ સાથે તે યાચ્છા અળગાર પાસે આગ્યો અને પ્રશ્ન પૂછવા લાગ્યો કે-" હે ભગવન્ ! તમારે જ્ઞાત્રા છે ? જયગિજ્ઞ છે ? અધ્યાયાધ છે ? કામુ વિહાર છે ? " યાચ્છા મુનિય કહ્યુ કે-" સર્વે છે " શુકે પૂછ્યું-" કેવી રીતે ? " મુનિય જવાબ આપ્યો કે-" તપ, નિયમ કરવો, છવાયતી જયણા-રખા કરવો તે અમારી યાત્રા છે પાચ દ્વિત્રિય અને મન અમારે યજ્ઞવર્તી છે તે અમારુ જયગિજ્ઞ છે અમારા શરીરમા કોઈ પળ પ્રકારના ધ્યાધિની પીઠા નથી તે અધ્યાયાધ અને છી, પશુ અને પઢક (તપુસક) રહિત આરામાદિ-ઉષ્ણાદિય સ્થાનોમા દોષ રહિત પીઠ-ફલકાદિક લઈને વિચર્યુ તે કામુ વિહાર છે " યાદ શુક પરિ વ્રાજને ઘીજો પ્રશ્ન કરતા પૂછ્યુ કે-" હે મુનિ ! તમે સરસથ ત્રાજો છા કે નહિ ? " મુનિ શેઠ્યા-" ગાર્હ્ય છીય, અને નથી પણ રાતા ' આઘો સવિ ગ્ધ જવાબ સાંભળી શુકને કહ્યુ અચ્ચો ઉત્પન્ન થયો તેણે કહ્યુ-" યમ કેમ યને ? " મુનિરાજે જવાબ આપતા જણાવ્યું કે-" સરસથ એ પ્રકારના છે-(૧) સમાન યચના તે મિત્ર સરસથ અને (૨) ધાન સરસથ મિત્ર સરસથ પંચેન્દ્રિય મનુ ષ્યાદિ માટે ભક્ષ્ય નથી યહી યહી ધાન સરસથના પણ એ પ્રકાર છે-(૧) શહ્યાદિકથી છેદન-ભેદન થયેલા ભક્ષ્ય અને (૨) સચિત્ત મારે અભક્ષ્ય છે અને શહ્યાપરિપત છે તેના પણ એ પ્રકાર છે-(૧) યક વેંતાલીશ દોપરહિત અને (૨) વેંતાલીશ દોપસહિત દોપસહિત છે તે મારે અભક્ષ્ય છે અને જે દોપરહિત ભક્ષ્ય છે તેના પણ એ પ્રકાર છે-(૧) યક માંગેલા અને (૨) નહીં યાચેલા જા-યાના પણ તે ભેદ છે-(૧) યક મઝેલા અને (૨) નહીં મઝેલા નહીં મઝેલા માને અભક્ષ્ય છે અને જે મઝેલા તે ભક્ષ્ય છે માટે મેં કહ્યુ છે કે-ભક્ષ્યેયા વિ અભક્ષ્યેયા વિ-અર્થાન્ ભક્ષણ કરવા લાયક અને નહીં ભક્ષણ કરવા લાયક વસ્તે પ્રકાર છે " આ પ્રમાણે સાંભળી શુકે પુન પ્રશ્ન કર્યા કે-" કુલ્પ્ય તમારે ભાય છે કે નહિ ? " મુનિ શેઠ્યા-" ગાવા ને ગહી ત્રાજ લાયક થને પ્રકારે છે " શુકે સાધ્ય પૂછ્યુ-" યમ યમ ? " મુનિયરે જવાબ આપ્યો કે-" વૃથ ય એ પ્રકારના છે-(૧) છીકુલ્પ્ય અને (૨) ધાનકુલ્પ્ય તેમા પણ છીકુલ્પ્ય ત્રણ પ્રકારના છે (૧) વૃત્તમાતા, (૨) કુલ્પ્ય અને (૩) કુલ્પુષ્ટી આ અમારે અભક્ષ્ય છે જે ધાનકુલ્પ્ય છે તેના સરસથની માફક ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે ભેદ જાણી લેવા ઉપદ જે મઝેલા તે અમારે કલ્પનીય છે પડલે મ કહ્યુ કે અભક્ષ્ય અને ભક્ષ્ય યને પ્રકાર છે " આટલા

પ્રશ્નોત્તરથી શુકને સતોષ ન થયો તેથી તેણે ઘડી પણ પૃચ્છા કરી કે-“ દે સ્થવિર ! માતા ભક્ષ્ય છે કે અભક્ષ્ય ? ” અળગારે જવાબ આપ્યો કે-
 “ યાયા હાયક છે અને નથી પણ ” “ યમ કેમ ? ” યમ પુત્ર પૃથ્વતા મુનિપુંગવે પ્રત્યુત્તર આપ્યો કે-“ માતા પ્રણ પ્રકારના છે-(૧) કાલમાતા, (૨) અથ માતા અને (૩) ધન્નમાતા કાલમાતા તો ધાયણ આદિ ધાર માસ છે તે મારે અભક્ષ્ય છે અથમાતા એ પ્રકારના છે (૧) સુર્ય તોલવાના અને (૨) રૂપ તોલવાના- આ ઘને પ્રકાર અમારે અભક્ષ્ય છે ધન્નમાતા વાસુ-પપળીય મઠે તે મારે ભક્ષ્ય છે ” આ પ્રમાણે સર્વ પ્રશ્નોનો યુક્તિસગત ઉત્તર આપવાથી શુક પરિવાજક વિચારમા પડી ગયો તે ચિંતણવા લાગ્યો કે ‘ મુનિ પક્ષપક્ષી ઉત્તર આપશે વટલે તેમને હુ જીતી લઈશ તેથી મારી ધારણા ધૂલમા મઠી છે તેઓ નયના જ્ઞાતા છે માટે ધોલવામાં તો પકઢાશે નહિં માટે ધીજી યુક્તિ વઠ તેમણે ઘેરાગ્યથી ચારિત્ર-પ્રહણ કર્યું છે માટે તેઓ આત્માને પકલા માનતા હશે અને તેના જવાબમા તેઓ મૂલ્યાપ વ્યાઈ જશે માટે તેઓ જ પ્રશ્ન વઠ ’ યમ વિચારી તેણે તમને પૂઢ્યુ કે-“ દે ભગવન ! તમ પક છો કે ? અનેક છો ? અક્ષય છો ? અવ્યય છો ? અચદ્વિય છો ? પૃથ જેવા હતા, અત્યારે જેવા છો અને ભવિષ્યમા થશે તેવા છો ? ’ શુક પરિવાજકના આવા પ્રશ્નથી યાવચ્ચા અળગારને તેની યુક્તિ અને મૂલ્યાઈ ઘને પર મનમા સદેજ દાસ્ય ઉત્પન્ન થયુ વજુઆ સૂર્યનો પરામથ વરવા ઇચ્છે તે કેમ ઘની શકે ? પરન્તુ તેમણે ગમીર ઘઈને જવાબ આપ્યો કે-
 “ દે મહાનુભાવ ! હુ પક છુ એ પણ છું, ઇત્યાદિ તે જે પ્રશ્નો પૂઢ્યા તે સય શુ તેનુ કારણ સાંભલ-દ્રવ્યાથિક ાયની અપેક્ષાવ જીઘ દ્ર ય પકલુ છે તેથી હુ પક છુ જ્ઞાન અને દર્શન ય એ જીવદ્રવ્યથી જુદા નથી તેથી હુ એ પણ છું જીવદ્રવ્ય અસરયાતપ્રદેશી છે તેથી હુ અનેક છુ ઘોઈ પણ પ્રદેશનો ક્ષય થતો નથી તેથી હુ અક્ષય છુ ઘોઈ પ્રદેશનો વિનાશ નથી માટે અચિનાશી છું, જીવ કાઈ પણ દિવસે મૂતન-નયો થતો નથી તેથી શાશ્વત-નિત્ય છું મૂતકાલમા અનેક ઉપયોગ કર્યા છે, ઘર્તમાનમા કરી રહ્યો છુ અને ભવિષ્યમા થશે તેની અપેક્ષાવ તયો પણ છુ ” આ પ્રમાણે યાવચ્ચા અળગારના યુક્તિયુક્ત અને અકાલ્ક પ્રમાણો સાંભલી શુક પરિવાજક તો વિચારમા જ ઘરવાવ ઘની ગયો તણે વઢી આયો ઉપદ્શ એ જ્ઞાન જાણ્યુ જ ન હતુ તેમને પોતાના અત્યાર સુધીના મિથ્યા માર્ગ માટે સ્વેદ ઉપજ્યો અને મુનિવરને વિજ્ઞાતિ ઘરી કે-“ દે ભગ વન ! મને વેચલીમાવિત ધર્મ સમઢાયો કે જેથી માઠ અજ્ઞાતાથકાર નાશ પામે ” યાવચ્ચા અળગારે તને પ્રતિપાઘ પામેલો જાણી મર્ચક્ષપ્રરૂપિત મિઢ્ઢાતો અને તેનુ સ્વરૂપ સક્ષિતમા જણાયુ જેથી શુક પરિવાજકને જંની દીક્ષાનો શુઢ માગ વ્રતણ વરવાની ઇચ્છા ઘઈ તેણે તરત જ પોતાની જિજ્ઞાસા મુનિવરને જણાથી મુનિથીય વઢા કે-“ જેથી તમારી ઇચ્છા શુભ કાર્યમા વિલ્લ ન વરઘો ” ત્યારવાદ પોતાના મઠ જેવા ાગવાઢા ઘદ્દનો ત્યાગ કરી, વંશનો

લોચ કરી પોતાના હજાર શિષ્યો સાથે દીક્ષા ગ્રહણ કરી શુક પરિવારજક શાલા મ્યાસ યરતા ધૌદ પૂર્વના જ્ઞાતા ઘયા પટલે થાયજા અળગારે તેમને તેમની સાથે દીક્ષા લીધેલા હજાર શિષ્યોના આચાર્ય તરીકે સ્થાપ્યા ઘાદ પોતાનો અતિમ સમય નજીક જાણી થાયજા અળગાર શ્રીસિદ્ધાચરૂ પડેતે આવ્યા અને ત્યાં પચ મામનુ અળગણ વચું અળમળમા જ વેઘઙ્ઙજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી તેઓ છેવટે માક્ષલ્મીના મોક્ષા ઘ યા

આ યાનુ શુક મુનિ વિચરતા વિચરતા શેલ્ગપુરના સુભૂમિભાગ ઉઘાનમા રઘા તેઘામા શેલ્ક રાજા અને નગરના લોકો તેમને ઘદનાર્થ આવ્યા શુક મુનિનો ઘેરાવ્યઘાદિની વેશના સામળી શ્રાવઘધર્મી ઘનેલ શેલ્ક રાજા વિશેષ ઘેરાવ્યઘત ઘયો અને તેણે શુક મુનિને કહ્યુ કે-“ મને સસાર પ્રત્યે ઉદ્દેગ ઉપ જ્યો છે તેથી મને દીક્ષા લેઘાની માયના ઉદભઘી છે ” મુનિરાજે કહ્યુ-“ સારા ઘાયમા વિલઘ ન ઘરઘો ” ત્યારે શેલ્ક રાજાપ કહ્યુ કે-“ મારે મારા ઘાઘસો પ્રઘાનોને પૂછ્યુ જોઈપ માટે તેનો રજા લઈ આવુ ત્યાં સુધી આપ સ્થિરતા ઘરો ” આ પ્રમાણે ઘઘી રાજમદિરે આગે તાત્કાલિક મર્ઘ પ્રઘાનોને ઘોલાધી કહ્યુ કે-“ જ પ્રઘાના ! મને શુકાચાર્યનો ઉપવેશ રુઘા છે અને સમારની વિઘમ પરિસ્થિતિનુ મને ઘરેઘઘઘ માન થયુ છે તેથી હુ ચારિત્ર ગ્રહણ ઘરઘા ઘ્ઘુડુ ઘ્યુ તમારી શી ઘ્ઘ્ઘા છે તે ઘઘો ” ત્યારે ઘઘક પ્રમુઘ પ્રઘાનોપ કહ્યુ કે-“ જ મદારાજ ! અમે ઘળ સસારથી મઘ ઘામ્યા છીપ ઘઘેલા ઘળ તમે જ અમારા આલઘનરૂપ ઘતા તો ઘયે ઘળ તમે જ આઘારમૂત થાઓ તમે ચારિત્ર ગ્રહણ ઘરઘો તો સાધીમાઘ અમે ઘળ સઘમ ઘર્મ સ્વીકારશુ ’ પ્રઘાનોનો ઘઘીઘત સાંમઘો રાજાપ ઘરમાઘ્યુ કે-“ જેઓ સસારથી મઘમીત ઘયા હો તેઓ ઘોતઘો તાના ઘુઘોને ઘુઘુઘનો માર માંપી, શિવિકામા ઘેસી મારો ઘાસે આઘો ” આ પ્રમાણે સૂઘન ઘઘાં ઘાઘ ઘઘા પ્રઘાના આઘશ પટલે રાજાપ ઘળ ઘોતાના મેંઘુઘુ નામના ઘુઘને રાજ્યમિઘાનને ઘેસારીને, તેની આઘા લઘને મઘા મઘો-સઘપૂઘક શુકાચાર ઘાસે ઘાઘસો પ્રઘાનો સઘિત ઘ્રઘજ્યા લીધો માઘુપ ઘાનો આઘાર ઘાઘના મામાયિકઘી પ્રામીને ઘમઘ તેઓ અઘ્યાર અઘના જ્ઞાતા ઘયા તેમને શક્તિશાઘી અને ઘઘ્ઘ સમાલઘાને લાયઘ જાણી શુકાચાર્યે શેલ્ક રાજાને ઘળ આઘાઘપઘ્ઘો આપી શેલ્ક રાજાપિ ઘના ઘા અને તેમને ઘાઘમા માઘુઘોના ઘઘિઘાર માંપી અલઘ વિઘરઘાનો આપા આપી શુકાચાર્ય ઘોતાનો અતિમ સમય નજીક જાણી શ્રીશુઘ્રજ ઘીઘે આ ઘા અને અતઘઘ ઘેઘલી ઘરે શિઘમુઘને ઘામ્યા

આ યાનુ શેલ્ક રાજાપ ઘળ અઘત ઘદિન તપઘયા ઘરઘા લાઘ્યા અને ઘારળ ઘળ ઘુઘ્ઘ ઘુઘો આઘાર ઘરઘા લાઘ્યા આમ ઘરઘાધી ઘરિઘામ ઘ માઘ્યુ ઘ-પૂઘ રાજા ઘાઘાધી સુઘપૂઘક રઘલા અને મિઘ તેમજ રસઘાઘો આઘાર

करेलो तेने बदले आयो रस-वस विनाना आहार करवायी शरीरमा व्याधि उत्पन्न थया दाहज्वर तथा पीतज्वर थ. गया अन तेना महापेदना थया लागी आधी अमद्य बदना महन कग्ता करता पण शैलक राजपि पृथ्वीपीठ पर विचरवा लाग्या व्याधिने कारण तेमनु शरीर दिवस दिवसे दुर्बल उनथा लाग्यु आ प्रमाण विचरता विचरता तेओ शैलगपुर आधी पक्ष्या अन सुभूमिभाग उचानमा आधी घास क्यो पोरलोदानी माथे महुक राजा पण तमने घादना आग्या ते समय शैलक राजपिना अत्यत दुर्बल दहन व्याधिग्रस्त जाइन ते विचारमा पढी गया तण तमने प्रज्ञप्ति करी क- 'ह भगवत ! आपनु शरीर व्याधिग्रस्त न यु द्व आप जा क तेनी उपेक्षा करी रक्षा छो पण शरीर धर्मायतन छे पन्हे तनी पण माघजत (हिफाजत) ता करधी पडे माटे आप मार! जनशाळामा पधारो हु वैद्योद्वारा आपनी चिकित्सा कराओ निदवि न पथ्य औपधउडे आपन निरागी घनायु " आ प्रमाणे विनति करी महुक राजा स्वाधासे गया घाद तेना आग्रहने पश थई शैलक राजपि पण यजे दिवसे सूर्यादय थया घाद, पोताना पथक प्रमुख पाचसो शिष्या साथे जनशाळामा गया अने फासु पाठ, फलकादि भडापकरण लईन रदेवा लाग्या महुक राजाप विचक्षण घेघाने गेलाओ कयु क-"शैलक राजपिनी चिकित्सा करी, तमनु दोष रहित औपध करो " वैद्योपराजपिना व्याधिनु निदान करी कयु क-" जो तमो रस-वसजाळा आहारना साथे महिरापान करा तो ज तमारा व्याधि विनाश पाम ' राजपिप वैद्याना कथन मुजय व्याधिना उपशमनाये आहार साथे ते लाजा माडयु आ प्रमाणेना सुरापानथी तमना व्याधि नाश पाम्या अन शरीरे पण पुष्ट थ या, परंतु आ उपचारनु विपरोत परिणाम प आ-यु कें शैलक राजपि आ पौष्टिक आहार अन सुरापानमा आसक्त वनी गया कमयोगी धीमे धीमे तमनु अतिशय रसलाउपपणुं जागृत थयु हय तनाथी त छाडातु नथी जे रसर्नद्रिय अत्यार सुधी वानुमा राखी हती त हय लगाम विनाना अश्वनी माफक स्वतंत्र वनी गइ धाम धीम शैलक राजपि सयम-पालनथी पण च्युत थया लाग्या पास्तथापणाना अश आथथा लाग्या प्रमाद पण तेनामा प्रबश करवा लाग्यो पीठ, फलक, शय्या-सधारा समय परिपूर्ण थय पाछा आपना आईप छता तेम न करता ते भागवथा लाग्या हय ता महुक राजाना परवानगी विना तेओ विहार करयाने पण असमर्थ थया त्यारे पथक सिवायना वाकाना सायुओ पकठा थया अन पर स्पर विचारवा लाग्या क-" शैलक राजपिप राज्य त्यजा दीक्षा लीधो हती परंतु कमयोग पूर्ववत् पौष्टिक भोजन मळता तजा तेमा गृद्ध वनी गया छे विहारनी ता घात ज करता नथी अने सयम-पालनमा वृपण जाग तेयु आचरण करी रक्षा छ माट आपणे तथा प्रमाद करवा उचित नथी कारण क कराडा रस आपता पण मनुष्य जीवननी पळ पुन प्राप्त थाय तेम नथी तो तेन

प्रमादरूपी धूल मात्रधी शा माट व्यथ गुमावथी ? आपण सर्वे प्रात काले शलक राजपिनी आशा लई अत्रेधी विहार करवा, पथक मुनिन तेमनी घवा घब करवा मूकी जघा अने आपणी पास जेना जेना पीठ, फलकादि छ त तमने पाछा सापी देवा " आ प्रमाणे निर्णय करी, सर्वे हकीकत शलक राज पिने जणापी, पथक मुनिन तमनी पास राखी तथा सब भव्यजनाने प्रतिवाधार्थे अय देशमा विहार करी गया

पथकमुनिने पूण विश्वास हतो य शेलक राजपिने घदलु मोडु पण आत्मभान थशे अने शुद्ध माग आवश पथक मुनि शेलक राजपिनी सारी रीत घेयावच्च करवा लाग्या तेमन आहार लाथी आपथो, तमनु मायु परठयी द्यु, सथारो करो आपथो इत्यादि घयावच्च शुद्ध मनधी करवा लाग्या आहार करीने जेम सिंह पातानी गुफामा पढयो रहे तम हये ता शेलक राजपि अतीव प्रमादी बई गया पढिलेहण, प्रतिवमणादिक आवश्यक क्रिया पण लगभग धिसमृत घवा जेधी वनी गइ अकुश विनाना हस्तानी धोजी शी दशा थाय ? एवामा कारिक चोमासु आशु शेलकराजपिनी साथे रहेथा छता पथक मुनिना आच रणमा कदापि पण स्पलना न थई तेआ तो तन अने मनधी घेयावच्च करता अने सयमाराधनमा तत्पर रहता कारिक चोमासाने दिखसे चारे प्रकारना आहार करी, सुरापान करी शेलक राजपि तो सध्यासमये ज सूर्य गया चोमासी प्रतिवमण करता पथक मुनिप चोमानी खामणा खामथाना समये निद्राधीन घनेला शेलक राजपिना चरणने पोताना मस्तकद्वारा स्पर्श कर्यो तेशामा निद्राभग थवाथी शलकाचार्य अत्यंत मोधी वनीने बोदथा क- ' कोणे मारी निद्रानो भंग कर्या ? अकाले मृत्युने काण वाछे छ ? आथो पुण्यहीन कोण छ ? ' त्पारे पथकमुनिप अत्यंत नम्रतापूर्वक जणाथु २- " हे भगवत ! हु आपना शिष्य पथक ज हु आज चोमासी प्रतिवमण करता आपने खमावचा मे मारा मस्तकद्वारा आपना चरणस्पर्श कर्या छ आपनो अविनय थया होय तो हु भाफी मायु छु फरी धार आवु कार्य नहिं कर " आ प्रमाणे कहीने पथक मुनि शेलकान्चायने धारधार खमावचा लाग्या पथक मुनिना आ प्रमाणना कथनधी अन तेमना अत्यंत विनयशीलपणाधी शेलक राजपिना मोध शात थई गयो तमने पोताना अविचारीपणातुं भान थयु पाते शुद्ध स्वधिरपणाधी पतित थइने पासत्यापणाने पाम्या तेने माट अ त्यंत परिताप थया लाग्या हस्तिना गजारथ साभठी तुसुप्त सिंह पण जागृत थई आय तेम शेलक सचेत वन्या अत्वार सुधीना पाताना प्रमादीपणानु भान थयु अने निश्चय कर्यो के प्रात काले मद्रुवनी परधामगी लईने, पीठ-फल कादि पाछा सापीन अयत्र विहार कराश आ प्रमाणे अनाचार पाळथो ते धारे माट योग्य नथा पक धवत भागविलासोना त्याग कर्या पछी पुन तेना भोगवटो करथो ते ता धमन करेला भोजननो पुन आहार करवा जेयुं छे आ

પ્રમાણે પાતાના મનમા મહામ નિર્ણય કરીને, મહુક ને સર્થ વસ્તુ સુપ્રત કરીને પાતે પથય મુનિની સાથે પૂર્થયત્તુ ઉગ્ર વિહાર કરવા લાગ્યા આ મ્યતિકર અગાડ ઘાહ્યા ગયેલા ૪૯૯ શિષ્યોના જાણધામા આવ્યા વગ્લે તેઓ પળ શેલકાચાયની પાસે આપ્યા શેલકાચાય પૂચની માફક ઉગ્ર તવગ્લચાર્યા શરૂ કરી અને છેવટ ધ્રીપુટ્ટરીક ગિરિ ઉપર આવ્યા ત્યા પાદપાપગમ અળશળ કરી, કેચઢજ્ઞાન પાત કરી છેવટ મોગ્લજ્ઞમીના મોક્ષા થયા

આ દષ્ટાતની મતલબ વ ને કે-જમ પથક પ્રમુગ ઉચમી, વિચાશીક અન ચારિત્રના સ્વપી મુનિન જાઈન શેલકાચાયને પોતાના પ્રમાદીપણા પ્રત્યે તિર સ્થાર આવ્યા, પાતાની મૂલ મમજાદ અને તેને પરિણામે પોતાનુ સુલશીલપણુ ત્વજી દઈને પુન સયમધમમા સ્થિર થયા આ પ્રમાણે સદાચારી ગચ્છમા યાસ કરવાથી કદાચ કર્મયશાત્ પતિત થવાનો પ્રનગ પ્રાપ્ત થાય તો પળ નસગયી અને ઘીજાને ઉચમયત દેખીને પોતાના પ્રમાદીપણાના ત્યાગ કરવાનુ ઘને છે, ઘોર્થ ઉક્લસે છે અને વિચા પ્રત્યે યચિ જાગ છે, પરન્તુ જો મ્ણાચારી ગચ્છમા યાસ હોય તો નીસરણીના પગથિયાની માફક વ્ય પગથિયેથી શૂક્યા વ તરત જ અધ પતન થવા લાગ છે, માટે સદાચારી ગચ્છનુ જ હમશા અવલચન સ્તેધુ દવ ઘીયાંહ્યામ થયાથી શુ વલપ્રાપ્તિ યાય તે જણાવતા વને છે વે-

વીરિણ તુ જીવસ્સ, સમુચ્છલિણ ગોઅમા ! ।

જમ્મંતરકણ પાપે, પાળી મુહુત્તેણ નિદ્દહે ॥ ૬ ॥

[વીર્યેણ તુ જીવસ્ય, સમુચ્છલિતેન ગૌતમ ! ।

જન્માન્તરકૃતાનિ પાપાનિ, પ્રાળી મુહૂત્તેન નિદ્દહેત્ ॥૬॥]

ગાથાર્થ-હે ગૌતમ! જીવનો વીર્યોહ્યાસ વૃદ્ધિ પામતા તે જીવ પૂર્વના અનેક મત્રોમા ઉપાર્જન કરેલ જ્ઞાનાચરણીય પ્રમુગ અશુમ રુમોને અતર્મુદ્ધર્થ માત્રમા-વે ઘહી જેટલા સમયમા ઘાઢીને મસ્મ કરી નાસે છે. ૬

વિવેચન-અજ્ઞાનાદિધન કારણે આ આત્મા કર્મયધન વર્ચા કરે છે આ પ્રાળી મયોગાર્થન છે, વારણ વ કહ્યુ પળ છે વે-A man is the creature of circumstances અનાદિ વાઢથી મોહરાજાપ તેને પ્રમાદરૂપી મદિરા પાઈ વયો મસ્ત ઘનાધ્યો છે વે તેને પોતાના સારાસારપણાતુ વે દિતાદિતનુ માન થતુ જ નથી આથી અજ્ઞાનાવસ્થામા-મોગથિલાસમા રાઢ્યોમાઢ્યો રહી ત વર્મોપાજન કરે છે અને પરિણામે તેના માઢા વલ મોગયે છે આથી રીતે

અનેક ભગવાન કર્મસંચય ઘટતો જાય છે, પરંતુ તેનો આત્મા જાગૃત ઘની અપૂર્વ આત્મોલાસ-ધીર્યોદ્ધાસપૂર્વક ધર્માનુષ્ઠાનમા રક્ત ઘને, ધર્મરંગ રંગ-રંગ વ્યાપી જાય ત્યારે તે આત્મા અનેક ભવના સમ્પ્રહિત કરેલા પાપરાશિને યે ઘડી જેટલા જ સમયમા દગ્ધ કરી શકવા શક્તિમાન ઘને છે પટલ દરેક પ્રાણીએ આમશીય ગાપવ્યુ નહિં તમજ ધમાનુષ્ઠાનમા વધી પળ પ્રમાદી ઘનધુ નાંદ સયમધમથી પતિત ઘર પુન ગૃહસ્થાશ્રાસ સ્વીકારનાર અરુણિક મુનિઘર અપૂર્વ ધીર્યોદ્ધાસથી વધી રીત શિયગતિ પ્રાસ કરી ત ઉદાહરણ આ દક્ષીકત જાળયા માટે અતીષ ઉપયોગી છે માતાના ઉદ્ધાધનથી તેમના પતિત ઘર ગયેલ આત્મા પુન જાગૃત ઘન્યો અને સ્વકલ્યાણ સાધ્યુ

અરુણિક મુનિનુ વૃચાર્ત-

તગરા નામની નગરીમા દર્ષે નામનો વ્યથહારી ઘસતો દતા તેની ઘન ધાયાદિયની સમૃદ્ધિ અપાર દતી ભાગવિલાસમા પળ વશી વમી ન દતી તને મેદ્રા નામની શિયલઘતી અને ધમધ્રદ્ધાલુ પત્ની દતી સસારાઘસ્થાના પટસ્થરૂપ ત ઘપતીન અરુણિક નામનો રૂપ, ગુણ અને કલાસપત્ર ઘેષસદૃશ કાંતિ માન પુત્ર દતો ત ઘ્રણ સુખપૂર્વક રહેતા દતા તઘામા ત નગરીના ઉઘાતમા શ્રી અર્ધન મિત્રાચાર્ય નામના મુનિઘર પઘાયા ગામલોકો ઘદનારે ગયા ત્યારે દત્ત શ્રેષ્ઠી પળ પાતાની પત્ની તથા પુત્ર માથે ઘેશના સામલઘા ગયા શ્રીમિત્રાચાર્ય ઘમાપદશ આપતા જળાધ્યુ વ-" હ મલ્ય પ્રાણીઓ ! આ સસાર સ્વાર્થા છે-કાંદ કોદનુ નથી આ નિ સારમૂત સસારમાથી સાર પ્રદ્ધણ કરવા પ જ આ મનુષ્ય જન્મપ્રાંતિનુ કઠ છે ભાગવિલાસો તા અલ્પ સુખ અને અત્યંત દુઘ આપનારા છે નરવગતિમા પક શ્વાસાશ્વાસ પ્રમાણ સમય પર્યંત સુખ નથી, ત્યા સ્ત્રાગ રાપમ જટલા કાલ દુઘ સહન કરઘામા ગલ્લઘા પટે છે આઘા વપારી છૂટ તઘા દુઘમાથી ઘચનુ હોય તા ધર્મનુ સમ્યક્ પ્રકારે આચરણ કરા આધુષ્ય ઘામની અળી પર રહેલા જલવિદુની જેમ અસ્થિર છે અને લક્ષ્મી પળ વિદ્યુતની માપક ઘચલ છે શશ્વત સુખ ઘનાર વાર પળ હોય તા ત સર્વક્રમાધિત-ઘીતરાગ પ્રકૃપિત ઝૈનધર્મ જ છે માટે તનુ મન, ઘચન અને કાઘાથી ઘથાશક્તિ પાલન કરા વ જેથી જન્મ-મરણના દુઘમાથી છૂટકારો ઘાય " આ પ્રમાણે ઘેરાગ્ય રસથી મરપુર ઘેશના મામલ્લી દત્ત શ્રેષ્ઠીને ઘેરાગ્ય ઉપજ્યા તળે પાતાની ઘનો માઘના મદ્રાન જળાધી, પટલે પતિ પ જ જેનો પ્રાણ છે પથી મદ્રાપ પળ પતિના માગ સ્વાકારઘાનુ વઘૂલ કર્યુ પળ ઘિચારઘાનો પ્રાં રઘા નાના અરુણિકો દતુ તે ઉમર લાયક ઘયાં ન દતો ઘિચારને પરિણામ પથુ નિર્ણાત ઘથુ ક અરુણિકને પળ આ પધિત્ર માગના પધિક ઘનાઘવો અને તેની સારસમાલ સાધુ દત્ત રાઘથી શુભ મુદ્દત ઘઘદ્યાપૂર્વક ઘળે જળાપ દીક્ષા લીધી અને

पोतानी मपत्तिनो धर्ममार्गमा सद्व्यय कर्था दत्ते मिहनी पेठे चारित्र ग्रहण करी तेनु सिंहवत् पालन करथा माड्यु धीमे धीमे शास्त्राभ्यास शरू कर्था परंतु ज्ञानावरणीय कमना प्रभावे स्मरणशक्ति मंद वनी गः तेणे विचार्युं वे 'हवे पाका घडाण जेम काठा न चढे तेम वृद्धवये शास्त्राभ्यास नहीं थाय' तेणे अरणिकने शास्त्राध्ययन शरू करव्यु अने तेनी पहिलेहणादि क्रिया पण पोते करथा लाग्या तेना प्रत्येना ममत्वभाजना कारणे गोचरी पण पोते न्ह आरता तेमा पण तेने माट मोदक पेंढा आदि मिष्टान्न लायता काई पण प्रकारनु कष्ट अरणिकने ा पहेाचे तेंथी मपूर्ण काळजी राखता आ प्रमाणे अरणिक साधुपणामा पण सुख शीलपणे उछरता लाग्यो तेनु सुकुमारपणु घधतुं गयु भद्रा माध्वी पण धार धार आधी ममाचार मेळयी जती दत्तनी साथेना गीजा साधुओ दत्त मुनिने काः कोईवार कहेता के- " हे दत्तमुनि ! आ अरणिकने तमे हवे गोचरी जता शीखयो ते आचार तहीं शीखे तो मपिष्यमा शु फरशे ? तमारी तप ध्याननि दिवसे तो गोचरी माटे नमारे तेने जमोकल्यो " आता जवायमा दत्त मुनि पुत्र प्रयेना स्नेहथी कहेता के- " हे पूज्यो ! हजु ते नानो छे हमणा तेने शास्त्राभ्यास करथा दो ए गोचरीमा हजु शु नमजे ? गोचरी धिगेरे माटे तो हुज जइश " काळातरे दत्तमुनि अणशण करी काळधम पाग्या तयारे अर णिक मुनि रुदन करतां करतां कहेथा लाग्या के- " हे पूज्य पिताजी ! तमे कम आजे काई धोळता नथी ? हवे मने ' पुत्र ' कहीने कोण धोलावशे ? मारु सार्द मिष्ट भाजन कोण लायी आपशे ? मारी सारसभाळ कोण करशे ? तयारा मिथाय मारो मयमतिर्वाह केम थशे ? आ प्रमाणे विलाप करथा लाग्या तेथामा भद्रा माध्वी त्या आल्या अने तेने समजायता कह्य के- " दत्त ! तारे आम रुदन करवु उचित नथी आ ससारती लीला ज आधी छे, माटे तारे माहमा मुझावु नहीं काई मदाकाठ जीयत रहेतु नथी, माटे हवे स्वस्थ थःने शूद्र चारित्र पाउन कर " आ प्रमाणे भद्रा माध्वीनी शिखामणथी अरणिक काईक स्वस्थ थयो अने चारित्र पालन करथा लाग्यो

एकदा गोचरी जनारा मुनिओप अरणिकने साथे लीधो अने काहु के- " चालो, गोचरी केम ग्रहण करथी ते तमने समजावु " अरणिक साथे चाल्यो पण तेनु सुकोमळपणु तेने दुखायक थई पड्यु तेनी गति मंद वनी गई गीजा साधुआ आगऱ चालथा लाग्या अने अरणिक एकलो तेओनी पाठळ पाठळ जथा लाग्यो गीजा साधुओप धिचार्युं वे अरणिक हमणा भेगो थई जशे पटले तेओप गति चालु रागी सुकुमार अरणिक मंद गतिप चालतो हतो मस्तक अने चरण उधाडा हता माथे उथेळ मासतो प्रखर ताप तपतो हतो अरणिकने ममग्र शरीरे प्रस्वें थइ गयो तेनाथी ताप सहन न थया पटले एक गाखनी नीचे ह्यायो हतो त्या अल्प समय पिथाम लेंया उभो रघो भाग्यानुयोगं वयु

एवु के ते हवेली एक धनादय श्रेष्ठीनी हती ते श्रेष्ठी परदेश गयेल अने तेनी नवयौवनवती स्त्री ते हवेलीमा रहेती हती ते श्रिरहातुर यनेली हती तेनी नजरे राजकुमार जेवा अरणिक् मुनि घड्या पाताना गोपनी ज नीचे तेने ऊभा रहल जाई तणे अनेक सक्कपविकल्प कर्या तेणे मुनिने पोतानी जाळमा फसायवानो विचार करी पोतानी दामोने समजाधीने तेनी पासे भोक्ला दामीप आयोने नम्रताथी क्यु व-

“ हे माधुपुरुष ! पधारो, अमाद आगणु पायन करो मारी शेटाणी आपने भोजन यहोरावथा इच्छे छे आपने सुन्नतो आदार यहोरावशी, माटे पधारा ' अर णिने तरत ज ते कथन स्वीकारी दीधु कारण वे हये आगल कथवाने तेना चरणो आनखानी करी रद्या हता सूर्यनो प्रचड आताप पण तेनी वेचेनीमा यधारो करी रहो हतो जेयो अरणिक् हवेनीमा पण मूकयो ए दासीप द्वार कथ करी दीघा मुनिने जोइ ते व्ययहारीआनी स्त्रीप क्यु व-“ पधारो मुनिराज ! आटली नानी ययमा आ चारित्र केम ग्रहण क्यु ? हती तो तमारि ससारोपभोग करवानो समय छे आयो, अने आ मय अटळय सपत्तिनो यथे च्छ उपभोग करो धमकरणो ए तो वृद्धायस्थानु क्तान्य छे आ उगती युवानोमा आयो वेच समने शोमे ? ह, मारा दास-दामी यिनरे तमारी सेवामा हाजर ज छीप माटे मारी साथे ससार मरधी भोगयिलाम भोगवो अने पछो पाह्य उथी यथावमरे चारित्र स्वीकारजो धम करयाना दिखनी कया ओछा छे ? ” आ प्रमाणे प्रलोभन आपी ते युवती हाथभाषपूर्वक चेष्टा करधा लागी कामदेवना ताता तीर जेवा पोताना नेत्रकटाक्ष मुनि प्रति पक्या लागी भागावनी कगना उदयथी अरणिक् मुनिवर आ प्रेम-पाशमा कमाया चारित्रपालन तेमने माडानी धार पर चाल्या जेबु यिपम जणानु हनु तेमणे मनने चलित क्यु अने व्ययहारी आनी स्त्री माये गृहमसार शरू कया पोतानी पासेना रजोहरणादि माधु-चिन्तो त्यज्जी दइ गृहस्थनो वेश अगीकार क्यो

आ घाजु पला माधुओ गोचरी यहोरी जेवामा अरणिक्नी तपाम करे छे तो तेनो पत्तो ज न मळे तेओ विचारमा पडी गया अमुक अमुक स्था नोप तपास करी पण गृहस्थी यनेला अरणिक्ना पत्तो कयाथी मळे ? तेमणे आयी गुप्ते बात करी गुरूप पण शोध कराथी पण तणीना प्रम-पिंज रमा पूरायेला अरणिक्नी प्राप्ति न ज थो भद्रा माथ्यो न पण आ समाचार मळ्या समाचार माभजता ज ते वेली यनी गइ तेनो सुसुप्त रहैलो पुत्र प्रेम उछगी आव्यो तेणे काइ पण भोगे पुत्रने पाहो मेल्लयवानो मन साथे मङ्गम निणय कया पण एउ तेनो पुत्र घेर पर भिराणे मटकता भिक्षु न हता तेनी जीवनदिशा पळ्यार गइ हती तना पुत्र तो हवेनीमा वेनीने भोगयिलाम माणी रद्या हतो तेनी तेने कया खजर हती धीमे धीमे तेनी वेगला यथा लागी ते

नगरीनी शोरीप शोरीप भटक्या लागी अने 'अरणिक्-अरणिक्' पम पोकार करया लागी नगरना थालको तेने गाडी समझी तेनी मरफरी करया लाग्या छोकराओ तेने ठगया गगया 'अहीं तमारो अरणिक् ठे' पम वही पक शोरीमाथी धोजी शोरीमा दोडापया लाग्या छोकराओने मन आ रमतनो विषय थद् पढ्यो पण विद्याग तगरा नारीमा अरणिक्नो पनो न मळ्यो ते न ज मळ्यो दिवसो पर दिवसा पमार थया गगया थार थप व्यतीत थः गया दधानुयोगे पकदा अरणिक् गोसमा धेनी पोतानी प्रियतमा मावे शीतरज गेली रक्षा हतो तेथामा तेणे माताने पोताना नामनो पोकार पाडती अने जाणे पोताने न जोयाथी गाडी धनी ग होय तेथी ज्ञो जोता ज तेने पोतानी पूर्वाथस्थानु मान थयु तेन पातानी जात ने कार्य माटे विद्याग उपज्यो क्षणिक मुग्ग माट तेणे पोतानी आत्मा धेची नाख्यो हतो तेथु तेने आत्ममान थयु चिंता मणिनो परिषाग करी तेना यद्गमा काचना टुकडाथी पोते सतोप माथो हतो तेम पण जणाथु थधारे विचार करथानो अथकाश न हतो तरत ज गोमथी नीचे उत्तरी पोतानी माताना चरणमा नमस्कार कर्यो अरणिक्ने जोता ज भद्रानी घेल्हा दूर थं गं अत्यंत धारमल्यथी तेणे पुत्रने पपाल्यो अने क्हा के-"पुत्र ! तने आ उचित नथी भगवतनो श्रेष्ठ माग मळ्या पही आ कर्ममय कागवासमा रहेयानु तने केम पमद् पडे ठे ? चाग, कर्मानुयोगे थयानु हतु ते थः गथु हय चाग्नि स्वीकारी ले अने आ गभीर भूलन् प्रायश्चित्त ग्रहण कर गुरुमहाराज जम्बर तने श्रमा आपो म-मार्गे चढावरो " अरणिक्ने कथु के-"माता ! मागथी दीघममय चाग्नि पालन नही थइ शक्ये माने थोजी रस्तो यताथो क्हा तो हु अणशण स्वीकारी पापपुजां दग्ध करी नाथु " माता तेने समजाथी गुरुमहा राज पासे लागी अने तेने अणशण स्वीकाग-य ज्येष्ठ मासना तापने जे अरणिक् मज्ज नही करी शक्यता ते ज अरणिक् मुनि अग्नि जेथी धगधगनी पत्थरनी शिला ऊपर पादपोषगम अणशण स्वीकागे काउत्सग ध्यानमा स्थित रक्षा जेम अग्नि आगळ घृत पीगती जाय तेम सुकृमार शरीरगाग अरणिक्ना देह अगारा जेरा शिवा ऊपर ओगती गयो अने अरणिक्ना आग्ना शुभ ध्याननी धेणीप चढी, पाग करी देवगाक गयो

आ कथानो माराश पयो छे क-जेम उष्ण पग्निह सहन करी अरणिक् पोताना धीर्याहामपूर्वक स्थधेय साध्यु तेम दरेक प्राणीप धीर्याहाम करयो जे गच्छमा साधु आत्रा आत्मोहामपूर्वक प्रिया करे ते सगळ जाणयो आ माट गु करतु ते सगळे जणावता कहे छे न-

तस्मा निउण निहालेउ, गच्छ सम्मग्गपट्टिअं ।

वसिज्ज तरथ आजम्म, गोअमा ! सजए मुणी ॥ ७ ॥

[तस्मान्निपुण निभाल्य, गच्छ मन्मार्गप्रस्थितम् ।

वमेत्तत्र आजन्म, गौतम ! मयतो मुनिः ॥ ७ ॥]

गाथार्थ—[सदाचारी गच्छमां वसतो प्रमादी शिष्य पण जागृत वनी
अनेक भवसंचित पापपुत्र दग्ध करी नाखे छे] माटे हे गौतम ! ज्ञानचक्षुद्वारा
जाणी जेमां आत्मकल्याण सधाय तेना सन्मार्गप्रनिष्ठित गच्छनी परीक्षा करी
सयममार्गमां प्रयत्नशील साधुण जीवन पर्यंत तेना सुगुणी गच्छमा ज वाम
करवो. जे सत्क्रियापात्र होय छे ते ज साधु-मुनि छे ७

विवेचन—मुमुक्षु आत्माप पातानो आमोन्नति माटे मग्यचारी गच्छमा
ज वाम करवो उचित छे जो उ-मार्गगामी-भ्रष्टाचारी गच्छमा घाम करे तो
तेनु साधुपणु रहेतु नथी, पामत्यादिक्षना प्रमगयी चारित्र्यपालनमा शिथिलता
आधी जाय छे अने वधा सरखा पक्ष मळयाथी कोई कोईने जागृत करी शकतो
नथी परंतु जो मदाचारी गच्छमा नियाम होय अने पोतामां वर पण प्रमादनी
अश प्रगटे तो पोतानी माथे रहेला अय मागुओनी क्रियातत्परताथी, तेमनी
पैषाषष्ठादिष्व क्रियाथी प्रमादी घनता माधुने मचेन वनयु पढे छे अने
छेवटे लज्जाद्रवणाथी पण सयममा दृढ रहैष पढे छे, माटे सुगच्छमा घाम
करवो ए ज योग्य छे हय सुगच्छनी तपाम केम करथी ? ते प्रश्न उपस्थित
थाय छे दरेवे दरंङ्ग मुनियरोनी कई परीभा करी शकती नथी तेथी शास्त्र
कारमहाराजा परमाये छे क गच्छना आधारभूत आघाय छ माटे जे आघाय
सदगुण', क्रियाप्रमो अने शासनोन्नतिनी धगशयाग होय तेना गच्छ सुगच्छ
ज होय माटे तेना गच्छमां घाम करवो ए मारा आघायनी परीभा केथी
रीते थई शये ते माटे जणावता क्मे छे के—

मेढी आलवण खभ, दिट्टो जाण सुउत्तमम् ।

सूरी ज होइ गच्छस्त, तम्हा त तु परिकल्प ॥ ८ ॥

[मेधिरालम्बन स्तम्भो-दृष्टिर्यानि सूत्तमम् ।

स्वरिर्यस्माद् भवति गच्छस्य, तस्मात्त तु (एव) परीक्षेत । ८]

गाथार्थ—आचार्य महाराज गच्छने माटे मेढीभूत, अवलंबनस्वरूप,
स्तमनी माफक आधारभूत, नेत्र-दृष्टिनी जेवा उपयोगी अने छिद्र वगरना श्रेष्ठ
जहाजनी जेवा होय छे जे गच्छमा आवा आचार्य होय ते सुगच्छ जाणनी
माटे आचार्यनी परीक्षा उपयुक्त माधनोद्वारा करवी ८

प्रियेचन-सुगुणिमान उत्तम आचार्यना लक्षण यतायता शास्त्रकारमहाराजा जणावें छ व त मदी जथा होय मेदी पटल काष्ठ यतरमा धाय पायी गया पछी तना यत्र करवामा आय छ त यळामा डुढाभामा रहला धायने तनाधी दूटा पादना माट वृषभो पाने कचराववामा आय छ आ समये मळाना मध्यमा पक् काष्ठ ऊभु करवामा आय छे अने तनी साथे वृषभाना राश बाधी लवामा आय छे पटल वृषभा आधा-पाछा ऊई शकता नथी अने पातानु धाय करे छ आ ऊभु करळ काष्ठ तें मदी कहराय छे जेना रीत आ काष्ठया वृषभा मयादा-मा ज चात्र, आधा-पाछा थर न शक तम आचार्यनी आक्षारूप राशधी अधाप्ल शिष्यसमुदाय पातपाताना आचारमा-मयादांमा ज मग रह छ आचार्यना यीजा गुण अवलचन छ जम करूं पुरुष खाडा विगरेमा पढा जना हाय तने हस्तादिनु अवलचन आपवामा आवे ता तैनी रथा धाय उ अने पढतो वचो जाय छ तम आचार्य पण भयरूप गर्तामा पढा जता गच्छेन वचात्र उ तमना श्रीजा गुण छ स्तभभूत प्रासाद विगरेन आधारभूत स्तभा छ, तन हाय ता महेठ, हयली विगरे मकाना टकी शर नहि तम आचार्य पण गच्छेना स्तभरूप उ तेमना गेरहाजरामा गच्छ टकी शर नही यत्री आचार्यने नत्र समान कथा तेनु कारण प छ क जेम दृष्टि जीवन शुभाशुभ यतायनार उ तम गच्छेन भाषा शुभाशुभ दशावनार आचार्य छ तमने छल्ल विषयण आय्यु उ श्रेष्ठ यान-जहाज छिद्र विनानु यान-नाथ जेम समुद्रना पार पमाड छ तम आचार्य समाररूपी समुद्रधी पार पहांचाहवान शक्तिमान छ आधा आचार्य जे गच्छेमा हाय त सुगच्छ ज्ञानधी अने तथा गच्छेमा धास करथा त ज हिनकारी छ आ ग्रन्थमा (१) आचार्यस्वरूपाधिकार, (२) माधुस्वरूपाधिकार अने (३) साधुस्वरूपाधिकार-प प्रमाण व्रण अधिकार आववाना छे तेमा प्रथम आचार्याधिकार जणाव उ सदाचार। आचार्यनु लक्षण यताव्यु त्वारे शिष्य प्रश्न करता पूछे छे क-“ उन्मार्गगामी आचार्यने कधी राते जाणा शकय ? तना लक्षण कथा कथा छ ? ” तनो सुलासा जणायता कह छे क-

भयवं । केहि लिगेहि, सूरिं उन्मगगपट्टियम् ।

वियाणिजा छउमत्थे, मुणी त भे निसामय ॥ ९ ॥

[भगवन् ! कैलिङ्गैः, सुरिसुन्मार्गप्रस्थितम् ।

विजानीयात् छद्मस्य, मुने ! तन्मे निशामय ॥ ९]

गाथार्थ-ह पूज्य ! ज्ञान-दर्शन रहित छद्मस्थ जीव कथा कथा लक्षण वहे सुरि-आचार्यने उन्मार्गगामी थयेला जाणी शके त तमो मने समझाया-
कहा ९.

विवेचन—ऊपरती आठमी गाथामा सन्मागगामी-सदाचारी आचार्यना लक्षण जणाव्या तेनी साथे अथांतर वानधी उ-मार्गगामी आचार्यना लक्षणा पण जाणवा आवश्यक छे, कारण ये त्वारे ज ते व नेनो मुवायला (तुन्ता) थर दश. छद्मस्थ स्त्रीय फटलीक वपत त्यानुमाना वाधी ले ले माटे तेने दिशा सूचन करावु होय तो त भूलने पात्र न घने आ कारणधी भ्रष्टाचारी आचा यना लक्षण जाणवानी जिज्ञासा दशावधामा आयी छ नीचना १०-११ श्लोकी त हकीकत जणावधामा आये छ

सच्छदारिं दुस्सील, आरभे सुप्रवत्तयम् ।

पीठ्याइपडिवद्ध, आउक्कायविहिसगम् ॥ १० ॥

मूलोत्तरगुणभ्रष्ट, सामाचारीविराहयम् ।

अदिन्नालोयण निच्च, निच्च विगहपरायणम् ॥११॥

[स्वच्छन्दचारिण दु शील-आरम्भे सुप्रवर्तकम् ।

पीठकादिप्रतिभ्रष्ट, अप्कायविहिसकम् ॥ १० ॥

मूलोत्तरगुणभ्रष्ट, सामाचारीविराधकम् ।

अदत्तालोचन नित्य, नित्य विकथापरायणम् ॥ ११ ॥]

गाथार्थ—(१) स्वच्छदाचारी-पोतानी मरजी मुजब वर्तनार, (२) दुराचारी, (३) आरम-समारभमा प्रवर्तानार, (४) पाट-पाटलादि वगर कारणे वापरनार, (५) अप्काय जीवोनो अनेरु रीत घात करनार, (६) अहिंसादिक मूलगुण अने पिंडिशुद्धि प्रमुरा उत्तरगुणोधी भ्रष्ट थएल-तेनु परिपालन न करनार, (७) दश प्रकारनी सामाचारीनी विराधना करनार, (८) पोताना पापनी गुरु पासे आलोचना नही करनार तेम ज (९) रात्रकथा आदि चार विकथाओमा रक्त रहनार आचार्यने उ-मार्गगामी जाणना १०-११

विवेचन—(१) स्वच्छदाचारी-जिनराजनी आज्ञा प्रमाणे न धर्तता पोतानी मरजी मुजब धर्तन कर ते स्वच्छदाचारी कहेयाव स्वच्छदाचारी कही पण साचा मागना स्त्रीकार करी शकतो नथी तमज पातलामा तेधी स्थिति नहा हायाने कारणे तेया सत्य धमना उपदेश पण आपी शकता नथी पटल तथा आचार्यना अथलयनथा स्वभ्येयसिद्धि थरु शकतो नथी

(२) दुराचारी-ज्ञानाचार, दशनाचार, चारित्राचार, तपाचार अने धीर्य

ચાર-આ પચાચારના વિરાધક, તેનુ ચથાર્થ પાલન ન કરનાર તેમજ ઉદ્ભવ વેપ ધારણ કરવા ઉપરાત નિપરીત ક્રિયા કરનારને દુરાચારી જાણવા

(૩) આરભાદિકમા રન્ત-આરભ, સરભ અને સમારભ-૫ ત્રણ પ્રકાર છે પૃથ્વીકાયાદિકને વિષ પ્રવૃત્તિ કરે ત આરભ કદેવાય જેમક-સચિત્ત માટી-પૃથ્વી શાદિથી પાતાના હાય ધાને, મકાન ચણાય, ગ્વેતી કરાયે, અણ્ (વાચા-સચિત્ત પાળી)થી સ્નાનાદિ કરે, વદ્યાદિ ધોયે, તેડ-અગ્નિના હીયા વાલે, ધૂપ કરે વાડ-ઘાયુ, પથન માટ પવા રાલ્લ, ચામર ધીંશાયે, પોતા પાસે રહેલ મુદ્દપત્તિ વહે પવન ગાય, ઉઘાટે મુખ યોલે, મુખવહે જુક મારે ધનસ્પતિ-જીલાતરી ધાય, દાતણ કરે, તાવૂલ ધાય, ગાય, ઘોઢા પ્રમુખને ઘાસ ચરાયે, તેમજ ગઢોલ, જલ્લોક, અલ્હસીયાદિક ઘેરુદ્રિય, મજીઠાદિક તેરુદ્રિય, માલી, મચ્છર પ્રમુખ ચૌરિંદ્રિય, મેના, પોપટ પ્રમુખ તિર્યચપર્ચેદ્રિય, તેમજ ગાઢા રાલ્લે, ઘોઢા રાલ્લે, નોકર-ધાકર દાસ-દાસીવર્ગ રાલ્લે, ગૃહસ્થ પાસે માર વહન કરાયે રુત્યાદિક પ્રસવાય વિગેરેનો આરભ કરે ઊપર ઘર્ણવેલી સર્વ ક્રિયાને વિષ પ્રવૃત્તિ કરવાનો વિચાર કરે તે સરભ કદેવાય અને વિચાર કર્યા વાદ તે-ત જીવોને કષ્ટ ધાય, પરિતાપ ઉપજે તેયુ કાય કર ત સમારભ કદેવાય આ પ્રમાણે પોતે કરે અથવા અન્યને પ્રેરણા કરે તેમજ આથી પ્રવૃત્તિ કરનારને સારા માને અર્થાત્ તેનો અનુમોદના કરે તા નેવા લક્ષણ-ચાલ્લાને ડગ્માર્ગગામી આચાર્ય જાણવા આ આરભાદિક પાપપ્રવૃત્તિનુ મૂલ્ય છે કહ્યુ છે વ- “ સરુપો સરમો, પરિતાપકરો મયે સમારમો । આરમો ઉદ્વઓ, સુદ્ધન યાણ તુ સવ્વેસિં ॥ ૧ ॥ ” અર્થાત્ જીવાદિકન દળવાનો વિચાર કરવો તે સફલ્પ, જીવોને પરિતાપ ઉપજાવવા તે સમારભ અને જીવોનો ઘાત ધાય પશુ કાય કરવુ તે આરભ જાણવો સવ નયોનો જે જ્ઞાતા છે પટલે વ જે તરુદ્ધ છે તે ત્રણે પ્રકારનુ ત્રાયર સ્વરૂપ જાણીને જ પ્રવૃત્તિ કરે

(૪) પીઠ-ફલકાદિ વાપરનાર-ચાતુર્માન વ્યતીત થવા છતા પળ પીઠ, ફલક અને સધારાદિક કારણ વિના થાપરે ચાતુર્માસમા તે તે ઘસ્તુઓનો ઉપ યોગ કરવાનુ અને તે સિધાયતી ઋતુમા ધારણે-પ્રયાજન હોય તો જ વાપરવાનુ ધીજિતશ્વર મગ્યતોપ ઉપદેશ્યુ છે, છતા પળ તેનો મોમયટો કરે તો આજ્ઞામંગ ધાય આ માટ નિશીઘસૂત્રના ત્રીજા ઉદેશામા કહ્યુ છે વે-“ જે મિવસૂ ઉદ્ભવ-દ્વિય સેજ્જાસથારય પર પજ્જોસવળાઓ ઉવારુણેઙ્ ઉવારુણિત વા સારુજ્જરુ ” તિ । નિશીઘસૂત્રા ધૂર્ણિકાર પળ કહે છે વ-“ ઉદ્ભવદ્ગમહિત સેજ્જાસથારય પજ્જોસવળ રાતીઓ પર ઉવાતિળાવેઙ્ તસ્મ માસલહુ પચ્છિત્ત ।” અર્થાત્ જે કોઈ માધુ ચોમાસા પહેલા ગૃહસ્થે અપળ કરેલ શય્યા અને સધારા પર્યુપળાયત્પ પછી પટલે વે

यातिकी पूर्णिमा पछी पण राते अथवा ग्रहण करी राखनारन सहाय करे ता तेने मासिलघु प्रायश्चित्त आये शय्या अने संथारा सयधी भेद पण जाणवा जेथो छे जे सध शरीरप्रमाण होय ते शय्या अने अढी हाथ प्रमाण हाथ तेने संथारा कहेवाय अगर जे चाले नहीं ते शय्या अने चाले ते सघातो अथवा जो त-पुरुष समाप्त लईप तो शय्या प ज सघारो थाय संथाराना धे भेद छे-(१) परिसाडी-सघारो करता जेमाथी प १ पण पढे-खरे ते अने धीजा (२) अपरिसाडी-जेमाथी कई पण पढे नहीं परिसाडी संथाराना पण धे भेद छे-(१) झुसिर अने (२) अझुसिर सालना, पराल आदिना पाला ते झुसिर अने धीजा डाभ, तृण बिगरेना पोला नहीं ते अझुसिर अपरिसाडीना पण धे भेद छे-(१) पकागिक अन (२) अनेकागिक पकागिकना पण धे प्रकार छे-(१) असघातिम अने (२) सघातिम असघातिम पटले एक पाटियानो साभ्या यगरनो अन सघातिम पटले धे पाटियानो भेगो साधेलो अनेकागिक पटले घास प्रमुग्रनो, अनेक काशीओ (काठा)ना यनायल आटला प्रकार सघाराना यताख्या ते पैकी कोइ पकनो कोइ पण प्रकारे समय व्यतीत थया पछी उपयोग करे तो ते साधु मिथ्यात्वी उ-मार्गगामी कहेवाय कारण क कह्यु छे क-“ एते सामण्यपर, सथारद्वयद्वि गेण्हए

जो उ । सो आणाअणउत्त, मिच्छुत्तविराहण पापे ॥ १ ॥ ” अथात् सघाराना ज जे प्रकारो दर्शाव्या ते पैकी कोइ पण मरझीमा आये त सघारो ऋतु समय व्यतीत थया छता पण राखे, लाय अने लायनारने सारो माने तो त साधु-मुनि जिनेश्वर भगवतनी आज्ञानु उल्लघन करे छे, मर्यादानो लोप करे छे, मिथ्यात्यने संघ छे अने पोताना सयमधर्मनी पण विराधना करे छे निर्णीत करेला सत्रय उप-रात जो सघारो राखवामा आये तो तेनी गवेपणादिकने कारणे सज्जायना व्याक्षेप थाय, थळी सघारामा दीर्घकाले जीघोत्पत्ति पण थाय अने तेने सभ्यक् प्रकारे जोये नहीं तो संजमविराधना थाय कदाच जीघोत्पत्तिनी संभावना जाणो सघारो अर्पण करनार गृहस्थ कहे के त मने पाछा सापजा, हुं धीजा आपीश ता पण त धीजानी गवेपणादिकने कारणे स्याभ्यायमा स्वलना थाय, माट शेष कालमा सघारो स्वीकारथो ज नही जो स्वीकारे ता ऊपर जणावल दायापति आये कदाच कोइने अज्ञानतामा तेषु कार्य थइ गयु होय तो तेने माट शिभा जणावता कहे छे क-परिसाडी अझुसिर सघारा लाये तने एक लघु मासना दंड, परिसाडी झुसिर, पकागिक सघातिम, पकागिक असघातिम अन अनेकागिक-आ चार प्रकार पैकी कोइ पण जातनो सघारा ग्रहण करे, धीजा पास ग्रहण कराव तमज ग्रहण करनारनी अनुमादना करे तो तेने लघु चारमासी दंड (प्रायश्चित्त) आये आ यावतमा प्रतिवादी तर्ष उठावता प्रश्न कर छे के-“तमे ऊपर जणावल सूत्रमा ता पर्युपण पूर्वे ग्रहण करेल सघाराने पर्युपण पछी शेषकाल राखवाधी दंड जणावल छे अने तम तो शेष कालमा लायवानो दंड

જાણાયો છો તો તે કેમ ઘટી શકે ?” આ વાચતનો સ્પષ્ટ જવાબ આપતા સૂત્રવાર ભગવત કહે છે કે-“પ સૂત્ર તો ધારણને આશ્રયીને કહેલ છે કોઈ સાધુ ગ્લાન હોય, અજ્ઞાન કરવાનો અભિલાષી હોય અને ભૂમિ શરદીયાત્રી હોય તો તેવા ધારણોને અને ચોમાના ઉપરાત પણ સધારો રાખ્યો પહે તો પણ પૂર્વે પ્રહણ કરેલ સધારો તો ૧ જ રાખ્યો, ધીજો લાવ્યો યમ સૂત્રના ભાવાર્થ છે શેષ વાલ્મીકી પણ સધારો લાવ્યો પણ તેનો અર્થ જ નથી આ પ્રમાણે પીઠ, પલક અને સધારાદિવસ્તુ જે સ્વરૂપ કહ્યું તે પ્રમાણે ઘર્તન ન કરે તેને ઉન્માર્ગગામી જાણવા

(૫) સચિત્ત અપ્ક્રાયનો વિરાધક પણ ઉન્માર્ગગામી જાણયો

(૬) મૂલ તથા ઉત્તરગુણનો વિરાધક-આ ઉપરાત મૂલ તથા ઉત્તરગુણનો વિરાધક હોય તેને પણ ઘટાચારી આચાર્ય જાણયો સચયકી પ્રાણાતિપાત વિરમણ, મૃપાવાદવિરમણ, અદત્તાદાનવિરમણ, મૈથુનવિરમણ, પરિપ્રદનો ત્યાગ અને રાધિમોક્ષનવિરમણ ૫ છ મૂલગુણ છે અને પાચ સમિતિ, પ્રણ ગુતિ તથા સ્નાન ન કરવું, મુગ્ય તથા હસ્તાદિ ન ધોયા, શરીરની શોમા ન કરવી, યજ્ઞ ધોયા તેમજ રમવા નહી, યેતાલીશ દોષ રહિત ગોચરી લાવવી, ગૃહસ્થ પાતે ધામ ન કરાવવું ત્રિનેરે વિનેરે ઉત્તરગુણ છે આ ય ને પ્રધારના ગુણોથી જે રહિત હોય તેને ઉન્માર્ગગામી જાણવા

(૭) મામાચારીદૂષક-વંધાગીમા ઘટી સાધુઓને રાત્રિ તેમજ દિવસમાં જે ક્રિયા કરવાની કહી ડ, જે મર્યાદા ઘાથી છે તે પ્રમાણે ન કરે, આવી-પાછી કરે, આછી-ઘઘતી કરે તે મામાચારીના વિરાધક કહેવાય અને તેને પણ ઉન્માર્ગગામી જાણવા

(૮) આલોચન નહીં લેનાર-પાતે જે પાપમૃત્તિ કરી હોય અથવા તો નિરતર જે દોષ લાગતા હોય તે ગુરુ સમક્ષ પ્રકટ કરી ગુરુ જે આલોચન-પ્રાયશ્ચિત્ત આપે તે સ્વીકારી લેવું જોઈએ પ્રાયશ્ચિત્તને અગ જે તપશ્ચર્યાદિ કરણી કરવા નો કહે તે કરવી જોઈએ, છતા પણ તે પ્રમાણે ૧ કરે તેને ઘટાચારી જાણવા અગ્રે આલોચનનો પ્રસંગ હોવાથી તેને યજ્ઞ યર્જન વ્યવહારવૃત્તિ તથા જીતવસ્તુ પ્રમુલ્ય પ્રધને અનુમારે કરતા કહે છે કે-આલોચન આપનારના યે* પ્રકાર છે-(૧) આગમવ્યવહારી અને (૨) શ્રુતવ્યવહારી આગમવ્યવહારી છ પ્રકારના છે-(૧) કેન્દ્રજ્ઞાની, (૨) મન પર્યવહારી, (૩) અચ્છિજ્ઞાની, (૪) ચૌદ પૂર્વી, (૫) સપૂર્ણ દશપૂર્વી અને (૬) નવપૂર્વી આ યથા પ્રવ્યક્ષ જ્ઞાનવાલા છે યદલે જે પ્રાણીને જેથી અતિચાર લાગ્યો હાય તે સપૂર્ણ જાણે તેમની પાસે આથી કોઈ પણ વ્યક્તિ પોતાને લાગેલા અતિચારો પૈકી કોઈ અતિચાર કહેતા મૂલી જાય અગર ત્તા શુપાયે તે સમયે તે પાતે યિચારે કે-આને હુ તેની મૂલ કહીશ અને

* આ જ પ્રથમા આગલ પાંચ પ્રકાર પણ દર્શાવેલ છે

ते स्वीकारिने आलोचन लेखी तो तेने तेनी भूल कहे अने आलोचन आपे घळी विचारे के-आ पोतानी भूल कळूशे नही अने सत्य बोलशे नही, तो तेथी व्यक्तीने काइ पण कहे नही तेमज आलोचन पण न आपे बीजा श्रुतव्यवहारी छे ते छेदादि ग्रथने जाणनारा होय छे पोतानी पास आलोचन लेया आधनारने तेअी ग्रण वखत पृछीने प्यात्री करे छे व तेणे कइ कपट तो क्युं नधीने आलोचन लेनार काँ मेँ सामळ्यु पण अघघायु नथी बीजी वार कहे सामळ्यु, पण निघ्नानो समय ययो होबायो वरारर उपयोग रद्दो नथी स्वारे प्रीजी वार पुत्रे अने उपयोगपूर्वक वरारर कहे स्वारे छेदादिग्रथने अनुमारे तेने आलोचन आपे जो आलोचन लेनार कपट राखे, भूलपूक के मायाप्रपच करे तो तेने समजावया निशीयपूर्णाना बीशमा उद्देशानु नीचे प्रमाणे दृष्टात कही समळावे—

कोई राजाने सय लक्षणयुक्त एक अश्व दतो ते दोडवामा अत्यत वेगवाळी अने नही, पवत आदि उल्लघन करवामा अत्यत चतुर तेमज शक्तिशाळी दतो ते घोडाना आवा गुण-सामर्थ्यथी अय कोई पण राजा आ राजाने जीती शक्या समर्थ यतो नही उलटु आ राजाप बीजा अनेक राजाशोने जीती पडिया राजा यनाया, अने तेमनी पास पोतानु कार्य करारे काइ पण राजानी आ राजा सामे यथानी के तेनी आह्वानु उल्लघन करवानी हिम्मत चालती नही आथी परिस्थितिथी रदिया राजाओ लक्ष्यमा घणो ज परिताप पामवा लाग्या कोई पण हिमावे आ तु ख निवारण करवानो विजय न्योँ एक राजाप सौ सामन्त राजाआने पकटा करी तेनी उपाय पृछयो त्यारे घेटलाके कहु क-“ जो अश्वना विनाश करवामा आये तो आपणी मनसिद्धि थाय, कारण ये ते अश्वना उत्तम लक्षणोने अगे ज ते राजा आपणो पराभव करे छे, परन्तु ते अश्वनो घातकरवो ते मरळ के सुगम काय नथी, कारण क ते अश्वने तो विह्वामा पूरी राखवामा आवे ने जी ते कोटनी फरता घणा ज भाणसोनी पहेरो रहे छे तेथी आ अत्यत कठिन काम कोई करी शकशे नहि ” तेयामा पर बहादुर पुरुष राजा समभ आथीने कहेया लाग्यो के-“ह राजानु ! ते अश्वने तो कोई रीते त्याथी दुर करी शक्या तेम नथी, परन्तु जो तमे आणा करो तो दु तेने मारी गालु ” हेथी राजाप वायु-“ भले तेम करा पम करवा थी पण आपणो हेतु सरशे ते घोडा तेनो पण नहीं रहे अने बीजाना उप य.गमा पण नहीं आये माटे काइ पण प्रकारे तेनो घात करवानो उपम कर ” राजासा सामन्ती ते पुरय अश्वना स्वामी राजानी पास गयो अने तेनी सेवा-भक्ति करवा लाग्यो तनी अत्यत सेवाभक्ति, सुहृदयता अने आह्लांकित पणु जोइ राजाने पण तेना पर विश्वास आण्यो पन्ले तेने योग्य वेतन आपी नोत्ररीमा रात्री लीधो हये ते पुरये पातानी दायमिद्धि माटे झीजा-शीजा

ઘાટાએ તીર ઘનાયા અને તે તીરોને તેણે નાના ઘણદારા ઘોડાને ગુપ્ત રીતે માર્યા તે ઘઠા તીરો ફીણા ઘાટાની જેમ અશ્વના અગમા પ્રવેશ કરી ગયા તેથી ઘોડાને શલ્યની માફક દુઃખ ઘઠા લાગ્યું દુઃખ દિયસે દિયસે ઘઠા લાગ્યું ગુપ્ત વેદના મહન ન ઘરાથી તે દુરલ ઘનઘા લાગ્યો રાજાપ પકદા તપાસ કરી તો અશ્વની કાતિ અને અગમોષ્ઠમા પરિવર્તન જોયું તેણે રાજ વેદને ઘોલાથી કદા કે " હમેશા આ અશ્વ લીલા જયતું મયજન કરે છે છતાં વર્ષલ કેમ પનતો જાય છે? માટે તેની વ્યાધિની પરીખા કરી તેની ઘરાઘર ચિકિત્સા કરો " ઘેષે ઉપચાર કાઠ્યા માઠ્યા પણ મૂઠ વ્યાધિ ઘરાઘર ન મમજઘાથી તેના ઘઠા ઔપધોપચાર નિષ્ફળ નીચઠઘા ચિચ્ચખણ ઘિચ ઘિચારમા પઠી ગયો તેણે પોતાથી ઘને નેટલા ઉપાયો અજમાથી જોયા ઘાદ મનમા નિળય કર્યા કે-" અશ્વને ઘાનુઘિકારનો વ્યાધિ તો નથી જ, હજીલાનો વ્યાધિ છે તેના શરીરમા જરૂર શાય હોય જોઈપ " છેઘટે તેણે છેલ્લો ઉપાય અજમાઘ્યો અશ્વના મમઘ શરીરે લીલી માગીનું ઘિલેપન ઘરાયું ઘલે જે જે સ્થઠે ફીણા તીરનું શલ્ય જન તે તે સ્થાનો પકદમ અઠરની ઠખમાને ઘારણે સુકાઈ ગયા, ઘલે ઘઘે તે તે સ્થઠોષ જરા જરા ઘોદી ત્યાથી જીણા ફીણા તીર ઘઠાર ઘેંચી ઘાઠઘા અને પઠી ગઠિણી ઔપધીઠારા તે ઘઠા ઘળ મજાથી ઠીઘા આ પ્રમાણે ઘુક્તિથી ઘને અશ્વને નિરોઘી-નિ શાય ઘનાયો આથી જ રીતે ઘીજા અશ્વનો પણ ઘજાત ગણયો તેમા ઘિષોષ ઘ કે-તેના શરીરમા સ્ઠેઠ ફીણા તીર નીચઠ્યા નઠે અને અતે તે અશ્વ વેલનાયુત મરણ પામ્યો

આ ઠણાતનો ઉપનય આ પ્રમાણે મમજઘો-ચેતનરૂપી રાજા છે તેનો મનરૂપી અશ્વ છે તે ઘાગ્નિઘરૂપી ઠશ્વનોથી ઘુક્ત છે તેના પ્રમાઘથી મોહરાય ચેતનને જીતી શક્તા નથી ઠગ્ઠુ ચેતારાજ મોહરાજાને ઘમ ઠેયા લાગ્યા અને શબ્દ, રૂપ, રસ, ઘઘ અને સ્પર્શઠિ જે મોહરાજાનું ગઠ્ય છે તે ઠજઠઠ ઘરયા લાગ્યા ઘઠી તેના મોઠ ઘપાય અને ઠઠ નાકઘાયરૂપી સામતોને પણ ઠેરાઠ કરી ઘુક્તમા મમઘિતમોહ મિઘ્યાઠઠમોહ અને મિઘમોહરૂપી ઘણે પરાઠમી ઘુશોને પણ ઠણી નારયા આથી માઠરાજા અન્યઠ ઘોપાય માન ઘયા પરનું ઠશ્વનયુત અશ્વના પ્રમાઘથી તેનું ઘન પણ જોઈ ચાલ્યું નઠી પઠી મોહરાયે મઠ સુમઠોને ઘઘઠા કર્યા અને પોતાનું ઠુ ગ ઘઠી સમઠાઠ્યુ ઠયારે ઘઘ સુમઠે ઘઠ-" જે મઠારાજ! તે અશ્વને તો નઠ ઘોગી પચ્ચકઘાણરૂપ ઘિઠામા પૂર્યા છે માટે તેઠ ઘોઠ પણ રીતે અપઠરણ ઘઠ શય નઠી, છતાં તમારી ઘાઠ ઠોય તો ઠુ તેને મારી ઠાઠુ " મોહરાજાપ તેઠી આઠા ઘરઘાથી તે સુમઠ ચેતનરાજનો સેઘ ઠયો અને ગુપ્તપણે મૂઠગુણ તથા ઠસ્ટરગુણના અતિચારરૂપ ફીણા-ફીણા તીર મારયા ઠાઠથી આથી અશ્વ શલ્યઘત ઠયો ચેતન ગજે ઠિચાર્યુ કે-" ઠુ તઘ-જપરૂપી અનેક લીલા જન અશ્વને આપુ ઠુ છતાં તે

दुर्बल वेम घने ? " तेथी चेतनराजे आचार्यरूप घेचने घताव्यो अने तेमणे पण परीक्षा करी कस्य वे- " तेने मिथ्यात्वरूप मोहनो व्याधि नही पण अतिचाररूप शक्य छे " पछी घण घमत्त पृच्छा करधारूप आलोयण आपी अने शक्य वादी नाख्युं तेमज जे घण पढ्या हता ते तपरूप औपघयदे रुझाधी दीधा आधी मनरूप अश्व पुन निरोगी थयो अने तेना प्रभाषधी चेतनराय पर मोहराजानु कई पण जोर चाली शक्य नही आधी ज रीते योजा अश्वना शक्य नीकख्या नही तेथी ते मृत्यु पाम्यो अर्थात् चारित्र नष्ट थयुं पटले चेतनरायने मोहरापण चोराशी हाम्ब जीययोनिमा भटकाव्यो हे साधु ! जो तु पण कपट रात्रीश-शक्य रात्रीश हो तारा मनरूपी अश्वने लभ्य रहित घनाधीने मोहराजा मराधी नापशे, ताराधी मोक्षप्राप्ति थः शक्य नही, ज ममरणादिक दु खो भोगवथा पढशे माटे सम्यक् प्रकारे आलोचना कर-प्रायश्चित्त स्वीकार

आलोचना कौनी पासे लेवी ?

ऊपर पोताने लागला अतिचार सत्यधी प्रायश्चित्त लेशानी आवश्यकता दर्शावी हये आलोचना कौनी पासे लेवी ते यायत जणाघता कहे छे वे-आलोयण पोताना गच्छना आचार्य पासे लेवी कस्य छे वे- "आयरियाद् सगच्छे, समो इयइपरगीअपासथे । सारूपीपच्छाकड-देवयपडिमाअरिहिसिद्धे ॥१॥" अर्थात् (१) स्वगच्छना आचार्यादिक पासे (२) क्व ज सामाचारीघाटा अथ गच्छना आचार्यादिक पासे, (३) गीतार्थ पास्तथा पासे, (४) गीतार्थ सारूपी पासे, (५) गीताथ पच्छाकड पासे, (६) देश पासे, (७) जिनप्रतिमा पासे अने छेघटे (८) अरिहत, सिद्धभगवंतनी साक्षीप आलोयणा लेवी श्रीव्ययहारसुश्री टीकामा आ संवधी विशेध घणन आपघामां आयु छे तेमा ते मयधे कस्य छे वे-आलो यणा स्वगच्छना आचार्य पासे लेवी तेना अभाषमा उपाध्याय पासे, ते न मळे तो प्रयतक पासे ते न मळे तो स्थविर पासे अने ते पण न मळे तो गणाय कछेदक* पासे आलोयण लेवी उचित छे आम पासे अनुक्रमे लेवा आचार्य होवा छना उपाध्याय पासे, अने उपाध्याय होवा छना प्रयतक पासे प्रायश्चित्त ग्रहण न कराय ईशानुयोग स्वगच्छना ऊपर जणावेल पाच पैकी कौनी पण सहयोग न होय तो पोताना गच्छनी सामाचारी पाळता घीजा आचार्यादिकनी पासे आलोयण लेवी तेमा पण प्रथम आचार्य, तेना अभाषमा उपाध्याय इत्यादिक पासे प्रकारो समशी लेवा आ प्रमाणे अथ गच्छनो पण मयोग न थाय ता गीताथ पास्तथा पासे आलोयणा लेवी ते पण न मळे तो गीतार्थ सारूपी* पासे लेवी लिंगमात्र भयीकारीने गृहस्थपणे जे रहेल होय तेने

* गणना शसुक विभाग (घोष साधुओ)ने दइने गच्छनी पुष्टि माटे तथा उपधिनी गवेषणा निमित्त विचरे तेने गणाकछेदक कहेगामा आवे छे

× वर्तमान काल गीतार्थ पापत्या, सारूपी के पच्छाकड विगरे पासेधी प्रायश्चित्त ग्रहण करवावु प्रचलित जगावु नही

गीतार्थं माह्वयी कहेयाय तेनो पण अभाय होय तो गीतार्थं पच्छाकड पासे लेंगी जेणे प्रथम चारित्र स्थीकार्युं होय अने पछी मूखी क्षीधु होय, गृहस्थपणे रहेलो होय तमज शास्त्रनो बाध होय तेने गीतार्थं पच्छाकड कहेयाय जो गीतार्थं पासत्या के गीतार्थं माह्वयी पासे आलोयण लेंयानी प्रसंग आय तो तेमना आदरसत्कार करथा तथा वादना देवापूर्वक सयं मयादा साचयगी, छता पण पामत्थादिक पोतं मनमा पम विचार कर के-माराभा तो कोई पण प्रकारनो गुण नथी माटे हुं शा भाट घदानु ? अने तेम विचारीने वादयाना निषेध करे तो तेओनं धैसथा माट आसन आपी, प्रणाम करी आलोयणा लेंथी गीतार्थं पच्छाकड पासे आलोयण लेंथी पढे ता तेने थोडा समयनी सामाविष उचरा वीन, माधुयेप पहेराथीने विधिपूर्वक आलोयण लेंथी कदाच पास थादि कदाचवानी अभिलाषा करे तो तेमने पकातमा घदन करतु, पण जनममूढ देखता घदन करवुं नहीं कारण के तम करवाथी शासननी हीलना थाय

हये ऊपर कछो तेथो काइ पण याग न मळे ता दय पासे आलोयण लेंथी फोरटकदिक चैत्य, गुणशीलादिक चैत्यमा भगवान् मुनिमुवतस्वामी तथा श्रीधर मानस्वामी प्रभुम तीर्थंकर अगर ता गणधरभगवतो ममधसर्पा होय अने तओप साधुओने जे प्रायश्चित्तो आप्या हाय ते त्याना चैत्यना अधिष्ठायक देय माभ्रूचा होय तथा तेया देव पासे पण आलायणा लेंथी ते समविनी देवनी आराधनार्थं अट्टम तप करथो अने तपधर्याना प्रभावथी आसन चलायमान थयाथी ज्यारे ते प्रगट थाय त्यारे तने पोताना अतिचार जणाथीने जे प्रायश्चित्त आपे ते ग्रहण करतु कदाच ते अधिष्ठायक देय च्यथी गयो होय अने तेने स्थाने धीजा दूर उत्पन्न थयो होय तो अट्टम तप करवाथी ते आव अने कहे क-“हु महाविदेह क्षत्रमा तीर्थंकर भगव-तने पछीन आतु” पछी आसा लईने महाविदेहमा जाय अने तीर्थंकर भगवते जे आलायण दर्शाथी हाय ते माधुने जणाये अने ते प्रमाणे आचरण कर आ प्रमाणे पण न थने तो अरिहत परमात्माना प्रतिमा पासे पटले क जिाचैत्यमा जई, पोताना पाप प्रकाशी, पोते प्रायश्चित्त आपयानु जाणतो हाय तो आपमेळ सृष्टाक्त विधिपूर्वक अगीकार करे परंतु जिनचैत्य पण न होय तो अरिहत या सिद्धनी माक्षीप आलायण ले पटले के पूयदिशा अगर ता उत्तर दिशा स-मुख ऊभो रही, पोताना पाप प्रकाशी, सूत्रानुसार प्रायश्चित्त स्वीकारे आ पद्धति भणजेण प्रहण करवानी छ पाते जाणकार होय अने ऊपर दर्शावल आचार्यादिकनो थोग होषा छता आपमेळे कपट राखी आलायण स्वीकारे ता ते मिथ्या जाणथी, कारण के कपटपूर्वकनी क्रिया निष्फळ ज उ वळी आला यणनी महत्ता दर्शयता कह छ क-“सल्लुद्धरणनिमित्त, रिक्तमि अ सत्तजो अणमयाइ । कालेण सारवरिसा, गीयत्यगनेसण बुज्जा ॥१॥” अर्थात् पोताना पापरूपी शब्दने निर्मूळ करवाने माटे सातमो योजन सुधीमा आचार्यादिक

હાય તા ત્યા જાય અન ધાર ધરમ પયત તયા ગીતાધની રાદ મુપ આધી રીતે શાસ્ત્રાત્ક વિધિથી જે આલાચના કરે તે શુદ્ધ આલોચન કહેવાય

(૯) વિકલા-રક્ત-પ્રય નયમુ લક્ષણ દર્શાવતા કહે છ ય-તે દમણાં વિકલા કરવામા આસક્ત રહ ચાર પ્રચારાં શુભ કથા છે, અને તેનાથા વિપ રીત વિકલા સાત પ્રકારનાં છ સ્થાનાગાદિ સુચામા તતુ ઘર્ષન કરવામા આધુ ૧ “ ચતુર્વિહા કહા પન્નત્તો, તનહા-અક્ષેવણી ૧, વિક્ષેવણી ૨, સવેયણી ૩, નિવ્યેયણી ૪ । ધીતરાગ પરમામાપ ચાર પ્રકારની કથા કહલી છે (૧) અક્ષેવણી, (૨) વિક્ષેવણી, (૩) સવેયણી અને (૪) નિવ્યેયણી. (૧) અક્ષેવણી આક્ષણી કમા પટલે જે કથાથી ધ્રાતા સમાર પરત્થના માદ સ્વજી દર્દે તત્ત્વની યાત પ્રહન કરે-તત્ત્વની યાતમા હલલીન યને તે (૨) વિક્ષેવણી-વિક્ષેવણી કથા પટલ જે કથા સામઙ્ગ્યાથી ધ્રાતાનું મન-ચિત્ત કુમાગથી પાતુ દ્વટે-કુમાર્ગ છોડી દેવા તત્પર યને તે (૩) સવેયણી-મધદિનો કથા પટલે જે કથા સામઙ્ગ્યાથી ધ્રાતાને મોક્ષતી અભિલાષા યાય તે (૪) નિવ્યેયણી-નિર્ધેનિનો કથા પટલે ધ્રાતાનું મન સસાર પરથી ઉતરી જાય તે હય ત પ્રત્યેક કથા ઓના ભેદા દર્શાવતા પ્રથમ આક્ષણી કથાના પ્રકાર કહે છ ય-“આપોરે ૧ વચહોરે ૨, પન્નત્તો ૩, ચેવ દિહ્વીનાય ય ૪ । એસા ચતુર્વિહા સલુ, કહાઉ અક્ષેવણી નામ ॥ ૧ ॥ ” આક્ષણી કથાના ચાર ભદ છ-આચાર, વ્યવહાર, પ્રજ્ઞાસિ અને દષ્ટિવાદ, આચાર પટલ ધ્રાતાને સાધુઆનો આધાર યતાયયો, પટલે ય સાધુપ લોચ કરયો, ઉઘાઢે પને વિદ્યાર કરયો, ઝોર્દ-તપાસીને (ર્યાંસમિતિ પૂઘય) ચાલુ, ઉઘાઢ મુખ ન ઘોલુ, પ્રાણ જાય તા પળ સચિત્ત પાળી ન પીયુ દુત્યાદિ આધાર દર્શાયયો તે આ પ્રમાણ કહેવાથી ધ્રાતા મન્યકત્વ પામ અને ધીજા મિથ્યાત્થનોના પાશમા ન પસાતાં આથી ત્રિવાયાઢા શુદ્ધ ગુરુ હોય તેને જ વાદ ધીજા ભેદ વ્યવહાર પટલે સાધુના વ્યવહાર દર્શાયે જે-કાની સોય માગી લાવ્યા હોય અને પ્રમાદથી દેવી ધૂલી જઘાય અને રાત રહી જાય તા પદમાસીનો દહ આયે, વાદ ગૃહસ્થાદિ પાસે પગ ચપાય અગર તા મસલાયે તો નિશાથયુગ્રમા કહલ ચારમાસી દહ આયે, યથી જ રીત ગૃહસ્થની માપા થોલે અગર તા ગૃહસ્થ પાસે ધીજા વહન કરાય તો પળ દહ આય-આ પ્રમાણે કહે વાથી ધ્રાતાનું મન મિથ્યાત્થથી ઉતરી જાય અને શુદ્ધ સયમના પાલક સાધુ પ્રત્યે અનુરાગ પ્રગટ ત્રીજો ભેદ પદ્મચી છે, પટલે ય કોઈ ધ્રાતાના મનમા શકા ઉપજે અને તે ગુરુને પૂછ તા તેને મધુર વચ્ચથી જઘાય આપે, તેને જીયાજીયાદિ તરતીમા શ્રદ્ધા ઉપજ અને મનમા પતો નિર્ણય ધાય યે સાધુ દિલકારક કહે છે અને મનમા લેશમાત્ર પળ રોપ નથી આ પ્રમાણેના યર્તાથી ધોતાજન યધુ

વૃદ્ધ ધન છે ચોથો ભેદ દૃષ્ટિવાદ છે પૃથ્વે કે શ્રોતા સમજુ-જ્ઞાનવંત હોય તો તેને જીવાત્માવાદિક તત્ત્વોનું સૂક્ષ્મ ઘર્ષન મમજાયે-વહે જેથી શ્રોતાના મનમા આશ્ચર્ય ઉત્પન્ન થાય કે આજુ સૂક્ષ્મ-તલસ્પર્શી જ્ઞાન વીતરાગ પરમાત્મા સિવાય કોણ કહી શકે ? આ પ્રમાણ તને સમજિત પ્રત્યે વૃદ્ધ અનુરાગ થાય આ ચાર ભેદો આક્ષેપણી કથાના છે વટલાવ આચાર્યો આ ચાર ભેદોના અર્થ તે તે નામ પ્રમાણે ના સૂત્રા કહે છે આચારાગ, શ્યવહારસૂત્ર, પ્રજ્ઞાપના અને દૃષ્ટિવાદ આદિ શબ્દથી ઘીજા પણ ભેદો જાણવા, પરંતુ મુખ્યપણે આ ચાર ભેદ કથા છે હવે આક્ષેપણી કથાનો રસ ઘર્ષવતા કહે છે કે—“ ત્રિજ્ઞાચરણ ચ તત્ત્વો, પુરિસંહારો ય સમિ-
દ્ગુત્તીઓ । ઉવદસ્સેહ રસુ જહિય, કહાઈ અક્ષેવણીઈ રસો ॥ ૧ ॥ ” અર્થાત્ ભાવરૂપ અધકાર-અજ્ઞાનના નાશ કરનાર જ્ઞાન તે વિષા, સચિત્ત કર્મની નિર્જ રાઈ જે તપશ્ચયાદિ કરવામા આપે તે તપ, કમરૂપી શશુને હળવા માટે જે ઉચમ શીલપણુ તે પુરુષાર્થ, પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુણિ-આગ પ્રકારની જે કથા કરવી-ઉપદેશ આપવો તે આક્ષેપણી કથાનું રહસ્ય છે

વિક્ષેપણી કથાના ચાર ભેદ દર્શાવતા કહે છે કે-

“ પુલ્લિં સસમય કહિત્તા પરસમય કહેઈ, સસમયગુણે દીવેઈ, પરસમય દોસે ઉવદસેઈ એસા પઠમા ૧ । પુલ્લિં પરસમય કહિત્તા તસ્સેવ દોસે ઉવદસિત્તા પુણો સસમય કહેઈ ગુણે ઉવદસેઈ એસા ત્રિહયા ૨ । મિચ્છાનાય કહિત્તા સમ્માવાય કહેઈ, પરસમય કહિત્તા તેમુ ચેન પરસમયસુ જે માગા જિણપ્પણીઈ ભાવેઈ સદ્ બિરુદ્ધા અમતા ચેન વિઝિપ્પિઆ તે પુલ્લિં કહિત્તા દોસા ય તેસિં મણિડાણ પુણો જિણપ્પણીયમાવસારિસા ઘુણત્તરમિન કહાપિ સોમણા મણિયા તે કહેઈ, અહવા મિચ્છાવાઓ નતિવત્ત સમ્માનાઓ અતિવત્ત, તથ પુલ્લિં નાહિયવાઈણ દિટ્ઠીઓ કહિત્તા પચ્છા અતિવત્તપવરસવાઈણ દિટ્ઠીઓ કહેઈ, એમા તદયા ૩ । સમ્માવાય કહિત્તા મિચ્છાનાય કહેઈ, સોપિ એવ ચેન નવર પુલ્લિં સોમણે કહેઈ, પચ્છા હયરે તિ ચઉત્થા ૪ । ” અર્થાત્ પોતાનો ધર્મ સમજ્યા ધોન તેના ગુણનું ઘર્ષન કર વ-આ જૈનમત જેવાં ઘીજો વાર્ધ પણ છેષ્ટ ધર્મ નથી તે અહિસામય છે, તે વિનયમૂલ્લ ધર્મ છે, યની સદુપાસના કરનાર સ્વર્ગ અને પ્રાત મોક્ષલક્ષ્મીનો મોક્ષા યને છૂટ્યાદિ આ પ્રમાણે પ્રથમ સ્વધર્મની શ્રેષ્ઠતા દર્શાવી પરમતના દોષ દર્શાવવાપૂર્વક કહે વે-જનધર્મ સિવાયના ઘીજા ધર્મો દોષયુક્ત છે પરધર્મો કાયા-સચિત્ત પાણીવટે સ્નાન કરી અસરવાતા જીવાને ઘીજી નાલે છે, પશામિ તપ કરી તેમા તેડકાયના અનેક જીવોનો સહાર કરે છે

તપશ્ચર્યા કરે છે પણ તે અજ્ઞાન વદ છે, કારણ કે અનત જીવોના સ્થાનભૂત અનતવાય-કદમૂલ અને અભય વગેરે ગાય છે તેમજ રાક્ષસનો પેટ રાત્રિભોજન પણ કરે છે પથી રીતે અવ્ય દર્શનાના વૃષ્ણો દેવતાદી સ્વધર્મની પુષ્ટિ કરે તે પ્રથમ ભેદ

પુર્વિ પરમમય અવ્ય મતાની યાત કરી તેનું મિથ્યાપણુ સિદ્ધ કરી યતાય વિષ્ણુમાર્ગી કહે છે કે-વિષ્ણુપ જ આ જગત રચ્યુ-ઉત્પન્ન વ્યુ જગતના જીવાને તે ઉત્પન્ન કરે છે અને મૃત્યુ પણ પણ પમાડે છે પરંતુ આ વધન વૃથા છે જા વિષ્ણુ પ્રથમ જીવોને જન્માથી સુખો આપ અને પાછો મૃત્યુ પમાડતો હોય તો તેને ઘાઠહત્યા-જનહત્યાના દોષ લાગ ઘાઠહત્યા-જનહત્યા કરનાર તો આ લોકમાં મહાપાતકી-મહાઘાતકી ગણાય છે પથી ક્યત્તિનુ નામ પણ ધમ લેવાય ? અને તેની પૂજનાદિ ક્રિયા સમયે જ કેમ શયે ? વિષ્ણુનુ જગત્યર્તુસ્ય વધી ધરી શકતુ જ ાથી ાથી રીતે વિષ્ણુ મતનો નિરાસ કર્યા પછી દ્રઘવાદી સ્વધર્મી વધેતુ વ-સર્ચ જીવાનીય દ્રઘ સ્વરૂપ છે તે પણ ચોટ્ટુ છે, કારણ કે તેમ માતાથી તપ-જપાદિક ક્રિયા અને ધાર્મિક કરણી નિષ્ફલ થને છે જો ઘથા જ દ્રઘસ્વરૂપ હોય તો સર્ચની સરસી શુદ્ધિ હોયી જોદ્ધ અને વધ-ધીજી ઘ્યત્તિની વચ્ચે જે મિત્રતા-વિચારભેદ અને અસમતતા જોવામા આવે છે તે કહી દોદ શય નહીં આ રીતે દ્રઘમતને મિથ્યા જણાવી, સાંભૂ, મીમાંસવાદિ દર્શનોનુ નિષ્ફલપણુ દર્શાવી સ્વમત-જૈનમતની પુષ્ટિ કરવી સ્વાદ્વાદ સિદ્ધાંતની અપૂષ્ણતા જણાવવી અને સ્વમતનુ અધિકવાદપણું પ્રગટ કરવુ-આ ધીજો ભેદ

મિચ્છાનાય કહિતા સમ્માવાય કહેદ મિથ્યાવાદનુ કથન કરીને પછી સમ્ય વ્યાદ્યુ નિરૂપણ કરતુ પરદર્શનની યાત કરીને તમાં જે જે સ્થાને દોષાપત્તિ હોય તે દર્શાય અને તેની સાવાસાય જૈનદર્શનમા જણાયેલ વિશિષ્ટતા દેખાડે દાખલા તરીકે માગયતમા વધ પથો ઉત્પેદ છે કે પદ્ધિત લોક ધનિક લોકો પાસે શા માટ જાય ? ઘદ્ર લેવા માટે સ્યારે જણાયવામા આવે છે કે શુ વધા રસ્તામા નથી મલ્લતા વ ધનિક ઘગ પાસે જાયુ પદે ? રસ્તામાં જે ઘદ્રના ટુપડા પદ્ધયા હોય તે ઘદ્રણ કરી, તેને ધાદ તેનો વધા ઘનાયીને પદરચી આ દલીલતનો જૈન સિદ્ધાંતાનુસાર વિરોધ દર્શાવયા વ રસ્તામા પણ પદેલા ઘદ્રો ઘદ્રણ કરવાથી ંદત્તાદાનનો દોષ લાગ, ઘદ્ર ધોવાથી જીર્વાહિસા ઘાય અને કયામા જીવોત્પત્તિ ઘયાથી તેની જયણાન રદે જા પ્રમાણે દોષ દેવતાદી તેને અનુરૂપ જૈન-આમ્નાય સમજાયથો જૈન સાધુઓ ઘદ્રાદિ માગયા માટે જતા નથી તે તેનુ નિ સ્પદ્ધપણુ જાણનુ આ કારણથી ઘદ્રાદિની મિશ્રા માટ મૂદ્ધસ્વયર્મ પાસે જવાનુ વધ્ય ગવ્યુ છે ાથી રીત મિથ્યામતનુ ઘણન કરી, તેની નિરૂપયાગિતા દર્શાવી આસ્તિક મતની સિદ્ધિ વરે તે ધીજો ભેદ

સમ્માવાય કહિત્તા મિચ્છાવાય કહેદ પહેલા સમ્યગ્ધાદ કહીને પછી માસ્તિક મત કદે તેની હક્ષીકત ઊપરના ત્રીજા ભેદની જેથી જ સમજથી, પરન્તુ પહેલા જૈન મતનુ શ્રેષ્ઠપુર્ણ દર્શાવી પછી યીજા દર્શનોની યાત કરે તેમજ ઘોપસ્થાન ઘર્ણયે-આ ઘોધો ભેદ

સવેદની કથાના ચાર ભેદ છે-(૧) આયસરીસવેયણી-આ શરીર અશુચિ જન્મ છે તે શરીર શુભ અને સ્થિર આદિથી ઘઘાયેલ છે યહી આ શરીરને વિષે પળ માસ, ઘરથી, ભેદ, હાડકા, મજ્જા, ઘામહી, નસો, રોમા ઘલિ, નલ, દાંત, આંતરહા ઘિમેરે દુર્ગંધમય અશ્વયથો છે ઘહી આ શરીરને વિષે મઠ, મૂત્ર મરેલા છે આયા શરીરને ધોવાથી પળ શું તે શુદ્ધ ઘાય ? હાડકાને ઘારંવાર ધોવાથી જો તે શુદ્ધ ઘાય તો આ શરીરને ઘારઘાર ધોવાથી શુદ્ધ ઘાય પળ તે અસંભવિત છે, કારણ કે હાડકુ ઘદાપિ શુદ્ધ ઘતુ નથી આથી રીતે ઘર્ણન કરી ઘોતાની શરીર પ્રત્યેની સ્થિ ઓહી કરે, શરીર સ્વધી આવારને જ ઘેષ્ટ માનતા હોય તો તે ઘ્રમણા ટાહી, સવેગ ઉપજે તેથી કથા કરથી તે પ્રથમ ભેદ (૨) પરસરીસવેયણી-જેથી રીતે ઘોતાના શરીરનુ અશુચિમય ઘણન કર્યુ તેથી રીતે ઘારઘાના શરીરની ઘાત કરથી મૂત્યુ પહીના શય વિષે ઘર્ણન કરતા સામઠનારને સવેગ ઉપજે તેયુ ઘર્ણન કરથું તે ઘીજો ભેદ (૩) ઇહલોયસવેયણી-આ મનુષ્યોના શરીર અસાર છે, અનિત્ય તેમજ અધુષ છે ઘેહના ઘમ સરઘી આ ઘાયાની શોભા શા માટે કરથી ? ઘોઈ હંમશ માટે રહેઘાનુ નથી તો ઘલા નાશઘત શરીરની ઘિભૂષા શી ? આ પ્રમાણે ઘાત કરી સવેગ ઉપજાઘયા પ્રઘતન કરથી તે ત્રીજો ભેદ (૪) પરલોયસવેયણી-પરલોક સંઘધો દુસ-દર્શન કરાથી ઘોતાને સવેગ ઉપજાઘયો દેયોને પળ પરસ્પર ઇર્ષ્યા હોય છે, તેઓ ઘક્-ઘીજાનો ઉત્કર્ષ સહન કરી શક્તા નથી ઘહી ઘોધ, માન, માયા અને લોભને ઘશ પહીને દુ સ્ત્રી ઘઈ રહ્યા છે લોભને ઘશી મૂત ઘનીને અનેઘ પ્રઘારનો ઘિતાઓ કરે છે અને મનની સમાધિ રહેતી નથી દેઘગતિમા પળ આયા પ્રકારનુ દુ ઘ છે તો ઘીજી ઘ્રણ ગતિની તો ઘાત જ શી કરથી ? મનુષ્ય અને તિર્યંઘગતિના પ્રત્યક્ષ દુ ઘ નજરે જોઘાઈ રહ્યા છે આ ઘ્રણ ગતિમા સુઘનુ ઘિદુ પળ નથી ઘહી નરઘગતિના દુ ઘનુ તો ઘણન જ શા માટે કરયુ ? નરઘ ઘટલે તો દુ સનો સાગર આ રીતે કથા કહીને ઘોતાને સઘં-જ્ઞાનઘમિત ઘેરામ્ય ઉપજાયયો તે ઘોધો ભેદ

નિર્વોદની કથા પળ ચાર પ્રઘારે છે (૧) ઇહલોઈ દુચ્ચિણ્ણા કમ્મા ઇહલોઈ ઘેઘ દુહવિઘાગસંજુતા મઘન્તિ-આ લાઘમા જે કુપઘગામી ઘને છે અગર તો દુષ્ઘમ ઘરે છે તેને તે તે અશુભ ઘતઘથી આ જ લોઘમા સતાપદાયક ઘાય

छे जेम-कोई चोरी करे, परस्त्रीगमन करे अथवा विषय-पट्टी घने तो तेने लगता अशुभ पापघी आ ज लोकमा दु गधिपाक भोगघयो पडे छे, कारण के राजा शिक्षा करी कारागृहमा नाखे, लोको अपमान-तिरस्कार करे, अपकीर्ति प्रसरे, अन्यनो विश्वास ओछो यई जाय अने धनहानि थाय आ प्रमाणे श्रोताने समजायी पापकायघी पाछो धाळे, पापकृत्य करघाधी भयभीत घनाये ते प्रथम भेद (२) इहलोए दुच्चिण्णा कम्मा परलोए दुहविवागमजुत्ता भवन्ति- आ भयमा करेला अकृत्यो परलोकने विषे अतिशय दु गदायक थाय छ आधा प्रकारना पापोदयने कारणे जीव नरकमा पडे नरकमा महादुखो साभळता पण शरीरे कमकमाटी छटे तो ते दु गो सहन तो शी रीते यई शके ? नरकमा भूर, जगन्नी पशुओ फाडी खाय, ऊधा टागे, परमाधामी देवो कर घतघी कापे, तृपानी इच्छा थाय तयारे उकाळेलु तप्त शीमु पीघराये, शीतमी इच्छा थाय तयारे करघत जेवा पादढायाळा वक्ष नीचे लई जाय परस्त्रीगमन करनार शटसने तपायेल लोहस्तभ साथे आलिंगन कराये आ प्रमाणे परळा घना दु खदायी स्वरूपनु घणन करी श्रोताने पापकायघी निवृत्त करे ते चौजो प्रकार (३) परलोए दुच्चिण्णा कम्मा इहलोए दुहविवागमजुत्ता भवन्ति-पूवभव मा करेला दुष्ट पापकारी कार्याधी आ लोकमा दु खपरपरा प्राप्त थाय छे, तियेचो वेदलु कष्ट भोगये छे ? गमे तेदलु दु ख थाय तो पण धाचाद्वारा रुदी शके छे ? मालीक ओछु-घधतु खाथापोयानु आपे अगर तो विशेष पढतो योजो सहन कराये तो पण कौहनी पासे फरियाद करी शने छे ? सदैव परा धीन दशामा ज रहैधु पडे छे आ उपरात वेदलाव मनुष्यो ज-मथी ज व्याधि याळा दुटा लूला, लगडा अने पागळा थाय छे ते पण पूवभवना पापकृत्यनु ज परिणाम छे घडालादि नीच कुठमा ज-म थयो, दरित्री अथव्या प्राप्त थयी, आदर-सत्कार न मळयो बूस अगर तो तृपानु दु ख सहन करलु विगेरे विगेरे घणन करी श्रोताने पापकायघी पाछो धाळ्यो ते चौजो प्रकार (४) परलोए दुच्चिण्णा कम्मा परलोए एव दुहसविवागमजुत्ता भवन्ति-पूर्वभवमा पक्क करेळ पापपुंज परलोकमा अत्यत कष्टकारक थाय छे धाथेला पापकमने योने जीव नरकमा जाय, त्या नरकभूमिना अकथनीय अने असह्य सयदो सहन करे, भर पक्षीओ देहने फोली गाय, कुभीपाकमा पकारे बतरणी नटीमा उतारे, धणधगता अग्निबुडमा फके, झेरी पशुओना डव देघराय, शरीरना सरसघ जेटला दुखडा करी नाखे-आ प्रमाणे अघणनीय दु ख सहन करीने पण आयु पूर्ण यये पाछो तियेच योनिमा जमे, त्या पण पारावार कष्ट सहन करी धर्म भायनाना अभावमा पाछो दुभक्तिमा जाय जो तेने धमभावना खुरे नहौं अगर तो पुण्यसचय न थाय तो आ भयपरपरा छाटु ज रहे आ प्रमाणे घणन करी श्रोताने पैराग्यवासित घनाये ते चौथो प्रकार

आ वर्णनमा कथन करनार व्यक्तिनी अपेक्षाप इहलोक अने परलोक समझया प्ररूपणा करनार-श्याख्याता मनुष्य होवाची मनुष्यलोक ते इहलोक अने बाकीनी प्रणे गति (देव, तिर्यच अने नरक) परलोक समझयी ऊपर वर्णयली चारे प्रकारनी कथाओ प्ररूपनारनी अपेक्षाप (१) अरुथा, (२) कथा अने (३) विरुथा कई शक्य छे ते कयी रीते समझी शके ? ते सयधमा जणाघता कहे छे के-“ मिळुत्त घेयन्तो, अनाणी ज रुह परिकहेड ॥ लिंगत्यो व गिही वा, सा अरुहा देसिया समए ॥ १ ॥” अर्थात् मिथ्यात्वमोहनीयना उदयपाळो पटले के मिथ्यात्वी तेमज अज्ञानी एयो कोइ पण लिंगधारी पन्हे के साधुनो वेव धारण कयी होय परन्तु समकित जेने स्पर्श्यु नथी ते तेमज गृहस्थ जे कई पण कथा करे-इहे तेने मिद्धातने विषे अरुथा कहेल छे प्रत्य लिंगी-मात्र वेपधारी कोने कही शक्य ? ते समझवाने माटे अंगारमर्दकाचार्य-नु कथानक शास्त्रकार महाराज जणाये ते

अंगारमर्दकाचार्यनु दृष्टान्त—

कोइ एक नगरने विषे एक आचार्य महाराज पोताना शिष्य-परिवार साथे स्थिरता करी रक्षा दता तेवामा एक दिवसे तेमना एक शिष्यने रात्रि समये स्वप्नु आधु स्वप्नमा तेणे जौयु के-एक महाशूकरनो पाछळ पाच सो दस्तिओ चाल्या आये छे शिष्य आ स्वप्नु रहस्य समझी शक्यी नही तेणे आ स्वप्ननो अर्थ समझया स्वयं घणा विचार कयी पर तु तेनी युद्धि तारतम्य समझया निष्कण नीयडो छेपटे तेणे ते ह्वाकत पोताना गुरुने जणायी तेनु रहस्य पृच्छु विचक्षण गुरुए तात्कात्रिक जयाव आपता जणाधुं के-“ हे सुश शिष्य ! आजे आ नगरमा पाच सो शिष्यना परिवार साथे एक आचार्य आयशे पाच सो शिष्य ने दस्तिओ मदश जाणया अने महाशूकर समान आचार्य जाणया पात्र ना शिष्यो भय छे, जवाने तेओनो गुरु आचार्य अभय छे ”

गुरुमहाराजे स्वशिष्यने आ प्रमाणे जणाया याद गोचरीता समये पाच सो शिष्यता परिवारयुक्त अंगारमर्दकाचार्य ते नगरमा आयी पहांच्या तेनी रहणीकरणी, क्रियापुस्तता अने विधि-विधान नजरे देखो पत्रा स्वप्नयात्रा शिष्यने मनमा विचार आयो के-आथा चारित्रधारी अने क्रियाशील गुरु अभय केम होई शके ? तेणे तेमना आहार-विहार विगरे प्रत्येक क्रियान शूक्ष्म रीते निरीक्षण करया माड्युं छता पण तेने तेना कोइ पण दोष या तो अविचार माटूम पडचो नही तेणे पातागा हृदयनी बात स्वगुरुने जणायी पृच्छुं के-“ गुरुवर्य ! तेमनो आचार्य-विचार सो गुरु मयमाराधक साधु जेयो छे तो

तेमने अभय करे रीते वही शक्य ? " गुदने पोताना शिष्यनी आ पात सामळी, बाह्य वेत्ताय परयी अनुमान बांधयाना तेनी उतावळ माटे मनमां वरुण हास्य आशु परमत् तेने दयायी ह्म गुरुप तेनी वद्दु के- " हे विद्य ! तारे जो खरेवर ग्वात्री ज करयी होय तो ह्म वद्दु ते प्रमाणे वर प प्रमाणे करवाची तारी भ्रमणा ने शक्य वधी दूर यई जसे वेत्ताव कोटमा लायी तेनी रात्रि समये गुप्त रीते तेना स्वडिल-मातर्हं करयाना मार्गमां पायरी दे पळी जागृत रही जे थाय तेनु यगवर निरीक्षण करजे " शिष्य गुप्ता आ वचननी माराश ममजी शक्यो नहीं, कोटमा मात्रधी परीभा वधी रीते वशी ? ते पण समजायु नहीं, छतां पण गुरुपवन पर पूर्ण विश्वास राती तेजे ते प्रमाणे वरुं

अल्प रात्रि व्यतीत यता अगारमद्वेषाघायना शिष्यो प्रेक्षी पत्र शिष्य लघुनीति (पेशाव) करवा उटयो आगळ चालता कोलसा पर पग पडथी पटले कोलसो दयायाची चरड पधो शब्द थयो ध्यनि यतां ह ते शिष्ये विचार्यु के आ भुमि जीवत्यात जणाय छे आगळ चालीश तो विशेष जीवाहंसा वशे माटे जीवाहंसा करया करतां लघुनीतिनु वष्ट मदन करधुं ते ज श्रेयस्कर छे आयो विचार करी ते शिष्य पाछो वळी गयो अने लघुनीति कर्या मियाय ज रुई गयो वाद्दु थोडो समय पमार यतां यीजो शिष्य जागृत थयो अने प्रथमा शिष्यनी माफक आगळ आ, कोलसानो ध्यनि सांभळता ज पहेला शिष्यनी माफक विचारणा करी, पाछो आयी सूई गयो आ यनावने थोडो समय पसार थयो हशे तेयामा अगारमद्वेषाघायने लघुनीति करवानी शक्य यई तेने उभा यता जोः पहेला स्वप्नवाळा शिष्यना वणे विशेष सावचेत थया अनं गु यने छे ते पक्षाग्रतापूषक जीवा लाग्यो अगारमद्वेषाघाय आगळ चालता कोलसा पर पग पडथो अने चरड-चरड पधो अयाज थया लाग्यो पटले जे तेमना हृदयमा हतु ते याणीगारा यहार आयी गयु चरड-चरड अयाज सांभळी तेओ थोल्या के- " वापडा आ जीवो तां आ प्रमाणे ज मृत्युने वश थया लायक ने " आ वचन पेल शिष्ये सांभळया अगारमद्वेषाघाय तो मातर्हं करी आयी निश्चिंतपणे सुं गया पेल स्वप्नवाळा शिष्यने मातरी वई के- आ आचार्यं खरेवर अभय ज छे गुरुप वरुण हतुं ते अश्वरश सत्य ज नीषड्यु आ आचार्य द्रव्ययो वधी मिया करे छे अने विधिविधान मात्रये छे पण भाव थो क्क पण करता नथो तेमन् हृदय मगशीलिया पाषाण मदश अनार्द्र ज जणाय छे आया आत्मानो वदो उद्धार न ज यई शक्य तेने पूरेपूरी मायिती ह्म चुकी के आ आचार्य अभयी छे ते पात पोताना शिष्योना उद्धार करी शक्यो नहीं पाषाणना जहाज्जने नायक पोताना साथीओने तांने के कुवाडे ? आम विचारी परोपकार भावनाधी ते शिष्ये रात्रिनी सय ध्यतिकर अगारमद्वेषाघायना शिष्य मयूतने जणांयो शिष्योप योजे लियने पण पुषणी पेठे परीभा करी, पाताना गुप्तु आनु दयाविहीन पाषाण हृदय निरखी शिष्यसमुदाय चेंती गयो तरत ज

तेमनो त्याग करी ते मध पैला स्वप्नयात्रा शिष्यना गुदना शिष्यो धरने रखा

आया अगारमर्दकाचाय जेवा द्रव्यिणी पण मिथ्यातयी ज जाणवा तेमनी कोद पण प्रकारनी कथा अकथा ज जाणवी श्रीआयश्यकसूत्रनी शूर्णीमा पण “बावन्न दक्षणा खलु ।” ए पदना विवरणमा जणाव्यु छे व-पास्तथा पण मिथ्यादृष्टी ज जाणवा तेओ िगमात्र धारण करे छे परंतु तेमनु हृदय पैराम्यरसधी लंपायेळ हातु नयी तेना द्वारा कहेवायेळ पुर्याक चार प्रकारनी-आक्षेपणी, विक्षेपणी, मरेदनी तथा निषेदनी-कथाओ पण अकथा ज जाणवी गृहस्थने माट जणावता कहे छे वे ब्राह्मणादि इतर जातीय गृहस्थे कहेल कथा पण अकथा जाणवी

हवे प्रतिवादी आ वायतमा शका करता प्रश्न करे छे व-“तमे ऊपर कहेल व्यक्तीनी कथाने अकथा आ माटे कही छो ?” शास्त्रकार तेनी जबाब आपता नणाये छे व-“विशिष्टफलाभावात्” अर्थात् कथाना विशिष्ट फलनो अभाव होयायी कथानु फल छे सवेग-वैराम्य जे कथा सामळ्याधी वैराम्य उद्भव, ससारनी असारता जणाय, द्रव्यादि सपत्तिनी क्षणमगुरता समजाय तो ते कथाने साची कथा कही शक्या द्रव्यलिङ्गी पास्तथादिकना कथनधी वैराम्य प्रगटता नयी, कारण व जेओ पोते पत्थरना नावमा येनीने तरयानी आकाशा राखे छे ते अचने कई रीते तारी शन ?

हव थीजो कथा सवधी भेद दर्शावता कहे छे व-“ तसजमगुणधारी, ज चरणरया कहन्ति मन्मानम् । सव्यजगज्जीरहिय, सा उ कहा देसिया समए ॥२॥” छ थीइ अने छ आम्यतर-ए प्रमाणे चार प्रकारना तपनु आचरण करनार, सत्तर प्रकारना सधमनु पालन करनार तेमज सयमने विषे रक्त एवां काइ पण साधु, विध्वना समम प्राणिआने हितकारक-परोपकारक जे कथा कहे ते कथाने ध्रुतसागर ने विषे कथा कहेली छे आ प्रमाणे कथा कहेवाधी तेमज सामळ्यार्थी कर्मनी निर्जरा थाय छे, प्राणी सम्यग् वाध प्राप्त करे छे अने उपदेशदाता साधु पण शुद्ध आचारी होवाधी श्रुताजधने ते प्रमाणे सम्यग् अनुकरण करवानु मन थाय छे

हवे श्रीजो विषयानो भेद दर्शावता कहे छे व-“ जो संजओ पमनो, रागदोसवसगो परिरुहेड । सा उ विकहा परयणे, पन्नत्ता धीरपुरिसेहि ॥३॥” थोइ रागदोसपयुक्त (मध्यस्थता विनाना) प्रमादी साधु ज कथा कहे तेने तार्थिकर परमा-माआय प्रथचन विषे-मिद्धा-तने विषे विषया न कहेली छे आ प्रमाणे प्रणे प्रकारा समजी ते प्रमाणे आचरण करवा प्रयत्न करवो आ संघममा विशेषे पत्रु जाणवु व-कथानो उपदेशक व सामळनार जो राग दोषधी युक्त होय ता त कथातर धनी जाय छे पत्रेले कथा पण विकथारूपे

घनी जाय छ अहीं प्रसन्नोपात्त ज्ञानायल गाथाआ श्रीदशवैकालिक निर्युक्तिनी छे,

आपणे पूर्वे जोई गया छीप व आचार्य जो विक्रया करे तो ते उम्मारग गामी कहेवाय हय ते विक्रयानु स्वरूप अने प्रकारो सयधी घर्षण करता ज्ञानाये छे व-“निरुहा सत्तहा पन्नत्ता तजहा-इत्थिकहा १ भक्तकहा २ देसकहा ३ रायकहा ४ मिउकालुणिया ५ दसणभेइणी ६ चरित्तभेइणी ७॥” विक्रया सात प्रकारनी छे-१ खोकथा, २ भाजनकथा, ३ देशकथा, ४ राज कथा, ५ मृदुकारणिकी, ६ दर्शनभेदिनी अने ७ चारित्र्यभेदिनी कथा

१. स्त्रीकथा- स्त्री सयधी कथा करवी स्त्रीनी प्रशसा करता वटे वे-अमुक जातिनी स्त्रीता अतिशय रूपवती होय छे, तेनां दह केठना स्थम जेयो घाटीलो अने पातळो छे, शरीर पुष्प जेसु सुरोमळ छे, चद्रना मडळ सरसु तेनु कातिमान मुख छे, वमळता पत्र जेधी अगरे तो मृगना नेत्र जेधी तेनी आखो छे, जेनो वटिप्रदेश सिहनी फेड जेयो पातळो छे, स्तन फळश जेया उन्नत-अचा ने पुष्ट छे, विलासी हाथीनी जेधी भद्रगति छे-आ प्रमाणे स्त्रीनी प्रशसा करे तो पण त विक्रया छे प्रशसा न करता निंदापूर्वक कहे छे वे-आ स्त्रीनी गति तां ऊट जेधी वष छे, फागडानी माफक थाणी वकेश छे, गर्दभ जेयो अशुभ स्वर छे, वदरूपा स्वरूपवाळी छे, आवी अपशुकनियाळ स्त्रीनु मुख कोण झुप ! आ प्रमाण निंदा करे तो पण ते विक्रया ज छे

आ प्रमाणे स्त्रीकथा करवाधी पाताने तेमज साभळनारने मोहनी प्रगटे, कामविकार जागृत थाय छे, मननी लागणीओ चळ-बिचळ घने घळी अय कोई साभळें तो तने विचार थाय के-साधु ससारनो त्याग करी वैरागी वन्या छता स्त्रीकथा करे छे, स्त्रीनी घातामा आसति धराये छे माटे आ साधु कुशोल जणाव छ घळी आवी कथा करवाधी विशेष समय तेमा व्यतीत थयाने कारणे स्थाव्यायनी हानि थाय, संयमनी हानि थाय अने प्रसन्नचर्यनी नभय वादमां पण भग पटे साभळनारनुं पण मन विपरीत मार्ग

* जेम उद्यान अगर वगावानु रक्षण करवा माटे कांटानी अगर तो बीजी कोई वाट करवामां आवे छे तेम शापकारोए प्रसन्नचर्यरूपी उपवनना रक्षण माटे नय प्रकारनी वागो (श्रुति) कही छे ते आ प्रमाणे-

- १ स्त्री, पशु के नपुंसकनो निवास होय त्मां वसवाट न करवो-रहेवु नहीं
- २ स्त्रीनी कथा न करवी अगर तो स्त्रीनी साथे एकतमां वात न करवी
- ३ स्त्रीओना आसन पर एन्से शयन, आसन, पाट-पाटला ऊपर जयां स्त्री बेठी होय ते स्थान पर वे घडी जेटला समय व्यतीत थया पहेंलां बेसथु नहीं
- ४ स्त्रीओनां अंगवांग जोवा के चित्तववां नहीं
- ५ भौत, पददा के खोजाना ओये स्त्री-पुरुष कामकीडा करता होय त्मां बेसथु नहीं
- ६ पूर्वे करेल वनमागनु-काम-कीडानुं स्मरण न करथुं
- ७ दिनथ-रसकषवाळो आहार न करवो
- ८ दुया रात थाय तेधी विशेष आहार करवो नहां
- ९ शरीरनो विभूया-शामा करवी नहीं, मृदारवधे टापटीर करवी नहीं

प्रेराय तो तेना दोपना भागीदार थवाय माटे स्त्रीकथाना मद्दतर त्याग करचो

२. भोजनकथा-चार प्रकारना आहार छे अशन, पान, खादिम अने स्वादिम तेने जगतता गुण अथवा अशुण वर्णवे ते भोजनकथा जेमक मीरमा खाड अने घी पूरता प्रमाणमा नाश्या हाय ता अमृत समान स्वादिष्ट लागे टे पूरणपोळीमा अरुम तथा मसालो लागो नाश्या होय तो तेना स्वाद कदी मूलाता नथी कडीना लाडु, मेसुन तथा मोहनथाळ विंगरेना जमणमा ये चार शाध अने जुदा जुदा गयता कर्या होय ता श्रेष्ठ भोजन गणाय छे घबर तथा माश पूडानु भोजन उत्तम छे आ प्रमाणे विधन्निध पक्वानाना नामनिर्देशपुयक प्रशंसा करे अगर ता निंदा करता कहें ये-अमुक व्यक्तिना जमणधारमा कार मजा ज नहीं, स्वाद विनाजु जमण, मरचा, मीठु अने मसालो पूरता प्रमाणमा नहीं, कदीमा खटाश ज नहीं, चटणी, रायनु विंगरे कर्या ज नहीं-आ प्रमाण निंदा करे ते पण विकथा ज छे

साधुआ जो आ प्रमाणे भोजनकथा करे तो आहारनी लाश्या घवे, रमना इन्द्रिय धधु सच्चत थाय, छत्रायनी विराधनाना अनुमादक थाय तमज स्वाध्याय हानि क मयप्रहानि थाय त यथागामा आ उपरात लोकोमा अपथाद थाय ते जुदो साधुनार लोक कहे क-'साधु थया छ पण याथा-पीवानी लृष्णा शमी नहीं स्वादिष्ट भोजन करया माटे ज माजुना भेख लीधा जणाय छ इत्यादि इत्यादि' स्वाहत इच्छुक साधुओप आ भाजनकथानो पण परित्याग करथा

३. देशकथा-काहें पण दशनी प्रशंसा अथवा अपभ्राजा न करची मालुप देश त मनाहर टे, मारा मारा थाय या निपजे छे कडय देशना लोकानु शु वर्णन करतु ? त लाको तो महाशुद्धिनिधान अने डाद्या छे गुर्जरदेशना लोको तो उद्भटउपधारी छ, कपटी छ, लाट देशना लाको तो पशु जेवा जड छे, काश्मीर देशना लाका थहु सुगी अने मर्दियशाळी हाय छ, कामरु देशना लाको अत्य त रूपयाळा हाय छे-आ प्रमाणे देशना गुणाशुण कहेया नहीं

साधु जो आ प्रमाणे दशकथा करे तो पोताना परिचारमा ते ते देशना साधुओ हाय तेने मराय लाग, अथवा ते त देशना लाको सामळें तो आयी वात करनार साधु ठपर द्वेष उत्पन्न थाय, तेओनु मन तेमना उपरधी उतरी जाय, अरुपरस पक्कीजा देशवाटाने क्लेश थाय माटे आ विकथानो त्याग करचो

४. राजकी-राजानी प्रशंसा अथवा निंदा न करची आ राजा तो पराममी छ भीम जेनु तो तेनु बाहुपळ छे प्रजा पर युधिष्ठिरनी माफक थासत्य धरा धनार छ शत्रु लाको तमज चाराने दंड आपघामा अतीव कृशळ छे तेनु तेज

इन्द्र जेवुं छे, राजनीतिमां विचक्षण छे अगर तो निदा करतां वहे य-
आ राजा तो दुष्ट छे, परस्त्रीलपट छे, प्रजा पासेथी बर-बेरा ले छे, तेनु मुग
ता कागडा जेयु श्याम छे, शरीर बद्रूपुं छे शत्रुने आयता माभट्टीने विहामां
भराइ जाय छे, कायर छे, काचा धाननो छे, विषयासक्त छे विगड विगड

आ प्रमाणे बालपाथी लावा जाण य आ साधु राजाना छिद्र जानार छे,
काइ राजाना आ गुप्त बरपुरुष छे बळी राजा जाण तो कौपायमान भाष बद्राच
आ प्रमाणे राजानु वृत्तात साभट्टीने राजसुख इन्द्रिय काइ पण व्यक्ति पर
भयमा राजा यधानु नियाणुं पण करे नाथी ग्राटी यात यथायी कर्मपथ पण
थाय माटे आ विवधाने तो सदतर देशपत्र न द्या

५. मृदुकारुणिकी कथा—मृदु-कथना उपजाय तनु न बालुं जेमक हे महा
पुरुष ! तमा अमारा कम त्याग करा छे ? अम तो अनाथ छीय, तमार आधये
आन्या छीय. तमारा सिधाय अमारो काइ उद्धार नहीं करे अम तो बळता
अग्निमा पळ्या छीय. ह पुत्र ! ह यत्न ! नु क्या गया ! नु अमारी नार-समाळ
ले आ प्रमाणे कथनाजनक यचना बालवा ते विवधाना पाथमो प्रकार छे

आ प्रमाणे कथनाजनक कहेयाथी अन्य लाको हासी करे छे, आपणा मतमां
नियलता घर करी जाय अने पुरुषार्थ करधाना प्रपत्न मनमा न थाय आधा
नाना यथा मुख्य यचनो कदापि उच्चारया नहा

६. दर्शनभेदिनी कथा—दशन पत्रल समकित शुद्ध देव, शुभ अने धम
ऊपर अविषल भद्रा तनु नाम बोधिपीज अथवा सम्यक्त्व तना यात करनारी
कथा ते दशनभेदिनी कथा काइ कुतीर्या अगर तो मिथ्यास्थीना समस्कार
देखी श्यामोहित यइ जनुं, तनी प्रशसा करथी, कोइ अ यमति न्यायशास्त्रनु अल्प
अध्ययन करीने याचाळतापुयक यात करता हाय ता तथी विश्वमय पामी विचार
य-‘जनशास्त्रमा ता आनु कशु यणन नथी आ तो काइ महापट्टित जणाय
छे तेना शास्त्रमा तो तत्त्वोनी सूक्ष्म सूक्ष्म हकीकता यणथी जणाय छे’, (जन
यचनमा शक करथी, इतर दर्शननो प्रभाव अगर ता समस्कार निहाळी तनो
स्वीकार करवानी भायना उद्भवथी, मिथ्यास्थीओनो ससंग करया-आ यथा
पारणो समकितना यात करनारा छे आ प्रमाणे यतवाथी समकितना अतिचार
लाग अने छेषट अनाचार पण आदरे बली लौकिक यासनाओ यथे अने
सम्मागथी अध पत्तन थाय माटे छट्टी विवधाथी पूरेपूरा सायचैत रहेयु

७ चारित्रभेदिनी कथा—जे कथा माभट्टयाथी चारित्रना परिणाम नष्ट
थाय त चारित्रभेदिनी कथा बहवाय जमव काइ कह य-‘आ पाथमा
आरामां तो चारित्र पाठु घशु कटिन छे’ बळी कोइ कह य-‘केवलमणोद्विचो

દસ-દસનપુત્રીઈ સંપર્ક રહિષ । સુદ્ધમસુદ્ધ ચર્મણ, કો જાણે તસ્ત
 માર્વં વા ॥૧॥ ” સામ્રતકાલે વેચલ્લગાની નથી, મન પર્યવશાની નથી, અધધિ
 જ્ઞાનીપણ નથી તેમજ ચૌદ પૂર્વધર વે દશ યા તથ પૂર્વધર મહાપુરુષ પણ નથી તો
 કોણ જાણી શકે તેમ છે કે સાધુશુદ્ધ ચારિત્ર પાલન કરે છે કે અશુદ્ધ ? યજ્ઞી
 તેના અતમત માય વેચા છે તે પણ કોણ જાણી શકે છે ? પરપરાતુ ચારિત્ર વેચુ હતું
 અને અત્યારે વેચુ છે ? તેનો તપાવત પણ કોણ સમજાયે ? કારણ વે ઘના ગચ્છો
 અને અનેક મતો પ્રચલિત થઈ ગયા છે માટે આમા સાચા યા જૂઠાની તથય પઢી
 શકે તેમ નથી યજ્ઞી સ્વમતન્યની વિશેષ પુષ્ટિ કરતા કહે વે-“ જહ મ્ચાઓ
 પઢિયસ્સ, દેહપીઠા સુધોવિપા હોઠ । ગિરિસિહરાઓ મહતી, તહણતમવો તઓ
 મહ્તા ॥ ૨ ॥ કાલે પમાયવહુલે, દસણનાર્ણેહિ વઢૂણ તિત્થમ્ । યુચ્છિત્ત્ર ચ
 ચરિત્ત, તો ગિહિધમ્મો પર કાઠ ॥ ૩ ॥” અર્થાત્ પૂવ કહેલા કારણોથી શુદ્ધ
 ચારિત્ર તો પાઠયાના નથી અને હતા ચારિત્રથી પતિત થાય તો અનતા મયમા ભ્રમણ
 કરચુ પઢે, કારણ વે કોઈ યક શક્ત માચા (પ્લાટલા) ડપરથી પઢી જાય તો
 તેને ઓચુ યાગે-અલ્પ પીઠા થાય, પણ સો કોઈ પર્યતના શિલ્લર ડપરથી પઢી
 જાય તો પ્રાણયાત્ર દુ ર સહન કરચુ પઢે યજ્ઞી આ વાચમા આરામા પ્રમાદ
 વિશેષ છે અને દશન તે સમકિત અને જ્ઞાન-મતિ અને શ્રુત ય વે જ્ઞાનવઢે પ્રથત છે
 શ્રીમહાવીરસ્વામીવઢે પ્રહુપિત ચારિત્ર હમણા પાલી શકાતુ નથી તો તેયા ચારિત્ર
 કરતા ગૃહસ્થધમ ઉત્તમ છે, કારણ વે ડપર કષ્ટ તેમ માચા પરથી પઢનારને
 અલ્પ કષ્ટ થાય છે અને ગિરિશિલ્લર ડપરથી પઢનારને અતિશય કષ્ટ થાય છે તેમ
 ગૃહસ્થ ધર્મથી જો પતિત થયાય તો અલ્પ અતિચાર લાગ અને જો સર્વવિરતિથી
 ચુકાય તો અનંત મય પર્યંત સસારસાગરમા પરિભ્રમણ કરચુ પઢે દૂકર્મા મમ
 જથાનુ પટલુ વે આ વાલમા તો શ્રાવકના મત પાઠયા તેજ ઉત્તમ અને શ્રેષ્ઠ માર્ગ
 છે તેનાથી વેચલોચની પ્રાપ્તિ થાય છે

આ પ્રમાણે વઢેવાથી કોઈ ચારિત્ર લેયાનો જિહ્વાસુ હોય તો તે નાશી
 જાય, પૂર્વ જ્ઞાપદીક્ષા લીધેલ હોય તો પણ તે ચચલ્લ ચિત્તયાલો થાય અને વિચારે
 વ-ચારિત્રમા દાપ તો વહુ લાગ છે માટે તે કરતા તો દીક્ષા છોઢી ઢધી સારી
 આ પ્રમાણે ડવે ચઢયાની પ્રયત્ન કરતો પ્રાણી પણ અધ પતન પામે આથી
 વિચાર અજ્ઞાનીને આવ જો જ્ઞાની હોય તો તે વિક્રયા કરનારની જાલમા
 ન સપઢાય તે તો શ્રીમગ્ધતીલ્લપના પાઠનો વિચાર કરે શ્રીમગ્ધતીલ્લપમા
 વહુ છે વે વહુસનિયદ્વો-તે ઢોધીલો જ હોય અર્થાત્ જે ઢોપને કાલોવે, પાપની
 ગર્હા કર તે માચુ ચારિત્રયાત્ર જ ગણાય પરંતુ જે અજ્ઞાની, અસ્થિર મનયાલો
 અને દુ ડગમિત વેરામ્યયાલો હોય તે આ ચારિત્રભેદી વઢાયો ધિપરીત માર્ગ
 ડલી જાય માટે તેથી કયા વઢાયિ પણ ન કરવી

हे गौतम ! आ सात प्रकारनी थिकया करतो प्राणी वृथा कर्मबंध करे छे राग-द्वेषधी जकदाय छे, अनेक प्रकारनी धातो करता पाताना मंत्राभ्यनी पुष्टि करवा भाटे सदा तत्पर रहै छे अने पोतानु कर्त्तव्य धूकी जाय छे आवा लक्षणवाळाने तारे उन्मार्गगामी जाणवो गुणयत्त आचाय पण परनी माक्षीए पोताना अतिचारादिक दापोनी आलोचना लेखी, पोताना पाप प्रकाशी शुद्ध धनु ते नीचेनी गाथाधी स्पष्ट यशे

छत्तीसगुणसमपणा-गण तेणवि अवस्स कायव्वा ।

परसाक्खिया विसोही, सुट्ठुवि व्यवहारकुशल्लेण ॥ १२ ॥

[पट्ठिंशद्गुणसम्नवागतेन तेनापि अवश्यं कर्त्तव्या ।

परसाक्षिका विशोधि, सुट्ठ्वापि व्यवहारकुशल्लेन ॥ १२ ॥]

गाथार्थ-छत्तीस गुण युक्त तेमज अतिशय व्यवहारकुशल आचार्य महाराजे पण अय आचार्योंतो साक्षीए स्वीयनी ति शतयपणे आलोचनारूप विशुद्धि करयो-प्रायश्चित्त ग्रहण करवु १०

विवेचन-आचार्यता छत्तीस गुण कहेता छे तथा गुणयुक्त अने पाच प्रकारना व्यवहारमा विचक्षण आचाय पण यीजा आचार्य अथवा गीतार्थ प्रमुख पासे पाताना पापनु प्रकाशा करी आलोचना ग्रहण करवी आवा गुण गुन आत्रायने पण प्रायश्चित्त ग्रहण करवानु विधान त्रे-शाखाणा छे तो मामा य साधुनी तो पात ज शी करयो ? आचार्यता छत्तीस गुण यणयतां कहे छे पे-

१ देस १ कुले २ जाति ३ रूखी ४, सघयणी ५ विडजुआ ६ जणाससी ७ ।

अविकत्यणो ८ अमाई ९, थिरपरिवाडी १० गहिअवक्को ११ ॥ १ ॥

जिअपरिसो १२ जिअनिहो १३, मज्झत्यो १४ देस १५ काल १६ भावन्नु १७ ।

आसमलद्धपइमो १८, नाणाविहदेसभामन्नु १९ ॥ २ ॥

पचविहे आचार २०-२४ जुत्तो, सुत्तत्थत्तदुभयविहिन्नु २५ ।

आहारण २६हेउ २७ उवणय २८-नयनिउणो २९ गाहणाकुमलो ३० । ३ ॥

ससमयपरसमयपिऊ ३१, गभीरो ३२ दित्तिम ३३ सिवो ३४ सोमो ३५ ।

गुणसयकलिओ ३६ जुग्गो, पयणसर परिकहेउ ॥ ४ ॥

१ देश-सादापचधीश जे आर्य क्षेत्र कष्टपाव छे तेमा जन्मेलो हाथ-आर्य देशमा कन्पो होय तो ते आचार्य लोकने प्रतिबोध थाय पर्युवर्णन करी शके आय देशनो भावा जाले अने तेवी रम्य वाग्धाराधी जनसमूहने शिक्षाधी धैर्याभ्यासित

यथापी शक्ते. २. कुल-श्रेष्ठ कुलवालो होय पितानो जे वंश ते कृत् वदेयाय उत्तम
 कृत्मा उत्पन्न थयेल प्राणी पोताने शिरे जे योजो आये तेने सरलतापी ने महन
 शीलतापी बहन करे तेम आचार्य जो उत्तम कुलमा ज-मेल होय तो आचार्य
 पणामा ग-छत्री मारसभा-रूपी जे भार तेने सम्यक् प्रकारे बहन करे ३. जाति-
 उत्तम जातिवाळो होय मातानु गोत्र ते जाति वदेयाय उत्तम जातिनी मातानी
 कृशीमा ज-म धारण करवाथी-जातिघन होयाथी यिनय, यिरेव, सरलता
 आदि गुणो स्वाभाविक ज प्राप्त थाय अने शान्तनू रूढी रीते पात्रन करे
 ४. रूपा-रूपयत होय पाचे इन्द्रियो मरस अने देखावडी होय दाघ, पग अने
 उदरादिक अययथी कातिवाळा तथा घाटीला होय रूपयत व्यक्तिमा आदेय
 यवनपणु होय छ पदले लोको तेनु कथन शीघ्र स्वीकारे छे रूपयतमा नैस
 गिक रीते ज गुणममूह होय छे ५. सधयणी-बूढ सधयणवाळो होय शरीरनो
 याथो जो मजजुत होय तो व्यायानादि देवामा, उग्र विहार करवामा तेमज
 धार्मिक मगोत्सयोमा भ्लानि न अनुभवे, प्रमादने परवश न पडे अने उत्तम
 प्रकारे शास्त्राध्ययन करी सारी याचना आपी शक्य ६. धृतिरत-चित्तनी स्थि
 रतावाळा होय शास्त्रना महन तरुओ अथवा अर्था न समजाय तो पण तेमा
 प्राप्ति न रावे, तेमा पोतानी अल्पयुद्धिने कारणभूत माने ७. अनाकाक्षी-
 कोई पण प्रकारनी कोई पण पासेथी घाछा न रावे जेम अय मतायलधीओ-द्विजो
 यिनरे पोताना भक्तजन या तो यजमान पासेथी सुदर भाजन अने यन्त्रादिनी अपेक्षा
 रावे छे तेम आचार्यमहाराज कशी पण तृणा न ज रावे ८. अविफ्रत्यणो-
 यहू न थोले वाचाळता न दागवे पारकी याती यिशेष न करे आ प्रमाणे
 यतथाथी लोको पर तेमनी प्रमाणिकपणानी सुदर छाप पडे ९. अमायी-
 कपट न रावे माया-प्रपचने दूर करे कोर्ना कायत्रामा-मायापालमा या
 तो पदयत्रमा-राजनयथी द्भमा सामेल न थाय आ प्रमाणे यतथाथी
 लोकोनी मयिशेष विश्वास थाय अने तेने कारणे शान्तनोद्योतना
 अनेव कायों निश्चिन्ने परिपूर्ण थाय १०. स्थिरपरिपाटी-जेटतु जेटतु पोते
 शास्त्रायगाहन कर्मु दाय तेटतु तेत्त उपस्थित-स्थिर होय का पण व्यक्ति
 सुत्रायनी गमे तेथा प्रश्न करे तो शीघ्र जवाय आपी तेना मननु समाधान करे
 ११. गृहीतगक्य-तेमनी आज्ञा मय माने, तेना पह्या थोल मय झीले तेवा
 समय होय-प्रतिभाशाळी होय १२. जितपर्पदा-पर्यदा-मभाने जीतनार होय
 राजा प्रमुग्नी सभामा जयानो प्रसंग प्राप्त थाय तो मनमा शोभ न पासे ' हुं
 शु कहीश ? ' तेयो विचार न लायता धमचर्चा करी राजाने प्रतियोधयाने
 समर्थ होय अगर तो व्यायानादि वछामा एया कुशल होय वे समग्र सभा

रंजित थाय अने आचार्यमा गुणानुवाद करे घादविवाद करधानी प्रसंग प्राप्त थाय तो पण क्षोभ न पामे अने शास्त्रवेचन क युक्ति-प्रयुक्तिभोधी मरय धर्मनु स्थापन करी प्रतिष्ठादीने परास्त करे १३. जितनिद्रा-अल्पनिद्रावाळा होय आपणामा श्वाननिद्रा धवणाय छे श्वानने अल्प ज निद्रा होय छे लेशमात्र अथाज्ञ थाय के तरत ज श्वान शीघ्र जाग्रत घनी जाय पधी रीते आचार्यनी निद्रा पण अल्प ज होय सुप्रादिकनी अधगवेचणामा चित्त राखे, तेनु वारवार परिशीलन कर्या करे पटले पण अल्प निद्रा होय १४. मध्यस्थ-तटस्थ वृत्ति धारण करवावाळा होय मर्ध शिष्यो परत्य समभाव राखी संघेनी सारसभाळ सरखी रीते ज राखे १५. देशज्ञाता-मरुधर, मेवाड अने गुजरादि राज्णे सघधी मपुण ज्ञान धराधार होय ते ते देशने अनुलक्षीने मधुओने विचरवानी आक्षा आप १६. कोलज्ञ-ममयने जाणनार होय आ वर्षमा चोमानामा शु थरो ते शास्त्रज्ञानथी जाणे अने तने अनुसरीने स्वपरिधारने विचरवानी अनुमति आपे १७. भावज्ञ-सामा माणमना अभिप्रायने जाणनार होय, अथवा क्षयोपशमादि भाषना पण जाणनार होय आ गुणने आधारे सुखपूर्वक देश-विदेशमा विहार करी शने १८. हाजरजवाधी-कोइ अयतीर्धी पगीभार्थे प्रश्न करे तो तेने हृदयस्पर्शी सचोट जवाय आपे तेया युद्धिमान होय १९. अनेक देशभाषाओने जाणनार-जुदा जुदा देशेनी भाषा जाणे मारवाडी, गुजराती, हिंदी इत्यादिक भाषा जाणनार हाथ विहार दरमियान अनेक भव्यप्राणीआने दीप्ता आपी होय पटले ते ते देशेना शिष्याने मरलताथी शास्त्राभ्ययन कराधी शके तमज ते ते देशामा विचरवानी प्रसंग ते त लाकानी भाषामा उपदेश आप वाधी अनेकगुणो लाभ थाय २०-२४ पचाचारयुक्त-पाच प्रकारना आचार युक्त हाय ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्राचार, तपाचार अने वीर्याचार प पांच आचार छे ज्ञानाचार पटल ज्ञाननु सम्यक् पकारे आराधन करे, दर्शनाचार पटले शुद्ध रीते समकित पाळ, चारित्राचार पटले पाच ममिति अन प्रण गुनि प अष्टप्रवचनमातानु रूडी रीते पालन करे-अतिचार न लगाटे, तपा चार पटल छे अभ्यतर अने छ वाद्य प वार प्रकारना तपनु सारी रीते आराधन करे अने वीर्याचार पटल मयमयाय धमक्रियाभा पीतानी पुढवार्थ दाखय, प्रमाद न संघ, आपश्यक क्रिया उमगपूवक करे आ प्रमाणे पचाचार युक्त आचार्येनु वचन ग्रहणीय घने छे २५ सुप्रार्थितदुभयज्ञाता-सुत्रनी, अर्थनी अने तदुभय पटलि सुप्राथ घनेनी ज्ञाता होय सुत्रनी उच्चार तथा परपरा मुजब अथ-प सय हकीकतना ज्ञाता होय आ उपरात उत्सग अने अपवाद

૭ ઘટ્ટે માગના પ્રરૂપક હાય ૨૬. આહરણક-દળ ત આપગામા ધિચક્ષણ-કુશલ્લ હોય પક્લા તત્વની ધાતથી લોકોને ગલ્લે ઘોષ ઉતરી શકતો નથી, યાચ્યાન નિરસ જગાય છ પરંતુ તેની સાથોસાથ કથા-વૃત્તાત વહેવામા આવે તો લોકોને મનરજન ઘટ્ટ સાથે જ્ઞાન પળ થાય છે સરસ પ્રતિપાદક શૈલા સાથે કથા-નિરૂપણ થાય તો લોકાન વ્યાચયાન વ ઉપદેશ શ્રવણનો ઉત્સાહ વધે છે દશા તપૂષક સમજાવવાથી અલ્પ પ્રયાસે લોકોના હૃદયમા સુદર અસર ઉપ જાવી શકાય છ ૨૭. હેતુ-હતુપૂર્વક સમજાવ-ઉપદેશ આપ હેતુ ઘે પ્રકારના છે—(૧) કારકહેતુ અને (૨) જ્ઞાપકહેતુ ઘડાનો વનાવનાગ કુમાર છે, પટલે જે ઘડા ઘટે તે કુમાર અથવા પ્રજાપતિ કહેવાય, યમ કારણ દશાથી સમજાવે તે કારકહેતુ કહેવાય અધકારમા રહેલ ઘટાદિકને જણાવવાર દીપક છે, દીપક તેને પ્રગટ કરે છે તેથી રીતે હેતુઓને સમજાવે ત જ્ઞાપકહેતુ કહેવાય ૨૮. ઉપનયજ્ઞ-કોઈ પળ પ્રકારની કથા-ચાર્તા કહાને તેનો ઉપનય ઘટાને-સર લામળો કરી યતારી સારાશ-રહસ્ય સમજાવે ૨૯. નયાનીપુળ-નગમાદિ સાત નયોના જ્ઞાતા નયજ્ઞ હોય તો પક્લાત યાત ન કરે, અનેકાત-સ્વાહ્યાદનુ સ્થરૂપ યથાર્થ સમજાવો શરૂ અને નયના મેદોને આધ્યથીને વ્યાખ્યા કર વાથી તેમનો વાઈ પળ પ્રકારના દીપ ન ઘાઢા શકે છત્રીશમા ગુળથી પ્રારમ્ભો ઓ ગળત્રીશમા ગુળ સુધી જે ગુળો વર્ણવ્યા તનાથી શ્રોતાજનને જેમ જ્ઞાન થાય તેથી રીતે ઘળયે પ્રથમ દળાન્ત કહે, પછી તેનો હેતુ સમજાવે, પછી તેના ઉપસહાર કરે પટલે સક્ષેપમા સારાશ સમજાવે અને કથામા પ્રસંગ આવ ત્યારે નયનુ સુદર સ્થરૂપ સમજાવો તેને કથાના પ્રવાહમા ઘટાવે ૩૦. સ્થાપનાકુશલ્લ-જે ઘાત કરે તેનો સ્થાપના કરવામા, તેને સ્પષ્ટ સમજાવવામા અને શ્રોતાજનના ગલ્લે ઉતરાચવામા કુશલ્લ હોય ૩૧. સ્વપરસમયવિજ્ઞ-પોતાનો મત જનમત અને અચ મતો-પરતીચિંચ મતો, તે સર્થ મતના જાળનાર હોય પોતાના સિદ્ધાન્તનુ સ્થરૂપ સુદર રીતે વર્ણવો શક તેમજ ચાર્ચાક, ઘોઈ, માચ, મીમાસય અને વૈદિક મતવાદીઓ પોતાનો મત પૂછે તો પળ તેના મતનું પળ સ્વરૂપ કહી શકે અથાન્ પહ્લદર્શનના જ્ઞાતા હોય ૩૨. ગમીર-ગમીર હૃદયઘાઢા હોય તુલ્લ સ્થભાવનો યાગ કરે કોઈ પળ વ્યક્તિ ગમ તેથી પ્રશ્ન કરે, તો પળ કથાય ન ઘરતા, આત્રોશ ન કરતાં જ્ઞાતિથી ધૈર્યપૂષક જઘાવ આપે ૩૩. દીપ્તિમાન-અત્યત તેજસ્વો હોય તમનુ મય મુલ્લ જોતા જ ઘાદ કરવા આવનાર અગર તા અચ મગધાદાઓ ક્ષોમ પામી જાય આ વ્યક્તિને નહીં જીતી શકાય યમ મનમા નિર્ણય કરી છે અને ગુપ્તુપ થઈ અચ ઘાતો ઘરવા લાગ ૩૪. સિવકર-મહામારી, મૂત-મેના

दिवना उपव्रथ, शाकिणी डाकिणाना । यच्चोनो विनाश करवामां शक्तिमान होय, जनसमूहनु कल्याण करवाघाटा होय ३५ सौम्य-शात दृष्टिप जानार, पैरीजन प्रत्ये पण शाक्तिथी-स्तहथी निहाळनार तेमज आचार्यने जाता पण सामा शरुसने प्रेम उत्पन्न थाय ३६. गुणशतकलित-उदार, सहनशील, शांखल, कृतज्ञ, शास्त्रायोगहनरक्त इत्यादि इत्यादि सैकडा गुणाथो त्रिभूषित होय आया प्रकारना छत्रीश गुणारडे युक्त आचाथ प्रवचननो सार पटले रदस्य यथाथ कही शक् आया गुण महित आचाथमहाराजे पण पाताना पापनु-अतिचारु अ-य गीताथ आयाथ महाराज पासे प्रकाशन करी प्रायश्चित्त ग्रहण करवु

आचार्यता छत्रीश गुण दर्शाव्या वाद तमना बीजा विशेषण-पाच प्रका रना व्यवहारना हाता-नु स्वरूप दर्शावता कह छे क-" आगम १ सुय २ आणा ३ धारणा ४ य जीय ५ च द्वेइ वगहारे । केवलमणोहिचौइस-दसन-पुष्पी अ पढमत्यो ॥ १ ॥ " १ आगमव्यवहारी, २ श्रुतव्यवहारी, ३ आशा व्यवहारी, ४ धारणाव्यवहारी अन ५ जातव्यवहारी-आ पाच प्रकारना व्यवहार हाय छे कवडशानी, मन पयथज्ञाना, चौदपूर्वा, दशपूर्वी तेमज नथ पूर्वा-प प्रथम पटल आगमव्यवहारी कहोयाय छे तेओ प्रत्यक्ष ज्ञानवाळा होवाथी प्रायश्चित्त लथा आयनार व्यक्तिन जेवा अतिचार लाग्या हाय ते जानीने जेथो घटे तेवो रुड-प्रायश्चित्त आप छे श्रुतव्यवहारी छदम-धानो ज्ञाता होय अथवा वर्तमानवाळमा जेटु उत वर्ततु हाय तनो पारगामी होय तेवा आघायनी पासे आलायण स्वीकार आज्ञान्यवदारा पटल गीताथ बीजा देशमा विचरता होय तो तेनी पासे साधुने मोक्लीन, गुप्त रीत आलायण मगाधीन त प्रमाण प्रायश्चित्त ग्रहण कर धारणाव्यवहारी-पूर्व कहला प्रणना अभाव होय अन आलोचना लंधानी हाय तयार गीताथ पासे रहल, तनी क्यायध करल, अनक शर सोने आलायण अपावेल हाय त सामळेल हाय तना साजुन कहे क-मने आलायण आपो' ते जे प्रायश्चित्त जणाथ त गीताथ आल्या बराबर धारीने तपधर्यादिक आलोचन करे ते धारणाव्यवहार अथवा तो काह वृद्ध साधु हाय, दीध चारित्र पर्यावषाळा हाय अने गीताथ पासे रहने अनक शर सोने आलायण आपतां समय त अघारां लीधु हाय तेवा मुनि समाप पण आलायण लेथी ते धारणाव्यवहार जातव्यवहार-काळना प्रभाव जाणो उम्र तपधर्या करवा असमर्थ पया साजुओने मर्यादामा ज-त पाळी शक तधी रीते आलायण आपवी क जेथी तेनी साजुपणा त्रिपेनी श्रद्धा टकी रहे काळप्रभावथा चारित्रमा होवा तो घना लाग जन उम्र तपधर्या थ, शर उहा पटले साधु त्रिचारे क-" दावा पत्ति ता वजु थाय छे, तप, जप यता नथी माट हथ चारित्र पालथु शा कामजु आधी विचारणाथी अगाचारमा प्रथन अन रावथा चारित्रनो त्याग करवा मेराय

माटे आचार्य साधुने नवळा जाणान तने उचित आलोचना आपवी अथवा तो श्रीमन्नभद्रगणिक्रमाश्रमणे जीतकल्प रच्या छे तेमा जे प्रमाणे तपश्चर्या करवानु विधान दर्शाववामा आव्यु छे तने अनुसरतु ते पण जीतकल्पव्यवहार कहेवाय

आधी रीते ऊपर जणावळ पांचे व्यवहारना झाता हाय, पाते अनेक प्राणि आने प्रायश्चित्त आप्यु होय तथा आचार्य पण अय गीताथ पासे पाताना दोषा अतिचारोनु प्रायश्चित्त ग्रहण करवु जाहय, कारण थ जा काह वैषने व्याधि थया होय ती ते अन्य वैष पासे औषधापचार कराये छे अने तेम करवाथी तनो रोग पण नाश पावे छे तेथी रीते दाखित थयेल आचार्य अय वैष सदश अय गीतार्थ पासे प्रायश्चित्त ग्रहण करे त्यारे तनु पापरूपी शक्य विनाश पाव छे अहीं जे वैषनु दृशात आप्यु तने ज पुष्ट करया माटे सूत्रकार महाराज जणावे छ क-

जह सुकुसलो वि विजो, अणस्स कहेइ अत्तणो वाहिं ।

विज्जुवएसं सुच्चा, पच्छा सो कम्ममायरइ ॥ १३ ॥

[यथा सुकुशलोऽपि वैद्योऽन्यस्य कथयति आत्मनो व्याधिन् ।

वैद्योपदेश श्रुत्वा, पश्चात् स कर्म आचरति ॥ १३ ॥]

गाथार्थ-जेवी रीते अतिशय कुशल वैद्य पण पोतानो व्याधि बीजा वैषने जणावे छे अने ते अन्य वैद्ये दर्शावेल व्याधिना प्रतिकाररूप कर्मने करे छे तेवी रीते आलोचना ग्रहण करनार सरि पण पोताना पापनु जन्म जन्म महाराज पासे प्रकाशन करे अने तेमणे जणावेल तपश्चर्यादि क्रिया विधि अगीकार करे.

विवेचन-वैद्य विचक्षण हाय, वैद्यशास्त्रादिकमां प्रवीण रत्न जेव्ह प्रकारना औषधो-भस्म, अथलेह, पूर्ण विगरेमा प्रवीणता धरावता इत्येव, जेव्ह वैद्यकशास्त्रादिकमां व्याधिओनु निवारण कर्यु होय, अनुभवी हाय, इह इत्येव इत्येव विक्रित्सा करवानी प्रणालिकामा पारगत होय, निदान करवना विदुष इत्येव आधो कुशल वैद्य पण जो धीमार पडे, मादो थाय ता ते करत जे कर्म वैद्यनो सलाह ले छे, पोताना व्याधिनी सर्व व्यतिकर करीन तेम जेव्ह जेव्ह पोतानी पासे विविध प्रकारना उत्तम औषधो दावा छला इत्येव इत्येव इत्येव ले छे अने परिणामे पूर्ववत् स्वास्थ्य प्राप्त करे छ तेम इत्येव, आलोचन आपनार, शास्त्रादिकमा कुशलपया आचार्य पण पाताने दोषा अतिचारनी आलोचना अय गीतार्थ पासे ज लवी प ज हितकर जे कर्म इत्यादना मार्ग ले हये सदगुरुनु स्वरूप दर्शावता कहे छ क-

देसं खित्त तु जाणित्ता, वत्थ पत्तं उवस्सय ।
सग्गेहं साधुवग्गं च, सुत्तत्थं च निहालई ॥ १४ ॥

[देश क्षेत्र तु ज्ञात्वा, वस्त्र पात्र उपाश्रयम् ।

सगृहणीत साधुवर्गं च, सूत्रार्थं च निभालयति ॥ १४ ॥]

गाथार्थ-देश, क्षेत्र, द्रव्य, काळ अने भावने जाणीने वस्त्र, पात्र अने (स्त्री, पशु के पडक-नपुंसक उमरने) उपाश्रय समूह तया साधु-माध्वीना समूहसु सारी रीते सरक्षण करे तेमज सूत्रार्थनु चिंतवन करे तेने सारा-मोक्षमार्ग-वाही आचार्य जाणवा.

विवेचन-सारा आचार्य देश, क्षेत्र, द्रव्य, काळ अने भावने सारी रीते जाण, अने जाणीने वस्त्र, पात्र, वसति तथा साधु-माध्वीना समूहने समूह-तनु परिपालन करे माळ्यादि देशानु स्वरूप जाण क्षत्र मंघधी विचार करे क क्षत्र छतु छ क रसाळ पटल क सय प्रधारनी वस्तुओ मळी शक तो रसाळ अने न मळें तो छतुं समजत, अथवा तो जनधर्म प्रये धर्माछु छे क अथवाछु त पण जाण विविध क्षेत्रमां धौद, सार्यादिक कया कया धमनी विशय प्रचार छ तनु ज्ञान धराय ग्लानादिक साधुओने धमवा लायव छ क नही अगर तो ग्लानादिकने योग्य आयस्यक पदायो प्राप्त वर शकसे के नही त जाण वळी द्रव्य पटले आहारादि वस्तुओ मळी शकश क नही तना विचार करनारा हाय काळ संधा विचारणा करता सुकाळ क दुध्याळनी विचार कर-जाणे भाय पटल भिन्न भिन्न क्षेत्रवासी जाा उदार छ क छपण, साधुओने जोहने रजित थाय तथा छे क मुत्त मरडे तथा छे त भयधी ज्ञान धराय ऊपर जणायल व्यतिहरना ज्ञाता आचार्य वस्त्र, पात्र अने उपाश्रय (साधुओने योग्य निवासस्थान) समूही राख-तनी व्यवस्था करी मुक्त वीर क्षेत्रमा यत्रादिक मळे, काई क्षेत्रमा न पण मळें तयारे तेना समूह करी राख्या हाय तो साधुओने उपयोग माट जापी शक्या जा आ प्रमाण व्यवस्था न करी होय तो साधु सीदाय

देशस्वरूपना ज्ञाता आचार्य शीत शरीरवाळा साधुने सौराष्ट्रादि शीतप्रधान देशामा न मोकले मरुभरादि देशोमा माकले वळी वायुप्रधान देहवाळाने मेघाद देशमा विचरवानी आज्ञा न आप कारण क ते देशमां मकाई अने चाकानी आहार मळतो ह्योषधी वायुप्रकृतियाळा साधुने माफक न आये, तथा शरीरवाळाने मालव देशमा माकले क्षत्र संधी विचारणा करे क उज्जैनी नगरीमा अन्य मतनु प्रायस्य विशेष छे, माटे तथा आछा पाडित्यवाळा शिष्यन न माकले, कारण के तम करवापी शासननी लघुता थाय तथा अल्पज्ञ शिष्योने मारवाड, गुजरा,

सौराष्ट्र आदि देशोमां मोक्ले मृठ प्रमुख द्रव्यादिवना जाणकार होय ग्लाना दिक्ने आ वस्तुनी जरूर छे आ वस्तु तेमने उपयोगी य पदो तेम जाणे पळी साधु स्थळशरीरी होय तो तेमने घृतादिक पुष्टि करनारा द्रव्यो विशेष न आपे पयी रीते द्रव्यना पण विचारक होया जोइय अमुक देशमा सुकाळ यजे के दुष्काळ पदो ते पण जाणना होया जोइय, कारण के दुष्काळयाळा देशमा विचरे तो गोचरी पण न मळे, मकटमा मपहानु पडे अने धमसाधन के स्वाध्यायादि न थाय पयी रीते काळने विचारीने शिष्यादिक परिचारने विचर यानी आहा आपे साधु प्रये लोकोना स्थभाव-धराने जाणो ते प्रमाणे विहारनी अनुमति आपे दूरना स्थळोमा विहार थोटो कराय परन्तु गुर्जर, सौराष्ट्र आदि देशोमा साधुओ प्रये अत्यंत प्रीतिभाय के अनुमानभाव होय तेया स्थळमा साधुओने विचरवानी आहा आपे आ प्रमाणे सुगुह पाच प्रकारना यथास्थित शाता होय

वद्य, पात्रादिकनो सम्ह करे पण ते प्रच्छन्न-गुप्त राखे, गृहस्थने न जणावे आनु कारण दर्शावता कहे छे के-भद्रिक-भोगो गृहस्थ होय तो पम पण कदाच विचारे के-साधु पासे घणा वस्त्र-पात्रादिक होय तो तेमा दोष नहीं होय परन्तु विचरण गृहस्थ तो ममजे के आटला यथा वस्त्र-पात्रना उपकरण राखे छे ता साधु शा माटे यथा ? आर्य यथा परिग्रहधारीने साचा साधु कई रीते कही शक्य ! आथो अग्रह न उत्पन्न थाय माटे शास्त्र कार महाराज कहे छे के-आचार्ये आ सम्ह गुप्त राखयो आ हकीकत प्रये शका दर्शावता प्रतिपादी प्रश्न करे छे के-“ आचार्ये आथो सम्ह गुप्त राखयो तेरो कोई पण शास्त्राधार छे ? ” तेनो जयाय आपना श्रीस्थानागच्छप्रना सातमा स्थानकनो टीकाना उल्लेख करी जणाव छे के-“ आयरियउवज्ज्ञापण गणसि सत्तसगहठणा ५० त०-आयरियउवज्ज्ञापण गणसि आण वा धारण वा सम्म पउजित्ता भवति १, आयरियउवज्ज्ञापण गणमि अहाराहणिआण किति-क्रम्म वेणइअ सम्म पउजित्ता भवइ २, आयरियउवज्ज्ञापण गणसि जे सुअएज्ज वजाए धारेति ते काले काले सम्म अणुप्पयाएत्ता भवइ ३, आयरियउवज्ज्ञापण गणमि गिलाणमेहे वेआरच अच्चुट्टित्ता भवति ४, आयरियउवज्ज्ञापण गणमि आपुच्छित्तचारी आविहवड णो अणापुच्छित्तचारी ५, आयरियउवज्ज्ञापण गणमि अणुप्पन्नाइ उवगरणाइ सम्म उप्पाएत्ता भवइ ६, आयरियउवज्ज्ञापण गणसि पुच्चप्पण्णाइ उवगरणाइ सम्म सारबिखत्ता सगोवित्ता भवति ७ ॥ ”

अर्थ-आचार्यउपाध्यायना गणमा-गच्छमा ज्ञानादि सम्हना सात हेतुओ दर्शा वेला छ, ने आ प्रमाण-१-आचार्यउपाध्यायना गच्छमा रूटी रीते आहा तथा धारणा करे पडले के-‘ हे साधु ! आ प्रमाणे तमे धरओ ’ पयी रीते सुरना आवेशयो ते प्रमाणे ज करे तम क ‘ हे साधु ! आ घात न करयी ’

पम आशा आपे तेने धारी राखे-ते प्रमाणे ज वत २-आचायउपाध्यायना गच्छमा जेओ गुणमा अथवा तो दीक्षापर्यायमा ज्येष्ठ होय तेना प्रत्ये थांदणां, विनयादि उचितता जाळ्ये पटले वे तेमने विधिपूर्वक घटन करे, धैर्यावच्छा दिव करे ३-आचायउपाध्यायना गच्छमा जे साधुओं सुत्र मणवाने योग्य थया होय तेओने अवसरे सुत्र सधधी शिभा आपे, अध्ययन कराये, समयने प्रमादमा व्यथ व्यतीत थया न दे ४-आचायउपाध्यायना गच्छमा घ्याधिधी पीडित ग्यान साधु होय अगर तो लघु शिष्य होय तो तेने गोचरी छाधी देवी, हाथ-पग हाथया, औपधोपचार करयो इत्यादिक प्रकारे थयाथ-च कर नाग होय ५-आचायउपाध्यायना गच्छमा शिष्यने यहार गोचरी, स्थंडिल तथा विहाराय अय होय तो आशा लईने गुरुनी ममतिपूषक ज जाय परंतु पुत्रुशा थिना एक पगजु पण भरे नहीं ६-आचार्यउपाध्यायना गच्छमा न मळे तेया घट, पात्रादिक उपकरणोने सम्यक् प्रकारे लावे, ज्या त्याधी मेळवीने एकत्र करे अने आचार्यने सोंपे ७-आचार्यउपाध्यायना गणने यिपे पूष प्राप्त करेल घट, पात्रादिक उपकरणोनु चोरादिकथी मारी रीते रक्षण कर अने मारी रीते गोपये आ छगटे जणावेल मातमा प्रकारनी गच्छाचारनी टीकामा जणाव्यु छे वे- 'साराक्षित्ता'-सरक्षयितोपायेन चौरादिभ्य, 'सगान्ता'-सगोपायिताऽल्पसागारकरणेन मालिनतारक्षणेन चेति । अर्थात् चोर प्रमुखा चोरी न जाय तेम उपकरणोने मारी रीते माचथया अगर तो कोइने घोरया, तोडया वे फाडया देया नहीं तेमज गृहस्थ देवी न जाय तेया प्रकारे गोपधीने राखे अने तेने जेम तेम वापरीने मलिन १ करे

आ रीते श्रीस्थानागम्युपना पाठधी सायित थयु वे आचाय गृहस्थ जोई शये तेमज जाणी पण न शनं तीथी रीते घट्ट पात्रादिक उपकरणो गुप्त राखथा हय वखनो प्रसंग आख्याधी घट्ट सधधी विशेष विवेचन कर्यु छे

वस्तु सवर्धा निमरण-जे घट्ट प्राप्त थाय ते वखना प्रथम प्रण भाग वळ्ये पटले प्रण पुट घरावर करे, पंथी एक-एक पुत्रमा प्रण प्रण भाग वळ्ये पटले वे पथी रीते नय विभाग थाय ते जे नय गृणा थया ते पंथी चोर खूणाता चार भाग दैव सजधी जाणया, छेदाना वे भाग मनुष्यने लगता जाणया, ऊपर नीचेना जे वे भागो असुर सजधी जाणया अने मध्यमा जे एक भाग घाकी रड्यो ते राक्षसने लगतो जाणयो तेनो स्थापना यत्र नीचे प्रमाणे जाणयो

दैव	असुर	दैव
मनुष्य	राक्षस	मनुष्य
दैव	असुर	दैव

ऊपर जणावेल हवीकतनो मयध दर्शावनारी गथा नीचे प्रमाणे छे "चउरो दिव्विआ भागा, दुव भागा य माणुमा । आसुरा य दुव भागा, मज्जे वत्थस्स रक्खतां ॥ १ ॥" पटले वे-दियोना चार, मनुष्यना वे, असुरना वे, पण वे

અને રાગમતા મધ્યનો પક્ષ પમ નવ વિભાગો જાણયા આ નવે વિભાગ શ્યામ વર્ણ, અજન તથા કાદવથી સરહાયે > હોય, ઉદરે કરહયા હોય, કમારોય રાધા હોય, અગ્નિથી ઘઠી ગયા હોય, તૂટી ગયા હોય, ધોડીયદે ધોવાતા છિદ્ર પઠી ગયા હોય, ક્ષીણ (જૂના) ઘટ ગયા હોય, અથવા જાહો ધાગો (દોરો) આવી ગયો હોય તો તેના શુભ યા અશુભ વિવિધ પ્રકારના પત્તી પ્રાપ્તિ થાય કે તેના પદ્મ-સ્વરૂપનુ દિગ્દર્શન કરાયતા જણાયે કે કે-“દિવ્હેસુ ઉત્તમો લામો, મણુસ્મેસુ અ મોઝ્ઝમો । અસુરેસુ અ ગેલ્લન, મઝ્ઝે મરણમાહ્મે ॥ ૧ ॥” અર્થ- દેવ સંઘથી વિભાગમા જો ઘઘ અજનાદિયદે ધરટાયુ હોય અગર તો ઉદર યિગરેયદે કરહાયુ હોય તો (ચારિત્રપાલના) શ્રેષ્ઠ લાભ થાય, મનુષ્ય સઘથી વિભાગમા તે પ્રમાણે થયું હાય મધ્યમ-અત્પ લાભ થાય અને અસુરના વિભાગયાઝા વિભાગમા તે પ્રમાણે થયુ હોય તો વ્યાધિ ઉભય ધીમારી થાય, અનેક પ્રકારના રોગો થાય જો મધ્યનો રાગમઘાઠો વિભાગ તે પ્રમાણે સરહાયો કે કરહાયો હોય તો તે ઘઘ પાસે રાગમઘાથી અવશ્ય મૃત્યુ જ થાય પરંતુ માધુષ નવ ભાગ પૈયી અસુરના યે અને રાક્ષસનો પક્ષ પમ પ્રણ ભાગથી વૃષિત ઘઘ પ્રહણ ન કરવુ કદાપિ ફોરું માધુ આય ઘઘ સ્વીકારે તો તેને મપુને ચારમાસી નુ પ્રાયશ્ચિત્ત આપે, કારણ કે તેયો માધુ આત્માની ગિગધના કરનારા તેમજ ધીનિનેશ્વર મગવંતની આશાનો મગ કરનારો થાય છે, માટે નિર્દોષ, શુદ્ધ અને સુલક્ષણયાઠુ ઘઘ જ પ્રહણ કરવુ

ઘઘ સઘથી વિશેષ મમજ્ઞણ આપતા શાશ્વત્કારમહારાજા પુન જણાવે કે યે-આલુ ઘઘ ન પ્રહણ કરવું કૃત્સ્ન (આલુ) ઘઘ ચાર પ્રકારનુ વદેટુ છે, તે આ પ્રમાણ-૧ દ્રવ્યકૃત્સ્ન, ૨ ક્ષેત્રકૃત્સ્ન, ૩ કાઠકૃત્સ્ન અને ૪ ભાયકૃત્સ્ન ૧ દ્રવ્યકૃત્સ્ન-યને યાજુના છેદા દશીયુષ પઠે સપૂણ તેમજ પ્રમાણથી અધિક હોય ૨. ક્ષેત્રકૃત્સ્ન-જે ક્ષેત્રમા ઘઘ અતિ વિમતો તેમજ દુઃખ હોય ૩ કાઠકૃત્સ્ન-અમુક અમુક કાઠમા માગ્યુ ઘઘ ન મળે અથવા તો દુઃખ હોય જેમકે ઉનાઠામાં કાષાયિષ-રનેર્લ ઘઘ દુઃખ હોય શીત ક્રનુમા કચલ-ધાયઝા દિવ દુલમ હોય તમજ ઘર્ષક્રનુમા ઘેશરમિશ્રિત-રગિત ઘઘ દુઃખ હોય ૪ ભાયકૃત્સ્નની યે પ્રધાર છે (૧) ઘણ અને (૨) મૂલ્ય વર્ણ પઠે પાત્ર પ્રધારના વર્ણયાઠુ, જેમને મગુરની પ્રીયા-દોષ સરોવુ શ્યામવર્ણી, પોપટની પાત્ર સરવુ નીલવર્ણી, દુદ્રગોપવની જેનુ રત્નવર્ણી મુષળ સરવુ તે પીતલવર્ણી અને શવ સરવુ તે શ્વેતવર્ણી-આ પ્રમાણે જો વર્ણકૃત્સ્ન અને દ્રવ્યકૃત્સ્ન ઘઘ માધુ સ્વીકારે તો તે સાધુને ડન્કૃષ્ણ ચાર ઋષમાસી મધ્યમ પક્ષ ઠઘમાસી અને જઘન્ય પાચ વન્યાણકોનુ પ્રાયશ્ચિત્ત આપે મુન્યકૃત્સ્નતા પણ પ્રણ પ્રકાર ૩-(૧) જઘન્ય, (૨) મધ્યમ અને (૩) ઉત્કૃષ્ટ અઠાર દરિયાની વિમતનુ હોય તે જઘન્ય, પક્ષ ઠઘ દરિયાની વિમતનુ હોય તે ઉત્કૃષ્ટ અને તે યનેનો ઘઘમાઠાનુ પઠેલે કે અઠાર દરિયા

करता वधारे अने लाय रुपिया करतां न्यून किंमतनु होय ते मध्यम जाणवूं हवे आ रुपियो केया प्रकारनो जाणवो ते मध्ये जणाचे छे के-क्षीप सगधी वे रुपियानो उत्तरापथनो एक रुपियो जाणवो ए रुपियो पाटलिपुत्रनो जाणवा दधिणापथना ये रुपियाना काचीपुरीनो एक रुपियो थाय अने काचीपुरीना ये रुपियानो पाटलीपुत्रनो एक रुपिया थाय आ रुपिया आश्रयोने किंमतनो मध्यम जाणवो हवे आ प्रमाणे ओछी-वधनी किंमतनु घख साधु स्थोकारे तो तेने केरलो वेरलो दड आय ते जणापता कष्टे छे के-अद्वार रुपियानी किंमतनु घम साधु स्थोकारे तो लघुमान प्रायश्चित्त आवे, धीश रुपियानु छे तो चार लघुमानो प्रायश्चित्त आवे, एक सा रुपियानु ग्रहण करे तो चार गुग्गुमासी दड आवे, अदीमो रुपियानी किंमतघाट्टु घख ग्रहण करे तो छ लघुमान प्रायश्चित्त आवे पाचसो रुपियानी किंमतघाट्टु स्थोकारे तो छ गुग्गुमान प्रायश्चित्त आवे, हजार रुपियानी किंमतघाट्टु घख ले तो तेने छेद^१ आपवो, दश हजार रुपियानी किंमतनु घख ग्रहण करे तो सूर् दड करयो पटले के पुन नयु धारित्र आपा जो पचास हजार रुपियानी किंमतघाट्टु घख ग्रहण करे तो ^१अनवस्थाप्यना दड करयो अने जो लाग रुपियानी किंमतनु घख ग्रहण

१ मयला अपराधनी शुद्धि करवी ते प्रायश्चित्त, अथवा विशेष प्रकारे चित्तनी विशुद्धि करवी तेनु नाम प्रायश्चित्त प्रायश्चित्त दश प्रकारनो छे १ आलोचना, २ प्रतिक्रमण, ३ मिथ, ४ विवेक, ५ कागोरसर्ग, ६ तप, ७ छेद, ८ मूळ, ९ अनवस्थाप्य अने १० पारित्रिच

आलोचना एटले करला पापनो गुह भादि समक्ष प्रकाश करवो प्रतिक्रमण प्रायश्चित्त एटले धयेरु पाप पुन नही करवा माटे 'मिच्छा मि दुःख' देवो मिथ एटले करे पापनो गुह समक्ष प्रकाश करवो तेमत्र मिथ्या दुष्कृत पण आपवुं विवेक प्रायश्चित्त एटले अचलनीय अध्यानादि विगरेनो विधिपूर्वक त्याग करवो कायोचर्ग एटले कायाना सावय व्यापारनो परित्याग करी शुभ ध्यान करवुं तप प्रायश्चित्त एटले करेला पापना दडरूपे नीवी, आर्यबिल, उपवासदि तप करवो छेद एटले महाजननो घाल-खडन यवायो चारित्रपर्यायनो छेद करवो जेसके कोइ एक साधुने चारित्र ग्रहण कर्यावाद् पंदर-बीघ वर्षनो समय घटतीत घई गयो होय अने ते साधु प्रायश्चित्तनो भागी थाय तो तना अमुक वपना दीक्षापर्यायनो दड करे एटले के घटाडी नाल तेने छेद आलायण क्षेत्राय दा त पंदर वर्षाय दीक्षापर्यायने बदले घटाडीने चार, दस, जाठ वपनो, जेस आलायण आपारने योग्य लाग तम, दीक्षापर्याय ओछो करे मूळ प्रायश्चित्त एटले महाअपराध यवायी चारित्रनो सपूण छेद करी पुन नूतन चारित्र आपवुं ते

२ अनवस्थाप्य-करला अपराधनु प्रायश्चित्त प्रण न करे त्यां सुधी महाजनत न उदरचारवा आ प्रायश्चित्त उपाध्यायने ज होय उपाध्याय कोई पण प्रकारनो महाअतिचार लगावयो हाय तो आ आलोचना स्वीकारवो पड एटले क उपाध्यायपदेधी दूर करी, सामान्य गृहस्थ बनावी, आचाराना मनमा आव तेरलो समय तेवा गृहस्थवेषमा राखे अने पछा योग्य समये नूतन दीक्षा आवे ते अनवस्थाप्य प्रायश्चित्त कडेवाय

કરે તો પારાધિત^૧ નામનુ પ્રાયશ્ચિત્ત આપુ પ્રતિવાદી આ પ્રાયશ્ચિત્ત પરત્વે શકા ઉઠાવતા વદ છે કે-કિમતી આપા વલ્લ માટે માટલો યધો દદ શા માટે ? તેના જઘાથ આપતા શાસ્ત્રવાર વદ છે વ-જો કિમતી વદ દેવધામા આવ તો ચારને ચારી કરવાનુ મન થાય, આત્મવિરાધના થાય, પરિપ્રદ-મમતાધાય ધૃદ્ધિગત થાય અને ઘોતરાગની આજ્ઞાનુ ઉલ્લઘન કર્યુ કહેવાય આ સયધમા પદ રાજાનુ નીચે લખેલ દષ્ટાન્ત વિશેષ પ્રકાશ પાડે છે-

કોઈ પદ રાજાને પદ આચાર્યનો મુયાગ થયો આચાર્યના હૃદયગમ ઉપદેશથી રાજાની ધર્મદષ્ટિ યધી ધર્મે ધર્મે રાજા સમ્યક્ત્વાની વાટિમા આવ્યો પદદા રાજાને ધાવના થદ વ-“ગલ્લના દરેક સાધુઆને રત્નકવલ ઘહોરાવુ” આ પ્રમાણે વિચાર યતા જ તણે આચાર્ય સમીપ જદ રત્નકવલ ઘહોરાવધાના પાતાનો વિચાર જણાવ્યો આચાર્યે રાજાને નિપેધ કર્યો અને જણાવ્યુ કે-“ મૂલ્યવાન વલ્લ-રત્ન કવલ પ્રદળ કરવાનો અમારો આચાર નથી ” આચાર્યનુ આર્યું કથન છતા પળ રાજાપ અતીવ આપ્રદ કથા પડ્લે ઘદ રત્નકવલ રાહુધુ આ પ્રમાણે રત્નકવલ લઈન જતા પદ ઘોરે જાયુ ત ચારનુ મન રત્નકવલ પ્રત્યે લલ્લાધુ અને કોઈ પળ પ્રકારે તે ચારા લેધાના મનસૂચા કર્યા મધ્ય રાત્રિના સમય થયા અન સર્થ લોધા નિદ્રાવશ થઈ ગયા હતા ત્યારે ચાર યસતિમા આવ્યો અને આચાર્યન કહુ વ-“ રત્નકવલ આપા, નહાં તા મારી નાહીશ ” ત્યારે આચાર્યે કહુ વ-“ તે રત્ન કવલના તો ઘે ઢુકઢા કરી નાવ્યા છે ” ચારને આ ઘાત પર વિશ્વાસ ન આવયા તેણે કહુ કે-“ દેખાઢા ’ આચાર્યે ઘે કવઢા દેખાઢયા ત્યારે ચારે ફરી કહુ વ-“ ઘ યને કવઢા સાર્ધાને આધો, નહાં તા તમારા શિરચ્છદ કરાશ ’ મૃત્યુમયધી આચાર્ય ત રત્નકવલના ઘને ઢુકઢા સાર્ધી આપ્યા અન ચાર તે લઈન ચાલતો ઘયા આ પ્રમાણે ઘુ મૂલ્યવાલુ વલ્લ પાતે રાખધાથી મરણાત ઉપસર્ગ ઉત્પન્ન થધાના મય રહે છે આ પ્રમાણે અનેક વટના કારણમૃત જાણીને તાર્થકર પરમાત્માપ અદાર રુપિયાધા ધિશપ કિમતનુ ઘલ્લ રાવધાનો સાધુને માટે નિપેધ કર્યો છે આ પ્રમાણેનો અધિકાર ધીસામમમદ્ધરિકૃત ‘ યતિજીતિરૂપ ’ નામના પ્રક રણ ઠપર ધીસાધુરત્નસૂરિપ રલ્લ ઢીકામા જણાવેલ છે

૧ પારાધિત-સાધ્વના શીલનો મળ કરવાધી, રાજરાણા સાધે અનાચાર સેધવાધી અથવા શાસનેને ઉપધાતક કાર્યના દદ માટે આ પ્રાયશ્ચિત્ત અપાય છે આ પ્રાયશ્ચિત્ત આચાર્યને જ હોય છે ઉલ્લઘનાં ઉલ્લઘ પ્રાયશ્ચિત્ત આ છે આ પ્રાયશ્ચિત્તમાં ગુપ્ત લેધે વાર વર્ષ સુધી ગલ્લુ મહાર રહી, લેધનો ત્યાગ કરા કોઈવળ ઠીર્યનો ઉદ્ધાર યા તો સમર્થ રાજધીને પ્રતિલોધ પમાઢવાનુ, શાસનપ્રમાવળા કરવાનુ કાર્ય યજાવવાનુ હોય છે ઘાદ પુન ઢીઢા લઈ ગલ્લમા આવે આ ધિદ્ધસેનદિધાચરસૂરિપ આ પ્રાયશ્ચિત્તના પાલનરુને ઉઢ્ઠનના મહાકાલ ઠીર્યનો ઉદ્ધાર કર્યા હતો અને ઘા વિક્રમાદિત્ય રૂપને પ્રતિલોધ પમાઢયો હતો

વસ્ત્રગોષ્ઠી—

ગચ્છવામી પટલ સ્થિરરક્ષાની માધુ ઘટ્ટની ગયણા કઈ રીતે કરે ? તે સવધી વિધિ દર્શાવતા જણાય છે કે-જ્યારે વાઈ પળ સાધુને કાચલી પ્રમુલ્લ કોઈ પળ ઘટ્ટની જરૂરત હોય ત્યારે તે સાધુ ગચ્છમા રહેલા પ્રવર્તકને કહે કે-“ મારે અમુક પ્રકારનું ઘટ્ટ જાઈવ છીય ” આ હવીવત સામઝી પ્રવર્તક આચાર્યમહારાજને જણાવે કે-“ અમુક સાધુને ઘટ્ટની જરૂરત છે ” આ પ્રમાણે સામઝી આચાર્ય ગચ્છમા અભિગ્રહધારી જે સાધુ હાય તેને ઘોલાવ અને જરૂરિયાતની ઘસ્તુ સૂચરી તે લાયલા માટે સૂચન કરે “જે કોઈ પળ સાધુને ઘટ્ટ, પાત્રાદિક ઘસ્તુની જ્યારે જરૂરત હાય ત્યારે મારે લાધી આપવી ” આ પ્રમાણ જે સાધુ અભિગ્રહ ધારે તેને અભિગ્રહધારી સાધુ કહેવાય વદાચ ગચ્છને વિષે તેવા અભિગ્રહધારી સાધુ ન હોય તો આચાર્યમહારાજ ધીજા સાધુને કહે કે-“ અમુક સાધુ માટે અમુક ઘટ્ટ લાધી આપો ” આ અભિગ્રહધારી અથવા તો અંચ સાધુ વદ રીતે ઘટ્ટ-યાચના કરે ત સવધ જણાયતા વદે છે કે-સૂત્રપૌંડપી અને અથપૌંડપી કરીને ગોચરા માટે જાય ગોચરી અર્થે જતા જ ઘટ્ટની ગયેવણા કરે ગાચરીમા ઘટ્ટ ન મળે તા યોજે પહોરે અર્થપૌંડપીમા લયા જાય ત સમયે પળ ન મળે તો સૂત્રપૌંડપીમા પળ લયા જાય પટલે કે સૂત્રપૌંડપીનો સમય થઈ જલા છતા ત ન કરે અને ઘટ્ટ લેલા ક્ષાય આ સમય પળ કદાવ ઘટ્ટાદિકની પ્રાપ્તિ ન થઈ તા આચાર્યમહારાજ સર્થ સલા કાને ઉદ્દેશીન વદ કે-“ તમ ગાચરી અર્થે જાઓ ત્યારે ઘટ્ટ માગોને લાયજો ” આ પ્રમાણે અલગ-અલગ સલાહાઆપ યાચના કરલા છતા પળ ઘટ્ટાદિકની પ્રાપ્તિ ન થાય ત્યાર આચાર્ય સર્થ સાધુઆને પક્ષ કરીન વદે કે-“ તમ ગોચરી અર્થે જામા ત્યારે ઘટ્ટની યાચના કરજા ” આ પ્રમાણ પક પછી પક ઉપાયના આચાર્યમહારાજ ઉપયોગ કરે પરન્તુ પાતે યાચના કરલા ન જાય જો જાય તા ઘાર ગુરુમાતી પ્રાયશ્ચિત્ત આવે અને તે ઉપરાત શ્રીધીતરાગ પરમાત્માની આજ્ઞાભગઆદિ અનેક હાપાપત્તિ આય લાકઘ્યધદારમા પળ આચાર્યની લયુતા થાય ધીજા સાધુઓ જો ગાતાથ હાય તો સથ ઘટ્ટ અર્થે જાય પરન્તુ જો પક્ષ જ ગીતાથ હાય અને ધીજા સાધુઓ અગીતાથ હાય તો ગીતાર્થને અપ્રેસર-મુખ્ય ઘનાધીને ઘટ્ટ લલા જાય વદાચ માતા કે પક માત્ર આચાર્યમહારાજ સિવાય ધીજા ઘલા સાધુઓ અગીતાર્થે હોય તો અગીતાથને વિષ પળ જે લલ્લિતપત્ર હાય પટલે ઘાકલ્લા માં કુશલ હોય, સામા માણસના ભાવ પારચનાર હાય તેને આચાર્યમહારાજે વદે કે-“ હ સાધુ ! તમે આ પ્રમાણે નિપુણતાથી લાલીને ઘટ્ટની યાચના કરજો ” પક્ષી રીતે અગીતાથને પળ ઘટ્ટ યાચનાની આજ્ઞા આપે પરન્તુ આચાર્યમહારાજ સ્વયં ઘટ્ટની યાચના કરલા વદાપિ ન જાય ઘટ્ટ યાચના સર્થથી આ વિધિ વિસ્તૃત છે પરન્તુ ધય વિસ્તારના ધયથી અહીં સક્ષેપમાં જ જણાવી છે, વિસ્તા રપૂર્વક વિધિ નિશીથચૂર્ણીના પાઘમા ઉદ્દેશામા ઘળવેલ છે ત્યાથી કોઈ લેવી

जे स्थाने चातुर्मास रखा होय त्या चातुर्मास पूर्ण थया वाद ये माम पयत घटादिक उपकरणो मागया नहीं वक्षार त्याधी विहार करी अन्यत्र गया होय तो पण ये मास सुधीमा याचना करधी नहीं बळी जे स्थानमा शुद्ध चारित्रपाय प्रियाशील मुनिवरु चातुर्मास थयु होय तेवा क्षेत्रमा तेमज पाते करेल चातुर्मासना स्थानधी पाय गाठगा विस्तारमा जे क्षेत्र होय त्या पण घटापात्रादिकी याचना करधी नहीं, कारण क अग्यना कारण सियाय तेधी याचना करधानो शास्त्रकाराप निपथ करेल छे आम छता पण जे स्थळे पासन्थादिक चातुर्मास रखा होय त्या उपकरणानी याचना करधाना निपथ फरमावेल नधी चातुर्मास सियायना शेष वाळमा जे स्थाने मासवल्प थयु होय ते स्थळे पण रास प्रयाजन सियाय ये मास पर्यगता समयमा उपकरणो न ग्रहण करया आ सत्यधी विशेष वर्णन जाणधाना इच्छुके श्रीनिशीथसुत्रना चौदमा उद्देशानी चूर्णा जोधी

उत्सगमार्ग प्रमाण ता यज्ञने थोगडु न देयाउ फरमाथ्यु छे कारण क वक्षु छ क-“जे भिक्षु वत्यस्म एग पडिआणिअ देइ देन्त वा साइज्जइ ।” अथात् जे साधु यज्ञने एक थागु आप अगर ता अय मुनि थोगडु देतो हाय तेनी अनुमादना करे ता तेने दापापति थाय साधुप सुतरना ये अन ऊननु एक-पम व्रण यक्षा राखथा यथाक्रतुमा ऊननु यज्ञ थापरयु परतु यथाक्रतु सियायना शेष समय मा फल पक्षु ऊननु यज्ञ न थापरयु अदर एक सुतरनु यज्ञ पण साथे राखनु अने तनी ऊपर ऊननु यज्ञ ओढवु जा प्रमाण जा साधु न यते ता अविधिना हाय आवे, कारण क फल पक्का ऊनना यज्ञना परिधानथा शरीर ऊपर यता प्रस्वदधी अगर ता शरीरना सलग्नपणाथो जू पिगरे जायानी उत्पत्ति थाप अने परिणाम दापोरपात्त समय

साधुनु यज्ञ जा फाटी जाय ता कारणप्रसंग व्रण थोगडा देयाय परतु जा त उपरांत थायु थोगडु आप ता प्रायश्चित्त आय श्रीनिशीथसुत्रमा वक्षु पण छ क-“ जे भिक्षु वत्यस्त पर तिण्ह पडिआणिआण देइ देन्त वा साइज्जइ ।” अथात् जे भिक्षु-साधु यज्ञने व्रण थोगडा उपरांत थायु थोगडु आपे अगर ता देनारनी अनुमादना करे-प्रास्ताहन आपे ता प्रायश्चित्त आय आ सत्रधमा विशेष दक्षीकृत जणापतां वद छे के-आधी ज रीम यज्ञन रगे तेमथ धोय तो पण आलोचन आवे कारणवशात् रगघातु अगर धाघातु वन तो व्रण खाया जेटला मळना उपयोग करयो, परंतु तेधी विशेष जळ थापरे ता प्रायश्चित्त आवे

“जे भिक्षु अविहीय वत्य सिव्वइ, सिव्वत वा साइज्जइ, जे भिक्षु वत्य स्म एग फालिअ गठिअ कोइ, करेत वा साइज्जइ, जे भिक्षु वत्यस्म पर

તિણ્ઠ ફાલિઅગઠિયાણ કરેડ, કરેત વા સાડજ્જડ, જે મિક્સ્ વત્થ ઋતિહીણ ગઠેડ, ગઠેત વા સાડજ્જડ, જે મિક્સ્ વત્થ અતજ્જાણ ગઠેડ, જે મિક્સ્ અરેગ વત્થ ગેવેમ્હ ગેવેમત વા સાડજ્જડ, જે મિક્સ્ અરેગમિહિઅ વત્થ પરેણ દિવઢાઓ માસાઓ ધોરે, ધરેત વા સાડજ્જડ । ” [નિશીથવ્યવપ્રયમોદેશકે]—અર્થાત્ જ સાધુ અધિધિપૂર્વક ઘસ્ટને સીવ અગર તો સીવનારને મારા જાણે તો તેને આલાયણ આવે જેથી રીતે ગૃહસ્થો ઘટ્ટા ઘને પઢવાને મંજૂરીને સીવ છે તેવી રીતે નીચે તો અધિધિપૂર્વક સીવ્યુ કદવાય તેથી રીત ન સીવ્યુ જે સાધુ ઘસ્ટ ફાટવા પછી તેને વિશેષ ફાટતુ અટકાવવા માટે ફાટેલા છેદાની ગાઠ ઘાલે અગર તો ગાઠ ઘાલનારની અનુમોદના કરે તો પણ પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રદાન કરવું પડે આમ છતાં પણ અપઘાત્ માર્ગે જનાયયામા આયા છે ધ-ધારણપ્રશાન્ ધીનુ ઘસ્ટ ઉપલબ્ધ ન થાય તો નિરુપાયે પ્રણ ગાઠ ઘાલ્લી શકાય, પરંતુ તે ઉપરાસ્ત ધાધી ગાઠ ઘાલ્લીને રાલ્લે તો દોષ લાગે ઘલ્લી જે સાધુ અધિધિ ઘસ્ટની ગાઠ ઘાલે અને ગાઠ ઘાલનારની અનુમોદના કરે તો તેને અતિચાર લાગ જે સાધુ શ્વેત ઘસ્ટની સાથે રત્તવર્ણુ ઘસ્ટ સીવ અગર તો નથી-નથી જાતના-ઘસ્ટોની સાથે સીવ તો પણ દુઢ લાગ જે સાધુ પોતાની જરૂરીયાત કરતાં ધધારે ઘટ યાચ અગર તો યાચનારની પ્રશ્નસા કરે તો પણ તેને દોષ લાગ કદાચ કોઈ સાધુપ વિશેષ ઘસ્ટ પ્રદાન કર્યા હોય-રાલ્લા હાય તો તેણે તે ઘસ્ટો પોતાની પાસે દોઢ માસ કરતાં વિશેષ સમય ન રાલ્લવા રાલ્લે અગર તો રાલ્લનારને સારો કદે તો આજ્ઞા ભગના ધાપ લાગે ડપર જનાયેલ આજ્ઞાનો અમલ ન કરતા ભગ કરે તો પદ માસનો ગુરુદુઢ આય આ ઘટ્ટ સયધી વિશેષ દકીકત ધ્રીનિશીથવ્યવપ્રયા પ્રથમ ઉદેશામાં જનાયેલ છે

પાત્રવિવરણ-

જા સાધુ પદ્ધ રુપિયાથી તે પ્રણ રુપિયાની કિંમતનું પાત્ર પ્રદાન કરે તો ‘લઘુમાસ’ નું પ્રાયશ્ચિત્ત આવે અને ચાર રુપિયાની કિંમતથી પ્રારંભી અઢાર રુપિયાની કિંમત સુધીનું સ્ત્રીકારે તો ‘ગુરુમાસ’ની આલોચના આપ આ ઉપ રાંતની કિંમતનું પાત્ર પ્રદાન કરે તો જેમ જેમ વિશેષ કિંમત તેમ તેમ દુઢ-પ્રાયશ્ચિત્ત પણ વિશેષ વિશેષ મમત્રી લઘુ પાત્રના પ્રકારો વર્ણવતા કહે છે કે-
 “તુલ્યદારુઅમટ્ટિઅ-પાય ઉકોસમજ્જિમજહન્ન । ઉપ્પરિવાહી ગહ્ણે, ચાડમ્માસા મયે લહુમા ॥ ૧ ॥ ” અર્થાત્ પાત્રો પ્રણ પ્રકારના છે-(૧) તુલ્ય-નાવાના,(૨) દારુક-કાષ્ટના (લાકઢાના)અને (૩) મૃત્તિક-માટીના આ પ્રણ પ્રકારના પણ પ્રણ પ્રણ મેદો છે-(૧) ઉત્કૃષ્ટ, (૨) મધ્યમ અને (૩) જઘ ય આ પાત્રને વિપરીત રીતે પ્રદાન કરવાથી ચાર લઘુમાસી પ્રાયશ્ચિત્ત આવે કાષ્ટનું ઉત્કૃષ્ટ પાત્ર નદિપાત્ર,મધ્યમ માત્રક અને જઘન્ય ટોપ્પરક જાણું માટીનું ઉત્કૃષ્ટ પાત્ર ગોઢો, મધ્યમ પાત્ર

ઘડો અને જઘન્ય પાત્ર કુલ્હ (કુહ) જાણવું આ પ્રમાણે તેના નય ભેદો થયા આ પ્રત્યેકના પળ ત્રણ ત્રણ ભેદો છે (૧) યથાકૃત, (૨) અલ્પપરિક્ષમ અને (૩) ઘટ્ટુ પરિક્ષમ (૧) યથાકૃત-જેનુ મુખ પૂર્વે કરેલ હોય તેને લેવાદિ કરીને શ્રુતિકાલે મઠે તથા પદિમાથી નિવૃત્ત થયેલ કોઈ પળ ધ્રાવક અથવા તો નિદ્ધવે કરેલ હાય અને તે આપે તે યથાકૃત કદ્ધાય (૨) જે પાત્રનુ મુખ અર્ધાંગુલ પ્રમાણ છેદ્યુ પદે તે અલ્પપરિક્ષમિત કદ્ધાય અને (૩) જેનુ મુખ અર્ધાંગુલથી વિશેષ છેદ્યુ પદે તેને ઘટ્ટુપરિક્ષમિત કદ્ધાય આવા પ્રકારના જે પાત્રો છે તેને વિપ રીત પ્રકારે પ્રહણ કરે તો ચાર લઘુમાસીનું પ્રાયશ્ચિત્ત આવ ઉપજાશ્નથી લઘુમાસ તથા પાચ અહોરાત્રિનુ પ્રાયશ્ચિત્ત પણ જાણવું

પાત્ર ઠટ રીતે પ્રહણ કરવું ?

યથાકૃત પાત્ર પ્રહણ કરવાને માટે જાય ત્યારે તેની ગવેષણા નિમિત્તે ત્રણ ચાર પરિવ્રમણ કરવું જાણવું આનુ કરમાન છતા તેમ ન થતતા અલ્પ પરિક્ષમિત ઉત્કૃષ્ટ પાત્ર પ્રહણ કરે તો ચડમાસી લઘુદહ આવે, અગર જો ઘટ્ટુપરિક્ષમિત પાત્ર પ્રથમથી જ સ્વીકારી લે તો પણ ચડમાસી લઘુદહ આવે યથાકૃત પાત્રને માટે ત્રણ ચાર પર્યટન કરવા છતા પણ ઉપલબ્ધ ન થાય તો અલ્પપરિક્ષમિત પાત્રની ગવેષણા કરે અને તે સમયે પ્રથમ જ ઘટ્ટુપરિક્ષમિત પાત્ર મળો જાય અને તે પ્રહણ કરી લે તો પણ ચડમાસી લઘુદહ આવે આથી જ રીતે મધ્યમ પાત્રના સચધમા જાણવું પરંતુ દહ પરંતે ચાર માસી લઘુદહને યદલે ત્રણ લઘુ માસ દહ જાણવું આથી જ રીતે જઘન્ય પાત્ર પરત્વે પણ જાણવું પરંતુ દહ પાચ અહોરાત્રિના જાણવું

પાત્ર મરધી આટલું વિચરણ જણાવ્યા પછી કહે છે કે-ને પ્રકારનુ પાત્ર લેવા નીકળ્યા હોય અને તેને યદલે ઘીજા પાત્રનુ પ્રહણ કરે તો પણ નીચે જણાવ્યા મુજબ પ્રાયશ્ચિત્ત આવે ઉત્કૃષ્ટ પાત્રની ગવેષણા અર્થે નીકળ્યા યાદ તો સરધી ગવેષણા કર્યા વિના જ મધ્યમ પાત્ર પ્રહણ કરે તો વક્રમાસી દહ અને જઘન્ય પ્રહણ કરે તો પાચ અહોરાત્રિનો દહ આવે, મધ્યમ પાત્ર લેવા નીકળ્યા યાદ ત્રણ ચારત ગવેષણા કર્યા વિના જ ઉત્કૃષ્ટ પાત્ર પ્રહણ કરે તો ચાર લઘુમાસી અને જઘન્ય પાત્ર પ્રહણ કરે તો પાચ અહોરાત્રિનો દહ આવે, જઘન્ય પાત્ર લેવા નીકળ્યા યાદ ગવેષણા કર્યા વિના જ ઉત્કૃષ્ટ પાત્રનો સ્વીકાર કરે તો ચાર લઘુમાસ દહ આવે અને જો મધ્યમ પાત્ર સ્વીકારે તો વક્ર માસી પ્રાયશ્ચિત્ત

લાગ આ મરધે વિશેષ અધિકાર શ્રીપતિનીતરૂપ પ્રકરણની ટીકામા વર્ણવેલ છે ઉત્તરમર્ગમાગને અગ ધીનિશીથસૂત્ર આ સચધે વિશેષ શુ જણાવે છે તે પણ સચેપમાં તપાસી જણવું “ જે મિક્ષુ પાયસ્મ ઇગ તુહિઅ તહેટ, તહેત વા સાહજ્જડ । જે મિક્ષુ પાયસ્મ પર તિન્દ તુહિઆણ તહેટ, તહેત વા સાહજ્જડ । ”

આ પ્રમાણે સાધુને નિમિત્તે કરે-ચળાવે તો તથી ઘસતિ સાધુને કલ્પે નહીં આ પ્રમાણ ઉપર જળાચલ પૃષ્ઠિયશ ઘિગેરે સાત અને યજ્ઞ ઘિગેરે સાત-૫ પ્રમાણે ચૌદ દીવયજિત ઘસતિ સાધુપ શોધથી-પસદ કરથી દ્યે ઉત્તરોત્તરગુણયસતિના ઉપધાતો જળાવે છે કે-“દૂમિયધૂપિયવાસિય-ઉજ્જોપિયબલિકુડા અવત્તા ય । સિત્તા સમ્મદ્વાપિ ય, નિસોહિકોઢીગયા ઘસહી ॥૪॥” ૧ દૂમિય-ઘઢી પ્રમુજથી ભીત ઘિગેરેને ધોલ કરાયે, ઘઠારી મઠારી શોભાયમાન કરે, ૨ ધૂવિય-ધૂપિત પટલે ઘસતિને ધૂપદ્વારા સુવાસિત કરે, દુર્ગંધમય ઘસતિ જાણી ધૂપ, અગરાદિ ઉલ્લેધીને સુષા મિત કરથી ૩. વાસિત-પુષ્પ પ્રમુત પથરાધીને-ધીછાધીને દુર્ગંધી ઘૂર કરથી, ૪. ઉજ્જોપિય-ઘસતિમા અધકાર જાણી પ્રકાશ કરયા માટે દીવક ઘિગેરે સ્થાપન કરે અગર તો પ્રકાશ માટે નશા જાલિયા કરાયે, ૫ બલિકુડા-પ્રથમ ઘસતિ ભાગ્યનારને ભાતનો બલિ અર્પણ કરે અને પછી ઘસતિમા ઘાસ કરે, ૬ અવ્યક્ત છાણ, માટી, જલ અગર તો ગાગરડે આગળાને લિયે અગર તો પથન આવતો હોય તેને અપકાચયા માટે સચિત્ત ઘસ્તુઓ ત્રાધે ૭ સિત્તા-ધૂલ ન ઉઢે તે માટે પાણીનો છટકાય કરાયે, ૮ સમ્મદ્વા-કચરો કાઢીને સાફ કરી હોય-સ માર્જિત થયેલ હોય અગર તો જાઝા થયેલ હોય તે સાધુ નિમિત્તે સાફ કરા યેલ હોય-આ આઠ પ્રકારો સાધુને નિમિત્તે જે ઘમતિમા કર્યા હોય તે ઘસતિમા સાધુપ નિવાસ ૧ કરયો આ પ્રમાણે ઘડશાલાદિક ઘમતિને ઘિયે પળ મૂલોત્તર ગુણનો ધિચાર જાણયો

ઘસતિને અગ ઉપર જળા વા તે ધૂપનો ઉપરાત ધ્રીઆધારાગસૂત્રને ઘિયે કાલાતિપ્રાન્ત ઘિગેરે દોપો દર્શા યા છે, જેનુ મક્ષિત સ્વરૂપ નીચે પ્રમાણે છે-
 “કાલાઈક્રત ૧ ઉવ-દ્વાણ ૨ અભિકત ૩ અણાભિકતા ૪ ય । વજ્ઞા ૫ ય મહા વજ્ઞા ૬, સાવજ્ઞા ૭ મહ ૮ ષ્પકિરિયા ૯ ય ॥૧॥” ૧ કાલાતિક્રાન્ત-જે સ્થાને ચાતુર્માસ રથા હોય તથા યાત્રીના સમયમા (શોપ કાલમા) જે ઘસ તિમા માસકલ્પ કર્યા હોય તે ઘમતિમા સાધુપ ન રહેતુ ઘટલે કે ચાતુર્માસ કરેલ સ્થાનમા ચાતુર્માસ ઉપરાત પદ્મ દિવસ પળ ન રહેયુ, જો રહે તો કાલાતિપ્રાન્ત ઘમતિમા ભોગ્યનાર વને અને દહ-પ્રાયગિત આવે આથી જ રીતે માસકલ્પ ઉપરાત ૫૬ દિવસ ઘતુ રહે તો પળ તે શોપ લાગે ૨ ઉપસ્થાપનો-જે ઘસતિમા ચાતુર્માસ કરેલ હોય તે ઘમતિમા આઠ માસ યજ્ઞ્યા વિના તેમજ માસકલ્પ કર્યુ હોય તે ઘમતિમા ઘે માસ પહલા આવે તો ઉપસ્થાપના શોપ લાગે પટલે ઘ જે સ્થાનમા ચોમાસુ કર્યુ હોય તે સ્થાનમા આઠ મહિના વ્યતીત થયા પૂર્વે આવે તો ઘાસ ન કરયો તેમજ માસકલ્પ ઘયુ હોય તો ઘે પ્રદિનાનો સમય પસાર થયા યાદ આવતું આ પ્રમાણે ન ઘર્ષે તા ઉપસ્થાપના દોપ લાગે અને આલોચણ આવે

ફાઈ ફાઈ આચાર્ય પમ કહે છ ક-જે યમતિમા ચાતુર્માસ કરેલ હોય તે સ્થાન મા યે ચાતુર્માસ જેટલા ત્રીજા સમય વ્યતીત થઈ જયા ઘાટ રહેયુ તે પ્રમાણે ન થઈ તો પણ ઉપસ્થાપન દોષ લાગ રે અભિક્રાન્ત-જેટલી વસતિનુ ધીજાપ મેગન કરેલ હોય તે અભિક્રાન્ત વસતિ કહેવાય, તેથી દોષવ્યાપ્ત વસતિમા સાતુ રહે તો તે અભિક્રાન્ત દાપનો ભાગી થાય ૪ અનભિક્રાન્ત-આધાયર્મી દોષ થાલી વસતિમા ધીજા ફાઈપ થામ કરેલ હોય તે ૫ વેજા-ફોઈ ગૃહસ્થે પાતા ના નિમિત્તે મકાન ચળાવ્યુ હોય તે સાધુને વસતિ માટે આપે અને પાતે પાતાના માટે નુ ચળાવે તો તે વસતિમા રહેનાર સાધુને ઘજા દાપ લાગ અગર તો ફાઈ ગૃહસ્થે પાતાને માટે તથુ ડમો કરાવ્યો હાય અને તે તથુ સાધુને ધર્મતિ માટે આપ્યા પછી પાતાને માટે ધીજા નવો તથુ ડમો કરાયે તો પણ સાધુને આ દોષ લાગ છે ૬ મહાવજ્ઞા-અયતીથિક, સયામી, યાયા, પાગડી નિમિત્તે આરમ્બ કરીને જે વસતિ ઘણાથી હોય તથી વસતિમા સાતુ જો ધાસ કરે તો આ દોષ લાગ, ૭ સાયર્થ-કોઈ પણ વક સાધુને નિમિત્તે કરેલ વસતિમા રહે તો આ દાપ લાગ, ૮ મહાસાયર્થ-સર્થ સાધુઓને માટ કરેલ વસતિમા પોત વકલો જ રહે તો આ દોષ લાગ ૯ અલ્પક્રિયા-જે વસતિમાં પૂર્વે વધી ગયેલ મૂલગુણ, મૂલાક્ષરગુણ અને ઉત્તરાક્ષરગુણના જે દાપા ધર્ણવ્યા તે ન હાય, તેમજ કાલાતિમાતાદિ દોષ રહિત હોય અને ગૃહસ્થે પોતાને માટ ધનાધીને તેમા સાધુ નિમિત્તે વર્ષે પણ આરમ્બ સમારમ્બ ન કર્યા હોય અગર તો વર્ષે પણ વસ્તુ આધી-પાછી ન કરી હોય, કાજો પણ ન લીધો હોય તેથી વસતિ અલ્પક્રિયા વસતિ જાણથી આથી વસતિમા નિવાસ કરતા સાધુને વર્ષે પણ પ્રકારનો દોષ ન લાગ અર્થી 'અલ્પ' શબ્દ અભાષયાચક છે, પટલે અલ્પક્રિયાના અર્થે ક્રિયારહિત અગર તો સર્થ દાપ રહિત યમતિ જાણથી આ જણાયેલ તથ પ્રકારની વસતિ પૈકી છટ્ટી ત્રમી 'અલ્પક્રિયા' વસતિની પસવગી કચ્થી. આ વસતિ મટે ત્યા સુધી આટ પ્રકારની વસતિનો ઉપયોગ પણ ન કરયો આ પ્રમાણ ઉત્સગમાર્ગ જાણવો

હવ અપવાદમાર્ગ દશાથતા કહે છે કે-અલ્પક્રિયા નામનો ત્રમી વસતિ ન મલે તો પ્રથમ કાલાતિમાત યમતિ પ્રહણ કરતી, તે પ્રથમ વસતિ પણ ન મલે તા ધીની ઉપસ્થાપના વસતિ સ્વીકારયી તે ધીજી ન મલે તો ત્રીજી, ત્રીજી ન મલે તો ચોથી, ચોથી ન મલે તો પાચમી, પાચમી ન મલે તો છટ્ટી, છટ્ટી ન મલે તો સાતમી અને સાતમી ન મલે તો આટમા વસતિ પ્રહણ કરયી, પરન્તુ પ્રમાદ રાગી વસતિનો ગતવણ કર્યા વિના રહે તો દુઃખ આવે-પ્રાયશ્ચિત્ત લેયુ પટે જે આચાર્ય આથા પ્રકારની યમતિનો સમ્પ્રદ કરે તેને સદાચાર્ય જાણયા સ્યારપછીનુ ગણુ વિદોષણ જણાવતાં કહે ક-સાહુવગ્ગ, સાધુઓના સમુદા

यन समग्र पश्ये न आचारधत, विष,पात्र, सपमप्रेमी माधुआ होय तेने राखे, तनु रक्षण करे, तनी गाचरी पात्र तथा यथादिगी मारसमाट राखे, औषध विगरेनी तपास राख परन्तु जे हीनारारी हाय, मयमद्यो पतित घयेला होय तेया साधुन न राखे फन पातापी प्रतिष्ठा क याहयाहन माटे ज्यातया जेयातेया शिष्याना समुदाय धर्षाया न करे

हय सदाचारनु छलनु विशेषण जणायता कट छ के-सुप्राधनु गितवन कर पटल न-आचाराग, सुयगडागादि सुधाना अर्थ, नियुक्ति, भाष्य, पूर्णा, सप्र हणी,सृष्टि तथा टिप्पनादिक ज पूर्वाचार्याप रचला छ तेन अयधारे-ज्ञान-सुप्रार्थ चितव अन शिष्यपरिवारन पण त आप-समजाय, परन्तु दुषिनीत शिष्य हाय तेने न भणाव-न शीखय आया लक्षणयाळा जे आचार्य होय त सदाचार्य परल क मोक्षमार्गवाही ज्ञानवा आनापी धिपरात रीन यर्तनारा अनापारी ज्ञानवा तथा धराचारी सुरि शिष्यना धेरी शत्रु मभाग ज्ञानवा शत्रु सदृश आचार्यता लक्षणा कया हाय त थ गाथापदे दर्शयता वहे छ क-

सगहोवगह त्रिहिणा, न करेइ अ जो गणी ।

समण समणि तु दिम्बिखत्ता, सामाचारिं न गाहए ॥१५॥

वाल्लाय जो उ सीसाण, जीहाए उवल्लिपए ।

न सम्ममग गाहेइ, सो सूरी जाण वेरिओ ॥ १६ ॥

[सम्रहोपग्रह विधिना, न करोति च यो गणी ।

श्रमण श्रमणीं तु दीक्षित्वा, सामाचारिं न गाहयेत् ॥ १५ ॥

वाल्लाना यः पुनः शिष्याणा, जिह्वया उपलिम्भेत् ।

न मन्म्यग्मार्गं ग्राह्यति, सः सुरिर्जानीति वैरी ॥ १६ ॥]

गाथार्थ.-जे आचार्य आगमोक्त विधिपूर्वक ज्ञानादिक उपकरणो तेमन शिष्यनो तेमना सरक्षणपूर्वक समग्र न करे, तेमने आहारपाणी प्रमुख के ज्ञान प्रमुखनी प्राप्ति थाय तेयो आधय न आपे, साधु-साध्वीओने दीक्षा आपी तेमने अष्ट प्रवचनमातातानु पालन करवानी ममजण पडे तेनी सामाचारी नि स्वार्थपणे न शीखये, बली बाल-अन-अबोध शिष्यो प्रत्ये, गाय नेम राघरदाने जीमबडे चाटे-चुवन करे तेम मोक्षपूर्वक चुम्बनादिक चेष्टा करे, यथार्थ मोक्षमार्ग न बतावे-न समनाये अने कोइ साधु गिरवता होय तो तेनु निवारण करे-आवा लक्षणयाळा सुरि-आचार्यने अनशासनना अनु ज्ञानवा. आना आचार्यो मोक्ष मार्गमचक होय छे, १५-१६

१ बालक, २ वृत्, ३ नपुंसक, ४ कलाय, ५ जड^१, ६ व्याधिग्रस्त, ७ स्तन-घोर,
८ राजग्रीही, ९ अमत्त-यक्ष विगरेना क्षपथी गाढा यनल, १० अध,^२ ११ दाम,
१२ दुष्ट, १३ मूढ-विचक रहित, १४ क्रणार्त्त, १५ जुगित^३ (हलका बुद्धी),
१६ अपवद्-ऋगादिक्षी परवश पदेत्, १७ भृत्य अन १८ शिष्यनिष्पेटिका
मातापितादिना आक्षा विना-आ अद्धार प्रकारना पुत्रपाने दीक्षा न आपथी स्त्रीभामा
आ अद्धार प्रकार उपरात वे भेद (आगणीश तथा वीश) विशेष ज्ञानघा १९ गर्भ
घती अने २० स्तनपान करता याउकधाळी तेमने पण दीक्षा न दधी, छता
कारणवशात् दीक्षा देधी ज पडे तो अपवाद तथा उत्सर्गमार्गना विचार करयो

१ बालक—छ सात वषणो होय ते बालक वहेवाय आवा लघुवाळन दीक्षा
आप ता जैनशासननी हीलना थाय, समयपिराधना थाय, स्वाध्यायनी दानि
थाय तेमन आत्मघाता पण घने घाळवभावसुलभ चवळ चित्तना कारणे विशेष
दृढन-घलनथी अगर तो आपा-जावाथी जीयानी विराधना थाय, समयनी पण
विराधना थाय, लाकमा पण अपभ्राजना-निहा थाय लाका कहे वे-“आवा
लघु बालकने दीक्षा आपी पण ते बालक तेमा शु जाणे? खावा-पीवाथी आ
बालक दु खी थाय तो पण आ साधुआने दधा आधती नथी आ साधुओ तो
निर्दय यनीने पोताना स्वार्थने माटे शिष्योनु ब्रुव वधारे छे ” लोकनिदाना
भय उपरात दीक्षित बालकना मातपिता तनी पासे अभय थारि पण त तेना पुत्रने
प्रलोभन आपता नथीने? एधी शक्षाथी ते लघुशिष्यनी धरावर तपाम राखथी पडे,
जने तेने परिणाम स्वाध्यायनी दानि थाय जो बालकना माता-पिता रोपा
येशमा आध्या दाय तो दीक्षा-गुरुने हणयानो-मारवाना पण प्रयत्न करे अने
तेधी आत्मविराधना पण बह जाय आ वधा दीपानो विचार करी बालदीक्षा न
आपथी त ज उचित छे आ संधममा बालदीक्षाना हिमायतो फोड कहशे क-
“ अतिमुक्ते छ वषणी उमरे अने श्रीवज्रस्यामीने पण लघुवयमां ज दीक्षा कम
आपी!” आनी प्रत्युत्तर प छ क-“ तमने दीक्षा आपनारा आचार्य आगमव्यवहारी तेम
ज हानी दता वाई बालकने श्रेष्ठ लक्षणयत जाणी,तना द्वारा शासननी प्रभावना-
उघात थशे एम विचारी श्रेष्ठ आचार्य दीक्षा आप तो तेमा दाय न जाणथो-
ए अपवाद माग छ कारण क तथो उल्लेख पंचकल्पभाष्य तथा शूर्णामा करेज
छे कोइनी देखावेखीथी बालदीक्षा न आपथी ए उत्सर्गमाग छे अयमत्ता मुनि
तथा श्रीवज्रस्यामीनु सक्षित वृत्तात नीचे प्रमाणे छे—

१ व्रण प्रकारना जड छे भायामड, शरीरजड अने इद्रियजड

२ दृष्टविहीन अथवा तो स्वानधि निद्राना उदयवाळो पण जाणयो

३ व्रण प्रकारना जुगित छे भाविदान, कर्महीन अने अगहीन चांडालादि भस्त्रुय ते
आदिहीन, कर्षार्, माछीमार विगरे कर्महीन अने अपवधथी हीन ते अगहीन जाणवा.

अतिमुक्तक कुमारनी कथा-

भारतवर्षना विशाल नगरीमां पोलासपुरनुं स्थान महारथनुं गणानु राजयी श्रीविजय अने राणी श्रीमती पोतानी प्रजाने स्वसतान सदश जाणाने तेनुं मारी रीते पालन करता यशपरपरायी चाल्या आयता जैन धमना सस्कार उभय द्यपतीमां पटला कथा सुदृढ हता के शासननो प्रभावना निमित्ते अद्यारनवार धार्मिक महोत्सवो योजाता हीन के दरिद्र नजरे पढतां के तेनुं भ्रषण यतां ज राजयी तेना दरिद्रघ निधारणनो माग योजतो अने ए रीते समग्र प्रजा राजयी नी राज्यप्रणालिकाशी सतुष्ट रहेती पोलासपुरनी यश-पताका पण देश-देशा-तरमा विजयध्वजनी भाफक, राजयीना गुणगान गाती परकरवा लागी हती

आ सस्कारसपन्न द्यपतीना जीवतमा समग्र रीते सुख होया छतां एक मात्र धामी हती 'सोनानी चाळीमां लोढानी मेव' ए उक्तिनी भाफक सत्सारसुख भोगयता बहु धर्पा स्थतीत यद् जया श्रुता सत्सारसुखना दल्लस्थरूप सतान तेमने प्राप्त थयु न हतु कम्पना अगम ने अवच्छ निश्चातोना जाणवार तेओ तेथी न तो म्हाति अनुभवयता के चिंतामग्न रहेता ऊलटुं प्रतिष्ठिन तेओनो धर्म-माषना ने धर्मकरणी वृद्धिगत भाषने प्राप्त यती कमराजा केषा केषा तमासा योजे छे अने पराधीन जगज्जीवा नदनी भाफक आ संसार-रगभूमि ऊपर केषा नाच-नृत्य करे छे ते ममभावपूर्यक उभय निहाळतां सतसमागम अने तेमना उपदेशनुं भ्रषण ए पण तमनु अहानिश आयक्षक कतथ्य यनी गयु हतु

छेवटे भाग्ययोग तेमना सत्सारजीवननी उणप-कमी पण दूर थां राणी श्रीमती-ए दिव्य कांतिघाळा पुत्ररत्नने जन्म आप्यो पुत्रजन्मनी घचामणीमा राजयी ए द्रव्यने जलप्रवाहनी भाफक थहेतु मूक्यु राजाने पितावत् गणनारी प्रजाप पण पूर्ण उरमाहयी आ आनन्द-प्रमगमा पोताना साथ पूया राजकुमारनु नाम अतिमुक्तक राखयामा आर्यु गुणपभनी द्वितीयाना यत्रनी भाफक ते प्रतिदिन वृद्धि पावया लाग्यो बालमुल्भ काळी घली वाणीधी अने विविध मीडा-कुतुहळधी ते राजकुमार सौ कांशने आनन्द उपजायी पोता प्रत्ये आकर्षी लेतो

भाग्यवान आरामानी पूर तैयारी ज अनेरी होय छे तेमना आचार-विचार अने यतन चिलगण रीते मिश्रमिश्र नजरे पढे छे यशादो प्रसंग सापढता तेओ पोतानु उच्च कभाप चढथांनु अधूर रहेतु काय पुन शरू करे छे अने सप जेम कांघळी नो त्याग करे तेम सत्सारसुपभागोनो क्षण मात्रमां त्याग कर छे दाहगोळा थी भरपूर तोपने एक मात्र चीतगारीनी ज जरू रहे छे, चीतगारी प्राप्त यतां ज ते पोतानु कार्य शरू करी दे छे तेम पूवजमना सस्कारी आम्माओने निमित्त मळता ज पातानु मोक्षमाग प्रतिनु प्रयाण ल्हाये छे घाळयय ए निरी

ક્ષણ થય છે આ થયમાં યાજ્ઞક દરેકે દરેક પદાર્થોનું નિરીક્ષણ કરી તેમાંથી શિક્ષણ પ્રદાન કરે છે, અમુક પ્રકારનું તેનું ધર્મનિશ્ચિત યતી જાણ છે પટલે જ લોકોત્તિ છે કે-“ કુમળા છોડને જેમ યાજ્ઞીય તેમ ઘટે ”

અતિમુક્ત કુમારની થયે છે ધર્મની થયા આથી હતો છતાં તેની નિપુણતા, ચાલાકી અને વાસ્કુશક્તિ દીર્ઘઅનુભવી ધૃત્ય પુરુષ જેવી હતી પદ્મા તે પોતાની ઉમ્મરના યાજ્ઞો સાથે ક્રીડા કરી રહ્યો હતો તેવામાં ગણધર શ્રીગૌતમસ્વામી મદ મદ પગલા ભરતાં દ્વૈતમિતિપૂર્વક તે યાજ્ઞ જ આવી રહ્યા હોય તેમ જણાવું શ્રીગૌતમસ્વામી નસીબ આવતાં જ તેણે ભાષપૂર્વક નમસ્કાર કર્યો ઉમથના નેત્રો મઝતા જ અતિમુક્તથી મહત્તા ધોલાઈ જવાયું કે-“ કે ભગવન્ ! હું તમારા જેવો થઈશ ” વૃથામયી તેવારી વિના, કુદરતના કોઈ અગમ્ય સંકેત ધરત આનુ કથન શુ શક્ય છે ? સ્વેચ્છ જ્ઞાનીના રહસ્યપૂર્ણ ઘઘનો અને કમરાજની ગદનતા અદ્ભ જાથી પરચાતી થી યાજ્ઞકનો દુષ્ટાનો જવાબ આપતાં શ્રીગૌતમસ્વામી કહ્યું કે-“ ઘલ્લ ! તારી દજુ લ્પુષય છે ચારિત્ર તો સાદાની ધાર જેવું ઉગ છે ચારિત્રપાલન પટલે મીળના યાતથી લોદાના ઘના પાવધા જેવું છે ”

કુમારે પ્રત્યુત્તર આપતા કહ્યું કે-“ ભગવન્ ! જો કે હું શિશુ છું છતાં મારો આત્મધ્યનિ કદે છે કે-હું જરૂર તમારા જેવો થઈશ આપ મારે ત્યાં મોહરી અર્થે પધારો આપને અનુકૂળ અન્નપાન તૈયાર છે આપના પુનિત પગલાં કરી મારા પ્રાસાદને અને સાયોસાય મારા હૃદયરૂપી આવાસને પવિત્ર યનાયો ” અતિમુક્તના આમ્રદથી શ્રીગૌતમસ્વામી તેની સાથે ગયા અને ઉચિત આહાર ઘઘોરી પદે પદ્યા

શ્રીગૌતમસ્વામી ગણધર મહારાજના ગમન થાદ અતિમુક્તના હૃદયમા મથન શરૂ થયું વિચારધારા વેગપૂર્વક શરૂ થઈ ગઈ એક જ માત્ર લક્ષ્યચિન્તુ તેમની નજર સામે તરધરવા લાગ્યું-હું ગૌતમસ્વામી જેવો કઈ રીતે થવું ? શ્રેષ્ઠ પક્ષિના વિચારો કરવામાં કઈ મુશ્કેલી નથી, હવા તરંગો તો મન ધલ્પ્યા જ કરે છે પરંતુ તેનો અમલ કરવામા જ માન્યની મહત્તા છે શ્રીગૌતમસ્વામી જેવા યત્નવાનો વિચાર કરવામા કઈ મુશ્કેલી નહોતી પરંતુ ચારિત્ર સ્વીકારી, શુદ્ધ રીતે તેનું પાલન કરી, માધુડીવનના પરીપદ્યો સદન કરી તેમના જેવા થવું કે કઈ નાનીવની ઘાત નહોતી પરંતુ મદમ મન શું થી સાધી શકવું ? મનના આયેગ ને આયેગમા અતિમુક્ત્ય ડહો થયો અને શીઘ્ર ગતિપ શ્રીગૌતમસ્વામીની પાછલ થયો તેમને પોતાનો ચારિત્ર સ્વીકારથી મનોભાવના જણાવી શ્રીગૌતમસ્વામી તેને પ્રમુ શ્રીમદ્દાશર સમીપ લઈ ગયા પ્રમુપ માત-પિતાની સમતિ લઈ આવવા કહ્યું અતિમુક્તે માતપિતા પાસે આવી સર્થે હકીકત જણાવી પોતાની માગણી કરી કે-“ મને પરમાત્મા શ્રીમદ્દાશર દેવ પાસે પ્રવરૂપા અપાયો ”

માત-પિતાને મન અતિમુલકની માગણી ધમ્મીકવના આંશવા જેથી હતી વિષુત્પાત ક્ષણમાત્રમાં વાહીને મસ્મ કરી મૂકે તેમ રાજકુમારના આ વિચારથી રાજકુમ્પતીનો આગ્રા-મદેદ માગીને મૂકી થઈ ગયો હતો પક્ષના પક્ષ લાલકયાળા પુત્ર પર તેમણે વેટગાંધ મનોરથ-મદેલ ઘણ્યા હતા, જ્યારે પુત્રની વિદ્યા તો અનોઝી જ માલૂમ પડી મસ્કારમપત્ર રાજવીને આનાકાની કરવાનું કર્ફ કારણ નહાતુ, ડાન્ટુ પુત્રના આસપ્સિદ્ધિરથ અને પૂર્વમસ્કારિત્ય માટે માગ ડપડ્યુ, હૃદય પ્રમદ્ગતા અનુભવયા લાગ્યુ છતા પુત્રના મયમ-રગ પતગના રગ જેવો ક્ષણજોવો છે કે મજીડતા રગ જેવો દટ છે તે તપાસવા માટે તેમણે કહ્યુ કે-

“વહાલા પુત્ર ! આ તુ શું ચોલે છે ? અધપુરુપનો લાકહી મમાન અને નિરાધારના આધાર તુ-ય મુ અમારો લાલકોડમા ડહરેગે પક્ષનો પક્ષ જ પુત્ર છે તુ તો અમારી આલતી કીકી કીકી નટ થઈ ગયા જેમ આલ નિરુપયોગી થઈ ગાય છે તેમ તારા પિતા અમને પણ આ રાજ્યવૈભવ નકામા થઈ પડશે અમારી ધૃદ્ધા ધસ્થામા પણ તારી મિથાય અમારી સારમખાજ કોણ લેશે ? આ વિશાલ રાજ્ય અમે જોને સુપ્રત કરવું ? દ્વીખાપ્રદ્ધનનો મમય અમારો છે કે તારો ? તેનો તો જગ વિચાર કર અમારા રૈશ સ્વેત થયા છે અને તુ તો વિકામ પામતા હુસુમ સગ્ધો છે માટે ડતાવચ્ચ ન કર આ રાજ્યવૈભવ ખોગવીને પછી તારુ મનોવાહિત માથજે”

“વહાલા જાક તથા જનની ! વિશિષ્ટ જ્ઞાન ઘમર કેમ જાણી શકાય કે તમે ધૃદ્ધ છો અને હુ યાલક છુ ! શું યમરાજ કશનુ સ્વેતપણ નિરઘી આમત્રણ મોકલે ને ? ધધુ મામે આપણે ઝોઈ ગયા છીપ કે પગ જેના શક્તિહીન થ, ગયા છે, નેત્ર જેના ધટી રધા છે અને ગાય જેના ગઝી જયા લાગ્યા છે પયા ધૃદ્ધને પટતો મૂકી, જેને સમારને નિહાલ્યા પૂરા પાચ ઘોમામા પણ નથી થયા, ઝરે ! જેના વેશનો વાઝાશ પણ મનાહરતાને ધારણ કરયા લાગી હોય છે અને જે દહુ ડુનિયા કઈ ચિઢિયાનુ નામ છે ય જાણતો પણ નથી ણ્યા અમકને શુ યમરાજ નથી ડપાઢી લેતો ! માટે જ નાના-મોટાના કે થયતા વિચાર નકામા છે

ઘઝી પૂજ્ય પિતાશ્રી ! વિચારો ય કોણ પુત્ર છે ને કોણ માતા કે પિતા છે ? સમારધમણમા આ જીવને પયા વેટલાય સયધો થઈ ગયા તમ! કઈ નોંધ છે ? આ જે માતા છે તે મૂતલાલમા પિતા, ઘાતા કે પુત્રના સયધથી વેટગે ય ઘાર જાઢાઈ મૂચેલ છે કર્મરાજની જાલમા મગધની સરખાઈ શોધી પણ જડે તેમ નથી થીતરાગના ધચન મુજલ સય આતમા પધિક તુલ્ય છે ય મિથાય ન તો માતા ય ૧ તો પિતા, નથી તો પ્રિયા કે નથી તો સતાન, અને તેથી જ થીતે તો માઈ કે ન તો ધદેમ શરણ આપનાર થઈ શકે છે ક્યાં પોતે જ પરાધીન છે ત્યા ધોજાને શરણમૂત થાય પણ વેયા પ્રકાર ? રવ આતમા કોટિ ડ્યન્યુ ડાન કયાથી કરી શકયાના ? શરણ તો તે મહારમાનુ લેતુ ઘટે કે જેને ત્રણ લાકમા પરમ વેશ્વર્યતા સાધી છે પથી વેશ્વર્યતાની સાધના અર્થે હે શિરદ્ધ

हु आपनी अनुज्ञा चाहु शु आपना हार्दिक आशीर्वाद धरि माह ईत्सित काय सधाय तेम नथी, तेथी आप उभय राजीखुशीधी मने रजा आपो तमे सारी रीते समनो छे के आप धडिलोनी अनुज्ञा चिा भगवत इन्द्रभृति मारो स्वीकार करे तेम नथी यली विनयप्रधाा जैनधम्ममा मारा जेवानु स्वच्छदो घर्तन तल मात्र चाली शके तेम पण नथी धम करबु ते मारो पुत्र हरिकेनो धर्म पण नथी, माटे आप अतरना उमळकाथी हपपूषक मने अनुज्ञा आपो ”

मातापिता पण अरिहतदयना उपासक हता ससारनो परिस्थितिने समझ नारा हता तेथी तेओप महोत्सवपूषक पुत्रने श्रीमहावीरस्वामीने हस्ते प्रप्रवषा अपाजो कुमार पण गुहथीनु बहुमान करवापूषक शास्त्रना अध्ययनमा तेम ज क्रियाकलापमा तद्रूप बच्यो अतरना उल्लासथी माधुधमनु पालन करवा लाग्या ययमा बाळ छता ज्ञानथी अवाळ (पंडित)घन्यो स्वलना धरि धारिधम्ममा दिवसानुदिवस चिनुद्धिने धारण करी गुह माथे विहरवा लाग्यो आम छता घाटस्थमाधसुलभ केटजाय स्वलनाओ-पुटीओ थर जती

पद्दा मात काळमा भुधानुर यवाथी कोइ श्रेणीना घरमा अतिमुक्त मुनि गोचरी लेया गया ज्या 'धर्मलाभ' शब्दनो उच्चार करी ऊभा त्यां शोठनी पुत्रवधूप हास्य करता प्रश्न कर्या के-“ हे भुक्त मुनिधर ! आटली जल्दी उतावळ केम करी ? ” तेनी आधी अपुष ने मारिक् घाणी साभळी चमत्कार पामेला कमारे उवाच आप्यो के- 'यज्जानामि तन्न जानामि' शोठनी पुत्रवधुने आ वाक्य नु रहस्य न समजायु पटले तेणे पुन प्रश्न कर्यो-“ आपे शुं वड्ड ? मने धरावर समजावो ' भगिनो ! तमारा प्रश्ननो आशय तो ए हतो के 'मने आटली नानी ययमा दोभा लेवानो उतावळ केम थर आधी ? ' में जणा यु के 'यज्जानामि' पटले म-यु गमे ते समये जरूर आवधानु छे ए घात ह जाणु छु परनु 'तन्न जानामि' फक्त जे नथी जाणतो ते पटलु ज के ए वड्ड अवस्थामा आवशे ! वाचकाळ पने माफक आवशे के वृद्धायस्थाने ते पसद करशे ? अने क्यां आ स्थिति होय त्या पछी उतावळनो प्रश्न ज येया ? मारो पाते एतुं कोइ विशिष्ट ज्ञान नथी के जेथी मृत्युना आगमननी चाकस तिथि वार अवधारी शक्या तेथी उतावळ कहेवाय पण केम ? ”

शोठनी पुत्रवधूप नाळमाधुना आ रहस्यपुण धखनो धरण करी सम्यक्थ मुठ धर प्रचारना धतयुक्त धायधर्म ग्रहण करीने शुद्ध अन्नपानादिकथी मुनिघोने प्रतिग्राभ्या

पद्दा वर्षाऋतुमा धग्ती पर चोतरप जळ पधराई रभु छ, धिजळीओना चमशर ने वादळाना गज्जरिध पछी मुशळधार परसाद धरसी रग्यो छे जाणे

सृष्टिसुंदरी हर्षभयुं स्नान करी रही होय तेवु चित्र नजर स मुख खडु थाय छ जनता पाताना आवासमाथी घर्षाकाळनु आ हृदयगम दृश्य निहाळी रही छे पौषधशाळाना मखानमाथी बाळसाधु अतिमुक्तकनी दृष्टि पण आ तरफ स्वाभाविक रीत खेंचाय छे घडीभर स्वाध्याय बाजु पर सूकी उपाश्रयमाथी नीचे उतरे छे अने पाणीना घट्टा जता प्रवाह पर नजर मडाय छे घरसाद अटक्ता जाणे कारागृहना बधनमाथी छुट्या होय पम नानी घयना फटला य बाळको घरमाथी बहार आनी, पाणीना नाना नाना खाबोधीयामा वागळनी हाडीओ बनावी सागरमा बहाण हकार्या तुल्य आनंद भाणी रह्या छे आ दृश्य जाता ज अतिमुक्तक मुनिघर पण बाळरपनी ऊर्मि जागृत बनता ज ममान घयना शिशुओंना साथे शरत करी काचलीनी होडी तराजयामा लीन बने छे पोते कइ क.नामा घते छे, पाते सचित्तना त्यागी साधु छे ए बात तदन स्मृति बहार जाय छे आ समये ज्ञानी सिषाय कोण ज्ञानी शक तेम छे क जळमा काचलीनु नाथ तराजनार आ बाळसाधु अल्प काळ पछी ससारसागर मा आत्म-नाथ तराधी आत्मसिद्धि प्राप्त करनार छे । अज्ञानी जनता ता उधाडी आखे जाइ रही छे क-मुनिपणाने न छाजे, पमा वृषण लाग तेनु अतिमुक्तकनु वर्तन छे

उपाश्रयनी घारीपथी जोइ रहेला श्रीगौतमस्वामीनी दृष्टि अकस्मात् आ लघु शिष्य पर पडी तरत ज तेओथी त्या जइ पहान्या गुरुभोने जाता ज अतिमुक्तक शरमाया उभय प्रभु श्रीमहाधीरदेय समीपे गया

ज्या प्रवेश करी ईयांपथिका पढिकमया लाग्या त्या अतिमुक्तक साधुप 'दगमट्टी दगमट्टी' ए पदना अर्थमा पुष्कळ विचारणा करी पोते साधु जीवनना सुत्रोने अभरार्इ ऊपर चढाया, नाथ तराजयामा ह्रमणा ज पाणी तथा माट.ना जीयोने जे किलामणा पहोचाडी छ ए आखु य दृश्य चशु साम खडु करी पनी साचा मनथी क्षमापना आरभी सख ज कथु छे क- 'मन एव मनुष्याणा, कारण बधमोक्षयो' । 'कर्मबध के मुक्तिनु कारण मनुष्य मात्रने पोतानु एक मन ज छे

'दगमट्टी'नी विचारणामा ने विचारणामा ज अतिमुक्तक मुनि लयलीन घनी गया विचारधारा पथी एकाप पनी गई के पोतानी आसपास शु चाली रह्यु छे तेनु पण तेमने भान न रह्यु पक्षात्तापना पात्रक विशेष प्रदीप्त थयो अने ए पात्रकनी ज्याळामा कमसमूह दग्ध थया लाग्यो छेघटे क्षपकश्रेणीनु अवलंबन ग्रहण करी, सकल कर्मना क्षय करी अल्पकाळमा वैश्वज्ञान प्राप्त कय्यु समीपस्थ देवोप तेमनो वैश्वज्ञान महात्सव कर्या जे तीव्र कर्मो काटि ज.म सुधाना तात्र तपथी घाली शवाता तथा ते अर्धो क्षणमा आत्मभायनारूपी तीव्र तपयळ ने समतानु अपरूपन लई घाली शकाय छे.

बाद अतिमुक्तक केशळीप पृथ्वीतल पर विहार करी, घणा भय्य जिवाने उपदेशवारिणी म्बित करी, अधोगतिमा पदता अटकाधी तेभोना उदार कयो, आधी रीते विचरता विचरता, जुदा जुदा गाम-नगरामां करता करता स्यपुर समीप आधी त नगरना यदारना उधानमा समयतया जितशयु राजा धेष्ट जन समूहयुक्त आधी, प्रदक्षिणा दद, घदन करी, धर्मध्वषण करया धेठो मुनिना मुगद्वारा उपदेशधारा बहया लागी- 'इया लगी आ वेद स्वस्थ छे अने पृथ्वायस्या आधी नयी तेमज इद्रिया शिथिल यद नयी ने आयुष्यनो अंत आयो नयी र्पां सुधीमा आत्मकल्याण अर्थ ह भव्यो ! जरूर यत्न करो आग लाया पछी वृंश मोदवा जेम मूपतानु कारण छ तम आ स्थिति पलटाया पछी-वाजी दाधमायो गया पछी-उधम शु कामनो ? जने तमा पोतागा माना छे ते तमारा रद्दयाना नयी लक्ष्मी चञ्चल छे, क्षणभंगुर छे, आयुषने भरोसो नयी, वेद व्याधिग्रस्त कयादे वनशे ते जाणी शक्या तहो, पुत्र पत्नी आदि परिवार पण स्वार्थपरायण छे आया असार ससारमाधी साररूप समयमु ज ग्रहण करयु ते सर्व श्रेष्ठ छे'

प्रतिष्ठासपन्न अने अतिशयताने चरेला अतिमुक्त केशळीनी देशना फळयती घने पमा शु आशय ? कल्प य भव्यात्माआप साधुधमने स्वीकार कयो धाजाओप धार प्रतयुक्त धायकधर्मना स्वीकार कयो आत्मकल्याणनी आधी केली य परपरा प्रयत्नायी प्राते अतिमुक्तकुमारे मुक्तिपुरीमा पगर्ला कयो

श्रीअतहतदशाग खडना उष्टा वर्गमां पयनो १५ भो अधिकार छे तेमां अतहतपवळी याने मोक्षे गयानु कहेलु छे तय केशळीगम्य बालपयमा भाग घती दीक्षा स्वीकारी, इरियावही पदिक्रमतां ज जेमणे केशळज्ञान प्राप्त कयुं ते महात्मा अतिमुक्तकुमारने अनेकश घदन हो ।

श्रीरञ्जस्रामनिं वृत्तांत-

सु-सिद्ध मालव देशमा तुषयने नामु नगर हनु ते नगरने विवे धन नामनो व्ययहारविचक्षण अने अज्ञानु धायक घसतो दतो तेने धनगिरि नामनो सद्गुणी पुत्र दतो नत्समागमने कारणे धनगिरिनु मन प्रथमयी ज धैराग्य प्रति दहेतु हनु परन्तु युवायभ्याना आंगणामां प्रथश करतां ज पिताना आग्रहधी सुनदा नामनी सुशील सुकन्या साथे पाणिग्रहण कयुं सुनदाना भार आर्य समिते सत्कारनी विलक्षणता निहाळी संयम स्वीकार्युं हनु

"कार्येषु मत्री करणेषु दासी" नी माफक घनेनी नसार सुखपूर्वक बालवा राय्यो धनगिरि साथे सत्कारसुख भोगयता सुनदा सगर्भा वनी तियगज्जुभव देयता (जे देव अष्टापद पर्यंत पर श्रीगीतमस्वामीना मुगद्वारा पुंडरीक अध्वयन साभज्यु हनु तेनो) जीव कश्योने सुनदानी कृषिमा अयतया उत्तम गर्भना प्रमाययी सुनदा धर्मकरणीमा अतिशय आसक्ति धरवा लागी तेने उत्तम प्रकारना मोहदो प्रपञ्चना लागवा, जे सर्व धनगिरिय पूण कधी,

पोतानी भायानि मगर्भा निदाळा धनगिग्निो अत्यार सुधा सुपुत्र रहेलो वैराग्यभाय जागृत घया पक्षदा प्रमग जोइ तेणे पातानी प्रियाने कष्टु व-“ ह सुलक्षणी ! तारु अने तारा गर्भनु कल्याण थाओ तारा जाघनना आधाररूप सताननी तने प्राप्ति थइ शूको छे हृ हवे मारु आमहिन साधया तारा भाई आर्यक्षमिते जेमनी पासे दीक्षा ग्रहण करी छे ते श्रीमिहगिग्नि पासे सर्वधिरति स्वीकारीश, ’

सुनदाए घणा आग्रहपूर्वक आजीजी करी छता अमृतपाननी इच्छाघाओ धनगिरि तेपोना यचनरसमा आद्र न वयो पत्नीन विशेष समजायता छयटे तेणे अनुमति आपी अने धनगिरिए चारित्र ग्रहण कर्तु

योग्य समये सुनदाए एक सुदर अर्भकने जन्म आयी पुत्रजन्मना सखा रने योगे तेनी देह-काति देव सरस्वी देदीप्यमान हती पुत्रसुगनु अथलाकन करी सुनदा अतिशय हर्ष पासी घडीभर त पोताना पतिनु वियोगदुःख पण भूली गइ कुळना विभूषणरूप आत्मजने निरखी क, माताने हर्षाश्रु न आवे ? पण भाषीना गभेमा शु छुपायु छे तेनी सामान्य मानघीने शु खबर पड छे ! सुनदा पोताना सतानप्रातिना सुग उपर मनारयना किल्ला चणघा मडी पडी पण तेने खबर न हती के लिखितमपि ललाटे प्रोज्झितु कः समर्थः ? अगर तो निधिरेव तानि घटयति यानि पुमान् नव चिन्तयति ।

जन्मसमये पासे रहेली कोई एक सखीए तने उद्देशीने कष्टु वे-“ यहाला तनुज ! तारा पिताए जो सयम न स्वीकार्यु होत तो तारा जन्मोत्सव एक राज कुमारना जन्म जेथो उजवात ” आ शब्दा कर्णपट पर अथदाता ज शिशु घमक्यु सखीए उच्चारैला शब्दो पर विशेष ऊहापाह करता तन जातिस्मरण शान थयु पातानो देव-भध स्मृतिपटमा आयो घम, यात्रवनी मनावृत्ति तरत ज यदलाई गई देव मन्धी दिश्य सुखा जेणे भागव्या होय तेन आ ससार असार न जणाय ने ? तेने देवसुख आप्रपण करया लाग्यु परन्तु सयम पालन विना देवसुख क्याथी प्राप्त थाय ? विचारणाने अत तेणे चारित्र-ग्रहण नी निरधार कर्था परन्तु जन्म धारण कर्थाने मात्र गणघीना ज दिवमी व्यक्तीत यया हता आ स्थितिमा शीघ्र चारित्र-स्वीकार कर्ई रीत थइ शने अने एक मात्र आधाररूप पोताने माता रजा पण कस आपे ? आकाशपुष्पनी माफक तेनी आशा मनमा ने मनमा ज शमी गइ

तेण विचार्यु क माताने कटाओ आपु ता ते नकी मारी त्याग करणे, नहीं तो पकना एक पुत्र परस्वेना तेना मीहभाय घग्शी नहीं तणे वालोचित रुदन शरु कर्तु रुदन सामळी सुनदा तेनु रजा करघा लागी, तेने छाना

राखवा विधियिध प्रयत्न करवा लागी, परन्तु घाटपु रुदन यद्यपि यद्यु जे जाणी जाईन रुदन करतु होय त कयांथी ममजे ? घाटपु घोढी धार शात यतु परन्तु पांगु तेनु रुदन शरु धई जतु सुनदा आ जातना प्रतिदिनना कक्षात यी कटाळी गइ धीमे धीम वाळव छ महिनाना थयो, परन्तु नटला समय सुनदाने ता न्नु धई जट्टा दीध थइ पढागे

भाग्यानुयाग श्रीनिहगिरि पाताना धनगिरि तथा आयसमित प्रमुख शिष्या साथ आज नगरमा आथी चढवा गाचरीममय थता धनगिरिप गुरु-आज्ञा मागे ज्ञातिशयथी भाथी जाणी गुरुप धनगिरिन जणाभ्यु वे-" आने तमोने जे गोचरी प्राप्त थाय ते लायजा सचित्त क अचित्तनो विचार न करशा " धनगिरि मुनि गाचरी माट परिभमण करता करता सुनदाना गृहे ज आ चढवा सुनदा पोताना प्रतिदिन रुदन करता पुत्रथा परिताप पामी हती धन गिरिने जोता ज तेना स्यामायिक क्रोध प्रगटी निक्ळया अने कक्ष क-" हु ता तमारा पुत्रथी कटाळी गइ छु हय तम तने लइ जाय अने पाळो-पोपा " आ प्रमाण घालीने आयश न आयशमा तण पुत्रने यदाराथी दीधो धनगिरि तरत ज गुरु पासे आथी पढोव्या पुत्रना यजनथी धनगिरिने दाय नमी जता हती ते जोई गुरुप कक्ष क-" आ पुत्र यज्ञ जेयो मजयत ने शक्तिशाळी यश मा' तेनु वज्रस्वामी प्नु नाम राखो " लालनपालन माटे गुरुप तने साध्याओने सो'या अने साध्याओप पण शय्यातरीआ(उपाधय आपार भाविवाओ ,न साध्या तेओ पुत्रयत् तनु लालनपालन करवा लागी अने प्रमश यज्ञस्थामीनीषय यण थप लगभगनी थइ साध्याओ अगियार अगनी आवृत्ति करता तेने पद्माय चित्तथी अवधारी लेयाथी यज्ञस्थामी पण तीव्र प्रज्ञाशक्तिना प्रभाय अगियार अगना शाता थनी गया खरेखर कक्ष छे क-" बुद्धिर्यस्य बल तस्य । '

अमुक समय पमार थया घाद श्रीनिहगिरि प्रमुख साधुआ पाछा ते ज नगरमा आथी चढवा पुत्र सांपता तो सांपाइ गयो परन्तु त्वारयाद् सुनदाना पद्यात्तापनो पार न रद्या काइ पण हिंसाये पुत्रने पाछा मेळवथा तेणे महेनत करवा माढी पण पाणी थळावथानी माफय ते सर्व थूया थयु छेयटे गुरु सन्मुख आथी पाताना पुत्र पाछो माग्या सव पासे पण घात सूकाइ अने तेमा निष्पळ नीयडता छयटे सुनदाए राजदरवारमा पण करियाद् करी राजवीप योग्य तोड काढतां फरमाभ्यु क-" राजसभा भरथी अने तमा पुत्रने घने थय ऊभो राखथा जे तरफ पुत्र जाय तनो कयजा जाणथा " सुनदा आ पमद पढथु कारण क ते जाणती हती क-लघु-अज्ञ पुत्रा मिष्ट भाजन क द्रव्य आदिना प्रलोभनथी त पाता तरफ आकर्षा लक्षे आ पातानी धारणा पार पडश सुनदाए तरत ज विविध तरेदना सुंदर रमकडा अने अ य मगमता पदार्था दर्शायी प्रताभा आपनामा वशी कचाश न राखी छता यज्ञस्थामीप तेनी सामे

नजर सरणी पण करी नहीं गज्जे पर आरोहण करतार शु गदुभ पर वेसे ।
छेपटे धनगिरिप फयत रजोहरण यतायता ते तरत ज तेमना तरफ दोही
गयो अने राजवीप सिद्धगिरिनी तरफेणमा अभिप्राय आप्यो सुनदाए पण छेय
समजो करे दोहा लीधी धीमे धीमे वय वधयानी साथे शास्त्राभ्यास करतां, यज्ञ
स्वामी पण व्याकरण, काव्य, निदान्त आनी तव विगरेमा घणा ज तिष्णात घया

यज्ञस्वामी एकदा गोचरी लेया जता हता ह्यादे तेना एव मित्र देये तेमनो
युद्धिनी परीक्षा करी रस्तामा देये सुधम वेदवीआ विदुधीं पीते साथयाहनुं रूप
घारण करी पीतानी पर्णकृटीमा बहोरया पधारवा माटे आमद कर्या यज्ञ
स्वामी इर्यामितिपुयक तथा अने जोयू तो मार्ययाहना पण भूमिने स्पर्शता
न हता नेत्रो पण निनिमेष हता युद्धिशाली यज्ञस्वामीने माळम पढ्यु ये-आ
मार्ययाह नधी, पण कोद देये आ घधी जाळ रधी छे तेमणे तरत ज ज्ञांत
श-दोमा कह्यु ये-“महानुभाष अमने देवपिंड १ कह्ये ” यज्ञस्वामीनुं वचन सामळी
देव अत्यंत विस्मित वयो अने स्वस्वरूप प्रत्यक्ष थई श्रीवसुदेवस्वामीने धैर्य
छवि आपी आधी ज रीते धीजे प्रसंग वेयर मयधी परीभा करतां देये
प्रसन्न थइ आशाशासिमिने विद्या आपी होती

एकदा यज्ञस्वामीमां रणेल जयाहोर गुप्ती नजने वदयु यात एम पनी
ये तेओ इयदिलभूमि गया हता अने अय मय दिग्यो गोचरी गया हता
यज्ञस्वामी घधा उपकरणाने धमवद्व गोठधी पाते घचमा घेटा अने धमध-
शास्त्रयत्ता गुग् स्वदिग्योने याचना आपे तेम मोटे सादे अगियार भंगनी
याचना उपकरणाने उद्देशीने आपया लाग्या गुग्महाराज यसति नजीक
जाव्या तेयामा तमणे मय जेवा गमीर घनि सामळ्यो सामळतां ज तेमनां
वर्णो धमकचा छिप्रहारा जातां श्रीवसुदेवस्वामीनु उक्त आचरण निररवी अत्यंत
दय पाग्या बालमुनि श्रीवसुदेवस्वामी क्षाभ न पामे ते माटे तेमण दीर्घ स्वदे
निहीहि उच्चाने जग्द सामगता ज यज्ञस्वामीप शीघ्र सर्थ उपकरणो जेम
हता तेम गोठयो दीधा अने बहार आधी गुग्महाराजनी चरणरज दूर करी

यज्ञस्वामीनी आधी प्रज्ञाशक्ति अने विनयशीलपणु जोई आ बालसाधुनी
कोई अयज्ञा न वने तेमज समती शक्तिनो अचन डवाल आये ते माटे तेमणे एक
उपाय शोधी काढयो कन्लाक शिष्योने योग्यो कह्यु ये-“अमो आमपामना
गामढामा विचरोष छीए अल्प समयमा पाछा आवशु, माट तमो सर्थ अत्रे
रहो अने धमध्यातनो वृद्धि वरो ” शिष्योप प्रश्न कर्यो ये-“ आपनो गेर
हामरीमा अमने याचना कोण आपशे ? ” गुरुप शांत रीते जयाय आप्यो ये
“श्रीवसुदेवस्वामी तमने याचना आपशे ” गुरु सत्य वहे छ थ आपनो धवण
धम छे एम विचारी तेआए पुग पुछ्यु छतां गुरुप प्रथमनी मापक ज जयाय
आपयाथो सर्थ कोद आश्चर्यना सागरमा लीग यती गया यज्ञस्वामीनी वय कया

अने कया वाचना आपया जेव भगीरथ कार्य ? कया दीर्घ चारित्र्यपर्याययाळा साधुओ अने कया एक बालसाधु ? आषी शया धरायता छतां गुरुप कहेल मिथ्या न होय तेथी भावनाथी तेओप ते सयथी विशेष पृच्छा न करी प्रभाते श्रीवज्रस्वामीप पथी उमदा रीते वाचना आपी के मद युद्धियाळा साधु पण महेलाईथी समजो शके. श्रीवज्रस्वामी वाचना आपता तयारे शिष्योने पयो प्रम धई गयो के गुरुमहाराज वाचना आपया माटे पाछा आठ्या के द्यु ? शिष्यो श्री वज्रस्वामीनी मुक्त वठे प्रशंसा करया ठाग्या अल्प समययाद ज्यारे श्रीसिंहगिरि आया तयारे तेओप वद्व के-“ हवेथी हमेशा श्रीवज्रस्वामी ज अमोने वाचना आपे तेथी वद्वोवस्त करो तेमनी समजावथी जेम मेघागमन समये मयूर नृत्य करे तेम अमारा हृदयरूपी मयूरा रूपभरपूर घने छे ”

वज्रस्वामीनी अभ्यास घघता घघता पूर्वोनी धई गयो ते समये दश पूष सुधीनु शास्त्राध्ययन शेष रहा हतु अने तेनु सपुण ज्ञान श्रीभद्रगुप्तसरिने हतु एकदा श्रीसिंहगिरिने विचार सृष्ट्यो के-श्रीवज्रस्वामीने भद्रगुप्तमूरि पामे मोकलीप अने सबल शास्त्रपारगत घनाथीप. गुरु आसा घता ज तेओप विहार कया अने रात्रि यई जता तेओ नगर धहार रातघासो रद्या आ याजु भद्रगुप्त सरिने स्पन्न आ युं के तेमना हाथमाथी वृधपूर्ण पात्र घोईप लई लीधु अने तेनु पान करी प्रमोद अनुभवो श्रीवज्रस्वामीप आगमन-हेतु दर्शाथी अभ्यास कयो अने अल्प समयमा ज पारगतपणु प्राप्त करी गुरु ममीपे आथी पहोंब्या गुण्यदश पृथमा निष्णात थया जाणी आचार्यपद आपा गच्छतो भार पण तेमना शिरे नाहयो.

एवदा वज्रस्वामी विहार करता करता पाटलीपुत्र नगरे आग्या त्या विद्याप्रभावथी वद्वरूपी काया घनाथी सुन्दर देशना आपी देशना माभळ्या याद नगरजनो टीका करया लाग्या के देशनाने अनुकूल रूप नथी योजे दिवसे कामदेव सदश रूप घनाथी देशना आपी आ व्यक्तिकर साभळी ते नगरना धनधेष्टीनी रक्मिणी नामनी कन्याप मनथी निरधार कयो के “ परणु तो वज्रस्वामीने ज नहीं तो काष्टभक्षण (मृत्यु) श्रेष्ठ छे ” धनधेष्टीने आ वान काने आयता ज तेमणे श्रीवज्रस्वामीने वद्व के-“हु आपने पय करोड रत्न कन्यादानमा आपीश माटे मारी आजीजी स्वीकारो ” याद श्रीवज्रस्वामीप रक्मिणीने समजाथी अने पोताना साक्षीमघमा पय लायक व्यक्तियो उमेरो कयो

एवदा ते प्रदेशमा भयकर कुब्जाल पडथी प्राणीओ दु री थया लाग्या अने सबल मघ पण भूत्वमग तेमज अनेक आपत्तिओने कारणे प्राप्ती उठयो साधु-समुदायमा पण भूत्वमराप स्थान जमाव्यु आ आपतमाथी वचावथा माटे श्रीमणे वज्रस्वामीने विदासि करी श्रीवज्रस्वामीने स्वधीय फोरवथानो प्रसंग प्राप्त थयो तेमणे तरत ज पोतानी शक्तिथी विशाल पट विकुण्यो अने तेना ऊपर सक्ल सघने वेसाही महापुर नामना नगरमा पहोंचाडयो

महापुर नगरमा थोडोनु साम्राज्य चाल्नु हतु धौग लोको जैतोनी सारी रीते निम्दा तथा ईर्ष्या करता धीमे धीमे ते नगरमा राजाना वर्णमा झेर देहवामा आय्यु अने कोई पण प्रकारे जैतोने हेरान करयानो मनसुयो कयौं पर्यु पण पथ आषता राजधीप मालीओने गुप्त रीते कहेयरायु के “ जैतोने एक पण फल न आपशो ’ पर्युषण जेवा पवित्र दिघसोमा पथ पण पुप न मळथायो श्रीमंघनु मन सताप अनुभवया लायु श्रीमते वज्रस्वामीने आ वृत्तात जणाव्यो शासनप्रभाषना अथ श्रीवज्रस्वामी आकाशमाग माहेश्वरो नगरीप गया अने स्या तेमनो मित्र तडिग नामनो माळी रहैतो हतो तेणे धीश लाव पुष्प ते ज समये अर्पण कयौं शुद्धदिमपत पथत परथी लक्ष्मीदेवीनु महस्त्रपथयाळुं कमळ जिनपूजा माटे लाव्या आ चमकार जोइ धौद लोका इखयाणा पढी गया अने राजा पण जैन धर्मायर्ल्यी कय्यो आ प्रमाणे तेजोश्रीप जैनशासननो महा-प्रभाषना करी

पक्ष्हा वज्रस्वामीने श्लेष्म रोग थयो तैथी सुंठना कटको उपयोगमा लई, तेमायो थोडो थापरी यात्रीनो साजे थापरवा माटे कानना भाग पर राखी मूक्यो दैवयोगे तेनी विस्मृति थइ गइ साजे पढिलेहण करता मुहपत्ति द्वारा ते कफडो नीचे पढयो सुन वज्रस्वामी समजो गया के हये पोतानु आयुष्य ओरुं छे

पयामा वीजो भयंकर द्वादशवर्षीय दुष्काठ पढयो श्रीवज्रस्वामीप अणशण करयानो विचार कयौं अने पथ पर्यत पर गया अणशण करी स्वयं मन्त्रार्थ पणले तेमना प्रयेना भक्तिभावथी इद्रमहाराज त्या आया अने पोताना रखने थारे तरफ फेरथी वृक्ष तथा गहन यनने सरया कयौं ते पथतनु नाम ग्यारथो रथार्थ पढथु छे अत्यारे दक्षिण माल्यामा विदिशा (भेदसा)नी पासे आ पर्यत आयो होथानु मनाय छे

तेमना स्वर्गगमननी माथोसाथ ज (१) दशपूर्य (२) घोथु सहनन अने (३) घोथु महथान-प पण वस्तुओ विच्छेद पामो तेमनाथी वज्रशायी शरू थई तेमनो समय समयप्रधान हतो अने पुपनी खातर तेमणे वमर कमी ते परथी फलिनाथ प थाय छे के चैत्यपूजा प धर्मनु अति आउपय अग छे

२. वृद्ध-जैनी वय ७० वष उपरातनी होय तैने वृद्ध कहेवाय केन्लाय आचार्या पम पण कहे छे के जैनी इत्रियो शिथिल-निगल-शक्तिहान थई गई होय ते ६० वष उपरातनी उम्मरवाळा होय तो पण वृद्ध ज्ञाणयो तेनी वैया वच्च करणी पढे, ते माथु आचारनु मारी रीते पालन करी शक नहीं थळी तेनामा म्हाभाविय रीते हृपद-अभिमान होय के हृ वृद्ध न्यु, वीजा तो लघु छे, तेजाने हु बेम नमस्थार करे? इयादि इत्यादि आम छता पण कोई दह-मजघून

संघयणयाळो हाय अने साधुना आचार-विचार बराबर पाळी शक्ये तेम जणांतुं होय ता अपत्यादरूपे तेया वृत्तने पण दीक्षा आपी शक्याय आसंगंधमां विशेष वणत पद्यकल्पभाष्यमां जणावेल छे

३. नपुमङ्ग-जे पुण्यमा पण न होय अने स्त्रीमां पण न हाय तेने नपुसक जाणयो ते वीजा साधुआन दुराचारी बणाये, संयमनी विराधना करे, लोकांमां हानी कराये माटे तेया नपुमङ्गने दीक्षा न आपयी वद्दाच अजाणतां अपाई गई होय तो तेने वाढी मकथो वद्दाच ते स्वयं न चारयो जाय तो तेने भाळ्योने-समजायीने पण वाढयो वद्दाच ते नपुमङ्ग राजा पावे पोताने वाढो मूवथा सयधी परियाद करे अने राजा तनो पण एड तेने गच्छमां राक्षस आपट करे त्यारे सुज्ञ आचार अजर तो मुनिराजे राजान समजायथा माटे वद्देवु थ-" आपना घोशागरमां कोई बुध भाणस होय तो आप तेने माट कयां पगलां भरो ? राजा जयाय आपे के तेने तरत ज वाढो मूव राजानो आयो जयाय सांभली सुज्ञ साधु वद्दे के-आ नपुमङ्ग अमारा ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूपी भंडारने लूटनार-दोषित करनार छे माटे तेने अमारे वद्विपृत करयो ज जोइय " आ प्रमाण छेयटे राजाने पण समजाय वद्दाच घेयायचादिव कोई कारण प्रसंगने अने नपुमङ्गने दीक्षा देखी एदे तो वाय सधाय त्या सुधी राखे, पण तेने क्रिया कलाप कड पण न शीरये पछी वाढी मूने न चाल्यो जाय तो योगीनो येथ पडेगाथी अयत्र मूकी आय आ सयधी विशेष विचरण आवदक वृत्तीमां तथा वृत्तिमां ' पारिद्धावणिया 'ना अधिकारमां आपयामां आवेल छे

४. क्लीष-स्त्रीना निमप्रणधी स्त्रीना अगोपागादिना दर्शनधी, स्त्रीओ साधेना मित्र वातालापधी जेने काम उत्पन्न थाय, स्त्री साधे भोग भोगयथा तीव्र अभिलाषा उद्भवे, कामना येगने रोकी शक्ये नहीं-विह्वल घनो जाय परंतु कामभोगने भोगयी शक्ये नहीं ते क्लीष जाणयो ते स्त्रीओनी पाछळ अंध धरने पर्यां करे, शासननी हेलना कराये, लोकोमा निंदारु पात्र घने माट तेया क्लीषने दीक्षा न आपयी वद्दाच अपत्याद तरीवे दीक्षा आपी होय तो पण वाढी मूवयो

५. जड-प्रण प्रकारना जड छे-१ भाषाजड, २ शरीरजड अने करण जड (१) जे भाषा बराबर न योगी शक्ये ते भाषाजड वद्देवाय तेना पण पण भेद छे-(अ) जलमूक (आ) मग्मनमूक अने (इ) पत्थमूक जडमां कोई वृत्त्या माटे त्यारे जेयो ' यल्यल ' घ्यनि थाय तेनी माफक घोले ते जलमूक जे यलता थका वच्चे हयकी म्हाइने-राचवाइ घोले तने मग्मनमूक जाणयो तेम ज जे यशराओनी माफक अयत्त घाले, तेनुं घचन न मग्मजाय, पयत शब्द मात्र करे तेने पत्थमूक जाणयो भाषा जडने दीक्षा न आपयी वद्दाच घेयायचादिन कारण दीक्षित पर्यां होय तो पण तेने वाढी मूवयो आ सयधी

विशेष स्वरूप पचकल्पभाष्यमा अन आयश्यत् सूत्रनी वृत्तिमा आपवामा आयत् छे (२) शरीरजड-शरारे विशेष स्यू-होय, हृष्टपुष्ट होय, तथा घाका चूका अपयषयाळो होय तो ते विहारमा ज-दो चाली शने नहो, गोवरी लाववामा पण उपयोगी न तीपटे तम ज आयश्यत् क्रिया करता घादणा देवाना ममये उठ-वैठ न करी शने माटे तेया शरीरजडने दीक्षा न आपवी पीत पकला हाय अने सदयागां तरीय बाजा साधुनी जरूर ज होय तय समये तेने दीक्षा आपे परतु कार्य पूर्ण थये तने काढी मूकयो (३) कारणजड-साधुना आचारन अगे जे जे क्रिया यतापीण ते भूली जाय, स्मरणमा न रहे, पढिल्लेहण न करी शने, प्रतिप्रमणादि आयश्यत् क्रिया वारवार भूली जाय, यथापीय तयारे लक्ष न राखे-आजा शरसने दीक्षा न आपवी कारणवशात् आपी होय तो कार्यनी ममाप्ति थये तेने काढी मूकयो

६. व्याधिग्रस्त—अतिसार, भगदर, कोट, शूळ, दीर्घज्वर, जीर्णज्वर इत्यादि व्याधियाळाने दीक्षा न आपवी तेथी समय तथा स्याध्यायादिकनी हानि थाय

७. स्तेन (चोर)—चोरी करे, मागमा लोकोना खीसा कातरे तेया स्तेन (चोर)ने दीक्षा न आपवी, छता काई चोर पातानु व्यसन मूवी दे, चोरी न ज करे, चोरी न करयानी प्रतिक्षा करे तो तेने कारणवशात् दीक्षा आप परतु जेनु चोरी करयानु व्यसन न ज हटे तेने कदापि दीक्षा न आपवी

८. राजद्रोही—राजानो शु हगार हाय, राजानो भडार लूटथो होय, राजानो घात कर्यो होय, राजपुत्रनो द्रोह करनार होय, अगर तो काई पण प्रकारे राजदडने पात्र होय तेने दीक्षा न आपवी

९. उन्मत्त—जेना शरीरमा भूत, प्रेत अगर तो यक्षादिकनो प्रधेश थयेत् होय तथा महामोहनीयनो जेने उदय होय, मिथ्यादृष्टि होय, जेनु मम परवश-पराधीन होय तेने दीक्षा न आपवी

१०. अध—जे अध हाय, धीणक्षी निद्रायाळो हाय, वाणो होय, लुठी होय, नकटा हाय तने दीक्षा न आपवी धीणक्षी निद्राना उदयथो हस्ती प्रमुग्धना दात मची काढ, जीवोनी हिंसा करे, साधुजोनो पण घात करी मार्ग धळी आधळो हाय ते जीवदया न पाळी शने, लोकमा निंदा थाय अपवाद्धी धीणक्षी निद्रायाळाने दीक्षा आपी हाय ता तेने दूर करयो-काढी मूकया अपवात् माणे पाणाने दीक्षा आपी शक्याय परतु आधळान ता सर्वथा दीक्षा न ज आपी शक्याय जा आपे ता विराधक गणाय आ मध्या विशेष दृष्टीकत पचकल्प भाष्य धिगरे प्रथाद्वारा ज्ञानार्थी

૧૧. દાસ—દાસીના પુત્ર હાય, વાપ ઠાકાતા લીધા હાય, યાન (જામીન) તરીકે રાખલેા હાય અગર તા વાહના રોગ હાય તેવા ઠામ ચાકરને દીક્ષા ન આપવી કદાચ દાસના માલીક વદે વ-દીક્ષા આપે તા દીક્ષા આપવી પણ તે અપવાદ માગ જાણના

૧૨. દુષ્ટ—વે પ્રવારના દુષ્ટ છે-(૧) કપાયદુષ્ટ અને (૨) ત્રિપયદુષ્ટ મહા વ્રાધ કરે, અભિમાની હોય, માયા-પ્રપચમા પૂરા હાય તે કપાયદુષ્ટ જાણવો આ સવધમા પક્ સક્ષિત દટા ત આપ છે કોઈ પક્ આચાધને પક્ કપાયદુષ્ટ શિષ્ય હતો પક્ ઘણત ગાચરી માટ જતા તે શિષ્યને સરસવની સ્થાદિદ ભાજી મઢી ગોચરી લઈ પાઠ્યા ઘઢતા તેણે મનમા વિધાર કર્યો વે-ભાજે તો આ ભાજી હુ જ ઝાઈશ સાધુના નિયમ પ્રમાણે ઉપાધ્યે આવી તણે લાવેલ સર્થ ગાચરા ગુરુને ઘતાધી ગુરુપ ત સરસવના ઘધી ભાજી પોતાના આહારાર્થે લઈ લીધા ત સમય તા શિષ્યથી કઈ પણ યાલી શકાય નહાં પણ તે ઘોધી શિષ્યે મનમા સ્વલ્પ કર્યો ક આ ગુરુપ મારી લાવેલી સ્થાદિદ ગાચરી આરોગી છે માટે તના દાત પાઢી નાહુ તો જ હુ ઝરા આ પ્રમાણે માનસિક પ્રતિજ્ઞા કરી ત ગુરુને દેરાન કરવાના છિત્ર જોધા લાગ્યો, પરન્તુ દાંત પાઢી નાહવાનો પ્રસંગ માત્ર ન થાય ધીમ ધીમ આ શિષ્યની ઢીલચાલ અને તેના મનોભાવ ગુરુના જાણવામા આઘ્યા તણ પાતાની પાસે ઘીજોશિષ્ય રાર્યો અને તેને મલામણ પૂધક ઘટ્ટ વ-પલા કપાયદુષ્ટ શિષ્યને મારી સમીપે ન જ આવવા દેવો પશામાં ગુરુપ અતસમય નજીક જાગી પાતે અજણ સ્થોકારવાનો નિરધાર કર્યો અને પાસે રહેલા અ ય શિષ્યને સૂચના આપી વે-“ હુ ઢીધુ સ્યા સુધી ત કપાયદુષ્ટ શિષ્યને મારી પાસે ન લાવશો તમજ ન આવવા દવો ” આ પ્રમાણ કહીન ગુરુ તા સૂઢ ગયા આ ઘાજુ પલો કપાયદુષ્ટ શિષ્ય કોઈ વારણ પ્રસંગ ઘીજે ગામ ઘીજા સઘાઢામા ગયો આ સમય દરમિયાન ગુરુ કાઢધર્મ પામી ગયા શિષ્યો તમના દેદને ઘાસિરાધી આઘ્યા પેલો શિષ્ય આઘતાં તણે આ સમાધાર જાણ્યા તેના ઉદ્દેગનો પાર ન રહ્યો તેને ગુરુના સ્વર્ગ ઘાસનો શોક નહોતો ઘતા, માત્ર પોતાની પ્રતિજ્ઞા અધૂરી રહી ગઈ તેનો શાક ઘતો હતો કોઈ પણ હિસાધે પોતાની પ્રતિજ્ઞા પૂજ કરવાના નિરધારથી તેણે અધ્ય શિષ્યને પૂછ્યુ વે-“ કયા સ્થલે ગુરુની વાયાને ઘોસરાધી છે ? ” મયમીત ઘનેલા શિષ્યોપ જે સ્થાને ગુરુના શરીરને ઘોસિરાધ્યુ હતું તે સ્થાન દર્શાધ્યુ પટલે કપાયદુષ્ટ શિષ્ય ઘીધ તે સ્થલે ગયા અને ગુરુના શરીર ને દાંત શોધી કાઢીને પાઢા નાહવા અને પાતાની પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરી-આવા કપાયદુષ્ટને દોષા ન જ આપથી (૨) જે પરઢીમાં લપટ હોય, ત્રિપયાસત્ હોય તે ત્રિપયદુષ્ટ કહવાય તવાન દાક્ષા ન આપથી

१३. मूढ—अज्ञानी हाय, परवश हाय, घस्तुने घस्तुम्वरूपे न जाण, अतिशय स्नह रान्ने, श्रु यमनस्व हाय तने वीणा न आप

१४. ऋणार्थ—जे काइ राजादिफना दयादार हाय, जेने माथ घणाझानु दु हाय तेने दाक्षा न आपयी आथी व्यक्तित्व दीक्षा आपघाथी लोका निंदा करे व-देवाळिया थरू गघा, घरमा ग्वाया दु कइ न रहु पटले हच वीक्षा लीधी घळी घणा लणदार शरसी पकत्र थइन वेप झुटवी ले, हासी कर माट दीक्षा न आपया

१५. जुगित—त्रण प्रकारना जुगित छ १ जातिजुगित, २ धर्मजुगित अने ३ शरीरजुगित (१) जे हलकी-नीच जातिना हाय ते जातिजुगित कह्याय भगो, चडाल, वाळी, चमार, वणवर, भीळ, दरजी विगरे (२) धर्म जुगित-स्त्रीना पापक भदथा प्रमुख, मयूर, कुषडादिना पालक-पापक, यास ऊपर चढोन नृत्य करनार, शिफारा घूतरा प्रमुख राखनार तेमज वागुरी-जाळ नाख नार विगरे (३) शरीरजुगित-हाथ, पग, नाक तथा कानरहित तेमज पागला, कूषडा, ठांगणा तथा काणा, टुठा विगरे दशमा भेदमा नकगनो पण उल्लेख करत छ यल जर्ही जणावल नथी, परंतु ते पण समजी लेवा जाति तथा धर्मजुगित यनेने दीक्षा न देयी, कारण व ते हलका कुळना होवाथी लोकमा निंदा थाय, आहारादिक न मळे तेमज तना कारणे श्रेष्ठ जातिना शिष्यो प्राप्त न थाय श्रीजा प्रकार ता सधया निपधने पात्र न छे

१६. अवचद—काइ विद्या भणया अगर तो शास्त्र ज्ञानया तथा अमुक समय पथ त उदरपूर्ति करया माट गुरुने कहे व-धु अमुक समय पथन्त दीक्षा लइश अने शास्त्राध्ययन करीश, पछी चारित्र्य मूकी दइश आथा धनार्थी न पण दाक्षा न आपयी कारण व आया देखावथी लाका भ्रममा पडे व साधुआ ता आथा न वर्तनवाळा दइश, लाकान निंदा करवानु कारण मळे

१७. भृत्य—जे काइ रुपियात माट धनिक गृहस्थनी नोकरी करता हाय तम दाक्षा न आपया तने स्वामी आज्ञा आपे ता आपयी

१८. शिष्यनिष्फेदिका—मात पितानी आज्ञा सिधाय नमाडीन जे दाक्षा अपाय त शिष्यनिष्फेदिका (शिष्यनी चारी न अपहरण) कहेयाय आथी गीत शिष्य चारी करी दीक्षा आप ता शासनहीलना थाय, सयमघो पतित कराथ, सवमनी विराधना थाय, राजदरवारमा करियाद थता भय उत्पन्न थाय, आत्मविराधना थयानो पण प्रसंग आय माट शिष्य अपहरण करी

वीक्षा न देवी अपवाद तरोय शिष्यहरण करुं पडे ता तनी विधि श्रीनिशा यचूर्णी प्रमुख ग्रन्थमां छ आया प्रवारनी शिष्यनिष्पेटिका तोसलिपुत्र आचायें आर्यरक्षितद्वरिनी करी हती जे सयधी सक्षित धृत्तात नीचे प्रमाणे छ श्रीआर्यरक्षितद्वरिनु वृत्तात—

दशपुर नामना सर्व ऋद्धिसिद्धिसपन्न नगरमां उदायन नामना समथ जने प्रतापशाळी राजधी राज्य करतो हता तेने पद्धित-शिरोमणि अने स्व वहारण सोमदेव नामनी पुरोहित हता सोमदेवने सुशील अने सत्कारी रुद्रसोमा नामनी सद्गुणी पत्नी हती जेना द्वारा तेन आर्यरक्षित अने फल्गु रक्षित नामना पुत्ररत्नोनी प्राप्ति यइ हती जन्मथी ज युद्धिशाला आ यधु-धेलडीने सुशिक्षित यनाथया सोमदेव पुरो प्रयत्न कर्यो अन पातामा रहेल सर्व ज्ञान तेने विषे ठाल्धु, परंतु ज्ञानसागरमा तरवानी इच्छावाळा आर्य रक्षितने आटला मात्रथी तृप्ति न यइ तणे मातापितानी समति मळधी विशेष विषाभ्यास माटे पाटलीपुत्र नगरे प्रयाण कर्युं

पाटलीपुत्र ते समये आयावर्तना प्रथम पत्तिना शहरामा अग्रस्थाने हतु पद्दर्शनना ज्ञाता विद्वान पंडितो त्या रहेता अत्यारे जे स्थान काशीनु छे तेथु स्थान ते समये पाटलीपुत्रनु हतु सारा आचायना द्वाय नीच रही आयरक्षिते वेदोपनिषदना अभ्यास कर्यो अने पोताना उत्कृष्ट प्रज्ञा तमज शीघ्र प्राद्य-युद्धिथी तेण पोताना सहाभ्यायीआ तेम ज आचायना पण घाह मळधी लीधो अभ्यास सयधी फाय पूर्ण यता ते स्वजन्मभूमि प्रत्ये पाछो कर्यो सोमदेवने मन आ प्रसंग महात्सवरूप हतो पय ता पाताना पुत्र अने विषाभ्यास करी पाछो आयता हतो, तेना बहुमानने माटे तेने लागणी उत्पन्न यइ राजाने आ समाचारनी जाण यता पाताना पुरोहितपुत्रना आदरसत्काराथ राजा पण हायी पर घेसी सामे गयो अने बहुमानपुरस्सर राज-रियासत साथे तेनो नगर प्रवेश कराव्यो आर्यरक्षितने माटे पण जीवधनमा आ अमूदय पळ हती

सोमदेव पुरोहित हतो छता रुद्रसोमा जनधर्मानुयायी हता साध्वी समूहना ससर्गधी जैनमत माट अपूर्य सद्भाष उपज्यो हतो धीमे धीमे अभ्यास करता तणी जीवाजीवादिक् तत्थोना स्वहृपने समजनारी आविषा यनो हती सोमदेव आ जाणतो हता छता ते पण सयधर्म प्रत्ये समभाववाळा होयाथी वषे न आयतो आर्यरक्षितना पुर-प्रवेश ययो त्यारे त सामायिक ल्हने बेठी हती आर्यरक्षिते स्वगृहे आधीने माताने विनयपुरस्सर प्रणाम कर्यो परंतु सात्कारिक व्यापारनो त्याग करी सामायिकमा वेडेल रुद्रसोमा तो पोताना पय ध्यानमा ज लयलीन रही आर्यरक्षितने माताना आवा यतनवी कइक खद उपज्यो तने विचार ययो व-मारा पादित्यने

કારણે રાજાપ અને પૌરજનોપ મારો સચિશેષ આદર સરકાર કર્યો ત્યારે માતા મારા માટે પોતાના મુખમાથી આશીર્વાદનો એક અક્ષર સરસો પણ ઉઘારતી નથી તેને સ્વર ન હતી કે સામાયિક પટલે ક્ષાયષ વ્યાપારનો ત્યાગ એક માત્ર ધર્મધ્યાન સિધાય તેમા વ્યવહારોપયોગી કાર્યનો નિવેશ હોય છે સામાયિક પૂજ થયા યાદ યોગ્ય સમયે આર્યરક્ષિતે માતાને દર્પ નહીં થવાનું કારણ પૂછ્યુ

રુદ્રસોમાપ જાણ્યુ કે પુત્રને સમ્માગ ચઢાયવાનો આ ઉચિત સમય છે પટલે નમ્ર ઘાળીમા કહ્યુ કે-“ પુત્ર ! લુગતિદાયક તારા અભ્યાસથી કે પાટિન્ધયથી હું શી રીતે સંતુષ્ટ થાઉં ? ” માતાના આ વચનો મામલતાં જ આયરક્ષિત ધમવયો તેણે માતાના કથનમા કહ્યું ઝૂઢો મર્મ સમજાયો

વિશેષ પૃચ્છા કરતા રુદ્રસોમાપ કહ્યુ કે-“ પુત્ર ! આ ધૌતિક જ્ઞાન તને ઘહુમાન અપાવશે, તારી કાર્તિક વેલાયશે પરંતુ ત્યાં જ્ઞાન તો તે જ છે કે જે આત્માની ઉચ્ચતિ કરે આત્માને સ-માર્ગના પથે ચાલે જૈનદશનના અભ્યાસ ધિના તારા જ્ઞાન અપૂર્ણ જ રહેવાનું જેમ જલ ધિનાનું મરોવર શોભે નહીં તેમ દૃષ્ટિવાદ ધિનાનું તારું જ્ઞાન શોભશે નહીં ” દૃષ્ટિવાદ પ શું કહેવાય તેમ પૂછતાં માતાપ કહ્યુ કે-“ આપણા નગરને ધિષે તોસલીપુત્રનામના જૈનાચાર્ય છે, તેની પાસે અજે અને તે તને મધ યરનું સમજાવશે ” “ પ્રાત કાલે જઈશ ” ધમ કહોને માતાનો આદેશ આર્યરક્ષિતે મસ્તકે ચઢાવ્યો

માતા માથેના યાર્તાલાપ પઢી આર્યરક્ષિતનું મન ચક્રકોલે ચઢ્યું તેણે વિચાર્યું કે-“ આટલા ધર્મોની વિચારપ્રાપ્તિ માટેનો પરિશ્રમ માતાની દૃષ્ટિ તો ઘૃયા જ નીવડશે કઈ માતા પોતાના પુત્રના હિતને માટે ઉત્કટિત ન હોય ? ધરેલર માતાપ મને સ-માર્ગે લાયલા જ આ પ્રયાસ કર્યો છે, કારણ કે માતા કહ્યુ ઓષધ યાત્રકને પીવડાવે છે તે તેના સ્વાસ્થ્યને માટે જ માતાપ જણાવેલ તોસલિપુત્ર આચાર્ય પાસે જનું અને તેની પાસે અષ્ટય અભ્યાસ કરવો પણ તોમલિપુત્ર પાસે કેવી રીતે જનું ? ધેમ ઘોલનું ? જનાચાર્યના શુ આચાર-વિચારો ને વિધિપ્રણાલિકા હશે ? ” આ પ્રમાણે વિચાર-મથનમા જ તેણે અર્ધો રાત્રિ ધ્યતીત કરી અને તે જ વિચારમા તેને નિદ્રા પણ આવી ગઈ પ્રાત વિધિ આગે પી લઈને જેવામા ગૃહમાથી યહાર નિકલે છે તેવામા પોતાના મિત્રનો મિત્ર શેરહીના સાહાનય સાંઠા લઈને સામો મલ્યો આ શુભ શુકન થયા જાણી આર્ય રક્ષિત આગલ વધ્યો અને ઉપાધય પાસે આવી પહાંચ્યો કેવી રીતે ઝૂપર જનું અને શુ કરવું ? તેનો વિચાર કરે છે તેવામાં દરૂંર નામનો ધ્યાયક ગુરુને ધંદન નિમિત્તે આગ્યો અને તેની પાછલ-પાછલ આયરક્ષિત પણ ગયો

દરૂંરની માફક તેણે પણ તોસલીપુત્ર આચાર્યને ધંદન કર્યું નવો આગંતુક જાણી આચાર્ય તેને તેનું નામ, મોત્ર અને ફુલ સઘથી પૃચ્છા કરતા જણાયુ કે-

राजाप जेनो बहुमानपुरस्सर नगर-प्रवेश कराव्यो हतो ते ज आ पुरोहित पुत्र आयरभित छे बाद तेना आगमननु कारण पूछता आर्यरक्षिते माता माथेनी मपूण घातालाप कही सभळ्याची दृष्टिबाद भणायथा माटे प्रार्थना करी तोमली पुत्र आचार्य पण आ मामळी ज्ञानोपयोग दोधो ज्ञानदृष्टि द्वारा तेमने जणायु ये-ध्रौवन्नस्थामी पछी आर्यरभित प्रभावक आचार्य थशे पन्ले तेने ज्ञात थाणी द्वारा जणायुं ये-“आयरक्षित ! ताने उरमाह प्रशमापात्र छे तारी तेजस्विता पण आ अभ्यासनी लायवान प्रघार कने छे, पर तु अमारी शास्त्राज्ञा प्रमाणे जे जैनी दीक्षा स्वीकारे तेने ज दृष्टिबादनो अभ्यास करावो शक्याप ”

आर्यरभितने तो कोई पण प्रकारे विद्याभ्यासनी लगनो लागी हती अने तेनी पछथाडे पूष्य मातानी प्रेरणा हती पटले विशेष विचार कर्वां वगर तेणे गुहने पोतानी दीक्षा लेखानी संमति दर्शाची आघायश्रीप विचार्युं ये-
“ आयरक्षित हमणा ज पाटलीपुत्रधी सुपंडित पदवी लई आवेल छे, प्रजातो पण तेना परतने पूरेपुरो चाह छे पुरोहितपुत्र छे अने तेने कारणे राजधीने पण बहुमान्य छे पटले जो तेने दीक्षा आपीने अहीं ने अहीं राखीश तो तेना प्रत्ये प्रेम धरावनारा विघ्नकारक थशे ' आ प्रमाणे विचारो तेणे आयरक्षितने ते घात जणाची कशु ये-“ दीक्षा लइने आपणे अहींधी गुपनुप अयत्र विहार करवो पदशे ” आर्यरभिते ते पण स्वीकार्युं अने योग्य मुहूर्तमा आर्य रभित ससारी मटो मोक्षभागता मुमाफर कया जैनशासनमां आ प्रमाणे आ पदेल-वदेली ज शिष्यनिष्पेक्षिवा वनी

जाणे पूर्व तैयारी ज हाथ नेम आयरभिते अल्प समयमा ज पूर्वोतो अभ्यास अवधारी लाधा विशेष विद्याभ्यास माटे तीसलीपुत्रे तेमने ध्रौवन्नस्थामी घामे मौकळयानी विचार कर्वां अने आहा पण आपी आ वाजु ध्रौवन्नस्थामीने स्वप्न आशु ये-पायसधी भरेल पात्रक्षारा में कोई पण अतिविने पारणु कराव्यु परंतु पात्रमा शेष अल्प ज पायस याकी रद्य आर्यरक्षित तेमनी सेवामा हाजर कर्वां अने अभ्यास करावया माटे प्रार्थना करी ध्रौवन्नस्थामीप तेमने अध्ययन करावतां तेओ नवपूर्वना ज्ञानी कया

आ वाजु आर्यरभितना चाह्या जया बाद नगरमा स्हेज वळभळार मच्यो परंतु आयरभितनी समनिधी ज आ वनाय वनेल होयाची तेनो विशेष ऊदापोह न थयो रत्नसोमाप पुत्रवात्मक्यधी दृष्टिबादनो अभ्यास करवा कनी नाव्यु परंतु लाया समथना विरहधी तेनु घातमक्य आयरभितनी भावना करो रहुं हतु रत्नसोमाने आर्यरभितने मळ्यानी उत्कंठा थइ पन्ले पन्पुरक्षितने तेमने तेड्या माटे मौकळ्यो

पन्पुरभिते आपी आर्यरक्षितने मातृस्नेहनु स्मरण कराव्यु आर्यरभिते

जणायु " आ क्षणभंगुर सत्सारमा स्नेह ने मोह केवा ? हाथिप यहार काद्वेला दात शु पाछा अदर जाय छे ? आ सत्तार ज आयो विचित्र घीनाओधी भर पूर छे मोहराजा आ जीवने विविध रूपे नचात्रे छे अने आपणे नटनी माफक आ सत्तार-रगधूमि ऊपर नाचीप छोप " याद फज्जुरक्षितने पण प्रतिबोधी प्रश्न्या प्रहण कराथी

नव पूर्वनेो अभ्यास तो सरलताधी कर्षा याद आर्यरक्षिते दशमा पुयनो शरुआत करी, परन्तु अस्यास सुधी न जणायेल तेथो अत्र हये तेमने जणाया लाग्यो कठिन भागाओ, दुर्गम गमक, दुष्कर पर्याय अने समान शब्दोना अर्थ शीघ्रता तेमनी बुद्धि हये बाक्या लागी, छता पण हद मनोयलधी अध्ययन शरु राख्यु परन्तु कटाओ प्रतिदिन यधया लाग्यो एकदा तेमणे श्रीवज्रस्यामीने एकतमा पूछ्यु के-" हे भगवन् ! हजु मारे केन्हु अध्ययन करवु शेष रक्षु छे ? ' यग्रस्यामीप तेमनो हृदयगतभाव जाणी ल्ह पटलु ज कक्षु रे-" तेनो विचार न करो, अभ्यास शरु राखो मनने चषण न बनया धो " आ प्रमाणे केन्गेय समय व्यतीत थया याद पुन पूछ्यु तयारे श्रीवज्रस्यामीप शानवाणी द्वारा जणाव्यु रे-" हजु मरमथ प्रमाण भणया छो अने मेरुपर्यंत प्रमाण बाकी छे अध्ययनमा कटाओ न लायो " लज्जाने गीधे आर्यरक्षिते अध्ययन शरु तो राख्यु परन्तु मन पायु हटतु जतु जणाव्यु तेपटे माताने मळया जवाना आशयधी तेमणे श्रीवज्रस्यामी पासि विहार करयानी आशा मागी श्रीवज्रस्यामीप ज्ञानदृष्टिधी जोयु तो तेमने जणाव्यु के आर्यरक्षित हये विशेष अभ्यास करी शकशे नहो, कारण के स्यम फण मिथ्या न थाय ममग्र पायसमाथी शेष बाकी रक्षु हतु पटले आर्यरक्षित ममग्र दशे पूर्वनेो मारा हाग लाभ प्राप्त करी शकशे नहो मार्ग आयुष्य हये अति अल्प छ अने आर्यरक्षित पुन आ स्थले आयशे ते पहेला तो दु काळधर्म पामो जइश ' भाविभाव जाणी श्रीवज्रस्यामीप तेमने आशा आपी आर्यरक्षित विहार करी पाटनीपुत्र आख्या अने दीक्षागुरु तोमंगीपुत्र आचार्यने मळया त्याधी विहार करी जमस्थान दशपुर आख्या राजाप अत्यंत यहुमानपूर्वक मामैयु क्यु केन्लाक समयनी स्थिरता दरमिधान तेमणे पोताना माता, पिता, स्वजनमयधीधर्म तेम ज केन्लाक भय्य प्राणीने पारमेश्वरी दीक्षा आपी

श्रीवज्रस्यामीना कालधर्म पाप्माना समाचार आर्यरक्षितने मळता तेमने पोताना अपूर्ण रही गयेला अभ्यास माटे पश्चात्ताप थयो, परन्तु तयारे पाते प्रथम धार ज तामलीपुत्र आचार्यने मळया जता हता 'याने ज माढानव शेरहीना माठा मळया तनु तारतम्य हये तेमने समजायु माढानव माग प सृचन करता हता के माढानव पूर्व पर्यन्तु ज्ञान तमने प्राप्त थगे

पूर्वना अभ्यासने लीजे आर्यरक्षितनी शक्ति अनेक दिशाओमा विस्तृत

ઈ દત્તી તેમનુ જ્ઞાન-ચલ્લ અનેક શક્તાના સમાધાન કરયા શક્તિમાન ગીષદતુ પક્ષા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમા શ્રીસીમધરસ્વામીને ઘંઘન કરયા ગયેલ શક્તે પ્રભુને પૃચ્છા કરી કે-“ દે સ્વામિન્ ! આપના જેવુ નિગોદનું સૂક્ષ્મ સ્વરૂપ ભરતક્ષેત્રને વિષે કોઈ જાણે છે ? ” પરમાત્માપ શ્રીઆર્યરખિતમૂરિનુ નામ આયુ પત્તે તેમને જીવાની ઇચ્છાથી ઇદ્ર યુદ્ધ દ્રાહ્મણનુ રૂપ ધારણ કરી મધુરાનગરીમાં આઘ્યા અને ગુરુ સમીપે જઈ નિગોદનુ સ્વરૂપ પૂછયુ પટલે ભગવતના કથન મુજબ જ સુરિધીપ યથાસ્થિત નિરૂપણ કર્યુ ઇદ્ર તેમની આધી શક્તિથી અત્યંત રજિત થયો ઘાદ વિશેષ પરીક્ષા માટે તેમને સ્થ આયુષ્ય મંયધી પૃચ્છા કરી ત્યારે ગુરુશ્રીપ ચિહ્ન, આકૃતિ અને લક્ષણ વિગેરે જ્ઞાનથી જાણીને માગરો પમનુ આયુ જાણવુ આ સામઠ્ઠી અત્યંત હર્ષ પામેલા શક્તે શ્રીસીમધરસ્વામીપ કહેલ મધ વ્યતિકર તેમને સમઠ્ઠાઘ્યો અને પોતાના આગમનનો નિશાની તરીકે ઘસતિનુ દ્વાર ખેરવી દીધુ ઘહાર ગયેલા શિષ્યો ડ્યારે આઘ્યા ત્યારે તેઓ વિસ્મય પામ્યા અને ઉપાશ્રયનુ દ્વાર શોધયા લાગ્યા ત્યારે ગુરુના દર્શાવિયાથી શિષ્યોપ પ્રવેશ કર્યો ડ્યારે ગુરુપ તેઓને ઇદ્ર-આગમ સયધી વ્યતિકર કહી સમઠ્ઠાઘ્યો ત્યારે શિષ્યોના આત્મામા આશ્રયની અવધી જ ન રહી તેમના જીવનનુ મધશ્રેષ્ઠ કાય તે શાસ્ત્રજ્ઞાનને ચાર અનુયોગમા વિમલ્લ કરવું- દ્રધ્યાનુયોગ, ધરણકરણાનુયોગ, ગણિતાનુયોગ અને ધર્મકથાનુયોગ* ધીઆય રખિતમૂરિના સમય પૂર્વે માધુઓ માધુ પાસે અને સાધ્વીઓ સાધ્વી પાસે આલો ઘના પ્રહણ કરતો પરન્તુ ત્યારઘાદ સાધ્વીઓપ પળ સાધુ પાસે જ પ્રાયશ્ચિત્ત પ્રહણ કરવાનો નિયમ કર્યો

શ્રીઆર્યરખિતમૂરિ જ્ઞાનપ્રધાયના કરી સ્વર્ગે સચર્યા તેમના શિષ્યો પક્ષી દુયત્તિકાપુષ્પમિત્ર, પન્ગુરખિત અને વિષ્યમુનિ વિગેરે મહાપ્રાહ્મ અને વિલ્લખ્ણ મુનિયરા જ્ઞતા

આ અદાર પ્રકારો પુરુષને ધીક્ષા દેયા સયધી વિચારધાના છે ઊપર જનાયેલ અદાર પ્રકારના પુરુષોને ધીશ્વા ન આપથી આ અદાર પ્રકારો સ્ત્રીમયધી પળ જાણયા પરન્તુ સ્ત્રી નપુંસક ઘોને જાણથી તે સયધી જનાયતા કહે છે કે-તે પુરુષ નપુસકને સેયે તયા સેયાને તેમજ પુરુષનો યેશ ધારણ કરી સેયે તેમ જ સેયાયે તેને સ્ત્રી નપુસક જાણથી તે સ્ત્રીવેદ તયા નપુંસકવેદ પમ ઘને ઘદની પદનાગી હોય છે સ્ત્રીઓને માટે ઊપર જનાયેલ અદાર ભેદ ઉપરાત યોજા પળ ઘે ભેદ હોય છે જે નીચે પ્રમાણે-

૧૧ ગર્ભવતી-ગર્ભવતી સ્ત્રીને ધીશ્વા ન દેધી કારણ કે અસતીપોષણનો

* આ ચાર અનુયોગન વિમલ્લ કરવાની તેમ જ નિગોદના સત્ય સ્વરૂપ સયધી હકીકત કટલાક આધાર્યો ધીદાલકાધાયના નામે વચાવે છે તે સત્ય કેવલિગમ્ય છે

दोष लाग, वाळकने त्यजो देउ पडे तमज ऊचा उदरने जाहने लोको निंदा करे

२० सवन्सा-जे छीने घाळक धावतु हाय तने दीक्षा न आपवी अतराय दोष लाग, लोको अर्षणवाद बोले

हथ नपुंसक सन्धी वर्णन करता 'शास्त्रकार जणाचे छे वे-नपुंसको सोळ प्रकारना छ, ते पेकी दीक्षा माट दश याग्य नथी, ज्यारे छ योम्य छे जे दश अयोम्य छे ते नीचे प्रमाणे जाणवा-

“ पडए १ वाङ्ए २ कीवे ३, कुभी ४ ईसालुए ५ चिया-सउणी ६ तर्कमसेवी य ७, पक्खियापक्खिए ८ इय ॥ ४ ॥ सोगधिए अ ९ आसत्ते १०, दस एए नपुसगा । सकिलिड्ड ति साट्टण, पच्चारोउ अकप्पिया ॥ ५ ॥

१ पडक, २ घातिक, ३ कलीघ, ४ कुभिक, ५ इव्याळु, ६ शकुना, ७ तर्कमसेवी, ८ पाक्षिकापाक्षिक, ९ सौगधिक अने १० आसक-आ दश प्रकारना नपुंसका अशुभ परिणामघाळा हावाथी दीक्षा आपवा योग्य नथी

१. पडक-जे पुरुष पुरुषाकार लिंगधारी होय परंतु जेना हाथभाव, गति विंगरे छी जेवा होय ते पडक-नपुंसक कडेवाय तेना छ भेद छे-(अ) महिला स्वभाव-चालघानी गति मद हाय, चालता चालता पाटु वाळी जुप, शका पूर्वक चाले, शीतळ अने कामळ शरीर हाय, छीनी माफक हाथ हलाघवा पुवक घाले, छीनी पेठ हाथना लटका-मटका-चेनचाळा करे, पेट ऊपर तिच्छीं जमणो हाथ राखे, तथा डावा हाथनी कोणी पेट ऊपर स्थापन करी हथेली ऊपर मुख राखी ऊभो रहे, पाताना घावने धारधार हाथथी स्पश करे, शरीरे घब्र धारण न करेल होय ता हाथघडे छाती, हृदय विंगरे टावे, बोलघाना समये आसना भुवा उधा-नीवा करे, ट्रीना घरेणा पहेरघातुं विशेष मन करे, पुढपोनी सभामा वेसता भय पामे-सकोच थाय, छीनी सभामा वेसे तो आनद पामे, छीना काम जेवा व-राधनु, पीरसवु, खाडवु, साधवु विंगर वाय करघामा कुशळ होय त महिलास्वभाव (श्री) स्वरभद-छी जेवो अगर ता पुरुष जेवो स्वर न होय (ई) वर्णभेद-छी तथा पुढपथी विघ्न वर्ण होय (ई) पुरुषविहू भोटु तथा जाडु हाय (उ) छी सरखा कोमळ घाणी होय अने (ऊ) छीनी माफक पशाय करे पटले क 'छरछर' श्वनि करता छीना पेशायनी माफक मातय करे तेमज तेना पशायमा फीण न होय-आ छ प्रकार पडक-नपुंसकना लक्षण जाणवा

२. वातिक-जेतु लिंग कारणे अगर तो धगर प्रयोजने पण स्तब्ध-शात होय, छीनी साथे भोग भोगयता दीर्घ समये मैथुन कर्म करवा लायक वाय

३. क्लीब-तेना चार प्रकार छे (१) नम्र खाने निरगोने जेनु मन शोभ पाम, मनना वग राकी न शके त दृष्टिकीय, (२) जे खीना ध्वनि मात्र सामग्री मननो वग न राकी शय ते शब्दक्लीब, (३) जे खीना स्पर्श महन न करी शके त अभ्रिय क्लीब अने (४) क्लीब बालाध्या मात्रधी जे मैथुनना मना रथवाळा त आमत्रित क्लीब.

४. कुम्भिक-जेने मोहनीयता प्रयज उदयधी धातु निकळयाना समये लिंग तथा अड यने कुम्भनी माफक फली जाय-विकारयत घनी नाय ते

५. इष्यालि-कोइ बीजाने छी साथे भोग भागवती नाइने तेनी इष्या वने

६. शकुनी-चफला, पारेयानी माफक चारधार मैथुन सेवन कर्या करे तेम ज ह्रमेशा विषयमा ज आमत्त रहे

७ तत्कर्मसेनी-पोताना लिंगमाधी धीय निकळया पछी, जेयो रीते कृतरा पोताना लिंगने चाट छे तेनी माफक स्वर्लिंगने चाटे

८. पाक्षिकापाक्षिक-शुक्लपक्षमा काम भागनो तीव्र अभ्रिलाप होय परतु कृष्णपक्षमा शात हाय अगर तो कृष्णपक्षमा भद्रकामेच्छावाळो होय परंतु शुक्लपक्षमा शात होय पटले घे एक पक्षमा नपुसक अने एक पक्षमा पुरुष अर्थात् जे पक्षमा उदय ते पक्षमा अत्यंत वेदोदय हाय ते पाक्षिकापाक्षिक बली बटलाक मास तथा छ मासमा घे पखवाहिया खी तथा पुरुषयेदना उदयवाळा हाय छे, तमज नपुसकयेदना पण हाय छे ते पाक्षिकापाक्षिक

९. सौगधिक-पोताना लिंगने साध जाणीने तेमज लिंगने आंगळी लगा दीन स्य त

१०. जीसक्त-भोग भागवता धीर्य रखलित थइ गयु, हवे धीनी चार भाग करयानी शक्ति नधी त्वारे पोते खीने आलिंगन आपीने रहे

आ दशे प्रकारना नपुसका दीक्षा आपवान लायक नधी

कोइ शंका करता कह छे य-पुरुषमा पण नपुंसक कथा अने अर्ही पण नपुंसक कथा ता ते यने वच्चे शो तफायत छ ? आनो जवाय जणावता कहे छ य पून तो पुरुषना जेधी आहृतिना नपुंसक कथा छ अने अर्ही तो नपुंसक जेधा आहृतिना नपुंसको घणव्या छे छिया सधधी पण यम ज जाणी लेखु

हय दीक्षाने लायक छ नपुंसको जणावता कहे छे के-“ वदिए १ चि पिए २ चेन, मतओसहिउवहए ३-४ । इसिसचे ५ देवसचे ६, पञ्चारेज्ज

નપુમ્ણ ॥ ૬ ॥ ” ૧ વદ્ધિતક, ૨ ચિપ્પિક ૩-૪ મત્રોપધિનમુપદત, ૫ ઋપિ શાપિત અને ૬ દેવશાપિત-આ છ પ્રકારના નપુસકોને પ્રમાણિત કરવા.

૧ વદ્ધિતક-રાજાના અત પુરમાનોકી કરનાર(વચ્ચુક્રી)ની ઘાટપચમાથી જ અઢગાલકને છેદી ગામવામા આધ્યા હાય તે ઠ્રિમ નપુસકો વદ્ધિતક જાણવા

૨. ચિપ્પિક-અમ્મતા થવા જ જેના અઢ આગત્રીયઢે મમઢી નાલ્યા હોય તે આ ધને જણાયેલ મદમા ચાક્રમ નપુમકપેદનો ઉદય થાય તા શામાટ ઢીક્ષા આપથી ક્રોશ્પ । ૫ શંકાના નિરમન માટે વહે છે ધે-તેઆમા કેટગાકને ઉપશમ થદ જાય છે પટલે તેજા ઠ્રિમ નપુસક છે પણ સકિલટ(અશુભ)પરિ ણામી નથી માટે ઢીક્ષાને લાયક છે

૩-૪ મત્રોપધિનમુપદત-મત્રના પ્રમાથથી પુરુપવદ્ દળાવાને કારણે નપુસક વદ્ થયો હોય પવા વેટલાક મત્ર, જપ્ર હોય છે જેના યોગથી કુલઢી પ્રમુગ જમોનમા ઢાટ તા જિંગ નિ સત્ય ઘની જાય અને ઠ્રિમ નપુમક ઁને પથી જ રીત ઔપથી તથરાધીને પણ નપુંસક ઘનાયો હોય આ ધને પ્રવારના નપુમકા ઢીક્ષાને લાયક ઢે

૫. ઋપિશાપિત-કાઈ તપસ્વી ઋપિ આપ આપતા વહુ હાય વ-“ મારી તપશ્ચયાના પ્રમાથથી તુ નપુંમક થઈ જા ” ૫ પ્રમાણે જે નપુસક ઘનેલ હોય ત પણ પ્રમજ્યા લઈ શકે છે

૬. દેવશાપિત-દેવ આપ આપીને નપુસક ઘનાયેલ હાય

આ ગીત વિચારતા ઈઢનાઢીશ મેઢા ઢીગા ઢેવાને યોગ્ય નથી આ મયધ મા અપયાદ અને ઉત્સર્ગમાર્ગ જાણવા હોય તો નિશીથશૂર્ણા પચવરુપમાલ્ય શૂર્ણા, વ્યયદારશૂર્ણા પ્રમુગ પચામીના યુત્રો તથા પ્રધો જાયા

જે આચાય સામાચારી ન મળાય તે શુદ્ધ સમાન જાણવા આચાર્ય જિહવા ઢારા વેલાને ચાટ, જાઢ લઢાયે તેને પણ ઘેરી મટશ જ જાણવા તે સત્થે વિગેથ ઘૂત્તાત જણાયતા વહ છે-

જીહાણ વિલિહંતો, ન મદ્ઓ સારણા જઈ નરિથ ।

દ્ઢેણ વિ તાઢતો, સ મદ્ઓ સારણા જત્થ ॥ ૧૭ ॥

[જિહ્વમા વિલિહન્, ન મદ્ક' સારણા યત્ર નાસ્તિ ।

દળ્લેનાપિ તાઢયન્, સ મદ્ક' સારણા યત્ર ॥ ૧૭ ॥]

ગાથાર્ય-જે આચાર્ય શિષ્યોને સ્નેહપૂર્ક ચુવન કરે છે, પરન્તુ હિતમાર્ગ

मा प्रवृत्ति करावनार तथा स्वकर्तव्यनु स्मरण करावनार सारणा, वारणा, चोयणा अने पढिचोयणा न करावे-न समजावे ते आचार्य श्रेष्ठ नथी-कल्याणकारी नथी, परन्तु जे सद्गुरु समीपे रहेता छता सारणा, वारणादिक थता होय अने कदा चने दड आदिवडे ताडना करे तो पण ते श्रेष्ठ-हितकारी छे १७

विवेचन-सुवणनी शस्त्रला शा कामनी ? शृंगला सोपानी हाया छता पण ते यधनपारक ज छ कोर आचाय शिष्य प्रत्ये गम तेडलो वात्सल्यभाय धरा घता हाय, स्नेहभाय राखता होय, मस्तक पर चुयनादियडे प्रेम दर्शावता होय छता पण ना ते शिष्यने संयममार्गमा प्रवर्तावे नही, सारणा, वारणा, चोयणा अने पढिवायणारूप धर्मश्रुत्य समजाव नही तो ते आचार्य शुभेच्छक न गणाय सारणा, वारणा इत्यादिक क्रिया जो न थाय ता साधु प्रमाद्री घन, सुप्तशीलिया थाय अने धीमे धीम अथ पतनना मार्गे आगळ घथे सारणी-हितकारी कार्यमा प्रवर्ताव, उपदेश आपे वे- 'तारे गमन करती घसते इयासमितिपूर्वक चालवु, आ काय ते सोडु कर्यु, तेनु स्मरण राखजे अने करी तेनु अकार्य न करीश ' वारणा-विपरीत मार्गधी नियर्तारूप ' हे साधु ' आतु अशुभ थाय हथथी करशो नही, आ काय तमारे करथा लायक नथी, आ कार्यथी तमारु अहित-अकल्याण थरी ' आ प्रमाणे पापकारी कायथी पाछो घाले त वारणा चोयणा- 'तमारा जेथाने आम करयुं अयुक्त छे ' पम जे कहेवु ते चोयणा दा त ' हे साधु ' आतु अकार्य न करशो, पम में कइया छता तमे कर्यु ती तम दोषता भागी थया, चारिप्रमा स्खलन थयु, अतिचार लाग्यो, तमारा जेवाप तो आतु अकार्य-अशुद्ध आचरण न करवु सोइय. ' आ प्रमाणे वारधार कराती प्रेरणा ते पढिचोयणा

आथी धारे प्रकारनी प्रणालिका जे गच्छमा नथी ते आचार्य हितसाधक न जाणथा घळी जे आचार्य दडे-ताडन-तजनादि करे परन्तु सारणा, वारणा दिक करेत आचाय सारा जाणथा ते ताडनादिक करे छते पण शिष्यना हितने माट, घळी चारिप्रमा विराधना थथा देता नथी ताडन-तजेन करे तो पण सारणादिक करता होय तेथा आचार्य समीपे रहेवुं परन्तु लाड लढावता होय, रमत करावता हाय परन्तु चारिप्रना आधाररूप सारणादिक न होय तो तेथा आचार्य नी पासे न रहनु प आ गाथाना भाषाथ छे ऊपर पदर तथा सोळमी गाथामा आचार्य शिष्य-शुशु क्यार कइथाय ते जणाव्यु, हथ शिष्य गुरुनो घेरी कथी रीते घने ? ते जणाव छे -

सीसो वि वेरिओ सो उ, जो गुरुं न विवोहए ।

पमायमइराघत्थ, सामायारीविराहयम् ॥ १८ ॥

[શિષ્યોઽપિ ધૈરી મ તુ, યો ગુરુ ન વિનોયયતિ ।

પ્રમાદમદિરાપ્રસ્તમ્, સામાચારીવિરાધકમ્ ॥ ૧૮ ॥]

ગાધાર્ય-નિદ્રા, વિકૃયાદિક પ્રમાદરૂપી મદિરાપદે જેનું જ્ઞાન આદૃત્ત ધર્મે ગયું છે તેવા તેમના સામાચારીના વિગ્રાધક ગુરુને હિતોપદેશ દ્વારા જે ધર્મમાર્ગમાં સ્થાપન ન કરે તે શિષ્ય પણ શત્રુ મદ્ય જ છે ૧૮.

વિવેચન-પદ્ધતિ તથા મોઢમો ગાયમા શત્રુમદ્ય આચાર્ય સચ્ચી ઘર્ષણ કર્યું, હવે આ ગાયમા શિષ્ય શત્રુ જેવો ક્યારે યને-શિષ્યને શત્રુ ક્યારે જાણવો ? તે સચ્ચી નિરૂપણ કરવામાં આવ્યું છે. જો આચાર્ય અથવા ગુરુ નિદ્રા, વિકૃયાદિક પાંચ પ્રકારનો પ્રમાદરૂપી મદિરાપદે આમલ્લ હોય, તેમના જ રાજ્યાપચ્ચયા રહેતા હોય તો તેને સાચો ઉપદેશ આપવો, જ્ઞાનમાર્ગનો પ્રેરણા કરવી તેમજ શ્રીચીત રાગ પરમાત્મા પ્રકૃષ્ટ સામાચારીનું યથાર્થ પાઠન ન કરે તો તેને પંચાચાર, પ્રતિષ્ઠમણ અને પદિલેહનાદિ ક્રિયામાં પ્રવૃત્તાયી, યીજાને પણ પ્રવૃત્તાય પ્રરણા કરવી-આ પ્રમાણે જો શિષ્ય ગુરુને સામાજ ન લાગે તો તે શિષ્ય શત્રુમદ્ય જાણવો આપણે આ જ પ્રથમા શત્રુઆચાર્યનો કથામાં (૫ ૩૦ થી ૪૧) જો મળ્યા છીએ તે પ્રમાદી અને ક્રિયાશૂન્ય ઘનેલા શત્રુઆચાર્યને તેમના પથક તામના શિષ્યે પુનઃ મયમમાર્ગમાં સ્થિર કરવા હતા જો આ પ્રમાણે શિષ્ય સ્વગુરુને પુનઃ સ્થિર ન કરે તો તે શિષ્ય પણ શત્રુમદ્ય જ મનાય માતા-પિતાનો પ્રત્યુપકાર કરી કરી શકાતો નથી તેમ જી-ગુરુ ક્રિયાશૂન્યનો પણ પ્રત્યુપકાર કોઈ પણ પ્રકારે કરી શકાતા જ નથી માત્ર જો ગુરુને સ્વધર્મમાં સ્થિર કરે, તેને પતિત ઘર્ષણ અટકાવે અને મીઠામાગતા પથિય ઘર્ષણ તો જ કરી શકે અશ તમના ઉપકારનો વડલો ઘડી શકે શ્રીસ્થાનાગદ્યપ્રમા(સ્થા. ૩ ઉદ્દેશો ૧, સૂ. ૧૩૦) આ સગ્ધી વિચરન કરતા જણાયું છે કે-“ તિષ્ઠ દુષ્પટિયાર સમણાઉમો ! ત-અમ્માપિઉમો ૧, મદ્દિસ્મ ૨, ધમ્માયરિયસ્સ ૩, સપાતોઽવિ ય ણ કંઠે શુરિસે અમ્માપિયર સયપાગ સહસ્મપાગેહિ તિલેહિ અન્નમેત્તા સુરમિણા ગમ્મવદ્ધુણ ઉચ્ચદ્ધિત્તા તિહિ ઉદ્દગેહિ મજ્જાવિત્તા સન્વાલકારમિભૂમિય સ્સેત્તા મણુન્ન થાલીપાગમુદ્ધ અદ્ધારમરન્નાઉલ ભોયણ ભોયોત્તેત્તા જાગ્ગીતે પિદ્ધિવહેમિયાણ પરિવહેજ્જા, તેણાવિ તમ્મ અમ્મા પિઉસ્મ દુષ્પટિયાર દ્વડ । ” યજ્જા જણા કૃપ્રતિકાર છે ઘટલે તે યજ્જા પ્રત્યુપકાર કરવો તે અતિ કટિત છે ૧ માતા-પિતાનો, ૨ ભર્ષા-સ્થામી-માલીકનો, આપણને સુખી કરે તેના અને ૩ ધર્મપિતા-ધર્મગુરુનો, જેણે આપણને મમવિત પમાદુરુ દાય તેનો

(૧) કોઈ પુણ્ય પોતાના માતાપિતાનું સહસ્રભાજી તેલચરે મર્દન કરે, એમ કરીને

તેનો સંતાપ-વદ્દ દૂર કરે, પછી સુગંધી પદાર્થવદ્દે ઉવદ્દળ કરે-પીઠી કરે, પછી શુદ્ધ સુગંધી જલ્લવદ્દે ષણ ધવત સ્નાન કરાવે, પછી ઉત્તમ આભૂષણો અને ંષ્ટ વસ્ત્રો પહેરાવે, પછી મનપમદ્ પદે તેવો સ્વાદિષ્ટ અદાર વ્યજન (પદાર્થ) યુષ્ મોજન કરાવે, તેમની જિંદગી પયત પગવપી રૂપાદિવ ઘેવાવ્વ કરે, પાતાના સ્વધ પર ઘેમાઢી ચાલે અર્થાન્ તેમને લેશમાત્ર ષણ દુષ્ચી ન થયા દે છતા પળ શાટ્યકાર મગયત કહે છે કે તે પુત્ર માતપિતાના ઉપકારનો વદ્દલો ઘાટી શક નહીં પરન્તુ જો તે પુત્ર માતપિતાને વેષલિપ્રરૂપિત ધર્મ મમજાવે, તેમા સ્થિત કરે, ધર્મનિયામા અનુમોદન આપે તો તે પુત્ર માતપિતાના કરેન્ ઉપકારનો વદ્દલો ઘાટી શકે, કારણ કે વહુ છે કે-ધર્મસ્થાપનસ્થ મહોપકારક-ત્વાત્ | અર્થાન્ ધમપ્રાપ્તિ કરાવવાથી મહાઉપકાર થાય છે આ પ્રથમ દુષ્પ્રતિકાર જાણવો

(૨) કોઈ વક્ શ્રેણી પોતાના દરિદ્રી ગુમાસ્તાને-નોકરને પોતાનો સંપત્તિથી ધનવત્ત ઘનાવે, પછી તે મ્નય ક્રમે ક્રમે અનેક પ્રકારે ધનપ્રાપ્તિ કરી અતુલ મમુદ્ધિયાલ્લો ઘને અને વિવિધ પ્રકારના મોગધિલાસો મોગવે ત્યારવાદ જે પ્રથમ શ્રેણી હતો તે ધર્મપ્રમાયે નિધન-દરિદ્રી ઘની જાય અને વિચારે કે- 'મારો નોકર વિપુન્ ધનરાશિયાગો ઘયા છે માટે ત મને વર્દ્ધક આપશે' -આ પ્રમાણે ધારણા કરીને પોતાના પૂર્વના ગુમાસ્તા પાસે જાય ત્યારે તે નોકર વિચારે કે- 'હુ દરિદ્રી હતા ત્યારે આ શેટના જ પ્રતાપથી ધન-સપ્તિયાલ્લો ઘયો મુ માટે આ મવ સપત્તિ તેમને આપી દુ ?' આ પ્રમાણે વિચારી સ્વ મ્મદિત્રી શેટને અર્પણ કરો દે તો પળ પોતાના શેટના ઉપકારનો વદ્દલો ન ઘટી શક પરન્તુ જો તે શેટને ંજિનેશ્વરમગયતમાપિત ધમ પમાઢે તેને મમવિતી ઘનાવે તો તેના ઉપકારનો વદ્દલો ઘાટી શક આથી જ રીતે રી પોતાના પતિને ધમ પમાઢે, પ્રધાન રાજાને ધર્મ પમાઢે રૂપાદિવ ઘોજો દુષ્પ્રતિકાર જાણવો

(૩) કોઈ શુદ્ધ ચારિત્રપાત્ર, ત્રિયાતમ્બર, પાર મહાપ્રતોનુ યથાર્થ પાલન કરનાર માધુ દાય, તેની પાસે કોઈ વળ મ્બવ્ય પ્રાણી આથી વદ્દે અને તેમની પામેથી ઘીતરાગ ધમતુ ઘવત્ત માખલીને તેની મદ્દળના કરીને, તેનો રૂઢી રીતે સ્વોકાર કરીને, તેનુ ઘવાધ રીતે પાલન કરીને તેમજ પ તાના આયુષ્યે મુધુ પાત્રીને ચાર નિવાય પેઠી (મઘાપતિ, હ્યતર, ડ્યોતિથી અને ઘેમાનિવ) વાઈ વળ વક્ નિવાયમા દેવ તરીક ઉપજે વાદ અવધિજ્ઞાનથી જાતા તેને જણાય ઘ-મારા ધમગુરુ અમુષ્ શશ્રમા છે, પરન્તુ ત્યા તુષ્કાલ ઘત ંે ઘલ્લે પાતાના ગુન્ને લેશમાત્ર વક્ ન પદે તે માટ તેમને ત્યાથી ઉપાઢીને સુમિલ્લ-સુવાલ્લવાલ્લા દેશમા મ્વ અથવા તા મયક્ક અઘીમા મૂલ્યા પદ્ધયા ઠાય ત્યાથી ઉપાઢીને ઘમતિયાલ્લા સ્થાનમા મૂર અગર તો તેમના શરીરમા ઘણા મમયનો વ્વાધિ હોય તે દૂર કરીને તમને નિરોગી ઘનાવે તો વળ તે ધર્માઘાય કરલા

उपकारनो बहलो बली शरी नही, परन्तु कदाच ते धमगुग् मयमधी पतित थया होय, तेमनी धर्मधरदा ओछी बती जती होय, उग्मार्गन् मेथन करी रथा होय त्याचे देखलोकथी आधीने, वैचलीभगवतप्ररूपित धम कहीने तेमा तेमने पुन स्थिर करे तो पूय करेन तेमना उपकारनो बहलो बली शके.

आ मयधमा विशेष जीग अणायता बहे ते ते-मातापिता धिगेरेनी प्रत्युप कार थई शके ते परन्तु धर्मगुग्ना तां आ लोक अने परलोकमा पण पुणेपूरो प्रत्युप कार थई शकतो नथी, पणले र आ मयमा गुग् मत्रिशेष दुष्प्रतिकारक ते श्रीउमास्थातिगात्रक-महाशये श्रीप्रशमरतिप्रथमा कथु ते ते-“ दुष्प्रति- कारी माता-पितरौ स्वामो गुरुश्च लोकेऽस्मिन् । तत्र गुरुरिहामुत्र च, सुदुष्करतर- प्रतीकारः ॥ ” पणले व मातापिता, पोषण करनार शेट तथा धमगुग् आ लोक ने धिगे दुष्प्रतिकार छे, तेमा पण धमगुग् तो आ लोक अने परलोकमा पण दुखे करीने प्रतिकार करथा योग्य ते अर्थात् मानापिता धिगेरेने जा धर्ममा स्थापन करीय तो आ लोकमा अनृणी थयाय परन्तु गुग्ना अनृणी आ लोक ने परलोकमा पण थई शकतु मुझेल छे

आटला माटे ज आ अदारमी गाथामा कथु छे वे-जो आचाय उग्मार्ग गामी थया हाय, धिपरीत मिया करता होय तो तेना शिष्ये तेमने पुन धर्म मार्गमा स्थापन करथा, तेमने स्थिर न करे तो तेथा नेलाने धैरी-शशु मरुश जाणथो आ अदारमी गाथामा गुग्ने प्रतियोध आपयानो शिष्य माटे निर्देश करी, परन्तु शिष्ये पोताना प्रमादी गुग्ने नथी रीते समजावथा ते माटे नीचेनी गाथा दर्शावता बहे छे वे-

तुम्हारिसा वि मुणिवर !, पमायवसगा हवंति जइ पुरिसा ।
तेणन्नो को जम्हं, आलवण हुज ससारे ? ॥ १९ ॥

[युष्मादृशा अपि मुणिवर !, प्रमादवडागा भवन्ति यदि पुर्याः ।
तेनाऽन्य. कोऽस्माकमा-लम्बन भविष्यति ससारे ? ॥ १९ ॥]

गाथार्थ-हे स्वामिन् ! हे गुरुदेव ! जापना जेमा पुरप पण जो प्रमादवश थई जाय तो पछी आ अपार ससारमागरमा पडता मदभागी एवा अमने नाका समस्ता आप मिवाय बीजा कोनो आवार ? अर्थात् अमने भन्दु'स्वमांधी कोण छोडामशे ?

निवेचन-आपणामा बहेथन प्रचलित छे वे-" जेनो नायक आधळो तेजु

कटक (सैय) क्वामा ” आ उक्ति धरापर प्रमादी गुरुने लागु पडे छे जो उत्तम पुरुष-गच्छनायक पुरुष प्रमादवश धई जाय त्यारे तेमनो बोध कशु पण फाट निपजावी शके नहीं अने तेमना आचारविचार जोई केगलाय शिखिल घनतां शिष्यो पण विशेष पतित थाय, माटे सारा शिष्यनी प परज छे के तेणे गुरुने प्रतियोधया-समजायी पन गुरु भागमा स्थापित करया समजावधाना प्रमने शिष्य कहे के-“ हे गुन्ठेय ! तम ता आ चार गतिरूप अगाध भयभागर मायी अमारो उठार करयामा जहाज ममान छो जहाज ज ममुद्रमा अयलयन रूप छे जो जहाज तुटे अगर दूधे तो तेना आश्रये रहेला पथिको पण पीडा पाये अगर तो दूधी जाय पथी रीते जो आप प्रमादवश घनशो तो पछी अमारे पानु शरण स्वीकारवु ? ” आ प्रमाणे विविध मिष्ट घचनथो गुरुने प्रतियोधया प्रयत्न करथो परन्तु कठिन के कडनु घचन न कहेय स्तति के प्राथनापुत्रक कहेयामा आपे तो तेनी शुभ प्रत्ये शीघ्र सारी असर थाय छे तेमनी स्तति येथी रीते करयी अगर तो गुम्ना केथी रीते गुण दर्शावथा ते सयथो घणन करता कहे छे के-

पुढवोरिव सच्यसह, मेरुच्च अकपिर ठिय धम्मे ।

चदुच्च सोमलस, त आयरिय पससन्ति ॥ १ ॥

अप्परिसानि आलो-यणारिह हेउफारणाविहिन्नुम् ।

गभोर दुद्धरिस, त आयरिय पससाते ॥ २ ॥

फालन्नु देसनु, भावन्नु अतुरिअ असमतम् ।

अणुवचय अमाय, त आयरिय पससति ॥ ३ ॥

लोइयसामइएसु, सत्येसु जस्स नत्थि वक्खेवो ।

ससमयपरसमयम्मि अ, त आयरिय पससाते ॥ ४ ॥

वारसहि रि अगेहिं, मामाइयमाइपुच्चनिवद्धे ।

लद्धे गहियद्धे, त आयरिय पससति ॥ ५ ॥

आयरियसहस्साड, लडइ अ जावा भवेहि बहुएहिं ।

क्म्मेषु य सिप्पसु य, धम्मायरणेषु नो कहन्ति ॥ ६ ॥

जे पुण जिणोवइहे, निग्गथे पययणोम आयरिया ।

समारमुक्खमग्गस्स, देसगा ते हू आयरिया ॥ ७ ॥

देवा रि देवलोए, निग्गथ पवयण अणुसरत्ता ।

अच्छरगणमज्झगया, आयरिए चदया इति ॥ ८ ॥

જહ દીવો દીવસય, પડપ્પણ દિપ્પઈ ૪ સો દીવો ।

દીવસમા આપરિયા, અપ્પ ચ પર ચ દીવન્તિ ॥ ૯ ॥

દેવા મિ દેવલોણ, નિચ દિવ્વોહિણા વિયાણતા ।

આપરિયમણુમરતા, આસણમયણાણિ મુચ્ચન્તિ ॥ ૧૦ ॥

અથાન્ પૃથ્વીની પેટે સર્થ પ્રકાગ્ના માતાપમાન સદ્ન કરે, ધમન ત્રિપે મેરુપથેતની માફક અવપિત-અહગ-દટ રહે, ચદ્રની સરસી સૌમ્યતા-શીતલતા અપ, કોઈનો પળ રહસ્યમય ઘાત અચને ન કરે, આલોચણ દગ ચાગ્ય શ્રીજન શાસનના સુરને ત્રિપે દર્શાવેલા હેતુ તથા કારણો જાણે અગર તા સયમ આરાધનની વિધિ જાણે, સાગરની સમાન ગામ્ભીય ગુણધારક હાય, પામ્પડી-મિધ્યાત્વીઆને દુર્ધર પટલે ઘે પરવાદી જા ઘાદ કરવા આપે તા ઝીતી શકે નહીં, પૂર્વ ઘર્ણવેલ સુકાલ અગર તા દુષ્કાલ ઘિગરેને જાણનાર હોય, વિવિધ દશાને જાણે, મનુષ્યના ભાષા જાણે, ઘગર વિચાર્યુ કાય ન કરે, ધ્રાન્તિ રહિત હાય, શ્રોતીર્થકરપરમાત્માની આજ્ઞામા પાત ઘર્તતા હોય અને પારવાને ંતવા પ્રેરણા કરતા હોય, માયા-કપટ રહિત હાય, લૌકિક સત્ર વ્યથહાર તેમજ સ્વશાસ્ત્ર અને પરદશનના જાણનાર હોય, સામાયિકાદિ ચોદપૂથ સયુક્ત દ્વાદશાગીશ્રુતના જ્ઞાતા હોય અને તેના અર્થને જાણનાર તેમજ પરપરા પ્રમાણે પૃચ્છા કરાને અથના નિર્ણય કરનાર હોય-આવા પ્રકારના ગુણવાળા આચાર્યની શ્રાતાર્થકર પરમાત્મા પળ પ્રશસા કરે છે અચ પ્રકારના આચાર્ય લેપટ શિલ્પાચાર્ય, કર્માચાર્ય એમ ઘાંતેર કલા શિલ્પવાડનારા તથા લુહારીકામ, સુતારીકામ ઘિગેર હુમ્મર શિલ્પવાડવાવાળા આચાર્યો તા હજારો ભઘામા ભમે છે પરન્તુ ધમાચાર્ય પટલા ઘધા ભઘોમા ંમણ ન કરે શ્રીજિનેશ્વરપ્રરૂપિત નિર્ઘથ માર્ગનુ પ્રરૂપણ કરનાર હોય પટલ ક પયો ઉપદેશ આપનારા હોય, જેમ કે-કોઈ હિસાદિ પાચ આધવામા રક્ત રહશ ત સસારાન્ધિમા દ્વયશ અને પાચ આધવોના જે ત્યાગ કરશ તેમજ ભગવતના કરમાન મુજઘ તપ અને ધમાનુષ્ઠાન કરશે તે માક્ષમાર્ગની પ્રાપ્તિ કરી શકશે ઘઠી અપ્સરાઓની મધ્યમા સુલલિલાસ ભોગવતા દેવો પળ નિર્ઘથ પ્રવચનની પ્રશસા કરે છે ઘ-આ વીતરાગમાપિત ધર્મના અનુસરણથી અમ આઘી દિવ્ય દેવ-ઋદ્ધિ પામ્યા આ ઉપરાત આચાર્યનો પાતા પ્રત્યે ઘયેલ ઉપકાર જાણી જ્યા આચાર્ય વિચરતા હોય ત્યા સપરિવાર આવીન તેમને ત દેઘ ઘાદે છે અને ઘ રીતે શાસનપ્રભાવના કરે છે આના ગુણશાઠી આપ આચાર્ય છા ઘઠી આપ જઠહઠતા દીપક સમાન છા જેમ ઘક દાપક અચ સેકઠો દીવાને પ્રકાશિત કરે તેમ આપ પાતે દાપા છો અને શિષ્ય સમુદાયને દિપાઘા છો અર્થાત્ આ લાકમા જૈનવર્મન પ્રકાશીને દીપો છા અને પરલાકમા દેઘગતિ પ્રાત કરા છા તેથી રીતે અચ મવ્ય પ્રાણીઓનો ઉદ્ધાર કરી પરલોકમા તેમને દેઘગતિના ભાજન ઘનાઘા છો ઘઠી દેઘ અધધિજ્ઞાન યુક્ત હોય છે અને જ્યારે તના ઘિચારવામા અગર તા દેઘશમા

ઉપકારી આચાર્ય આપ ત્યારે તે પોતાના સિદ્ધાસનાદિનો ત્યાગ કરી, માત-આઠ ઢગલા આગળ ચાલી ધન કર છ તેવા મમર્થ શનિશાહી આચાર્યપદમા આપ વિરાજા છો માટ આપ જેવા સ્વપરઉપકારીય પ્રમાદયશ ધનુ ડચિત જ નથી હ પ્રમા ! જા આપ પ્રમાદાચરણ કરશા તો અમારા ઉદ્ધાર વાળ કરશ ? (૧-૧૦) આ દશ ગાથા ઘટ્ટકયેધ્યક પ્રવર્ણકની છ આ પ્રમાણે મધુર ઘાળીથી શિષ્યે પ્રમાદી યનતા આચાર્યનુ શિથિલપણુ દૂર કરાવવ

હયે ઉત્તમ આચાર્ય અને ઋધમ આચાર્ય ઘચ્ચેના તપાયતનું ઘર્ષન ઘાર ગાથાઆ ઘ્વાર દર્શાયઘામા આઝ છે-

નાળમ્મિ દસળમ્મિ ય, ચરળમ્મિ ય તિસુ વિ સમયસારેસુ ।
ચોણ્ઙુ જો ટવેડં, ગળમ્પાળ ચ સો અ ગળી ॥ ૨૦ ॥

[જ્ઞાને દર્શને ચરણે ચ, ઝિવ્વપિ સમયસારેણુ ।

નોદયતિ યઃ સ્યાપયિતુ, ગળમાત્માન ચ સ ચ ગળી ॥ ૨૦ ॥]

ગાઘાર્થ-શ્રીઝિનશાસનમાં પ્રઘાન-શ્રેષ્ઠ સ્વરૂપ જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર તથા ચારિત્રાચાર તેમજ તપાચાર અને ઘીર્યાચારને વિષે પોતાના સાધુસમૂહને, પોતાને તેમજ શ્રોતાસમૂહને સ્થિર કરવા જે સતભરી પ્રેરણા કરે તેને જ શ્રી-તીર્થંકર તથા ગળધર પ્રમુસ આત્મજનોં આચાર્ય કહેલ છે.

વિવેચન-આઠ પ્રકારનો જ્ઞાનાચાર છે, દશનાચાર પળ આઠ પ્રકારનો છે, 'ઘ'કાર શબ્દથી ઘાર પ્રકારનો તપાચાર પળ સમજઘો, આઠ પ્રકારના ચારિત્રા ઘાર છે અને ઘીજ્ઞા 'ઘ'કાર શબ્દથી છઘ્રીશ પ્રકારનો ઘીર્યાચાર જાળઘા આ પ્રમાળ આચાર તો પાઘ ઘઘા અને મૂઘ ગાઘામા તા 'તિસુ વિ' શબ્દથી પ્રળની જ મર્યા દર્શાથી છ તા ઘોડન શકા ઉદ્ઘઘે ઘ પ્રળને ઘદલે પાંઘની સરયાનુ પ્રઘળ ઘમ કર્યુ ? આ શકાના ઉત્તર ઘ છે ઘ-પ્રઘઘારં પ્રળની અતર્ગત જ તપાચાર અને ઘીર્યાચારને જળાઘ્યા છે અલ્ળ પાઘઘા નથી માટે મૂઘ ગાઘામાં જળાઘલ શ દ 'તિસુ' પ્રળઘાચઘ ઘરાઝર ઘટિત જ છ આઘા પ્રળ પ્રકારના સિદ્ધાતિના સારમૂઘ ઘટલે જેનદર્શનમા જેના ઘરતા ઘિશ્રપ ઘાઘ નથી તેઘા ત પ્રળ પ્રકારામા જે પોતાના આત્માને, પોતાના સાધુસમુદાયને તેમજ 'ઘ' શબ્દથી આત્તાસમૂહને પળ પ્રઘતાઘ-પ્રેરળા ઘરી આચરળમા ઉત્સાહઘત ઘનાઘે તેઘા આઘાયન તીર્થંકરઘગઘતાપ ઉત્તમ આઘાર્યે જળાઘલ છે

હઝ પ્રઘમ જ્ઞાનાચારનુ સ્વરૂપ ઘર્શાયતાં કહે છે ઘ-“ કાલે ૧ ઝિળણ ૨

વહુમાણે ૩, ઉવહાણે ૪ તહા અનિદ્ધવણે ૫ । વજ્રણ ૬ અત્ય ૭ તદુમણ ૮, અદ્ધરિદ્ધો નાણમાપારો ॥ ૧ ॥ ” ૧. કાઢ-અગપ્રયિષ્ટ અને અનગપ્રયિષ્ટ યમ યે પ્રકારનુ જે સૂચ છે તેની સજ્ઞાય માટે જે કાઢ જણાવ્યાં હોય તે સમયે જ સ્વાધ્યાય કરવા પર તુ અકાઠ સજ્ઞાય ન કરવી જા અકાઠે સ્વાધ્યાય કરવામા આવ તા પ્રાયશ્ચિત્ત લાગ આ સમયમા શકા કરતા કોઈ વહે વે-“ જ્ઞાનનુ પઠન-પાઠન કરવામા કાઢ-અકાઠના વિચાર જા માટે કરવો ? ય તો પ્રતિદિન પઠન કરવાયોગ્ય જ છે પટ્ટે તેને માટે કાઢ-અકાઠનો પ્રતિગ્રહ ન હોઈ શક ” આના જવાબમા જણાવવામા આવ છે વે-અકાઠે કરેલ સ્વાધ્યાય નિષ્પટ્ટ નીવડે છે ઘર્ષાક્રનુમા ક્ષેત્ર યેદ્યુ હોય તો તે ક્ષેત્ર સારો પાક નિષ્પન્ન કરી શકે પરન્તુ ઘર્ષાક્રનુમા પ્રમાદી ઘની, યેદ્યુત કાર્તિક માસમા ક્ષેત્ર યેદ્યુ માટે તો તેને કશો લાભ ન થાય તેમ અકાઠે કરેલ સજ્ઞાય પળ નિષ્પટ્ટ જ નીવડે આ ઉપરાંત અકાઠે સ્વાધ્યાય કરવાથી મિથ્યાત્વી દેવ છઠ કરે, યુદ્ધિયલ ઘટે, વિષા પટ્ટ ન આવ, આયુઘ્ય આદ્યુ ધાય, સીર્ષકર ભગ્ય-તની આજ્ઞાના ભગ ધાય ક્ષ્યાદિ દાષાપત્તિ આવે આ સમયમા પચ મહિત દટાગત જણાવતા પ્રયંકાર વહે છે ય-પચ સાધુ હતા તેમણે જાસ્રાધ્યાય ઠીક કર્યાં હતો પરન્તુ તેઓ હમેશા અકાઠે જ સ્વાધ્યાય કરતા પચદા નગરની દેવીને આ દર્શીકતની જાણ થતા તેણે વિધાર્યુ વે-કોઈ મિથ્યાત્વી દેવ આથી અંશે તો સાધુને પીડા કરશે માટે તેમને સમ જાયથા જાણ, પરન્તુ સાધુ સ્પષ્ટ કહેવાથી માનશે નહીં યમ વિચારો નગરદેવીપ પચ ભરવાદળનું રૂપ ધારણ કર્યુ અને સંધ્યાસમય છાશનુ જાસણ મસ્તક પર લઈ ઘ્યાં આગલ પેલા સાધુ સજ્ઞાય કરી રહ્યા હતા તે સ્થાનની આસપાસ “ કોઈ છાશ ઘ્યાં, કોઈ છાશ ઘ્યાં ” ય પ્રમાણે ઠુચ સ્વરે ઘાલી પરિભ્રમણ કરવા લાગી આ પ્રમાણે ઘારઘારના શબ્દોઘારથી સાધુના સ્વાધ્યાયધ્યાનમા ઘ્યાઘાત ઘવા લાગ્યો પટ્ટે સમને સ્થાનાધિક્ર ઘ્રોધ ઉદ્ભવ્યો તેમણે આઘાશપૂષક પેલી ભરવાદળને વધુ વે-“ હમણા તારી કોણ છાશ લશે ? શુ આ સંધ્યાસમય છાશ ઘેઘયાનો કાઢ છે ? છાશ ઘયાર ઘધાય તેનુ પળ તને માન નથી ? અત્યારે તને કોણ પ્રાદક મલશે ? તારી મહેનત ઘુઘા જશ ” આ પ્રમાણે સામઠી દેવીસ્વરૂપ ભર ઘાદળે વધુ વે-“ હમણા તમે આઘયન કરવા માદ્યુ છે તા શુ તે યોગ્ય છે ? અઘયન કરવાનો આ સમય હાઈ શય ? શુ આ અકાઠે કરાતી સજ્ઞાયનુ પટ્ટ મજશે ? ” સાધુન પોતાની મૂલ સમજાઈ દેવીપ તરત જ પ્રત્યક્ષ ઘર્ષને સાધુને સમજાવતા વધુ વે-“ હુ નગરદેવી છુ તમને સમજાવથા માટે મારે આ રૂપા તર કર્યુ પદ્યુ અકાઠ સ્વાધ્યાય કરવાથી મિથ્યાત્વી દેવના ઉપગ્રવનો ભય રહે છે, અકાઠે મરણ પળ ઘાય છે, માટે હથથી અકાઠે સજ્ઞાય ન કરશો ” સાધુ દેવો-ઘવનથી સમજ્યા અને ત્યારઘાદ કાલે જ સ્વાધ્યાય ઘ્યાન શરુ

राग्यु २, विनय-जे धृत-सिद्धांतनु अभ्ययन कराये ते शुद्धनो विनय करवो, ते आवे स्वारे उभा थवु, तेआनु पाद-प्रक्षालन करतुं, तेमनी आज्ञानी तरम ज अमल करवा इत्यादि ३, बहुमान-जे सूत्र भणावे तेनें पाताना हृदय गत भाव जणावी, तेमने उद्य आसने घेसारी शास्त्राभ्यास शीवघो ते प्रमाणे करवाथी विद्या तथा विद्यादाता गुरुनु पण बहुमान थाय छे अने तेने परिणामे सुप्रपूर्वक विद्या प्राप्त थाय छे ४, उपधान-उपधान तप करवो सूत्रो भणवा माटे जे जे प्रकारना तप शास्त्रमा जणावळ होय ते तप करीने भणवु तेनु वीजु नाम बोग पण कष्टेवाय छे जे जे शास्त्राध्ययनीने माटे आगाडजोग अने अनागाडजोग वद्या होय ते ते अध्ययनोना पटन निमित्ते बोग करीने पछी सूत्र भणे-शीखे तो तेनु ज्ञान जवदी प्राप्त थाय छे उपधान कर्वा विना अभ्यास करे तो विराधक थाय ५, अनिह्व-गुरुने ओळववा नहीं जेमनी पासे शास्त्राभ्यास कर्वा होय तेनु ज नाम ग्रहण करवु परन्तु भण्या होईथ कोईकनी पासे अने नाम लईथ अथ कोईनु तो होय लागे, माटे गुरुनु सत्य नाम जाहेर करवु ६, व्यजन-शास्त्राभ्यासमा अगर तो धृतमा जे अक्षरो होय तेनो भेद-फेरफार न करवो जे प्रमाणे भाषायद्ध होय ते प्रमाणे ज उच्चार करवो परन्तु तेमां परिवर्तन न करवु दृष्टांत तरीके 'धम्मो मंगलमुक्किट्ट' पयो पाठ छे तेने वदले तेवा ज भाषयाळो पाठ फेरवीने घोल के 'पुण्ण कल्लणमुक्कोत्त' तो दाप लागे पटला माटे आथो व्यजनानो फेरफार वदापि न करवो ७, अर्थ-अर्थभेद न करवो पटल सूत्रनो जे अर्थ थाय तेथो विपरीत-ऊलटो अर्थ न करवो दृष्टान्त स्वरूप थीआचारागसूत्रना पाठ छे के-"आवती (यावती) लोमसि विप्परासुसन्तीति"-अर्थात् वेदलापक पाखंडो लोको छे ज्ञायना नीधान अनेक प्रकारे हणी रद्या छे, पटले थ जेदला पाखंडो मिथ्या त्वी लोको छे ते जे ज्ञायना हणनारा छे आ प्रमाणे आ सूत्रनो अर्थ होया छता तनो विपरीत अर्थ करता वदे थ-अवतीदेशमा जे लोका छे ते एक-धीजाथी वूर रहे छे आ प्रमाणे उलटो अर्थ कर तो दाप लाग ८, तदुभय-सूत्र अने अर्थ घनेनो विपरीत अर्थ करे दा त धर्मो मङ्गलमुत्कृष्ट, अहिंसापर्यतमस्तु-पटले धम प उल्लेख मंगल छे अने अहिंसा ते पर्यतमस्तु (शिखर) छे आमा घनेनो भेद (फेरफार) वदरीते थया ते आपणे तपासीप प्रथम तो पाद माण्ट होवा छता तेन फेरवीने संस्कृतमा वसु अने अर्थ पण शुद्ध संस्कृत वदेवाथी पाठभेद थया धीजा पादमां पाठभेद अने अर्थ भेद घने छे माटे कदापि आ प्रमाण फेरफार न करवो; कारण के व्यजननो

વેરફાર ધાય પટલે અક્ષર ફરી જાય, અક્ષર ફરી જાય પટલે અર્થ ફરી જાય અને આ પ્રમાણે અર્થભેદ ધાય તો વિધાભેદ પણ ધાય, વિધામા પરિવર્તન થતા મોક્ષનો અભાવ ધાય, મોક્ષનો અભાવ થતા સયમ-ગ્રહણ નિષ્ફટ નીવડે આ પ્રમાણે પરપરાય આચારહીન ધની જગાય, વેવલિભગવતમાપિત માર્ગતા લોપક વદ જવાય અને મહાપાતક લાગે માટે કદાપિ અર્થ તથા સૂત્રનો ભેદ ન કરયો

દર્શનાચાર પણ આઠ પ્રકારનો વહ્યો છે-“ નિસ્માકિપ ૧ નિકારિય ૨- નિવ્યિતિગિચ્છા ૩ અમૂહદિદ્ધી ૪ ૪। ઉવગૂહ ૫ ચિરોકરણે ૬, વચ્છછ ૭ પમા ય્ણે ૮ અટ્ટ ॥ ૨ ॥ ” ૧. નિઃશક્તિ-દેશશક્તા અને સર્વશક્તા રહિત દેશ શક્તા પટલે જીવ તો યથા સરલા જ છે, તો સૂત્રમા ભવ્ય અને અભવ્ય ધમ યે પ્રકારના જીવો કેમ વહ્યા ? સરલા સ્વરૂપમા ભેદ ન હોયો ઘટે-આ પ્રમા ણેની જે શક્તા તે દેશશક્તા કહેધાય શાસ્ત્રકાર વહે છે વે-આ દેશશક્તા ન કરયો, કારણ કે જીવનું લક્ષણ તો વધ જ છે પરંતુ સ્વમાયનુ વિચિત્રપણુ દાયાથી ભવ્ય અને અભવ્ય ધને પ્રકાર ઘટી શકે છે સ્ત્રીઓ ઘણી હોય પરંતુ વેટલીપક ધાંજણી હોય છે જ્યારે વેટલીપક સતાનઘાટી હોય છે સર્વશક્તા પટલે શુ ? તે વર્ણાયતાં વહે તે વે-જૈનસૂત્રો તો યથા પ્રાકૃત ભાષામા છે માટે વીણ જાણે વીણે તે યનાવ્યા હશે ? ઠહા પ્રહરના ગપાટા લાગ છે શાસ્ત્રમા જાણાવેલ અંગુલના અસંત્યાતમા ભાગનુ શરીર, સમયન પ્રમાણ દૃત્યાદિક યુદ્ધિમાં ન ઉતરે તેવો દક્ષીકત છે-આથી શક્તા તે સર્વશક્તા કહેધાય આથી શક્તા કદાપિ ન કરયો, કેમ કે તેમ કરવાથી જૈનશાસન પરત્વેનો પ્રેમ અલોપ થઈ જાય છે વહી વિચારનુ વે-ગણધરમહારાજાઓ પરોપકારી અને વક માત્ર પર- હિત સાધયામા તત્પર હતા તેમને અશમાત્ર પણ સ્વાર્થ ન હતો તેમણે જાણ્યું વે સસ્કૃત ભાષા યાલજનોને, સ્ત્રીધર્મને, મદ્યુદ્ધિયાલા તેમજ અલ્પબુદ્ધિયાલા પ્રાણિઓને સમજયામા વઠિન પદ્ધતે-આવદશે નહીં માટે સુગમ વયો પ્રાકૃત ભાષામા જ સૂત્રપ્રથોને ગુફિત વર્ધાં સસ્કૃતભાષાના તો તેઓ પરમન હતા પરંતુ આ ઉપકારક બુદ્ધિ લભમા રાહીને જ તેઓપ પ્રાકૃતભાષામા જ સુચરચના વરી છે વહી દેશશક્તા અને સર્વશક્તા યીજી રીતે પણ જાણાયતા વહે છે વે-પાણીમા અસંત્યાતા જીવ વહ્યા છે તે હશે વે નહીં ? વયી શક્તા તે દેશશક્તા અને જૈન ધર્મ આ જ છે વ ધોજો પણ હશે ? વયી શક્તા તે સર્વશક્તા જાણયો આ ધને પ્રકારની શક્તાઓ રહિત જીવ અરિહત પરમાત્માનુ શાસન પામીને વશનાગરનું શુદ્ધ રીતે આચરણ વરી શક છે-આ પ્રમાણે સમવિત્તી અને સમ્યક્ત્યનો અભેદ દર્શાયો ૨. નિષ્કાંક્ષિત-અન્ય મતની યાછા રહિત યાછા-વાક્ષા વે પ્રકારની છે-(૧) દેશવાક્ષા અને (૨) સર્વવાક્ષા દેશવાક્ષા પટલે યુદ્ધધર્મ પણ સારો જાણાય છે, કારણ વે તેમા પણ દયાધર્મનુ પ્રરૂપણ કરયામા આવ્યુ છે-આ પ્રમા

णेनी इच्छा ते देशकाभा नयक्रोक्षा पटले येधर्म, शिषधर्म, पुत्रधर्म इत्यादि सर्व धमा सारा छे कारण के यथा धर्ममा मोक्षमार्ग वद्यो छे-आ सर्वकाक्षा क्षाणयी आ घने प्रकारनी काभा रहित वर्तन राख्यु यळी विचारतुं ये-येयळी भगवतना मार्ग (जैनधर्म) सिधाय कोरं धीजा मतमां मोक्ष नयी अ पंद्र प्रकारे जे सिद्ध थया छे ते सय समभावभाषित आत्मा परंने मुक्ति स्थानमा विराड्या छे अने तेया समभावभाषित आत्माय उपदेशो लो धर्म तं फक्त जैनधर्म अ छे माटे ते सिधायना अय सर्वकोरं धर्मो मिध्यात्वी माग छे

३. निर्विचिकित्सा-धमपळना संदेह रहित, तथा साधु-साध्वीना मलिन गात्रनी दुग्च्छा न करनार प्रतिप्रमण, पडिलेइणादिक धार्मिक अनुष्ठान कद छु, परन्तु ते क्रिया कठिन छे अने तेनु शु फळ प्राप्त यशे ? फळ प्राप्त यशे के नहीं ? कारण के परलोकधी आधीने कोरं एम वहेतु नयी के अमुक क्रियाना फळधी मने आधी शुभ गति प्राप्त यरं योजा धर्ममा पण पाप करनारा लोकौ सुखी जणाय छे अने आपणे तो आधी कष्ट क्रिया करीय छीय छता सुख भासतु नयी यळी आटला यपो सुधी आ पडिलेइण, प्रतिप्रमणादिक क्रियाओ करी छतां तेनु कशु फल प्राप्त यतु जणानु नयी-आ प्रमाणे फलनो संदेह वदापि न करयो तेमज साधु या साध्वीनी ' आ तो स्नानादिक करता नयी तेधी मलिन गात्रथाळा छे, दतधायन पण करता नयी तेधी तेमनुं मुख दुग्धयाळु होय छे ' आ प्रमाणे तेमनी दुग्च्छा पण वदापि न करयी ते निर्विचिकित्सा

४. अमूढदृष्टि-मिध्यात्वीना अज्ञान तपस्यादिक कष्ट तथा धमत्कार देखो ध्यामोहित न थनार अग्य मतना कोरं याळ तपस्वीने उग्र तपश्चर्या (अज्ञान कष्ट) करतो निहाळी तेना प्रत्ये आदरभाव न दाखवे तेमज तेया कोर सयासी, याथा इत्यादिकना मंत्र-तथना धमत्कार देखी ध्यामोहित न थाय पटले के स्वधर्ममा अ स्थिर रहे ' आ इतर धर्म पण सारो छे माटे आपणे तेनु पण अनुकरण करीय आ इतर धर्म प्रभावथाळो जणाय छे तो तात्कालिक फळनी अपेक्षाय ते धमनु सेवन करतुं साह छे ' एम पण न विचारे जो ते प्रमाणे स्वधर्ममां स्थिर न रहे तो समकित चाल्यु जाय अयधर्मो तपस्वीओनी तपस्या प यरेखर समजणपूर्वधनी तपश्चर्या नयी, ते तो अज्ञान तप मात्र छे तथाप्रकारना देहदमनपूर्वक जो धीतरागमार्गानु अनुकरण करे तो अज्ञान तपद्वारा यती सिद्धि करता अनेकगणु पुण्य उपार्जन करे अज्ञान तप अने जयणापूर्वकना तप वच्चे मेक अने सरसय जेटलु अतर छे

५. उपर्युक्त-सरखा धर्म पाळथायाळा सार्धमिष यधुना गुणनी प्रशंसा करयी कोर पण सार्धमिष यधुप अष्टादिक महोत्सव कर्यो होय, सारी तपश्चर्या करी होय, प्रतिष्ठादि महोत्सव आरभ्यो होय, सार्धमिष यात्सव्य कर्युं होय, दीक्षामहोत्सव

ધોડ્યો હોય-આપા આપા ધાર્મિક શુભ પ્રસંગોય તે તે કૃત્ય કરનારની પ્રશ્નસાપૂર્વક વહેવું જે-“ ધન્ય છે તમને તમે તમારી સપત્તિનો આપા પુણ્યકાર્યમાં સદુપયોગ કર્યો તમારા જેવા મહાનુભાવથી જ શાસનશોભા વધે છે ’ આ પ્રમાણે ગુણાનુવાદ કરવાથી તે તે કૃત્ય કરનારની ભાવના યુદ્ધિ પામે છે તથા હૃદય પ્રફુલ્લિત વને છે ૬. સ્થિરીકરણ-સાધર્મીયધુને ધર્મમા સ્થિર કરવો કોઈ દીન માણસ આશ્ચિચિત્તા ચટાવો શકતો ન હોય અને દુઃખને કારણે ‘ ધીજો ધર્મ પાલું તો સુલો ઘડું-મને મદદ મલ્લશે ’ યથી આશાથી સ્વધર્મ ત્યાગતો હોય તા તેને ધધો-રાજગાર આપી, મહાય આપી સ્વધર્મમા સ્થિર કરવો આધુનિક સમાનામાં ઘણા લોકો સ્વધર્મનો ત્યાગ કરો મુસ્લીમ અગર તો ક્રિશ્ચિયન ધર્મ સ્વીકારે છે તેમને તેમ કરતા અટકાથી સ્વધર્મમા સ્થિર કરવા અચરા તો કાઈ શકા કરીને ધર્મનો ત્યાગ કરવા હુન્હતો હાય તો તેને પળ ઉપદેશ આપીને સમ્યક્ત્યમા વૃદ્ધ ઘનાવયો ૭ સાધર્મિક વાત્સલ્ય-સાધર્મી યધુ પ્રત્યેની પ્રીતિથી પોતાની શક્તિ પ્રમાણે તેના પર ઉપચાર કરે, ધોજન કરાયે, પહેરામણી આપે, ઘ્નોસ આપે, સહાય આપે ૮. પ્રમાવના-ધર્મના ઉપદેશદ્વારા, ધર્મકથાદ્વારા ધર્મનો પ્રચાર કરે, લોકોને સત્ય ધમ સમજાવે, રથયાત્રાદિ મહોત્સવો યોજે, તોર્ષની સ્થાપના કરે હુન્વાદિક પ્રજારોથી સમ્યક્ત્યને ત્રિપાવે આ જનાયેલ આટ પ્રકારો પૈકી પ્રથમ ચાર અમ્યતર દર્શનાચાર છે ડ્યારે છેહા ચાર યાદ્ય દર્શનાચાર છે

ધારિત્રાચાર પળ આટ પ્રકારનો દર્શાવ્યો છે-“પણિદાળજોગજુતો, પચહિં સમિહિં તિહિં ગુતિહિં । એસ ચરિત્તાયારો, અદ્વિત્તો હોટ નાયવ્તો ॥ ૩ ॥” પ્રણિધાન ષટ્કે ચિત્તની ધચટતા રહિત અને જોગ ષટ્કે આદારાદિક ધ્યાપાર અર્થાત્ આદારાદિક કાર્ય કરવામા ધચટતા રહિત ધ્યાપારચાલો આ ઘાવત-મા શકા દર્શાયતા વહે છે ય-આથી વ્યક્તિ તો અગ્નિરતસમ્યગ્દષ્ટિ પળ હોય આ ધોષાપત્તિ ગાલ્લયા માટે કલ્ છે જે ૧-૫. પાચ મમિતિ અને ૬-૮ ગળ ગુપ્તિ યુક્ત હોય. ૧. ઈર્યાસમિતિ-માર્ગમા જતા-આવતા જીવાની રક્ષા અર્થે સાદાત્રણ હસ્તપ્રમાણ આગલ નજર રાખીને ઉપયોગપૂર્વક ચાલે ૨. માપા સમિતિ-નિરવધ-પાપરહિત, કોઈ પળ જીવને દુઃખ ન થાય તેમ વિચારપૂર્વક ઘોલે, જેમતેમ અચયસ્થિત ન ગોલે તમજ ડઘાઢે મુખ ૫ ચોલે ૩. એપણાસમિતિ-ચેતાલીશ ઘોપ રહિત મોચરી લે, યહ, પાત્ર પળ વિધિપૂર્વક પ્રહળ કરે ૪. આદાનમઠમચનિલેપણાસમિતિ-વહ-પાત્રાદિક જાખા જોડ, પ્રમાર્જી લે-મૂયે ૫. પારિષ્ઠાપનિકાસમિતિ-લ્લુનીતિ તથા ઘટીનીતિ તેમજ શ્લેષ્માદિક શુદ્ધ

भेदो स्वमतिअनुसार समनी लेया वयीश कोळिया लेया ते प्रमाणोपेत भाजन वद्देषाय, तेथी यधारे एक पण कथळ ले ता ते अतिमात्राहारी वहे चाय एकत्रीश कथळ सुधी ज ऊणोदरिका जाणवी आवी ज रीते पाणी पीरामा पण ओशु पीउ ते पाणऊणादरिका (३) भायऊणोदरिका-क्रोध, मान, माया अने लोभ धिगरेना उदय समये तने वश न थता तेनो त्याग वरयो रे. वृत्तिसक्षेप-वृत्तियो मक्षेप करया जे द्रव्यादिक राख्य होय तेमा घटाडो करयो, चौद नियमादिक धारणा-आ श्रायकने माटे समजवु साधुने माटे तो गौचरीनी वृत्ति छे तेथी तनो ज संक्षेप करयो श्रीउषवाहमूत्रमा कसु छे के- ' भिक्षा यरिया अणेगत्रिहा प० त०-दन्वाभिग्नहचरण, खेत्ताभिग्नहचरण, कालाभिग्न हचरण, भावाभिग्नहचरण ।' भिक्षात्रयां अनेक प्रकारनी वहेली छे-(१) द्रव्या भिग्रह, (२) क्षेत्राभिग्रह, (३) कालाभिग्रह अने (४) भावाभिग्रह (१) द्रव्याभिग्रह-द्रव्यनो अभिग्रह करयो ते-लेपकृत द्रव्यनु प्रमाण करवु पटले लेप लागेला भाजन घटे आप ता लेवु, घी आदिथो घरटित (लेप लागल) लेवु वीजु न लेवु तेमज अखरटित लेवु इत्यादिक अभिग्रह ते द्रव्याभिग्रह (२) क्षेत्राभिग्रह क्षेत्रना अभिग्रह पूर्वक गोचरी करयो, अमुक सरयाना घरे ज वहावरया माटे जर्बु, तेथी विज्ञेप सख्यायाळा घरे भिक्षार्थे न जवु इत्यादिक विविध प्रकारे क्षेत्रना अभिग्रहपूर्वक गोचरी ग्रहण करयो ते (३) कालाभिग्रह-काळनो अभिग्रह करयो ते वीजा पहोर पहला मळे तो आहार लेयो तथा वीजा पहारे मळे तो न आहार लेयो ए रीते मनमा चिंतवेलो समये आहार मळे तो ग्रहण करयो, परंतु ते समय व्यतीत थई गया वाद आहार न ग्रहण करयो ते कालाभिग्रह (४) भावाभिग्रह पया अभिग्रह करयो के संगीत करतो थको, अगर तो हसतो थको, अगर तो रुदन करतो छतो कोइ पण मनुष्य अगर तो तथाप्रकारनी स्त्री आहार वहो राधे तो न ग्रहण करयो अथवा ता कोई सौभाग्यवती स्त्री, आभूषण पहरेली स्त्री अगर तो तिलकघाळी स्त्री आहार पहोराथ तो ज ग्रहण करयो इत्यादि विविध प्रकारे अभिग्रह धारण करी तनी पूर्ति थाय त्यारे ज आहार ग्रहण करया ते भावाभिग्रह जा भावाभिग्रह चरमजिनपति श्रीमहावीर परमात्माए कयो हता के राजकुमारी हाय, हायपगमा वेडी हाय, रुदन करती हाय, व्रण दिपसनी भूखी हाय, मस्तक मुडन करेल हाय तेथी स्त्री अडदना थाकळा पहोराथ तो ज आहार ग्रहण करया अने आपणे जाणीय छीप तम चदन घालाप परमात्माना ते भावाभिग्रह पूण कया हतो ४ रसत्याग-धिगयादि रस ना त्याग करया जा रसत्याग अनेक प्रकारनो छे श्रीओपपातिक-सूत्रमां कसु छे के-" निव्यक्तिण् पणीयरसपरिचाई आयविलिए आयामसित्थमोई अरसा-हारे विरसाहारे अताहारे पताहारे लुहाहारे ।" निवि, भायधिल, अरसाहार,

विरसाहार, अताहार, पताहार, लुखाहार इत्यादि चीकणा रसनो त्याग करवो ते निधि, आयंघिलमा जळमा बोळीने आहार करवो ते आयघिलआयाम सि-यमोजन, रसरहित ते अरसाहार, जेनो रस यगडी गयो होय ते थिर साहार, छेळुं यळ्यु-जळ्यु तथा खरडायेळु भोजन करवु ते अताहार, तुच्छ आहार लेवो ते लुखाहार ५. कायक्लेश-कायाने कष्ट उपजे तेथी क्रिया, धीरासने तथा उभट्टक बेसनु, एक ज आसन पर स्थिर, कायोत्सर्गमा, तडकामा, ठहोमा अने वल्लविहीन रहेवु, खरज आध्या छता घणवु तथा धुकवु नही, लोच करवो, शरीरजी कोई पण प्रकारती शुभुपा न करवी इत्यादिक कायक्लेश जाणवो ६. सलीनता-इंद्रियादिकने गोपधरी तेना चार प्रकार छे १ इंद्रिय सलीनता-पाचे इंद्रियोना श्रेधीश थिपयामा राग-द्वेष न करे प्रशसात्मक निंदात्मक शब्द साभळी, स्वरूपधान या फट्ठरूपु रूप जोडने, फट्टवो या मोठी रस घावीने, सुगंध दुर्गंध मुषीने, शीत तथा उष्ण स्पर्श करीने तने सारा नठारा न कहे तेमज खराव पण न कहे, तने विपे हर्ष या तो शोक धारण न करे २ कपायसलीनता-प्रोध, मान, माया अने लोभादिना प्रसंग-उदयसमये तने उपश्रमाये ३ जागमलीनता-अशुभ कायमा मन, वचन तथा कायाना योगने रोक परन्तु शुभ कायमा योगीने प्रवर्तये ४ विभक्तधर्मासलीनता-आराम, उद्यान, उपवन, चैत्य प्रमुख ज्या स्त्री, पशु के नपुसक न होय तेधा पकात स्थानमा रहे तेमज शय्या-मथारादिकना दोषो दूर करे

आ प्रमाणे छ प्रकारनो वाद्य तप जाणवा आ तप करनारने अन्य लोको जाणो शक छे माटे तने वाद्य तप जाणवो आ तप अग्यतीर्थिक पण करे छे, पण विपरीतपणे करे छ-विधिपूर्वक करता नथी

हय छ प्रकारना अभ्यतर तप कहे छे के-“पायच्छित्तं १ विणओ २, वेयावच्च ३ तहेर सज्जाओ ४ । ज्ञाण ५ उस्सगो ६ वि य, अर्म्मितरओ तपो होइ ॥ ६ ॥ ” १. प्रायश्चित्त-जे अतिचार लाग्या होय ते दूर करवा माटे गुदप कहेल तप करवा ते २. विनय-गुदने वादणादिक देवारूप विनय तप, तेथी कर्म-मज दूर घाय छे ३ वेयावच्च-विनयशाली होय ते ज वेयावच्च करे भात-पाणी लावी आपया, पगचपी करवी, गुदप्रमुख धडील बनता काय करवा ४. सज्जाप-शुभ मनथी शास्त्रपाठोनो स्वाध्याय करवा ५. ध्यान-धर्म तथा शुक्लध्यान ध्याषवा ध्यान ध्याषवाथी त्यागबुद्धि घाय छे ६. कायोत्सर्ग-कायाने वासरावधी अर्थात् काया परत्ये ममत्वभाव दूर करवो

आ छ प्रकारनो शब्दाथ जणाव्या पछी हये तेनुं विवेचन करता टीकाकार जणाय छे के-१. प्रायश्चित्त-प्रायश्चित्त दश प्रकारना छे “ आलोचनारिहे १ पडिक्रमणारिहे २ तदुभयारिहे ३ त्रिवेगारिहे ४ त्रिउत्सगगारिहे ५ तवारिहे ६ छेदारिहे ७ मूलारिहे ८ अणवद्वृत्तारिहे ९ पारचियारिहे १० । ”

१ आलोचना-प्रायश्चित्त-गोचरी आदिमा जे दोषो लाग्या होय ते मननी शुद्धिपूर्वक गुह्यमहाराज समक्ष जाहेर करवा अने गुरु जे आलोचना करमाये ते करथी २ प्रतिक्रमणप्रायश्चित्त-जे अतिचारादिक दोषो लाग्या होय ते शुद्ध मनथी गुरु समक्ष प्रकाशवा अने गुरु कहे के ‘मिच्छामि तुक्कड’ आपो तयारे शुद्ध हृदयथी मिथ्या दुष्कृत आपवो ३ तदुभयप्रायश्चित्त-आलोचना पण करथी अने प्रतिक्रमण पण करथु तं ४ त्रिवेकप्रायश्चित्त-अशुद्ध भात-पाणी प्रमुखनो त्याग करथो ५ कायोत्सर्गप्रायश्चित्त-कायोत्सर्ग करथो ते ६ तपप्रायश्चित्त-ऊपर जणायेलां पाचे प्रकारोथी जे दोषोनी शुद्धि न थाय ते माटे गुह्यमहाराज तपप्रायश्चित्त आपे छ त प्रमाणे तप करे तो लागेला दोषो दूर थाय तपमा निधि अगर आयबिल करवाना होय छे ७ छेद प्रायश्चित्त-तपधर्याद्वारा पण जो दोषोनी शुद्धि न थाय तो तेने माटे पाष दियसनो छेद आपे पटले दीक्षापर्यायमा पटला दिवस ओछा करे ८ मूलप्रायश्चित्त-छेद प्रायश्चित्तथी पण थयारे दोषोनु निरसन न थाय तयारे नथी न दीक्षा आपे अने नयदीक्षितनी माफक तेनो चारित्र्यपर्याय गणाय पटले के पूर्ण गमे तेदलो दीक्षापर्याय पाळयो होय ते सर्व निष्कल धने ९ अनवस्थाप्य प्रायश्चित्त-ज्या सुधी आपेल आलोचननो तप पूरो न करे त्या सुधी प्रतपालन न गणाय ते १० पाराचिकप्रायश्चित्त-पूर्व कहेला प्रायश्चित्तोथी पण शुद्धि न थाय तो छेव्लु पाराचिकप्रायश्चित्त आपवामा आवे छे आ प्रायश्चित्तमा धार वर्ष सुधी युग धेरो रही शासनप्रभावनानु महाकार्य करवानुं अगर तो राजाने प्रतिषोधयानु होय छे थोई आचायना घातवने, राजाने हणनारने अगर तो उत्सुधप्ररूपवने आ ज्ञातनुं प्रायश्चित्त आपवामा आवे छे २. विनय-पूज्य व्यक्ति तरफ मन, वचन अने शरीरथी नम्रभाव दर्शावथो विनय सात प्रकारनो छे “ णाणविणए १ दसण २ चरित्त ३ मण ४ वय ५ काय ६ लोकोवयारविणए ७ । ” १ ज्ञानविनय, २ दर्शनविनय, ३ चारित्र्यविनय, ४ मनविनय, ५ वचनविनय, ६ कायविनय अने ७ लोकोपचारविनय [१] ज्ञानविनय पाच प्रकारनो छे-१ मतिज्ञाननो, २ श्रुतज्ञाननो, ३ अवधिज्ञाननो, ४ मन पयवज्ञाननो अने ५ केवलज्ञाननो विनय-आ पाचे प्रकारना ज्ञाननुं विपरीत वर्णन न करथु ते ज्ञान विनय [२] दर्शनविनय के प्रकारनो छे-१ शुश्रूषाविनय पटले के समकित्ती जीवनी शुश्रूषा करथी, समकित्तीना साम ज्ञाने आदर अने स-मान आपवु, हाथ जाही

प्रणाम करवा, उन्नीने जाय त्पारे सात-आठ डगला यळायवा जर्बु इत्यादि अनेक प्रकारे जाणुं २ अनाशातनाधिनय-ते पिस्तालीश प्रकारनी छे, ते आ प्रमाणे-१ अरिदंतनी आशातना करवी, २ अरिदते कहेल धर्मनी, ३ आचार्यनी, ४ उपाध्यायनी, ५ स्वयिरनी, ६ कुलनी, ७ गणनी, ८ साधुनी, ९ क्रिया पादीनी, १० संभोगी एक सामाचारीनी, ११ मतिज्ञाननी, १२ धृतज्ञाननी, १३ अवधिज्ञाननी, १४ मन पर्यषज्ञाननी अने १५ वेचळज्ञाननी-आ पंदरेनी आशातना टाळयो अने भक्ति करवी भक्ति पटले याद्यप्रतिपत्ति अर्थात् ऊमा यथादिक विनय माधवयो, ए अ प्रमाणे प पदरेनु बहुभाग करवुं पटले थ निर्जराने अर्थे प्रीतिपूर्वक क्रिया करवी, तेथी ज रीते प पदरेना वर्ण याद-तेनी प्रशसा करवी, कीर्ति पेलायवी आ प्रमाणे पीस्तालीश प्रकारे बीजो भेद जाणयो [३] चारित्रधिनय पाच प्रकारनी छे, ते आ प्रमाणे-१ सामायिक, २ छेदोपस्थापनीय, ३ परिहारविशुद्धि, ४ सूक्ष्मसपराय अने ५ यथा क्क्यात चारित्रनी विनय करयो आ पाचे चारित्रनी विपरीत प्ररूपणान करवी ते तेनी विनय कर्यो कहेषाय छे [४] मनविनय वे प्रकारनी छे-१ अप्रशस्तमन-विनय अने २ प्रशस्तमनविनय अप्रशस्तमनविनय चार प्रकारनी कहेल छे- "जे य मणे सावजे १ सकिरिए २ सक्रकमे ३ कडुए ४ निडुरे ५ फरुसे ६ अण्हयकरे ७ छेयकरे ८ भेयकरे ९ परितावणकरे १० उद्वणकरे ११ भूतोव-घाइए १२ तहप्पगार मण नोपधारेजा, से त अप्पसत्थमणविणए ॥" १ साधय हिंसादिकमा मन यतें ते, २ सप्रिय-वायिकादिक पाच क्रियामां मन यत ते, ३ कर्कश-कठोर, ४ कटुक-व्योज्ञाने तथा पोताने कटुकु लाग, ५ निडुर-बोमळ नदीं तेयु, ६ पदप-स्नेह विनायु, ७ अशुभ कर्मांभयमा रक्त, ८ छेदक-हस्ता दिक छेदन करवानु मन, ९ भेदक-नासिकादिउ भेदन करवानु मन, १० परि तापकारक-जीवोने सताप-संकट उपजाववानुं मन, ११ उपद्रवकारी-कोइने मारणातिव वष्ट उपजावयु अगर तो धन हरण करी उपग्रथ करवानुं चित्त अने १२ भूतोपघात-प्राणिभोना यधनी इच्छा आवी रीते असंयतनी मापक जे मन ते अप्रशस्तमनविनय कहेषाय अने आ चार प्रकार रदित जेनु मन होय ते बीजा प्रशस्तमनविनय जाणयो [५] यचनविनय-ऊपर मन संबधे जे चार प्रकारो दर्शाव्या ते यमालिचित यचनविनय सवधी पण जाणी ल्या [६] कायविनय वे प्रकारे छे-१ अप्रशस्तकायविनय अने २ प्रशस्तकायविनय अप्रशस्तकायविनय सात प्रकारनी छे- "अणाउत्त गमणे १, अणाउत्त ठाणे २, अणाउत्त निसीदणे ३, अणाउत्त तुयडूणे ४, अणाउत्त उल्लघणे ५, अणा-उत्त पल्लघणे ६, अणाउत्त सत्विदियकायजोगजुजणता ७, से त अप्पसत्थकाय

विणए । ” १ उपयोग विना ज्ञेयतेम चाले, २ ज्या त्या ऊभा रहे, ३ वेसयानी ज्ञायापूज्या-प्रमाज्यां विना वेसे, ४ पूज्या विना शयन करे, ५ उपयोग रहित उल्लघन करे या फाळ मारीने जाय, ६ धारधार आ प्रमाणे उल्लघन करे अने ७ इन्द्रियोने विषयादिकमा प्रयत्नां-आ प्रमाणे अप्रशस्तकायविनय कदेधाय आ ज्ञ सात प्रकारनो धारधार उपयोग राखी प्रवृत्ति करे ते प्रशस्तकायविनय कदेधाय [७] लोकोपचारविनय सात प्रकारनो छे-“ अम्भासनात्तिय १, परछ-दाणुवत्तिय २, कजहेउ ३, कयपडिकिरिया ४, अत्तगवेसणया ५, देसकाल णुया ६, सव्वत्थेसु अप्पडिलोमया ७ ॥ ” १ अम्भासर्वात्ता-समीप रहेवु ते, २ पराभिप्रायवतन-बीजा साधुनो जे प्रमाणे अभिप्राय होय ते प्रमाणे वर्तवु (पथी ज रीते गृहस्थ सयधी पण समजी लेवु) ३ कार्यहेतु-ज्ञानाप्ययनादि कार्य निमित्ते आहार-पाणी बहोरायया ते ४ कृतप्रतिविया-आमणे मने ज्ञान दान आप्यु छे पथी बुद्धिधी आहार-पाणी बहोरायया ते ५ आर्त्तगवेसणा-दुखी ज्ञानीने धार्ता सभारे ६ देशकालज्ञ-जेथो देश होय तेने अधस्तरोचित वर्तन राखे ७ सर्व अधस्तरे सर्व प्रयोजनोने विषे समधीओने अनुकूलपणे वर्तनि रहे ३. पेयावच्च-आहार-पाणी विगेरे लाधी आपया, व्याधिप्रस्तो शरीर चाणु, घोऽनु वि० दश प्रकारे कहेल छे “ आयरियवेयावचे १, उव-ज्जाय २, सेह ३, गिलाण ४, तवस्सि ५, थेर ६, साहम्मिय ७, कुल ८, गण ९, सधवेयावचे १० । ” १ आयरियवेयावच्च-आचार्यनी, २ उपाध्यायनी, ३ वृत्तन दीक्षा लेनार शिष्यनी, ४ ग्लान, रोगी, निर्देष्ट तेमज अपंग साधुनी, ५ अट्टमादिक तपस्वीनी अने ६ स्थविरनी येयावच्च स्थविर व्रण प्रकारना छे-(अ) वयस्थविर-वृद्ध, (ब) चारिप्रस्थविर पटले धीश वर्ष जेटळा चारिप्रपर्यायवाळा अने (क) धुतस्थविर पटले श्रीम्वानागसूत्रना ज्ञाता ७ साधर्मिक-एक सामाजारी पाळता साधु-साध्वीनी येयावच्च कारण प्रसंगे योजा सामाजारीवाळा साधु-साध्वीनी पण येयावच्च करथी ८ एक आचार्यना समु दायनी, ९ अनेक आचार्योनी समुदाय पटले वे गण तेनी अने १० घणा गणानी समुदाय ते सध तेनी येयावच्च करथी आ दश प्रकारे येयावच्च जाणयी आ प्रमाणे येयावच्च करवाधी कर्मनी सारी रीते निर्जरा थाय छे वार्ई स्थळे चैत्यवेयावच्च पण जणायेल छे पटले व जिनप्रतिमानी येयावच्च करथी ४. सज्जाय-पाच प्रकारे कहेल छे-वायणा १, पडिपुच्छणा २, परि-यट्टणा ३, अणुप्पेहा ४, धम्मकहा ५ । ” १ वाचना-नवीन नवीन शास्त्रपाठ कर २ पृच्छना-तेमा उद्भवेली शका पूछे, ३ परायतन-करेळ अम्भासनुं धारं धार पुनरावतन करे, ४ अनुभेक्षा-पोते जे शास्त्राभ्यास कर्षो होय तेनी

अर्थ (रहस्य) विचारे अने ५ धर्मकथा-पोते ममजेल शास्त्र बीजाने मम जावे-ध्याख्यानादिक वासे अने प्रतिपाद्य पमाहे ५ ध्यान-चार प्रकारे छे “अट्टज्जाणे १, रुद्धज्जाणे २, धम्मज्जाणे ३, सुक्कज्जाणे ४ ॥” १ आर्त्त ध्यान-शोक, दुःख, आक्रन्द अने विलाप करयो ते आर्त्तध्यानना चार प्रकार छे १ अनिष्टसयोगार्त्तध्यान-पोताने गम नहीं तेधानो मयोग थाय त्यारे तेने वर करवानो विचार कर्या करयो स्त्री कुभार्या मळी होय, पुत्र कुपुत्र नीष द्यो होय, ते प्रतिदिन दुःख आपता हाय त्यारे विचारीय के ‘आ दुःख मायो हु क्यारे छटीश ?’ अथवा तो खराब गाममा वसथाट थया होय अंगर तो शब्दादि वाच विषयानो अनुभ सयथ मळ्यो होय त्यारे तेओना वियोग नो विचार करे ते २ इष्टवियोगार्त्तध्यान-स्त्री, पुत्र, धाम तेमन शब्दादि विषयो सारा प्राप्त थया होय त्यारे विचारयो क ‘आ सयनो वियोग न थाय तो सार’ अने भाग्ययोग वियोग थइ गयो तो तेनु स्मरण कया करयो पटले के ‘मारी भाया सुत्थणी हती, पुत्र विचक्षण ने कमाठ हती’ ते प्रमाणे याद कर्या करयो ते आर्त्तध्याननो बीजा प्रकार छे ३ रोगचित्तार्त्तध्यान-धात, पित्त अने श्लेष्मना संनिपातरूप निमित्तयो उत्पन्न थती शुद्ध, मस्तकपीडा, श्वर, अतिसार, मग्नहणी इत्यादि अनेक प्रकारना रागी थया होय त्यारे ‘आ रागी क्यारे शमी जशे ? कया कया औषधोपचारथो आ ध्याधिओ नाश पामशे ? आ रागी मने कयाथो थया ?’ इत्यादि प्रकारे चिंता कया करे ते बीजा प्रकार ४ अप्रशाचार्त्तध्यान-कामादिकथो व्याकुळ वनेला प्राणिओ दवेन्द्र, चमचर्त्ती विगेरेनी भ्रद्धि भवातरमा प्राप्त करवाना हेतुपुरस्सर नियणु यावे, भविष्यमा पौद्गलिक सुग मउ त माटे निदान करे ते वाधा प्रकार आर्त्त ध्यानना चार लक्षण छ-१ कदणया-मोटी पीकार करे, २ सोयणया-डीन थइने बेसी रहै, ३ तिण्णया-छद्न कर्या करे अने ४ विलयणया-विलाप कर्या करे, फ्लिट भाषण करे, अट्टहास्य करे इत्यादि रौद्रध्यान-महाअशुभ परिणम तेना पण चार प्रकार छे १-दिमानुग्रधीरौद्रध्यान-प्राणिओना धध, चधन, परिताप-कष्ट संवधी अथवा अमुक प्राणीने मारी नारु तो मारी वार्यसिद्धि थाय तेम विचार कया करयो २ मृषानुग्रधी रौद्रध्यान-अस्तय योलीने बीजाने फामा मा फसाववाना, पारवानु धन हरो लेवाना विचार कर्या करयो ३ अदत्तानुग्रधी रौद्र ध्यान-द्रव्यनी या अय पदार्थनी चारी करवानो सतत विचार कर्या करथा लोभ कपायना उदयने कारणे व्यग्र चित्तयो धन-प्राप्तिना विचारो कर्या करवा ४ रक्ष णानुग्रधी रौद्रध्यान-प्राप्त धयं ब्रह्मादिक वस्तुओना मरक्षणनो विचार कर्या करयो ‘घोर जो माठ धन चारी जशे तो मारी नाखीश, बीजा कोइ टूटी जशे तो परियाद करीश’ इत्यादि विचार कर्या करयो आ रौद्रध्यान चार प्रकार आ प्रमाणे छे-“ओमन्नदोसे १ बहुदोमे २ अत्राणदोसे ३ आमरणतदोसे ४ ।”

૧ આસન્નદોષ-ઘણુ કરીને દિસા, અમત્ય, સ્તેય ધિગરેમા રક્ત રદ્યા કરે,
 ૨ યદુદોષ-ઘણા દિસાદિક વાર્યમા ઘતતો રહે, ૩ અજ્ઞાનદોષ-કુશાલના સામલ
 ઘાથી, શીઘ્રઘાથી દિસાદિક અધર્મ પળ ધર્મયુદ્ધિથી કરે દાસલા તરીકે અશ્વ
 મેઘાદિ યજ્ઞામા દિસાનું સામ્રાજ્ય દોષા છતા તેને ધર્મ જાણીને કરે ૪
 આમરનાતદોષ-કાલ્કસુરિયા યસાઈનો માફક જિંદગી પર્યન્ત જે દિસા
 દિક વાર્યમા જ લયલીન રહે, મનમાં લેશમાત્ર પળ દયા ન રાખે આ
 યો પ્રકારના (આસ અને રૌદ્ર) ધ્યાનનો ત્યાગ કરવો, કારણ કે તે યને
 અગાધ સમાર-સાગરમા પ્રાણીને પરિભ્રમણ કરાવે છે આ ધ્યાનનો ત્યાગ કરી
 સાધુપ તો ધર્મ અને શુભલધ્યાનનું જ અલ્પધન લેયુ આ સયધમા શપ્તા કરતા
 પ્રતિષાદી કહે છે કે- 'તમે આર્ત અને રૌદ્રને ધ્યાન શામાટે કર્યો છો ?
 તને ધ્યાનના ભેદમાં શા માટે ગણાવ્યા ? અર્થ્યંતર તપમા તો ધ્યાન કરવાનું
 જણાયે છે તો આર્ત અને રૌદ્રનો તો ત્યાગ કરવાનો હોવાથી તેનો સમાયેશ
 અર્હો શા માટે કર્યો ?' આનો જવાબ આપતા શાસ્ત્રકાર જણાયે છે કે-ધ્યાન
 પટલે ચિત્તની પદ્માપ્રતા આર્ત, રૌદ્ર તેમજ ધર્મ, શુભલ પ ધારેમાં ચિત્તની પદ્મા
 પ્રતા યાય છે માટે ધ્યાન શબ્દની ધ્યાનયાનુસારે તેને ગણવા તો જાઈએ, પણ
 પ્રથમના કે અશુભ દોષાથી તે ત્યાગ્ય છે ઘડી ઘેટલાઈ મદયુદ્ધિયાલા પ્રાણિઓ
 ધ્યાનને ધિવે રહેલ તફાવત જાણી શક્તા નથી ઘડી અ-યમતિ આથા ધ્યાનઘાઠા
 પ્રાણિઓમા ધર્મ જાણી તેમની સેવા કરે છ તેમના ધોધને માટે પણ ધિવેચન કરયુ
 પદયુ છે દયે ધર્મધ્યાનનું સ્વરૂપ વર્ણાપ્રતા કહે છે કે-ધર્મધ્યાનના ચાર પ્રકાર છે
 "આણારિજા ૧, અવાયરિજા ૨, વિવાગવિજા ૩, મઠાણવિજા ૪" ૧ આજ્ઞાવિષય
 જિનરાજની આજ્ઞાનું રદ્ધસ્ય વિચારયું, તેના ગુણાની પ્રશસા ચિંતયથી દા ત
 સ્વેત્વર જિનેશ્વર પરમાત્માપ અસાધ્ય નિષ્ઠિત ઘણી જ રૂઢી રીતે વર્ણાથી,
 જૈનધર્મ જેવા ઉત્પૃષ્ટ કોઈ ધર્મ નથી, તેના આગમપ્રયો સ્વેત્વર શ્રેણ અને સત્ય
 તપ્તોથી ભરપૂર છે, इत्यादि अगर तो धीतराग परमात्मानो आज्ञा ते ज धम
 છે પયી માયનાપૂર્વક તેમની આજ્ઞાઓનો વિચાર કરવો ૨ અપાપવિષય-ગારથ,
 વિષયા, પ્રમાદ, પરીપદ इत्यादिव्ययी पतित 7 धयाय ते माटे चित्तन
 કર્યા કરયુ અથવા મિથ્યાત્યથી આશુત ઘયેલા પ્રાણિઓ તેવા ઉમાર્ગથી
 યથી રીતે દૂર રહે તેનો વિચાર કરવો તે ૩ વિપાકવિષય-શ્રુભાશુભ કર્મનું
 ફલ મોગડ્યા નિષાય છૂટવો નથી તે સંઘથી વિચાર કરવો તે અને ૪ મસ્થાન
 વિષય-શૌંદ રાજલોકનો આકાર તેમજ ક્ષીપ સમુદ્રોનું સ્વરૂપ ચિંતયનું તે ધમ
 ધ્યાનને ઓલપાયનારા ચાર લક્ષણો છે, તે આ પ્રમાણે- " આણારુઈ ૧ નિસ
 ચારુઈ ૨ ઉપદેસરુઈ ૩ સુચરુઈ ૪ ॥ " ૧ આજ્ઞાવિ-ધ્ય, નિર્યુક્તિ, માપ્ય
 इत्यादि पचागीमा कहेल नत्यनी धद्धा, २ निसर्गदधि-जेने स्वभावधी ज तत्त्वनी
 ધદ્ધા પ્રગટી પટલે કે ઉપદેશ વિના જ તત્ત્વજ્ઞાન ઘયુ, ૩ ઉપદેશવિ-

मुनिराज समीप धर्मोपदेश साभलीने तस्यनी श्रद्धा यद् ते अने ४ भुतवर्षि-
 सुप्रो वाचयानी, तस्यनी प्रतीति यद् ते ह्ये धमध्यानना चार आल्यन दर्शा
 यता वहे छ वे-“ वायणा १, पिच्छणा २, परियट्टणा ३, धम्मकहा ४ । ”
 आनु धर्णन अगाउ आयो गपु छे जेम महेल पर चढया माटे आल्यननी
 जरूर पडे तेम मुक्तिरूपी महेलमा जवा माटे आ चारे आल्यना छे ह्ये धम
 ध्याननी चार अनुपेक्षा पटले विचारणा जणावे छे-“ अणिचाणुपेहा १ अस
 रणाणुपेहा २ एकत्ताणुपेहा ३ संसारणुपेहा ४ । ” १ अनिरयानुपेक्षा-धर्म
 विना सर्ग अनित्य छे, २ अशरणानुपेक्षा-समारमा जैनधर्म सिधाय बीजा
 काइनु शरण साचु नथा ३ पक्कवानुपेक्षा-आ जीव पकलो ज छे, समारमा
 पनु पीसुं कोरि नथी ४ संसारानुपेक्षा-आ जीव संसारमा अनादिकाऽथी परि
 भ्रमण करे छे अथवा आ समार चार गतिरूप छे ह्ये कर्म रहित जीव
 जे शुक्लध्यान करे छे तेनु धर्णन करता वहे छ वे-ते शुक्लध्यान पण चार
 प्रकार छे “ पट्टतियिके सवियारी १, एगत्तवियवके अनियारी २, मुहुमकि-
 रिए अप्पडिवाई ३, समुच्छिन्नकिरिए अनियट्टी ४ । ” १ पृथक्त्ववितथमप्रधि
 चार शुक्लध्यान-चौद पूर्वना भूत सबधी अथ, व्यजन अने यागना परस्पर
 संक्रमण परत्ये विचार करयापूर्वक प्रव्य, पर्याय अने गुणोना सचार सयधी
 विचार अर्थात् परनो आधय न्नीधा सिधाय निर्मळ अने शुद्ध आत्मस्वरूपनु
 सतत चिंतन अथवा जीव अने जमीयना स्वभाव तेमज विभायने पृथक्
 पृथक् करयापूर्वक प्रव्य अने पर्यायनो भिन्न भिन्न विचार करता पर्यायनो
 गुणमा अने गुणना पर्यायमा संक्रमण करवारूप सतत विचार रूढमा वदीप
 तो प्रध्यानयोगमा ज जेमना मन प्रमुख रक्त रहे ते २ पक्कववितर्कप्रधि
 चार-अर्थधी व्यसनमा अने व्यसनमार्थी अर्थमा अथवा मन, ध्यान अने
 कायाना योगमार्थी पक्-बीजामा नदीं जघारूप ध्यान अर्थात् पयन ग
 लागता दीपकनी पठ स्थिर वषारूप ध्यान ३ सुद्धमक्रियाप्रति
 पाती-मन अने वचननो सपूण राध करी फक्त कायव्यापारनु जे ध्यान
 ते योगधी चालता चक्रने काइ अटकाये तो जेम किंचित् चलनस्वभाव
 रहे छे तेम किंचित् काययोग रहे छ अप्रतिपाती शब्द लगाढयानो हेतु
 प छे वे-पाछा पढयाना स्वभाव नथी आ ध्यान मादे जयाना अयसरे ज
 प्राप्त थाय छे ४ समुच्छिन्नक्रियाअनिवृत्ति-कायानो जे सुद्धम श्वासीश्वासरूप
 क्रिया हती ते रधीने, जेम पर्यंत निष्प्रकप रहे छे तेम जेणे योग रधीने
 शलेशी अवस्थान प्राप्त यइन अ, इ, उ, ऋ अन लृ प पाथ हूस्व स्वरा
 बाजता जेठला समय लागे तजला काळ पर्यंतनु ध्यान शुक्लध्यानना चार लक्षण
 छे-धिषेणे १, विडस्सगे २, अन्यहे ३, असम्मोहे ४ । ” १ विषयक-आत्माने

શરીરથી ભિન્ન જાણવા અને સય મયોગથી વિમુક્ત માનવો ૨ વ્યુત્તમર્ગ-આત્માને કોઈનો સંગ થયો યમ વિધારીને દેહરૂપી ઉપાધિના ત્યાગ ૩ અથવા-દેવાદિકનો ઉપસર્ગ થાય તો પણ ચઢાયમાન ન થાય અને ૪ અસમાદ-દેવાદિકના માયા-પ્રપચથી છુદ્ધ પદાધના વિષયમાં શંકા લાયકને મૂદ ન થઈ જાય હવે શુદ્ધ્યાનના ચાર આલયન જાણવતા વદે છે ૫-“ રતી ૧, મુત્તી ૨, અજોવે ૩, મદવે ૪ । ” ૧ ક્ષમા, ૨ નિર્લામતા, ૩ મરલતા-માયા રહિત પણુ અને ૪ માન રહિત હાય યથી જ રીતે ચાર અનુપ્રેક્ષા જાણાય છે ૫-“ અવાયાણુપ્પેહા ૧, અસુમાણુપ્પેહા ૨, અણતાત્તિયાણુપ્પેહા ૩, તિપરિણામાણુપ્પેહા ૪ । ” ૧ અવાયાનુપ્રેક્ષા-દિસાદિજ પાપજ્ઞ્યથી કમયંધ થાય, તેથી જીવને કષ્ટ થાય છે, ૨ અસુમાનુપ્રેક્ષા-સત્તાર મિથ્યા છે, ૩ અણતાત્તિયાનુપ્રેક્ષા-સંસારનો પરંપરાનો પાર મથી અર્થાત્ ક્ષીણ આ સત્તારરૂપી ઉદ્ધિમાં અમતા મય કરે છે અને ૪ પરિણામાનુપ્રેક્ષા-જે વિપદાર્થો છે તે ક્ષણ ક્ષણ પલટા-સ્વમાત્રવાઢા છે યથો સદ્ધા વિચાર કરયો તે ૬. કાપોત્સર્ગ-કમક્ષયાર્થે શરીરનો ત્યાગ અર્થાત્ દેહ પરથી મમત્યભાવ ત્યાગ કરવો તે યે પ્રકારના છે-૧ દ્રવ્યવ્યુત્તમ અને ૨ માત્ર વ્યુત્તમ દ્રવ્યવ્યુત્તમ ચાર પ્રકારે વહલ છે “ સરીરવિડસ્સમ્મે ૧, ગણવિડસ્સમ્મે ૨, ઉવહિરિડસ્સમ્મે ૩, ભક્તપાણવિડસ્સમ્મે । ” ૧ શરીરનો અને ૨ ગચ્છનો ત્યાગ કરવા યદલે સ્થવિરવહીપણના ત્યાગ કરી જિનવહીપણુ ગ્રહણ કરવું, ૩ ઉપધિના ત્યાગ કરે યદલે જિનવહીપણુ સ્વીકારે અને અમિગ્રહ પણ કરે અને ૪ માત-પાણીનો ત્યાગ કરે માત્રવ્યુત્તમ ત્રણ પ્રકારના છે “ કસાય-વિડસ્સમ્મે ૧, સત્તારવિડસ્સમ્મે ૨, કમ્મવિડસ્સમ્મે ૩ । ” ૧ ચાર પ્રકારના ક્ષોધાદિ કષાયોનો ત્યાગ, ૨ ચારે ગતિનો ત્યાગ યદલે નારક ગતિના દેતુરૂપ મિથ્યાત્યાવિકનો ત્યાગ કરવા, તિર્થંધગતિના દેતુરૂપ કારણનો ત્યાગ, મનુષ્ય પણુ પ્રાપ્ત થાય તથા નિમિત્તોનો ત્યાગ તમજ જેનાથી યથગતિ પ્રાપ્ત થાય તેવા પુણ્યકર્મના પણ ત્યાગ તે સત્તારવ્યુત્તમ જાણવા ૩ જ્ઞાનાવરણીય, વર્ણના વરણીય, યદનીય, મોહનીય, આયુ, નામ, ગોત્ર અને અતરાય-પ આઠ પ્રકારના ક્રમો યાધયાના દેતુરૂપ કારણોના ત્યાગ માત્રવ્યુત્તમના આ ત્રણ મેટ્ર પૈથી વેદ શંકા કરતા વૂછે છે ૫-“ યીજા સત્તારવ્યુત્તમ અને ત્રીજો કર્મવ્યુત્તમ શા માટે જુદા જુદા વર્ણાવ્યા ? સમારના વ્યુત્તમ કરવાથી આપોઆપ કમવ્યુત્તમ થઈ જાય છે અથવા કમવ્યુત્તમ થવાથી સ્વયમય સંસારવ્યુત્તમ થઈ જાય છે આ શંકાના સમાધાન માટે શાસ્ત્રવારમગર્થત જાણવ છે ૧-તે વંન મેદા અલગ વર્ણાવોને વાર્ય તથા કારણુ મિત્રપણુ વર્ણાવ્યુ છે

आ प्रमाणे अभ्यतर तप छ प्रकारना दर्शाव्या लोकोना जाणवामा आ तप आशतो नथी, मिश्यास्वी—अ यतीर्थिका आया प्रकारना तपनु सेवन करी शकता नथी तेमज माक्षप्रतिना अतरग कारणभूत होवाची तने अभ्यतर तप कहेवामा आवे छे

द्वय वीर्याचारना प्रण भेदा कहे ते—“अणिगूहियम्लवीरिओ, परकमइ जो जहूत्तमाउचो । जुजड य जहायाम, नापवो सो वीरियापारो ॥७॥” पातानु वल पत्रे शरीरतु मामर्थ्य अने वीर्य एल मनना उन्माह या ता याद्य मामर्थ्य अने अभ्यतर मामर्थ्यन गापव्या थिना तीर्थेकर परमात्माप उपदेशेले छत्रीश प्रकारना आचारमा (ज्ञानाचार ८, दर्शनाचार ८, चारित्राचार ८ अने तपाचार १२=३६) पातानो शक्ति प्रमाणे प्रवर्त, उपमशील रहे, उपयागधत रहे, जेतनने आघा-पाछा न थया दे त वीर्याचार जाणवो आ प्रमाणे छत्रीश प्रकारना आचारमा पातातु (१) वळ अने (२) वीर्य गापव्या थिना (३) यथाशक्ति प्रवतन प प्रण प्रकारो थया आ पाच प्रकारना आचारने पाते पाले अने वीजान पळाये ते सुआचार्य जाणवा आ पाच प्रकारना आचारमा ज चारित्राचार कथा ते शुद्ध पिंडादिकना ग्रहणथी थाय छे, माटे तेनु स्वरूप दर्शावता कहे छे व-

पिण्डं उवहिं सिजं, उग्गमउप्पायणेसणासुद्धम् ।

चारित्तरक्खणट्टा, सोहितो होइ स चरिती ॥ २१ ॥

[पिण्डमुपधि शय्या, उद्गमोत्पादनैपणाशुद्धम् ।

चारित्ररक्षणार्थं, शोधयन् भवति स चारित्री ॥ २१ ॥]

गाथार्थ—चार प्रकारनो पिंड, उपधि (सयम—चारिथ पाळवामा उपयोगी उपरूणो) अने शय्या (वमति)—आ णे वस्तुने उद्गम, उत्पादन अने एणणारडे शुद्ध, चारित्रनी रक्षा माटे ग्रहण करे ते ज साचो चारित्रवान छे.

पिवेचन—१ अक्षण, २ पाण, ३ त्वादिम अने ४ स्वादिम—प चार प्रकार नो पिंड छे उपधिना वे प्रकार छे—(१) औषिक अने (२) औषग्रहिक औषिक उपधि प्रण प्रकारे छे—१ जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट १ मुहपत्ति, २ पात्रानी पूजणी ते पात्रकसरिका, ३ गुच्छक पळले पात्र ऊपर बाधवानो थद्यग्रद अने ४ पात्रन मूकपागो वस्रखड—आ प्रमाणे जघन्य उपधि जाणथी मध्यम उपधि छ प्रकारे छे, ते आ प्रमाणे—१ पटल, २ रजस्राण-पात्रा राखवानी छोट्टी, ३ पात्रान बाधवानी होळी, ४ चोळपट्टो, ५ मात्रक पटले नदिपात्र अने ६ रजोहरण-१८

आधा उत्कृष्ट उपधि चार प्रकारे छे-१ पात्रा अने २-४ व्रण घस्रो (ये सुतरना अने एक ऊननु) आ प्रकारनी औषिक उपधि स्थविरकृत्पी मुनिने होय घीनी औषग्रहिक उपधि पण जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट प प्रमाणे व्रण प्रकारनी छ १ पीठ-पाछल रागवानु पाटियु, २ पादप्राच्छन, ३ दडक-प्रमार्जन, ४ डगल (माटीनु), ५ सोय, ६ नखहरणी (नख कापवानी नरणी) अने ७ कर्ण शोधनी-कानमाथी मेल काढवानी कानघातरणी-आ सात प्रकारनी जघन्य ज्ञाणधी मध्यम नव प्रकारनी छे, ते आ प्रमाण-१ मथारो, २ मथारा ऊपर पायरवानो उत्तरपट्ट, ३ दाढो, ४ मातरु करवानु भाजन, ५ स्थडिलनु भाजन, ६ मल-श्लेष्मनु भाजन, ७ योगपट्ट-उपधि ऊपर बाधवानु घट्ट, ८ मन्नाहपट्ट-शरीरे बाधवानु घल्ल अने ९ चिलिमिली-मच्छरादिकधी रक्षा करवानी पडदो उत्कृष्ट औषग्रहिक उपधि ये प्रकारनी छ-१ स्थापनाद्याय अने २ पाच प्रकारना पुस्तकी आने लगनु विशय घर्णन गृहत्वरूप तेमज यतिजीतकरूपनी टीकाद्वारा जाणतुं जे उपधि पासे ज रहे, गृहस्थना मागजी लघी-देधी ७ कृत्पे ते औषिक उपधि अने जरूर पडचे गृहस्थ पासेधी मागी छे अने पट्टी पाछी पण आपे ते औषग्रहिक उपधि जाणधी शय्या-वसति-रहेवानु स्थानक आ १ पिंड, २ उपधि अने ३ शय्या उद्गम, उत्पादन अने पषणाना दोष रहित स्वीकारवा उद्गमना साळ दोष छे अने ते गृहस्थधी उपघ्न थाय छे, उत्पादनना पण सोळ दोष छे अने त साधुधी ज उत्पन्न थाय छे अने पषणागा दश दोष तो साधु अने गृहस्थ यनेधी थाय छे आ दश दोष पैकी ये शक्ति अने अपरिणत साधुधी लागे छे अने याकीना आठ गृहस्थधी लागे छे आ प्रमाणे घेतालीश दोष रहित पिंड, उपधि अने वसति प्रवण करे ते आचार्य चारित्र्यत जाणवा हव घेतालीम दाप क्या क्या ते जणावे छे-

सोळ उद्गम दोष-"आहाकम्मु १ हेसिय २, पूडकम्मे ३ य मीस जाए य ४ । ठरणा ५ पाहुडियाण ६, पाओयर ७ कियटपामिचे ९ ॥ १ ॥ परियट्टिए १० अभिहट्ट ११-न्मिन्ने १२ मालोहडे य १३ अन्ठिज्जे १४ । अणिसिद्ध १५ ज्जोयरए १६, सोलस पिंडुग्गमे दोसा ॥ २ ॥" १ आधाकर्म-कथळ साधुने माटे ज छात्राय जीवनी विराधनायडे अशनादिक आहार तैयार करवानी मिया आ प्रमाणेनी पापक्रिवाधी तैयार यथेल आहार दोष अने दोषधाननी अभेक्ष विषयाय वृपित गणाय ए ज प्रमाणे आगळना दरेक दोषोमां पण समजी लुं २ औद्देशिक सर्ध साधुओने उद्देशीने करवामा आयेळ ३ पुतिकर्म-शुद्ध आहारमा अशुद्ध आहारनो मयोग, शुद्ध आहारमां आधाकर्मिक आहारनो पक्ष पण कण मिथ थाय ता त पुतिकर्म थइ जाय ४ मिथजात-शरूआतधी ज गृहस्थ अने साधु घनेने माटे भेगा वनायळ ५ स्थापना-वेटलोक समय

साधुने अर्थे आहारादि राप्ती मूक्वा ६ प्राभृत्तिका साधुनो लाम लेवा माटे विवाहादिनो काठ आगळ-पाळळ रासथो ७ प्रादुष्करण-साधुने बहोरायषाना स्थानमा वस्तुने प्रगट करवा माटे वीपक करे, घारी-घारणा होय तो उघाडे ८ प्रीत-साधुने बहोरायषा निमित्ते ब्रव्यादिधी वस्तुओ घरीदधी ९ मामित्य-बहोरायषा माटे वस्तु उधार लाये १० परिवर्तित-साधुने बहोरायषा निमित्ते वस्तुनो बदलो-बदलो करे ११ अभ्याहत-साधुन बहोरायषा निमित्ते ज्या साधु वसता होय त्यां सामो आहार लई जाय अथवा बीजा गामथी मगाये, पक् स्थानधी थोजे स्थाने लई जाय १२ उद्भिन्न-माटी विगरेधी छादेल घडाने खालीने आहार आपे १३ मालाहत-भोयरामाथी, कोटारमाथी अगर ता माळ ऊपरधी लाथोन आपे १४ आच्छेध-पाताना पुत्रादिकनी माधुने बहोरायषानी अनिच्छा छता तना पासेधी बळजघरीधी ग्रहण करीने आप १५ अनिमृष्ट कोरपक् पदार्थनी मालीकी घणाओनी होय छता तेओनी अनुमति घिना आपे अने १६ अथ्यवपूरक-गहस्थे पोतानी रसोईनी शरूआत कर्वा पछी 'साधु आथशे' यम विधारी साधुने निमित्ते विशेष रसोई राधथी

उत्पादनना सोळ दोष-“ धाई१६३२निमित्ते३, आनी१४वणीमगे५ तिगिच्छा ६ य । कोहे ७ माणे ८ माया ९, लोमे १० य हवन्ति दम एण ॥१॥ पुंनिपच्छामथ ११, निजा १२ मते य १३ सुभ१४जोगे १५ य । उप्पायणाइदोसा, सोलसमे मूलरुम्मे १६ य ॥२॥ ” । धाधी-घाटकने रमाहोन आहार लेवा २ वृती-एक बीजाना मंदेशा परस्पर कहीने आहार लेवा ३ निमित्त-भूतकाल तथा भयिश्यकाज मजधी निमित्त बहेयु ४ आजोविधा-दातार पुरुषनी पाने पातानी जा यादिकना प्रशाश करयो ५ यनोपत्र-अथ भिक्षुकनी माफक लोकने गमती प्रशमा करे या दातार व्यक्तिते जे माधुपुत्र पृश्य होय तेनो पोने मज ते तेम दशाथ ६ घिबि-सा-कोइ पण प्रकारनी व्याधि दूर करीने अशनादि स्वोकारे ७ प्रीध-गैघरीया* माधुनी माफक

* इस्तीत्य नगरता एक मुनि माषक्रमणे पारण गोचरी माटे नीवळ्या परता परता एक ब्राह्मणो र्वा मृत्युभोजन हई त्यां जइ बळ्या मृत्युभोजनमां घेबर करवावा आख्या इता मुनिप त्या जई 'धर्मलाम' थाप्यो परतु जैनमुनि प्रत्येना देपथी दिने तेमो आहार बहोराव्यो नहीं एठे मुनि क्रोधपूर्वक बोल्या के-“ काई नहीं, बीजा वारा मृत्युभोजन समये बहोरावजे ' आ प्रमाणे रोपपूर्वक कहीने मुनि चाक्या मया भोडा दिवहीने आंतरे ते अ ब्राह्मणने र्वा बीजु मरण थयु अने तेना मृत्युभोजन समये देवयोगे ल ज मुनि आधी बळ्या, पर तु ते समये पण ते दिजे तेमो आहार बहोराव्यो नहीं एठे विशेष दुद थइ तेमगे कर्तुं के-“ काई नहीं, प्रीजा मृत्युभोजन समये बहोरावजे ” भाग्यवशात् थयुं एतु के ते दिजे त्वा प्रीजु मरण पण थयु ओ तेना मृत्युभोजन समये पुन ते ज मुनि अचाक र्वा

क्रोध करीने आहार ग्रहण करे ८ मान-सेवियाः शुद्ध साधुनी माफव मान-

आवी चढया ते समये पण ते द्विजे तेगने आहार नहोराव्यो 'हर्षी एन्ले रोषपूर्वक मुनि पाछा जना हता एवामा द्वारपाळनी तेमनी पर नजर पडी तेणे बराबर मुनिने षोळखी लीषा तरत ज तेणे पोताना मालीक पासे जई कथु के-" आ साधु ते ज मुनि छे, जमना कथा प्रमाणे बराबर नृ यु धया करे छे मोटे तमे तेमने घबर आवी संतोषो ' द्विज द्वारपालनु कथन मान्नु भने बहुमानपूर्वक मुनिने पाडा वाळी घेबर नहोरा या आ प्रकारे क्रोध करीने पिंड ग्रहण करवो ते दूषित छे घेबर नहोरावने भगे ते मुनि धवरीया मुनि तरीके प्रसिद्ध थया

× कोशलदेशना गिरिपुण्डित नगरमां क्रोडएव उरुमव निमित्ते गृहे-गृहे रोवतु भोजन थयुं हतु ते समये ते नगरमां रहेटा साधुओए विचार्युं के-" आजे गोचरीमां सेव मळरो, पण कोई माधु पोतानी शक्तिषी थी, साकर विगेरेथी युक्त सेव वेळामर लावने आदार करारो तो ते धेष्ट गणाय " आ बात साभळी एक शुद्ध साधुए अभिमानपूर्वक प्रतिशा करी के-" हु पृत-साकरथा मिश्रित सेवनो आदार लावी हमणा ज तमने भोजन करारुं छु ' बाद ते फरता फरता इद्रदत्त नामा शेटने घेर गया त्यां तेनी प्रियगुमती नामनी स्त्रीए कथु वहोराव्यु नदीं त्यारे साधुए तेने मानपूर्वक कथु के-" तारे घेरथी आदार ग्रहण कथ ज छूटरो " त्रियगुमतीए स्त्रीदोषपूर्वक कथु के-" आदार १ वहोरावु तो ज हु स्त्रीजाति खरी ' आ प्रमाणे बात कथी पडतां शुद्ध साधुए कथु के-" हु खरो साधु हईश तो तारे स्वाधी ज थी-साकरयुक्त सेवुं गयेच्छ भोजन प्रवृत्त करीश ' आ प्रमाणे कहाने ते साधु पर बदार चान्वो गयो तपास करतां इद्रदत्त सभामां छे तेवा समाचार मल्यां सभामां जईने साधुए पूछथु के-" अर्ही कोई इद्रदत्त धेष्टी छे ? ' त्यां हाजर रहेल जय व्यक्तिओए कथु के-" ते कृपणुं शु काम छे ? " कृपण शब्द सांनळी बाळमुनि चमक्या पर तु प्रतिशांनु पालन तो करथु ज हतु, एन्ले पुन कथुके - ' मारे तमनु काम छे पर तु ते आघातजनक छे अधम पुद्गय जेवो १ दाय तो तेनी पासे मांगणी कर " बीजाओए कथु के-" ते तेवा ज छे ' आ प्रमाणे पोतानी प्रतिशांनु लीलाम थतु नीहाळी इद्रदत्तने चानक चडी एन्ले एकाम मुनि समीप आधी कथु के-" हु तमे कथो ते करीश, परंतु प्रथम तमे मने छ प्रकारा अधम पुद्गयोनी बात करो ' कृष्णक मुनिए १ देतांगुली, २ बकोशायी ३ तीर्थस्नातक, ४ किंकर, ५ हदाक अने ६ गृध्रावर्षिणी-ए छ प्रकारा दृष्टांत कथा एन्ले इद्रदत्तने पोतानी प्रेष्टता साबित करवा इच्छा जायत थई अने ते मुनि साय गृह प्रति चाली नीकळो मार्गमां शुद्ध मुनिए तेगा स्त्री साथ धयेल सर्व ज्ञात कही सभळाम्यो इद्रदत्ते तेनो याग्य रस्तो नाथी काडयो गृह पागे आवी पडोचतां मुनिने बदार राखी, घरमां दाराल थई पातानी स्त्रिने कथु के- जहदीथी थी साकर विगेरे मेळा परथी स्त्राव ' स्त्री जेवीं नीसरणी मूढी गवा पर नळी के तरत ज इद्रदत्ते नीसरणी लई लीथी आ बाजु मुनिए प्रवेश करी थी-साकर युक्त सेवनो आहार ग्रहण कर्यो एवामां स्त्री जुए छे तो ज मुनिने पाते निषेध कर्यो हतो ते ज मुनिन आदार वहोरावता देखी तेणे इद्रदत्तने न वहोरावता आप्रद कर्यो एन्ले शब्दमुनिए पाठाना नासिका पर जागळी मूषी चूप रहेवा सूच्यु मने साधोसाध गमित रीते सूचव गण कर्युं के-मे ताद नाक काप्यु छे ना प्रमाणे मानपूर्वक आहार ग्रहण करवो ते दूषित छे मेर वहोरी लावयाथी ते मुनि खारथी 'सेविया मुनि' तरीके प्रसिद्धि पाव्या

अभिमान करीने आहार स्वीकार ९ माया-आपाढाभूतिनी+ मापक कपट करीने आहार ले १० लाभ-§ निष्ठकेमरिया मुनिनी मापक सारा आहारनी

+ राजपुत्रीमा कोइ आचार्यना परिवारनी घाये आपाढाभूति मुनि पण विदार करतो करतां आबी चरया एकदा गोचरीपदमे आपाढाभूति विद्वकर्मा नामना नटना परमा दाखल थया अने 'घर्मलाम' कदो उभा रथा गावरीमा मादक मळया ते ल्ह बहार गया पत्नी तेमने विचार थयो के- 'आ मोदक ता आचाय प्रहण करशे एल्ले बीजा मोदकनी इच्छापी रूप परिवर्तन करी, एक भाये जाणे वणा हाय तनी देखाव धारण करी पुन आया अने बीजा मोदक प्रहण कर्यो बहार निकळी विचार्यु के- 'आ ता न्यायाय प्रहण करशे' एल्ले बीजा मोदकनी इच्छापी कुवदात रूप धारण करी आठ्या अने श्रीजो मोदक बहार्यो पत्नी 'आ तो सवायक प्रहण करशे' एम विचारी रूप परिवर्तन करी चोपी वार आठ्या अने मादक बहार्यो आ बहु दरय गोसमा बटेला विश्वकर्मा नये नीदळ्यु तने विचार आ यो के- 'आके माणस जो नर घाय हो भने सारी द्रव्यप्राप्ति थाय, एल्ले तेमने पयाववानी इच्छाची ते एकदम नीच आठ्यो, पुन आप्रह करीत बघा मोदक बहार्यो दीपा अने वारवार पोताना घरे लाम देवाने आपट कर्यो मुनिराजना जवा बाद नये तेमनी कुशलताना वखाण करी पोतानी पत्नी तया ब पुत्रीओने कर्तु के- 'काइपण उपोने तमे तन वरा वराजा' वाकारना आपाढाभूतिना आवागमनथी अने पुत्रीओना आ रत्नधारणी नेवटे आपाढाभूति साजु-मार्ग चूक्या अने नर-पुत्रीओ घाये ससार-व्यवहार शरु कर्या तेमनी कुशलताथी विद्वकर्माने सारा द्रव्यनी प्राप्ति पण चर राजा पासे पण आपाढाभूतिस्तु मान अत्यंत थयो गयु विश्वकर्माए पोतानी पुत्रीओने चेनणो आपा हनी के- 'तमे कदि मदिवापन करशो इही, इही ता आपाढाभूति तमारो लाग करशे' एकदा ब गु एल्ले के- 'आपाढाभूतिने राजसभामा नाटक करवातु आमत्रण मल्यु ते प्रसंगनी लाभ लइ अने नर पुत्रीओए थै-इ सुरापान कर्यु तेना घेनमा वल्लविहीन बनाने माळ उपर जंने सूर ग. आ बाजु राजसभामा परराष्टना दूत आववाथा विज्ञप पट्या अने नाटक-गमरथ सुल्लकी रथो आपाढाभूति एहे जावता पोतानी पत्नीनी रिचति जाइ आधर्भना गरकाव थइ थया ते पोताना मुनि अवस्था याद आवी, पोतानी मूल समजा अने पाते पाली नीदळ्या विश्वकर्माने आ हकीकती खबर पत्ता ज तेगे पोतानी पुत्राओने उपका आपना कर्तु के- 'जाव, अने आपाढाभूति पासे श्रीजनिवाद माते यनी सावना करा' आपाढाभूति पासे काई इत ज नहीं परंतु पत्नीओनी मागणी र्वीकाया मिवाय घटना न हतो ऐले एक नाटक भजवी तेगी उपज श्रीओने आप पातो विचार करी तमणे भरत चरवर्त्तु नाटक भरवरा निर्गव कर्तु रत्ना पासे पांड को राजपुत्रानी मागणा करी नाटकनी शरुक्रात सुंदर करी अने प्रेक्षका देरत पासी थया छेवट भरत महाराजाना आरिहासुत्रामा आवना आंगलाभाधी मुद्रिका नाकळी पटना जे शक्य भाकी इती नेवा ज सावना भावता आपाढाभूतिने तल्पणे केवल्लज्ञान उत्पन्न थयु पाववो रापुत्रोने पण केवल्लज्ञान उपज्जु देवोए आपाढाभूतिनी केवल्लज्ञान-महात्त्व थया आवा राने मासार्थी आहार प्रहण करवा ते पण इपिन छे

§ चवानगरीमा अनेला कोई एक गुणिए एकदा गोचरीपदमे मनमा अभिप्रह कर्या के

श्रीगच्छाचार-पयप्रा सविवेचन

इच्छाधी गृहस्थ श्रीमत लोकोना घरे गोचरीय जाय ११ पूर्वपश्चात्संस्तव-
आहार ग्रहण कर्मा पूर्वे अने आहार ग्रहण कर्मा पछी पण दातार पुढपनी
प्रशसा करे के-“ तमन धय छे तमे साधुओनी स्तो भक्ति करनारा छो
इत्यादि’ १२ विज्ञा-विद्या शीखवा माटे साधना बतावे १३ मन्त्र-देवा
धिष्ठित मन्त्र शीखवे १४ पूर्ण-नेत्राजनादिक पूर्ण दर्ई आहार स्वीकारे
१५ योग-अभ्युदय करनार, सुख अर्पनार एवो द्रव्यसमूह प्राप्त करवा माटेनो
योग दर्शावे अने १६ मूलकम-दश प्रकारना प्रायश्चित्ता पैकी आठमु मूल
नामनु प्रायश्चित्त जेथो प्राप्त थाय ते गर्भपात करावघा माटे औषध करे अथवा
घनस्पतिनुं छदन करी लोकान आप अने ‘आ मूळियाना जळथी स्नान
करवाधी संतानप्राप्ति थाय’ तेथो उपदेश आपे तेने आ प्रायश्चित्त प्राप्त थाय छे

एषणाना दश दोष-“ सकिय१मक्विय२निक्वित्त३-पिहिय४साह
रिय५दायगुदम्मीसे७ । अपरिणय८लित्त९छडिय१०, एसणदोसा दस हवति
॥१॥” १ शक्ति-आधाकमादिक दोषनी शवायाळा अज्ञानादि स्वीकारे २
प्रक्षित-सचित्तादिकी खरटित (नीपावेल) ३ निक्षित-सचित्त पदार्थ पर स्थापन
करेल ४ पिहित-सचित्तादिकथी दावेल ५ महत-सचित्तवस्तुवाळ भाजनमाथी
ते सचित्त पदार्थो बीजा भाजनमा वाढी नाथी प्रथमना भाजनद्वारा आहार वद्दो
रावे त ६ दायक-शास्त्रमा दान आपवा माटे निषिद्ध करावेल वाळक,
गमेशती छी, सचित्त पदार्थवाळी, खाडती, दळती, कातती एवो छी उठी दान
आपे ते अथवा लो आधळी कपती छी उठी दान आपे ते ७ उमिध-सचित्त
वस्तुओ युक्त ८ अपरिणत-अचित्त नहां वनेल भाषथी ता खतवादि होय

‘ जो ध्याने सिद्धकेसरीया मोदक मळे ता ज प्रण करवा आ प्रमाणे निर्णय करी एक
गृहथी बाज गृहे परिभ्रमण करवा लाग्या परन्तु वाञ्छित भिक्षा मळी नही सिद्धकेसरीया
मोदक भेळववाना एक मात्र तप्तीगतने कारणे केटलो समय पसार धई गयो छे सेनु पण तेमने
भान न रह्यो उध्यासमय धई जवा ध्याभ्यो छतां तेमने मनोवाञ्छित गोचरा प्राप्त न धई
कोएक शुभ धावके तेमनी त्यावा स्थित नीदाळी मनमा निर्णय कर्वा के-मुनिए मोदकनो
अभिप्रेत कर्वा जणाय छे अने ते प्राप्त न थवाथी समयना पण ज्ञान वगर सेचो एक घरथी बीजे
घेर भसी रह्या छे भावके तरत ज सिद्धकेसरीया मोदक तैयार करावी मुनिने पोताने एहे
नामप्रण आयु मुनि पण छेगटे मोदक मळवाथो हर्षित थया विचक्षण धावके तेमने समवर्तुं भान
कराववा माटे कर्वा के “ मुनिराज, पुरिसुदुना पचवकलाणने केटलो समय छे? ” आ शब्द वांमळतां
ज मुनिए आकाश प्रत्ये दृष्टि करी तो अन्न अने तारा गगनपटमा प्रदक्षित धई गथा हस्त रात्रि
पढी गई हती हवे ज तेमने पातानी विद्वल स्थितिनुं साबु भान थयु गोचरीसमय बीती जतां
मादक परठवतो ज रह्यो तरत ज ते मोदक लई परठववा गया अने परठवतां परठवतां आत्मनिंदा
करना कवचहाग प्राप्त कर्वा आ प्रमाणे लोभथी पण भिक्षा ग्रहण करवी ते पण दूषित छे

अगर तो दातार पोताना भाव बिना आपे ते पण अपरिणत जाणवु ९ लिप्त
लेपप्रव्यधी खरहायेळ भाजन अगर हस्तद्वारा अपाय ते अने १० छिन्ति-
आहार यहारावती ववते दातारना हाथमायी छाटो भूमि ऊपर पड्या
छता स्थीकारे ता आ दोष लागे

हय प्रसगथी प्राप्तिपणाना पण पाच दोषो द्वांय छे-“ मंजीयणा १ पमाणे
२, इगाले ३ धूम ४ कारणे ५ पठमा । यसहियहिरतरे ना, रमहेउ दव्वमजोगा
॥ १ ॥ ” १ मयाजना-रमनी लोटुपताधी काइ द्र-यमा रम यधारवा माट
यीजु द्र-य नाये दा त दूधना रम यधारवा तमा माकर नाव २ प्रमाण-
यत्रीश क्यथथी विशेष खाय ३ इगाल-रागपुयक आहार करे ४ धूम-आहार
त्रेषपुयक खाय अन ५ कारणिक-कारण बिना पटले क ययावध प्रमुख छ कारण
सियाय भोजन करे प्रथम भेद मयाजना वे प्रकारनो छ १ अतरमयाजना अने
२ बहिरसयाजना उपाश्रय आश्रयिने मयाजना करे ते अतरमयाजना अने यसति
यहार वृध मळ्या पछी माकरनो इच्छाधी परिभ्रमण कर्या करे त बहिरसयाजना
आ प्रमाण सुदतालीश दापानु विशेष विवरण पिंडनिर्घुक्तिनी टीका धिगनेद्वारा
जाणवुं जधी रीते आ दायापिंडने आश्रयिने जणाया तेथी ज रीते उपधि तमज
यसतिनी अपभाय पण जाणी लेषा

हये आ सुदतालीश दोष पैकी कया कया दाष माटा अन लपु
छे ते दर्शा छे-मूठकर्म मीथो महादाप छे, तेनु प्रायश्चित्त १८० उप
यासद्वारा थाय अन्य प्रथमा नधी दीक्षा पण जणारल छे तेनाधी आछा
दापवाळा-आधाकर्म औदेशिकना भेदा पैकी छेळा प्रण, मिथना छेळा वे भेद-
पामडमिथ्र अने घरमिथ्र, वादप्रभृतिना, मप्रत्ययअपायअभ्याहृत, गभ
पिंड, अनतकायमा निक्षिप्त, पिहित, महतमिथ्र, अपरिणत, छिदित, मयाजना,
अगार, यतमान तथा मयिप्यकाळ मत्रधी निमित्त, आनु प्रायश्चित्त गूत्र प्रायश्चित्तयो
उपवास पर्यंत जाणु तेनाधी आछा दापवाळा-कर्मदेशिकना पहला भेद,
मिथ्रना प्रथम भेद, धात्री, दुती, भूतकाळनु निमित्त, आजीपिका, यनीपक,
वादर विक्रिग्लाकरण, क्रोध तथा मानना पिंड, मयधी मस्तक, विद्या, चूर्ण,
वे प्रकारनु प्रकटीकरण, द्र यकीत, मायकीत, लौकिक प्राप्ति, परायति, बीजा
गामधी लावळ ते प्रत्यपाय, पिहितउद्भिन्न कपाटउद्भिन्न, उत्कृष्ट मालापहत,
मय प्रकारनु आश्रयेथ, सय प्रवारनु अनिमृष्ट, पुरकर्म, पश्चात्कर्म, सूतक मयधी
गहित, ममत्तप्रक्षित प्रत्येक वनस्पतिमा निक्षिप्त, पिहित, महतमिथ्र, अपरिणत,
छिदित, प्रमाण रहित भोजन, मधूम, कारण बिना भोजन करे-आनु प्रायश्चित्त
उपवासधी आर्यविल पयंत जाणु तेनाधी आछा दोषवाळा-अध्ययपूरकना
छेळा वे भेद, कृतकना थारे भेदा, भक्तपानपूतिक, मायापिंड, अनतकायव्यय

द्वित, निमित्त, विदित विगरे-आनु आयविलची पकामण पर्यन्त प्रायश्चित्त जाणतु
 तनाथी आछा दापयाला-ओइशिव उद्विष्टना चार भेद, उपकरणपूतिका, घणा
 कालना स्थापनानुं प्रकटकरण, लाकात्तर परावर्तित, अप्रामित्य, परभाषकोत,
 पाताना गामथी नामे लाउल आहार, दर्दराद्रिग जघम्यमाटापहत, प्रथम
 अध्ययपूरक, सूक्ष्मचिकित्सा गुणमस्तवकरण, मिश्रशर्दम, लक्षण तथा वढाथी
 प्रमित अल्प दायक दाप, प्रयेक घनस्पतिमा परपर रहेल, मिश्रमा अतर
 रहल-आनु प्रायश्चित्त पकामणाथी पुरमई पर्यन्त जाणतु तेनाथी आछा दाप
 याला-चार प्रकारनी स्थापना सूक्ष्मप्राभातिका म्निग्ध महजप्रशित, प्रयेक
 मिश्रमा परपर रहल-आनु प्रायश्चित्त पुरिमईथी विगयना त्याग पर्यन्त जाणतु
 हजु पण आघायना गुणो दर्शावता कह छ व-

अपरिस्सारी सम्म, समपासी चैव होइ कजेसु ।

सो रक्खइ चमखु पि व, सवालबुद्धाउल गच्छम् ॥ २२ ॥

[अपरिश्रामी सम्भयक, समदर्शी चैव भवति कायपु ।

स रक्षति चक्षुरिय, मत्रालवृद्धाकुल गच्छम् ॥२२॥]

गाथार्थ-जन्यनी गुद रातेने प्रकाशित न करनार तेमज आगम व्याख्या-
 नादिक सर्प कायोमा समदृष्टि रागनार आचार्यमहाराज, जेम चनु खाडादिकमा
 पडता जीवाने वचानी शके छे तेम बाळ तथा वृद्ध साधुओथी युक्त गच्छने
 दुर्गतिरूपी खाडामा पडता राखी शके छे

त्रिवेचन-जेथी गीत पोतानु गुद का, न करे नहीं तम धीजाप कहल रहस्य
 प्रकाशित न करे जेथी रीते जलना द्रहनी चतुर्भंगी श्रीआघागग सूत्रमा
 कही छ तना श्रीजा भग तुल्य आघायभगयत जाणवा त चतुर्भंगा आ प्रमाणे
 समजथी-१ शीता-शीतोदाना द्रह जेमा पाणी आध छ अने पाणी बहार बडे
 पण ३, जथी नदा नीकळ छे २ पद्मद्रह जमा नरीन पाणी आधनु नथी पण
 बहार नीकळ छ ३ लक्षणममुद्र व जेमा पाणी आध छ परन्तु बहार नीकळनु
 नथी अन ४ मनुष्य लाकनी बहार रहल समुद्रा व जेमा बहारथी पाणी आधनु
 पण नथी अन तमा रहल पाणी बहार जनु पण नथी आ चतुर्भंगी आघाय
 आधयोन आ रीत घटाथी शवाय-१ सूत्र आश्रयान प्रथम भग मरखा कागश
 न पात धृत भण अन रीजान पण मणाथ २ कपायनो अपेक्षाप बीजा भंग
 तुल्य कारण व कपायना उदय न होय तयारे कर्मग्रहणना अभाव हाय
 छ अने कायोत्मगादिक तपश्रयाथी कर्मनो क्षय करे छ ३ आलीचनाना अपेक्षाप
 श्रीजा भांगा सरखा कारण व पोत आलाधना जाणे छे परन्तु धीजाने कणावता

નથી તેમજ ૪ કુમાર્ગને આધ્યાત્મિક શાધા ધર્મ મરણા વચ્ચે તેમને કુમાર્ગમાં જવાના અને નિકલવાનો અભાવ જ છે કેવળ સૂત્રને આધ્યાત્મિક પળ ચાર ભાગા ઘટાવી શકાય ૧ સ્થિરરૂપી ૨ તીર્થસ્થાનવતી ૩ ચલાલદિક (જેઓને કાંઈ ઘાતનો નિર્ણય ન થયા હોય તો આષાઠદિકને પછીને નિર્ણય કર તે) અને ૪ પ્રયેક્ષ્યુદ્ધ-તેમને કોઈને કાંઈ કહેયુ પળ નથી (ઉપદેશ આપવો નથી) અન કાંઈને કાંઈ પૂછવાવળુ પળ નથી ઘટ્ટી સારા આચાર્ય તથા વાચનિ વિષે યથાસ્થિત દેલનારા હાય ધ્યાન, સાધુઓની ચારીક તપામ રૂપાદિક શાસ્ત્રીક વાર્તામાં પાતે પ્રવર્તે અને અન્યને પ્રવર્તાય જેમ નેત્ર વિના પાતાનુ તેમજ પરનુ રક્ષણ ન થઈ શકે તેમ ધ્યાન, વૃદ્ધ, મ્લાન, તપસ્વી રૂપાદિક સાધુઓની ધ્યાન ગણતુ રક્ષણ કરવામાં મુઆચાર્ય નેત્ર મરત્વા છે. આ પ્રમાણ સારા આચાર્યનુ સ્વરૂપ દર્શાવી દેયે અધમ આચાર્યનુ સ્વરૂપ ઘર્ણયે છે, કારણ કે પીતઠ્ઠની ધાતુ જ જા ન હોત તો સુવળની ક્રિમત કદ રોતે આવી શકાય ?

સીધાવેડૂ વિહારં, સુહસીલગુણેહિં જો અવુદ્ધીઓ ।

સો નવરિ લિંગધારી, સજમજોણ ણિસ્તારો ॥૨૩॥

[સીધયતિ વિહાર, સુવશીલગુણૈયાંસુદ્ધિકઃ ।

મ નવરિ લિંગધારી, મયમયોગેન નિસ્તારઃ ॥ ૨૩ ॥]

ગાથાર્થ-સુવશીલપણ તથા શિથિલપણ આદિ ગુણોરડે જે નવકળ્પી તમજ ગીતાર્થરૂપ વિહારને શિથિલ કરે છે તે આચાર્ય સયમયોગરડે નિઃમાર અને કેવળ દ્રવ્ય લિંગધારી છે

વિચેચન-તત્ત્વજ્ઞાન રહિત અન આચારનો અત્તમિજ આચાર્ય માણ્યાવાગ્યી ઘટ યાય છે અને પામયાદિકના મુલશીલપણાથી નવકળ્પી તેમજ ગીતાર્થ પ્રમુલના વિહાર કરતા નથી શ્રીવૃદ્ધ-કલ્પસૂત્રમાં વિહારનુ ઘળન જણાયમઃ કહું છે ક-“ સે ગામસિ વા નામ પુદ્ભયણમિ વા સપરિક્ષેવમિ અવાહિરિયસિ કપ્પદ નિગ્ગથાણ હેમન્તગિમ્હાસુ ઇક્ક મામ વત્થણ ॥ ” જે ગામ, નગર યાત્રનું શબ્દથી પુર, પાટણ રૂપાદિક વિહારીયુક્ત હાય અને વિહારનો ઘહાર વસ્તિ ન હાય તેવા ગામ-નગરાદિકમાં શિયાળામાં (માગશર, પાપ માહ અને ફાગણ) તમજ ડનાઠામાં (વેત્ર, વૈશાખ, જેઠ અને અમાઠ) ક્ક પ્ક મામ પર્યત મ મ્થિરવાસ કરવા કલ્પે, તથી વિશેષ મમય રહવુ કલ્પ નથી “ મે ગામસિ વા જાનુ રાયહાણિમિ વા સપરિક્ષેવસિ સવાહિરિયસિ કપ્પદ નિગ્ગથાણ હેમતગિમ્હાસુ

दोमासे बत्थए, अतो एक मास बाहिं एक मास, अतोवसमाणण अतोभिवखा
 यरिया बाहिंवसमाणण बाहिंभिवत्तायरिया ।” जे गाम, नगर वाघत् राजधानी
 प्रमुखने फरता किल्ला होय अने ते किल्लानी बहार पण बसति होय तो त
 गाम-नगरादिकमा शियाळा तेमज उनाळामा साधुओने धे मान पयग्त रहेषु
 कल्पे एक मास किल्लानी अदर अने एक मास किल्लानी बहार रहे बळी जे
 मासमा किल्लामा रद्या होय ते मासमा किल्ला अदरनी बसतिमां गाचरी करे,
 बहार न जाय, अने बहार रद्या हाय तयारे त्या ज गाचरी करे, किल्लानी
 अदर गोचरी लधा न जाय परंतु एक मासमा किल्लानी अदर तेमज बहार
 घने स्थळे गाचरी करी होय तो ते गाम-नगरादिकमा एक मास ज रहेषु
 कल्पे विशेष नर्ता साधुी सयधी पण शियाळा तेमज उनाळामा आ प्रमाण
 जाणवु विशेष एक-जेनी बहार बसति न हाय तथा कोटयाळा नगरमां वे
 मास अने बहार पण बसति हाय तो धे-धे मास पयले चार मास रहेषु कल्पे
 अने गाचरी पण धे मास कोटमा अने धे मास कोट बहारनी बसतिमा करे
 “कप्पइ निग्गथाण वा निग्गधीण वा पुरत्थिमे ण जाय अगमगहाओ एत्तए १,
 दक्खिण्णेण कप्पइ निग्गथाण वा निग्गधीण वा जाय कोसवीओ एत्तए २, पच्च
 तिमे णं जाय वृणानिसयाओ एत्तए ३. उत्तरे ण जाय वृणालानिसयाओ एत्तए
 ४, एत्तायता व कप्पइ एत्तायता व आयरियरोत्ते णो से कप्पइ एत्तो बाहिं,
 तेण पर जत्थ णाणदसणचरित्ताइ उस्सप्पति ।” साधु या साध्यान पूर्व दिशामां
 अग तथा मगधदेश सुधी विचरवु कल्पे, दक्षिण दिशामां कौशाबा नगरी सुधी,
 पश्चिम दिशामा कुणाली सीम सुधा अने उत्तर दिशामा कुणालानी सीम पर्वत
 विहार करवा कल्पे आटलु ज आयक्षेत्र हावाथी तमा विचरवु परंतु तेथी
 विशेष क्षेत्रमा नर्ता कारण क त अनायक्षेत्र छे अपथादमार्गथी ता जणाव्यु
 छे क-जो ज्ञान, दशन अने चारिधना वृद्धि तथा होय ता आयक्षेत्र उपरात
 पण विहार करवा आ प्रमाणे वृहत्कल्पसूत्रना पहला उद्देशामा जणावळ छे आ
 वाचतमा शका करता कोइ कदेश धे-आ मानकल्पी ।बहार ता चाथा आरामा
 हतो रमणा ता नथी तेन जवाय आपता भीहरिभद्रसूरिजी महाराजा पाताना
 पचवस्तुक प्रथना टोकामा 'निरतरनी किया' नामना द्धारमा पढिलेहण तथा
 प्रमाजनाना अधिकारमा जणाव छे क-“अवलविऊण कज्ज, ज किंचि समाप
 रन्ति भीजरथा । थोवानराहवहुगुण, सच्च्वेसिं त पमाण तु ॥ १ ॥” आगमना
 ज्ञाता मोताप आवाय कोइ महाजायत अग अल्प हाय अने बहु गुणनी सभव
 जाणीने जे आचरण करे त सय जिनमतानुयायीओप प्रमाणभूत मानतु जोइप
 कहेवानो आशय प छे क-कोई एक गच्छमां विद्वान साधु भणवाना उचमवाळा

છે, હવે જો તે માસકલ્પી વિહાર કરે તો તેના અધ્યયનમા અતરાય પડે તેથી ગીતાથ આચાર્ય તેને માન ઉપરાત રહેવાનો અનુદા આપે આ આચરણમા દોષ અલ્પ છે અને ગુણ વિશેષ છે પટલે તેને પ્રમાણભૂત માનવું કારણ કે શ્રીજિનેશ્વર ભગવંતનો માર્ગ તો ઉત્તરગે તેમજ અપવાદરૂપ ને પણ તેનો અર્થ યથો નથી કે માસકલ્પી વિહાર ન કરવો અપવાદ તો કારણરૂપ છે, અને તેને જે તે ગીતાથ વારવાર અગીકાર કર્યા કરે તો તે જોઈને અન્ય ગીતાથા પણ તનુ અનુકરણ કરે અને ઉત્તરગમાગનુ ઉત્થાપન થાય આ ઉપરથી સાચિત થાય છે વ-શ્રીહરિ ભદ્રસૂરિજીના સમયમાં (સ્વર્ગવાસ ધી. સ ૧૦૫૨) પણ માસકલ્પી વિહાર હતો

હવે ગીતાર્થનિભાષ વિહાર કરવા સચથી યર્ણન કરતા વહે છે વ-
 “ગીઅત્યો ય વિહારો, વીઓ ગીયત્યનિસ્મિઓ મણિઓ । ઇતો તદ્યવિહારો,
 નાણુશ્રાઓ જિણવેરેહિ ॥ ૧ ॥” ૧ ગીતાર્થ જેણ સૂત્રનો અર્થ ઠૂઠી રીત જાણ્યા
 છે તે જિનકલ્પી મુનિના પાતાની ઇચ્છામા આપે તે પ્રમાણે વિહાર, ૨ ગીતાથ
 નિશ્ચિત પટલે આચાર્ય ઉપાધ્યાય આદિની આજ્ઞામા રહીને, ગચ્છમાં યમોન
 વરણાગો વિહાર આ બને પ્રકારના વિહાર ઉપરાંતના ત્રીજો પટલે સ્વચ્છંદા
 વારી, અગીતાથ, પામત્યાદિકની જેમ વિચરે તે વિહારના શ્રીજિનેશ્વરભગવંતોવ
 નિષેધ કરેલ છે તિર્યુક્તિની ગાથાદ્વારા ગીતાથ વિગેરેનું સ્વરૂપ ઘણવતા કહે
 છે-“ગીઅ મુણિતેગદ્, ત્રિદિયત્થ સલ્લ વપતિ ગીયત્થ । ગીણ ય અત્થેણ ય,
 ગીયત્થો વા સુય ગીય ॥ ૧ ॥” ગીત અને મુણિત શબ્દનો અર્થ પક્ષજ છે
 પટલે જે છેદસૂત્રાદિનો અર્થ સમ્યક્ પ્રકારે જાણે તે ગીતાર્થ કહેવાય, અથવા
 ગીત અને અર્થથી જે યુક્ત હાય તે ગીતાર્થ ગીત પટલે શુ ? શુત-સૂત્ર
 “ગીણ હોડ ગીઈ, અત્થી અત્થેણ નાયવ્વો । ગીણ ય અત્થેણ ય, ગીયત્થ
 તં વિજાણાહિ ॥ ૧ ॥” આના રહસ્યાર્થ સંબંધમાં ચતુર્ભંગી જણાયે છે-૧
 સૂત્રને જાણ છ પણ અથને જાણતા નથી, ૨ અર્થને જાણે છે પણ સૂત્રને જાણતો
 નથી, ૩ સૂત્રને જાણ છ તેમજ અર્થને પણ જાણે છે અને ૪ સૂત્ર તેમજ અર્થ
 યનેને જાણતા નથી આ ચાર ભાગમા વાચ્યો માર્યો તા શુન્ય છે યસ્તુસ્વરૂપ નથી
 જે ત્રીજા ભાગમે ધારણ કરે છ તે જ ગીતાથ છ પકડુ જે સૂત્ર મળ છે તે ગીતો
 કહેવાય, જે પક્ષ્યા અથ જાણે તે અર્થિક વહેવાય અને જે સૂત્ર તેમજ અથ
 યને જાણે તે ગીતાથ કહેવાય ગીતાર્થ અને ગીતાથનિશ્ચિત વિહાર મવધા વહે
 છે વ-“જિણાપ્પિઓ ગીયત્થો, પરિહારનિસુદ્ધિઓ વિ ગીયત્થો । ગીયત્થે ઇહિ
 દુગ, સેસા ગીયત્થનીમાણ ॥ ૧ ॥” જિનકલ્પી, પરિહારવિશુદ્ધિ ચારિત્રવાલા,
 ‘અપિ’ શબ્દના પ્રહ્નથી પદ્ધિમાધારી તમજ યથાલ્લકલ્પી કારણ કે તેઓ
 અઘવથી નથ પુર્વેની આચાર ગામનો ત્રીજી યસ્તુ પર્યંતના જ્ઞાતા હાય છે, અને
 ગચ્છમાં શ્રદ્ધિમત પટલે આચાર તથા ઉપાધ્યાય-આટલાને ગીતાથ વિહાર હાય

छ, वाकीना साधुओने गीतार्थनिष्ठित विहार होय छे “आयरियगणी इह्वी, सेसा गीता पि होन्ति तन्नीसा । गच्छगयनिगया वा, ठाणनिउचाऽनिउता वा ॥ १ ॥” आचार्य अने उपाध्याय गच्छमा अद्रिमत्-भ्रेष्ट छ अने वाकीना साधुआं गीतार्थ हाय तो पण तमण आचार्य-उपाध्यायी आक्षामा ज विचरवु वाकीना साधुआं कोण तसक्धी गाथाना प्रीजा तथा चाथा पादमा जणावे छ व-गच्छमा रहेल, कोइ कारणे गच्छमाथी बहार निकली पकला विचरारा, कोइ कारणे प्रवतक, स्वविर, गणावच्छेदक इत्यादि पश्यीधर साधुओने आधाय उपाध्याये स्थापकमा राखवा होय ते तेमज पश्यी विताना साधुआं-आ मये आधाय-उपाध्यायनी आक्षामा ज विचरे तेआ केशी रीते विचर ? ते सबधमा जणावे छ के-“आयारपकप्पधरा, चौदसपुव्वी अ जे य त मज्झा । तन्नीसाइ विहारो, मज्जलवुड्डस्स गच्छस्स ॥ १ ॥” १ आचारप्रकल्पधर-निशीथ अभ्ययनना जाणकार त जघ पगीताथ, २ चौदपूर्वी-चौद पूयना ज्ञाता ते उत्कृष्टगीताथ अने ३ आ जघ य तथा उत्कृष्टगीतार्थनी मध्यना त मध्यम गीतार्थ तेओ व्यषहारसत्र, दशाश्रुतस्वधना ज्ञाता हाय छे-आ प्रण प्रकारना गीतार्थानो निश्रामा बाल तथा वृद्ध साधुवाळा गच्छ विहार करवा कल्प आ प्रण प्रकारना गीतार्थाने पण वृच्छदपणे विहार करयो योग्य नथी आचार्यनी निश्राप ज विहार शामाटे करयो ? ते शकाना समाधानमा जणावे छे के-“एगविहारी अज्जाय-कप्पिओ जो मये चवणकप्पे । उवसपन्नो मदो, होहिइ वोसट्टविट्ठाणो ॥ १ ॥” पकलविहारी अगीताथ जाणयो तमज्ज तेने चारित्र यी ब्रह्म यथाने अग ज्ञान दशन तथा चारित्र प रत्नत्रयीने त्यजो देवाना भाव याय छ अने पासत्थादिकपणे विचरवाथी बुद्धिहीन पण यन छे आ गाथा नियुक्तिनी छे तेथी तेना पर विचरण करता वदे छ व-“मुत्तूण गच्छनिगय, भीपस्स वि एक्कस्स मासो उ । अविगीए चउगुरुगा, चवणे लहुगा य भगट्ठा ॥ १ ॥” गच्छथी निकलेला निनकल्पी साधु सिधायना गीताथ जा पकला विचरे तो पक मास लघुदढ, अगीतार्थ पकला विचरे ता चारमासी गुरुदढ अने जे मनमा पासत्थादिकपणे विचरवानी इच्छा मात्र करे तेने चारमानो लघुदढ आवे, अर्थात् आ गाथामा गच्छनी निश्रा सिधाय विचरवानी सदतर निषेध कर्या छे आ संबधमा वृद्धकल्पवृत्तिनी पीडिकानी गाथा ‘गीअर्थो अ विहारो’ अने तेनो अर्थ ऊपर (पृ १४७) जणाथी गया व्ही पक्की आचनियुक्तिमा पण तेनो ते ज गाथा जणाथी विशेष जणाथु छ व-“सजमआयरिराहण, नाणे सह दसणे चरित्ते य । आणालोवु जिणण, कुच्चइ दीह च ससारम् ॥ २ ॥”

पक्षला विचरधापी मयम तेमस आम्हानी विराधना थाय, शान, दर्शन अने धारित्र प र-नप्रयीनु मडन थाय, तीर्थकरभगवतनी आशाना लोप थाय तमस दीर्घ काळ पर्यन्त ससारपरिभ्रमण वधे आ सय करूं रीत थाय ? " मज्जमओ उक्काया, आया कठट्टिजीरेगेल्ले । नाणे नाणायार, टमणवरगाडबुग्गाहे ॥ ३ ॥ "

पक्षलविहारीने उपायाग सरावो न रहे तेथी छत्रायना आरम जागयावो मयम विराधना, इन्द्रिया बलवचन वनधापी काइ स्पष्टे मार न्हाय, लासपी वधारे पदता आहार वगयाधी अजोण थाय, व्याधिमस्त थाय ता वीण उपचार करे ? वगी अनर्थ करता होय ती व्राण अटकाये ? आ प्रकारे आरमविराधना थाय, बळी आट प्रकारतो शानाचार रुढी रीत न पाळ्ते, चरक, परिभाजकादि मित्रवात्थीआ प्रमित घनायान समवितथी भ्रष्ट करे तेथी दशनाचार पण शुद्ध न रहे अन धारित्र तो शुद्ध पळे ल नही, माने वहापि पक्षला न विचरख सुखशीलिया माधु वधो होय ? तेना लक्षण सयधी उपदेशमागना चोथा शतकया विस्तारथी वधुं ल व-

" चापालमेसणाओ, न रकरई धाडसिज्जर्पिड च । आहारेई अभिक्ख, विग-
ईओ सन्निहिं खाड ॥ १ ॥ सुग्गपमाणमोई, आहारेई अभिक्खमाहारम् । न य
मडलीई भुज्ज, न य मिक्ख दिंडई अलसो ॥ २ ॥ कीमो न कुणइ लोप,
लज्ज पडिमाइ जल्लमवणेइ । सोवाहणो य दिंडइ, वधइ कटिपट्टयमक्खे
॥ ३ ॥ गाम देस च कुल, ममायण पीठफलगपटिबद्धो । धरसरणेसु पम-
ज्जइ, विहरइ सक्किचणो रिक्खो ॥ ४ ॥ नहरवकेमगेमे, जमेइ उच्छोलघोयणो
अजओ । वाहेइ अ पलियक, अइरेगपमाणमच्छरट ॥ ५ ॥ मोउइ य सच्चराइ,
नीसट्टमचेयणो न वा सरट । न पमजतो पविसइ, निसीहिआउस्मिय न करे
॥ ६ ॥ थाय पेह न पमज्जइ, जुगमायाण न सोहए इरिय । पुढविदगअगणिमा
रुय-वणस्मइतमेसु निराविकरयो ॥ ७ ॥ सच्च थोव उवाह, न पेहए न य करेइ
सज्जाय । सइकरो झझकरो, लहुओ गणभेयतत्तिहो ॥ ८ ॥ गिन्हाईय भुज्ज,
कालाईय तहेव अविदिन्नम् । गिण्हइ अणुइयसूरे, असणाई अहव उअगरण
॥ ९ ॥ ठवणकुले न ठरेई, पासत्थेहिं च सगय कुणइ । निधमउज्जाणरओ, न
य पेहपमज्जासीलो ॥ १० ॥ रियई य दनदराए, मूढो परिमवड तह च राय-
णिण । परपरिवाय गिण्हइ, निट्ठभासी विगहसीलो ॥ ११ ॥ विज्ज मन्त
जोग, तेगिच्छ कुणइ भूइक्खम च । अकररानिमिच्चजीरी, आरमपरिग्गहे रमइ
॥ १२ ॥ कजेण पिणा उग्गह-मणुजाणावेइ दिवसओ सुयइ । अज्जियलाभ भुज्ज,
इत्थिनिसिज्जासु अभिरमइ ॥ १३ ॥ उचारे पामवणे, खेले मिंघाणण अणाउचो ।

सधारणउद्वहण, पडिकमड वा सपाउरणो ॥ १४ ॥ न करेइ पदे जयण, तनि
 यार्ण सह करेइ परिभोग । चरइ अणुपढवासे, सपस्वपरपक्वअमाणे ॥ १५ ॥
 पपणाता येतालीश दाप रहित आहार न ले, नापुना मोल दाप येनी प्रथम
 जे धात्रीविद न गाय, शल्याभरणा विद गाय, पारवार विगयता आहार करे,
 रात्रिने विषे चार आहार गतीन घाय, सुयोदयसी प्रारभा सुयास्त सुधी
 पारवार आहार कर नापुनी महलीमां आहार नरया खेग नहीं, कारण
 क तमां ता जेवा आहार आण तथा ग्राधो पदे, आज्ञान अंग गानरीय न जाय
 लाघ वस्तां दुग्ध वश पम जाणी लाघ न कर, शरमसी पाउभाग न पने मेउ
 उतायां करे पगमा मोजडा मोजादिव पकरे, बिना कारण कज्जिअ बाधि,
 दश, गाम मूल माग छ परी जानतो प्रवस्थभाष धराय, शेष समथमां पण
 पाट-पात्रादिव मय गृहस्थावस्थामां प्रागयत्त माग पाट करी प्रमथ घाय,
 मातु-मुपु इत्यादिव पारग्रह राख, नय, दान, पश, शरीरमा रोम तथा शरीरन
 यरावर गावमुप राणे, अगादिव समथे स्नान करे, गृहस्थी माफक भागविजाम
 करे, सधारा उत्तरपट्टा उपरात शय्या पाथर अन शय्या पण प्रमाणधां
 माटा पाथर, समग्र रात्रि सु रह प्रमादी यतीन निश्चम घेमी रह, वसति
 मांथा निवृत्तां ' आयस्मदा ' अन प्रयश करता ' निमीति ' न करे, गाममां क
 वसतिमां पसतां पण प्रमाज नहीं । र्वांसमितिपूयक (धुमरा प्रमाण आगळ दहि
 रात्रीन) न चाल, पुष्पी, अप, तउ, पाउ, यतस्वपति अन व्रसकाय-प छत्रायता
 जीयतो रभा न करे, उपधिली थाडी पण पडिलेदण न करे, स्वाप्याय न
 करे विनाले पाले रात्रिप अथवा अकाल ऊंच कचे स्वाप्याय करे काल-
 वकाम करे जेथी अयन स्वाप्यायमां अतराय घाय, गच्छन विप भेद पटावयामो
 हुशियार, धे गाउधी विशेग वृ आहार लेयानां निषध छ छतां जाय, पहेली पोर
 सीमां लायला आहार थाथी पारमीमां यापर, अणदीधो आहार ले, सुयोदय
 थया अगाउ आहार तेमज उपवरण बहोरे, स्वापनापरमां रह नहीं, पास्त्यातो
 सेग करे, मिरतर दुग्ध वृत्ति राउ, पुत्रया-प्रमाजयामा प्रमादी रह, उतावळो चाले,
 मूत्र हीय, आचार्यादिवतो पराभय कर-तेममो आशामां न रहे, पारवानी निदा
 कर, वकाम-केश कर, कठोर भाया घोल्ले, विद्या भत्र, संत्र, शूण तथा
 चिक्विमा करे, वामण-टूमण करे, चीठी-दारा कर छाकरा भणाये, निमित्त
 जोर आपे, आरम-परिमह कर, कारण बिना अवग्रह मांग, दिवसे पण शयन करे,
 माप्यीय लाथी आपल आहार करे, उवां स्त्री घेठी होय र्वां धे घडी वया
 अगाउ घेने, क्यडिल, मातक, घडयो (वष) तथा श्लेष्म विगरे जयणा रहित
 परटण, सधारा उपधि ऊपर घेता घेटी मिया करे अगर शरीर टाकी प्रतिप्रमण
 करे, मार्गमा चालता जयणा न पाळ पगरयां पहेरी चाल, वर्वाळिमां पण विद्वा
 करे, पक्ष ज गाममा पारवार चामास्ता करे, पोताना या पारका पक्ष पर समथ

રાજ્યે, આ વધા લખણા પામત્યાના છે આથા પ્રવારની તથાકલ્પીની તેમજ ગોતાર્થની વિહારભર્વાદ્યાન જે આચાર્ય પાઠ્ઠતા નથી તે વેચલ ઘેપધારી માધુ જ છે જેમ ઘાથીને નાત્રી દાગેલ શેલહી નિ સત્ય ઠની જાય છે તેમ આથા આચાર્ય મયમમ્વટ હાથાથી નિ માઠ ડે દજુ પળ તેથા આચાર્યના ધિશેષ લખણો દર્શા યતા વદ ડ વે—

કુલગામનગરરજ્જ, પયહિય જો તેસુ કુણઙ્ઙ હુ મમત્ત ।

સો નવરિ લિંગધારી, સજમજોણ નિસ્સારો ॥ ૨૪ ॥

[કુલગામનગરરાજ્જ, પ્રહાય યસ્તેપુ કરોતિ હુ મમત્ત્વમ્ ।

સ નવરિ લિંગધારી, સયમયોગેન નિસ્સાર ॥ ૨૪ ॥]

ગાથાર્થ—જે કુલ (ઘર), ગામ, નગર અને રાજ્યસાધ્યની ત્યજી દર્ડને પુન તેને વિષે જ મમત્ત્વભાવ ધરાવે—‘ તે સર્વ મારા જ છે ’ એમ માને તો તે આચાર્ય મયમયોગપદે નિઃમાર—શૂન્ય છે, માત્ર સાધુવેપને જ ધારણ કરનાર છે.

વિવેચન—કુલ પટ્ટે ઘર, રહેવાનુ સ્થાન, જેમા વર આપથા પટે અથથા બુદ્ધિન હીન વરે તે ગામ, જેમા અદાર પ્રવારે વર ન લયાય તે નગર, જેમા રાજા રહે તેમજ ક્યા સત્તાગ હાય તે રાજ્ય વહેવાય આ ઉપરાત ટીકાકાર ઘીજા પળ મળાવે છે વ-વૂઠાના કિહ્લાવાલુ તે ત્વટ્ક, ચોટુ નગર તે વર્ચટ, જેની ચારે ઘાજુ અઢી ગાઠ સુધીમા ઘીજુ ગામ ન હાય તે મહય (જ્ઞત્રિમ), જલ્લમાં થડને જે સ્થળે જયાનુ હોય તે જલ્લપત્તન (દ્વીપ), સ્થળમા થડન માગ જતા હોય તે સ્થલ-પત્તન, કોઠા પ્રમુલ ધાતુઓની ક્યા ગાળ હાય ત આવર, જેમા સ્થાન તેમજ જલ્લમાર્ગે જયાય તે પ્રોળમુચ, ક્યા ધિશેષ વણિક વસતા હાય તે નિગમ,—આ સર્થના ત્યાગ કરીને સાધુ થયા થાદ તેના ધિષે મમત્ત્વભાવ—આસક્તિ રાગે તા તથા આચાર્યને પળ પ્રવ્યલિંગી જ જ્ઞાનવા હય સારા આચાર્યના લક્ષણો દર્શાવતા વદે છે વ—

વિધિના જો ડ ચોણ્ઙ્ઙ, સુત્ત અત્થ ચ ગાહરૂ ।

સો ધન્નો સો અ પુણ્ણો અ, સ વધૂ મુક્તવદાયગો ॥ ૨૫ ॥

[વિધિના યસ્તુ ચોદયતિ, સૂત્રમર્થ ચ ગ્રાહયતિ ।

સ ચ ધન્યઃ સ ચ પુણ્ય ણ્ય, સ વન્ધુમોક્ષદાયકઃ ॥ ૨૫ ॥]

ગાથાર્થ—જે આચાર્ય શિષ્યસમૂહને કરવાલાયક સારણા મારણાદિકમા પ્રેરણા કરે છે તેમજ સૂત્ર ને અર્થ મળાવે છે તે જ આચાર્ય ધન્ય, પવિત્ર, ઘણુ સમાન અને મુક્તિદાયક છે

विचेचन-सूत्रात् विधिवद्दे शिष्यादिकन प्रेरणा करधी ते विधि कइ ? त माट कह छ क-“धम्ममडएहि अइसुदरेहिं, कारणगुणोवणीएहि । पढायंतो अमण, सीस चोएइ आयरिओ ॥ १ ॥ ” धम्मसुद्धिथी सिट भाषावद्दे शिष्या दिकना मनन हर्ष उपजाधीने प्रेरणा करे-शुद्ध धम्मदिया करवा वहे सूत्र भणधानी विधि व्यवहारसूत्रना उद्देशामा आ प्रमाणे जणाधी नु-“ गो कप्पति णिग्गथाण वा णिग्गथीण वा सुद्धगस्स वा सुद्धियाए अज्जजजायस्स आयार पकप्पे णाम अज्जयणे उदिसित्तए १, कप्पति णिग्गथाण वा णिग्गथीण वा सुद्धगस्स वा सुद्धियाए वा वज्जजजायस्स आयारपकप्पे नाम अज्जयणे उदि सित्तए २ नीसवासपरियाए समणे णिग्गथे सच्चसुआणुयादी भवती त्यादि० ॥ जेन मूछ, दाढी क काखमा राम नधी तँवा लघु शिष्यने तेमज जेने इतन उपस्या नधी तधी लघु साध्वीने आचाराग सूत्र न भणावधु जेने व्रण वपनो दीभापर्याय वयो हाय तथा सुयाग्य शिष्यन आचाराग भणावधु धार वपनी दीभा वाळान सुयगडाग, पाच वषवाळाने दशाकल्प अन व्यवहारसूत्र, आठ वर्षवाळान स्थानाग अन समवायाग, दश वषवाळान भगवती, अगियार वषवाळाने खुट्टि याविमानप्रविभक्ति, महल्लियाविमानप्रविभक्ति, अगधूलिया, धंगधूलिया अने विषाहधूलिया, बार वर्षवाळाने अरुणोपपात, वदणोपपात, गहडोपपात, धरणापपात, येभ्रमणापपात अने धेलधरापपात, तेर वर्षवाळाने उत्थानधुत, ससु धानधुत, दधेद्रापपात, नागपरियावणिका, चौद वर्षवाळाने महासुमिणभा वना, पदर वषवाळाने चारणमाधना, सोळ वर्षवाळाने आशीविषभायना, सत्तर वषवाळाने दृष्टिविषभायना, ओगणीश वषवाळाने दृष्टियाद अग अने चौस वपना चारित्रपयोषवाळाने सर्व सूत्र भणावधु आ तो सूत्र भणावधाना समय वद्या परतु ते समयी उपधान-जागनी जे विधि कहेली छे ते प्रमाणे योग पहन करावान सूत्र भणावधु आ प्रमाण सूत्राभ्यास कराव्या पछी अनुक्रमे निर्युक्ति, भाष्य, चूर्णा, सग्रहणीवृत्ति अने टिप्पणिका-ए पचागी प्रमाणे अर्थ भणाव, परतु पातानी मतिकल्पनाधी न भणाये जे पचागीने न माने ते मिथ्या दृष्टि गजाय श्रीभगवतीजीना पचीशमा शतकना प्रीक्षा उद्देशामा कइ छे वे- ‘सुचत्थो सल्ल पढमी, चीओ निज्जुत्तिमीसिओ भणिओ । तइओ अ निरवमेसो, एस पिही होइ अणुओमे ॥ १ ॥ ” प्रथम सूत्रनो अर्थ वचाव, बीजा निर्युक्ति युक्त पचाप अने प्रीक्षा वाचीना पटल भाष्य, चूर्णा अन टीका सहित भणाये वली धीनदिगूत्र तेमज आयश्यकनियुक्तिमा जणावल विधि प्रमाणे भणाव आया जे आचाप हाय ते ज घ-य, पु-यधंत-पवित्र, कुमतिनुं निवारण करी सुमतिमा शोडनार कभु तेमज शिषसुखना कारणभूत ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो प्राप्ति

કરાવનાર હોવાથી મોક્ષદાતા પણ છે. હજુ પણ લક્ષણ-ગુણ સંબંધી વિશેષ વર્ણન કરતાં જણાય છે. —

સ એવ મબ્વસત્તાણ, ચક્ષુમૂષ્ણ વિઆહિણ ।

દસેહ જો જિણુદિટ્ટ, અણુટ્ટાણ જહટ્ટિઅં ॥ ૨૬ ॥

[સ ણ્વ મબ્વમત્તજાના, ચક્ષુર્મૂતો વ્યાહતા ।

દર્શયતિ યો જિનોદિટ્ટ-મનુષ્ઠાન યથાસ્થિતમ્ ॥ ૨૬ ॥]

ગાથાર્થ—શ્રીજિનેશ્વર પરમાત્માણ પ્રકાશિત રત્નત્રયી અનુષ્ઠાન યથાસ્થિત દર્શાવે છે તે જ આચાર્ય મન્ય પ્રાણિઓને ચક્ષુ સમાન કહેલ છે.

વિવેચન—નેત્રહીનને સર્થ વિશ્વ અધકારમય માણે છે, તેને સત્પથ સુદ્યતો નથી સઘ કાર્યોમા સવપ્રથમ નેત્રની જ જરૂર પડે છે. પરંતુ યથી દ્વિત્રિયોમા તેને અપ્રસ્થાન મળ્યું છે. સુઆચાર્ય તીર્થંકર પરમાત્માના સમ્પર્કદર્શન, જ્ઞાન અને ચારિત્રરૂપી રત્નત્રયીના દર્શાયનારા હોવાથી તેમને ચક્ષુની ઉપમા આપી છે. હવે નીચેના શ્લોકમા યે પાદ્મકે ગુણી આચાર્યને તીર્થંકર સદૃશ અને યાત્રીના યે પાદ્મમાં આજ્ઞામણી આચાર્યને નીચે પુરુષ-વાપુરુષ સદૃશ દર્શાય છે—

તિત્થયરસમો સૂરી, સમ્મ જો જિણમય પયાસેહ ।

આણ અહ્કમતો સો, કાઝારિસો ન સપ્પુરિસો ॥ ૨૭ ॥

[તીર્થંકરસમ. સૂરિ, સમ્યક્ યો જિનમત પ્રકાશયતિ ।

આજ્ઞામતિજામન મ, કાપુરુષ, ન મત્પુરુષઃ ॥ ૨૭ ॥]

ગાથાર્થ—જે આચાર્ય જિનેશ્વર મત-અનેકાત દર્શન પ્રકાશે છે તે તીર્થંકર સમાન છે અને જે (જમાલીની માફક) પરમાત્માની આજ્ઞાનુ ઉલ્લંઘન કરે છે તે અધમ પુરુષની ગણનામાં આવે છે.

વિવેચન—ગુણી યુક્ત આચાર્યને તીર્થંકર સદૃશ શા માટે કહ્યા ? તીર્થંકર પરમાત્માને તો ધોષીશ અભિશય હોય છે તેમની અતુલ શ્રદ્ધિની વાર કલ્પના પણ થઈ શકતી નથી તો આચાર્યને તેમની ઉપમા કઈ રીતે આપી શકાય ? આથી યજ્ઞા કરનારને શાસ્ત્રવાર કહે છે. ય-જેમ તીર્થંકર અથ પ્રકાશે તેમ જ આચાર્ય અર્થ કહે છે, વળી વધવજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયા પછી જેમ તીર્થંકર ગૌષરીય જાતા નથી તેમ આચાર્ય પણ મિહાર્થે જાતા નથી. દુર્યાદિ અનેક પ્રકારોની સામ્યતાથી આચાર્યને તીર્થંકર

तुल्य कक्षी शक्या श्रीमहानिशीय सुप्रना पाचमा अध्ययनमा भाषाचार्येने तीर्थकर सदृश कथा छे—“से भयव ! किं तित्थयरसतिअ आण नाइकमिज्जा, उदाहु-आयरियसतिअ ? गीयमा ! चउव्विहा आयरिया भवति, त०-नामायरिया ठणायरिया दव्वायरिया भावायरिया, तत्थ णं जे ते भावायरिया ते तित्थयरसमा चैव दद्वुव्वा, तेसिं सतिअ आण नाइकमेज्ज” ति० हे भगवन् ! तीर्थकर सबधी आझा न उल्लघवी के आचार्य सजधी ? हे गौतम ! नामाचार्य, स्यापनाचार्य, द्रव्याचार्य अने भाषाचार्य एम चार प्रकारना आचार्य कथा छे ते पैकी भाषा चार्य तीर्थकर सदृश होइ तेमनी आझातुं कदापि उल्लघन न करतु, कारण के तेवा आचार्य सात नय, चार निक्षेप, उत्सर्ग अने अपघादमार्गना ज्ञाता तथा निश्चय अने व्यवहारना ज्ञाण होय छे

साध्याचार्यनी कथा—

जे तीर्थकरनी आझानु उल्लघन करे ते आ लोकमा तो अधम पुरुष कहेवाय छे अने परलाकमा पण दु खदायक स्थिति भागववा उपरात तेने अनत संसारमा परिभ्रमण करवु पड़े छे आ सयधमा महानिशीयना पाचमा अध्ययनमा सायणा चार्यनु घृत्तात जणाथल छे, ते आ प्रमाणे-गौतमस्वामी श्रीमहावीर परमात्माने पूछे छे के-“हे भगवत ! साध्याचार्य संसारमा अनता काळ सुधी शा माटे भन्वो ?” परमात्मा तेनो घृत्तात जणाथता कहे छे के-“हेगौतम ! श्रीऋषभदेशवी प्रारभो जे घतमान चाधीशी छे तेनो पूर्वे अनती खोधीशीओ यइ गयेल छे तथो कोई अनतमी खोधीशीमा धर्मेश्री नामना खोधीशमा तीर्थकर बराबर मारा जेवा थया तेमना तीर्थमा सात आश्चर्यो थया, तेमा असयतिनी पूजा पण एक्क आश्चर्य थयु अस यतिअ आश्चकोन उपदेश आपी, द्रव्यव्यय करावी जिनचैत्य कराव अने पछी तेमा पोते बसवाट करे साधुओप जिनचैत्यमा वास करथो उचित नधी, कारण क तेथी महाआज्ञातना थाय व्यवहार तथा कल्पभाष्यमां जणाथ्यु छे क-साधुओप उट्टुष्ट चैत्यघदन करवा जेटलो समय ज चैत्यमा गाळथो, तेथी विशेष समय रोकालु नहीं तेमना समयमा घणा असयतिओ चैत्यवासी घनी गया आ वाजु प्रामानुग्राम विहार करता करता घणा शिष्योना परिवारयुक्त कुण्डल्यप्रभ नामना उग्र विहारी अने तपस्वी आचार्य त्या आधी चदथा, घटले चैत्यवासी ओप तेमने घदन करीने विज्ञानि करी क-“आप अहीं चानुमांस करी, तथी अतीव उपकार वशे तमारा उपदेशथी घणा नूतन चैत्यो यधाशे” आचार्ये कक्षु क-“आ सावप काय छ तेमा हुं यघन मात्रथी पण समति न आपु तो उपदेश देथानी बात न छी करथी ?” हे गौतम ! आ प्रमाणे कहेवाधी ते कुण्डल्यप्रभाचार्य तीर्थकरनाम कर्म उपासन थयु, अने एक्क भव जेटलो ज तेमनो ममार शेष रथो यथा चैत्य वासीओप आ कवन नामळीने त आचार्यु नाम ‘साध्याचार्य’ राख्युं साध्या

ધાર્યને તેથી લેશ માત્ર પણ દ્વેષ ન થયો અને ત્યાથી વિહાર કરી ગયા પછી તે ઘણધારી ચૈત્યવાસીઆમા સુત્રાચ સવધર્મા પરસ્પર વિવાદ ઉદ્ભવ્યો પટલે પવે કહ્યું- 'શ્રાવક ન હોય તો સાધુ ચૈત્યની સમાજ રાખે, સમરાયે તેમજ ચૈત્યમા વા. કરવા યોગ્ય હોય તે કરવામા તેને દોષ નથી ' ધીજાપ કહ્યું- ' આ પ્રમાણે કરવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ નથી શુદ્ધ સયમના આરાધનથી જ મોક્ષ મળે છે ' ધીજાપ કહ્યું- ' પૂજા, સત્કાર, ઘલિવિધાન અને યૈવાદિ વિવિત્તા કરીને ચૈત્યનો ઉપજ ઘઠારથી અને તેથી જ મોક્ષપ્રાપ્તિ થશે ' આ પ્રમાણે વિવાદના અંત ન આવ્યો ત્યારે સર્થેષ નક્કી કર્યું કે-આપણે સાયણાચાર્યને ઘોલાવવા અને તેઓ જે કહે તે પ્રમાણ માનવું સાયણાચાર્ય તે સમયે દુર દેશમા હતા છતા તેઓના આગ્રહથી સાત માસ પર્યંત ઉગ્ર વિહાર કરીને મ્યા આથી પહોંચ્યા ચૈત્યવાસીઓ સામે ગયા અને યહુમાનપૂવક ધ્વન કર્યું કે સમયે પક સાધ્વીપ પણ પ્રદક્ષિણા આપીને સાયણા ચાર્યને ધ્વન કર્યું તેવામા તેનું મસ્તક તેમને અઢી ગયું ચૈત્યવાસીઓપ આ સમજાનો દોષ નજરે નિહાલ્યો

પછી ચૈત્યવાસીઓની પર્યાદામા સુત્રાર્થ કરતા તે સાયણાચાર્ય મહાનિશીઘ ના પાલમા અપ્યયનની આ ગાથાની વ્યાહ્યા- " જતિવત્થીકરફરિસ, અતરિય કારણે વિ ઉપ્પન્ને । અરિહા વિ કરિજ્ઞ સય, ત ગચ્છ મૂલગુણમુર્ક ॥ ૧ ॥ " કરતા પૂર્વે વિચાર્યું કે-મને ધ્વન કરતા સાધ્વીનો સઘટ્ટો થયો છે અને તે આ સર્થે ચૈત્યવાસીઓપ નજરે નિહાલ્યો છે આ ગાથાનો જેવો અર્થ છે તેવો જ અર્થ કહીશ તો પૂર્વે તો મને સાયણાચાર્યનું ઉપનામ આપ્યું છે પણ હવે તો ધીજું જ કહી ઉપનામ આપશે જો જેવો છે તેવો અર્થ કહીશ નહીં તો અરિહતપરમાત્માની આજ્ઞાભંગના દોષ લાગશે, તા હવે મારે શુ કરવું ? ઉઘટે તેને નિર્ણય કર્યો કે- જે થવાનું હોય ન થાય પણ જોટો અર્થ તો ન જ કરવો યાદ તેને અર્થ કરતા કહ્યું કે- ' મહાકારણ આથી પહેલે છે તે પણ જે ગચ્છમા સાધુ સ્ત્રીના હસ્તનો સ્પર્શ કરે છે તે ગચ્છ મૂલગુણ રહિત (મદ) જ્ઞાનથી ' આ કથન સામઢી ચૈત્યવાસી આપ કહ્યું કે- ' હે આચાર્ય ! તો તમો પણ મૂલગુણ રહિત જ છો, કારણ કે સાધ્વીપ તમને ધ્વન કરતા તનો સ્પર્શ થઈ ગયો છે ' આ સામઢી સાયણાચાર્યે વિચાર્યું કે-હવે શું ઉત્તર આપવો ? આચાર્યપણામા ધ્રુણ યોગ અને ધ્રુણ કરણ યદે કોઈ પણ પાપસ્થાનક સેષુ ઘટે નહીં આ પ્રમાણે તેમને વિચારમા પહેલા જોઈને ચૈત્યવાસીઓપ કહ્યું કે- 'કિમ ઘોલતા ધથી ? શુ વિચારમા પઢી ગયા છો ? ' ત્યારે સાયણાચાર્ય મનમા વિચારીને કહ્યું કે- ' અયોગ્યને સુત્રાર્થ ન સમજાવવો આમે ઘટે નિહિત, જહા જલ ત ઘટ વિનાસેઢ । ઇઅ સિદ્ધન્ટર હસ્ત, અપ્પાહાર વિનાસેઢ ॥ ૧ ॥ જેમ વાઘા ઘટામા નાલેટુ જલ ઘટાનો જ વિનાશ કરે છે તેમ અલ્પબુદ્ધિવાળા પ્રાણીને કહેજ સુત્રાર્થ તેનો જ નાશ કરે છે અર્થાત્ જલ પ્રાણીયોને સુત્રાર્થ ન સમજાવવો ' આ સામઢીને ચૈત્યવાસીઓપ

કયુ કે- 'આહુ અમ્યવસ્થિત ને સમસા વિનાનું શું થોલો છે? સત્ય હૃષીકત
 વહો, નહીં તો અહીંથી ધાવ્યા જાના ' પોતાનો આ પ્રમાણે અપયશવાદ થતો
 માણીને સાવધાચાર્યે અનતનમારના દેતુમત વચન ઉચ્ચાર્યું કે- 'પૂર્ગત મિચ્છુષ,
 જિનાણ આણા અણેગચમ્ । ઠરસગ અને અપવાદ પમ છે પ્રવારનો જિનાગમ વહા
 છે પકાંતવાદમા મિથ્યાત્વ છે, જિનેશ્વરનો આદેશ તો ઓવાત છ માટ પવાત
 આપ્રહ ન કરવો ' સાવધાચાવના આ વચનથી ચેત્યયામીઆપ માન્યુ ક-સરેસર
 પમ જ હશે અનેકાતધર્મવાહા જિનાગમમાં સાચી-સચટ્ટાને માટે પવાત નિવેષ નહીં
 હોય તઓપ સાવધાચાર્યનો આગમજ્ઞાતા તરીક ઘણી જ પ્રશસા પળ કરી પરન્તુ
 આચાર્યે તો પક મિથ્યા વચન કહેવાથી અનતસમાર-પરિધમળ વૃદ્ધિ પમાદયુ
 તોર્થકરનામકમને ઉપાજેન કરનાર આચાર્યે પક માત્ર ઠરસુત્ર-પ્રરૂપણાથી અનત
 સંસાર મમે છે, મહો ! ઉત્સુત્રીયતાની મયંકરતા કયી ? શાદ ત હોપને આલોહ્યા
 વિના મૃત્યુ પામયાથી સાવધાચાર્ય મરીને વ્યતર નિકાવમાં ઉપજ્યા ત્યાથી
 વ્યયીને યાસુદેવના પુરોહિતની વિધવા પુત્રીનો કુક્ષિમાં ઉપજ્યા, જલકના
 મયથી પુરોહિતે પુત્રીને ઘરમાંથી વાઢી મૂકી વાઈ પળ સ્થલે તેને આમપ ત
 મલ્લયો પટલે તેણી વલ્લપાલ(મષ-માસ યેષનાર)ના ઘરે દાસી તરીકે રહી ત્યા
 તેને ગર્ભ-પ્રમાવથી મષ, માસ, મદિરા પીવાના વાહલા ઉપજ્યા મષ-પાન પીનારા
 ઘણા લોકોના શ્વવાદમા આવતાં મષ-માસ તે વાવા લાગી છતાં તેની વૃત્તિ ન
 યઈ પટલે શેટના ઘરમાંથી યાસળ તથા વલ્લ ધોરી-ધારીને તેના પ્રમ્યધારા
 માસમાજન કરવા લાગી, આ યાતની તેના માલિકને યવર પટલા તેણે રાજાને
 કરિયાદ કરી રાજાપ તેને ગર્ભવતી જાણીને યાંઢાલને સોપી અને કહ્યું ક-
 ' પ્રસવ થયા શાદ તેને મારો નાશજે ' યાંઢાલ લોકોની પળ પ મર્યાદા છે
 કે-ગર્ભવતી સ્ત્રીને મારથી નહીં પુરોહિતની પુત્રી પળ પુત્રને જન્મ આપીને ત્યાંથી
 શીઘ્ર નાશી ગઈ રાજાપ યાંઢાલને પાવસા પ્રમ્ય આપીને પુત્રને ઉછેરાયો કાલક્રમ
 તે યાંઢાલ મૃત્યુ પામતા આ યાંઢાલને તેના સ્થાન પર નિયુક્ત કયો આ પ્રમાણે
 યાંઢાલનો ઘોસો મવ થયો (૨) ત્યાંથી મૃત્યુ પામીને ત્રીશ સાગરાપમતા આયુષ્યથી
 સાતમી નારકમા ઉપજ્યો (૩) ત્યાંથી નિકલ્લી અતર્ણવમા ' પવાદક ' જાતિમાં
 ઉપજ્યો (૪) ત્યાંથી મૃત્યુ પામી પાહો થયો (૫) ત્યાંથી છયોસ વપના થયા
 શાદ મરણ પામી મનુષ્ય થયો (૬) ત્યાંથી મરી યાસુદેવ થયો, (૭) મરીને સાતમી
 વરકે ગયો (૮) ત્યાંથી નિકલ્લી માસાહારી ગજકર્ણ મનુષ્ય થયા (૯) ત્યાંથી
 સાતમી નારકમા પ્રતિઘાન નામના નરકાયાસમા ઉપજ્યો (૧૦) ત્યાંથી મરી પાહો
 થયો (૧૧) ત્યાંથી વાલવિધવા ' યધવી ' નામની યાદ્રણીની કુક્ષિમા ઉપજ્યો
 ત્યાં ગમ પાહયા માટે અનેક ઔપધોપચાર કરયાથી અનેક રોગોથી વ્યાપ્ત અને
 યોદ્ધિયો થયો ઘરીરમાં કોહા પહો ગયા આ પ્રમાણે મહાદુ જી થઈ,
 સાતસા વષ, છે મદિના અને ચાર દિવસતુ આયુ મોગથી મૃત્યુ પામ્યા
 (૧૨) ત્યાંથી વ્યંતરવેષ થયા (૧૩) ત્યાંથી યાંઢાલનો સ્વામી મનુષ્ય

थयो (१४) बाद सातमी नरके गयो (१५) त्याची भाडु करावावाळाने घरे बळई थयो (१६) गाढानो भार बहन करावता तेनी काध सही गा तेथी मालिके तेने काढी मूकयो कागढा तेने चुंटावा लाग्या, कीडाओ खाधा लाग्या अने कूतराओ बचका भरवा लाग्या आची दुखद स्थितिमा ओगणत्रीश वर्षनु आयु पूरु करीने एक श्रेष्ठीने घरे महारोगी पुत्र तरीके मरुथयो (१७) त्या अतिशय शाढा अने उलटी आदिना दुखने भोगवता मनुष्य भव धुरी कथो आ प्रमाणे चौद राजलोकमा अनंतो काळ परिभ्रमण कथो बाद पश्चिम महाविदेह क्षेत्रमा मनुष्य तरीके उपज्या त्या लाकोनी देखादेखीथी तीर्थकरपरमात्माने वादधा गयो प्रतिबोध पामी चारित्र स्वकीकार्यु अने चालु शोधीशीना श्रीपार्ष्वनाथ तीर्थकरना समयमा ते सिद्ध थयो ' आ हकीकत माधळी गौतमस्वामीप भगधत महाधीरने प्रश्न कथो के- " हे स्वामिन् ! शामाटे नावचाचार्ये आटल्ले वधु दुख भोगव्यु ? " " हे गौतम ! तेणे उत्सर्ग अने अपवादधी आगममार्ग छे पम कइते थयो जो के सिद्धातमा अपवाद अने उत्सर्गमार्ग अनेकात स्वरूपे कहेल छे छता पण (१) सचित्त नळ, (२) अग्निकायनो परिभोग तथा (३) मैथुनसेवनना तो पकात नियेध न छे आ भाज्ञाना भंगधी अनत ससारी थयो " " हे भगवत ! शु सावचाचार्ये मैथुन सेव्यु हतु " " हे गौतम ! तेणे मैथुन सेव्यु नथी परंतु साधीनो सघट्टो थयो स्वारे तेणे पोतानो पग खेची लोपो नहीं, जेम हतो तेम ज राख्या तेथी ते सेव्या सदश न गणाव " " हे भगवत ! सावचाचार्ये तो तीर्थकरनाम-कर्म उपाज्यु हतु अने एक न भव घाकी हतो ता शा माटे आटलो अनत ससार भय्यो ? " " हे गौतम ! पोताना प्रमादधी वधु छे के - चौदसपुञ्जी आहारगा वि, मणनप्रणिवीयरामा य । इति पमायपरवसा, तयणतरमेव चउगइ-आ ॥ १ ॥ चौदपूर्वी, आहारक शरीरधारी, चार ज्ञानना धणी अने वीत राम पटले उपशातकपाथी पण प्रमादना परवशपणाथी चार गतिमा भय्या छे माटे आचार्ये ता सदा अग्रमत्तपणे न रहेवु " वळी श्रीभगवतीसुवना अढारमा शतकना सातमा उद्देशामा महुआ भावकन उद्देशीन वइते छे के- " जे ण महुआ ! अह वा हेउ वा पसिण वा वागरण वा अन्नाय वा अदिट्ट वा अस्तुय वा अपरिच्चाप वा बहुजणमज्जे आघवेइ पण्णवेइ परूवेइ दसेइ निदसेइ, उवदसेइ, से ण अरिहताण आसायणाए वइइ, अरिहतपण्णत्तस्स धम्मस्स आसायणाए वइइ, केवलीण आसायणाए वइइ, केवलपण्णत्तस्स धम्मस्स आसायणाए वइइ । हे महुआ भावक ! जे कोई अर्थ, हेतु, प्रश्न तथा पइ-वक्क जाण्या विना, जीया विना, सामळया विना, तेना सपूर्ण ज्ञान विना वहु लोकोनी मध्यमा कडे, प्रकर्षणे नणाये, प्ररूपे, 'आ अर्थ आम ज छे' तेम

देखाटे, साक्षात् देखाटे ते अरिहतनी, अरिहतप्ररूपित धर्मनी, वेचळीनी अने वचळीप्ररूपित धर्मनी आशातना करे छे ” वळी धीनेदिसुप्रमा वहुं छे १—
 “इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग तीए काले अणता जीवा आणाए विराहिता चाउरतममारकतार अणुपरियडिंसु १ । इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग पडुप्पन्नकाले परिता जीवा आणाए विराहिता चाउरत ससारकतार अणुपरियडिंसु २ । इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग अणागण काले अणता जीवा आणाए विराहिता चाउरत ससारकतार अणुपरियडिंसु ३ । इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग तीए काले अणता जीवा आणाए आराहिता चाउरत ससारकतार वीइवइसु ४ । इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग पडुप्पन्नकाले परिता जीवा आणाए आराहिता चाउरत ससारकतार वीइवइसु ५ । इच्छेइय दुवालसंग गणिपिडग अणागण काले अणता जीवा आणाए आराहिता चाउरत ससारकतार वीइवइसु ६ ॥ ”
 द्वादशाशीता भणनार छता पण आझाना विराधक यथाथी अनत ससारमा भम्या १, धतमानकाळमा पण आझा-विराधक चार गतिमा भम छे धतमान काळमा सख्याता ज होय माटे मूळमा परिता शब्द वहो छे २, भविष्यकाळमा भमदो प श्लोको भेद ३, आझापूरुधक चार अगुं अप्ययन करता वेदलाय भव्य जीवो मोक्षे गया ४, धतमानकाळमा पण सत्याता जीव आणाने आराधीन मोक्षे जाय छे ५ अने भविष्यकाळमा पण अनता जीवो मोक्षे जशे ६ ” अरिहतनी आझा विराधवामां केंटु भयकर जापम रहेलु छे तेनो आ श्लोकद्वारा विचार करी माझामिलायी आचार्य, उपाध्याय तेमज प्रवर्तके आगमनो अथ यथाथ जणाधवा पण पोतानी मतिवत्पनाना उपयोग न करवो केवा आचार्य भगवतनी आझानुं बलुधन करे ते जणाथे छे—

भट्टायारो सूरी १, भट्टायाराणुविवस्वओ सूरी २ ।

उम्मगगठिओ सूरी ३, तिल्लि वि मग्ग पणासति ॥ २८ ॥

[भ्रष्टाचारः सूरिर्भ्रष्टाचारापेक्षकः सूरि ।

उन्मार्गस्थितः सूरिस्त्रयोऽपि मार्ग प्रणाशयन्ति ॥ २८ ॥]

गाथार्थ-ज्ञानाचारादिक आचार जेना शिथिल थई गया छे ते भ्रष्टाचारी अधमाचार्य, आचारभ्रष्ट थयेल साधु-साध्वीजोनी उपेक्षा करनार मदाचार्य तेमज उन्मार्गमा रहेल-उत्सुप्र प्ररूपनार अधमाधम आचार्य-आ व्रणे प्रकारना आचार्य मोक्षमार्गनो विनाश करनारा छे

विवेचन—जेना नायकमा ज्ञ शिष्यरूपणुं होय तेना आश्रित जनोमा स्या मायिक रीत ज मदता आयी जाय छे आपणामा बहेबत प्रचलित छे के—
‘ जेना नायक आधुजी तेनु बटफ कृषामा ’ पण्डे थ गच्छता अप्रणीय ता
ज्ञानाधारादिक आचारोमा मतत प्रयरनज्ञाल ज रहैयुं जोइय तमन प्रियायत
जाइने कई मद् पडेला साधु-साध्वीआ पण फरीधी स्वधर्ममा स्थिर कई जाय
छे आ गावाना अथमा आरणने प्रण प्रकारना आचाय जणाव्या ह्य तेन
सेवनारनी शी स्थिति थाय त जणावता बहे छे क—

उम्मगगठिए सम्मग—नासए जो उ सेवए सूरी ।

निअमेणं सो गोअम !, अप्प पाडेइ ससारे ॥ २९ ॥

[उन्मार्गस्थितान् सम्मार्ग-नाशकान् यस्तु मंत्रते सूरीन ।

नियमेन स गांतम !, आत्मान पातयति ममार ॥ २९]

गाथार्थ—उन्मार्गगामी अने सदुमार्गनो नाश कृणार आचार्यने जे सेने
छे—तेमना कहेल अनुष्ठानोने जे करे छे ते ह गांतम ! पोतान आ समारसागर
मा रक्ष्यो छे.

विवेचन—सम्मार्गना लपक आचार्य पामेथी आमकस्यागनी बह प्रात
समजाय ? ते पोते सो पतित थयेला ज छ अन पातानी उपामना करनारा,
पासे रहेनाराओन पण पतित यनाथ छ, माट पत्थरना जहाज तुन्य मआ
भ्यय ससारसागरमा दूये ने अन अन्यने पण दुयाग ए ऊपरनी ज हकीकतनु
दृष्टातद्वारा समर्थन करता बहे छे क—

उम्मगगठिओ एक्को वि, नासए भव्वसत्तसधाए ।

त मग्गमणुसरत, जह कुत्तारो नरो होइ ॥ ३० ॥

[उन्मार्गस्थित एकाऽपि, नाशयति भव्यसत्त्वमद्पातान् ।

तन्मार्गमनुमरन्त, यथा कुत्तारो नरो भवति ॥ ३० ॥]

गाथार्थ—जेम नरको तरावाको पोताने तेमन पोताना आश्रित थनेला
जनोने नदी विगेरे जगायमा झाडे छे तेम कुमत—कदाग्रहथी मरपुर आचाय
पोताने अनुसरनारा मव्य प्राणिओने ससारसागरमा रक्ष्यो छे.

विवेचन—जे पूरेपूर तरवातुं जाणतो न होय त पोतानी पाछळ लागला
प्राणिओनो विनाश करे छे तम उत्सृष्ट भाषण करनार, कदाग्रही आचाय
पोताना आश्रित माधुओने तेमज भक्त्यर्ग धायकजनोने अनता भवामा रक्ष्यो-

यवाना हेतुभूत यथाथी खरेखर नेना यिनाशभूत थाय छे उन्मागे गमत कर नारनु नु अहित थाय छे ? ते दर्शावता कहे छे—

उम्मगमगसंपट्टिआण, साहूण गोअमा ! नूणम् ।

ससारो अ अणतो, होइ य समगनासीण ॥ ३१ ॥

[उन्मार्गमार्गसम्प्रस्थिताना, माधुनां गौतम ! नूनम् ।

ससारश्चानन्तो, भवति स-मार्गनाशिनाम् ॥ ३१ ॥]

गाथार्थ—उन्मागे वर्तनारा अने सन्मार्गनो नाश करनारा साधुओने हे गौतम ! जरूर ससारमा अनती वार परिभ्रमण करखु पडे छे

विवेचन—गोशालाप प्ररूपेले मत, दिग्गरोप प्रवर्तयिल मत ए उन्माग कहे थाय तेवा उन्माग चालनारा निद्वयोनी संसारमां भमता भमता पण पार आवे नहीं एक्का परिभ्रमण मायथी अ यम नहीं परंतु अनेक प्रकारना दु खो-कष्टो मदन करवा पडे शुद्धमार्गना छेदनारा साधुओ पण अनतससारी थाय छे आ मयग्धमा श्रीमहानिगीयसूत्रमा कहेल मुनिचप्र मुनिनु वृत्तात जाणवा योग्य छे भगवत श्रीमहाधीर गौतमस्थामीने उद्देशीने कहे छे के- हे गौतम ! आधा साधु आचार्या मात्र लिंगधारी-साधुवेशने धारण करनारा अ जाणवा ' कदाच काइ प्रमादपणाथी जिनेश्वरभाषित क्रिया न आचरी शके परंतु जो भय्य जनेने यथाथ जिनमाग दर्शाथे तो ते पोताने क्या मार्गमा रथापे ? ते जणावतां कहे छे क—

सुद्ध सुसाहुमगं, कहमाणो ठवइ तइअपक्खम्मि ।

अप्पाण इयरो पुण, गिहत्थधम्माउ चुक्क त्ति ॥ ३२ ॥

[शुद्ध सुसाधुमार्ग, कथयन् स्थापयति तृतीयपक्षे ।

आत्मानमितरः पुनो, गृहस्थधर्माद् भ्रष्ट इति ॥ ३२ ॥]

गाथार्थ—शुद्ध साधुमार्गनी प्ररूपणा करनार पोताना आत्माने सविज्ञ-पाक्षिक नामना श्रीजा (साधु अने श्रावकनी अपेक्षाए) पक्षमां स्थापे छे अने तेथी विपरीत—उत्पन्नभाषक गृहस्थ अने साधु उभय धर्मथी अष्ट थाय छे.

विवेचन—एक साधु धर्म, श्रीजो गृहस्थ धर्म अने श्रीजो सविक्षपाक्षिक ना धर्म छे पोते शरीरनी अशक्तियी अथवा प्रमादशीकताथी शुद्ध अनुष्ठाननु आचरण न करी शकता होय परंतु ते प्रत्येना अतन्म मायथी शुद्ध धमनु प्ररूपण करता होय तो तेने श्रीजा पक्षमां गणवो तेथी विपरीत प्ररूपणा करनार

पासस्थो ज्ञानवो प्रमगवशात् प्रणे पक्षनु वर्णन करता वदे छे क—“ सुञ्जइ
 जई सुचरणो, सुञ्जइ सुस्तावओ वि गुणकलिओ । ओमसचरणकरणो, सुञ्जइ
 सविगपक्खरुई ॥ १ ॥ सविगपक्खियाण, लक्खणमेय समासओ भणिय ।
 ओसन्नचरणकरणा वि, जेण कम्म विसोहति ॥ २ ॥ सुद्ध सुमाहुधम्मं, कहेइ
 निंदइ य निययमायारम् । सुतवस्सियाण पुरओ, होइ य सव्वोमराहणिओ ॥३॥
 चदइ न य वंदावइ, ङ्किइकम्म कुण्ड कारवे नेव । अत्तहा न वि दिक्खइ, देइ
 सुमाहूण बोहेउ ॥४॥ ओसण्णो अत्तहा, परमप्पाण च हणइ दिक्खतो । त छुहइ
 दुग्गइए, अदिपयर बुडइ सय च ॥५॥ सावज्जोगपरिवज्जणाउ, सव्वुत्तमो जई
 धम्मो । बीओ सावगधम्मो, तइओ सविगपक्खमहो ॥ ६ ॥ सेसा मिच्छदिट्ठी,
 गिहिँलिंगकुलिंगदव्वलिगेहिँ । जह तिच्चि उ मुक्खपहा, ससारपहा तहा तिच्चि
 ॥७॥” शुद्ध चारित्रनो धारक माधु, गुणवान् ध्रावक अने कर्मना उदयथी चरणसि-
 त्तरी के चरणसित्तरी पाळधामा शिषियल थय ७ परन्तु ध्रदायुक शुद्ध प्ररूपणा कर
 नार सविज्ञपाक्षिक शोभे छे (१) सविज्ञपाक्षिकनु लक्षण सक्षेपथी आ प्रमाणे कहु
 छ के—जे चरण अने चरणमित्तरीथी पतित थया छता शुद्ध मार्गनो उपदेश
 करवाथी कर्मश्रय करी रखा छे (२) शुद्ध धर्मनो उपदेश आपी पातानी निंदा
 करता वद क—‘ हु आचइ छु ते ता मिया माग छे, शुद्ध साधुधम माराथी
 पाठी शकातो नथी ’ (३) क्खी पोत न वदावे परत्तु शुद्ध साधुने पोते वादे
 तमज स्वउपदेशथी काइ प्रतिबोध पामी दीक्षानो अमिलापी थाय तो स्वय
 दीक्षा न आपे पण शुद्ध साधुओने सोंपे (४) कारण क जो ते पोत पोताना
 स्याथने अगे अथने प्रतिबोध आपी दीक्षा आपे तो ते सविज्ञपाक्षिक तेने
 ससाररूपी महागर्तामा नाखे ३ अने स्वय पण ससारसागरमा अनेक वार
 बूदे छे (५) सर्व पापकारी कार्यना निषेधरूप १ यतिधर्म सौथी उत्तम छे
 २ गृहस्थनो धर्म अन ३ सवगपक्षनो मार्ग थ प्रण माक्षमार्ग जणायेळ छ (६)
 आ प्रण मागथी विपरीत १ गृहस्थलिंगी, २ चरकादि कुलिंगी अने ३ पासस्था
 दिक द्रव्यलिंगी मिथ्यादृष्टि छे, समारमा परिभ्रमण करावनारा छे (७) छेळा
 मातमा प्र्योकना अर्थ नयधी शंका करता बूळ छे क—‘गृहस्थलिंगी अने कुलिंगी तो
 ससारमा ममादे तं तो ठीक परत्तु पासस्थो तो भगवतनो मेक्ष धारण करनार
 छे ते केम समार यथादे ?’ तेनो जवाव आपता कहे छे के—“ससारसागरमिणं,
 परिभ्रमतेहिँ सव्वजीवेहिँ । गदियाणि य मुक्काणि य, अणतसो दव्वलिंगाइ
 ॥८॥” समारसागरमा परिभ्रमण करता सर्व जीवोप (मनुष्य भव पामेहा
 जीवो, अन्यवहारी जीवो नहीं) भर्नती वार प्रव्यलिंगो धारण कर्था अने बुझी
 २१

पण दीधा, परन्तु ज्या सुधी मन्व्यकृत्यरूपी जडाज प्राप्त न थ्यु रया सुधी मीवातो उच्चार थाय नही पटले पास्तथागे मार्ग य नसारभाग छे, मोक्षतो मार्ग नथी शुकी-मोक्षता व्रण अने संसारता व्रण पम छ मार्ग तम कदा, परन्तु जे प्राणि साधु पणे घणा काळ सुधी विचर्या याद कर्मना वशवर्तीपणाधी शिथिल वरान पास्तथापणे रहे छ तेने कया पश्रमा गणया । उचर-“सारणचर्या जे मळ-निगया य विहरति पास्तथा । जिणयणवाहिरा नि य, ते उ पमाण न कायन्वा ॥ ९ ॥” मार्गु उक्लघन करीत जे पास्तथापणे विचरे छे ते निनमागयी भ्रष्ट थयेला जाणया, नेमनु कोइ पण यघन प्रमाणभूत न मानधु. आ सयधमा दशात आपता कहे छे व-विला, भदिर विगरे अनेक रमणीय स्थानोपी शोभित तुंगिया नगरीमा क्षमायत, दयायत, इन्द्रियोने जीतनार, पाथ ममिति तथा व्रण गुप्तिना धारक, अदार हजार शीलागना धरनार-ब्रह्मचर्य पाळनार, ममता अन कसन रहित, पकात रहनार, मित्यात्यप्रथीने छदनार, आश्रयता राध करनार, पापरूप लेप रहित, शाखनी माफक निरजन-राग रहित, नीय जेम कोइ स्थळे न रोक्याय तेम अप्रमत्त विहार करनार-आ प्रमाणे अनेक गुणावाळा पक् साधु मध्याह्नसमये गाचरी अर्थे भमता भमता पक् भावकन घेर गया मुनिन आयेला जोइ ध्यायिका घणा हप पामी अने वहोरायथा अर्थे आहार लेषा रमाढामा गइ तेथामा नजर करता द्वार नीतुं मोइने मुनिवय आहार प्रहण कया विना ज चाल्या गया ध्यायिका बहार आयी जुप छ तो साधु न मळे, तथी ते घणो ज अफसोस करया लागी तेथामा पक् धीजा साधु आयी चदया तेमने आहार बहोराधीने ध्यायिकाप तमने पहेला साधुना समग्र वृत्तात वही 'तेमणे न बहोरयातु अने तम बहोरयातु' कारण पूछयु जथायमा ते धीजा साधुप वहु व- 'जगतमा दभा लाको घणा छे तेआ भोळा लाकाने ठग छे आ प्रमाणे पक् घरे बहोरे अने पक् घरे न बहोरे पटले जगतमा जश प्रसरे व 'अमुक साधु तो पणा ज शुद्ध चारित्रप्राप्त छ,' परन्तु हुं तो ढांगने तिरस्कार हु पटले जे स्थळे जेथी गोचरी मळे तेथी प्रहण करी लउ छुं' धीजा मुनिनी आबी घात सामळी ध्यायिका घणी दुखी थर विचारया लागी वे- 'साधु-साधु वच्चे पण सप नथी पक्-धीजानी निदा करे छे' आ प्रमाणे विचारे छे तेथामा धीजा साधु आयी चदया तेमने पण गोचरी बहोराधीने ध्यायिकाप उपर्युक्त घने साधुजानी हकोकत वही कारण पूछयुं जथायमा धीजा मुनिप वहु वे- 'हे ध्यायिका' तमारा रसोढातु द्वार नीचुं छे अने प्रवाश आयता नथी तथी प्रथम साधुप आहार बहोर्यो नथी, कारण वे कर्ण छे व- "नीयदुवार तमस, कोद्वग परिवज्जए । अचक्खुविसओ जत्थ, पाणा दुप्पडिलेहया ॥१॥" जे घरमा द्वार नाचु होय, अंधकार होय, काठार होय त घरमा साधुप गोचरी माट न जवु, कारण

के तेया गृहमा आपयो पराधर देयातु न होषासी नदी 'आधिक्यं तेमने पुन पृष्ठयु के-' तो पठे 'प्रहण कर्षो ?' मुनिप उत्तर आप्यो के-'हू तो माय साध्याचार पढ्यातो नथी मारु जोधितव्य निष्फल ते मुनिना आचार पाळे छे अने महातपस्वी पण छे 'साधु पण गया आ ज द्वात ध-यकुमार चरित्रमा पढलो ज छे के-ऊपर जे बीजा साधु छे ते त्या कथानो उपनय प छे के-प्रथम साधु पाखो यने घाजु श्वेत होय छे तेम निर्मळ होय छे बीजा साधु यने घाजु श्याम होय छे तेम पाखो यने घाजु श्वेत होय छे तेम कृष्णपाक्षिक साधु ऊपरधी मलिन होय छे पण अदर धारहीन होय छे पण तेनु अत करण गाथाना अर्थमा तेने श्रीजी कीटिमा शक्या तो तेणे शु करतु ? ते सवधी

जइ नवि सक काउ, सम्म जिज्जा

तो सम्म भासिजा, जह नपि

[यदि नापि शक्य कर्तुं, सम्यग्

ततः सम्यग् भाषते, यथा

गाथार्थ-कदाच कोई साधु पूर्वक सर्वज्ञभाषित क्रियाकलापने जे सत्य कथन कर्तु छे ते प्रमाणे

विप्रेचन-कर्मोदयने प्रिकरण शुद्धिपूथक पालन न प्ररूपेण तत्राथरूपने स्वात्मवक्ष्याण साधी मानद्वानि भयधी घृद्धि धाय पोत प्रमादी साधुने तु कप्रति गाय ?

ओसन्नो वि विहारे, कम्म सोहेइ सुलभवोही य ।
चरणकरण विसुद्ध, उववूहिंतो परूविंतो ॥ ३४ ॥

[अवसन्नोऽपि विहारे, कर्म शोधयति सुलभवोधिश्च ।
चरणकरणं विशुद्धं, उपवृत्त्यन प्ररूपयन् ॥ ३४ ॥]

गाथार्थ—साधु योग्य क्रियाकलाप करवामा पोते शिथिल होय छतां निर्दोष चरणसिचरी अने करणसिचरीनी प्रशसा करनार तेमज अक्षमाप्र वाछा रहित तेनी शुद्ध प्ररूपणा करनार ज्ञानाररणीयादि कर्मने पातळा करे छे-क्षय करे छे अर्थात् सुलभवोधि थाय छे.

विवेचन-चरणमित्तरी अने करणमित्तरीना भेदोनी धमपूवक धे गाथा-
“ वय ५ समणधम्म १० सजम १७, वेयावच्च १० च धमगुचीओ ९ ।
णाणाइतिय ३ तव १२ कोह-निग्गहाइ ४ य चरणमेयम् ॥ १ ॥ पिंडविसोही ४
ममिई ५, भावण १२ पडिमा १२ य इदिपनिरोहो ५ । पडिलेहण २५ गुचीओ
३, अमिग्गहा ४ वेव करण तु ॥२॥” ५ व्रत, १० यतिधर्म, १७ प्रकारनो
संयम, १० प्रकारनी येयावच्च, ९ मङ्गलधनी गुप्ति ३ ज्ञान, द्जान अने चारित्र,
१२ प्रकारनो तप, ४ धोधादि निग्रह-आ प्रमाणे चरणमित्तरीना ७० भेद थाय
छे ४ प्रकारनी पिंडविशुद्धि, ५ समिति, १२ भावना, १२ प्रतिभा, ५ इन्द्रियोना
निरोध, २५ प्रकारनी पडिलेहण, ३ गुप्ति ४ अमिग्रह-आ प्रमाणे चरणमित्तरीना
७० भेद थाय छे ह्ये धमपूवक तेंनु सक्षिप्त स्वरूप धहे छे-पाच व्रत-१ मन,
वचन अने कायापो हिंसानो त्याग पटले पोते न करे, न कराये तेमज करनारने
सारो न कहे ते क्षयधी प्राणातिपातविरमण, २ पची ज रीते मृषावाद
विरमण-शूद्र न धोलुवु, ३ अदत्तादानविरमण-चारी न करची, ४ मंथुन
विरमण-स्त्रीससर्गना त्याग अने ५ परिग्रहविरमण धन, धान्यादिकनो त्याग
दश यतिधमे-१ क्षमा-कोषने नीते, २ मुक्ति-लोभ न राखे, ३ आर्जव-वपट
न राखे, ४ मार्दव-अहकारनो त्याग, ५ दास्य-परिग्रह(अधिक उपकरण)नो
त्याग, ६ सत्य थाले, ७ समय-जमणापूर्वक धर्ते, ८ तपश्चर्या करे,
९ सुविहित साधुओने पोताना वस्त्रादिक धहोराये अन १० मङ्गलधये पाले
सत्तर प्रकारना संयम-१ पृथ्वीकायनी रक्षा करे ते पृथ्वीकायसयम, २-५ पची
रीत अप्पाय(जळ), तेउकाय(अग्नि) थाउकाय (पयत) अने धनस्पतिपाय
(होष्टोतरी)भी जयणा, ६-९ वैश्रिय, तद्द्रिय, चौरेद्रिय तेमज पंचेन्द्रियनी जयणा,
१० अजीवसयम-पचपुस्तक तथा पंचधमना उपभोग न करे, वदाध करे तो जय

જાર્ણવક કરે અથવા સુચર્ણાદિકનો ત્યાગ, ૧૧ પ્રેક્ષા-ઝમા રહેતા, યેનતા, શયન કરતા નેત્રદ્વારા તપામતું-જાતુ, ૧૨ ઉપેક્ષા-તે ઘેરુકારની છે [૧] કોઈ માધુને ધારિત્રમા ચિચિલ દેસે તો તેને પ્રેરણા કરે પણ તેને અશુભ ક્રિયા કરતા જોઈ ઉપેક્ષા ૪ કરે તેમજ કોઈ ગૃહસ્થ આરમતુ વાય કરે તો તેને પ્રેરણા ન કરે, ૧૩ પ્રમાર્જના-મૃમિની, પોતાના ચરણની તથા ઘસતિની પ્રમાર્જના, ૧૪ પરિષ્ઠાપના-અશુભ ગોચરી આવી ગઈ હોય તો તેને તેમજ લઘુનીતિ અને ઘટ્ટીનીતિને વિધિ પૂર્વક પરઠવે, ૧૫-૧૭ મન, ઘચન અને કાયાનો સયમ-મિથ્યા કાર્યમા મન ન પરોય, પાપકારી ઘચન ન થોલે તેમજ આરમમા કાયામા મહયાગ ન દે વાચકચર્ય ઉમાસ્વાતિયાચક શ્રોશ્રમરતિ પ્રથમા વહુ છ વે—“ પચ્ચાશ્રયા-દ્વિરમણ, પચ્ચેન્દ્રિયનિગ્રહઃ કપાયજયઃ । દળ્હત્રયપિરતિથે-તિ સયમઃ સપ્તદશમેદ.

॥ ૧ ॥ ” પાચ આશ્રયનો ત્યાગ, પાચ ઇન્દ્રિયોનો નિગ્રહ, ચાર કપાયનો ભય, મનદહ, ઘચનદહ અને કાયાદહ-પ્ર વ્રણ દહનો ત્યાગ-પ્ર સત્તર પ્રકારનો સયમ છે પરમાર્થથી તો ધને પ્રકારો સરલા છે ૧૨ પ્રકારની ધૈયાયજ્ઞ-૧ આચાર્યનો, ૨ ઉપાધ્યાયનો, ૩ સ્થવિરની, ૪ તપસ્વીનો, ૫ ગ્લાન માધુનો, ૬ લઘુ અથવા તો નૂતન ક્ષીણિતની, ૭ કુલનો, ૮ ગણનો, ૯ મધની અને ૧૦ માધ મિત્રવ્યધુની નવ પ્રકારની ઘણચર્યની ગુત્તિ-૧ સ્ત્રી, પશુ અને નપુસક રહિત સ્થાનમા ઘસવુ, ૨ સ્ત્રી સાથે કથા ન કરવી, પક્લી સ્ત્રીઓની જ સમા દાય તો તેથી સમામા ધર્મકથા પણ ન કરવો, જે જે સ્થાને સ્ત્રી ઘેરી હોય તે તે સ્થળે ઘે ઘટ્ટો પૂર્વે ન ઘેસવુ, ૪ સ્ત્રીઓની ઇત્રિયા જોવી નહીં, ૫ ભીંતને આતરે સ્ત્રી-પુરુષ વામક્રીઢા કરી રહ્યા હોય ત્યા ન રહેવુ, ન સામઢતુ, ૬ ગૃહસ્થપણમા પૂર્વે માગવેલા મોગાં યાદ ન કરવા, ૭ મદા છ વિગદાદિક સ્તિગ્ધ આહાર ન કરવા, ૮ ઘણો પટલે ઘણીશ કોઢિયા ઉપરાત આહાર ન કરવો, ૯ શરીરની વિમૂષા-ટાપટીપ ન કરવી વ્રણ જ્ઞાતા દિક-જ્ઞાન, દર્શન અને ધારિત્ર ચાર પ્રકારે તપનુ ઘણન અગાડ પૂણ (૧૨૬) પર આવી ગવેલ છે ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ-પ્ર ચાર કષાયોનો નિગ્રહ-આ પ્રમાણે ધરણસિત્તરીના સિત્તર મેદ હવે કરણસિત્તરીના મેદો કહે છે ૪ પિંઢ વિશુદ્ધિ-૧ વસ્ત્ર, ૨ પાત્ર, ૩ ઘસતિ અને ૪ ચાર પ્રકારનો (અજન પાન, સાદિમ અને સ્વાદિમ) આહાર દોષ રહિત ગ્રહણ કરે પાચ મમિતિ (ઈંચાં, માયા, પચળા, આદાનમદમસ્તનિષ્ણેપણા અને પારિષ્ઠાપનિકા) ક્રુઢી રીતે પાઢે, ચાર પ્રકારની માવના માય-૧ અનિત્ય-સસારને અનિત્ય વિચારે, ૨ અશરણ-સસારમા કોઈ કોઈનું નથી, ૩ સસાર-અનતા મય કર્યો અને અશુભ કમમંઘવયો કરવા પઢશે, ૪ પક્તવ-હું પક્લો આવ્યો છુ અને પક્લા જવાનુ છે, ૫ અવતથ-આ ઘયો વેવ્રાતો ઘસ્તુઓ અમ્વ છે, મારી નથી, ૬ અશુચિ-સસારમાં કાઈ શુચિ-પથિત્ર સ્થાન નથી, ૭ આશ્રય-પાપથી લીઘને કર્મઘ ધાય છે, ૮ સયર-પાપને

अटकावयाना मार्गनी विचारणा, ९ निर्जेरा-धर्मोनी क्षय करवानो भावना, १० धर्मे स्थाव्यातता-व्यलिगणित धर्मनु स्वरूप, ११ लोकभाषना-चौद राजालोकनु स्वरूप अने १२ योधिभाषना-समप्रित मधधी भाषना भिन्नी धार प्रतिमा-१ एकमा सिधी-एक दात आहार अने एक दात पाणो लेउ, २ धे मासनी तेमा धे धे दात, ३ प्रण मासनी तेमा प्रण प्रण दात, ४ धार मासनी ५ पाच मासनी, ६ छ मासनी, ७ सात मासनी, ८ पहेला मात रात्रिदिवसनी, ९ योजा सात रात्रि दिवसनी, १० प्रीजा सात रात्रिदिवसनी, ११ एक अहारात्रिनी अने १२ एक रात्रिनी पाचे इत्रियाने दमे-यश करे अने तेमा विषयो पर राग-द्वेष न करे पचीश प्रकारनी पढिल्लेहणा-“दिष्टिपडिलेह एगा, छउड्डुपक्खोडोतिगतिग तरिआ । अक्खोडपमज्जणया, नच नच मुहपुत्तिपणवीसा ॥ १ ॥” १ इष्टिपडि लेहणा-मुहपुत्ति खोलीने वृखु २-७ त मुहपत्तिने ऊचे पक्की राखीने प्रण धार आ धाजु अने प्रण धार पेली वाजु रागेरपी-घाटकधी, ८-२५ पछी हचे छीने अडे नदीं तेधी रोते नच अक्खाडा करवा अने पछी हथेलीने स्पर्शनि प्रमाजना करता नच पक्खोडा करवा ए प्रमाणे मुहपत्तिनी पचीश प्रतिलेखना जाणधी शरीरनी पचीश प्रतिलेखना आ प्रमाणे-“पायाहिणेण तिअतिअ, वामेपर चाहुसीसमुहदिअण । असुड्डाहोपिठ्ठी, धउछप्पयदेहपणवीसा ॥ २ ॥” डाधी भुजानी प्रण, जमणी भुजानी प्रण मस्तकनी प्रण, मुखनी तथा हृदयनी प्रण-प्रण, डावा तथा जमणा पढखानी पक्खे, डावां तथा जमणा पगनी प्रण प्रण कुल २५ प्रण गुत्ति-१ मनगुत्ति, २ यचनगुत्ति अने ३ कायगुत्ति चार अभिप्रह १ द्रव्याभिप्रह-द्रव्यनो नियम, २ क्षेत्राभिप्रह-क्षेत्रनु प्रमाण, ३ कालाभिप्रह-कालनु प्रमाण अने ४ भावाभिप्रह-अभ्य व्यास्तना भाव (परिणाम)नो विचार करवा ए प्रकारे करणसित्तरिना सर्व भेदो ७० थया हचे सविज्ञापरीनु कर्त्तव्य दर्शायता जणाये छे वे-

सम्भग्गमग्गसंपाट्टिआण, साहूण कुणइ वच्छहम् ।

ओसहभेसज्जेहि य, सयमज्ञेण तु कारेइ ॥ ३५ ॥

[सन्मार्गमार्गसंप्रस्थिताना, साधूना करोति वात्सल्यम् ।

औपधभेपज्यैश्च, स्वय अन्येन तु कारयति ॥ ३५ ॥]

गाथार्थ-सयममार्गनु सावधानपणे सेवन करता साधुजनोनु सविज्ञपाक्षिक हुनि औपध-भेपजवडे वात्सल्य पोते करे अने बीजा पासे पण करावे.

विवेचन-मधमोठ महात्मा पुण्योप सेवेला अने प्रयाशित करेला सयम धमने धिये जे साधुआ प्रवतमान होय तेधा साधुने कर्मवशात् फोः पण प्रकारनी व्याधि पयो होय तो तेमती समाधिने भाटे तथा ‘शरीर धर्मायतन छे’

ए हेतुने लक्ष्मणा राक्षसीने औषध अथवा भेषज आपीने शाता पमाडे एक द्रव्य धातु औषध कहेवाय अने जेमा अनेक द्रव्यो मिश्रित थया होय ते भेषज कहेवाय अथवा वधारना उपयागमा आय ते औषध अन अतरमा भोव्य वस्तु तरीन थपराय ते भेषज कहेवाय ए वे ता मुख्य गणाव्या, परन्तु तदुपरात अनेक प्रकारे साधुओन साता उपजे तेथा कार्या करे वळी 'महामुनिनी भक्ति करवायी कर्मना निर्जरा थशे' ए प्रमाणे अयने पण उपदेशा वीटा पाते पण औषधादि कराध अने पाते अनुमादना करे आधा प्रकारानु वस्तु भक्तिभावयी यात्मस्थ करनार मविज्ञपक्षा जाणवो, परन्तु आधी रीते पारकट्ट वासव्य करनार बोटा ज होय छ त दर्शाव उ—

भूए अस्थि भविस्संति, केइ तेल्लुकनमिअकमजुअला ।

जेसिं परहितकरणिक्क-वद्धलक्खाण वोलिही कालो ॥३६॥

[भूताः सन्ति भविष्यन्ति, केचित् त्रैलोक्योप्यनतकमयुगला ।

येषां परहितकरणैक-वद्धलक्षणा व्यतिचकाम कालः ॥ ३६ ॥]

गाथार्थ-स्वर्ग, मृत्यु अने पाताळ्यासी लोकोए जेमना चरन्त नमस्कार करेल छे एवा फेटलाक श्रेष्ठ जीवो भूतकाळमा थई गया, इच्छा काळें विद्यमान छे अने भविष्यकाळमा थशे के जेशोनो काळ (दुःख) अन्यनु हित करया मात्रना लक्षपूर्वक व्यतीत थाय छे

विवेचन-राधावध साधवानी इच्छावाळानुं एकमात्र लक्ष्मण हर्ष पतळीना हलन-चलनमा ज मग्न होय छे, पातानी लक्षणम पण श्रेष्ठ विद्यात सधाममूह प्रत्ये तनु दुलक्ष हाय छे तेथी रीत करे वीटा रक्ष थनेला श्रेष्ठ साधुपुरुषोनु मनमात्र परमाथमा ज लक्ष्मण इच्छे ते दीक्षापर्यायमा मोटा हाय छता पण रत्नप्रयीनु आराधन इच्छा श्रेष्ठ अल्पपर्याययाटा मुनिनी पण वैयावध निरभिमानपणे लक्ष्मण इच्छे, पण आधा नि स्थाय भाववाळी अने परहिताभिलाषी व्यदिना इच्छा हाय छे, कटलाक तो पया साधुओ होय छ ए जना माणसावरी ए इच्छे दु खने अनुभव छे

तीआणागयकाले, केई होहिसि गोयसा । मृगे ।

जेसिं नामगहणे वि, होइ नियमेण पण्डितम् ॥३७॥

[अतीतानागतकाले, केचिद् भवित्यन्ति गौतम ! सूरयः ।

येषा नामग्रन्थेऽपि, भवति नियमेन प्रायश्चित्तम् ॥ ३७ ॥]

गाथार्थ-हे गौतम ! भूत, भविष्य अने वर्तमानकाळमा एवा केटलाक आचार्यपद नामधारक साधुओ होय छे के जेमना नामस्मरण मात्रधी प्रायश्चित्त लागे अर्थात् तमनो परिचय करवाधी तो प्राप्त थती दु खपरपरानु वर्णन शु कर्खु ।

विवेचन-भोगच्छास्त्रादिग्रन्था पाचमा अध्यायनमा कर्णु छे य-“ इत्थ चापरियाण, पणपण्ण होति कोडिलक्खाओ । कोडिसहस्से कोडी-सए य तद्द एत्थिए चेव ॥ १ ॥ एतेसि मज्झाओ, एगे निब्बुद्धइ गुणगणाइण्णे । मच्चुत्तम भगेण, तित्थयरस्साणुसारिगुरू ॥२॥” पंचायन एख मोड, पचायन हजार मोड, पाच सा मोड अने पचायन पाट पटला आचार्या पैकी येटलाक आचार्यो आ सभाररूपी समुद्रमा इयशे अने सय रीत उत्तम पथा तीर्थकरभगवतता मार्गेत जेओ अनुसरश तओ तरी लशे पथा तरी जनारा आचार्योने ज खरेखरा गुरु जाणवा थीजा आचार्यो ता थोते इयनारा अने थीमाने इयादनारा होषाथी तनु नामस्मरण पण पापकारी छ तो तेथा आचार्योनों परिचय कराय ज पय !

जओ-सयरी भवन्ति अणविक्रवयाइ, जह भिच्चवाहणा लोए ।

पडिपुच्छाहिं चोयण, तम्हा उ गुरू सया भयइ ॥ ३८ ॥

[यत'-स्वेच्छाचारीणि भवन्ति अनपेक्षया, यथा भृत्यवाहनानि लोके । प्रतिपृच्छाभिश्चोदनाभिः, तस्मात्तु गुरूः सदा भजते ॥ ३८ ॥]

गाथार्थ-जेम नोकर-चारर तथा हाथी, घोडा अने धूपमादिक शिक्षा विना स्वेच्छाचारी बनी जाय छे तेम शिष्य पण स्वच्छदाचारी बनी जाय छे मोटे गुरुए प्रतिपृच्छादिद्वारा शिरामण आपी तेमने हमेशा काबूमा राखवा

विवेचन-दृष्टोने पण अकुशलो जरूर छ प्राणीना स्वभाव ज पवो छे के तेन स्व-छद्दता प्रिय थइ पडे छ, परन्तु तेने सग्मार्गे घाल्लयामा आय, केळ यवामा आये तो ते सु दर परिणाम निपजाथी शक छ आपणे जानीय छीय क अश्व, धूपम विगेरेने प्रथम पलोडया पछी ज वाहनमा जाडे छे, परन्तु तहन मथीत ज पठद् के अश्वन जोडयो हाय ता त गाढाने के घाहागाडीने जवले मार्गे गइ जइ भागी नारो छ तनो माफक शिष्यने पण स्वच्छाचारी विचरवा न देषा तमने पण पृच्छा, प्रतिपृच्छादिकथी पाताना अकुशमा रक्खवा अने दित्तशिखामण आपना जा आ प्रमाणे आचार्य न करे ता शिष्य उग्मार्गे चढी जइ दुगतिमा जाय अने तना पापना भागीदार आचार्य पण बने आधा प्रकारनी

प्रेरणा आचाय न करे ता तथा आचार्यने शु फळ प्राप्त थाय ? ते क्षणाचे छ—

जो उ पमायदोसेणं, आलस्सेण तहेव य ।

सीसवग्ग न चोएइ, तेण आणा विराहिया ॥ ३९ ॥

[यस्तु प्रमाददोषेणा-लस्येन तथैव च ।

शिष्यवर्ग न प्रेरयति, तेनाज्ञा विराधिता ॥ ३९ ॥]

गाथार्थ-जे आचार्य, उपाध्याय अने गणावच्छेदकादिक प्रमाद अथवा आळसशी शिष्यवर्गने सयमानुष्ठान माटे प्रेरणा करता नवी ते जिनाज्ञाना विराधक जाणवा.

विवेचन-बडोलवर्गनु वाय दमशा मरुवायनी प्रेरणा करणानुं छे आचार्य, उपाध्याय विगरे गच्छती मुख्य व्यक्तिय पोतानी निधामा रहेल शिष्य समूहन मारणा, धारणा, चायणा, पडिचोयणादिक प्रेरणा कर्था ज करयी जेथो शिष्यवर्ग प्रमाती क शिथिल न यन पर तु आचाय प्रमुग्य प्रमाद, आळस, भय शोक, हुनुहल विगरे तेर काटियाता पाशमा फत्ताने प्रेरणा न करे, येदरकारी दर्शाथ तो तेथा आचाय प्रमुग्य जिनाज्ञाना विराधक होइन अनतससारी थाय उ आ प्रमाण गुहना लयणा दर्शा था याद तनी उपमहार करी, हय गच्छता लक्षण वर्णवता वहे छे—

सखेवेण मए सोम !, वन्नियं गुरुलक्खणम् ।

गच्छस्स लम्खणं धीर !, सखेवेणं निसामय ॥ ४० ॥

[सक्षेपेण मया मौम्य !, वर्णितं गुरुलक्षणम् ।

गच्छस्य लक्षणं धीर !, सक्षेपेण निशामय ॥ ४० ॥]

गाथार्थ-हे सौम्य गौतम ! आ प्रमाणे सक्षेपशी में गुरुना लक्षणो कहा हे धीर ! हवे हु गच्छनु लक्षण कहीश ते तु एकाग्रपणे सामळ

आचार्यस्वरूपनिरूपण नामनो
प्रथम अधिकार समाप्त

॥ यतिस्वरूपनामा द्वितीयोऽधिकारः ॥

गीअत्थे जे सुसविग्गे, अणालस्सी दढवणए ।
अक्खलियचरित्ते सययं, रागदोसविवज्जिए ॥ ४१ ॥
निट्ठविअअट्ठमपट्ठणो, सोसिअकसाए जिइंदिए ।
विहरिज्जा तेण सद्धिं तु, छउमत्थेण वि केवली ॥ ४२ ॥

[गीतार्था य सुमप्रिज्ञः, अनालस्यी दृढव्रतः ।

अस्पलितचारित्रः सतत, रागद्वेषविवर्जितः ॥ ४१ ॥

निष्ठापिताष्टमदस्थानः, शोषितकपायो जितेन्द्रियः ।

विहरेत्तेन सार्धं तु, छद्मस्येनापि केवली ॥ ४२ ॥]

गाथार्थ—जे गीतार्थ सनेगवान, वैयावच्च करवामां आळस रहित-
उद्यमी, दृढव्रती, निर्दोष चारित्रवाळा, निरतर राग-द्वेष रहित, आठमद रहित,
पातळा पडी गयेल कपायवाळा अने जितेन्द्रिय होय तेवा छद्मस्थ गुणशाळी
साधुनी साथे केवली भगवत विचरे छे

विवेचन—पहला अधिकारमा आचार्यनां लभणा दर्शाया परं तु आचार्य
हाय ता ज गच्छ कहवाय माट हय गच्छ-यतिओना समुदायनु वणन करे
छ जे अदसूयता अथन यरावर जाण अथवा सुय तमज अथ उभयना सारी
रीत ज्ञाता हाय त गीताथ कहवाय गीताथनी विशय ममजण माटे श्री
बृहत्कल्पभाष्यपीठिकानो वे गाथा " गीश्र मुणितेगट्ट, विदिअत्थ खलु वर्यति
गीयत्थम् । गीएण य अत्थेण य, गीअत्थो वा सुअ गीअ ॥ १ ॥ गीएण होई
गीई, अत्थी अत्थेण होई नायव्वो । गीएण य अत्थेण य, गीअत्थ त
वियाणाहि ॥ २ ॥ पृ १४७ ऊपर दर्शावाद गद छ आथा गीताथ जा
अनिशय मयगवाळो, वैयावच्चादिकमा अप्रमादी, निश्चछ उत्तरगुणवाळो, जति

ધાર રહિત ચારિત્રયાલા અર્થાત્ શુદ્ધ મૂલગુણવાલા, આટલમ્દ રહિત, ધાર કવાય-
મોષ, માન, માયા અને ગેભ તથા નષ નોકવાય-દાસ્ય, રાતિ, અરતિ, મય,
શોષ, દુગઢા, સ્ત્રી, પુષ્પ અને નપુંમક વેદ જીમણે પાતલા-ક્ષીણ કરી
નાલ્યા હોય, તમચ પાચ દ્વિયોના પ્રેષીશ વિષયાને જેણે જીમ્યા હાય
તેવા પ્રકારના ગીતાર્થ સાધુ છદ્મસ્થ હાય પરલે કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત ન કર્યું હોય
છતા પણ તેમનો માથે વેષટજ્ઞાની મુનિ વિચરે તેમજ ધામ કરે છદ્મસ્થ સાધુ
તો વેષટી માથે વિચરે તેમા વિશેષતા નથી પણ જે ત્રણ જગતના ધાયોને
પોતાની હથેલીમા રહેલા જલ્લકિદુની જેમ સમયે સમયે જાણે છે તેવા વેષટી
મગચત પણ ઉપર્યુક્ત ગુણશાઢી ગીતાર્થ મુનિ માથે વિચરે તે જ શરેશ્વર આશ્ચર્ય
કારક ઘટના છે હવે વેવા માધુઓ માથે વિહાર ન કરવો તે જણાવે છે—

જે અણહીઅપરમત્યે, ગોઅમા ! સજ્ઞ ભવે ।

તસ્મા તે ત્રિ વિવજિજ્ઞા, દુગ્ગહપથદાયગે ॥ ૪૩ ॥

[યેજ્ઞધીતપરમાર્થા, ગૌતમ ! સયતા ભવન્તિ ।

તસ્માત્તાનપિ વિવર્જયેત્, દુર્ગતિપથદાયકાન્ ॥ ૪૩ ॥]

ગાથાર્થ—હે ગૌતમ ! સયમમા વર્તતા છતા જેણે જ્ઞાણનો પરમાર્થ
જાણ્યો નથી અને તેને પરિણામે જે પ્રાણિઓને દુર્ગતિના માર્ગે દોરી જાય છે તેવા
અગીતાર્થ સાધુથી સદતર વેગલા જ રહેવું.

વિચેચન—આગમના રહસ્ય કટલા પ્રકારના છે તે મયધી સ્ત્રીઆચારાગ
સૂત્રના ચોથા અધ્યયનમા કહ્યું છે કે—“ જે આસવા તે પરિસ્મવા ૧, જે પરિ-
સ્સવા તે આસવા ૨, જે અણાસવા તે અપરિસ્સવા ૩, જે અપરિસ્સવા તે અણાસવા
૪ ॥ ” જેનાથી આટ પ્રકારનાં કર્મો યધાય તે આશ્રય કદેશ્રાય, અને કાળા
પદામાથી જેમ પાણી છરે તેમ કર્મ છરે તેને પરિશ્રય કદીપ જે આશ્રય છે તે
પરિશ્રય છે, ૧, જે પરિશ્રય છે તે આશ્રય છે ૨, જે અનાશ્રય છે તે અપરિશ્રય છે
૩ અને જે અપરિશ્રય છે તે અનાશ્રય છે ૪ તેના પરમાર્થ ય ને યે—(૧) મૃદસ્થ
જેમ માલા, પુષ્પ, ચરદન, વિલેપન, સ્ત્રી તેમજ ભોગાપભોગના પદાર્થોને સુમ્વનુ
કારણ જાણી તેમા જ રત્ન રહે તો તે આશ્રય છે, ડયારે તત્ત્વના જ્ઞાણનારાને

* ૧ જાતિ—દુ કધી જાતિનો છું, ૨ કુલ—દુ શ્રેષ્ઠ કુલમા જ મ્યો છું, ૩ કપ-
મારું સૌન્દર્ય અતિશય કટુ છે, ૪ શલ્ક—દુ અતિશય શલ્કવત છું ૫ લામ—મારે પળો લામ
છે, ૬ શુભ—દુ સર્વ શાશ્વત્તો પારગામી બની ગયો છું, ૭ તપ—મારા જેવો કોઈ તપસ્વી નથી
બન ૮ વૈષ્ણવ—મારી બેદલી કોઈને શ્લદિશિદિ નથી—આ પ્રમાણે અભિમાનના આટ શ્વાતક છે

कर्मवधना ते ज कारणो असारभूत जणाय छे अने विरक्ति पाम छे पटल निजराना स्थानक थाय छ (२) जैन मुत्तिनो तप, चारित्र तथा दक्षिण चक्रवाल सामाचारी इत्यादिक निजराना कारण छे परंतु फोड़क अशुभ लक्ष्य वसायवाळाने अनुम कमना उद्यधी मिथ्या परिणाम थाय तो ते मवर घणो करे छे तो पण मन व्याकुल होवाधी आशय करे छे (३) जेमा अनाश्रय थाय-कर्मवध न थाय तेमा महाप्रतादिकने विषे पण अशुभ कर्मादयधी अल्प वनाय बदलाय तयारे ते तेने कर्मवधनु कारण थाय दृष्टात तरीक-प्रसन्नचंद्र राजपिं प्रमन्नचंद्र राजपिं वाउस्मग्ग ध्यानमा स्थित रक्षा छ तेवामा दुर्मुख नामनो वृत थाधी निरुद्धयो अने बोद्धयो के- ' तमारा बाळपुत्रनु राज्य झटधी लेवामा आव्यु छे ' आशयन साभळता ज पातानी मुनि अवस्थातु विस्मरण थइ जवाधी तेन ते ज स्थितिमा शशुराजा साथे मानसिक युद्ध करवा ठाग्या आ प्रमाणे पचमहाव्रतधारी होवा छता अशुभ अध्ययसायधी तेमने कर्मवध थयो (छेवटे तो पाछी विचारधारा बदलाइ अने क्षण मात्रमा सफल कमनो क्षय करी थव लक्षण प्राप्त कर्युं) (४) कर्मवधना कारण होवा छता कर्मवध न थाय दा त शामननी हीलना अटकावधा माटे कणेरनी कामही वेरधनार लघु शिष्य अथवा शासननी उत्पत्ति करवा माटे करातो प्रयास परंतु तेमा पातानी पुज्यता व महत्तानो अश मात्र रझो होय तो अवश्य पापवन्ध थाय आवा प्रकारना आगमना रहस्यने जे जाणे नहॉ तेने अगीतार्थ जाणयो वळी उपपन्ने इ वा १ विगमे इ वा २ ध्रुवे इ वा ३ । आ त्रिपदीनो अथ वरावर जाणे उत्पत्ति चार प्रकारनी छे-१ जीवधी जीवनी उत्पत्ति, जेम मातापिताधी पुत्रनी उत्पत्ति, २ जीवधी अजीवनी उत्पत्ति, जीवता माणसना शरीरधी नख, वंशनी उत्पत्ति ३ अजीवधी जीवनी उत्पत्ति, काष्ट(टाकडा)धी धुणानी उत्पत्ति अथवा द्राक्षधी इयलनी उत्पत्ति तेमज ४ अजीवधी अजीवनी उत्पत्ति, प्रयोग घटे प्रायामाधी सोनानी उत्पत्ति विनाश पण चार प्रकारनो छे १ जीवधी जीवनो विनाश, सपढसधी माणसनु मृत्यु, २ जीवधी अजीवनो विनाश-नोळिया ना सचारधी वृध अथवा चीमडाना योगधी लोटनु विणसी जनु, ३ अजीवधी जीवनो विनाश, शेरधी माणी मृत्यु पामे अने ४ अजीवधी अजीवनो नाश, छ शधी वृधनो नाश ध्रुवपणु पण आ प्रमाणे जाणवु-मोनाना कक्षण भागीने केयूर यनाथराध्या तेमा कषणनो विनाश थयो, केयूरनी उत्पत्ति थइ परंतु सोनु तो ध्रुवपणे रक्षु ज छाशना योगधी वृधनु दही थयु तेमा वृधनो विनाश ने दहीनी उत्पत्ति थइ परंतु जे स्निग्धपणाना पुद्गलो दता त तो ध्रुवपण रक्षा ज अथवा जीव मेरुवर्षत, देवलोचना विमानो विगरेधी ब्रह्मास्तिक नया मतधी ध्रुवपणु सावित ज छे आ प्रमाणे त्रिपदीनो गभोराथ छे हवे उत्सर्ग अने अप वाद सधधी घणन करता वद छ के- ' उस्मग्गसुअ किंची, किंची अपवाइअ

મને સુત્ત । કિંચી તદુભયસુત્ત, સુત્તસ્સ ગમા મુણંપચ્ચા ॥૧॥ ” ઉત્તર્ગ, અપયાદ અને તદુભય પટ્ટણે ઉત્તર્ગ અપયાદ અને અપયાદ ઉત્તર્ગ-પ પ્રમાણે આગમના ચાર પ્રકાર છે. ઘટ્ટો આગમના ૪-૪૫૫ પદો યેવાર ન યોગાય તે માટે ઉત્તર્ગ ઉત્તર્ગ અને અપયાદાપયાદિક પ યે ભેદ મેઝ્ઝયતા કુલ છે ભેદ દર્શાવે છે ૧ મોઘરી કરવા નિકલેગા માધુને યે ઘરતો યચમા યેમવું ન કલ્પે તે ઉત્તર્ગ, ૨ વ્રણ માધુઓને યેમવુ કલ્પે તે અપયાદ, ૩ રાત્રિને ચિપે અથવા ચિકાલે માધુ સાધ્યોને શરવા-મથારા પ્રહણ કરવો ન કર્ણે પરત્તુ પચ દિવસ પૂર્વે ઝો તે યલિલેહીન રાહયો હાય તો પ્રહણ કરવો કલ્પ તે ઉત્તર્ગઅપયાદ, ૪ કેઝ્ઝા પ્રમુલ્લ લાયા પલ પાકા ન ચિધિપુચક છેદન-મેદન કરાયેલ હાય તે કલ્પ પણ અચિધિપ છેદન-મેદન કરાયેગા ન ગયા તે અપયાદઉત્તર્ગ, ૫ પ્રથમ પોરમીમાં પ્રહણ કરેલ ગાઘરી ઘોઘી પારમી પર્યંત ન રાઘયી, કદાચ રહી ગઈ હોય તા તને પાત ગાય નહીં, ઘોઝાને યથરાયે નહીં અને ગાનારના અનુમાદના કરે નહીં કરે તા ચારમામી પ્રાયચ્ચિત્ત લાગ તે ઉત્તર્ગઉત્તર્ગિક, ૬ ઝે સપ્રમા અપયાદ દર્શાવીને તેઓને ચિપે ઘટ્ટી અર્થથી આજ્ઞા થાય તે અપયાદાપયાદિક આ દર્શીકતને લગતુ ચિશેષ ઘર્ણન શ્રીવૃહલ્કલ્પની ધૃત્તિમા જ્ઞાપેલ છે ઘટ્ટી આ સૂત્રની છે ભગી નિશીઘર્ણના સોઝમા ઉદેશમા પણ ઘર્ણગત્તુ આ પ્રમાણે ગીતાથ જાઘ્ઝ-રદ્ધ્યના જાણ હોય ઘટ્ટો સાત નયના ગમીરાયને પણ જાણયુઘાઝ્ઝા ઠાય- “નૈગમ ૧ સગહ ૨ વયહાર ૩-ઝ્ઝુસુણ ૪ વેવ ઠોઙ્ઝો ઘોઘવ્ઝો સદેપ અ સમભિરુઢે ૬,૯વંભૂણ ૭ અ મૂલનયા ॥૧॥” ૧ નૈગમ-મામાઘ્ય ચિશેષના ભેદ પાઢોને ન ઘાલે ૨ સગહ-સર્વ ઘસ્તુઓને મામાઘ્ય રૂપે કલ ૩ વયહાર મર્ઘ દ્રવ્યોનો ભેદ પાઢોને કલે ૪ ઝ્ઝુસુણ વતમાન ઘાઝ્ઝમા જેવુ ૭ તેધુ કલે ૫ શબ્દ-વતમાનમા જે ઘલે છે તેને જ પ્રમાણ માને ૬ સમભિરુઢ-ઘસ્તુનુ ઘોઝી ઘસ્તુમા મકમળ ઘાય ૭ વયમૂત-શબ્દને અર્થઘટે ત્રિશેષ પ્રકારે દર્શાવે અને અથને શબ્દઘટે ચિશેષ ઘણઘે-આ પ્રમાણે મૂઝ સાત નય છે તના દરેકના ૧૦૦-૧૦૦ ભેદા પલે સાત મા ભેદા ઘાય છે યોઝા મત પ્રમાણ ઘાય મો ભેદ જ્ઞાપ્યા છે-નૈગમ, સગહ, વયહાર અન ઝ્ઝુસુણ-આ ચારના ચાર સા ભેદ તથા શબ્દ, સમભિરુઢ અન વયમૂત પ વ્રણ પકુ હોયાથી તેના સા ગણતા ઘાયસા ઘટ્ટી છે મો,ચાર મા અને ઘમો ભેદ પણ દર્શાયલા છે, તે આ પ્રમાણે-સગહ અને વયહારને પક ગણઘાધી છે મા, સગહ,વયહાર, ઝ્ઝુસુણ અને શબ્દ પ ચાર પક હોયાથી ૧૦૦ અને ઘાઢોના વ્રણના વ્રણ મો-કુલ ૪૦૦ નૈગમ, સગહ, વયહાર અને ઝ્ઝુસુણ પ ચાર દ્રવ્યાસ્તિક નયના ૧૦૦ અને શબ્દ, સમભિરુઢ અને વયમૂત પર્યાયાસ્તિક નયના ૧૦૦ કુલ ૨૦૦ ઘયારે ઘરણ, ઘમ, સઠયા અને દ્રવ્ય-આ ચારે અનુયાગ મયુત દઠા ઘયારે પરસ્પર વિમઘાદ દૂર કરવા માટે આ પ્રમાણ ગણત્રો ઘલે શકતી પરત્તુ ઘયારઘા

શ્રીઆવશ્યિતસૂત્રિ (સૂતાત માત્ જુઓ ૧૦૬) ૫ અનુયોગ વિમ્ભત્ કયાં ત્યારથી
 ઘાતા આશયો નય-ચળત કરતુ સ્થ નયાના સમાયશ ધેમા ઘાય ને-અયયદારનય ને
 તિશ્વનય અથવા પ્રાપ્તનય અને માધાય યા જ્ઞાન અને ચારિત્ર આ સર્વનયાના પ્રકા
 રના સાર શુ ? ત જનાયતા કહ ન કે-“ મલ્લેસિ પિ નયાણ, મહુવિહવત્તલ્લય
 નિસામેતા । ત સલ્લનયવિસુદ્ધ, જ ચરણગુણદ્વિત્રી સાદ્ ॥ ૧ ॥ ” સર્વ પ્રકા
 રના નયો ઘણા પ્રકારના ન્હ ત મામલ્લોને અયધારીને જે ચારિત્રપાત્ર માપુ
 હોય તેને જ નય નયવિશુદ્ધ પ્રાણથી, અર્થાત્ ચારિત્રનય અને જ્ઞાનનયમા જ
 મયે નયોના સમાયશ થઈ જાય છે શ્રીઆવશ્યકતિયુક્તિમા આ માત નયને
 મમજ્ઞાયતુ પદ્ દયાત આપ્યું છે તે આ પ્રમાણે-દેવદત્ત નામનો વોઃ પુરુષ
 કહાહી લાને અટથી પ્ર યે ઘાપો તથામા તેને વાઃ અન્ય પુરુષ મલ્લથી તેણે
 પૂછ્યું-‘ કયા જાઓ છો ? ’ દેવદત્તે જવાય આપ્યો-‘ પાયલા (પદ્ જાતનુ
 નાકદાનુ માપ) માટે જાઉં છું ’ આ જવાય તે અધિશુદ્ધ નૈગમનય જાણથી યાદ
 અચ્છીમા લાકટુ વાપતા ઘીજો વોઈ પૂછે છે-‘ શુ કરો છો ? શુ છેલો છો ? ’
 ત ઘોલ્લયો-‘ પાયલા વાપુ શુ ’ આ વિશુદ્ધનૈગમ યાદ તે લાકદાને છોલી રહ્યો
 છે તેધામા વાઈ શ્રીજાય પૂછ્યું-‘ શુ છોલો છો ? ’ તેણે જવાય આપ્યો-‘ પાયલો
 છોટું શુ ’ આ વિશુદ્ધતર નૈગમ વલી વોઈક ઘીજાય તેને પાયલો ઘોલતા જોને
 પૂછ્યું-‘ શુ ઘોલો છો ? ’ તેણે જવાય આપ્યો-‘ પાયલો ઘોલુ શુ ’ આ વિશુ
 દ્ધતર નૈગમ પછી તેને સમારતા લેખીને વોઈક પૂછ્યું-‘ શુ સમારો છો ? ’
 ત્યારે જવાય આપતા કહુ વ- પાયલો મમાદ શુ ’ આ વિશુદ્ધતર નૈગમ આ
 પ્રમાણે પાયલો તૈયાર કરીને ત ઘેટા ને તેધામા વોઈક પૂછ્યું-‘ શું લઈને ઘેટા
 છો ? ’ તેણે કહુ-‘ પાયલો લઈને ઘેટા શુ ’ આ પ્રમાણે નામનિર્દેશપૂર્વક કહેયુ
 ત વિશુદ્ધતર નગમ છે છેલ્લા પ્રકાર વિશુદ્ધ છે અને ત પ્રથમ નય કહેધાય આ
 પ્રમાણે પાયલાને પાયલો જનાયથી તે ઘીજો વ્યવહાર નય છે, પટલે કે ડયાસુધી
 પાયલા ન થયો હાય ત્યાસુધી તેને પાયલા ન માને પરતુ પાયલો થયા પછી
 જ માને તે ઘીજો નય તે પાયલો ધાન્યથી ભરેલ હોય અગર તો માપ માપ
 ઘાના કામમા આપો હાય ત્યારે મમદ્ધનય પહેલા ઘે નયમા તો પાયલા થયો
 પટલ પાયલા કહ્યો પરતુ મમદ્ધનય તો ડયાર ત પાયલાનુ ઘાય કરતા થયો
 પટલે કે ધાન્યાદિકનુ માન કર્યું ત્યારે પાયલા કહ છે ક્રમુસૂત્ર તો જે
 પાયલો છે તેને અને તેના દ્વારા અપાતા ધાન્યાદિકન પણ પાયલો માને છે
 છેલ્લા પ્રણ શ ૧, સમમિદ્ધ અને પદ્ધૂત-પ પ્રણ નય તો પાયલાનો અધિવાદ
 જાણવાલાઠાને પણ પાયલા જનાય છે, આ ભાવનય છે વલી ધોઅનુયોગદ્વાર
 સૂત્રમા જનાયલ ઘીજા દળતદ્વારા આ જ વિવય જનાય છે-દેવદત્ત નામના
 પુરુષને વોઈક પૂછ્યું વ-‘ તમ કયા રહો છો ? ’ તેણે જવાય આપ્યો-‘ લોકમા
 રદ્ધુ શુ ’ આ અધિશુદ્ધનૈગમ પ્રકાર પુન પૂછ્યું-‘ અધોલોક, તિલ્હાલોક અને

ऊर्ध्वलोक-पम शन लात्र नु ते व्रणमा तु वसे छे ? 'त्यारे तेणे कद्यु- 'तिच्छा लाकमा रहु छु ' आ विशुद्धतर नैगम तणे फरी पृच्छु- तिच्छा लाकमा तो जंबूद्वीपधी प्रारभीने स्वयभूरमण समुद्र सुधी अमण्याता द्वीप समुद्र ने ते सर्वमा तु रहे छे ? ' देवदत्ते कद्यु- ' हु जंबूद्वीपमा रहु छु ' आ विशुद्धतर नैगम ' जंबूद्वीपमा तो भरत, पेरवत, महाविदेहादि क्षेत्रा छ त सधमा तु वसे छे ? जथायमा तणे कद्यु व- ' हु भरतभ्रमा रहु छु ' विशुद्धतर नैगम तणे घठी पृच्छु- ' भरत ता ये छे दक्षिणाद् अने उत्तरार्ध ता ते यनेमा तु रहे छ ? ' तण कद्यु- ' दक्षिणाद् भरतमा रहु छु ' विशुद्धतर नैगम तणे फरी पृच्छु- ' दक्षिणाद् भरतमा तो अनेक नगर, ग्राम तथा सनिवशादि छ ते सर्वमा तु रह छे ! ' तण जथाय आप्या- ' हु पाण्डीपुत्र नगरमा रहु छु विशुद्धतर नगम तणे पुन पृच्छु- ' पाण्डीपुत्र नगरमा ता सेंवडा घर छे त सधमा तु रह छ ? ' देवदत्ते जथाय आप्या- ' देवदत्तन घरे वसु तु ' विशुद्धतर नैगम प्रश्नकार यठी पृच्छु- ' देवदत्तना घरमा तो अनेक काठा (आरडा) उ त सधमा तु रह छ ? ' देवदत्ते जथाय आप्या- ' हु मध्यगभमा रहु छु ' आ विशुद्धतर नैगम नय जाणवो जेना घरमा वसे त तेनु ज घर हाय त व्यवहार, पूर्वे पृच्छया तम सव प्रश्ना पृच्छीने छेवटे पृछे व तारा घरमा तु सवत्र वसे उ ? 'त्यारे जथायमा त जणावे वे गादीतकिया पर व दालिया पर वेसु छु-आ मग्रहनय ऋजु सुवशारा तो जेडला आकाशप्रदेशने अथगाहीने रक्षी हाय तेडला मात्रमा ज वमना कहे अन पोताना आत्मभावमा वसता कहे ते भावनय पटल शब्द, समभिरूढ अन पथभूत जाणया ए ज प्रमाण सप्तभगीनु स्वरूप जाणे, त आ प्रमाणे-१ स्यादस्ति-द्रव्य, क्षेत्र, काळ अने भाव ए चार पातानी अपेक्षाए स्यादस्ति, २ स्यान्नास्ति-पारवानी अपेक्षाए स्यान्नास्ति, ३, स्यादस्तिनास्ति-यननी अपेक्षाए, ४ स्यादथक्तव्य-यनेना एक काळनी अपेक्षाए, ५ स्यादस्ति-अवतन्त्य-एक पक्षमा अस्ति छे पण कहेयामा न आय, ६ स्यान्नास्तिअथ नश्य-पम ज नास्ति छे पण कही न शक्याय अने ७ स्यादस्तिनास्तिअथक्तव्य आ प्रमाणे सात नय, सप्तभगी, चार निक्षेपा इत्यादिकना रहस्यने जाणे ते गीतार्थ कहेयाय हवे गातार्थना उपदेश सजन हितकारक थाय छ त सवधे वे गाथा दर्शाय छे-

गीअत्यस्स वयणेण, विसं हालाहल पिवे ।

निव्विकप्पो य भस्खिज्जा, तस्खणे ज समुद्दवे ॥ ४४ ॥

परमत्थओ विस तो त, अमयरसायणं खु तं ।

निव्विग्घ ज न त मारे, मओऽवि अमयस्समो ॥ ४५ ॥

[गीतार्थस्य वचनेन, विप हलाहल पिबेत् ।
निर्विकरपञ्च भक्षयेन्, तत्क्षणे यत् समुद्रावयेत् ॥४४॥
परमार्थतो विप न तद्-मृतरसायन खलु तद्विप ।
निर्विघ्न यद् न तद् मारयति, मृतोऽपि अमृतसमः ॥४५॥]

गाथार्थ—गीतार्थ पुरुषना वचनधी बुद्धिमान तरत मरण निपजावनाह
हलाहल झेर पण निःशकपणे पी जाय अने तेजो पदार्थ पण खाई जाय कारण
के परमार्थधी तो ते झेर झेर नधी परन्तु निर्विघ्नकारी अमृत समान रसायण ज
होय छे कारण के ते विप खानारने मारतु नधी, अने रुदाच मरण निपजे तो
पण ते अमर ज मनाय छे.

विचेन—गीतार्थ साधुपुरुष हलाहल तालपुट विप विगरे पीधानु कहे
ता पण शकारहितपणे पी जखु त भ्रम न जाणतुं पण अमृत जाणतु कारण क
गीतार्थ ता महाउपकारी छ अने तेना उपदेशद्वारा कराती क्रिया अजरामर
स्थानने-शाश्वतसुखने आपनार छे, माटे तेना वचनमा कदापि शका न
करथी आथा गीतार्थ साधु अन सयगी कथा होय ? कथा लक्षणवाळाने तेवा
जाणी शक्याय ? तेने माटे चाभगी दर्शाथ छे—“संविग्गा नाम एगे नो गीयत्या
१, नो सविग्गा नाम एगे गीयत्या २, सविग्गा नाम एगे गीयत्यावि ३, नो
सविग्गा नाम एगे नो गीयत्यावि ४ ॥१॥ १ चारित्रवान छे पण गीतार्थ नधी,
२ गीतार्थ छे पण चारित्रपात्र नधी, ३ चारित्रपात्र छे अने गीतार्थ पण छे,
४ गीतार्थ पण नधी अने चारित्रपात्र पण नधी पहिलो भागो कामनो नधी,
कारण क कहु छे—“पठम नाण तत्रो दया, एव चिट्ठइ मव्वसजए। अन्नाणी किं
काही, किंवा णाही सेयपात्रम ॥१॥” पहेतु ज्ञान अने पढी क्या प प्रमाणे
मधममा वर्त साधुमार्गना अजाण शु दित साधो शकश ? ज्ञान यया विना
जीवदया कशी रीत पाळी शक्याय ? ज्ञान हाय नो ज सयममागमा यथेच्छ
रीते प्रवृत्ति करी शक्याय माट ज प्रथम ज्ञान अन पछी चारित्र कहल हे
कळी ‘जो हेउवाय सिद्धविराहगो अनो ॥१॥’ जे हेतु तमज परपथने जाणे
तने आगमिक-आगमज्ञाता यद्योए परंतु जे पाताना सुश्री प्ररूपणा करे अने
पोजो उपाय न जाणे तेन सिद्धांतनो विराधक कथा छे, परले के जाण्या विना
क्रिया कर, तेनी प्ररूपणा करे पण ते सयधी ज्ञान न होय तो विराधक गणाय

बळी पूर्वे वषट्छेला छ प्रकारना अपघादादिक सूत्रो न ज्ञानतो होय तो ते वेची रीत चारित्र्यनु पालन करी शके ? वळी "सावज्जन देसण काठ ॥ १ ॥" जे 'आ वचन मावधकारक छे अने आ निरवध छे' ते ज्ञानी शकता नथी तो तेआ उपदेश वेधाने-व्याख्याय वाचयाने कई रीते अधिकारी यद् शके ? माटे ज्ञान-प्राप्ति विना बालवु उपदेश देया ते साधुने माटे वर्ज्य छे आगमना रहस्यवी अज्ञात गच्छतो त्याग करीन विचने त पाते सत्कारमा दूधे छे अने बीजा भव्य प्राणिजाने पण दूयाडे छे भव्यरूपी अधारा कृषामाची पात बहार नियळता नथी अने बीजाने निश्चळया देता नथी विशेष शु बहीप ! छ-छ मासतो अति दुप्पर तपश्चर्या करया छता पण जा ते अगोतार्थ होय ता, यिपनो जेम त्याग करीप तम तेनो त्याग करया, सर्पंची जेम दूर नासीप तम तेनाची दूर भागयु, लुब्धा पुरुषनो संसर्ग न करीप तम तेना मग न करषो वळी अकुलीन यधु भयंकर श्मशान, महाबुष्ट पिशाच तथा यटता अरण्यनी माफक तेना त्याग ज करयो इष्ट छे आ प्रथम भांगो अगुड छ-अस्वीकार्य छ बीजा भांगो पण निष्फळ छे, कारण के सुत्र भणे, अर्थ ज्ञान, मृतन अध्ययन कर्या करे परंतु चारित्र्य-पालन विनानु ते सय निष्फळ छ कारण व तथा तो फल यटशाय ज थाय छ कोई कदेशे के-तेची अप्रपाणी तो मळे छे न ? तो शास्त्रकार वदे छे व-धर्मना नामे जेना घरना आदार-पाणी थापरे छ तेन त्यां उन्, पाढो यिगरे यदने भार बहन करवो पट छे माटे चारित्र्य विना ज्ञान कर पण कामनु नथी आ सयधमा बह्यु छ वे-

"जहा एरो चदणभारवाही, भारस्स भागी न हु चदणस्स । एय सु नाणी चरणेण हीणी, नाणस्म भागी न हु सुगर्हए ॥१॥" गंधेढो पोतानी पीठ पर घदनना भार बहन कर छ पण घदननी शीतळतानो-सुगंधनो तेने लाम मटता नथी तम घणुं भणल हाया छता ज्या सुधी चारित्र्यपालन करतो नथी त्या सुधी त मदगतिकरूपी शीतळतानो लाम मेळवी शकता नथी थडी "आउज्जनदु चरणहीणो ॥" नाच-तानमा प्रधीण पया नटी जो जानार लोकाने हय न पमाडा शक, पाताना अययवोनो हावभाय न दर्शयि अने नृत्य तथा मगीत न करे ता त लोकाने रीझये के पोतानी निंदा कराये ! तेची ज रीते माधु पण नटीना माफक येसी रहे, कोई पण आवश्यक क्रिया न करे पटले चारित्र्य न पाळे ता मोक्षमुखने प्राप्त न करे पण उलटी पातानी, पोताना गच्छनी निंदा कराये अने सधनी झीलना थाय वळी तरिया जाणे छ व हाथ-पग हलाययापी ज नदीमा तरी शकय परंतु नदीमा पढया पछी हाथ-पग १ हलाये तो जेम बूढी जाय तम सत्काररूप नदीना प्रथादमा पढया पछी चारित्र्यपालनरूपी क्रिया (तरवानी क्रिया) न करे तो त गार्तार्थ पण सत्कार-नदीमा दूवी जाय, पटले पण एकदुं ज्ञान काम न आवे

भाषासाध क्रिया पण जाईप जेम महाकष्टपूषक शालि निपजाव्या हाय, तेने काठारमा भरी मूक्या होय, जा तेनो उपभोग न करे ता ते समग्र निष्कळ निघडे तम ज्ञानघटे हेय, उपादेय अने ज्ञेयन ज्ञाणान त प्रमाणे आचरे नही तो ज्ञान पण शालिसग्रहनी माफक निष्कळ छ आषो सविशपक्षी पोते मा अन्य साधुन घदाय नही पण पात घादे ता भविष्यमा त सुलमबोधि थाय त्रीजो भागो श्रेष्ठ छे गणधर भगवत अने चौदपूर्वधारीआ आ भागामा समा वशित थाय छे वर्तमानकालि ता जेटु ज्ञान छे तमो सूत्राथ जाण्या हाय, तनु ग्रहण करु हाय, परमाथ जाण्या होय तने गीताथ कहीप ' पाचमा आरा तो दुसम छ, छषटु सघयण छ माटे कम करीप ? ' एम शिथिल वनी क्षीयन गोपये तहां, पण चारित्रमा छतु यल-वार्य फोरव तन सविज्ञ कहीप. कष्ट छ क- "को, वा जईण सया ॥२॥" तीर्थकर परमात्माप कक्षा प्रमाणे सधे करवान अशक्तिमान होय पण यथाशक्ति (पाताना सामर्थ्य प्रमाणे) चारित्र-पालन करे पडल क आहारपाणी लेशामा अन आरोगवामा शूरा, शरीरे पुष्ट यनवामा प्रयाण अने प्रतिक्रमण-पडिलेहणादि क्रियाओ करवामा शिथिल न हाय परंतु चारित्र पालन करवामा दृढ प्रतिज्ञायाळो हाय, काळ प्रमाण जयणा पूर्वक यत्ने, इश्वरहितपणे उद्यमयत हाय अन लायदस्त्राय माटे क्रिया न करे त ज साचा यति-साधु छे जयणा करता छता पण क्यचित् प्रमादना योग्यी, दुसमकाळ, हीनबुद्धि अने छषटु सघयणना कारणथो दाप लागी जाय ता पण तन चारित्रपात्र समजवा, पण विराधक न समजवा, कारण क पाताना घळ-धीय प्रमाणे चारित्र पाळ उ, दाप लगाडवाना इच्छुक नथी, सूत्राक्त अपवाद सय छ तने आलावे छे आ मंघधमा दृशात जणावता कह छे क-काटावाळा मरामा धालता घणी ज सावचेती राख ता पण धूकी जाय तेम चारित्र-मार्गे कटकव्याप्त छे काश्क अपवाद्भागु पण सधन कनी शक छे, कारण क काउ सम ऊमा ऊमा करवानु कथन छे छता असमथ हाय ता वसीन करे अने तेम पण करवाने अशाकमान हाय ता सुता सुता पण कर आ प्रमाणे करवाथी त चारित्रना विराधक गणाता नथी आ मवधमा विशय घर्षन श्राद्धप्रतिक्रमण श्रुतामा करल छे चौथो भागो लिंगधारीने ज हाय छ, जे वषमात्र धारण करीने पेट भरे छे तथा लिंगियान शुद्ध मानवाथी ता मिथ्यात्व लाग आ चार भागा पैकी त्रीजा भागाथाळा ज साधु खरेखर गाताथ छे अन तेमना वधननु भरणात कष्ट आय ता पण पालन करवु ज आ प्रमाण गीतायनी महत्ता जणाथी, हय मगातार्थना उपवेश यथा दु खदायक थाय छे त जगाव छे—

अगीयत्यस्स वधणेण, अमियपि न घुट्टए ।

जेण नो त भवे अमय, जं अगीयत्यदेसिय ॥ ४६ ॥

પરમત્યજો ન તં અમય, વિસં હાલાહલં ચુ ત ।

ન તેણ અજરામરો હુજ્જા, તમ્સ્વળા નિહણં વણ ॥ ૪૭ ॥

[અગીતાર્થસ્થ વચનના-મૃતમપિ ન પિવેત્ ।

થેન ન તદ્ ભવેદમૃત, યદગીતાર્થદેશિતમ્ ॥ ૪૬ ॥

પરમાર્થતો ન તદમૃત, વિષ હાલાહલ ચલ્હ તત્ ।

ન તેનાજરામરો ભવેત્, તત્ક્ષણાત્ નિઘન વ્રજેત્ ॥ ૪૭ ॥]

ગાથાર્થ—અગીતાર્થના વચનપદે કોઈ અમૃત પળ ન પીવે કારણ કે તે પોતે જ દોષિત હોવાથી તે અમૃત વાસ્તવિક અમૃત હોતું નથી. પરમાર્થથી તો તે અમૃત પળ હલાહલ વિષ જેવું હોય છે, જેથી અજરામર થવાતું નથી તેમજ મૃત્યુને પળ દૂર હટાવી શકાતું નથી—તત્કાલ મૃત્યુ જ નિપજે છે.

વિવેચન—ઊપરની ગાથામા દર્શાવેલા ચાર ભાગ પૈકી ઘોથા માંગાવાડો સાધુ અગીતાર્થ જ્ઞાણથી તેના દ્વારા ઉપદેશાતી તપશ્ચર્યાદિ ક્રિયા પળ, જરેશ્વર તો તે અમૃતસ્વરૂપ છે તા પળ, શ્વેર સદશ જ યને છે તેના દ્વારા તપનું પચ્ચ-રુપાણ પળ ન હેતુ તો પછી તેની પાસે વ્રતાદિ ઉચ્ચરવાની તો ઘાત જ કયાથી સમયે ? વૃથાના ગુણ તો તેના તે જ હોય છે, પરંતુ જ્યારે તે સપના ઉદરમા જાય છે ત્યારે શ્વેરરૂપે પરિણમ છે તેમ તપસ્યા, વ્રત ઇત્યાદિક ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો તો અમૃતસ્વરૂપ છે પરંતુ જ્યારે તે અગીતાર્થદ્વારા ઉપદેશાય છે ત્યારે શ્વેર સદશ યની જાય છે તેનાથી અજરામર પદ-મોક્ષની પ્રાપ્તિ થતી નથી પરંતુ અનંત સનામમા ભ્રમણરૂપ મૃત્યુ જ થાય છે શ્રીઉપદેશમાલામા કહ્યું છે કે—“ જ જ્યહ અગીયત્યો, જ ચ અગીયત્યનિસ્સિઓ હોઈ । વદ્વાવેઈ ય ગચ્છ, અણતસસારિઓ હોઈ ॥ ૧ ॥ ઋહ ડ જયતો સાહ, વદ્વાવેઈ ય જો ડ ગચ્છં તુ । સજમજુતો હોઈ, અણતસસારિઓ મણિઓ ॥ ૨ ॥ દવ્વર સિચ્ચ કાલ, માવ પુરિસપહિસેવળાઓ ય । ન વિ જાણઈ અગીઓ, ઉસ્સમ્મવવાહ્ય ચેવ ॥ ૩ ॥ જહઠિયદવ્વ ન યાણઈ, સધિચ્ચાચિચ્ચમીસિય ચેવ । કપ્પાકપ્પ ચ તહા, જોગ વા જસ્સ જ હોઈ ॥ ૪ ॥”

જે અગીતાર્થ હોય અને પોતાના ગચ્છ વધારે તે તમજ અગીતાર્થની નિષ્પાવ પળ જે રહે તે અનતસંસારી થાય છે ગચ્છને વધારતો ઉપમવત અગીતાર્થ અનંત મંસારી કેમ થાય ? તે પ્રશ્નના જવાબમા વદે છે કે—દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ, માવ, પુરિમ, પ્રતિભેષણ (ધારણે દોષ લગાડવો)—આ છ પ્રકાર અગીતાર્થ ન જાણ,

तेमज अपवाद अने उत्सर्ग मार्ग न जाणे, जेवा प्रव्य होय तेवा यथास्थित न जाणे, सचित्त, अचित्त अने मिथ न जाणे, 'आ करुण अने आ न करुणे' ते पण न जाणे, जाग पण न जाणे-आ प्रमाणे ते पोते न अशानी दावाधी स्वयं अनत संसारमा परिभ्रमण करे छे अने पोताना आश्रितने पण परिभ्रमण कराये छे आवा अगीतार्थनो सग न करवा ते ज्ञानायतां वहे छे—

अगीयत्थकुसीलेहिं, संग तिविहेण वोसिरे ।

मुक्खमग्गस्सिमे विग्घे, पद्दम्मि तेणगे जहा ॥ ४८ ॥

[अगीतार्थकुशलैः, सङ्ग त्रिविधेन व्युत्सृजेत् ।

मोक्षमार्गस्येमे विधनाः, पथि स्तेना यथा ॥ ४८ ॥]

गायार्थ—मन, वचन अने कायार्थी अगीतार्थ तथा कुशीलियानो सग सदा त्यजी ज देवो, कारण के चोर अथवा डाडुओ जेम मुसाफरीमां विमकारक छे तेम ते पण मोक्षमार्गमा हानिकारक छे.

विवेचन—पाच प्रकारना अगीतार्थ छे पासत्थो, आसत्थो, कुशीलियो, संसक्त अने यथाच्छदनक जेम प्राज्ञधानी मध्य दाही ऊचीकरता आपोआप वग्ने बाजुना शक्या ऊचा नीचा थाय ज छे तम अहाँ मूळगाथामा अगीतार्थ कुशील मध्यमा सूक्ष्मवाची स्वयमेव पूर्य अने पश्चिमना धे-धे अगातार्थो प्रहण कराइ न जाय छे आ पाचे प्रकारना अगीतार्थनो सग त्रिविधे त्रिविधे (मन, वचन, कायार्थी करवु, करावहुं अने अनुमोदहुं) कदापि करवा नहीं श्रीमदानिशीयसूत्रना छट्टा अध्ययनमा कथु छे क-आवा जेनी पूटी गई छे तेवो स्थितिमा लाव वरं रहैवु साह परतु अगीतार्थनी पासे एक क्षण (दृश्य सेकड) के अदधी क्षण पण न रहैवु काई शक्य करवापुअव पूछे के-पाताना गुरु पाछळधी पासत्था वइ गया होय तो शिष्ये शु करवु ? आ स्वयंमा श्रीउपदेशमालानी ३७६मो गाथानी द्वेषोपादेय नामनी टीकामा कथु छे के— “ गीयत्थ सविभग, आयरिय मुपइ वलइ गच्छस्स । गुरुणो य अणापुच्छा, ज किंचि विदेइ गिण्हइ वा ॥ १ ॥ ” मोक्षना अभिलाषी सविशगीताथ आचार्यने विना कारण छोडे, गच्छनो त्याग करे तेमज आज्ञा विना कई पण दे अगर तो ले तो दोषभागी थाय परतु आ अगीतार्थनो त्याग करवामा दोषनो लेशमात्र सभय नथी श्री स्वानागजीना श्रीजा स्थानकमा पण कथु छे के—प्रमादी आचार्यनो त्याग करवो आवा अगीताथ साधुओंन चोर, लूटारा सरखा ज्ञानाव्या छे एक नगरयो योजा नगरे जता रस्तामा डाडुजा मळे तो ते विचन करे अने नपत्ति होय तो

હૂંટી લે તેમ આ અગીતાર્થ માધુરૂપી સ્ત્રી મોક્ષમાર્ગરૂપી નગરમા પહોંચતા
 ઉપવ્રથ કરે છે અને શુદ્ધ ધર્મરૂપી આત્મિક સંપત્તિ હૂંટી લઈ અગાથ સત્મા
 સાગરમા રજાઢાવે છે માટે આયા ચિન્નકારક અગીતાયનો ભગ મદદ ઘજગો

પવ્જલિયં હુયવર્હ દદ્ધુ, નિસ્સંકો તત્થ પવિસિડં ।

અત્તાણ નિદ્દહિજ્જાહિ, નો કુસીલસ્સ અહ્હિણ્ણ ॥ ૪૧ ॥

[પ્રવ્જલિત હુતચલ દ્વષ્ટ્યા, નિઃશંક તથ પ્રવિહય ।

આત્માન નિર્દેહેત્, નૈવ કુશીલમાલીયેત્ ॥ ૪૧ ॥]

ગાયાર્થ—ઘગઘગતી અગ્નિ-જ્વાલામા નિઃશંકપણે પ્રવેશીને પોતાના દેહને
 મસ્મસાત્ કરી નાશવો સારો પરન્તુ કુશીલ-અગીતાર્થનો ભગ ન જ કરવો.

વિવેચન—અગ્નિમા પાત કરવાથી એક જ ઘણત મૃત્યુ પ્રાપ્ત થાય છ ડ્યારે
 કુશીલિયા પાસત્યાદિકના સસર્ગથી અનત સસારમા અનત ધાર જન્મ-મરણ
 કરવા પડે છે, અત્યંત દુઃખ-કષ્ટપરપરા મહત્ત કરવી પડે માટે જ કહ્યું છે કે-
 એક ધાર મરણ પમાડે તેવો અગ્નિ સારો ધીમદ્વાનિશીઘ સ્વપ્ના ધીમા અધ્યયનમા
 કહ્યું છે કે—“ જીવે સમગ્ગમાહ્ણે, ઘોર વીર તવ ચેરે । અચયતો ઇમે પઞ્ચ,
 કુજ્જા સ્સવ્વ નિરત્થપ ॥ ૧ ॥ પાસત્થોસન્નહાહ્હદે, કુસીલે સન્નલે તદ્દા । દિટ્ઠીપ્પ
 વિ ઇમે પ્પચ, ગોયમા ન નિરિક્કણ્ણ ॥ ૨ । ” જે ગાંતમ ! કોઈ વ્યક્તિ મન્માર્ગ
 મા રહીને તોવ્ર સપદ્ધર્માદિ ધમકરણા કરે પરન્તુ જા તે પાસત્થો, ઓસન્ના, કુશી
 લિયા, યથાચ્છદનક અને સસન્નો—એ પાંચનો સસગ કરે તો તેના ધર્મકરણી
 નિષ્ફલ જે તે પાંચ પ્રકારના લિંગિયા તો દિટ્ઠિમાત્રથી જાવા લાયક નથી તો
 તેના પરિચયની તો ઘાત શા માટે કરવી ? કુશીલિયાના ભગ મવધમા ધી મદ્દા
 નિશીઘના સ્વોધા અધ્યયનમા ભગવત ધીમદ્વાયીરસ્થામીપ ગૌતમસ્થ્યામાને સુમતિનુ
 જ્ઞાપયેલ દ્વષ્ટાન્ત અતીઘ ચિધારણીય છે

અગીતાર્થના સમગી મહાવિપમ ફલ પામેલ સુમતિનુ વૃત્તાંત—

કુશસ્થલ નામના નગરમા નાગિલ અને સુમતિ નામના જે માર્હાઓ રહેતા
 હતા તેઓ જીવાજીવાદિ નથ તત્ત્વના જ્ઞાતા હતા ઘનેવ સંપત્તિ પણ સારા
 પ્રમાણમા વેચ્છથી હતો, પરન્તુ કોઈક સમયે અંતરાયકર્મના ઉદ્દયથી તેમનુ
 ધન નાશ પામ્યુ આમ છતા પણ તેઓની ધર્મમદ્દા અચલ હતો ધ્યાપારમા કૂઢ
 કપટ કરતા નહીં, અસત્ય યોલતા નહીં, દાનાદિય ચાર પ્રકારના ધર્મનુ યથાર્થ
 પાલન કરતા, મરસર, દ્વેષ, ઈર્ષ્યાદિ કદ કરતા નહીં, સ્વજન—સબંધીઓને ધર્મો

पदेश आपता—आ प्रमाणे धन राखवा छतां अशुभ कर्मना उदययो तेमने धन प्राप्त न ज यु आया रीने यज्जाय यपो व्यतीत यद् गया पटल त्त्री-पुत्रादि पण तमनो अनादर करथा लाग्या तमना प्रये कुटुंबीजनोमी मय्यार पण ओछा यद् गयो पक्का पक्कांतमा ते धन भाइआ विचारवा लाग्या वं—“ जौ विहवो ता पुरिसस्स, होइ आणापदिच्छओ लोगो । गलिओदय घण, विज्जुला रि दूर परिचयद् ॥ १ ॥ ” उवा सुधी पुरय पासे धन होय म्या सुधी तनी आहा पुत्र-परिवारादिक् माने परन्तु धनविहीन स्थितिमा तो तेगी अघहा पाय जेम जळयुक् मेय होय तो धीजळी तनी मग कर हे, परन्तु जळ रहित स्थितिमा ते पण तना त्याग करी जाय छे वाद नागिले वधुं— “पुरिसेण माणघणवज्जिण्ण, परिहीणमागधिज्जेण । ते देसा गतव्वा, जस्य सवासी न दीसन्ति ॥ १ ॥ ” आदरभाय तथा धन रहित अने हीनभाग्याळा पुरुषे पाताना वशतो त्याग करीने जे देशमा पोताता गामनो घनकारी कोरे न होय तथा गाममा घनघाट करयो जाइए “ आ वधन सामग्री सुमतिप वधुं—“ जस्स धण तस्स जणो, जस्सत्थो तस्स धधवा बहये । धणरहिआ अ मणूसो, होइ समो दासपेमेहिं ॥ १ ॥ ” जेनी पासे धन छे तने घणो परिवार छे, धनघानना यंधुओ पण घणा थाय त्रे परन्तु जे धन रहित छे तेने तो सेवामाव हवीकारवा पडे छ माटे आपणे देशातर जाइए जा मयोग मारा मळश तो टीव, नही तो चारित्र्य अगीकार करशु ’ आ प्रमाण परस्पर विचारीने धन भाओ कुशस्थळनो त्याग करो घाली निकळ्या

मागमा घालता तेमणे पाव साधु अने पक्क आयवने घाल्या जतां जोया पज्जे नागिले वधुं—“ भाइ ! साधुनो साथ मळयो छ तो आपणे तेमनी साथे ज.ए ” सुमतिप ममति दर्शावी आ प्रमाणे घालता हजो पक्क मूकाम पूण ययो नहीं तेयामा नागिले सुमतिने वधुं व- हरियशना तिलकसमा वाधीशमा तीथकर धीअरिण्णेमिप पक्का परमाव्यु हतु ते मुजय आपणे जेना साथे घात्री रक्षा छ तथा साधुओ कुशीलिया होय छे कुशीलिया साधुने दृष्टिमात्रधी निरदयवा पण याग्य नथी तो तेमना मग ता पम ज कराय ? आ साधुओ कुशीलिया जणाव छ माटे आपणाधी हय क्षणमात्र पण तमनी साथे रहेयाश नहीं ” आ प्रमाणे वहीने, सुमतिना हाथ खेचीने नागिले तेने धीजो धाजु रुड गयो तथा आगळ शुद्ध भूमि तपामोन यजे घेटा तयारे सुमतिप जणाप्युं व- दे भाइ ! गुरुने, माता, पिता, उषेष्ट भाइ अन मोटी भगिनीन उत्तर न आपवा (नामुं न घाल्पु) पधी आहा छे तो हे वहील वधु ! हु हय तमने शु वधु ! ऊपर वट्टेला शरमो जे कह तने (तहसि) प्रमाणभूत मान्पु ते करु छे वं त्याहु छे ?

તે સવધી વિચાર ન કરવા આમ કહીને સુમતિના ગાંઠિલ પ્રત્યે વફવત્ કહેતું હતું છતાં યોગી શકવા નહોં દગિતાકાર જાણવામાં ડુશટ નાગિલ વિચાર્યું કે-સુમતિને વફવત્ કહેવું ડુ, પણ લજ્જાથી કહી શકતો નથી તે વૃથા કપાય કરે છે હમણાં તેના માથે શાંત થવા દાં હમણાં ડુ કર્ફ તેને દિલ-શિસ્તામણ આપોશ તાં ન માનશ નહોં ઘડી વિશેષ વિચાર કરતાં તેને જણાવ્યું કે-તેના મનનો શકા હમણાં જ ટાલ્યો સારાં છે, કારણ કે તે માંડાં હૃદયનાં હોવાથી પાપટુન્યન જાણો શકતા નથી આ પ્રમાણે વિચારી તેજે સુમતિને ફરી કહ્યું કે-“ માહ ! ડુ તેને દાપ આપતા નથી કમનો જ દાપ છે કારણ કે સગામાહેને પણ શિસ્તા પણ આપતા વિપરીત લાગ છે અને માથે પણ થતા નથી આ સવ રાગ, ક્ષેપ, અને મિથ્યા આગ્રહ-મિથ્યા-વનો જ વેણ છે ’ નાગિલનું આનું ઘચત સામઝી સુમતિપ કહ્યું-‘ માહ ! ડુ સત્યવાદી અને સુવ્રનો સામઝનાર છે, પણ ડુ તે સાધુજાના અઘણવાદ કરે છે તે યોગ્ય નથી તે સાધુઓ તો ઉટ્ટ, અટ્ટમ તથા માસલમનાદિ તપક્રિયા કરે છે, યોરાસન, ઉત્કટુકાસન પ્રમુગ્ય વદ્દમિયા કરે છે ઘડી અનેક પ્રકારના અપિગ્રહ કર છે આવા સાધુઓને ડુ કુશાલિયા કહે છે તો તાર શાર કુ જાણનું ? ” નાગિલે જવાબમાં કહ્યું-“ માહ ! યરાં વાદ્ય તપસ્વાથી ડુ ડગાઈશ નહોં ચાલ તપ અને આ ઉત્સુત્રપરૂપણમાં શા ફરક છે ? મારે શુ તઓના પર ક્ષેપ છે કે ડુ યમના અઘણવાદ ડાનું ? તીર્થકર ભગવતનો આજ્ઞા મુત્તપ જ ડુ કહુ ડુ વ-આવા કુશાલિયા જોવા યાગ્ય નથી ” સુમતિપ આ પ્રમાણે સામઝી કર્ફક ઉદરરાહેન કહ્યું-‘ જેવા ડુ યુદ્ધિહીન છે તેમ તે તવુ કહનારા તીર્થકર પણ યુદ્ધિહીન હશે ’ આ કથન સામઝતા જ નાગલ સુમતિના મુઘ આગઢ પાતાના હસ્ત આઢો ધરા ચાલવાના નિપેધ કર્યા અને કહ્યું-“ માહ ! આમ ન ચાલ તેથી તા તીર્થકર પરમામાની આશાતના થાય મને તારે જમ કહવું હાય તેમ કહ પણ તાર્થકરની નિદા કદાપિ ન કરીશ ’ આ સામઝી સુમતિપ નાગિલને પૂછ્યું-‘ આ સાધુઆ કુશાલિયા હતા તો જમતમા કાર્ફ સુશીલ સાધુ છે કે નહોં ? ’ આ પ્રમાણે રાપિત સુમતિને શાંત કરતા નાગિલ કહ્યું-“ માહ ! યમ ન ઘોલ તાર્થકર પરમામાના શાસનની હાલના ન કર જિનશ્વર ભગવતનું ઘચત કદાપિ લઘનીય નથી તેમના શાસનમાં તા અનેક શુદ્ધ ચારિત્રપાત્ર મુનિપુગવા વિઘમાન હાય છે તે સાધુઓ કુશાલિયા હતા તેના કારણ ડુ સામઝ-અધિક ઉપકરણ રાજવા તે પરિગ્રહ છે સાધુઆપ તા પરિગ્રહપરિમાણ નામનું ઘત સ્વાકારંડુ હાય છે, છતાં આ સાધુઓપ યોગી મુહપત્તિ રાખી છે યવ મુહપત્તિ આવાહ જાય અગર તો યાટા જાપ તા યોગી ઉપવાગમાં આપ તેવા વિચારથી તેઆપ રાખી છે, પરંતુ શુદ્ધ સઘમ-પાલન કરનાર સાધુન કદી પણ ઉપકરણનો વિંતા મોગવથી પડતો જ નથી આ તેમનું ડમ્માર્ગ આપરણ છે ઘડી તે હમણાં જ સાધુ કે માંડાં વશવાજા તે સાધુપ લાખ

करवा निमित्ते घहोराभ्या सियायज्ञ भस्म लीधी बळी पैला मघटित कानवाळा मुनिए सूर्य न ऊर्या छता 'सूर्योदय घट गयो, चालो आपणे जर्प' पम कहोने मृषावाद्नु सेवन कर्यु त तो तु जाणे अ छ बळी पैला साधुप रात्रिसमये अग्निवायनी ज्योतमा रूपदा साध्या, प्रात काळमा लीगा घनस्पति अने बोज चान्या-आ यधी उपयोगश्च म्रिया अ तमनी चारित्र्यहोना सुधयया माट पयाप्त छे सुविहित साधुप ता छकायना सूत्रम यादर जोयानां लयणापूर्यक चाल्यु, खुं विगेरे म्रिया करवी जोरप आ माधुआ पैकी पक पण तेया शुद्धाचारवाळा जणाता नधी छकापनु मर्दन करतार साधु करता यमाद् पण सारो, माट ह भारि सुमति । आवा कुशीलिया साधुन जाणात थदा करवाना घात पण येम घनी शये ? आवा माधुना सलग क धदनधी आपणु पण चारित्र्य भट यने अने अनंत सत्तार भ्रमण घये " आ प्रमाण नागिले समजाव्या छतां सुमति बोधयो के— " मार ता तेमनी पासे दीया लेया छे तु जेया धम वटे छे तया धर्म आज्ञे काण पाळा शक तेम छे ? माट हय मन राख नदी " आ प्रमाणे कहोने सुमति गया अने दीक्षा लाधी दीया लीधाने पाच मास ब्यतीत थया तेथामा धार वपना भक्षर दुवाळ पढया अने आलायण, प्रतिभ्रमण कर्वा यिनात कुशीलिया साधुआ काळभमे पामान धानकथतरजातिना भूत, यक्ष, राक्षस अन विशाचना वाहन तरीक उत्पन्न थया त्याथा क्यधीन म्लच्छ थया त्या मानाहार करीने सातमी नरकमा उपज्या त्याथी निवळीने प्राज्ञो चायीशीमा समकित पामशे समकित पाव्या पछो प्राज्ञ भय चार जणा मोक्षे जश पण पाचमी जे त कायमां भ्रमेसर हता त पकात मिथ्यावृष्टि न अभव्य हाथाथी मोक्ष नदी पाये

आ प्रमाणे सामळी गीतमस्थामीप पूछ्यु क- 'ह भगवन् ! सुमति मरोने कया उपज्या ?' भगवते कहु- 'परमाधामी देव थया " गीतमस्थामीप पुन पूछ्यु- 'हे भगवत ! कया कारणथी जीव परमाधामी देव तरीके उपजे ?' भगवत कहु- " ज माणो तात्र राग, द्वेष तमज महामिथ्यात्वनु सेवन करे छ तथा शास्त्रना गभोराधने समज्या विना उत्स्थापना कर छे त परमाधामी देव घाय छे नागिल कुशीलिया सयधी कदवा छता सुमतिप कहु- 'त कुशीलिया नधी, जा तेओ कुशीलिया हाय ता जगतमा सुशाल वीण दाह शक ? मार ता तेना पासे दाक्षा लधी छे'-आ प्रमाणे कहु त उत्स्थापना करी बळी तेण नागिलन कहु के- तु जेया निशुद्धि छ तेया तीर्थेकर भगवत पण बुद्धिहीन हशे ' आ प्रमाणे आशा तना करवाथी दीध तपश्चर्वा करवा छता पण तेना चौकणा कम छुटचा नदीं अन परमाधामी देव थया माद् गीतमस्थामीप पूछ्यु के-हे स्थामिन् ! सुमति परमाधामी देवमाथी कवां उपजशे ? भगवत कहु-हे गीतम ! अनाधारनी प्रशस्ता करवाथी अन सन्मागनु उत्थापन करवाथी त मद्भागी सुमतिप अनंत सत्तार उपाजन कर्वां तना जन्म-भरणतो छेढो नधी तेना

કટલા કટા તને પળવું ? અનત પુત્રગલપરાવર્તા સુધી તે ચાર ગતિરૂપ સસારમા રમલશે, છતાં પણ તને સક્ષવથી કહું છું તે તુ સાંમઝ-પરમાધામી દેવમાથી વ્યવહારે તે જઝમનુષ્ય થશે આ જઝમનુષ્ય ક્યા થાય છે ? તેને કેવા મતાપદાયક કટા ભોગવયા પડે છે તે તુ ધ્યાનપૂર્વક સમજી લે આ જવ્વૌપની ફરતો ચારે બાજુ લ્ષણસમુદ્ર ઘેટાઝાલેલા છે તે લ્ષણસમુદ્રને જે સ્થલે નિંધુ તથા ગંગા નદી મટે છે તેની વ્ષિણમા પધાવન યોજન દૂર ઘડિકાની મધ્યમા દાઘીના ધુમ્મસ્થલના આકારવાટુ સાઢાવાર યોજનપ્રમાણવાટુ પહિસતાપદાયક ગામનુ સ્થાન છે તે સ્થાનમા અત્યંત મયકર, અધકારવાળી અને ઘડિયાળના જેવા આકારવાળી સુઢનાલ શ ગુફાઓ છે તે ગુફામા નિરતર ધારધાર જઝધારા મનુષ્ય રહે છે તે મનુષ્યા ઘમ્મરૂપભારાચસયવળવાળા, મહાવલિષ્ઠ, પરાક્રમી, સાઢાવાર હસ્તપ્રમાણ દ્હમાનવાળા, સરયાતા ઘવના આયુષ્યવાળા, મધ, મદિરા અને મામના અત્યંત લાલુપી, શ્ચીમા આસક, ઘરાવ ઘળવાળા, અસ્તિશ્ચ ડચા શરીરવાળા, હસ્તીના જેવા મુપવાળા, નિહા જેવી મયકર દષ્ટિવાળા, ઘમ્મરાજના જેવા ઘોઢામળા, મજરૂત પીટવાળા તેમજ અત્યંત અભિમાની હોય છે તેમાના અતરઢગાઠી(અઢજના ગોઠી)ને ઘહળ કરીને, તે ગોઠીને ઘમ્મના ગાયના શ્ચેત ઘાઢયા ગુથીને જે માળસ પાતાના કળમા પદેરી રાએ તે સમુદ્રના અગાધ જઢમા નાય તો પણ ઘોદ પણ મગરમઢ્છ, મશામત્સ્ય, જલધોઢા ઘિગને શિકારી પ્રાણિયો લેશમાત્ર ઉપદ્રવ કરી શક નહીં તે અઢગાલકના પ્રમાયથી તે હિમવ પ્રાણિયા નજીક આવા શકતા નથી અને તેથી તે અઢગાલકને ધારણ કરનાર માનઘી રૂઢ્ઢા પ્રમાણે જઢમા ઘિચરી જ્ઞાતિઘત-રત્ન ઘહળ કરી શક છે આ અતરગોલકના ધારણ જ જઢમનુષ્યને અતીઘ કષ્ટ ભોગવવું પડે છે તેઓ પટલા ઘધા પરાક્રમી હાય છે વ તેની પાસેથી અઢગાલક સહલાઈયા મઢ્ઢવી શકાતું નથી પટલે તેને અતીઘ કષ્ટમા પાઢાને, તેને શક્તિઢીન કરીને પછી તેના પાસેથી અઢગોલક મેઢ્ઢવી શકાય છે તે સમયે તે જઢ્ઢચર મનુષ્યને નારકીના જેવું ધાર કષ્ટ ભોગવવું પડે છે તે ગૌતમ ! અઢગાલકને કોળ ઘહળ કરે તે હવે તેને જળાવું છું લ્ષણસમુદ્રને ઘિયે તે પહિસતાપદાયક સ્થાનથી વક મો વકશ્રોશ ઘાજન દૂર રત્નઢ્ઢીપ નામના ઢ્ઢીપ છે તેમા ઘીસ, આગળીસ, અઢાર, આઠ અને સાત ઘનુષ્યના પ્રમાણવાળા, ઘટીના આકારવાળી ઘત્રયુક્ત ઘમ્મશિલાઓ છે તે શિલાઓને ઉઘાઢીને, પૂરેસિઢ્ઢ ક્ષેત્રના સ્થમાયઘા તેને સિઢ્ઢ કરીને, તે શિલાઓને માસ-મદિરા અને મધુથી લિત્ત કરે છે આ જઢ્ઢચર મનુષ્યો માસ-મદિરામા અત્યંત આસક હોય છે તેને વ્ષ્જે કરઘા માટે રત્નઢ્ઢીપઘાસી લાકા મામ અને મદિરાના કુઢા ભરીને પહિસતાપદાયક સ્થાનમા જાય છે જેઘામા જઢ્ઢચર મનુષ્યો રત્નઢ્ઢીપઘાસી માનઘીઓને જુઘે છે તે તરત જ તેને મારઘા ઢાઢે છે રત્નઢ્ઢીપના લાકા માસ-મદિરાના કુઢા ત્યા મૂકી ઢ્ઢને

रत्नद्वीप तरफ पाछा बढी जाय छे जळचर मनुष्यो ते उठाने जोइने त्या थमी जाय छे अने तेमाना पदार्थ खाइ जाय छे खाइ लीधा पछी पण तरत ज रत्नद्वीपयासी प्राणियोनी पाछळ दाडे छे पटले तेओ पाछा मास-मदिराना कुडा मूकी दूर नाशी जाय छे आ प्रमाणे करता करता तओ रत्नद्वीप ममीप जळचर मनुष्याने खेंधा जाय छे ते लोकाप बन्नशिलाआमा पण मामना लोचा चोंटाडेल हाय छे, माछ लिओ राखी मूकी होय छे, मधु धारे वाजु लेपन करेल हाय छे रत्नद्वीप पासै आयता ज आ शिलाआ जळचर मनुष्यनी नजर पडे छे पटले तओ मास-मदिरानी आमकिथी त शिलामा दावल थाय छे आ शिलाआनो आकार फाडेल मुख जेषा हाय छे जळमनुष्यो ते मास-मदिरान जाइने अत्यंत प्रसन्नपणे सुखपूर्वक तमा रही आराग छे आ प्रमाणे दश-पद्द दिवस न्यतीत थाय छे तथामा रत्नद्वीपना मनुष्या वाण, गड्ग, भाला प्रमुख शस्त्राद्याथी सज्ज थइन त शिलाओ फरता सात-आठ परत धीटळाइ धळे छे योजा कटलाक त शिलाआमा रहला जळचर मनुष्यान एकत्र कराव छे जा जळचर मनुष्य पैकी एक पण बन्नशिलाना धंभीमाथी छटकी जाय ता त रत्नद्वीपयासा ममम प्राणियोनी सद्धार करी नाख बाद यन्नद्वारा बन्न शिलामय घटीना पड पकटा करीन त जळचर मनुष्यान दळथा लाग तओना दाड पटळा मजबूत हाय छे क-आ प्रमाण एक थप पर्यंत सतत पीमाया छता हाथ फाटी जाय नदा क पीमाय पण नदा शरारना यथा साधाआ शिथिल थइ जाय त्यार घटीनी पाछळ आगठानु दाडकु जोइने रत्नद्वीपयासा मनुष्या अत्यंत आनंद पामे पछी दळथाना पारभ्रम छाडी दइ, घटीनी शिलाआ अळगी करी त जळचर मनुष्याना अडगालक जइ ल पछा त अडगालक पुष्कळ प्रथ्यथडं यची नाख बन्नशिलानी मध्यमा एक थप पर्यंत पीसाता त जळमनुष्यान नारकीय भयकर यातनाना अनुभव थाय छे "

आ प्रमाण हृदय-विदारक वर्णन साभळी गौतमस्वामी पुन भगवतने पूछे छे क- ह भगवत ! आ प्रमाण एक थप पर्यंत बन्नशिलानी घटीमा पीसाथा छता आहार-पाणो यिना त जळचर मनुष्या कम जाय शक ? " भगवत जवाय आप्या क- "हे गौतम ! करेला कमना स्वभावथा तओने आनु कष्ट सहन करधु पडे छे, अर्थात् करेला कमो भागयथा माटे तमा एक थप पर्यंत जीवत रह न" आ सयधी विशेष अधिकार मन्त्रव्याकरणनी टोकामाथी जाया थळा गौतमस्वामीप पूछु क- "हे भगवत ! सुमतिना जाय जळचर मनुष्यमाथी मरान कया कया उपज्या ? " भगवत कछु क- " जळमनुष्यपणामा उपाजेंळा कमोन कारण तना ज सात भथा कथा बाद तनी जीव १ शिकारी श्वान वश, पछा २ वागदाना मय करशे, पछा ३ धाणव्यतर ४ लविटाना वृक्षमा, ५ मनुष्यनी छी, ६ छट्टी नारकीमा, ७ कोटियो मनुष्य, ८ यथाधिपति हस्ती, ९ त्या मैथुनमा आसक थइन अनतकाय (साधारण वनस्पति), १० बाद अनतधाळ परिभ्रमण

करोने नैमिनिक, ११ सातमा नरक, १२ महामत्स्य, १३ सातमी नरक, १४ बळद, १५ मनुष्य, १६ वृक्ष कोकिल, १७ जलाग १८ तंडुल मत्स्य, १९ सातमी नरक, २० गधेढो, २१ श्वान, २२ कीडा, २३ उदर, २४ अग्निवाय, २५ कु-युञ्जो, २६ मधुकार, २७ चकलो, २८ उधइ, २९ यनस्पतिकाय, ३० स्त्रीरत्न, ३१ छत्री नरक, ३२ हस्ती, ३३ येमामहिय नामना नगरमा उपास्यायना घर पाने ायडाना वृक्षरूप यनस्पतिकायमा उपजशे, ३४ कुजा खो, ३५ नपुमय मनुष्य, ३६-३७ दरित्री मानधी, ३८ पृथ्वीराय, ३९ मनुष्य, ४० मनुष्यभयमा पाळतपस्वी, ४१ घाण्यतर, ४२ पुरोहित, ४३ सातमी नरक, ४४ मत्स्य ४५ सातमी नरक, ४६ बळद, ४७ मनुष्य तरीक महाममविति अधिरति चप्रयर्त्ता, ४८ पहेली नरक, ४९ श्रेष्ठी, ५० माधु, ५१ अनुत्तर विमानमा देय, ५२ धमयर्त्ता घइ, कामभोगोती त्याग करी हीमा अगोकार करशे अनेती धंकर भगवते उपदेशेन चारित्र प्रमाणे नेनु यथाय पाला करी मोक्षे जशे हे गौतम ! आ प्रमाण जे माधु-साखिआ तथा श्रावक-ध्यायिका पाण्डीनी प्रशमा करे, निद्वय अथवा तो उत्सृजप्ररूपयती पुष्टि करे, तेवानी माये थोळे-चात्रे, तयाने भणाय, तेजीने धमति आपे, तेवाए रडोला शास्त्रने प्ररूप, तेजाना वायकत्रेश, तप, भयम, ज्ञान अने विद्वत्ताना यथाण करे ते पण सुमतिनी माफक परमाधामी थाय " विशेष कृत्वात् महा निशोधना थाया अप्ययनधी ज्ञाणुं

आ प्रमाण सुमतिनी भयवरपरा साभट्टी गौतमस्त्रामीए नागिलनी गति सधधी वृच्छा करी पळले भगवते जणाव्यु व- 'कुशीलियानो सग त्यजी दइने त नागिल मिह तथा विशाट्ट कृत्वाधी व्याप्त ते भयकर अटवीमा परमा-माला घचनने परम दितकारी समजी जीव रहित पृथ्यापीठ पर पादपापगमन अनशन स्वीकारीन रडो तनी तवी स्थिति जाणीन, तन भव्य जीव जाणीन यावीशमा तार्थकर श्रीअरिष्टनेमि तना पर उपकार करयानी बुद्धिधी आकर्षाह त्या पथायां अने मघ जेयो गभीर गिरावडे उपदेश आण्यो ते उपदेशने सहहतो, शुभ अप्यय मायपुवक क्षपकत्रेणोष चढीन नागिल अतष्ट-रयली थवा अने माक्ष गयो हे गौतम ! कुशीलिया अगर ता पासतयानो मग वेनु भयभ्रमण कराव छ न सुमति अने नागिलना कुशान्त परधी सारी रीत समजी शयाव छे, माटे अग्निमा मपापात करधी माशे परन्तु कदापि पासतयानो परिचय न करवा" हने कथा गच्छने सारी गच्छ न जाणयो ते सूचये छे—

पजलति जत्थ धगधग-स्स गुरुणा वि चोइए सीसा ।

रागदोसेण वि अणु-सएण तं गोयम ! न गच्छम् ॥ ५० ॥

[प्रज्वलन्ति यत्र धगधगायमान, गुरुणापि नोदिति शिष्याः ।

रागद्वेषेणापि अनुशयेन, स गौतम ! न गच्छ' ॥ ५० ॥]

गाथार्थ-हे गौतम ! 'तमारा जेवाने आम करवु उचित नथी' ए प्रमाणे गुरुए प्रेरणा-सूचना कर्या छता पण जे गच्छमा शिष्य रागी, द्वेषी अने जाज्व ल्यमान अग्निनी माफरु क्रोधी होय तेमज दीक्षा लीघा सबधी पश्चात्ताप करे ते गच्छ वास्तविक नथी.

विषेचन-आचार्यनी फरज ते-शिष्य उन्मार्गे चालतो होय, चारि प्रती शुद्धि न जाळयतो होय तो तेने सूचना करधी-हितशिष्यामण आपधी परन्तु शिष्य शिष्यामण अगीकार न करता गुरु प्रचे द्वेष करे, उल्टा क्रोधी बने अने मगमा विचारे ते-साधुपणु ता पळ्ळतु नथी, माथु न मुंडाव्यु होत तो साह हतु, सुखपुयक भोजन करत अने आ प्रतिक्रमण, पढिलेहण तथा वैयाव धादिक फडाफूट मटो भात आया अविचारी शिष्यावाळा गच्छ सुगच्छ न कहेथाय पोतानी भूल होय अने गुरु शिष्यामण आपे तो पातानी भूल कयूल करी गुरुना उपकार मानवो त ज सुविहित शिष्यानी फरज छ पश्चात्ताप न करता 'पोते कया दीक्षा लीघी ?' पयो कुविचार मगमा लाययो प पोतानी अधमगतिनी निशानी छे आया रोषी अने अग्निनीत शिष्यो स्वपरन्तु हित साधो शकतो नथी, भाटे तेधा शिष्योवाळा गच्छने सारो गच्छ न समजयो आ सघध मा फोईक कहे वे-गच्छमा बसवु ज नही, कारण क फाघादिकना प्रसगधी कर्मबध थाय माटे एकलपिहागी थवु शु खोदु छे ? तो तेनाजवाय प छे वे-कदाच ब्रह्मज्ञाना कारणधी राग-द्वेष या ता क्रोध उद्भवे तो पण गच्छना त्याग करवा उचित ज नथी, कारण क पक्षला विचरवाथा स्वच्छदता आधी जाय छे, द्रव्य चारित्र्य पण जनु रहे अने महाअनर्थनु कारण प्रगटे माटे जा गच्छमा रहे ता आलायणादिकधी अगर ता हितशिष्यामणधी शुद्धि थाय तेधी गच्छना तो कदापि त्याग न करवा पण सारा गच्छमा ज निपास करयो गच्छमा रहेवाधी शु फायदो थाय छे ते जणाधता कहे छ ते-

गच्छो महाणुभावो, तत्थ वसंताण निज्जरा विउला ।

सारणवारणचोअण-माईहिं न दोसपडिवत्ती ॥ ५१ ॥

[गच्छो महानुभाव-स्तत्र वसता निर्जरा विपुला ।

स्मारणावारणाचोदना-दिभिर्न दोषप्रतिपत्तिः ॥ ५१ ॥]

गाथार्थ-गच्छ महाप्रभानशाली छे कारण के तेमा निवास करवाधी महा निर्जरा थाय छे तेमज सारणा, वारणा अने प्रेरणादिक्रुटे नवा दोषोनी उत्पत्ति यती नथी

विवेचन-सुविहित साधुआने समुदाय ते गच्छ वहेयाय परस्परना आल-
पनधी शुद्ध सयम-क्रियामा चित्त मलग्न रहे पटले वहु निर्जरा-कमक्षय थाय वळी
निरतर सारणादिकधी पण जागृति रहे पटले नधीन कर्मबंध न थाय सारणा
पटले स्मरण करावतु-स्वाध्याय, प्रतिप्रमण, पढिलेहण, चैत्यघदन, ध्यान इत्या
दिक न कर्यी होय तो याद करी आपया वारणा-सयमक्रियामा स्मरण करता
होय तेने उद्देशा वहे वे-आ काम करतु तमने घटतु नधी, मातय प्रमुख
करावर परटवजा-आ प्रमाणे वहेतु त धारणा चोयणा-चारित्र अनीकार कर्षा
छता न करया याग्य काय करे तो तेने उपदेश आपे, थडोर तेमज मिष्ट घचन
थी समजावे अने पढिचोयणा-धारणा समजावे अने विशेषमा वहे वे-आ
प्रमाणे जा तमाय अनुचित घतन रहेशे ता प्रायश्चित्त आवशे, माटे
महामूढ्यघत चारित्रधर्म करावर शुद्धिपूवक पाळा आ प्रमाणे गुरु आदिकना
सारणा-वारणादिकधी सयम-पालनमा जागृति रहे अने कर्मबंध न थता कम
निजरा थाय ते निर्जरा कवा साधुआने थाय ते सयधी चार गाथा दर्शावता
वह छे वे-

गुरुणो छंदणुवत्ती, सुविणीए जिअपरीसहे धीरे ।

नवि थद्धे नवि लुद्धे, नवि गारविए विगहसीले ॥ ५२ ॥

खते दते गुत्ते, मुत्ते वेरग्गमग्गमल्लीणे ।

दसविहसामायारी, आवस्सगसजमुज्जुत्ते ॥ ५३ ॥

खरफरुसकक्कसाए, अणिट्टदुट्टाइ निट्टुरगिराए ।

निव्वमच्छणनिद्धाडण-माईहिं न जे पउस्सत्ति ॥ ५४ ॥

जे अ न अकित्तिजणए, नाजसजणए नाकज्जकारी अ ।

न पयणुड्डाहकरे, कठग्गयपाणसेसे वि ॥ ५५ ॥

[गुरो छदानुवर्तिनः, सुचिनीता जितपरीपत्ता धीरा ।

नापि स्तव या नापि लुब्धा, नापि सौरविला विक्रमशीला ॥५२॥

क्षान्ता दान्ता गुप्ता, मुक्ता वैराग्यमार्गमालीना ।

दशविधसामाचारी-आवश्यकसयमोद्यताः ॥ ५३ ॥

खरपरुपककशया, अनिट्टदुष्टया निष्टुरगिरा ।

निर्भत्मननिर्घाटना-दिभिः न ये प्रद्विपन्ति ॥ ५४ ॥

ये च नाकीर्तिजनका, नापशोजनका नाकार्यकारिणश्च ।
न प्रवचनोद्वाहकराः, कण्ठगतप्राणशेषेऽपि ॥ ५९ ॥]

गार्थार्थ-आचार्यना आशयने अनुमरनार, विनयी, परीपहने जीतनार,
धैर्यशाली, निरभिमानी, लोलुपता रहित, गारव रहित, विकथानो त्याग करनार,
क्षमावान, जितेन्द्रिय, गुप्तिवत (ब्रह्मचारी,) निर्लोभी-सतोषी, वैराग्यवासित,
दशविध सामाचारी तथा आवश्यक करणी तेमज सयमयोगोमा साधन, रर
(आक्री), परुष (कठोर), कर्कश (करवत जेवी असह), अनिष्ट तेमज
दुष्ट वाणी द्वारा अगर तो तिरस्कार के गच्छवाह करवा छतां जे लेशमात्र
द्वेष न करे, अपकीर्ति न करे, अकार्य न करे तेमन प्राणनो सशय आवी पडे तो
पण शामननी हीलना थाय तेतु कार्य न करे तेना शिष्यो-साधुओ निर्जरा करे छे.

विवेचन-वाचीश प्रकारना परिपहो छे, तना ये विभाग छे १ शीतपरीपह
अने २ उष्ण परीपह आचारागसूत्रनी नियुक्तिमां कह्यु छे क-^६ इत्थीसकार-
परीसहा य, दो भावमीयला एए । सेसा चीस उण्हा, परीसहा होन्ति णायञ्वा ॥ १ ॥ ”
शीतपरीपह जने सत्कारपरीपह प मने परीपह शीत-टडा छे पटले ते
शरीरादिकने कष्ट उपजावता तथा परंतु चारित्रमा स्वल्ना पमाडे छे क्यारे
वाचीना चीश परीपहो उष्ण छे पटले ते चारित्र तथा शरीरने दु ख उपजाये छे
जो चारित्रयी चलायमान थाय तो दु ख अने न चलायमान थाय तो दु ख नयी
परंतु शरीरने ता दु ख छे न यली आ मवधी चीजी गाथा दर्शाये छे के-

“जे तिव्वपरिणामा, परीसहा ते भवन्ति उण्हाओ । जे मदपरिणामा, परीसहा
ते भये सीया ॥ २ ॥ ” जेनाथी राग-द्वेषादिक अधिक थाय त उष्णपरीपह
अने जेनाथी मदक्षपाय थाय ते शीतपरीपह आया परीपहने जीतनार शिष्य कम
निर्जरा करी शके छे गारव प्रण जातना छे-१ रस, २ क्रुद्धि अने ३ सता
'मारा प्रभावधी मरम आहार भळे छे' तेतु गौरव करवु त रम-गारव, 'मारा
उपदेशथी धावकी बोध पास्या, साधुओनी सरया यधी' आ प्रमाणे कहेतु ते
क्रुद्धिगारव अने 'मारा प्रभावधी शय्या, यसति सयधी सुप्त प्राप्त थाय छे' तेतु गौरव
लेवु ते भातागारव आ प्रण प्रकारना गारव रहित मुनि कमक्षय करी शके छे
यली 'स्वद्वेषाचार्यना पाथ सो शिष्य अगर तो स्वद्वेष मुनिनी जेम क्षमाशील

१ नोसमा तीर्थेच्च धीमुनिमुत्तमानी पाथे स्कन्द नामना राजपुत्रे दीक्षा लीधी भत्पडाकमां
एवत साधु धयनधी तेओ आगमज्ञ यथा तेमने पांच सो शिष्योना आचार्य बनाववामां आभ्या
एकदा पोताला बनेरीने प्रतिबोधका माटे कुमारकटनगरे जवाना शुद्ध समस्त आज्ञा मापी गुरूप कान-

बळधी जोहू कहु के-लार् अवाधी तमारा सवनो नाथ यधो स्कन्दमुनिए पुन प्रथ कर्यो-लाम यधो के हानि ? गुण कहु के-तमारा सिवाय सर्वेने स्वभ यणे स्वशिष्योने लाम जायी तेओ विहार करी कुमारकटनगर आख्या खाना राजा द्दकनो प्रधान पाउक पूँ ज्यारे स्कन्द राजपुत्री राजधानिमा ययल ह्यारे कुमारे तेने बादमा परामच पमाव्यो हतो खारधी ते तेमना प्रये रोषे मरायेले हतो स्कन्दने सपरिवार आधेला जाणी बेरनी बदला खेवानो तेगे धनसूबो कर्यो जे उप वनमा ते उतरवाना हता ते उधानमा पोताना गुप्त माणघोडद्वारा रात्रिमा ने रात्रिमा ज गच्छे भूमिमा दयाव्या बीज दिवधे राजधानि दल्ल समजाधु के-दे राजन् ! आ साधुओ नधी पण त साधुओना छुपा लेबाशानी नीचे महायुगने छे तेओ प्रथम ओह तमाह राज्य प्रहण करवा द्दछे छे जो ते द्दकीकतनी खात्री करवी होय तो तेओ जवा उतया छे त्या नपास करवा आनेने सतावेला शंभो मळी आवरे राजाए ते प्रमाणे तपास कराधी अने साधुओनु आ कारस्थान छे एम धमनी प्रधानने उचित शिक्षा करवानो हुकम आयो पालकने जोधु हनु ते मळी गयु तेने तरत ज घापी भगावने साधुमाने तेना पीली नाखवानो आदेश आयो खपक मुनिने आ समय गुहना वचनो माद आख्या. खपक मुनिए पालकने कहु के-श्रीषा प्रथम मने पीला नाख वेधा मारे मारा शिष्योनु दू ख जोधु न पडे प्रधानने तो तेमने ज विशेष कष्ट आयु हनु एटले शिष्योने एक पछा एक तेमनी नजर समसु पीलवा माख्या द्दक शिष्यो अजब जमा धारण करी राजहुकमने मा आपता रथा ४९९ तो पीलाई गया छेज्जा एक बाळगानु बाकी रथा खार खपकमुनिए पुन विज्ञप्ति करी के-आ बाळगानु पद्ले मने पीला नाख, तेमनु हु ख मारी नजरे नही जोवाय प्रधाने आवा नजीवी मागणी पण नामजुर करता खपकमुनिने अयार सुधी शात रहेली क्रोध ऊछला आख्यो तेगे त्या न ली ज नियाणु कर्नु प्रधाने बाळगानुने अने छेवटे खपकमुनिने पीली माख्या नियाण ना प्रमाणे खपकमुनि अमिउमार निहायमा देव यया पूर्वमवना द्वेषधी तेमणे ते धमस्त नगरी बाळा दीधी आजे ते द्दक्षारणयना नामे ओळखाय छे जीवनना प्रातमामे खपकमुनिने रोय शात न रहा शक्यो, परन्तु तेमना ५०० शिष्योए तो अजब शाति धन क्षमा धारण करी स्वहित साधु

२ आवर्ती नगरीना कनककेतु राजाना तेमो पुत्र हता बैरायमीना बनी तेओए धयम स्वोकार्नु दाक्षा स्वाकाया माद स्कन्द राजकुमारे पृथ्वी-पदंजन शर कर्नु विहार करतां करतां तेमो पोताना बंदन-बनेवाना राजनगर नजाक आधी पहोच्या राजा-राणी आ समये राजमहेलना अगाश्रीमा बेडा बार्ता-विनाद करी रथा हता अचानक राणीना नजर पोताना माद ऊपर पका साधुनेपथं रहेला पोताना साळोने राजा भाउची कथ्या नही माई प्रथेना धारसख्यधी राणीना नेत्रमाधी आंशुना ने-चार बिन्दु सरकी पख्या राजाए ते जोतां ज तेना मनमा शकण स्थान लाधु राजाए बाळना पुलाधो कया सिवाय ज मानधिक निष्पथ करी जोधा के-साधुना वेपमा आवेक आ नवीन आणतुक राणीने पूर्वना भेमा हते सर्वे सर करतां त्रेमनु शेर विशेष काताळ होय छे अनिशमा ने आनेशमां तत्पछ त्याधी ऊमा धई राजाए चादलने बाला या अने स्कन्द मुनिनी जीवता ज सामना उतारा खेवानो आदेश आयो चांगलो मुनिरात्र पाधे गया अने राजाना आदेश समझन्या घमाणीक मुनिरात्र मा हुकाकन सामळने लेखमात्र खचकाया सिवाय बोल्या-"तमे तमाह कार्य सुशीधी बजानो कदो हु कवी रीते

कराये त्वारे मिथ्या बुद्धत देखो अने मनमा 'मन धिक्कार हो।' एम चिन
 थु ८ तथाकार-गुहमहाराज ज वहे तेन 'तदसि' वही स्थापारु ९ अभ्यु
 स्थान-गुहमहाराज आय त्वारे ऊभा वाने आदर आपया, तेमनु बहुमान करयुं
 तेमज ग्लानादिक साधुनी पैयाप्रश्च करयो, तने आहार पाणी लायो आपया १०
 उपसपत्-पोताना आघाय पासेयी यीजा आचार्य अगर ता उपाध्याय पासे रडेथु
 होय ता वहे-हु आटला समय पय त आपनी पासे रदीश श्री उत्तराध्यायप्रथमा
 ऊपर प्रमाण दश प्रकारनी सामाचारा जणाथी छ परन्तु पचवस्तुक तथा प्रथ
 धनसारोद्धार प्रमुख प्रथोमा यीजी रीते पण दशाया छे, ते आ प्रमाणे—
 " पडिलेहणा १ पमजण २-भिक्षुवरिया ४ लीय ५ भुंजणा ६ चेव ।
 पत्तगधुपण ७ त्रियारा ८, थडिल ९ आवस्मपाडया १० ॥१॥" १ पडिलहणा
 विधिपूर्वक उपधिनी पडिलहणा करयी पडिलेहणा मद्यधो ि शेष यर्णन करता
 जणाय छ व-प्रात कालमां तमज चाथा प्रहरमा इरियावटा कहीन भूदपत्ति
 पडिलहवी पछी वाया पडिलहवी याद रजाहरण तथा गुहा उपरस्थ पडिलेहवा
 याद ग्लानसाधु तथा नवीन लघुशिष्यना उपकरण, पोताना यत्रो, उत्तरपट्टी,
 सधारा, पछी गुरुना सधारा-धम अनुक्रम पडिलहवा आसयधमा चार प्रकार वहे
 छ-(१) ऊष्य-उत्कट आसने घेसी, नीचला छटा पर्यंत घट्ट ऊचा करीने पडिलहथु
 पण घट्टने भूमि पर स्पर्श करवा देखु नहीं (२) स्थिर-वद्यनात्रण भाग करीन स्थिर
 दृष्टियी जावु (३) स्थिरित-घट्टन पय वाजु तपामी यीजी वाजु तपासतां उतावळ
 न करवी, वम व तम करवाथी शीयुकायना जयणा न मचवाय (४) स्पश-वद्यने
 सधं वाजु स्पर्श करीने घरावर पर ध्यानवी तपामथु आ प्रमाणे सारी रीते
 घट्ट न तपासे तो कीडा, उधुआ प्रमुख प्रसजीधनी नाश थाय जो
 जीवजन्तु मालूम पडे तो विधिपूर्वक पूजा तेन पक्षांत स्थानमा सूके. आ
 पछी पफोडा करवा तमा नीचेना चार दापाना त्याग करवो (१) अणघाविअ-
 वद्यने चाळथु नहीं तेमज शरारन टलापथु नहीं (२) अवलिअ-वद्यने चाळथु
 नहीं. (३) अननुयधि-निरतर पय वाजु ज जीयु नहीं (४) मासलि-तिच्छो अगर
 ता ऊचो सघट्टी करवा नहीं याद छ पुरिमा वरे-यन वाजु प्रण प्रण चार
 जुये याद नय पफाडा कर ते प्रण प्रणन आतरे हाथ ऊपर झटका आपे-
 आ प्रमाणे हस्तनु प्रमाजन करवाथी जीयना रक्षा थाय आ सयधमा छ दोष
 जणाय छे-(१) आरभट्ट-ऊपर वहेल विधि करता विपरात करे अथवा पफाडा
 दिव आया-पाछा करे, पटले व पहेला आघा पडिलेहे वध्वे योजु पडि
 लेहे अने पाठु अभ्य थाय करे (२) समदना-पडिलेहण करल घट्ट अणपडि
 लेहेला वल साथे सूके, तेनी ऊपर घेसे अने मदन करे (३) अस्थान-
 स्थापना-पडिलेहेल उपधि गुरुना अवप्रदमा सूके. (४) प्रस्फाटना-धुळ विगरेथी
 मिथित वद्यने झापटे (५) विक्षित-पडिलेहीन ज्या त्या राखी सूके. (६) वैदिका

દ્યોત-તેના ધાતુ મેદ હ, તે આ પ્રમાણે-(૧) ઋષ્યવેદિકા-ઠોંચણ ઊપર દાય રાક્ષી પહિલેહે, (૨) અદાવેદિકા-ઠોંચણ નીચે દાય રાક્ષી પહિલેહે (૩) પદ્મવેદિકા-પદ્મ દાય ઠોંચણની મધ્યમા અને પદ્મ વદાર રાક્ષી પહિલેહે (૪) દુહડ(ઉમડ)વેદિકા-વને ઠોંચણ ધણે દાય રાક્ષી પહિલેહે (૫) અતાદ્યા (અતરવેદિકા)-વન ઠોંચણને મધ્યમા રાક્ષીને પહિલેહે પહિલેહણ સવધી વીજા પણ દાય વશાવતા કહે કે-(૧) પ્રમિથલ-પહિલેહણ ઘણન કિનારથી પ્રહણ ન કરે, (૨) પ્રલય-પહ્લવાદ્યો પ્રહણ કરે (૩) લોલા-ભૂમિપ અદાદે, ભૂમિ પર મૂકે અગર તો હસ્ત ઊપર મૂક (૪) પગા મોના લેંચવા-મૂક ધામા, મામાય વલ્લને પીંગામા વગ માગઝીથી પકડવાન ચલે પક આગઝી થી પકડે, (૫) અનકપુળા પપ્પાટા કરના ઘણને ધૂજાવે, ઘણા ઘણને ધૂજાવે અગર તો પદ્મ જ ઘણને ઘણા ઘણને ધૂજાવે (૬) પ્રમાણપ્રમાણ-પપ્પોડા કરતા રૂંધા કર ન-મેં પદ્મ ઘાર કર્યાં કે જે ઘાર-આ પ્રમાણેના પ્રમાદ્યો શુકા ધાપ અને ગણવો કરે આ ઘણ પ્રકારના દાય રહિત પહિલેહણ કરે તો જ તે પદ્મ ઘણે ધાય નિર્વુત્તિકાર કહે છે કે-૧ અપૂન, ૨ અનાધિક અને ૩ અધિપ રીય-આ ત્રિપદીના આઠ ભાગા ધાય છે, તે પૈકી પ્રથમ ભાગો શુદ્ધ અને ઘાકીના ઘીના અશુદ્ધ જાણવા તેની સ્થાપના નીચે પ્રમાણે છે

સ્થાપના

— આથી ઝોંટી શુદ્ધ અને ૧ આથી લીટી અશુદ્ધ સમ જમી પહિલેહણ ઘયારે કરથી તે સવધી જુદા જુદા મતો કે પદ્મ કહે કે-પ્રતિષ્ઠા કરીને, વીજો કહે-સૂર્યોદય ધાય ત્યારે, વીજો કહે-પ્રકાશ ધાય ત્યારે, ચાંચો કહે-હસ્તનો રેલા દેખાય ત્યારે આ સપ્તમમા વૃદ્ધમપ્રદાય પવા છે કે-સૂર્ય દેખાય, હસ્તની રેલા દેખાય યિગેરે હજોફતા ઘરાવર નથી ડાઘશ્યક કર્યા પછી જે ઘોયા કહીય છોપ ત્યારે

પહિલેહણનો ભમય આપે તેની રીતે આયશ્યકા કરવા ત મમયે દશ ઘન્તુઓ પહિલેહણી અને તે પહિલેહણ પૂગ કરે ત્યારે સૂર્યોદય ધાય, દશ ઘન્તુના નીચે પ્રમાણે સમન્વયો-૧ મુહપતિ ૨ આઘા ૩-૪ વને નિશીચિયા, ૫ ચાટપટ્ટા, ૬ મધારિયુ, ૭ ઉત્તરપટ્ટા, ૮-૧૦ વ્રણ કપડા કેટલાક અગિયારમા ઢાઢોં પગ પળાવ છે આ મમય કરતા ઘહલી-મોઢી પ્રતિલેહના કરે તો અધિપર્યય હોય તાગ પુત્તપધિપર્યય પણ ન કરવા, તેના પ્રમ નીચ પ્રમાણ કે-૧ પ્રથમ દુહડા ઉપકરણ પહિલેહ, ૨ તપસ્વીના, ૩ મ્લાન સાધુના, ૪ અને પછી ઠિળાદિહમ્ આ પહિલેહણ-મામાઘારીમા ચિરાધના કરે તો તોરેકરની આઝાના વિગલ્લ કહેવાય માટે પ્રથમ પહિલેહણ-સામાઘારી યધાવોત્તય મમન્તી લેથી ૨ પ્રમાણ-પહિલેહણ કરીને પ્રમાત ઘમતિ પૂજથી અન દિવમના ઘાદા પ્રકર પ્રથમ ઘમતિ પૂજથી અને પછી પહિલેહણા કરથી આ પ્રમાણના રીતે દહનપદી

ત કરવી પછી વાજો ઘરાયર તપાસણાં જો આ પ્રમાણે પ્રમાણના ન કરે તો
 લોકમા નિદા ધાય, જીવજાત ધાય, ધૂટીની વૃદ્ધિ ધયાપી વપદા મેટા ધાય અને
 પ્રકાશનનો આરંભ ધધે વિ० આત્મચિરાધના ધાય ૩ મિદ્યા-વિધિપૂર્વક પાત્રા
 પદિલેદીને ગોચરી અર્થ આય આ વિધિ પચવસ્તુક પ્રથમાં આપી છે પટલે તે
 સ્થલેથી જાણી લેપી ૪ ર્થાપવિધી-સૂત્રના ઉદ્યાગપૂર્વક કાવોત્સર્ગ કરે
 આ સઘથી પળ વિશેષ વિધિ પચવસ્તુક પ્રથમાં જાણાયલ છે ૫ આહ્યાયન-
 ગોચરી લાઘ્યા યાદ ' અમુક અમુક સ્થલેથી આ મિદ્યા મઠ્ઠી છે ' તે પ્રમાણે
 ગુદમહારાજને જાણાયલુ ૬ મોક્ષન-આ ત્રિપય તો પ્રસિદ્ધ જ છે ૭ પાત્રકધાવન-
 પાત્ર ધિનેરે સાફ કરવા ૮ વિચાર-સ્થદિલ વિધિપૂર્વક આય ૯ સ્થદિલ-
 સ્થદિલ સયા માટે જીવરહિત તેમજ ક્યા ધીજાનુ અનાગમન સમયે તેવા મૂર્તિ
 પસદ કરવી ૧૦ આવશ્યક-પ્રતિષ્ઠમણ વિનેરે આવશ્યક અવશ્ય કરવાં
 આવશ્યક સઘથી સવિસ્તર ઘનન પચવસ્તુક પ્રથમા ધીજા દ્વારમા સળાયેલ
 છે આવશ્યક પટલે અવશ્ય કરવા યોગ્ય કાય, અથવા આત્માન ગુણથી
 ઘાસિત કરે આવશ્યક સઘથી શ્રીઅનુમાંગદ્વાર રુદ્રમાં સ્વરૂપ ધર્ણપ્યુ છે, ત
 આ પ્રમાણ-૧ નામ આવશ્યક, ૨ સ્થાપના આવશ્યક, ૩ દ્રવ્ય આવશ્યક અને ૪
 માય આવશ્યક ૧ નામ આવશ્યક-લોહ પળ સ્ત્રીય ઘઘલા અનીયનુ, ઘળા ડીધાનુ
 અઘલા અજીધોનુ, આવશ્યક ઘ્યુ નામ ૨ સ્થાપના આવશ્યકના દશ મેદો છે
 (૧) કાષ્ઠ (લાકડા)ને કારીને સાધુ પ્રમુખનુ સ્વરૂપ દર્શાયે, ૨ ચિત્રકર્મ-
 માધુ પ્રમુખનુ ચિત્ર અલેલે, (૩) પાતકર્મ-ઘઘના છદા પ્રમુખ ઘાલીને ઢાંગલી
 પ્રમુખના આકાર દર્શાયે, (૪) લેપકર્મ-લેપ કરાને મૂર્તિ વિનેરેના આકાર દર્શાય, (૫)
 મેધિમ-ચતુરાશી ગથીને આકાર દર્શાય દાસલાતર કે પુષ્પી જ માઢા (૬) મેધિમ-
 પુષ્પ ઘોટોને અગર તો પક ઘે યા ઘળ ઘઢો ઘીટાલ ન લોહ સ્વરૂપ દર્શાય (૭)
 પૂરિમ-ભરતચક્રવર્તી ઘિગરેય મરાયેલી પોતલના મૂર્તિ વિનેરેની સ્થાપના (૮)
 મઘાતિમ-ઘળા ઘઘના ઢુલકડા પકળા કરીને ઘનાઘાયેલ કપુક (ઘાઢી)નો
 જેમ, (૯) અમ્મ ઘદનઘનુ અક્ષ ઘ્યુ નામ સ્થાપવુ અને (૧૦) ઘરાગ્ધ-ઘાઢિયાની
 સ્થાપના આ પ્રમાણે ઘીજા સ્થાપના આવશ્યકના દશ પ્રકાર દર્શાયેલ છે મતા-
 તરે દ્વતકમ વિનેરે સ્થાપના પળ જાણાયલ છે આ કાષ્ઠકમ વિનેરે મેદોની સમુખ
 સ્થાપના સ્થાપીને જે મિયા કરે ત સયધમા સ્થાપના ઘે પ્રકારની સમજથી
 ૧ મદ્માપસ્થાપના અને ૨ અસદ્મા સ્થાપના, તે આ પ્રમાણે સવજજું-ઘાષ્ટ
 પ્રમુખમા સાધુના આધેહુય-સાક્ષાત્ આકાર કોતરે તે સદ્માપસ્થાપના કહેવાય અને
 અપમાં સાધુના અવયધોના આકાર નથી તેથી તે અસદ્માપનાસ્થાપના
 કહેવાય ત્ય પ્રતિષ્ઠાની પૂઠે છે ઘ-નામઆવશ્યક અને સ્થાપનાઆવશ્યકમા
 વિશેષ તપાસન જા છે? તેનો ઉત્તર ય છે ઘ નામ તો યાવત્કથિક પટલે
 સઘકલ રહેનાક છે અને સ્થાપના તો અરૂપ સમયની પળ હોય અને સર્વે કાલની
 પળ હાય દાસલા તરીકે-શાશ્વતી પ્રતિમા યાવત્કથિક કહેવાય, અને ઘેત્યમાં

रहेली जिनप्रतिमानो तो फाळातरे विलय चड जाय चीजु दृशात-प्रायवादिक् स्थापना स्थापे त इत्तरिक (अल्प फाळनी) अने साधु पोताना गुहनी स्थापना स्थाप त यावश्यकिये वदेयाय हवे चीजु द्रव्यआवश्यक जणाचे छे-द्रव्यआवश्यक ये प्रकारनु छे-(१) आगम अने (२) नाआगम आगमद्रव्यावश्यक-आवश्यक सूत्रधी प्रारमाने क्रिया सुधी मर्य शीलया होय, तन भूले नहा, हृदयमा स्थिर चड गयेत होय, अय कोड पृष्ठ तो ताकाळ वदे, श्लाक, पद तथा अक्षरनी संख्या पण जाणे आदिधी अत पर्यंत अने अतधी आदि पर्यंत पाठ करी शके पटले क्रमात्क्रम भणी शक, पोताना नामधी कोड बालाय तो ऊधमा पण जाणे के माद नाम कोडए लीधु तम शास्त्र-पाठ तेना हृदयमा जामी गया होय ज्यारे पूछे त्यारे जबाब मळे जेधी रीत गुरु शीलये तेधी रीते ज बराबर प्रहण करी ले, एक पण अक्षर रही न जाय तेमज अधिक् पण न घोले, एकचीजामा एकचीजा अक्षर मळी जाय तम १ बाले, अस्त्रलित्त-धारावद्ध रीते बाले, सूत्र बालता पद भिन्न भिन्न बाले तमज स्थान अने विरामनो बराबर ग्याल राखीने बाल, विदु व मात्रा पण न्यून न थाय तेमज अर्थ अध्याहार न रह, घापपूर्वक पण बाले, स्पष्ट रीत बाले अर्थात् सुगो के बालक बाले तम न बाले, गुरु पासि बाचना लक्ष्ने भणेल हाय पटले व कानु सामळीने अगर तो पातानी मेळे भणेल न होय, अर्थात् बाचना, पृच्छना, प्रतिपृच्छना, धमकथा अने अनुमेधा-ए पाथ प्रकारद्वारा शास्त्राध्ययन कर्यु हाय अर्हा अनुमेक्षानो अथ उपयोगपूर्वक भणयु त थाय छे अने उपयोगपूर्वक पठन करयु ते द्रव्यआवश्यक नथा भावआवश्यक छे ता विराध नहीं आवे ? आ शकानो उत्तर आपता जणाचे छे क-उपयोग यिना पूर्वे घण या १ धधा गुणयुक्त बाले छे पण उपयोग नधी माद तने द्रव्यआवश्यक जाणनु आ मन्वधमा सात नयनो प्रसंग घटाधी त कथानी पुष्टि पण करे छे १ नैगमनयना मते ता एक अनुपयोगी ते एक आगमद्रव्यावश्यक, तथी रीत घे, त्रण अनुपयोगी त घे त्रण आगमद्रव्यावश्यक पधी ज रीते जेटला अनुपयोगी ाटला आगमद्रव्यावश्यक जाणवा २ पधी ज रीते व्यवहारनयनो पण मत जाणवा ३ मप्रहनयना मत पथा ३ क-एक होय अथवा घणा अनुपयोगी हाय तो पण एक ज द्रव्यावश्यक माने ४ श्रमुसुत्र पण एक ज वदे, तथी विशेष न मान ५-७ शब्द, समभिरुद्ध अने पथभूत ए त्रण नया ता आगमद्रव्यावश्यक मानता ज १थी, कारण के तेनु कथन पयु छे के-जे जाणे छे ते अनुपयोगी होय ज नहीं आ प्रमाणे जागमद्रव्यावश्यकु स्वरूप सक्षिप्तमा जाणनु हय नाआगम-द्रव्यावश्यकु स्वरूप दशाय छे तेना त्रण मेद छे-(१) जाणगशरीरद्रव्यावश्यक, (२) भव्यशरीरद्रव्यावश्यक अने (३) जाणगशरीरभव्यशरीरव्यतिरिक्त (भिन्न) १ जाणगशरीरद्रव्यावश्यक-आवश्यक खर्चोनु सुखर अधययन कर्यु

होय तेतु शरीर, आ शरीर कतु छे ? अचेतन-जीव यिनातु, श्वामोच्छ्वास रहित, अदी हावनी शर्या प्रमाणवाळु अणशण स्वीकारिने मोक्षे पढोचेल-आधा शरीरने जोईने कोई चिचारे के-पौद्गलिक देहद्वारा आत्महित साथी, कमनिर्जरा करी भूतकाळमा आ शरीरमा रहैला जोये आधश्यकसूनु अद्य यत कर्युं, शिष्यने ते सूत्रो शीत्वयाहया पडिलेहणादिक प्रिया करी स्व शिष्योने दर्शाव्यु शिष्य काइ अर्थ न समजो शक ता तेना प्रत्य अनुकपा लाधी वारवार तेने समजाव्यु-आधा प्रकारो गुणी आ शरीरनो न्यामी आधश्यकनो ज्ञान हतो तेम कथन करवु त ज्ञानगशरीरद्रव्याधश्यक जाणवु आ मधममा वृष्टान आपे छे क-मध क घी भरीने लावेला घडामाधी मध के घा ग्राही कया पही पण जेम त मधनो के घीनो घडो कहेथाय छे तेम जीव रहित शरीर हाया छता आधश्यकनो ज्ञाता आ देहमा हतो तेम निरूपी जकाय छे २ भव्यशरीरद्रव्याधश्यक-‘ आ घीनो अने आ मधना घडो वशे ’ पम घडाने जोईने भविष्यवाळनी करुपना करवामा आरे ३ तम आ शरीर पण आधश्यक जाणवाट वशे तेया उपचार करवा ३ ज्ञानगशरीरभव्य शरीरव्यतिरिक्तता व्रण प्रकार दशाःव्या छे (१) लौकिक-राजा, फोटवाळ, माडलिक राजा, नगरशेठ, सेनापति, सायबाहक विगरे सुन्दर अने रम्य प्रभातकाळ थये छते मुखप्रक्षालन करे, दंतधायन करे केश समारे धूर करे, पुष्पमाळ पहरे, सुन्दर वस्त्रो धारण करे, विगेर प्रियाओ करी राजसभामा, देषभुवनमा अगर ता उपधनमा जाय-आ लौकिक (२) कुप्रावचनिक-१ जमतां जमता चाले त चरफ, २ मागमा पडैला यखता कटकाओनी कथा पहरीने चाले ते चारिका ३ चामढाना घद्य राख न चर्मरदिका, ४ भिक्षा मळे ते खाय तमज गाय प्रमुखनु दूध ग्रहण करे ते भिक्षेडा, ५ शरीरे भस्म चाले ते पामुरागा ६ गानकटा कळदने पमे लगाववु विगरे कजा शीस्वीने ककाना चित्त ब्रह्म करी भिग माग त गौतमा ७ गाय चाले तम चाले, तेने अनुसरे गाय ऊमो रह ता ऊमा रह, घेसे ता घेसो जाय, गाय कृण, पत्र-पत्रादिक थाप ता त पण कृणादिक थाय ते गोप्रतिष्ठा, ८ ‘गृहस्थ धर्म ज मारा छे’ पम कदाने तेनो प्ररूपणा करे त गृहस्थधर्मा, ९ याज्ञवल्क्यादिक ऋषिओप वना येल् धर्मसहिता प्रमाणे व्यवहार चलाये त धर्माचैतका, १० देय, राजा, माता, पिता विगरेनो विनय साधय, ते धैतयिका, ११ पुण्य, पाप, परलाडादिक नही माननारा नास्तिक, १२ तापस इत्यादिक योजा पण पापदोषो पूरे कडो तथा सुन्दर अने रम्य प्रभातकाळ थये छते इद्र, यद्र, शकर, वैभ्रगण नाग, अथर, यिण्यु विगरे तथा तमज दुर्गा विगरे देखोआता मूर्ति ममीये जइन गंधादक छान, धूप करे, पुष्पमाळा चढाये विगरे प्रिया करे ते कुप्रावचनिक (३) खोबोत्तर-प्रवक्ष्या अगीकार कया छता साधुना गुण रहित (पामत्या), कुक्या

ની અનુકંપા રહિત, લગામ વિનાના અધ્વના માપક ઉચ્ચાર્ગગામી, નિરકુશ હસ્તી-ની માફક સ્વચ્છદાચારી, કેશને તેજ તથા યાજ્ઞીથી મિશ્રિત કરનારા, સૌતકાલ્પમા યાગી ગયેલ ઓષ્ટપ્રમુખને માણ લગાવનારા-આયા માધુઓ લાકાના દેહાદ્યમા માટ જ ઉભય ટક આયશ્યક ક્રિયા કરે પરંતુ તમને સરસરી રાત તા આલપવાનુ દાનુ નથી વમ કે જિનાશાને માનનારન આલાચના કરવાની હોય પરંતુ આ પટ ભરાઓને તા લોકાને દેગાદયા પૂરતી જ ક્રિયા કરવા છ-આવી ક્રિયા તે લોકોત્તરદ્રવ્યાવશ્યક જ્ય યાયા માયાવશ્યક જનાય છે, તના પજ છે પ્રકાર છે-(૧) આગમ અને ૨ નોઆગમ પ્રથમ આગમમાયાશ્યક આગમ દ્રવ્યાવશ્યકની જેમ જાણી લયા પટલે આવશ્યક સુપ્રાથને જાણવાયા યૈરામ્ય, સંયેગ, વિશુદ્ધ પરિણામયાટો યને છે અને ૨ નોઆગમમાયાશ્યકના પજ દ્રવ્યમાયશ્યકની માફક જ યજ્ઞ ભેદ છે (૧) લૌકિક-મધ્યાદ પહેલા મહાભારત યાચે અને મધ્યાદ પછી રામાયણ વદ, (૨) કુમાયલનિક-પૂથ વદ્યા ત ચરકાદિક પાલકિયો પૂજાકરે, દામ કર, જાપ કરે, ગાયત્રીનો પાઠ કરે, યત્દ જેમ માજે તેમ મહાદેવની મૂર્તિ સમમ્ ગાન-તાન રૂયાવિક્ર ક્રિયા કરે (૩) લાકાત્તર યારિયપાત્ર,તપસ્યા કરનાર માધુ તથા સાધી, અને ધીજિતરાજે પ્રરૂપલ પચાગી મા વદેજ શુદ્ધ સામાચારી માધુ પાસે મામલે ત યાયક અને યાચિકા આ પ્રમાણે યતુવિધ સ્વ આશ્યક ક્રિયામા પકચિત્ત યને શુભ લેસ્યા-પરિણામ યાલે યને, ક્રિયા કરતા યત્ત ક્ષણે ક્ષણે આનંદિત યાય શરાંરથી જિતમુદ્રા યિગરે યાચયે, રજાહરણ(યાયક ચરણ)યા પ્રમાજના કરે, મુદપત્તિ માટે રાચીને યાલે યિગરે ઉભય ટક આશ્યક કરે આ સયધમા પ્રતિયાદી શકા કરતા વદે છે કે-આવી દશીકત તો આગમદ્રવ્યાવશ્યકમા જનાયો છે તા આ નોઆગમમા પ્રકારમા પુન વમ જનાયો છો? તેનો જવાબ પ છે ક-મુસ્યક્રિયા પદિલેધી, રજાહરણથી સદાસા કરવા રૂયાદિક ક્રિયા કરવાનો જે દશ છે ત નોઆગમપણુ છે તેથી નોઆગમમાયશ્યકમા આ દશીકતનો સમાયશ યાય છે અને લગતી વિશેષ દશીકત આશ્યકપૂર્ણી તથા તના ટીકામા વિસ્તાર થી જનાયો છે, પજ પ્ર યચિસ્તા-ના મયથી અર્હા જતા વી છે

આ પ્રમાણે સામાચારીનુ સ્વરૂપ દર્શાયા સયમનુ યજા કરતા જનાયે છ-પચાસવેરમણ, પચિદિયનિગ્મહો કસાયજઓ । તિય્દહવિરમણાઓ, સત્તરસદા સજમો હોદ્દ ॥૧॥” સત્તર પ્રકારના સવમ છે-વાય આશ્યકના મ્યાન કર, પાચે શુન્દ્રિયાનો નિગ્દ કરે-દમે, યાર વપાવાને ગોતે અને યજ્ઞ દદ (મનદદ, યચન યટ અને વાયદેદ)થી વિરમે યાયા પ્રકારના મદ્દમા રદેલ સાધુ વિર્જારા વદ યલે શુદ્ધમહાગ્ન (૧) માય લાગી જતા જવા વેદના યાય તથી વદના ઉપજાચનારા સર યાજી વદ (૨) યાજ લાગ્યા એધો વરુવ યાજી (૩) માલાગ પ્રકાર જેવા વર્કશ યાજી (૪) કાગદાનો શબ્દ ન ગમ તથી રાત જે યાજી

सामञ्जसी न गमे तेषी अनिष्ट घाणी (५) प्राधित धयेल घाघ जेषो भयंकर
शब्द करे तथी भय उपजावनारी दुष्ट घाणी (६) पत्थर लागया जेषी निष्ठुर घाणी-
जाधा प्रकारनी घाणीयडे निर्भेछा करे, तिरस्कार करे अगार ता गच्छमाथा
बहार काढी मुख ता पण जाय नदीं अने मनमा विचारे घ-'मारा आत्महित
खातर ज गुह शिभायचन वटे छ' परन्तु पम विपरात न विचारे वे-'आ गच्छ
ऊपर क्या देनु कर्तुं छ, मा पण बीजे स्थाने रोटला मळी रहेसो तम मनमा
न लाये बढी अषणयाद न थाले, भरणात वष्ट आय तो पण शामनदीलना थाय
तबु थाय न करे त ज सुशिष्य पमनी निजरा करी शके छे आ प्रमाणे सुशिष्यनु
स्वरूप दर्शाथी हथे गच्छनु स्वरूप दर्शाथ छ-

गुरुणा कज्जमकज्जो, खरककसदुद्धनिद्धुरगिराए ।

भणिण तहत्ति सीसा, भणंति त गोयमा गच्छम् ॥५६॥

[गुरुणा कार्याकार्ये, खरकर्कशदुष्टनिद्धुरगिरा ।

भणिते तथेति शिष्याः, भणन्ति स गौतम ! गच्छ ॥५६॥]

गाथार्थ-करवा लायक अगर न करवा लायक कार्यमां कठोर, कर्कश,
दुष्ट अने निष्ठुर भाषाद्वारा गुरुमहाराज जो कइ पण कहे तो "हे प्रभो ! आप
बहो छो ते वास्तविक ज छे " ए प्रमाणे ज्या शिष्यो विनयपूर्वक बते छे ते
गच्छ ज हे गौतम ! खरखर गच्छ छे.

विवेचन-आ गाथा स्पष्टाथवाळी होथामो तेना विवेचननी विशेष जरूर
नथी खर, पश्य धिगर घाणोना प्रफारना अथ उपयुक्त गाथामा आथी गया
छे आचायना आदश साम प्राधायमान न थाय, राथ न लाये अने सिंह
सुरिना शिष्यानी माफक गुरुवचन 'तहत्ति' कहान अगोवार करे-पथा शिष्यो
ज गच्छमा हाय त गच्छन तीर्थवर भगवता तथा गणधरादिको सुगच्छ वटे
गच्छनु विशेष स्वरूप दर्शावता कह छे क-

दूरुज्झियपत्ताइसु ममत्तए निष्पिहे शरीरे वि ।

जायमजायाहारे घायालीसेसणाकुसले ॥ ५७ ॥

[दूरुज्झितपात्रदिममत्वो निःस्पृहः शरीरेऽपि ।

जाताजाताहारः द्विचत्वारिंशदेपणाकुशलः ॥ ५७ ॥]

गाथार्थ-वस्त्र-पात्रदिकने विप ममत्व रहित, शरीरने विपे पण स्पृहा
विनाना, एषणाना बेंतालीश दोष रहित शुद्ध आहार मळे तो ज ग्रहण करनारा
अने तेना अभावमां तपस्या करनार हाय ते ज कुशल मुनि कहेवाय छे.

निवेचन-चारित्रपालन कर्ग्यामा कुशल मुनि तो शरीरप्रत्ये पण निर्मोही होय आहार तो फक्त 'धर्मायतन शरीरम्' ए वाक्य विचारीने तेना पोषणार्थं ज महण करे अने ते पण शुद्ध मळे तो न "अलब्धे तपसो वृद्धि-र्लब्धे देहस्य धारणे।" शुद्ध गोधरी न मळे तो विचारे व-आजे तपमा वृद्धि था, अने मळे तो माने के देह हशे तां सयम घणा काळ पर्यंत पाळी शकशे, स्वाध्याय पण सुणे थाई शकशे साधुपुरुषने ३२ कबल, साध्वीने २८ अने नपुंसक साधुने २४ कबलप्रमाण आहार होय आटला आहार करवाधी ते भूग्या न रहे आधी विशेष आहार लवाना निषेध छे हय कबल फोन कहेवा ? ते सवधी घणन करता कहे छे व-कुक्कुटीना इटा प्रमाणने एक कबल कहेल छे कुक्कुटीना के भेद छे-(१) द्रव्यकुक्कुटी अने (२) भायकुक्कुटी, द्रव्यकुक्कुटीना पण ये विभाग छे-(१) उदरकुक्कुटी अने (२) गलकुक्कुटी उदरकुक्कुटी पटले जे आहार करवाधी साधुनु उदर न युन रहे वे न वृद्धि पांम अर्थात् साधुने स्वांदरपुति प्रमाणे ज आहार होय गलकुक्कुटी पटले कबल लेता सरलताधी गळामा प्रवेश करी जाय ते, अथवा यहू मुख फाडीने नहीं तेमज आख, भूकुटी के कपाळ विकृति धारण न करे ते कबलने गलकुक्कुटी कहेवाय भायकुक्कुटी पटले जे आहार करवाधी न भूग्यो रह व न तो प्रमाद घडे पर नु उदरने शांति थाय, देहमा निर्मलता न देखाय तेमज ज्ञान, दशन अने चारित्रनी आराधनामा उमग रहे-तेटला प्रमाणपाळो जे आहार लेवाय तेने भायकुक्कुटी कहेवाय आ आहारनो यत्रीशमा भाग त अढक (कबल) कहेवाय श्रीपिंडनियुक्तिनी श्रीमलयगिरिजीकृत टीकामा तेमज श्रीभगवतीसूत्रना सातमा शतकना प्रथम उद्देशानो वृत्तिमा पण कहु छे वे-"कुक्कुडिअढगप्रमाणमेत्तान्" कुक्कुटीना इटा ना प्रमाण जेटला आहार ते कुक्कुटीअढगप्रमाण कहेवाय तेना चीजा अर्थ करता ए पण सूचये छे क-कुटी पटले नानो झूपडी झूपडी जेम रहेवाना काममां आय छे तेम जीधने रहेवाने माः आ शरीररूपी झूपडी 'कु' शब्द कुस्मित अर्थ सूचये छे व-आ देहरूपी झूपडा मळ, मूत्र तथा अशुचिधी पूण छ, आ शरीरने इटाना प्रमाण जटला आहारधी पोषधु ते कुक्कुटीअढक कहेवाय छे

बळी एक अभिप्राय पवा पण छे क-जे पुरुषने जेटलो आहार होय तेनो यत्रीशमो भाग अढक कहेवाय काः पुरुष विशेष आहार करतो होय तो तेने तटला आहार विना तृप्ति न थाय पटले तेना आहारना यत्रीशमा भागने कबळ कहेयो बळी काई पुरुष अरुप रातो हाय, गळे न उतरनु होय अने मद पाचनशक्तिधी अधिक भाजन लः शकता न होय तेने तेना आहारना प्रमाणमा यत्रीशमो भाग कबल समजयो मगाऊ जे कहु वे-"गळामां सरल रीते वतरे तने न कबल कहेवा" ए वचन प्रायिक समज्युं

जायमजायाहारे(जातमजातोहार.)आनु विशेष स्वरूप दर्शावता वह छे के-
साधु जातापारिष्ठापनिका अने अजातापारिष्ठापनिकानो जाण हाय श्रीआवश्यक
नियुक्तिमा वक्ष छे व-“आहारम्मि उ जा सा, सा दुविहा होइ आणुपुञ्जीए। जाया
चेव सुविहिआ, नायञ्जा तह अजाया य ॥ १ ॥” आहारने विषे पारिष्ठापनिका
चे प्रकारनी छे (१) सक्षेप आहारने विधिपुवत्र परठवयानी विद्या ते जाता
पारिष्ठापनिका अने (२) निरवघ आहार परठवयानी विधि ते अजातापारिष्ठा
पनिका जातापारिष्ठापनिकानी विधि जणावे छे व-“ आहारुम्मे अ तहा,
लोहविसे आभिओगिए गहिए। एएण होइ जाया, वोच्छ से निहीइ वोसिरण ॥२॥”
आधाकर्मिक लाभथीअधिक ग्रहण करेला, विषमिश्रित, मक्षिकादि पडेल हाय
तेवा, कामणट्टमणवाला अथवा अय रीते दोषित आहार हाय ता तेने वासराय
यानी विधि तीचे प्रमाणे करथी “ एमतमणाराए, अचित्ते थडिले गुरुवदहे।
छारेण अबकमिन्ता, तिट्ठाण सारण कुञ्जा ॥ ३ ॥ ” ज्या खी, पुण्यनु आगमन
न हाय तवा पकात स्थानमा गुरुमहाराननी वतायल अचित्त भूमिमा राखथी
अशन मिश्रित करे अन पछी ‘ आहार अमुक दाषवाळो छे, माटे हु तने वोसराय
हु ’ आ प्रमाण व्रण वार उच्चार कर आ विधि ग्रास करीने विषमिश्रित
अने कामणट्टमणवाला आहार माटे कराय छे आधाकर्मिक आहार माटेपु
वर्णन ७२ मो गाथामा दर्शावश आ प्रमाण जातापारिष्ठापनिका जाणथी हय
अजातापारिष्ठापनिका जणावता कह छे व-“आयरिए अ गिलाणे, पाहुणए
दुख्खे सहसलाभे। एसा उ रल्ल अजाया, वोच्छ से विहीइ वोसिरण ॥ ४ ॥ ”
आधारने अर्थे, ग्लान साधुने निमित्ते अथवा अनिधि साधुना निमित्ते विशेष
आहार ग्रहण कर्या जाय, दुर्लभ पदाथ मळा जता वधार लीधो होय, विशिष्ट
व्रत्य विशेष लीनु हाय तो त अधिक आहार खी-पुरुष रक्षित पकात स्थानमा
वस-स्थानादिक जीव रक्षित भूमि शोधी त्या शुद्ध आहार होय तो तनाव्रण
पुज करवा मूळगुणदाचित आधाकर्मिक आहार हाय ता भव पुज करवा अ
उत्तरगुणद्वित हाय तो ये पुज करवा पछी ‘दाय रक्षित आहार अगर तो आधा
कर्मिक दाषवाळो आहार हु वोसराय हु’ एम व्रण वार बालुं हालमा ता
मस्ममा मिश्रित करीने आहार परठवयानी प्रणालिका प्रचलित छे आ ज
प्रमाणे वख तथा पात्र परठवयानी जाता-अजातापारिष्ठापनिका जाणथी

पषणाना बेंतालीश तथा घसेपणाना पाच-पम सुद्धतालीश प्रकारना दोष
रक्षित आहार ग्रहण करवामा साधु चतुर हाय पषणा वार प्रकरनी छे
१ नामपणा-खी आदिक वस्तुनु नाम, २ ठषणपणा-पषणाना जानार साधु प्रमुख

સ્થાપ યે-^૧ આ વળના છે ^૨ ત સ્થાપનૈવળના, ૩ પ્રલ્યૈવળના-મચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્ર વમ વળ પ્રકારે છે, ૪ માર્ગવળના-ગૌવળ, પ્રલ્લ અને પ્રાસ-વમ વળ પ્રકારનો છે ગયવળના વળનાના ૩૨ મેદ છે-૧૬ દાતારના અને ૧૬ લેના રના આ ૩૨ દોષાનુ ધર્ષન આ જ પ્રથમા અગાઠ પ્રમુ ૧૩૮ પર આપી ગયુ છે પ્રહૃણીવળના શક્તિ, પ્રક્ષિત મેદો વળ પૂર્વે વૃદ્ધ ૧૪૨ પર વળવાઈ ગયા છે પ્રામૈવળનાના મયોજનાદિ વાચ દોષો ૩

દ્યે પ્રસંગોપાત દેનાર મયધી દોષાનુ ધર્ષન કરતા કહે છે ય-આલાદિક ધાલીશ જળના દાઘથી આહાર જેવા કલ્પે નહાં અપવાદથી ૨૦ ના દાઘથી લેવા પરંતુ પદરાગ દાઘથી તો લયા જ નહાં, અપવાદથી પરીશના દાઘથી લેવાનુ કદ્દુ તેમા વળ મજના જાણથી, તે મજના આ પ્રમાણે-૧ વાઢક પામેથી આહાર ન વહોરયા પરંતુ વાઢક વનુર હોય, તેની માતાની ગરહાજરી હોય અથવા તેની મા પાછટ ઘેટી હાય અને પોત મુનિન વધોરાયતા હોય, ચલી આહાર ઘાઢા હોય અને ઘીજાને ઘાયાના નુ તેના ચિધાર ઘગર વહોરાય ત્યારે સાધુ તેને કહે નુ આટને ઘવા આહાર વહાગવ નહાં, ઘીજાને આહાર કરવાનો હશે તે સમયે તેની માતા અનુવૃઢ વચન વાળે ય-તમો આહાર વહારો, આહાર ઘણા છે આપ્રમાણે તથી માનુકૃચ્છતા દપાય તા જ ગોચરી જેથી ક-પે, નહાં તો ન લેથી ૨ વૃદ્ધના દાઘયા આહાર ન લયા, પરંતુ તે શક્તિશાઢી હોય અગર જા તે ધૂમતા હાય અને તેના દાઘ ઘીજાપ વકઢયા હોય તો લેયા ૩ એ લેશમાત્ર મસ હાય પરંતુ અધિહટ (મન આનુપાનુ ન હોય તો) ણય અને કાર્દ અય ગૃહસ્થ જાતા ન હાય તો વત્પ ૫ ૪ મસ અને વાચાઢ પામયા ન લયા પરંતુ તો તે શુઢ અને મદિકપરિણામી હોય તો લેયો કલ્પે ૫ શરીર-વપલાલા પાલેથી ન લેયો પરંતુ જો વૃઢ હસ્તથી આપે તો વત્પ ૬ તાવલા પામેથી ન લેવો પરંતુ તાવ ઉતરી મયા હોય તો વત્પ ૭ અધ પામેથી ન લેયો પરંતુ ઘીજાપ તેને વકઢયા હાય અને તે ધ્રુઢાટુ હોય તો વત્પે ૮ કુષ્ટો પાલેથી ન લેયા, પરંતુ સામાન્ય રોગી પામેથી લેયા વત્પે ૯ પગર્ષાં પહેરેલો ત્યા ન ત્યા ડુમ્બારહોન આપે તાવત્પ ૧૦ જેના પગ વધાયા હોય અગર તારોગથી અકઢાર ગયા હાય પરંતુ આમતેમ જથામા સમય હાય અને તથી પાઢા ન થતી હોય તો લયો વત્પ વદાવ આઘાપાઢા જથામા અશક્તિમાન હોય પરંતુ ત્યા ઘેટો ઘેટો જ આપે તો વળ કલ્પે, વળ ત્યાં વોદ ઘીજા ગૃહસ્થ ન દોવા નાર્દિપ વળે દાધે વાધેલો તા આહાર વહોરાયી શક જ નહાં, તેમા પ્રતિવેધ છે-મજના નથી ૧૧ દાઘ વાપલો હાય પરંતુ ત્યા ઘીજા ગૃહસ્થ ન હોય તો વત્પે ૧૨ પગ વાપેલા દાઘ તેનાં આહાર લયા ન વત્પે, જા તે ઘેટા યાને આપ અને અય ગૃહસ્થ દામર ન હાય તો વત્પ ૧૩ ૧પુનવનો ન વત્પ પરંતુ જા તે લિંગ પ્રમુવનુ નેવન કરનાર ન હાય તો વત્પે ૧૪ ગમયતી છીને નવ મામ થયા જાયા હોય

तो न कल्पे परन्तु सात-आठ मासનો गर्भ होय अने ते सुखपूर्वक आपी शक्ये तेम होय तो स्थविरवस्वपी साधुआने कल्पे १५ जेनु बाळक स्तनपान करतो होय तेना हस्तपी आहार न कल्पे परन्तु जो ते बाळक आहार पण करता शील्ली गयो होय तो कल्पे जो धावता बाळकने त्यजीने यहोराये तो न कल्पे नितकवधी साधुओनो तो चौदमा तथा पदरमा धन्ने प्रकारनो आहार लेवो कल्पे नही १६ स्त्री जमया बेठी होय परन्तु मुळमा काळिया न मारयो होय तो तेना हायनु कल्पे १७ वोर स्त्री घड, घणा आदिक शोयती होय अने शोकीने उतारी मारया होय अने नवा वीमा घड, घणादिक लीधा न होय तेधामा साधु आपी पढोये तो तेना हायनो आहार लेवो कल्पे १८ सचित्त मग प्रमुख दळता दळता घंटी छोडी दीधी हाय अने ते समये साधु आपी पढोव्या होय ता तेने आहार लेवो कल्पे अगर ता अचित्त पटले भोजिळा अथवा शेवेल मग प्रमुख दळती होय अन ऊभी याने आहार बहाराये तो पण कल्पे १९ लाडवा माटे तैयारी करीने सायेलु उपाडयु हाय अने ते सावेलाने पक पण कण लागेलो न होय ते बखते ते स्त्री जीव रहित प्रदेशमा सावेलाने मूकी आहार आपे तो कल्पे २० दळणु पूर वर रहु होय अगर तो अचित्त दळणु करती होय तो पण कल्पे २१ साळ पहोरनी अदरनु दही बलोवती होय तेवी स्त्रीना हस्तनु कल्पे २२ कातती बखते तारने श्वेत करवाने माटे शखनु वृण हाये उगाडयु न होय अने लगाडयु हाय तो पण तेने अशुद्ध माग्या विना हाथ धोया विना बहोराये तो कल्पे २३ कपास लोढती, २४ कपासने छूटो पाडती अने २५ कपासने पीजती ऊभी रही होय, तधामा साधु आवे अने हस्त धोया विना बहोराये तो पण कल्पे याकीना पदरमा छकापपी व्याप्त हस्तवाळीनो आहार कदापि-खास अपवाद मार्ग सिवाय-बहारावो न नही आ प्रमाणे प्रदण पवणानु वणन करी हये प्रासेपणा मबधी वहे छे—

धेतालीस दोष रहित आदार लाव्या पछी तेनु भोजन करता प्रासेपणाता पाच दोष वजवा १ सयोजना २ अग्रमाण, ३ इगाल, ४ धूम अने ५ अकारण भोजन आ पाच पैकी सयोजना तथा अग्रमाण-प वनेनु वर्णन करे छे १ सयोजना-अतिशय स्वादने माटे दूध, दही, भातमा खाद, मसालो विगरेतु मिश्रण करयु तेमा ये विभाग छे—(१) यमतिमा करे ते अत सयोजना अने (२) बसति बहार करे ते बहिरसयोजना अत सयोजना वण प्रकारे जाणवी (१) पात्र-पात्रमा राटली घी विगेरे मेठवीने खाय, (२) कचल-ऊपर कहेल वस्तुने हाथमा मेठवाने खाय, (३) वदन-मुखमा काळिया मूक्या पछी स्वाद माटे शाक, दाळ वापरे अथवा मुखमा राटली प्रमुख मूक्या पछी गोळ, साकरनु मिश्रण करीने खाय (२) बहिरसयोजना दूध मळया पछी खांदनी प्राति माटे फर्पा कर उपकरण सयोजना आपी रीत जाणवी-उपकरणने माटे

परिभ्रमण करता माधुने चोलपट्टादिक मळ्या वाद शोभाने अर्धे अंतरवपट्ट मागीने भोगये तो ते बहिर्उपकरणसयोमना अने प प्रमाणे धमतिमा आधीने ते प्रमाण भोगवटो करे तो अंतरउपकरणसयोमना ज्ञानधी आ प्रमाणे सयोमनार्तु स्वरूप दर्शाव्यु छमा टीकाकार वद छ वे-प्रमणे तो सयोमना पण स्वीकारवी पडे छ कसुं छ व-“ रसहेउ सजोगो, पडिसिद्धो कल्पए गिलाणट्टा। जस्तव अमत्तछदो, सुहोचिओऽभात्रिओ जो य ॥ १ ॥ ” रमगृद्धिना कारणधी सयोमनानो निषेध छ, परंतु म्जान माधुने आहारनी रुचि माटे करवी वरुपे जेने भात खावानी टेष छे तेने तेना बिना रुचि न पाय वळी केरुं रासपुत्रे वीक्षा लीधी हाय अने ते सुखमा उछरेल हावाधी तेने भोजननी रुचि न वती होय ता ते सयोमना करे वली काड नधीन दीक्षित साधुनी रुचिने अर्धे सयोमना करवी वरुपे परंतु रमगृद्धियो जा तेम करे तो वमवध घाय हय बीजा अप्रमाण दोष दर्शाये छे-उदरना छ भाग कल्पवा तेमा त्रण भाग जेटले आ हार करतो, थे भाग जेटल्लु पाणी पीवुं अने पक् भाग वायुना संचालन माटे खाली राखवा काळनी अपेक्षाए तमा पण फेरफार करवा अत्यंत शीतकाळमा पाणीनो पक् भाग, आहारना चार भाग अने पक् भाग खाली, मध्यम शीत काळमा थे भाग पाणी त्रण भाग आहार अने पक् भाग खाली अत्यंत उष्ण काळमा त्रण भाग जळ, थे भाग आहार अने पक् भाग खाली अने मध्यम उष्णकाळमा थे भाग जळ, त्रण भाग आहार अने पक् भाग खाली राखवो आ प्रमाणे आसत्तावनमी गावामा कुशळ मुनि निर्दोष आहार स्वीकारे तेम दर्शाव्यु पण आहार रूप, रस विंगरेनी वृद्धि माटे करवानो तथी ते माटे जणाने छे वे-

त पि न रूवरसत्थं, न य वणणत्थ न चैव दप्पत्थ ।

सजमभरवहणत्थ, अक्खोवग व वहणत्थम् ॥ ५८ ॥

[तमपि न रूपरसार्थं, न च वर्णार्थं न चैव दर्पार्थम् ।

मयमभरवहणार्थं, अक्षोपाद्गमिव वहनार्थम् ॥ ५८ ॥]

गाथार्थ-ऊपर वक्षो निर्दोष आहार पण रूप तथा रमने माटे नर्दी, शरीर नी कान्ति वधारवा माटे नर्दी, काम-विषयवासनानी वृद्धि माटे नर्दी परन्तु असौपांगनी माफक चारित्रनो मार वहन करवा निमित्ते शरीरने धारण करवा माटे ग्रहण करे

विवेचन-आहार करवाधी शरीरनी काति वधने, इद्रियो मशक वदो तथी इच्छाधी पण निर्दोष आहार न करे परंतु शरीर-शक्ति दृष्टे ता इर्पा ममिति आदि पाळी शकाशे, समयमनु आराधन करी शकाशे पथी इच्छामात्र

धी आहार करे गाड़ाना पैहानी मध्यमा नाभिनी धरीमां माखण अगर तो जे तल मूक्यामा आये ते तेथी गाड़ु सुखपूर्वक चाली शरें छे अने भार बहन थाय छे तेम आ शरीररूप शक्यमा समय-भार बहन करवाने माटे माखण अगर तेलरूप आहार स्वीकार्या यिना चाहे नहीं जो देहने आधाररूप आहार न लेवाय ता दशविध सामाचारी न पळाय, स्थाप्याय ध्यान न थाय आ प्रमाणे समयमा निर्वाहार्थे आहार लेनो उचित छ परंतु रूप, रसगोबृद्धि माटे लेनो नहीं हय क्या छ कारणथी साधु आहार स्वीकारे त कहे छे-

वेअण १ वेयावच्चे २, इरिअट्टाए य ३ सजमट्टाए ४ ।

तह पाणवत्तिआए ५, छट्टं पुण धम्मचिंताए ॥ ५९ ॥

[वेदनावैयावृत्त्ये-वार्थं च सयमार्थम् ।

तथा प्राणप्रत्ययार्थम्, पण्ड पुनो धर्मचिन्तार्थम् ॥ ५९ ॥]

गाथार्थ-क्षुधावेदना शमापना, गुरु, बाळ, ग्लान, बृद्ध तथा तपस्वी साधुनी वैयापच करवा, ईर्याममिति जाग्रववा, समय निर्वहवा, जीवितने राखवा तथा धर्मचिन्तन करवा माटे साधु-आहार ग्रहण करे,

विवेचन-‘ नास्ति क्षुत्मदृशी वेदना ’ जगतमा भूखनी वेदना जेथी बीबी एक पण पीवा नथी कथु छ त-“ पथसमा नत्थि जरा, दारिदसमो अ परि मवो नत्थि । मरणसम नत्थि भय, छुडासमा वेयणा नत्थि ॥ १ ॥ त नत्थि ज न वाहइ, तिलतुसमित्तिपि एत्थ कापस्स । सन्निज्झ सव्वदुहाइ, दिंति आहार-रहिअस्स ॥२॥ ” चात्रु-परिग्रमण करवु न समान बृद्धावस्था नथी, दारि ग्रथ समान कोऽ पराभय नथी मृत्यु समान वाइ भय नथी अने भूख समान थोडु वाइ दु ख नथी, आहार रहित शरीरने तिल-तुस मात्र पवु कई नथी जे पीडा न उपजाव अर्थात् भूखाने सर्व प्रकारना दु ख थाय छ आषा प्रका राने क्षुधाने नियारवा अथे ज साधु आहार करे, आहार करे तो ज स्वगुरु, बाळ साधु, ग्लान तेमज तपस्वी मुनिराज विगरेगी वैधावथ करी शये. बळी तो ज ईर्याममिति पाळयापूर्वक सत्तर प्रकारे समय आराधी शवे अ हार लेवाथ तो ज प्राणा टकी शक अने स्वाध्यायादिकमा मन रक्त रहे भूखया-भूख्या स्मरणशक्ति भद पडो जाय, धर्मचिंतनमा पण मन आसक्त न थोरे, आ प्रमाणे छ कारणथा माटे साधु निदोष आहार करे हय गमगोपात्त क्या छ कारणथी साधु आहार न स्वाकारे त पण जणावे छे-“ आयके १ उवसगो, ति तिकखया २ चमचेरगुत्तीसु ३ । पाणिदया ४ तवहेउ ५, सरीरवोच्छेअणट्टाए

६ ॥ १ ॥” १ आतङ्ग-उभरादिव रोगो भाव्या होय तो न खाय, २ उपसर्ग-पाताना कुटुम्बीमनो, रागा अथवा द्वेष, तिर्यचादिव सिद्धयो उपद्रव यये छत ते सहन करवा माटे आहागादिवना त्याग करे ३ ब्रह्मचर्यगुप्ति-ब्रह्मचर्यनी नव घाट पाळवा माटे आहार न थापरे ४ प्राणिदया-धर्माद बहु धरमतो होय, शाकळ-धुहरी पडती हाय, सूक्ष्म डेडकीओ उपजी हाय, कुथुआदिवनी घणा उत्पत्ति थई गड हाय ता तनी विराधना टाळया आहार न करे, ५ तप-तपश्चर्यानि निमित्ते आहार न थापरे अन ६ शरीरन वासगायवा अथ पत्रळ क आगुना मयध जाणी अनशन स्वीकार. हय गच्छु ज विशाप स्वरूप देखाडता वहे छे रे—

जत्थ य जिद्वकणिट्टो, जाणिज्जइ जिद्वयणवहुमाणो ।

दिवसेण वि जो जिद्वो, न य हील्लिज्जइ स गोअमा । गच्छो ॥६०॥

[यत्र च ज्येष्ठ* कनिष्ठो, जायते ज्येष्ठश्च न बहुमान* ॥

दिवसेनापि यो ज्येष्ठो, न च हीत्यते स गौतम ! गच्छ ॥६०॥]

गाथार्थ—जे गच्छमां नाना-मोटानो तफायत जाणी शकाय, मोटाना वचननु बहुमान थाय तेमज एक दिवसे पण दीक्षापर्यायची मोटो होय वने लघुतर छातां गुणरूढ होय तेनी हीलना न यती होय तेमो गच्छ हे गौतम ! वास्तविक गच्छ समजो.

निवेचन—नाना माटा पत्रे वयमा नाना-माटा नही परतु दीक्षापर्याय गुरु-लघु जाणवा ये जणा साथे दीक्षा लेता हाय तेमा प्रथम ल त माटो अने पळी ले त नाना समसथा आ प्रमाण धिनय-धियवादिबडे नाना-माटानो तफायत जणातो होय तेमज ज्येष्ठ स्थविर प्रत्ये बहुमानादिव ज्या करवामा आयतु हाय ते गच्छ सुगच्छ जाणवा वळी जेम सिद्धगिरिना शिष्या दीक्षापर्यायमा वृद्ध होया छता अल्प दीक्षापर्यायी श्रीवज्रस्वामीनु बहुमान* कर्तुं-तेमनी हीलना न करी तेम गुणवान छता लघुपर्यायी माधु प्रत्ये आदरभाव दर्शावाता हाय ते गच्छ ज वास्तविक कहेवाय हय माध्वीना परिचय १ करे ते गच्छ प हकीकत दर्शाववा माटे प्रमश दश गाथा कहे छे

जत्थ य अज्जाकप्पो, पाणच्चाएवि रोरदुब्भिरसे ।

न य परिभुज्जइ सहसा, गोयम । गच्छं तयं भणियम् ॥६१॥

[यत्र चार्याकल्पः, प्राणत्यागेऽपि रौरवुर्भिक्षे ।

न च परिभुज्यते सहसा, गौतम ! गच्छः सको भणित' ॥६१॥]

गायार्थ—मयकर दुष्काळ होय तेवा समयमां प्राणत्याग जेवु सकट आवी पडे तो पण साध्वीओए आणी आपेल आहार साधु वगरविचार्ये न वापरे, तेवा गच्छने हे गौतम ! में वास्तविक गच्छ कहेल छे,

निवेचन—महाभयकर दुष्काळ प्रवर्ततो होय, गोचरी मळती न होय, भुधा-वदनाची प्राण कठ आची अता हाय तो पण साधु वगरविचार्ये साध्वीभोष आणी आपेल आहार न स्वोकारे सर्व प्रकारे समयनी न रक्षा करची कधी छे आ सधमा ओघनियुक्तिमा कबु छे व-सयममा भग पडवा छता पण जा आत्मा रक्षातो हाय ता रक्षयो—“सन्वत्य सजम सजमा उ, अप्पाणमेव रक्खेज्जा । सुष्ण अइवायाओ, पुणो वि सोही न याविरई । १॥” सर्व प्रकारे समयनी रक्षा करयो परंतु काइ कष्ट आची पडये सयम तथा आत्मा उभयनी हानि घती हाय ता मयममा दूषण जगाडोने पण आत्मानी रक्षा करची मयमहानिची जे दाव लागे ते प्रापञ्चित लेवाची दूर करी शकाम, परंतु पम न विचारयु के-हु अद्विस्ति यथा मनमा तो सयधिरतिन्नु भाव हावाची भाषणारित्र तो छे न अने प्रत्यचारित्रमा जे दोष लाग ते आलोचणद्वारा दूर घाय अर्णिकापुत्र आचार्यनी माफक निरुपाये साध्वीना लायेलो आहार न्याय परंतु वगर कारणे, पोताची वनेतु हाय त्या सुधीमा जो साध्वीना लावलो आहार वापरे तो तेने पासस्थो जाणवो घळो पाताना यथावमा अर्णिकापुत्रनु श्रुतात रज्जु घरे तेने पण पासस्थो साणवो अर्णिकापुत्रनु वृक्षात नीचे प्रमाणे छे—

अर्णिकापुत्र आचार्यनु श्रुतात—

उत्तरमथुरामा देवदत्त नामनो वणिक रहेतो हतो ते षाणिश्याये पकदा दक्षिणमथुरामां गयो त्या तेने जयसिंह नामना वणिकपुत्र साथे मित्रता या जयसिंहे एक दिवसे तेन भोजन माट आमरण आप्युं जमती घळते मयसिंहनी वहेन अश्रिका पीरसवा आची, जेनु रूप-लावण्य जाता न देवदत्त तेना प्रत्ये अनुरागी यथा घळते दिवस देवदत्ते जयसिंह पास तेनी भयिनीनी प्राणनी करी मयसिंहे त कबूलता पहेला एक शरत मूखी व-अश्रिका मने प्राण करता पण अधिव प्रिय छे जे परणोन मारा घरने विये रहे तेने हु परजायवा इच्छु छु देवदत्ते त शरत कबूल करी अने शुभ दिवसे तेओ घने लग्नप्रसवीची जोड्या सासारिक सुख भोगवता ते दयतीना दिवसा सुखपूयक व्यतीत घरे रक्षा छे तेवामा देवदत्तना वृद्ध पितानो तेन तेडाववा मयधी पत्र आण्यो पत्र वाचता अने सायोसाय पातानी प्रतिष्ठा सभारतां तेना जेज्रमाची अशुभारा

वही निकळी अग्निक्वाप कारण पृथ्युं पण अयसिंह नवाव न आपी शक्या
 ह्यारे स्वय पत्र वाक्यो अने पोताना भाइने समजावधानुं चीडु इटपी पतिने
 आश्वात्तन आप्यु अग्निक्वाप पाताना भाइने समजावी श्वशुरगृहे जयानी
 अनुमति मेळनी लीधी अने शुभ दिवसे सपरिवार प्रयाण पण कर्तुं

अश्लिका गर्भवती हती रस्तामा स तेने पुत्रप्रसूति यई अग्निक्वाप कष्ट
 प-पुत्रनु नाम मारा सासु-ससरा पाडशे परंतु साथेना स्वजनवर्ता तो तेने
 ' अणिक्वापुत्र ' पथा नामथी सवोधवा लाग्यो श्वशुरगृहे आधी पद्दोच्या वाद
 तेओ आनदथी जीवन व्यतीत करवा लाग्या पुत्रनु सधीरण पवु नाम राट्यु
 पण लोकोमां ता ते ' अणिक्वापुत्र 'ना नामथी विशेष प्रसिद्धि पाव्यो अनु
 व्रमे ते शोधनघय पाव्या सदुशुद्धसयोग तेनी धर्मभावना विशेष वृद्धि पावी
 अने छेवटे भोग विलासा दिनी तृष्णाने तुच्छ मानी सधीरणे अयसिंह नामना
 सूरिवध पासे सयम स्वीकार्युं एक चित्ते सतत शास्त्रान्वासथी तेओ आगमज्ञान
 मा पारगत थया गुरुप तेमन आचार्यपदवी आपी तेमने शिष्यसमुदाय
 पण वृद्धि पाव्या पुष्पीपीठ पर परिभ्रमण करी तेआ जगत्समाज ऊपर उपकार
 करवा लाग्या हवे तो तेमनी वृद्धघय पण यइ गइ हती तेवामा तेआ विहार करता
 करता गगानद्वीना तट पर आयल पुष्पभद्र नगरमा जाधी पद्दोच्या अने त्या ज रक्षा

आ नगरनी राजा पुष्पकेतु हता अने तेनी राणीनुं नाम पुष्पवती हतु
 पुष्पवतीप पुत्र-पुत्रीना पक् युगलना जन्म आप्यो पुत्रनु पुष्पचूल अने पुत्रीनु
 पुष्पचूला प्यु नाम राखवामा आव्यु धने साथे धीडा करतां अने घयमा वृद्धि
 पामता रूपमा पण तेओ घने एक एकथी वदियाता हता तेओ परस्परनी एक क्षणमा
 त्रनी वियोग सहन करी शकता नहीं आधी स्थिति निहाळी राजाव विचार्युं के-
 लो पुष्पचूलाने धीजे परणाषोश तो तेओ घने पक्-धीज्ञानो वियोग सहन
 करी शकशे नहीं माट ते घनेना परस्पर विवाह कर्यो होय तो साध आ
 प्रमाणे विचारी राजाव धीजे दिवसे राजसभामा पढितोने पृथ्यु के-“ अत पुरमां
 जे रत्न उत्पन्न थाय तेनो स्वामी कोण ! ” राजाना गूढाशयने नहीं समजनारा
 तेव्हाप नवाव आप्यो प-“ स्वामिन् ' समग्र देशना रत्नाना आव स्वामी छो
 तो अत पुरना रत्नां माट तो पृथ्यु न शु ? ” राजाव तरत ज पोताना पुत्र-पुत्रीना
 विवाहनो निश्चय जाहर कर्यो पढितो दिग्गूढ जेवा घनी गया राणीप सकत
 विराध जाहेर कर्या परंतु राजथी पासे तेनु कशु वास्यु नहीं राजाना तिर
 स्फारथी राणीप वैराग्य पावी दीक्षा स्वीकारी उग्र तपश्चर्या करी पुष्पवती
 राणीना शीघ स्वर्गने विष देषपणे उपज्यो वाळकमे पुष्पकेतु राजा मरण
 पाव्यो पटल पुष्पचूल राजा थया

पुष्पवतीनो शीघ जे देय थयो हतो तेणे अथविज्ञानद्वारा पोताना सतामोनु

अकृत्य होई तेने प्रतियोधया माटे पुष्पचूलाने स्वप्नमा मरकतुं नीचे प्रमाणेनुं स्वरूप
 वृक्षांशुं साकडा मुखवाळा कुभोमाथी परमाधामी देवी, जेम लोढाना तारने
 यत्रमाथी रेंचे तेम, नारकजीवाने सेंघता हता, वेदलाक नारकीओने वृटता
 हता, वेदलाकनी छाती पर शिला मूषता हता, वेदलाकने वज्र सरखा
 वाटा भोकता हता, वेदलाकना पग पकडी, धोधी जेम शिला पर पख पछाडे तेम
 पछाडता हता, जेम शेलडी पीले अने घाणीमा तल पीले तेम वेदलाकने पीलता
 हता, करवतथी काष्ठने येरे तेम वेदलाकने विदारता हता, वेदलाकने तपायेला लोढा
 नी छी साथे आलिंगन करावता हता, वेदलाकना देहने कूतरा पासे करडावता
 हता, वेदलाक भूखया थयेला नारकीने धगधगता अगारा खघरावता हता,
 वेदलाकने तपायेला तेलनी कडाइमा भजिया पुढीनी माफक तळी रद्या हता,
 जेम पापड भागे तेम वेदलाकने मोगरना मारथी भागी रद्या हता, वेदलाकन
 घेतरणी नदीमा डुवाडा रद्या हता, त घेतरणी नदी तपायेल ताबु तथा
 सीसाना उष्ण रस जेथी पाणीवाळी हती—आषा आषा प्रकारनी घोर
 कष्टदायक यातनाओ अय विंगरे पद्र प्रकारना परमाधामी द्वायेने अलग अलग
 काय करवानु हाय छे १ अय-वेदलाक नारक जीवाने दोडाये, लाकडी प्रमु
 खथी प्रहार कर, दहाती पठे आकाशमा उछाळे २ अयर्षी-नारकीना होठ,
 चामडी विंगरे वातरथी कापे, घेसारीने विदारे ३ श्वाम-नारकीओने ऊचेथी
 नीचे पछाडे, तेमना हाथ-पग भालादिकथी धीघ ४ सयळ-आतरडाओ काडे,
 काळजु तलघारथी काप, गदा, भाला प्रमुखथो हणे ५ रद्र-तरघारथी
 माडु कापे, गदाथी मारे, त्रिशूलथी कापी सायना वाणामां प्रवश कराव
 ६ उपरुद्र-नारकीना हाथ, पग, प्रमुख अगोपाग भागे, वातरथी कापे
 ७ काळ-कुम्भीमा पकाये ८ महाकाळ-सिंहादिकनु रूप धरीने खाय
 ९ अस्ति-हाथ, पग, जाघ, घाहु, शिर तेमज अगोपांगने छेदे १०
 अस्तिपत्र धनु-कान, नाक, हाठ, पग विंगरे कापे, दात पाडे, माघ छेदे
 ११ कुभ-कुभीमा नारकीओने पक्षाये लाहीमा पक्षाथीने पळी घात करे-
 कापे घळी अग्निमा पण पकाये १२ पालु-नारकीओने अत्यंत उष्ण रेतीमा
 फेंकी चणानी जेम शोक घळी आकाशमा उछाळीने पछाडे १३ घेतरणी-जेमा
 मास, रक्त, केश, हाडका छे अने तपायळा सीसाना उष्ण रस जेवु पाणी छे
 तेथी घेतरणी नदीमा डुवाडे, तेमा स्नान कराये १४ खरस्वर-करवतथी कापे,
 शांघळी नामना धूश ऊपर चढाया तेना मदायटकद्वारा वेदना पमाडे अने पद्र
 रमो १५ महाघाव-मय पामीने नासी सता नारकीआने घेरो घाळीने रोके, तेने
 तर्जना करी घुवु कट पमाडे

आषा प्रकारनु रौद्र स्वप्न निहाळी पुष्पचूला राणी भय पामती भागी उठी
 तेणे तरत ज पुष्पचूलने स्वप्ननी वात करी पुष्पचूले शांति निमित्ते धार्मिक कार्यों

કરાબ્યા દેવે તો નિરતર તેને નારકીના ભયકર દુઃખ દેખાડ્યા શરૂ રાત્ર્યા પટલે પકદા રાજાપ સય ધમના આચાર્યાને વાલાધીને નારકીનું સ્વરૂપ પૂછ્યુ કોઈકે કહ્યું-ગર્ભાવાસ જેવું નારકીનું દુઃખ છે, કોઈપ દારિદ્ર્ય જેવું તો કોઈપ પરતપ્રતા જેવું કહ્યુ આ પ્રમાણે વિધવિધ અભિપ્રાયો દર્શાવ્યા પરંતુ રાણીપ તે સર્વે દેખીકત સામઝી પોતાનું મુખ મચકાઢ્યુ-પોતાનો આત્મસતોષ દર્શાવ્યો નહીં યાદ અર્ણિકાપુત્ર આચાર્યને નારકીનું સ્વરૂપ પૂછતા તેમણે જાણાવ્યુ કે-સાતે નરકને વિષે ક્ષેત્રવેદના તેમજ પ્રહરણ વેદના વિના શરીરથી થયેલી અ-યો-યકૃત વેદના છે પ્રહરણકૃત વેદના તો પહેલી પાચ નરકમા જ છે પહેલી ત્રણ નરકને વિષે પરધામીકૃત, પ્રહરણકૃત, અન્યો-યકૃત અને ક્ષેત્રકૃત વેદના છે ચોથી તથા પાચમી નરકને વિષે પ્રહરણકૃત, અ-યો-યકૃત અને ક્ષેત્રકૃત વેદના છે તેમ જ છઠ્ઠી તથા સાતમી નરકમા અન્યોન્યકૃત અને ક્ષેત્રકૃત વેદના છે પહેલી નરકમા જઘન્ય દસ હજાર ઘર્ષની અને ઉત્કૃષ્ટી પક સાગરોપમની, ઘીઝીમા જઘન્ય પક સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી ત્રણ સાગરોપમની, ઘીઝીમા જઘન્ય ત્રણ સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી સાત સાગરોપમની, ઘોથીમા જઘન્ય સાત સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી દશ સાગરોપમની, પાષમીમા જઘન્ય દસ સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી સત્તર સાગરોપમની, છઠ્ઠીમા જઘન્ય સત્તર સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી ચાવોસ સાગરોપમની તેમજ સાતમી નરકે ઘાથીસ સાગરોપમની અને ઉત્કૃષ્ટી તેત્રોસ સાગરોપમની સ્થિતિ છે આ ઉપરાંત પરમાધામી વિનેરેનું ઘણન પણ યથાસ્થિત ઘણવી વતાવ્યુ

ગુરુને નરક સયધી આતુ સુદર ન યથાસ્થિત કથન સામઝી રાજાપ કહ્યુ છે-“ શુ આપે પણ સ્વપ્રમા નરક નાઈ છે ?” આચાર્યે કહ્યુ-“ મેં સ્વપ્ર જોયુ નથી, ઘીઝીનેશ્વર ભગવતના આગમમાધિત જ્ઞાતથી નરકાદિ સ્વરૂપ યથાર્થ સમજાય છે ” યાદ પુષ્પપૂલાપ પૂછ્યુ-“ હે ભગવત્! કયા કમથી નરકગતિ પમાય ?” ત્યારે અર્ણિકા પુત્ર આચાર્યે કહ્યુ-“ મહારમથી, મહાપરિપ્રહથી, ગુરુની નિંદા કરવાથી, પર્વેન્દ્રિય જીવના ઘાતથી, મામના આહાર તેમજ રૌદ્ર ધ્યાન કરવાથી સીધ નરકમા જાય છે ”

હવે દેવે પુષ્પપૂલાને દેવલોકનું સ્વરૂપ દેખાડ્યા માઢ્યુ મનિમય વિમાનોની શોભાયમાન શ્રેણિથી, શ્રાવ્યા, કલ્પવૃક્ષાનો સમૂહ વિનેરે દર્શાવ્યા ઘલી કાનમા રત્નના કુડલઘાઢા, મસ્તક પર મુકુટઘાઢા કટમા હીરાના હારઘાઢા, અતિશય કાતિઘાઢા, સય દિશાઓને પ્રકાશિત કરતા, સદા સુશોભિત ઘણ સહિત, નિર્નિમેષ નેત્રઘાઢા, ન કરમાય નેથી પુષ્પોનો માઢા પહેરેલા, દેવોઓના પરિવાર સાથે વિધવિધ પ્રકારની લીલા-ત્રીઢા કરતા, વિધવિધ ધ્વગીતનો લાભ લેનારા, જલ ધીઢા કરનારા-આ પ્રમાણે વિવિધ ત્રિપયસુધો ભોગવતા દેવોને પણ તેણે સ્વપ્નમા દ્રશ્યમાન કર્યા આતુ સ્થાન જાઈ પુષ્પપૂલા જાગી ડટી અને પૂર્વનો માપક રાજાને અજાણતા તેણે સય દર્શનના પઢિતોને ઘોલાધી પુન ત સયધી પ્રશ્ન કર્યો, ત્યારે કેટલાકે કહ્યુ કે-મિષ્ટાન્ન આહાર કરથી તે સ્વર્ગસુખ મમાન છે, કેટલાકે ઉત્તમ પટકુલાકિનુ પરિધાન, કેટલાકે ઉત્તમ આસન કે ઘાઢામા ઘેસતું ત્યાદિ

साक्षात्कार मुखोने स्वर्गसुखनी उपमा आपी आ सामळी राणीप वहुं-के "आ सर्व पढिता मिथ्या छे, 'याद अणिकापुत्र आचार्यने पृछता तेओप राणीप स्वप्नमां जे प्रमाणे जोयु हंतुं ते अ प्रमाणे मय हवीकत जणाची पटले राणी अतीव प्रसन्न था याद राणीप देवलोकनी भ्रुद्धि अने तेनी प्राप्ति मयंधी प्रभ्र करता अणिकापुत्रे वहुं थ-"पहेला सौधर्म देवलोकमां वप्रीश लाख विमान छे, धीजा इशानमां अट्टा धीस लाख, वीजा सनलकुमारमा वार लाख, चौथा माहेंद्रमां आठ लाख, पाचमा वद देवलोकमा चार लाख, छट्टा छातकमा पचाम हजार, सातमा महाशुक्रमां चालीश हजार, आठमा सहचारमां छ हजार, नवमा आनत अन दशमा प्राणत वसेमा चारसो अगियारमा आरण अन वारमा अच्युत प वनेमां व्रणसो विमान छे सम्पद प्रकारे आराधेला वार व्रतरूप धायकधर्म अने पांच महाव्रतरूप साधुधमना पाळनची स्वर्गसुखनी प्राप्ति थाय छे

आ प्रमाणे वृत्तात सामळी राणी पुष्पचूला प्रतियोध पामो पटले तेजे स्व-स्वामी पुष्पचूल पोसे दीक्षा त्रपावथा माटे विवसि करी त्यारे तेजे वहुं के-"सो तु दीक्षा लेश तो तारो विषाग हु क्षणमात्र पण सहन करी शकीश नहीं जो तूं दीक्षा स्वीकारीने आ ज नगरमा रद्द ता हु तने आशा आपुं" राजानुं आ पचन अगीकार करी तेजे दीक्षा लीधी अन घेंतालीश दाय रहित आहार व्रदण करवा लागी तेमज शुद्ध व्रण योगची निर्दोष संयम पालवा लागी

अणिकापुत्र आचार्य हजे वृद्धावस्थाना शिसरे पहोची गया हता पथामा तेमजे ज्ञानद्वारा माण्युं के "महाभयकर दुवाळ पदत्रो" तरत ज तमजे पोतानी अशक्ति छतां समप्र शिष्यसमूहने देशातर माकलाची दीधी पुष्पचूला तेमने निरतर शुद्ध आहार आणी आपती गुरुनी उत्तम प्रकारनी निरतरनी पैयावचने कारणे तेने वैचळज्ञान उत्पन्न वयु छता पण तेण गुरुनी सेवा त्यनी नहीं वैचळज्ञान उत्पन्न वयु छे पम छन्नस्थ न जाणे त्या सुधी वैचलीय शुद्ध-आहार-पाणी लाधी आपी विनयादि करवुं पची आगमाता छे साप्यो पुष्पचूला पण आ आज्ञाने अनुसररी आहारादि लाधी आपती

पकदा मुशळधार धरसाद वरंती हतो छता पण पुष्पचूला साप्यीय आहार आणी आप्यो त्यारे अणिकापुत्रे तेमने वहुं के-"हे श्रुतज्ञाने ! धरसाद धरमथा छतां तमे केम आहार आप्यो?" तेणीय वहुं-"उया ज्यां अचित्त अप्वाय (पाणी) हतु त्यांची यत्नपूर्वक हु आवी हूं" गुरुप पुन पूछु- "तें अचित्त प्रदेश कयाची आप्यो?" जयावमां तेणीय वहुं-"आपना प्रसादची" गुरुप वळो पूछु-"शु तमने ज्ञान वयु छे" साप्यीय वहुं-"हा, अप्रतिवाती (वैचळज्ञान) वयुं छे" आ वचन सामळी गुरुप शीघ्र ऊभा वरं, मिथ्याबुद्धत आप्यु अने आत्मनिंदा करता पहेवा लाग्या के-"मै वैचळीनी आज्ञातना करी" याद साप्यीने तेमजे पूछुं के-"हु सिद्धि पामीश के नहीं?" माप्यीय वहुं-"धीरज राखी, आपने गया नदी

ઉત્તરતા જ જ્ઞાન-પ્રાપ્તિ થશે" યાદ આચાર્ય ઘણા લોકોની સાથે ગંગા નદી પાર કરવા નાચમા ઘેટા જે જે સ્થલે તેઓ ઘેસવા જાય છે ત્યાં નાચ નીચે બેસી જવા લાગ્યું. લોકો દુઘયા લાગ્યા પટલે લોકોપ તેમને ઉઘડીને પાળીમા નાચી સીધા તેમની કુર્માંગી પૂર્વભયની છી જે મૃત્યુ પામીને વ્યતરી થઈ હતી તેણે જ આ સ્થલ ઝુમ્યું થયું હતું. પાળીમા પદતા જ તે વ્યતરોપ તેમને શૂલીમાં પરાવી છીધા. તેમના શરીરમાથી દધિરની ધારા ઘહેવા લાગી પોતાને અનદ્ય ઘેદના થતો હતો તેને લક્ષમા ન લેતા તેઓ વિચારવા લાગ્યા કે-"અહીં મારા દધિરથી અપ્કાયના જીવોની ધિરાધના થશે હુ કયો મદમાનો છું" આ પ્રમાણે પચાસાપ ને આત્મનિદ્ધા કરવાપુવક તેઓ ક્ષપકથ્રેણી પર આરુદ્ધ થયા અને સર્થ કમ ક્ષય પામતા કેવલજ્ઞાન થયું આયુષ પૂર્ણ થતા તેઓ તરત જ અતજ્ઞ કેવલ્લી થઈ મોક્ષે ગયા. દેવોપ આવી તેમનો કેવલજ્ઞાન મહોત્સવ થયો.

આ ઘવાનો સારાશ પ થયો કે-કારણે-અપચાકમાર્ગે સાધ્વીપ આળી આવેલ આદાર કરવો ઉચિત છે, પરંતુ પોતાનો સગવડનો યાતર કારણ ધિના સાધ્વીપ લાધી આવેલ આદાર છે તો તેને પાસાધી જાળવો ઘલ્લી સાધુ સાધ્વી સાથે મમાપણ ન કરે તેને જ ગચ્છ જાળવો, તે મધધી ગાથા વદ છે કે-

જત્ય ય અજ્ઞાહિ સમ, થેરા વિ ન ઉહ્લવતિ ગયદસણા ।

ન ય જ્ઞાયન્તિ ત્થીણ, અગોવગાઈ ત ગચ્છમ્ ॥ ૬૨ ॥

[યત્ર ચાર્યાભિઃ સમ, સ્થધિરા અપિ નોહ્લપન્તિ ગતદશનાઃ ।

ન ચ ધ્યાયન્તિ સ્ત્રીણા-મહૂગોપાદ્ગાનિ મ ગચ્છઃ ॥ ૬૨ ॥]

ગાથાર્થ-વરી જે ગચ્છમાં યુવાન તો શુ પળ જેમના ઢાલ પડી ગયા છે એવા શૂદ્ર મુનિજનો પણ સાધ્વીઓની સાથે નિષ્કારણ વાર્તાલાપ કરતા નથી તેમજ સ્ત્રીઓના અગોપાંગને સરાગ દષ્ટિથી જોતા નથી તે જ ગચ્છ ધાસ્તવિક છે.

વિવેચન-ગાથાર્થ સ્પષ્ટ છે અગા આઠ છે-બે મુખા, બે સાયલ, પક પોટ, પક મરતક, પક હૃદય અને પક ડદર (પેટ) કાન, આંધ, નાસિકા, આગઝીઓ પ્રમુખ ડપાગો ઘહેવાય છે સુગચ્છયામી મોક્ષાર્થ મુનિજન સાધ્વી સાથે સમાવણ ન કરે તેમ તેના અગાપાગનુ સ્મરણ પણ ન કરે સ્ત્રીઓના સ્મરણથી ધિત્ત ધ્યાશુલ્લ થન છ અને સ્વધર્મ કે સ્વાધ્યાયમા સ્થિર રહી શકાતુ નથી આ જ સ્વધર્મા ધિરોપ સાયચેતી રાજવા શાહકાર કરમાય છે કે-

વજ્જેહ અપ્પમત્તા !, અજ્ઞાસંસગિ અગ્ગિવિસસરિસી ।

અજ્ઞાણુચરો સાહ, લહહ અકિત્તિં સુ અચિરેણ ॥ ૬૩ ॥

[वर्जपताप्रमत्ता !, आर्षासंसर्गाः अग्निविषसदृशीः ।

आर्यानुचर साधु-लभतेऽकीर्तिं खु अचिरेण ॥ ६३ ॥]

गाथार्थ—अरे अप्रमादी मुनिवरो ! तमे अग्नि अने विष(क्षेत्र)नी जेवी अनर्थकारी साध्वीओनो ससर्ग त्यजी घो, कारण के साध्वीने अनुसरनारो माधु थोडा ज समयमा अवश्य सर्वत्र अपकीर्ति पावे छे.

विवेचन—अप्रमादी मुनिओने पण साध्वी-मंगनो निषेध कयों छे तो प्रमादी साधुओनी ता बात ज शा माटे करवी ? तेने पण सपूणतया निषेध समजो ज लखो जोरूप जेम अग्नि पोताने अने पासै रहैनारने घाले छे तेम साध्वी-ससर्ग उभयना चारित्र्ये दग्ध करे छ क्षेत्रनु वदापि पाररु करवामा आषट्ठु नथी, कारण के तेना स्वभाव न मृत्यु पमाइयानो छे तेम खो-ससर्गनो क्षीर्य दृष्टियो विचार करीने ज शास्त्रवारोप निषेध कयों छे यळी खीने घाघ अने सर्पनो पण उपमा आपवामा आधी छे 'तदुलघैचारिष्य प्रकीर्णवमा' कथु ते क-“ जाओ चिय इमाओ इत्थियाओ अणेगेहिं कइवरसहस्सेहिं विविहपास पडिबद्धेहिं कामरागमोहेहिं वन्धियाओ नि एरिसाओ त जहा-पगइ विसमाओ, पियरूसणाओ, पिययणरहुरीओ, कइअवपेमगिस्तिहीओ, अवराहसहस्सध-रणीओ, प्रमनो रोगस्स असलिलप्पलावो समुद्धरओ ॥” आ पाठयो रीने बाणु विशयणो आपवामा आग्या छे—१ विषम-कोइने खयर ७ पडे तेवा स्वभाववाळी, २ मनोहर दसणावाळी-राप, मोध करे तो पण भली लाग तवी, ३ मिष्ट घघननी घेल, ४ वृधिम प्रेमनो नदी, ५ हनारा अपराधोनी भूमि, ६ रोगोना कारणभूत, ७ घळनो नाश करगारी ८ पुरपानो विनाश करनारी होयाथी खाटकी सदश, ९ रज्जानो नाश करनार, १० अविनयनो आघास, ११ कप टनो खान, १२ घेरनु निमित्त, १३ शाकनु स्थान, १४ अमर्षदानो आग्रम, १५ रोगनु घर, १६ दुष्ट चारित्री, १७ मोहादिकती माता, १८ ज्ञानथी घळाधनारी, १९ शीर्गना नाश करनारी, २० धममा विघ्नकारी, २१ साधुओनी शत्रु, २२ आचारशोळ प्राणिओने कृषित करनार, २३ कर्मरूपी रक्षना घगोधा समान, २४ मोक्षमन्त्रामा जनारने रावघा माटे पाटिया समान, २५ दारिद्र्यनु स्थान, २६ सप समान अत्यन्त झेरवाळी, २७ कामदेवो पयश, २८ मिह जेवी दुष्ट हृदयवाळा, २९ घासथी घाच्छादित कृषो जेम मालूम ७ पडे तम अप्रमद आशयवाळी, ३० कपटीनो माफक सेंकडा यधनामा धाधनारी, ३१ वाचमा पडेल मतिनिप ग्रहण न यइ शक्ये तेम अपाद्य मानसिक विचारवाळी, ३२ यळतरीया स्वभाववाळी, ३३ पर्यतना भागनी पडे अनेक स्थले विचरनारा

चित्तवाळी, ३४ छोटा हृदयवाळी, ३५ कृष्ण सर्पनी माफक अविश्वसनीय, ३६ सप्याना रंग जेथी क्षणजीवी प्रीतिवाळी, ३७ समुद्रना तरंग जेथी च्यवळ स्वभाववाळी, ३८ मत्स्यनी माफक शुभ छळवाळी, ३९ बानरनी माफक चपळ चित्तवाळी, ४० मृत्युनी माफक विशेषता रहित, ४१ यमराजनी माफक निष्कृण, ४२ घरणदेवनी जेम यत्ने हस्तमा पाशवाळी, ४३ नदीनी माफक अधोगमन करनारी, ४४ कृष्ण जेरी, ४५ नरकनी जेरी शासदायक, ४६ गधेदाना जेम दुष्ट भाषारवाळी, ४७ दुष्ट अश्वनी पेठे ह्मनीय, ४८ दुष्ट सर्पनी माफक अस्थिर अत करणवाळी, ४९ अधकारमा जेम प्रवेशी न शकाय तेम न प्रयश करी शकाय-आणी न शकाय तेका विघारवाळी, ५० विपवेळीनी माफक अस्वारनीय, ५१ ग्राह नामना मत्स्यवाळी वायमा प्रवेश न करी शकाय तेम अमाह्य विचारवाळा, ५२ स्थलभ्रष्ट राजानी जेम अमशसनीय, ५३ विपावना फळनी जेम मधुर पण परिणामे दुःख दायक, ५४ जेम खाली मुठ्ठी वाळकने माहित करे तम लोभ पमाहनारी, ५५ मासनी पेडीनी माफक उपग्रह बनारी, ५६ सज्जता प्रसालनी माफक उप स्वभाववाळी, ५७ हुष्कर रीत रक्षणीय, ५८ घणी विखवाद करारी, ५९ युगच्छा उपजावारी, ६० छात्रु चालनारी, ६१ अगभोर, ६२ अधदनीय, ६३ अस्थिर, ६४-६५ दुःखपूवक रथाय तेथी तमज रक्षण कराय तशी, ६६ भ्रमाता कारक, ६७ महाक्क-कठोर, ६८ वृष्ट घेर राखनारी, ६९ रूप तथा सौभाग्यने अगे उन्मत्त, ७० सर्पनी माफक चक्रगतिवाळी, ७१ अटवाना माफक विषम माग वाळी, ७२ सज्जन तथा मित्रमा भेद पढावनारी, ७३ परदोषप्रकाशक, ७४ कृतघ्नी, ७५ वळने शोधनारी तथा छत्रा जोनारी, ७६ पकातमा यमराज सरता, ७७ च्यवळ, ७८ जातिभ्रष्ट करायनार, ७९ क्षणमा राजी ने क्षणमा रावित, ८० विपत्तिनु स्थान, ८१ पुरुषने माटे दोरटा विगानो गळ्याफासो, ८२ वाष्ट विगानो अटवी जेथी, ८३ वैतरणी नदा जेथी, ८४ अपुष व्याधि, ८५ नित्यनु रदन, ८६ अदृश्य उपसंग, ८७ क्षणमात्र रति-आनन्दने उपजावनारी, ८८ चित्तगा भ्रम करायनारी, ८९ सव प्रकारना दाह स्वरूप, ९० कामने उत्पन्न करायनारी, ९१ चक्र जेथी तीक्ष्ण अग्नि सदृश, ९२ लळ रहित समुद्रना वाघ जेवा भयप्रद विगरे विगरे

घटलाक छोवाचक शब्दाना अथ पण जाणया जेया दाद अत्रे निर्देश्यो छ-
 १ नारी=न+अरि=काम, भोग अने स्नेहरानी पुरुषने वध, वधन विगरे वध पमाडे तथी तेथी छी पुरुषने माटे अरि घटल शत्रु सदृश छे २ महिला=शिव्य विगरे अनेक प्रकारनी कलाओद्वारा पुरुषोने मोह उपजावे ३ प्रमदा=पुरुषने मशामत्त करे ४ महिलिया=अत्यंत कष्ट उत्पन्न करे ५ रामा=दावभावद्वारा पुरुषोने रमकडानी माफक चषेष्ट रमाडे ६ अगनी=प्राणियाने पातानु अग वेलाडी अपुराग उपजाव, ७ उलनी=छीने अर्थे युद्ध करे, मुखे मरे, तडक

गुरु निमर्षना करवायी ते त्यांची वाढवा गयो अने छी रहित एकांत स्थाननी सोव
 करतो एक नदीने घामे किनारे जइ आतावना लेवा लाग्यो तेने कोर्दे पण प्रकार गुरु-कथन मिष्ट्या
 कखु ह्यु तेनी तपश्चर्चा तीव्र हती तेना सप्त तपना प्रभावधी नदीनो प्रवाह, तेनी तरफ बहेता
 हतो तेने बदेले बीजे दिशामां बहेवा लाग्यो एतले लोकोए तेनी ' कुलबालुक् ' एव,
 नामनी प्रसिद्धि करी

देव-प्रभावधी त्रैलोक्य महाराजने दिव्यकुंडल, अडार सरनो हार, दिव्य वस्त्रो
 अने सेचनक हस्तीनी प्राप्ति यथेक ते तेमध्ये पोताना पुत्र हज्ज-विहज्जने अर्पण करेल कुणिकनी
 पत्नी पदावती हमेशा तेना मागणी कया करती त्रैलोक्यना मृत्यु बाद कुणिके हज्ज-विहज्ज पाछे तेनी
 मागणी करी कुणिक सबसत्ताधीरा हतो एतले हज्ज-विहज्ज पोताना मातामह चेटक(निकाराजा)ना
 आश्रये चाल्या गया कुणिके तेआने सोयी देवा कष्टवराभ्यु चेटक महाराजाए शरणागत दोहित्रोने
 सोपवावतो इकार कर्षो कुणिक विशाला नगरी पर हज्जो कर्षो, अने बाहु निपुल धैर्यसमूह एकत्र
 बयो धेने महारथा अने समर्थ राजवी होइने एकजाणी गोज्या जाय तेवा न हता चेटक
 महाराजाने देवाए असोष बाण झाले, के जेना प्रहारधी अवश्य मृत्यु पाय ज तेमने हमेशा
 एक ज बाण मूकवानी प्रतिष्ठा हती शरणातना दश दिवसना युद्धमां हमेशाना एक ए प्रमाणे
 चेटक महाराजाए कुणिकना काळ, महाकाळ बिगेरे दश भाइषोने हणी नाख्या भा कदण
 बनावधी शोकप्रस्त बनी कुणिके अट्टमतपद्वारा सोधमें द्र अने चमरेद्रु आराधन कर्षु तेओए
 आवी कष्ट के-चेटक महाराजा जैन होवाधी अमारा साधर्मी छे, अने तेमने मारी शक्य
 नहीं परन्तु तमारा बचावने मोटे वज्रमय कवच करछु, आ प्रमाणे कहीने तेने शिलाकटक
 अने रथमूलाळ आप्या, तेना प्रभाव ए हतो के शधुने यमां एक कांठरी नाख्यो होय तो ते माटां
 शिला जेवो बहेने अने एक काठो क्षत्ररूप बनाने सहार करती तेना आवा प्रभावधी जेवा महाराजाना
 बणा सुभटो मरी गया. चेदा महाराजाए जति युद्धमां आवा कुणिक ऊर बाय छोड्यु पण ते
 वज्रमय कवचने कारणे निष्फळ गयु बीजे दिवसे पण तेमज ययु एअं प्रीजे दिवसे तेमणे
 विशाळा नगरीना दरवाजा बंद कराव्या

विशाळा नगरानां गन् कल्पे करवो ते अत्यंत दुष्कर कार्य ह्य कुणिके घेरो
 नाख्यो भार बय सुधी घेरो घाल्यो छतां परिणाममा शून्य कुणिक गहन विचारमां
 पडी गया तपासने अते अणायु के-विशाळा नगरीमां जे श्रीमुनिमुननस्वामीनो स्वरूप छे
 तेना प्रभावधी विशाळानु पतन बद्ध गया, जो ते स्तूपने जइमूलधी खोदी काठवामां आवे
 तो ज विशाळानु पतन थाय पण आ कार्य कोण करी शके ? लोकोनी धरानो गेरलाभ से
 तेषो कोई साधुपुरुष होय तो ज आ कार्य वनी शके, पण समरभूमि पर साधु काववा
 कवाथा ? तेणे पोताना चरपुडकोने चारे दिशामां तपास करवा मोकल्या तपासने अते तेने
 कुलबालुक् मुनिनी बातमी मळी तेने पतित करवा अने कोइ पण हिंसाचे पोगानी पाछे काववा पोतानी
 चतुर मार्गाधिक्य नामनी गणिकाने कष्ट

मागधिक्य पोताना सुरकेल कार्यधी अजाणी नहोती. तेणे साधुने पाशमां पकडवा आधिकानो
 स्तंभ पक्यो अने जे पकळे कुलबालुक्मुनि आतावना कई रक्षा हता त्या गह, मुनिने बदन

मुनि पतित यया वेदलाय पुदय पण दुर्मुणी होय छे, तेथी माध्वीय पण तेघायी साधचेत रद्देयु आ सधधमा +मणिरथनुं हटात जाणया योग्य छे आ

करी कष्टु के-हे मुनिवय । स्थाने स्थाने जैयो तथा मुनिओने वदन करीने मारे भोजन लवानो नियम छे सो आप कृपा करी, निर्दोष आहार-पाणी स्वीकारी मने हृताप्य करी कुलवालुक मुनिए तेनी विनति माय राखी आहार ग्रहण कर्यो चतुरार्थीया मागधिकाए मोदकना आहारमा नेपाळाना चूर्णनी नानी नानी गोळीओ मिश्रित करी दीधी हती तेथी मुनिने ते आरोगनां प्रतिघार(क्षात्र)नो व्याधि उत्पन्न थयो

मागधिकानी युक्ति बराबर सफल थई तेणे अन्य गणिकाओद्वारा कुलवालुक मुनिनी सेवा-शुभूषा सह कदाची मुनि पण मानाना व्याधिधी अत्यंत पीडाता हता ते आ गणिकाओना उपचारधी प्रमोद् अनुभववा लाग्या प्रतिदिनना आ व्यसयधी कुलवालुक मुनि चारित्रधी भ्रष्ट थया पछी तो त कुणिक पासे गया अने विशाळामां कपटधी स्तूप पण खोदाणी नखाओयो विशाळानु पतन थई कुलवालुक मुनि पण दुर्गतिगामी बन्या आ संधे विशेष शृतांत जाणवानी इच्छा वाळाए उपदेशप्रासाद् प्रथना प्रथम स्वभर्तु चौदसुं व्याख्यान वांचयु

+ सुदर्शनपुर नामना नगरमां मणिरथ राजवी हतो तने युगबाहु नामनो लुपु बधु हतो ते युवराजने रूपमां रमा सरस्वी सौन्दर्यवती मदनरेखा नामनी स्त्री हती तेना मत्स्यंत रूपगधि-धी मोहित थयेल राजाए मनमां विचार्युं के-“आ मदनरेखाने मारे कोई पण प्रकारे ग्रहण करवी तेना सिवायनो मारो ज-म अने राज्यक्षयधी वृथा छे” तेणे मदनरेखाने पोताना पाशमां फसाववा माटे एक विचक्षण दाधीद्वारा उत्तम तांबूल,बजाभरण, पुष्प विगेरे मोदकाल्या मदन-रेखा राजानो भासाय समझी शकी नहीं तेणीए राजानो “प्रसाद” समझी ते स्वीकारी लीपु थादा दिवस बाद राजाए ते दाधीद्वारा पोतानी मदनानुर स्थिति कहेवरावी दाधीना बन्न खेष कटोर वचन सामळी तेणीए कष्टु के-“गणिका प्रमुख स्त्रीओना बंधुजन पण भोग माटे तेओनी पासे जवा समर्थ थता नथी,तो तारा राजाने सुन्दर अत पुर छतां ते मूढ नारकी भ्रपावनार पर स्त्रीमां केम राचे छे ? राजाए तो परस्त्रीनी कधी पण इच्छा न करवी, केमके विधने विधे लोको तेनुं ज अनुकरण करे छे जो कदाच राजा मारा पर ब्यारकार कररो तो हु माह शरीर भाष थाने बदले मारा प्राण ज आपीरा ’ दाधीए आ सर्व हकीकत राजाने कही राजा विशेष कामा मुर थयो, परन्तु युगबाहुनी ह्यतिथीं ते कई करी शकवा समर्थ नहोतो एटले त तेने हणवाना उपायो शोभवा लाग्यो

एकदा युगबाहु मदनरेखा साथे क्रीडा करवा उद्यानमां गयेल जळझीडा करी रात्रिना समये ते कदलीपृहमां सुतो एवामां मणिरथ पण युगबाहुने हणवानी मुद्रिधी खड्ग कई लो आन्यो युगबाहु साथे कृत्रिम वार्तालाप करी, प्रसंग साथी सेना प्रये तेणे लडगनो प्रहार कर्यो युगबाहु पायल थई तीने पडयो मदनरेखाना हाहाकारधी पासेना मुमटो दोडी आन्या,पण युगबाहुए कष्टु के-भरे मुमटो । मारा सहीदरने हणशो नहीं तेना कई दोष नथी, माया पूर्व कर्मनुं ज आ परिणाम छे मणिरथ पण पोतानु कार्य सिद्ध थयु जाणी शर्षित थई थरे आन्यो त्यां तेने अक-रमाद् सर्व-दध थयो, कष्टु छे के-महयन्त उग्र पुन्य क पापनु पळ आ लोकने विधे ज प्रण

हकीकतना यथायमा पासत्यादिक कोई कहे के-भावा दोपो तो जे अज्ञानो होय तन लागे, परतु बहुधृत होय, जेने ज्ञान परिणमी गयु होय तेने दोषोत्पत्ति नयी, ता तेने ज्ञयाव आपता प्रथकार कहे छे के-

थेरस्त तवस्सिस्त व, बहुस्सुअस्त व पमाणमूयस्त ।

अजासंसगीए, जणजंपणय हविज्जाहि ॥ ६४ ॥

किं पुण तरुणो अबहुस्सुओ अ, न य वि हु विगिट्टवचरणो ।

अजासंसगीए जणजंपणयं न पाविज्जा ॥ ६५ ॥

माघ, प्रण पभ, त्रण दिवप्र के त्रण महोरमा ज मळे छे मणिरय मृत्यु पामी चोधी नरके मषो

युगबाहुने घायल थयेः छामळी तेनो पुत्र चद्रमशा पण ह्यां आव्यो तेणे तथा मदन रेखाए तेने शास्त्रन भाष्यु अतसमयनी धारापना करावी एटले शुभ ध्यानपूर्वक मृत्यु पामी युगबाहु प्रशारेवलोकरमा देव थयो मदनरेखाए विचार्यु के हवे मणिरय मने छोदरो नहीं, माट ग्रत रीते ते उद्यानमाधी ज छटकी गई ते समये ते समयमा हती रयाधी कोई महादधीमा जतां पुत्र-प्रसव थयो तेने रत्नकमलमां लपेटे, मरु नीचे मूळी सरोवरमां जता जळहन्तीए तेने भाकाशमां वद्धाळी कोई विद्याधरे तेने पकडी लीधी ते पण तेना रूपधी मोहित थयो छेवने नदीभरद्वीपे जता विद्यापर प्रतिबोध पाप्मो मदनरेखाए दीक्षा लीधी प्रथम थयेल पुत्रने पद्यथ राजा ह्द गयो तेने नमि एवु नाम राक्षु पद्यथे दीक्षा लेता नमि राजवी थयो तेना प्रतापधी सर्व राजाए तेने वरा थया एकदा तेनो हस्ती आलानस्तम उखेनी नाखाने नाडा तेने चद्रयशाए कञ्जे करी सुदर्शनपुरमां राख्यो नमिए ते सोपी देवा कहेवराम्यु चन्द्रमशाए न मानता थने हवे अत्यय युद्ध मढायु भा वातनी राखी सुमता (मदनरेखा) ने अबर मळना ते युद्धमेशान पर भावी थने थने भार्दओने समजाव्या छेवटे थने प्रतिबोध पाप्म्या नमिने राज्य सोपी चन्द्रमशाए समय लीधु भा रीते नमि विशाल राज्यनो स्वामी बयो तेने एक दिनस दाहज्वर थयो तेना उपस मन निमित्ते तेनी राणीओ बंदन घसका गयी वलयनो अ्वनि अत्यत थरा लाग्यो, ते ककरा जणतां तेणे तेनो निवेव कराव्यो छेवटे राणीओना हस्तमां सौभाग्यसूचक एक ज ककण रहेरा दीधु, एटले अ्वनि थथ थया नेशमां तेणे पुन प्रथ्र कर्यो-शु राणीओ बंदन पसती नथी जवावमां मत्रीए कण्यु के-थथे छे पर-तु एक ज उखय हस्तमां होवापी अवाज थनो नथी नमि राजवी भ्रा कथन सांभळी विचारथा लाग्या के-एकमां ज शान्ति छे थनेकरमां उपाधि छे ओ हु व्याधिमुक्त थरेश वा भा सर्व उपाधिनां त्याग करी दीक्षा ल्दस भाव्ययोगे आवी विचार करतां ज तेमने ऊंठ आवी गई थने थयारे जागृत थया थयारे व्याधि नाश पाप्मो हुता तेमने तरत ज समय स्वीदायु देवोए तमने रजोहरण व्याप्यु, थने तेओ नमि राजधिं तरीके प्रीति पाप्म्या चार प्रत्येकजुओमां तेमनो नंबर प्रथम छे वा सबधी विशेष हुतांत जाणवाना एथके भरहेसरयाहुयली शक्ति भाषांतरमां 'मदनरेखानी कथा' तेमज प्रत्येकसुद्ध चरित्र वाचवुं

[स्थविरस्य तपस्विनो वा, बहुश्रुतस्य वा प्रमाणभूतस्य ।

आर्याससर्गा, जनवचनीयता भवेत् ॥ ६४ ॥

किं पुनस्तरुणोऽबहुश्रुतश्च, न चापि ह विकुप्यतपश्चरणः ।

आर्याससर्गा, जनवचनीयता न प्राप्नुयात् ॥ ६५ ॥]

गाथार्थ—शुद्ध, तपस्वी, बहुश्रुत अने सर्ग जनने मान्य मुनिराजने साध्वीनो ससर्ग लोकनिदानो हेतु थाय छे तो पछी जे युवान, आगमबोध विनाना, विकृष्ट (अहम उपरात) तप नहीं करनारा एवा मुनि लोकनिदाने पात्र केम न थाय ?

विवेचन—विधविध प्रकारनी उग्र तपस्या करनार, आगमना हाता अने पोताना चारित्र-पालनधी तेमज ध्याख्यातशैली आदि कुशलताधी बहुमानने योग्य, पूर्य एवा साधु पण जो साध्वी साथे परिधय राखे, तेनो आणेजो आहार चापरे तो लोको निदा करे छे ते-तेओने परस्पर मेळ होबाधी कईक हरी, स्नेहना कारण बिना कोई सवध धरावे नहीं आ प्रमाणे कुशकाता यमजमा पडी लोको कमधध करे छे अने साधुओ तेमा निमित्तभूत घने छे साध्वीसगधी आगमज्ञाता अने दीर्घपर्यायी साधु जो निदाने पात्र धनी शकता होय तो तरण अने भूतन साधुनी तो घात ज शा माटे करवी ? आ सयधी विशेष धनन जणायता कहे छे के—

जइवि सय थिरचित्तो, तहवि ससगिलद्धपसराए ।

अग्निसमीवे व धयं, विलिज्ज चित्त खु अजाए ॥ ६६ ॥

[यद्यपि स्वय स्थिरचित्तस्तथापि ससर्गा लब्धप्रसरया ।

अग्निसमीपे इव घृत, विलीयते चित्त खु आर्यायाः ॥ ६६ ॥]

गाथार्थ—कदाच साधु दृढ अतःकरणवालो होय तो पण साध्वीनो ससर्ग वधवाधी, अग्नि समीपे जेम घी ओगळी जाय तेम तेमजु चित्त जरु डगी जाय.

विवेचन—साध्वी साधु पासे बारबार आये-जाय के साधु साध्वी पासे बारबार आये-जाय ह्यारे परस्पर समापण धधे, एक बीज्ञाना अवयवो जोवानो प्रसंग प्राप्त थाय अने उभयमाधी कोई पण दृढ मनबलवाळा होय तो इखलना पामधानो प्रसंग उपस्थित थाय शास्त्रकारोप सर्व प्रतोमा ब्रह्मवतन सधधेष्ट कहु छे तेनु कारण पण पज छे के अग्नि समीपे घी मुखता तगत ज ते पीगळया मादशे तेम मोहराजानी दूती समान छी-ससर्गरूपी अग्नि पासे कोई विरल पुदपनु ज मनरूपी घी अक्षय रही शके. तेवा पुदयो तो चरमवेधली श्रीजग्

સ્વામી, સ્થૂલભદ્રજી, શ્રીયજ્ઞસ્વામી इत्यादिक आगळीने टेरये गणी शकाय तेदण न होय छे आ सयधमा राज्ञीमती ने रथनेमिनु दृष्टात सार्धं अन्नयातु पाढी शके छे वायीशमा तीर्थकर श्रीअरिष्टनेमि सयम स्वीकार्या याद तेना घडाल यधु रथ नेमि राज्ञीमती पासै पाताता पाणिग्रहण सयधी प्रस्ताय मूय छे राज्ञीमती दृष्ट मनोबळवाळी होयायी तेन भोगविलासनी भायना सागृत न घती नधी रथनेमि वारवार राज्ञीमती पासै भोगनी इच्छा दर्शावया लया पटले पक् दिवसे तेने प्रतियोधया माटे राज्ञीमतीप पक् उपाय योज्यो मिष्टान्न आहार करीने त घेटी हती तेयामा रथनेमि आव्या पटले मदनफळ (मीढोळ) सुधीने तेजे तरत ज उलटी करी अने रथनेमिन कष्ट क-द दिपर ! आ अन्न तमे स्नेहपूर्वक आरोगो रथनेमि कष्ट क-घमन करेतु धाय ता वागदा-भूतरा खाय, बीजा तो तेनी इच्छामात्र पण न करे आ जयाय सामळी राज्ञीमती वाली के-मने तमारा भाइ अरिष्टनेमि कमी छे तो तमे शा माटे मने इच्छो छो ? रथनेमि तरत ज प्रतियोध पाव्या अने यनेप भगरत पासै दीक्षा लीधी रथ नेमि द्वाग्द्वानगरीमा गोचरो लई पाछा बळता हता तेयामा वृष्टि वधावी तेओप पक् पर्यतनी गुफामा आधय लीधो राज्ञीमती पण भगयतने वादी वसतिमा पाछा फरी रद्या हता तेयामा तेमना पण वस्त्र भीजाइ जयायी तेने सुकषया अने आधय लेया जे गुफामा रथनेमि हता ते ज गुफामा दाखल यया उतावळमा कोइ छे क नहीं ? तनी तपास कर्षा घिना ज वस्त्रो उतारीने सुकषया नाश्या अने पोते नम्र दशामां रद्या

आ दृश्य जोता ज रथनेमिनो पूषनो सुपुत्र रहेलो काम उछळी आव्यो तेओप तरतज राज्ञीमती पासै भोगनी मार्यना करी राज्ञीमती तरत ज शरमाई गया. यद्य परिधान करी तेमणे शात चित्तयी कष्ट क-“अहं च भोगरायस्स, त च सि अधगराद्धिणो । मा कुले गधणा होमो, संजम निहुओ चर ॥१॥ ” इ भोगकुळमा जन्मा छु, उमसेन जेवा मारा पिता छे, तुं समुद्रविजयनो पुत्र छे आया उत्तम कुळमा उत्पन्न यने आपणे गधन सर्प जेवा अधम न यत्रु माटे निश्चयतापूर्वक सयमनु पालन करो वे जातिना सप छे-पक् गधन अने पक् अगधन गधन जातिनो सर्प कोइने दस्यो हाय यने जो मंत्रवादी उपचार करे तो पाछो आधीने शेर शूसी जाय अने अगधन जातिना सर्प वादी गमे तेदलो मशोपचार करे तो पण मृत्यु पामनु पसद करे पण शेर पाछु न शूसे, तेम हे रथनेमि ! तमाय पूर्व जे भोगविलासो कय्या छे तेने फरी वार ग्रहण करवानो पांछामात्र पण करधी उचित नथी राज्ञीमतीना आया उत्तम बोधदायक वचनयी रथनेमि परमात्मा पासै आयी प्रायश्चित्त स्वीकार्यु रथनेमि जेवा मुनीश्वर पण कयां बलायमान यइ गया त्या आ काळना सामान्य साधुजानी पात न शामाटे करधी !

સવ્વત્ય ઇત્થિવગ્ગામિ, અપ્પમત્તો સયા અવીસત્થો ।
 નિત્થરહ્ વમચેર, તત્તિવરીઓ ન નિત્થરહ્ ॥ ૬૭ ॥
 સવ્વત્થેસુ વિમુત્તો, સાહૂ સવ્વત્ય હોહ્ અપ્પવસો ।
 સો હોહ્ અણપ્પવસો, અજ્ઞાણ અણુચરંતો ડ ॥ ૬૮ ॥
 લેલપહિઅમપ્પાણં, ન તરહ્ જહ મચ્છિઆ વિમોણ્ડ ।
 અજ્ઞાણુચરો સાહૂ, ન તરહ્ અપ્પં વિમોણ્ડ ॥ ૬૯ ॥

[સર્વત્ર સ્ત્રીવર્ગે-પ્રમત્તઃ સદા અવિશ્વસ્ત્ન ।

નિસ્તરતિ વ્રહ્મચર્યે, તદ્વિપરીતો ન નિસ્તરતિ ॥ ૬૭ ॥

સર્વાર્થેષુ વિમુક્તઃ, સાધુઃ સર્વત્રાત્મવશો ભવતિ ।

સ ભવત્યનાત્મવશ આર્યાયા અનુચરન્ તુ ॥ ૬૮ ॥

શ્લેષ્મપતિતમાત્માન, ન શક્નોતિ યથા મક્ષિકા વિમોચયિતુમ્ ।

આર્યાનુચરન્ સાધુ-ન શક્નોત્યાત્માન વિમોચયિતુમ્ ॥ ૬૯ ॥]

ગાથાર્થ-સર્વત્ર સ્ત્રીવર્ગની અદર હ્રમેશા અપ્રમત્તપણે વિશ્વામ રહિત વર્ત-
 નાર સાધુ વ્રહ્મચર્યે પાઠી શકે છે, વિપરીતપણે વર્તે તો વ્રહ્મચર્યે ગુમારી બેસે
 છે. સર્વ પદાર્થમા મમતા રહિત સાધુ સ્વતંત્ર-સ્ત્રાધીન હોય છે પરન્તુ જો તે
 સાધ્વીના પાશમા વધાય-સાધ્વીના કબન પ્રમાણે અનુસરે તો તે પરતંત્ર-સેવક
 બની જાય છે. જેમ મઠ(શ્લેષ્મ)મા ચોંટી ગયેલ માછી છૂટી થઈ શકતી
 નથી તેમ સાધ્વીના સ્નેહપાશમા ક્ષકઢાયેલ સાધુ તેમાથી મુક્ત થઈ અન્યત્ર
 વિહાર કરી શકતો નથી.

વિવેચન-કોઈ શંકા કરતા વૃદ્ધે ધ-સ્ત્રીનો પરિચય વધવાથી સ્ત્રી પુરુષને
 શુ કરે ? તેના જવાબ પ છે કે-સો પોત તો ધાઈ કરતી નથી પરન્તુ પુરુષ તને
 વેચીને વચિત્ત યાય છે પુરુષનો લાગણીઓ અને વિચિત્તવૃત્તિઓ વપલ્લ હાય છે,
 ક્યારે સ્ત્રીને મૈથુનની અમિલાયા વિશેષ હોય છે તેમજ તેન માહનીયકર્મનો
 ઉદ્ય અધિય હાય છે માટે શાસ્ત્રવારાય ડગલ્લ ને પગલે સાવચેત રહેવાનો
 ઉપદેશ આપ્યો છે ધ્યાયિકા કરતા સાધ્વીની સ્થિતિ ડુચી ન આશ્વરણ છે
 તેને જિનેશ્વર ભગવતનો યથ ધારણ કર્યા છે. તન વ્રટ કરવાથી તોર્થકરની
 આજ્ઞાતનારૂપ મહાદોષ વપજે છે, સમક્ષિતના નાશ યાય છે, સસાર પરિવ્રમણ

वधे छे जेम खेतरनु रक्षण करवा माटे तेने फरती पाड, करवामा आघे छे तेम ब्रह्मचर्यरूपी क्षेत्रने सुरक्षित राखवा माटे गाटकारोप *नव पाड उप देशी छ तेनु जो यथार्थ पालन करवामा आघे ता ब्रतशिरोमणि ब्रह्मचर्ययो कदी पण पतित न थवाय

श्लेषमा पडी गयेल मक्षिका जेम पातानी जातने मुक्त करी शकती नथी तेम साध्वीमा अनुदागी घनेल साधु परतत्र घनी जाय छे नयकरपी विहार के दोष रहित आहारनी गवपणा करी शकती नथी तमज मोक्षमार्ग पण साध्वी शकता नथी माक्षमागना पघिजे तो सदैव साध्वी-समने वर्य्य ज गणथी

आ सयधर्मा वाइ वदेशे क-साध्वी यधनरूप छे तो पछी तने दाक्षा न न देथी, तेने वधा आचारविचार शीलथो छो, अध्ययन अर्थे साधु पासे आवे, साधु तनी सार-सभाळ लेवा माटे यत्तिस्थानमा जाय इत्यादिक कारणोमा साध्वी-ससर्ग करवा पड छ तो तेमा शा लाभ समजया ? तेनो जयाय प छे के-विधिपूर्वक साध्याआन राखथी तेनी सारसभाळ लेथी ते ता अतीव निजरानु कारण छ वधु छ क-

साहुस्स नत्थि लोए, अज्जासरिसी हु वधणे उवमा ।
धम्मेण सह ठवतो, न य सरिसो जेण असिलेसो ॥ ७० ॥

[साधोर्नास्ति लोके, आर्यासदृशी हु बन्धने उपमा ।
धर्मेण सह स्थापयतो, न च सदृशो जानीत्यश्लेषः ॥ ७० ॥]

गाथार्थ—आ जगतमा साध्वीने अविधिए अनुसरनार साधुने तेना समान बीजु बधन नथी अने साध्वीने धर्ममार्गमा स्थापन करनारने एना समान बीजी कोई निर्जरा नथी

विद्येचन—सध साधधनु प्रत्याख्यान करी सर्वविधरति स्वीकारनार साधुने आ जगतमा घोइ पण वस्तु बधनकारक नथी, फक्त पक्क साध्वी ज बधनकर्ता

* शीलव्रतनी नव वाडो आ प्रमाणे जाणवी १ स्त्री, पशु अने नपुंसक रहित स्थानमा रहेडु, २ स्त्रीनी साथे सरागपणे कथा करथी नथी, ३ स्त्री बेठी होय ते आसने पुरुष मे वधी पयल बसे नथी तेमज पुरुष बेठा होय ते आसने स्त्री प्रण प्रहोर पर्यंत बेठे नथी, ४ सरागपणे स्त्रीना अगोपांग जोवा नथी, ५ उवां स्त्री-पुरुष सूता होय तथा कामकावा बिधे नातो करता होय तथा मौत प्रमुखने आतरे रहेडु नथी, ६ पूव वस्त्री साथे भोगवेला कामभोग समारे नथी, ७ विकार जणे तेवो सरस-रिगध आहार करे नथी ८ नीरस अधिक आहार के नथी तेमज ९ शरारती टापटीप-विभूषा पण न करे

छ सो तेने न अनुमने अने धममा स्थिर करे तो साधुने अतीय निर्जरानु कारण थाय धीनिशीयसूत्रता पदरमा उद्देशाना भाष्य तथा चृणिमा कहु छे क-“ पुच्छ सहुमीअपरिसो, चउमगे पढमगे अणुण्णातो । सेसतिगे नाणुण्णा, गुरुणा परियट्ठणे ज च ॥१॥” शिश्य पूछे छ क-हे गुरा ! साधु तथा साध्वीना धमने भिन्न भिन्न क्षेत्रमा राखवाणु आगममा फरमा यु छे के जेथी दोष न लागे परंतु साध्वीओ करीय ज नहीं तो दोषानुभव कयावां थाय ? बली आगममा धाबिकाने दीक्षा दाना निषेध कयो नथी तो पछो तेओन समाज्यी कई रीते ? आघाय तेना सहाय आपता कहे छ क-हुदा हुदा क्षेत्रमा न राखवा पचा नियम नथी दीक्षा लीघा घाद विधिपूर्वक प्रवर्तन करे तो महानिजरानो लाभ न छ, सो अधिधिय प्रयत्नांवे तो महामोहनोय कम घघाय अने सत्तारमा चिर काळ पय-त भये पचा साधु मभाळ राखी शर ! साध्वीना पालननी विधि करछे ? त सध्वी हुं तने सक्षिप्तमा समजावु हुं सहू मीयपरिसो-ना चार भागा थाय छे १ सहू मीयपरिसो, २ सहू अभीयपरिसो, ३ असहू मीयपरिसो अने ४ असहू अभीयपरिसो प्रथम भगता परमाथ प छ के-धैययत्त, बल्लयत्त, जितेन्द्रिय, सप्रद शील (यद्ध, पात्रादिकना समग्र करवामा समर्थ), स्थिरचित्त, अदपाहारी, उपधिक्षेत्रना गरेपक हाय त सेहुं कहेथाय, तेमज जेनाथी सर्व साध्वीओ भय पामे, डरने अंग कइ पण अकृत्य न करी शर, तेनी मुखप्रतिभाधी धूमती रहे तेन मीयपरिसो कहेथाय आषा साधुना कक्षामा साध्वीओ रही शकै बाकीना व्रण भागावाळा साधुओ साध्वीओनु यथार्थ पालन करी शके नहीं जो तओ तन राखे ता चारमामो गुद प्रायश्चित्त आय धीमा भागावाळा साधु पोते धैययत्त विगर गुणवाळा छे परंतु साध्वीओने अकृशमा राखी शर नहो, व्रीमा भागावाळा पाते ज समर्थ नथी-शुद्ध चारित्रपात्र नथी तो साध्वीओने कइ रीते अकृशम राखी शक ? अने चावा भागावाळा साधु ता समथ नथी तेम भय पण उपजाथी शक तेम नथी पटले प्रथम भग मिषायना छला व्रण भागावाळा साधुओ साध्वीनी सरसभाळ राखी शक नहीं पहेला भागावाळा साधुप याव क्षीय साध्वीओन राखवी भाश्य, जा न राखी शक तो चारमासी गुद दद आय पहेला प्रचारना साधुप साध्वीने दीमा आप्या घाद जा तेनी इच्छा जिनकरोपीणु स्थीकारधानी थाय तो अन्य गच्छमा तेया साधुनी निभामा साध्वीने साध्वी पट्टी न ग्रहण करी शके पयो काइ थाय साधु न होय ता शास्त्रकार जिनकरोपीणु स्थीकारधाना निषेध करे छ जिनकरोपीणामा जे निर्जरा थाय तेना करतां अधिक निर्जरा साध्वीओना सरक्षणदा थाय छे कहु छे के-“ जिगकप्पट्टि अस्स जा निजरा तओ विधीए सजंतीउ अणुपालेतस्स विउलतरा णिजरा भवति॥”

હવે પ્રસગોપાત્ત મ્રીનિશીથસૂત્રના આઠમા ઉદ્દેશના માપ્ય તથા પૂર્ણિમા જનાયલ સાધુ સાયેના સાધ્વીવિહારને લગતુ ઘર્ણન કરવામા આયે છે એ ક્ષેત્રમાયી યીમા ક્ષેત્રમા સાધ્વીઓને હાડ જાપી હોય અને માર્ગમા મય જે ઉપગ્રથ યવાની શકા ન રહેતો હોય તો સાધુ પહલાં તે ક્ષેત્રમાં જાય અથવા તો અમુક અમુક આતરે મુકામ કરે માગમા મય હાય તો સાધુ આગલ અને પાછલ પમ સર્થ પ્રકારે વિચરે સાધ્વીના સસારી પક્ષમા ફાડ સયધીપ દીક્ષા લીધી હોય તો તેને સાથે રાહીને આચાર્ય યીમા યે વ્રજ સાધુઓ સાથે વિચરે ઘડી વિગ્નનો મય હોય તો સાર્યનો આશ્રય લે સહસ્રયાધી સુમટે દીક્ષા લીધેલ હોય તા તેને સાથે લઈને જાય કોઈક આચાર્ય આ સવધમા પમ પળ વહે છે કે-સાધ્વીઓ આગલ જાય તે સાલ, કારણ જે લઘુશંકાદિનુ નિવારણ કરવામા હરવત ન આય આ તો સામાન્ય વિહારની યાત યાઈ, વિશેષ યુષાત તા વૃહત્કલ્પની ટીકાના પહેલા રહના પ્રાતમાગદ્વારા જાણયી

મ્રીસ્થાનાગસૂત્રના પાંચમા સ્થાનકમા વક્ષુ છે જે-પાંચ કારણે સાધુ-સાધ્વી પવઠા રહે તો પળ જિનાજ્ઞાનુ ઉલ્લપન યાપ નહીં-૧ કાર્ મહામટથીમાં સાધુ-સાધ્વી સાથે રહે, યેસે, હુયે તથા નૈયેધિકી કરે, ૨ કોઈ ગામમા નગરમા મગર તો રાજધાનીમા જતા ઘાતુર્માસમા સાધુઓને રહેયા વસતિસ્થાન મર્યુ હાપ અને સાધ્વીઓને ન મલ્યુ હાય તો સાથે રહી શક અથવા સાધ્વીઆને રહેયા ઉપામય મર્યુ હાય અને સાધુઓન ન મર્યુ હોય તો સાથે રહે, યેસે, નૈયેધિકી કર્યાદિ કરે, ૩ ઘર્ષાદ આયતો હોય અન યીજી જગ્યા ન મલ્લી શકતી હોય તો સાધુ-સાધ્વી નાગકુમાર તથા સુવર્ણકુમારના મંદિરમાં પકુત્ર રહી શકે, ૪ સાધ્વીઓના ઘલ્લો ચોરાઈ જધાનો મય રહેતો હોય તો સાધુ-સાધ્વી પકઠા રહી શકે, ૫ સાધ્વીઓને યુવાન તથા રૂપવતી દેહી કોઈ કામી પુલ્ક તેની સાથે મૈથુન સેવનની અમિલાયા કરે તો ઘન્ટે પકુત્ર રહી શક આ પાંચ કારણો મહામુનિઓને સેવવા ઘટે સામતવાલે તો મેગા રહેલુ મહામોહનું કારણ છે તેથી તે પ્રજાલિકાનો સર્થયા નિયેધ કરવામા આધ્વી છે જિનવલ્લો મુનિ (જે વચ્ચરહિત હાય છે તે) પાંચ પ્રસગોમા ઘલ્લ સાધ્વીઆની સાથે રહી શક-તેમા જિનાજ્ઞાનો મંગ યતા નથી તે કારણો આ પ્રમાણે-૧ કોઈ સાધ્વીનુ ચિત્તમમ વદ મ્યું હોય, ૨ કામાતુર હાય, ૩ મૂતાદિકનો પ્રવેશ થયેલ હોય, ૪ ડગ્મારી ઘની ગઈ હાય અને ૫ કાર સાધ્વીને દીક્ષા આપી હોય અને યીમી સાધ્વીઓ તે સ્થલે ન હોય આ કારણોમા જો વિચિત્રમાત્ર વૂષળ લગાડે તો મહાદલ્લનો માત્રન યાપ ઉપર્યુક યુષાતના અનુસંધાનમા જ વહે છે જે-

વાયામિત્તેણ વિ જત્થ, મટ્ટચરિઅસ્સ નિગ્ગહ વિહિણા ।

ઘટ્ટુલલ્લિજુઅસ્સાત્રી, કીરઈ યુરુણા તયં ગચ્છમ્ ॥ ૭૧ ॥

[वाद्मात्रेणापि यत्र, त्रष्टचरितस्य निग्रहो विधिना ।

वहुलन्धियुतस्यापि, कियते गुरुणा सको गच्छः ॥७१॥]

गाथार्थ—वचनमात्रयी पण चारित्रप्रष्ट थयेल मुनि कदाच षणी ज लन्धियाळो होय तो पण ज्यां त्रिधिपूर्क तेनो निग्रह कराय छे तेने ज खरेस्वर सदाचारी गच्छ कहवाय.

विचन-शास्त्रकार कहे छे के-शिष्य गमे तेचो शक्तिशाली या तो लन्धिय धारी होय परन्तु जो ते प्रतमा वृषण लगाडे तो तेना प्रये अशमात्र स्नेह राख्या सिवाय तरत न तेनो त्याग करवो अथवा उचित दंड (शिक्षा) करवो आ सयधमा पक् श्ल्लक्ष साधुनु दृष्टान जाणवा जेर्यु छे

वसंतपुरमा देवप्रिय नामनो श्रेष्ठी हतो. तेनी स्त्री युवावस्थामा ज मृत्यु पामी पवामां त्या पक् मुनिराज पधार्थां तेनी देशना मामळता तेने वैराग्य उपज्यो पटले श्रेष्ठिये पोताना आठ वचना पुत्र माये दीक्षा लोधी सयम-पालन करता थोडा दिवसो पसार थया तेषामा थाल (श्ल्लक्ष) साधुप पिताने कश्चु के-पितामी ! हु पगरखा पधेर्थां विना चाली शक्तो नथी, मारा पगमा थोडा थाय छे तयारे पिताप कश्चु के-ठीक, तु पगमा पगरजा पहेर थोडा दिवस थाय पुत्रे कश्चु के-हु ताप सहन करी शक्तो नथी पिताप कश्चु-द्वय धारण कर पुत्रे पुन कश्चु-हु गोचरी लेषा जई शक्तो नथी पिताप गोचरी लायी आपयी शक करी श्ल्लक्षने वळी कश्चु-हु भूमिशयन करी शक्तो नथी पिताप सूबा माटे पाटियु लायी आप्यु पुत्रे पाहु कश्चु-हु लोच करावी शक्तो नथी पिताप तेनु मुबन कराव्यु पछो तो त स्वचित्त जळयी स्नान करवा लाग्यो, मलिन वळो धोवराववा लाग्यो आ प्रमाणे चाली रक्षु हतु तेवामा तेणे पक् दिवसे तेना पिताने कर्णु क-हु स्त्री विना रहो शक्तो नथी, मने परणाथा पिताप आप्यु क-आ अयोग्य छे तेने हवे राखवो उचित नथी, पम विचारी तेने काढी सूक्यो ते पण चारित्र विराधी, मृत्यु पामी पाडो थयो देवप्रिय श्रेष्ठी चारित्र पाळी, स्वर्ग लोकमा गयो अग्रिज्ञानथी पोताना पुत्रनी स्थिति झोता तेने प्रतियोधवा तेणे सार्धथाहनु रूप लीधु अने पाडाने खरीदी लड तना पर अत्यंत मार भरवा लाग्यो अतिशय भारथी पाडानी गति मद पडो गइ, तेने वष्ट थवा लाग्यु ते समये सायथाह ' ह पिता ! हु उघाडे पगे चालवा समर्थ नथी, हु गोचरी लेषा जई शकीश नहीं, हु वेशलुघन कराथी शकीश नहां ' विगरे श्ल्लक्षना मयना शब्दो धारवार तेने समळायवा लाग्यो, जे मामळता न पाडाने जातिस्मरण हान थयु पछी ते पाडा पश्चात्ताप करा, अजगण स्वकीवारी थय थयो दृष्टान्तनो परमार्थ प छे के-पिताप पुत्रमाह न करता जेम तेना त्याग कर्यो तेम शक्तिधारी, लन्धियधारी शिष्यनी मोह न करता तेषा समर्थ शिष्यने पण

यश्चित्त आपर्धु अर्ही मसगधी लब्धिओनु वणन करतां कहे छे के-

आमोसही १ विप्पोसहि २, खेलोसहि ३ जल्लओसहि ४ चेव ।
 सन्वोसहिसंमिधे ५-६, ओही ७ रिउट विउलमइलद्धी ९ ॥ १ ॥
 चारण १० आसीविस ११ केवली अ १२, गणधारिणो अ १३ पुन्वधरा १४।
 अरिहंत १५ चक्कवद्धी १६, बलदेवा १७ वासुदेवा १८ य ॥ २ ॥
 खीरमहुसपिआसव १९-कोट्टययुद्धी २० पयाणुसारी य २१ ।
 तह बीययुद्धि २२ तेयग २३-आहारग २४ सीयलेसा य २५ ॥ ३ ॥
 वेउन्निदेहलद्धी २६, अक्खीणमहाणसी २७ पुलागा य २८ ।
 परिणामतववसेण, एमाई हुन्ति लद्धीओ ॥ ४ ॥

१. आमर्षोपधिलब्धि-मुनिना हाथ, पग विगेरे अथययना स्पर्शधी रोगीना
 सर्व व्याधिओ नाश पामे आ लब्धिधारी मुनिनो स्पर्श ज औपधि जेयो
 होय छे २. विष्टुडौपधिलब्धि-मळ-मूत्रना स्पर्शधी अथवा व्याधिना स्थाने लगा
 हवाधी सर्व व्याधिओ नाश पामे ३. खेलौपधिलब्धि-प्रलेपम पटले धूक, बरुखा
 के लीटना स्पर्शधी सर्व रोग नाश पामे ४. जल्लौपधिलब्धि-कर्णनो, दतनो,
 नासिकानो, जिह्वानो तथा शरीरनो मेळ ते जल्ल, तेनाधी व्याधियो विनाश
 पामे ५ सर्वौपधिलब्धि-वेश, रोम, नख आदि सय शारीरिक पदार्थद्वारा
 रोगो नाश पामे लब्धिधत मुनिना केश, रोम, रुधिर विगेरे पदार्थो सुगधी
 होय छे कलिकालसर्वज्ञ-धीमद्देमचन्द्राचार्यो योगशास्त्रना प्रथम प्रकाशनी
 वृत्तिमा कथु छे के-“ योगिना कायसस्पर्शा, सिञ्चन्निर सुधारसैः । क्षिणोति
 तत्क्षणं सर्वा-नामयानामयाविनाम् ॥ १ ॥ योगिना योगमाहात्म्यात्, पुरीष-
 मपि कल्पते । रोगिणां रोगनाशाय, कुमुदामोदशालि च ॥ २ ॥ तथाहि योग
 माहात्म्या-द्योगिनां कफबिन्दव' । सनत्कुमारदेसि, जायन्ते सर्वरुक्छिदः ॥ ३ ॥
 मलः किल समाप्नातो, द्विविध सर्वदेहिनाम् । कर्णनेत्रादिजन्मैको, द्वितीयस्तु
 वपुर्मरः ॥ ४ ॥ योगिनां योगसम्पत्ति-माहात्म्याद् द्विविधोऽपि सः । कस्तूरिका
 परिमलो, रोगहा सर्वरोगिणाम् ॥ ५ ॥ नखाः केशा रदाश्चान्य-दपि योगिशरीर-
 गम् । मजते भेपजीभाव-मिति सर्वापधिः स्मृता ॥ ६ ॥ तथाहि तीर्थनाथानां,
 योगभृशकवर्चिनाम् । देहास्थिशकलस्तीमः, सर्वम्बर्गेषु पूज्यते ॥ ७ ॥ ”
 योगोपुष्टयनो कायस्पर्श ज्ञाने अमृतधी सिञ्चया होय तेवी होय छे, तेनाधी

सर्व प्रकारनी व्याधियो नाश पामे छे (१) साधुपुण्यना योगना माहात्म्यधी तेमनु स्पष्टिल पण धमळ जेसु मृगधी अने व्याधियिनाशध बनी भाय छे (२) बळी योगप्रभावधी कफना विदुमात्रधी *सनत्कुमार चययर्तनी माफक

* एकदा देवसभामा नाटक थई एगु हतु देवोना राजा इद तथा अय देवो ते ओई रखा हता सेवामा एक अयन्त तेजस्वी इव त्यां आण्यो तेने जोईने बीजा देवो अजाई गया सोबी धारे ते देव चाण्या गयो तेना गथा पछी दशोए ईदने पृच्छु-आगो स्पवत बीजा ओई देव इशे ? ईदे कर्णु-सनत्कुमार चक्रसीना रूप आगळ आ धीर्य द्या हिचावमां छे ? इरुधननी साभित्ती माटे बे देवो माझणतु रूप लई मर्त्यलाकमां भाष्या हस्तिनापुर भावी, राजाशा मगावी तेस्रो राजमहेलमां गया देवो पक्षवर्तनी रूप ओइ चकित थई गया अने मस्तक प्रजाप्यु चक्रीए तेमने तेम धरवतुं कारण पृच्छु एटले तेस्रोए कर्णु के-विश्वमां तमारु रूप वसणाय छे ते जोवा माटे अने धाम्या हना खरेखर तमारा यतां वसण करतां पण रूप अत्यंत मनोहर छे चक्रीने भा शब्दो धीमळी भमिमान उदूमव्यु गर्वना प्रतिरेकमां ज तेणे तेस्रोने कर्णु-माध रूप ओनुं हतु तो अत्यारे शामाटे भाष्या ? स्नान करी, पोशाक पहरी हु रात्र धमामां अइश त्वारे माध खरेखई रूप जोजो,

स्नानादि विधि पूने करी चक्री राजसभामां गया देवो पण भाष्या परन्तु तेमना बदन ऊपर उल्लासने बदले उदाधीनता छवाई गइ चक्री पोतानी प्रससा धीमळवा इनेत्रार बनी रडो हतो तेवामां तेस्रोना मुक्त ऊपर म्नानि छवाई गेपल जोइ तेणे न सामो प्रध कर्णो-ओरे माझणो ' धडीक पहेला आनन्दमां हता अने इमणां उदाध केम थई गया ? माझणोए स्पष्ट कर्णु-राजन् । तमारा देहमां अवातक वेरपार थई गयो छे, तमारु रूप घणु ज निकृत् थई गयु अणाय छे अमने जागे छे के तमारा देहमां पणा रोगां उदम थरो आ प्रमाणे कहीने देरो च्याया गया

तेमना गदा बाद सनत्कुमारे पोताना दइ तरफ इष्टि फेंकी तो शरीरनी क्षांति क्षीण थयेली जणार् देहनी अवसरता विषे विचार करता कलाधो पतार थई गया तेमने भविष्यधी देह प्रत्ये खरेखर पुगा उपजी अने संयम स्वीकारी तेस्रो वात्री निकळ्या

संयम-प्रहृष बाद तेमणे आ देग्जो जेटलो राम लेवाथ तेटलो लई लेवा मांडयो छट ऊपर छट करवा लाग्या अने पारणानां दिवधे पण मात्र चणा ने धक्रीना ह्दयो छाथ लेवा लाग्या तपधर्वा ए ज तेमनो जीवन-मत्र थई पढयो उग्र तपधी अने तुष्ट आहारपी तेमना शरीरमां भयकर सात रोग लागु पड्या आळा शरीरे खस फूली निकळी, छां पण तेमनु दवाई य कप्यु नही तेमणे पूर्ववत् तपधर्वा नाठु ज राखी आवा दट मनोबळपी अने तपधर्वापी तेमने अनेक प्रकारनी लब्धिओ प्राप्त यइ हवे पहेलातु भमिमान श्रोत्ररी गयु हतु धारे तो तेमना रोगो लब्धिपी दूर करी शकन पर-तु आ नि छार देह प्रत्ये हवे तेमने भ्रमत्वभाव नहोतो रडो

एकदा तेस्रो बेठा हता तेवामां बे वेवा आधीने कहेता लाग्या के-ममे धर्मवेदो छीए ईद पण बदलानी भासा वगर मपन दवा करीए छीए प्राणना आ भयकर रोगोनो अने चिकित्सा करवा मागीए छीए सनत्कुमारे तेमने स्नेहमावे जवाब आण्यो-माइ शेनी वात करो छो ? शरीरनी के आत्मानां ? शरीरना रोगो तो हुं मटाबी शक छुं, आत्मना रोगोनो उपचार करी

सर्व रोगो नष्ट इति (३) सर्वदेहधारीभोने मल ये प्रकारनो होय छे-एक वान तथा नेत्रादिकधी उत्पन्न धनारो अने धीजो शरीरधी उन्पन्न धनारो (प्रस्येद) छता पण योगीओनो यने प्रकारनो मल, योग-प्रभाषधी, वस्तुरी जेथो सुगधी अने ध्याधिबिनाशक होय छे (४-१) यागीगा तल, पेश, दांत अने धीजा पण जे अवयवो छे ते औषधिभाषने पावेला होय छे (६) तधी ज रीते धर्मचक्रयर्त्ती तार्थकरोना अस्थिओनो समुह देखलोवने विषे पण पूजाय छे ते अस्थिओ पुण्य-परमाणुना निपजेला होय छ तेथी सर्व देखो तेनी पूजा करे छे अने उपद्रव यये छते तनु न्हयणजळ छाटयाधी विघ्नोप शांति थाय छे (७) थळी कहे छे वे-जेम मेघवृष्टिनु जळ नहीना जळमा मळया थी जेम नहीनु पाणी रोग हरनारु थाय छे तेम सर्व लब्धिधारी मुनिना शरीर ने स्पर्शाने आवेला यायुद्वारा पण शेरधी मूर्च्छा पावेल प्राणी स्वयमेव सचेत थइ जाय छे विषमिश्रित आहार नहर सामे सोयामां आष्यो होय ता ते अन्न पण निर्विष थइ जाय छे थळी कोइ पण ज्ञातनो विकार होय वे पैर होय ते पण तुरत क्षमी जाय छे हये ६ सभिमन्नश्रोतमूलब्धि-सामळवानु काय कणनु छे छता कोइ पण इन्द्रियद्वारा सर्व इन्द्रियोना विषया ज्ञान यानी शक्ति वस्तु छे के-“ सर्वेन्द्रियाणां विषयान्, गृह्णात्येकमपीन्द्रियम् । यत्प्रभावेण सभिमन्न-श्रोतोलब्धिस्तु सा मता ॥१॥” जे लब्धिना प्रभाषधी एक इन्द्रियथडे सर्व इन्द्रियोना विषयाने ग्रहण करी शके ते सभिमन्नश्रोतसु नामनी लब्धि ज्ञानधी थळी चार याजनमा पडेला धर्मधर्ताना से यना विस्तारमां सय स्थळे एक साथे याजित्री यागता होय ते सयने जुदा जुदा समझवानी शक्ति पण सभिमन्नश्रोतसुलब्धि कहेथाय छे ७ अवधिज्ञानलब्धि-इन्द्रियोनी क मननी मदद लीधा बिना आत्मा रूपी द्रव्योने आत्मसाक्षात् जाने अथवा देखे ८ ऋजुमतिमनःपर्यवज्ञानलब्धि-इन्द्रिय तथा मननी सहाय धिना अढी आगुल न्यून अढी द्वापमा रहेला सही ऐर्षेन्द्रिय जीधाना मनोगत भाषोने जाने ते मन पर्यवज्ञानलब्धि कहेथाय परंतु तेमा जे सामान्यधी अल्प पर्याय जाने ते ऋजुमतिमन पर्यवज्ञानलब्धि कहेथाय अढी आगुल उत्सेधांगुल समझया ९ निपुलमतिमनःपर्यवज्ञानलब्धि-सपूण अढीद्वीपना सही ऐर्षेन्द्रिय सीधोना मनोगत भाषो विशेषरूपे जाने १० धारणलब्धि-आकाशमा वमन करयाधी शक्ति, शक्तता हो तो करो काम कही तेमणे पोतानी कोही गयेली शांगळी पर मात्र थूक लगाव्यु के तराज ते भागळी कनकवर्णा थई गई वैयो तेमनी शक्ति जाई तेमना चरणमां नमी पड्यां तेओए कष्टु के-अने वैयना रुग्णां देवो छीए पहेला आपनुं रूप जोवा अमे आवेला आपना जेवा भा जगतमां कोई विरला न होय छे आ सवधमां विशेष श्रुतांत जणवाना इच्छके त्रिषष्टिशलाकापुस्तचरित्र आधांतर पूर्व ४थुं, सर्ग ७ मो, पृष्ठ १७६-१९३ पर्यंत जोवु

તે છે પ્રકારની છે—(૧) જઘાચારણ અને (૨) વિષાચારણ વચ્ચે વિસામો લીધા વિના જ તેરમા રુચક દ્વીપ સુધી જઈ, ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યને યદના કરી, પાછા ઘઙ્ઙતા પક્ક વિસામે આઠમા નદીશ્વર દ્વીપે આથી, ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યોને ઘાદી, ઘોજું ઉઢુયન કરી સ્વસ્થાને ઘાયે તે જઘાચારણ કહેવાય પ્રથમ ઉઢુયને માનુષોત્તર પર્વતે જઈ, ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યોની યદના કરી, ઘોજા ઉઢુયને નદી શ્વરદ્વીપે જઈ ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યોને ઘાદે અને ત્યાથી પાછા ઘઙ્ઙતા પક્ક જ ઉઢુયને સ્વસ્થાને આઠ આ પ્રમાણે તિહ્હર્ગમિતિ સયધી જાણતુ ઊર્ધ્વગતિમા જઘાચારણ મુનિ પક્ક જ ઉઢુયનઘટે મેઠપર્વતના શિખર પર રહેલા પાહુકઘન સુધી જઈ, શાશ્વત ચૈત્યોને ઘદના કરા, પાછા ઘઙ્ઙતા પક્ક ઉઢુયનથી નહન ઘનમા આથી, ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યોને ઘાદી ઘોજા ઉઢુયને સ્વસ્થાને આથે વિષાચારણ તા પ્રથમ ઉઢુયન મૂમિથી ૫૦૦ યોજન પર આવેલા મેઠપર્વતના નહનઘનમા જઈ, ત્યાં શાશ્વત ચૈત્યોને ઘાદી, ઘોજા ઉઢુયનઘટે મરુના શિખર પર ઘટલે નહનઘનથી ૯૮૫૦૦ યોજન ઊપર રહેલા પાહુકઘનમા આથી, શાશ્વત ચૈત્યોને ઘાદી, પાછા ઉતરતા પક્ક જ ઉઢુયનથી સ્વસ્થાને આથે જઘાચારણ મુનિની ગતિ જ્ઞત ઘજત વિશેષ હાય છે અને પાછા ઘઙ્ઙતા ઓછી હોય છે તેનું કારણ પ છે વ જઘાવઙ્ઙ પ્રથમ ઘથારે પ્રમાણમા હોય છે અને પછી યાક લાગ તેથી ઘટી જાય છે વિષા ચારણાને પ્રથમ વિષામ્યાસ અલ્પ હાય છે અને પછી જેમ જેમ વિશેષ જાપ કરવામા આઠ તેમ તેમ વિષા વિશેષ અમ્યસ્ત (તાજી) ઘઘાથી ગતિ ઘધે છે ઘટલે પ્રથમ ગતિ વિસામાયાઙ્ઙી હાય છે અને સ્વસ્થાનક તમત પાછા ઘઙ્ઙતા વાજી ગતિ વિસામારહિત હાય છે ઘઙ્ઙા પદ્માસનથી કે કાયોત્સર્ગાસનથી શરીરને દલાંયા વિના આઘાશમા ઉદઘાની શક્તિયાઙ્ઙા ઘ્યોમચારણ કહેવાય છ આ ઉપરાત ઘીજા પણ ઘણા મેઠા છે કમુ છે વ—જલ ૧ જહ્ઙા ૨ ફલ ૩ પુષ્પ ૪ પત્ર ૫ શ્રેણ ૬- મિનશિલા ૭ ધૂમ ૮ નીહારા ૯ વશ્યાય ૧૦ મેઘ ૧૧ વારિઘારા ૧૧ મર્કટક- તન્તુ ૧૩ જ્યોતીરદિમ ૧૪ પવનાઘાલમ્બનગતિપરિણામકુશલાઃ ૧૫ । (૧) જઙ્ઙચારણ—ઘાય, નદી, સરોઘર અને સમુદ્ર ઘિગેરે જઙ્ઙાશયોમા અપ્કાઘની ઘિરાઘના કયાં વિના જેમ મૂમિ ઊપર પગ ઉપાઘીની મૂકીને ઘાલે તેમ જઙ્ઙમા (જઙ્ઙની સપાટી ઊપર) પગ ઉપાઘીને ઘાલે (૨) જઘાચારણ—મૂમિ ઊપર ચાર આગઙ્ઙ ઊઘા રહીને ઘાલયાની શક્તિ (૩) ફઙ્ઙચારણ—અનેક પ્રકારના ઘૂક્ષા ઊપર રહેલા ફઙ્ઙાને અઘલમ્બોને ઘાલઘા છતા ફઙ્ઙના જીઘને અશમાત્ર ઘાઘા ન પહોંચે (૪) પુષ્પચારણ—અનેક ઘૂક્ષાદિઘના ફલા ઊપર પગ મૂકીને ઘાલઘા છતા પુષ્પના જીઘન કઈ પણ પીઘા ન ઘાય (૫) પત્રચારણ—પત્રો (પાદઘા) ઊપર પગ મૂકીને ઘાલઘા છતા કષ્ટ ન ઘાય (૬) ઘેણિચારણ—ચાર મો ઘાજન ઊઘા નિઘધ અને ગોલઘત પઘતની ટઘહિત્ર ઘેણિઓના અઘલમ્બઘટે (ઘિપમ ટેકરાઓ સને મહાશિલાથીને અઘલમ્બીને) પગ મૂકીને ઘઘે તેમજ ઉતરે (૭) શિજાચારણ—

अग्निनी क्याला पर पग मूकीने आकाशमा गमन करे तो पण अग्निकायना जीवने परिताप न थाय तेमज मुनिने दाह पण न थाय (८) धूमधारण-धूमाढो उचो जाय, तिच्छो जाय तो पण तेने अघलयोन आकाशमा अस्त्रलित गति करी शके (९) नीहारधारण-धूमस के जे जळु रूपांतर छे तेने अघलयोने अप्कायना जीवने क्लामणा कया सिवाय विचरी शके (१०) अवश्याय-धारण-झाकटना पाणीने अघलयोने दुख उपजाव्या सिवाय आकाशमा विचरी शर (११) मेघधारण-आकाशमा चढी आपेला पाणावाळा घाट्याना अप्का यना जीवान कष्ट उपजाव्या सिवाय आकाशमा विचरी शके (१२) धारिधारा धारण-धरसाद् धरसता हाय तयारे पण जळवृष्टिना अप्कायना जीवने उपद्रव कया सिवाय विचरी शके (१३) मर्षटततुधारण-बाधा-तेढा घृक्षोना आत राआमा कराळिया जे जाळ गूथे छे ते जाळ ऊपर पग मूकीने चाल्या छता तेना एक तातणा पण वृट नहि-तेधी रीते आकाशमा गमन करी शक (१४) ज्वातिरश्मिधारण-चंद्र, सूर्य, ग्रह, नक्षत्र अने तारा विगेरेना विरणानुं अघ लंघन लइ आकाशमा विचरी शके श्रीगीतमस्यामो आ लधिप्रभावयो अष्टा-पद् पर्यंत ऊपर चढ्या हता ते प्रसिद्ध ज छे (१५) वायुधारण-वायु ऊर्ध्व घाता हाय, तिच्छो घातो होय, उत्कृष्ट गतिप घाता होय, साधो गतिप घातो होय के कोइ पण दिशामा घाता होय ते दिशानी वायुधेणिने अघलयोने वायुकाय जीवनी तिराधना कया बिना विचरी शर श्रीसमवायाम सूत्रमा कहु छे के-धारण मुनिओ फइक अधिव सत्तर हजार याजन ऊर्ध्व गति करीने पछी तिच्छो गति करे कहु छे क-“ इमीसेण रयणप्पमाए पुढवीए बहुसमरमणिज्जाओ भूमिभागाओ साडरेगाइ सत्तरसजोअणसहस्साइ उद्ध उप्पइत्ता तओ पच्छा धा रणाण तिरियमती परचति चि० १०” ११ आशीविपलब्धि-मुनिना दात-दाढामा शेरना जेवा शक्ति उत्पन्न थाय छे अयने शिक्षा करधा माटे दातयो करइता त मृत्यु पावे छे १२ केरलज्ञानलब्धि-इन्द्रिया अन मननी सहाय बिना लोक जन अलाकना सब पदार्थोना घतला, घतता अन घतनारा सय भावने जाणे १३ गणधरलब्धि-गणधरपणु प्राप्त थाय १४ पूर्वधरलब्धि-चौदपूर्वरूप भूत ज्ञान प्राप्त थाय १५ तीर्थकरलब्धि-तीर्थकरपदना प्राप्ति थाय १६ चक्रवर्ति-लब्धि-चक्रवर्तीपणु प्राप्त थाय छ खड राज्य, चौद रस्ता, नखनिधि विगेरेनी प्राप्ति थाय १७ बलदेवलब्धि-बलदेवपणु प्राप्त थाय १८ वासुदेवलब्धि-वासु देवपणु प्राप्त थाय चक्र वगरे सात रस्तो तथा प्रण टण्ड भूमिनी प्राप्ति थाय १९ क्षीराश्रयादिलब्धि-आ लब्धि प्रण प्रकारनी छ (१) श्रीराश्रय, (२) मध्याश्रय अने (३) वृताश्रय शेरडोना चारा चरनारी एव लात्व गाथाने दाहीने तेनु वृध पचास हजार गाथान पाय, तने पाछी दाहीने तेनु वृध पचीश हजार गाथान पाय, तेनु वृध पाहु साडावार हजार गाथोने पाय पम अर्धो अर्धो क्रम करता छेवट एक

ગાયને પાય અને નેને દોષાથી જે દૂધ પ્રાપ્ત થાય તેની મિઠાશ અજોડ હોય છે આ લલ્લિધિના પ્રભાવથી મુનિજનનુ આવુ મિષ્ટ વચન થાય છે પટલે શ્રોતા જો શારીરિક કે માનસિક દુઃખ ભોગવતો હાય તા તે શીઘ્ર દૂર થઈ જાય છે અને મિષ્ટાન્ન જમ્યા હાય તેવો આનન્દ ઉદ્ભવે છે ઘણી જ રીતે મધુ જેવા મિષ્ટ વચન જણાય તે મધ્વાશ્રય અને ઊપર જણાવેલ ગાયની સ્વચાના ઘમે છેવટ પક્ ગાયના દૂધનુ ઘી જેમ મિષ્ટ અને ઘીયવાનુ થાય છે તેમ શ્રોતાજન પણ શક્તિમાન અને સત્કૃષ્ટ થાય છે ઉપલભળથી દુઃવાશ્રય અને અમૃતાશ્રય નામની લલ્લિધિઓ પણ છે જેથી શેરડી અને અમૃત જેવા મધુર વચન લાગ થઈ મુનિના પાપ્રમા પહેલો તુચ્છ આહાર પણ દૂધ વિગરેનો જેવા મિષ્ટ વની જાય ત પણ ક્ષીરાશ્રવાદિ લલ્લિધિઓ વહેવાય છે ૨૦ કોષ્ટબુદ્ધિલલ્લિધિ-ધાત્વ ભરવાના માટા કોઠારમા નાચેલું અનામ્ન જમ ઘણું સુધો ઘિનાશ પામતુ નથી અને તેની તે જ સ્થિતિમા રહે છે તમ મુનિપ શોચેલા સૂચાર્યો ઘણાં પર્યન્ત સ્થિર રહે-મુલાય જ નહાં ૨૧ પદા-નુસારિણી લલ્લિધિ-તેના ઘન પ્રકાર છે-(૧) ઘ ઘની શરૂઆતનુ પદ સામઝીને સર્વ ઘ ઘનો ઘોધ થાય ત અનુશ્રોતપદાનુસારિણી, (-) છઠ્ઠા પદને સામઝવાથી સર્વ ઘ ઘના ઘાધ થાય ત પ્રતિશ્રોતપદાનુસારિણી અને (૩) મધ્ય પદને સામઝવાથી સર્વ ઘ ઘનો ઘોધ થાય તે ઉભયપદાનુસારિણી ૨૨ ઘીજબુદ્ધિ લલ્લિધિ-જેમ સારા ક્ષેત્રમા વાવેલ ઘીજ અનેક ઘીજ પ્રગટાવે તેમ ઘીજભૂત પણ પક્ જ અર્થપદન સામઝીને ઘીજુ સર્વ ધ્રુત યથાય જાણી શકે કોઈ કહેશે ક તો પછી પદાનુમારી લલ્લિધિ અને આ લલ્લિધિમા તફાવત શો ? તેનો જવાબ પ છે ક-પદાનુસારીમા તો પક્ પદ જાણવાથી ઘીજા પદ જાણી શકાય જ્યારે ઘીજ બુદ્ધિધારી તા પક્ પદાવને જાણવાથી અનેક પદાર્થોનો જ્ઞાતા થાય આ ઘીજ બુદ્ધિ લલ્લિધિ ગળધર ભગવતોને હાય છે પટલે તીર્થંકર ભગવતના મુખથી " ઉપ્પન્નેઈ વા વિગમેઈ વા ધુવેઈ વા " પ ત્રિપદી સામઝીને દ્વાદશાગીની રચના કરી શક છે ૨૩ તેજોલેશ્યાલલ્લિધિ-અત્ય ત કાધને લીધે અનેક યાજન પ્રમાણ ક્ષેત્રમા રહલ પાતાના શત્રુ વિગરે પદાર્થોને દગ્ધ કરી શક. અગ્નિ જેવા ઉષ્ણ પુદ્ગલોને પેંકવાની શક્તિ તે તેજોલેશ્યા જે સાધુ છટ્ટને પારણે છટ્ટ કર અને પારણાને દિવસે પણ પક્ મુઠી અઢદના ઘાકલા વ્યાય અને પક્ ચુલુક માત્ર પાળી પીચ-આથી વિશેષ જાય-પીચે નહીં-આ પ્રમાણે છ મહિના પર્યંત તપશ્ચર્યા કરે ત્યારે તેજોલેશ્યા લલ્લિધિ પ્રાપ્ત થાય ૨૪ આહારકલલ્લિધિ-સૌંદ પૂર્વધર મુનિ ધ્રુતશક્તિ ટાલવાને અર્થે અઘયા જિનેશ્વરની સમવસરણાદિ શ્રદ્ધિ જાણાને માટે પોતાના શરીરમાથી પક્ હાય પ્રમાણ શરીર ચિકુર્ષી શકે કાર્ય સમાપ્તિ થયે આ દેહનુ ચિત્તર્જન કરે પક્ ભયમા જે વચ્ચત આ પ્રમાણે

वाय अने जो धीजी पार कर ता अवश्य मात्ते जाव २५ शीतलेश्यालब्धि-
तेजालेश्यायी वळता जीव प्रत्ये कठणा उत्पन्न धये छते आ लेश्या मूकवायी
वळता; जीवो अगर तो पदार्थो जळना सिंचननी माफक शांति प्राप्त करे छ
२६ वैक्रियलब्धि-विविध प्रकारनी क्रियाभा करवानी शक्तिवाळु वैक्रिय
शरीर विकुर्वी शकाय आ लब्धि अनेक प्रकारनी शक्तिवाली छे (१)
अणुत्व-अत्यन्त सूक्ष्म शरीर यथावी, कमळनी नाळना छिद्रमा पण
दाखल थइ त्या चक्रवर्तीना जेवा भोगा भोगधी शकाय (२) महत्त्व-
मेरुपर्वत जे एक लाख याजन ऊचा छे तेना करता पण मोटु शरीर
यथावो शकाय (३) लघुत्व-वायु करता पण लघु पटल हळु शरीर यथावो
शकाय (४) गुह्यत्व-बद्ध करता पण अत्यंत भारे शरीर यथावी शकाय क
जेन इन्द्रादि देवो पण पोताना उत्कृष्ट वळथो उपाडी शक्य नहीं (५) प्राप्ति-
भूमि ऊपर रहाने पोताना हस्त पटलायधी लबाध क मेरुपर्वत ऊपरना शिखरने
स्पर्शा शक. (६) प्राक्राम्य-नळमा भूमि पर चालयानी माफक चालि तेमज
भूमि पर डुबकी मारवानी माफक डुबका मारता चाली शक (७) इशित्व-
तीर्थकर, इन्द्र अन चक्रवर्त्यादिकनी शक्ति विकुर्वी शक (८) वशित्व-सब
जीवाने पोताने आधीन करी शक. (९) अप्रतिघातत्व-सुद्धा भागमा जेम अ
स्खलित गतिप गमन करी शकाय, तम वळ्चे पथतादि विघ्ना आवधा छता
पण अस्खलित गमन करी शक. (१०) अतर्धानत्व-अदृश्य थइ जाव के जेथी
काइ पण जाइ शक नहीं (११) कामरूपत्व-पक् साये अनेक प्रकारना
विविध रूपा यथावी शक आ प्रमाण वैक्रियलब्धि अनेक प्रकारनी समजधी
२७ अधीणलब्धि-काइ पण पदार्थ खूट नहीं तना ये प्रकार छे, (१) अशीण
महानसा-पाताना पात्रमा अरुप आहार हाय ता पण आ लब्धिना प्रभाषयी
अनेक जणाने जमाडे ता पण खूट नहीं परंतु छवट थयार पात ज आहार करे
त्यारे ज खूट धीगोतमहवामीप अष्टापदधी नीच उत्तरता १५०३ तापसोने आ
ज लब्धिना प्रभाषयी पारणु कराधु हतु (२) अधीणमहालय-परिमित भूमिमा
पण असह्य देवो तीर्थधी अन मनुष्या पातपाताना परिहार सहित पकवानाने
पोडा उपजाव्या सिवाय सुखपूर्वक वेसा शके जेमकभीतीर्थकरादिकना सम
बलरणमा असह्य दवाधिक समाइ शक छे २८ पुलाकलब्धि-चक्रवर्तीना
सैम्यन पण धूण करा नाखे आ प्रमाणे अट्टाधीश लब्धिआनु स्वरूप ज्ञानार्थु

धीजी पण मनलब्धि, वचनलब्धि, वायलब्धि चिनेरे लब्धिआ अतिशय
शुभ परिणामयो अने तपना प्रभाषधी प्राप्त थाय छे ज्ञानावरणोय तथा धीर्या
स्तराय कर्मना असाधारण क्षयापशमधी अन्तर्मुहूत माधमा सर्व धृतसमुद्रनु
अवगाहन करवानी शक्ति त मनालब्धि छतज्ञाननी सब वस्तुआने अन्तर्मुहूत

भाप्रमा उच्चारवानो जे शक्ति ते बचनलघ्वि आ लघ्विधी चौदपूर्वनु परावर्तन (आवृत्ति) घाय छे अथवा पद वाक्य अमे अलंकार युक्त बचनो मोटा स्वरे बोलवा छता षणीनी धारा अस्वलित रहे, बचमा एक पण अथवादि दूटे नहीं तेमज प्रारममा कठ जेयो होय तेयो अतपर्यन्त शक्तिवालो रद-हीन न घाय बीर्यान्तरायना असाधारण क्षयोपशमयो साह्यलिनी माफक बर्ष सुधी कायात्सगभ्यानमा निश्चल रुभा रहे अथवा घेठा होय तो पण परिश्रम न लागे तेयो शक्ति कायलघ्वि कहेषाय श्रुतज्ञानावरण अने बीर्यान्तराय बचना उरकृष्ट क्षयापशमयो प्रगटेर असाधारण महाबुद्धिने अगे मुनि ब्राह्मशागी क चौद पूर्व न भण्या हाय तो पण चौदपूर्वधरनी माफक तुंगम भाषार्थो जाणी शक्ते ते प्राज्ञभ्रमण कहेषाय अय विशेष भणेल होय अने पोते अल्प भणेल होय तो पण विषायेगने कारणे बीज्ञाना बशमा न आवे ते विषाधरभ्रमण कहेषाय

ऊपर जणावेल अट्टायीश लघ्विओ पैची येटलो येटली लघ्वि कीने होय ते जणावता कहे छे ये-मध्य पुरुषने अट्टायीश लघ्विओ होय मध्य स्त्रीने (१) तीर्थकर, (२) चक्रवर्ती, (३) वासुदेव, (४) बलदेव, (५) सन्निप्रभोतम, (६) चारण, (७) पूषधर, (८) गणधर, (९) पुलाक अने (१०) आहारक शरीरलघ्वि-आ प्रमाणे दश लघ्विओ न होय, पटले अठार लघ्वि होय छे अनंतवाळे कोर् का र वसत अच्छेराकूपे स्त्री तीर्थकर घाय छे, जेम के चालु चौथीशना आगणीशमा जिनेश्वर महिनाथ, परन्तु तेने भाष्यमा गणवायी स्त्रीने तीर्थकरलघ्वि न होय तेम दर्शाव्यु छे अमध्य पुरुषने १५ लघ्वि ज हाय छे ऊपर जणावेल दश लघ्विओ उपरात (११) केवली, (१२) ऋजुमतिमन पर्यवज्ञान अने (१३) विपुलमतिमन पर्यवज्ञान ए तेर लघ्वि सिवायनी पदर हाय अथव्य स्त्रीने १४ चौद लघ्विओ होती नथी अने चौद होय छे ऊपर कहेल तेर लघ्विओ उपरात (१४) मधुक्षीराश्रयलघ्वि पण हाती नथी

लघ्विओर्तु विशेष स्वरूप प्रयचनमारोद्धार तेमज योगशास्त्रनी टीकामाथी ज्ञानयु आयी लघ्विवालो शिष्य पण जा चारित्रमा दोष लगाटे तो तने आचार्य दद आवे हजी पण शिक्षाप्रदान अने सदगुणवर्णनबदे गच्छतुं स्वरूप कहे छे

जस्य य संनिहिउक्खड-आहडमाईण नामगहणे वि ।

पूर्वैकम्मा भीता, आउत्ता कप्पतिप्पेसु ॥ ७२ ॥

मउए निहुअसहावे, हासदवविवजिए विगहमुक्के ।

असमंजसमकरंते, गोअरभूमट्टु विहरन्ति ॥ ७३ ॥

मुणिणं नाणाभिग्गह-दुक्करपच्छित्तमणुचरंताण ।

जायइ चित्तचमक्क, देविंदाण वि तं गच्छम् ॥ ७४ ॥

[यत्र च संनिध्युपस्कृत-आहृतादीना नामग्रहणेऽपि ।
 पूतिकर्मणः भीता, आयुक्ताः कल्पत्रेपयोः ॥ ७२ ॥
 मृदुका निभृतस्वभावा, हास्यद्रवविवर्जिता विकथामुक्ताः ।
 असमञ्जसमकुर्वन्ता, गोचरभूम्यर्थ (गोचरभूम्यष्टकं) विहरन्ति ॥
 मुनीना नानाभिग्रह-दुष्करप्रापश्चित्तमनुचरन्तानाम् ।
 जायते चित्तचमत्कारो, देवेन्द्राणामपि स गच्छः ॥ ७४ ॥]

गाथार्थ—जे गच्छमां रात्रिण अशनादि राखवामां तेम ज औदेशिक,
 अम्याहत, पूतिकर्म विगेरे आघाकर्मी उव्गम दोपोनु नाम लेतां या स्पर्श थई
 जतां भय उपजतो होय तेम ज कल्प एटले पात्रा ने त्रेपमां-हस्तादिकने साफ
 करवामां सावधान, विनयवान, निश्चल स्वभावी, हांसी-मशकरीथी विरमेल,
 विकथाथी दूर रहेनार, वगरविचार्यु नहीं करनार, गोचरी अर्थे परिभ्रमण करनार,
 विविध प्रकारना अभिग्रह तथा दुष्कर प्रापश्चित्त आचरनारा मुनिजनो होय छे
 ते इन्द्रोने पण आश्चर्ययुक्त करे छे. हे गौतम ! तथाप्रकारना गच्छने ज
 वास्तविक गच्छ जाणवो.

विवेचन—साधु रात्रिप पोता पासे अशनादि राखी मूक ते सनिधि दोष
 कहेयाव. आ दोषना सवधमा थोनिशोथसूचना अगियारमा उद्देशमा कछु छे के-
 “ जे भिक्षू असण वा पाण वा खाइम वा साइम वा दिया पडिगाहेत्ता दिया
 भुजइ १, जे भिक्षू असण वा ४ दिया पडिगाहेत्ता राओ भुजइ २, जे भिक्षू
 असण वा ४ राओ पडिगाहेत्ता दिया भुजइ ३, जे भिक्षू असण वा ४ राओ
 पडिगाहेत्ता राओ भुजइ ४ । चउसु वि भगेसु आणादिया य दोसा चउगुरु च
 पच्छित्त तवकालवितेसिय दिम्भति ॥ ” १ जे साधु-साध्या अशनादिकु चार माहार
 दिवसे ग्रहण करीने दिवसे खाय, २ दिवसे ग्रहण करीने रात्रे खाय, ३ रात्रे ग्रहण
 करीने दिवसे खाय अने ४ रात्रे ग्रहण करीने रात्रे खाय-आ चार भागामा प्रथम भागो
 शुद्ध छे अने ग्रण रात्रिभोजनना दोषथी दूषित छे आ प्रमाण वर्तनारने जिताशाभंगनो
 होय लागे, चारमासी गुढ प्रापश्चित्त लाग बळी पण कहे छे के-“ जे भिक्षू
 पारियासिय पिप्पलि वा पिप्पलिचुण्ण वा मिरिय वा मिरियचुण्ण वा सिंगवेर वा
 सिंगवेरचुण्ण वा बिल वा लोण उन्मिय वा लोण आहारेइ आहारन्त वा साइजइ ॥”
 जे साधु-साध्या रात्रिप राखेळ आखी पीपर के पीपरनु चूर्ण, आया तीया के
 तीयातु चूर्ण, सूठ अथवा सूठनु चूर्ण जे देशमा नमव (मीठु) न होय ते देशमां

મારો પક્ષે છે તેનું લૂણ (મીઠું) ઘાય છે તે, સમુદ્રમાં ઉત્પન્ન થનારાં લૂણ (નિંધવ) વિગેરે ઘીના રાત્રે રાત્રીને ઘીને વિષસે ઘાપરે અગર તો ઘાપરનારને મારો જાણે તે આજ્ઞાભંગને પાત્ર ઘાય શ્રીકૃષ્ણ-વક્તવના પાંચમા ઉદ્દેશામા પણ વદ્યુ છે કે- વિષસે લાગીને રાત્રિય રાત્રી મૂકે-તો આહાર અશમાત્ર વક્ત્રી શરૂ નહીં પણ અપવાદરૂપે ઘ્યાધિગ્રસ્તને વક્ત્રી શરૂ, પરંતુ અ યને તો સવધા નિયેષ જ જાણવો નિર્ધુક્તિવાર આ સવધમા વિશેષ અજવાલુ પાદતા વહે છે કે-અશનાદિક રાત્રિય રાખેલા જોડને તૂતન શિષ્ય તથા વાઙ મુદ્દાવાનું મિટપાત્ય પામે તેના પાપમાત્રન માધુ ઘાય વહી ઉપહામનુ કારણ ઘાય જેમકે 'જુઓ આ નિર્ધરિગ્રહી સાધુ રાત્રિય આહાર રાત્રી મૂય છે, પાણીના ઘડા ભરી રાત્રે છે, ઘૂતાદિકના સમગ્ર કરે છે અને પાછા વહે કે અમે તો અપરિગ્રહો-સવધ વિનાના છીય ' યહી સયમવિરાધના તથા આત્મવિરાધના પણ ઘાય રાત્રે આહાર રાત્રી મૂકનાથી ઓરગિ વાદિ પ્રાણિયોનો ઉત્પત્તિ ઘાય, રોટલી આદિકમાં લાલ્હિયા કીધો ઉપજે, ડહરો તેના મશ્ણ માટે આવે, તન વહી વિલાહી પ્રમુલ વાર જાય, વહી જટ રાત્રી મૂક્યું હોય તો તેમા કોહિયા દૂધી મરો જાય-આ પ્રમાણે પાપના મામીદાર ઘનવાથી સંયમવિરાધના ઘાય વહી રાત્રિય આહારમા સપ તથા ડહરા લાજ નાચો જાય-આયો દ્વેરો આહાર ઘાપરવાથી આત્મવાત પણ ઘાય આ પ્રમાણે સનિધિ દોષના વિચાર કરી તેનો મ્યામ જ કરવો

દવે ઉદ્દેશકનું સ્વરૂપ દર્શાવતાં કહે છે કે-તેના ઘે મેદ છે (૧) ઓષ-ઉદ્દેશિક અને (૨) વિભાગ-ઉદ્દેશિક પાતાને અર્થે રસાઃ પકાયતી વચ્ચે કોઈ આયશે તેને આપવાને માટે કારક આહારની વક્ત્રી કરી રાત્રે તે ઓષ-ઉદ્દેશિક ધીજા વિભાગ-ઉદ્દેશિકના ત્રણ મૂઠમેદ અને ચાર ઉત્તરમેદ છે (૧) ઉરિષ્ટ, (૨) વૃત અને (૩) વમ ષ ત્રણ મૂઠમેદ છે તે દરવના ઉદ્દેશ, સમુદ્દેશ, આદેશ અને સમાદેશરૂપ ચાર-ચાર મેદ છે પટલે ૧ ઉદ્દિષ્ટોદ્દેશ, ૨ ઉદ્દિષ્ટસમુદ્દેશ, ૩ ઉદ્દિષ્ટાદેશ, ૪ ઉદ્દિષ્ટસમાદેશ, ૫ વૃતોદ્દેશ, ૬ વૃતસમુદ્દેશ, ૭ વૃતોદ્દેશ, ૮ વૃતસમાદેશ, ૯ વર્મોદેશ ૧૦ વર્મસમુદ્દેશ, ૧૧ વર્મોદેશ અને ૧૨ વર્મસમાદેશ પમ ચાર મેદ ઘાય મર્યને ઉદ્દેશીને જે અશનાદિક કારણ તે ઉદ્દેશ વહેવાય, તે ગૃહસ્થ, મિશ્રુ અને પાલ્હી વિગરને નિમિત્તે વરાયેઠ ચરક, પરિવાજકાદિને નિમિત્તે કરેલ અશનાદિક સમુદ્દેશ વહેવાય ગિર્મિય, શાક્ય, તાપમ, ગૈરિક, આત્મીયિકોન નિમિત્તે કરેલ અશનાદિક આદેશ વહેવાય અને સાધુઓને નિમિત્તે કરેલ સમાદેશ વહેવાય દવે ચાર પેગમેદ ઘનવતા કહે ડ વ-વિવાહાદિક સારા પ્રમણે સ્નેહી સયધોઆ સધ જમી ગયા પહો અશનાદિક ઘયે ત્યારે ગૃહસ્થ મનમા પિતથે કે-' આ સધ રાત્રીને શુ કામ છે ? મિશ્રુ વિગેરેને આપશુ ' આ પ્રમાણ વિચારીને જા મિશ્રુઓને માટે રાત્રે તો (૧) ઉદ્દિષ્ટાદેશિક, પાલ્હીઓન માટે રાત્રે તો (૨) ઉદ્દિષ્ટસમુદ્દેશિક, સાધુઓને દેવા માટે રાત્રે તો (૩) ઉદ્દિષ્ટાદેશિક અને ગિર્મિયોને માટે રાત્રે તો (૪) ઉદ્દિષ્ટસમાદે

शिक कहेवाय आषी ज रीते अशनादिक बध्या पछी मोक्ष बिगेरेमा नवो गाल भेळवथो पडे तो भेळये, धो भेळये, सेकथु बिगेरे क्रिया करे, भातमा दहा बिगेरे गावे अने पछी पूवनी माफक सकल्प करे ह्यारे आ भिक्षुओने आपवु पम कहे ते (५) कृतोदेशिक, पागढीओने आपवानु कहे ते (६) कृतसमुदेशिक, साधुओने माटे कहे ते (७) कृतादेशिक अने निर्घ्न्याने अर्थे कहे ते (८) कृतसमादेशिक कहेवाय आषी ज रीते चियाहादिक शुभ प्रसंगे अशनादिक बध्या पछी ते बघेला लाहु, भात, मग बिगेरे पदार्थोने अग्नि पर पुन तपाय, मोक्षमा गोळ नाखे, मग बगेरेने पुन राय-जीरा-मसालाथी पघारे ह्म्यादि क्रिया करीने पूर्य प्रमाणे सकल्प करे ह्यारे भिक्षुओ माटेनो सकल्प ते (९) कर्मोदेशिक, पाखडीओने माटेनो (१०) कर्मसमुदेशिक, साधुओने माटे (११) कर्मोदेशिक अने निर्घ्न्याने माटे (१२) कृतसमादेशिक कहेवाय.

अभ्याहृत दोपना ये प्रकार छे- (१) आचीर्ण अने (२) अनाचीर्ण आचीर्ण अभ्याहृतना त्रण प्रकार छे जय प, मध्यम अने उत्कृष्ट मोटा जमण समये सेंकडो माणस वेठा होय अगर तो मोटु घर होय अथवा रत्नियद त्रण घरो माथे होय तेया प्रसंगे सा हाथनी अदरना जातरामाथी आहार बहोराये ते उत्कृष्ट आचीर्ण, एक हाथ प्रमाणथो बहोराये ते जयम्य अने ते बने बच्चे नु प्रमाण ते मध्यम आचीर्ण अभ्याहृत जाणवु आ त्रणे प्रकार वल्पी शक वारण के तेमा उपयोग रहेवानो मभय छे अनाचीर्ण अभ्याहृत ता सो हाथ उपरांत धरना स्थळेथी आहार आयेल हाय तो वल्पे नही, कारण के तेमा समयबिरा धना अने आत्मबिराधना बने थाय छे कोइ गृहस्थ अन्य ग्रामादिकथी अशनादिक आहार लायता थका जळमार्गथी आये तो अप्कायनी तेमज छकायनी बिरा धना थाय स्थळमार्गे आये तो पण छकायनी बिराधना थाय, चार हरण करी जाय, शिकारी पशु खाइ जाय, मार्गना परिश्रमथी ख्वरादिक रोगाद्भव थाय, आ प्रमाणे कृपित होवाथी अनाचीर्ण अभ्याहृत आहार कदापि ग्रहण करयो नही

हवे पूतिकमनु स्वरूप जणाये छे-आधाकर्मी, उद्देशिकना छेला त्रण भागा, मिश्रजात, अव्ययपूक, पूतियादर अने श्मृतिक आ बधा अविशुद्ध कोटिना छे जेम क्षीरमा भूतनो छाटो पढो जता सय क्षोर अशुद्ध थइ जाय, शुद्ध आहारमा अविशुद्ध आहारनु एक बिंदु जा आषी जाय तो तर्थ शुद्ध आहार पण अशुद्ध बनी जाय त पूतिकर्म कहेवाय छे, तेमा ये भेद छे- (१) सूक्ष्मपूतिकर्म-आधाकर्मी हींंग प्रमुख अशनादिकनो गध, आधाकर्मी अग्निनी ज्वाळा तथा धूमाडां शुद्ध आहारने लागे ता त सूक्ष्मपूतिकर्म कहेवाय परन्तु ते आचीर्ण छे-साधुने बहोरोषा योग्य छे कारण के आ दोषा अशक्यपरिहार छे (२) वादरपूतिकर्मक-तेमा ये प्रकार छे एक उपकरण-बूळी, कडछो, ताबडो, चमचा बिगेरे रसोइ करवाना साधनो तेमज घटी, सविलु बिगेरे

ઉપકરણો હોય તેમાથી પ્રાપ્ત થયેલ અશનાદિષ્ આહાર શુદ્ધ હોય તો પણ વૃષ્ટિ છે ઘોજો મલપાતપૂતિકર્મ-આધાકર્મી ઘચાર, ઘીંગ, નિમક, સીંદુ વિગેરેથી ધ્યાત આ ઘને પ્રકાર સાધુઆને કરુપે નહીં

ઘચે વસ્તુના અધિકાર દર્શાય છે-મોક્ષન કયા યાદ પાત્રા માફ કરવા ત કલ્પ સામાન્યપણે સાત ઘસત ધોવાના કલ્પ છે વિશેષથી તો તેના મધ્યમ, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ પમ ત્રણ ભેદ દર્શાવ્યા છે (૧) માત, ગટલી, મગ, ચાલ, ગાઝ, ઘણા, તુર વિગેરેનો આહાર પાપાને વિશેષ લેપ ન કરે પરંતુ તે જઘન્ય કલ્પ તેમા પાત્રા ત્રણ ઘાર ધોવા, પક ગાર અદર, ઘોજી ઘાર ગદાર અને ત્રીજી ઘાર અદર અને ઘદાર (૨) મગ તથા અદરની દાઢ, ઘાજી, દહી વિગેરેના અલ્પ લેપ લાગે ત મધ્યમ કલ્પ, તેમા પાત્રા પાચ ઘાર ધોવા ઘે ઘાર ઘદાર, ઘે ઘાર અદર અને પક ઘાર અદર અને ઘદાર (૩) દૂધ, દહીં, શીર, ઘી વિગેરેના વિશેષ લેપ લાગ તે ઉત્કૃષ્ટ કલ્પ, તેમા પાત્રા સાત ઘાર ધાવા ત્રણ ઘાર અદર, ઘે ઘાર ઘદાર અને ઘે ઘાર અદર અને ઘદાર ઘચે

પ્રેપ પ્લ હસ્તને મળિઘધ(પદાંચા) સુધી ઝડાદિષ્થી ધાયા સ્થદિલ તથા માત્રાદિક પ્રસંગ હસ્ત ધાયા પડે તથા શ્રીનિશોચસૂત્રના ધાયા ઉદેશમા આ સવધો ધર્મન કરતા જાનાયુ છે વ- ' જે મિક્ષુ ૨ સાણુપ્પાણ ઉચારપાસવળભૂમિ ણ પદિલેહેદ ન પદિલિહત વા સાદ્ઝદ । જે મિક્ષુ ૨ તઓ ઉચારપાસવળભૂમિઓ ણ પદિલેહેદ ન પદિલિહત વા સાદ્ઝદ । જે મિક્ષુ ૨ સુદ્ધાગસિ થદિલસિ ઉચારપાસવળ પરિઠવદ પરિઠવત વા સાદ્ઝદ ॥ ' સાધુ યા સાધ્યોષ દિષસ ના ચોયા માગના ધાયા વિભાગ જેટલા દિયસ રહે ત્યારે સ્થદિલ તથા માત્રાનો ભૂમિ પ્રમાણથી જો તે પ્રમાણે ન પદિલિહે અન ન પદિલિહારની અનુમાદના કરે તો તે પ્રાયશ્ચિત્તન પાત્ર ઘને છે જે સાધુ યા સાધ્યો ત્રણ ઉચારપાસવળ ભૂમિ ન પ્રમાણે તમજ ન પદિલિહનાન સારા કહે તે પણ દઢન પાત્ર ધાય છે જે સાધુ યા સાધ્યો સૂક્ષ્મ સ્થદિલભૂમિમા ઉચારપાસવળ યાસરાવ અને યાસરાવનારને સારા કહે તે પણ પ્રાયશ્ચિત્તને યાગ્ય ગણાય અન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ-પમ ત્રણ પ્રકારનુ સ્થદિલપ્રમાણ છે પ્રસાદિક જીવથી રહિત ભૂમિ તે સ્થદિલભૂમિ પક દ્વાય લાગી-પદાઢી અન ઘાર આગઢ ઠઢી અચિત્ત સ્થદિલ-ભૂમિ જવન્ય કહેવાય આ પ્રમાણથી પક આગઢ યૂન ભૂમિમા સ્થદિલ-માતૃ પરઠવ તા દાપમાત્રન ધાય આ પ્રમાણ કરતા વિશેષ ભૂમિ ન મધ્યમ માન જાણયુ ઉત્કૃષ્ટ સ્થદિલપ્રમાણ ઘાર યોજનનુ દાપ, કારણ યે ચક્ષવર્ત્તીનો સેના ઘાર યોજન વિસ્તાર ઘાઢી હોય છે જ સાધુ યા સાધ્યો ઠલા યા માતૃ અવિધિપૂનક પરઠવે તા પક માસા લઘુદ્દ અને આજ્ઞામગના દાપપાત્ર ઘને તેની વિધિ દર્શાવતા કહે છે વ-ગૃહસ્થ પ્રમુખના સ્થિતિનુ નિધારણ કરવુ અન તે માટ અર્ચ્ય, અધા અન તિષ્ઠાં સથ

दिशामा अयलोकन कार्या पछी ठळो मातय परठयतुं जे लोको ते कार्य करता ज्योय तो तेजो हासी करे अने आत्माने कलुपितता प्रगटे घडी स्थडिल प्रमुख यास राधीने घखना वटकाथो गुह्याग जो साफ न करे ता प्रायश्चित्त लाग, पण जा वापुधी, वासना सपाटियाधी, आगळोधी अथवा लाकडानी सळीधी साफ करे अथवा माफ करनारन सारो माने तेने एकमासी लघुदंड आये वळी जो कोई साधु या साधु स्थडिल प्रमुख परठधीने पड्डी जळद्वारा हस्त माफ करे नहीं ये न करना रने सारा जाणे ता दंडपात्र बने वळी स्थडिल परठध्यानी जग्याप माधु या साधु आचमन न लेवु आचमन ले व लेनारनी अनुमोदना करे तो प्रायश्चित्त लागे परंतु सा हाथना आतरामा तत्र करो शक्याय, तयो विशेष दूर आचमन कर तो पण दापभागी थाय स्थडिल-मातय परठयो त्रण खोवा प्रमाण जळयो शुद्धि करवी विशेष जळ न घापरवु विशेष जळ वपराय तो वीडी प्रमुख जीयोनी विराधना थाय, त्रसजोबने पीडा उपजे, घृत्तना फूल-पत्रादिक तेमा पडे अने पृथ्वीवायादिकनी पण विराधना थाय, वेदलाक आचार्यो पम पण कहे छे क-अज्ञलिना त्रण भाग करवा, पहिला भागवी मळद्वार साफ करे, योजा भा गयो अथवा माफ करे अने त्रोजा भागवी तय शुद्धि करे जेने थोडे थोडे समयने आतरे स्थडिल जवु पडनु होय, 'हरम जेवो व्याधि हाय तेवा आपथादिक मागमा विशेष जळ घापरी शक्याय सक्षितमा पटलु समझधानु के-दुग्ध न रह, मळना लेप न रहे तेठला प्रमाणमा मळनी उपयाग करवा कारणप्रसंगे मूत्रयो पण मळशुद्धि करी शक्याय छे वृहत्करूपना पाचमा उद्देशामा कष्ट छे व-णो कृपपइ निग्गथाण वा निग्गथीण वा अण्णमण्णस्स मीय आइयत्तए वा आयमित्तए वा णण्यत्थ गाडेसु अगाडेसु वा रोगायकेसु ॥ साधु या साधुने पर स्पर्ना मूत्रनी उपयाग करवा न कल्पे परंतु विशुचिका (उलटी) थइ हाय सप करव्यो हाय, उरसादिक रोगाद्भव थयो होय तो तेवा अनिचार्य प्रसंगेमा मूत्रनु आचमन लेवु या मळशुद्धि माटे ग्रहण करतुं कल्पे आ विषयमा वाइ शंका करता कहे व-आ मूत्रनु आचमन या ग्रहण अशुचिकारक न कहेवाय ? ता तने ज्ञवाय आपता ग्रंथकार कहे छे व-पैद्यकशास्त्रमा पत्र मूत्र-पान उप याग। मण थु छे वळी गामूत्र तो पवित्र मनाय छे अने औपधमा पण वपराय छे साधु ता कारण विना रात्रिय पाणी राख ज नहीं, परंतु वाइ वृत्तन दीक्षित होय, विवाहित न हाय तेने मूत्र ग्रहण करवामा दुग्धला थाय माटे तने अथ रात्रिय अचित्त जळ राख, परंतु जे मातरानी विधिना जाण हाय, साधुपणु वरावर परिणमी गयु हाय तेने अर्थे पछी पाणी राखवानी जरूर नथी कोई शिष्य घणी वखत स्थडिल जाय अने मूत्रयो शुद्धि करवामा अशक्त होय तने माटे मळ राखनु पडे कारण व जा जळ न राखवामा आये ता तया शिष्यने स्थडिलनी शका थवा छता दुग्धलायो स्थडिल जाय नहीं अने मळना अवरोध करवायी

પરિતાપ પામે, મૃત્યુ પણ પામે માટે તેવા પ્રસંગમાં જન્મનો જોગ રાખવો કોઈ કોઈ આચાર્ય વરુપત્રેપનો અર્થ છે. પણ માસની અમલ્લાય ઉત્તયા પછી વર્ષવ્ય વરુ-વાસુ સૂચન છે કોઈક પદ વહે છે વ-આ પરપરાગમ્ય છે અને સર્વથ વર્ષવ્ય છે યલી સાધુ યિનયશાઝી હોય, નિઘ્ન-ગમીર સ્વમાયધાઝા હોય, જેથી પ્રાયશ્ચિત્તાધિકનો અર્થ પામે પ્રકાશ કરે નહીં દાસ્ય-યોજાનો ઉપદાસ ન કરે ચાર પ્રકારની ધિકયા (જુઓ પૃષ્ઠ ૨૦) યો વિરમેલ હોય ગુદની આજ્ઞા શિરાધાર્ય ગણે-વ્રગરધિચાર્યે સ્વમતિથી ધિક્ક વતન ન કરે યઝી ગોષરી અર્થે યાગ્ય ભૂમિમાં પરિવ્રમણ કરે આઠ પ્રકારની ગોષરભૂમિ વહેલ છે, તે આ પ્રમાણે- ૧ શ્રવ્યી, ૨ ગત્યાપ્રત્યાગતિકા, ૩ ગામૂષિકા, ૪ પતગથીષિકા, ૫ પેટા, ૬ અદ્ધપટા, ૭ અભ્યતરશૂકા અને ૮ ઘદ્ધિ શૂકા યલી અનેક પ્રકારના અભિગ્રહના ધારક તેમજ મહાકટિન પ્રાયશ્ચિત્તને લગતી તપશ્ચયા કરનારા હોય આજ્ઞા આચાર-પરાયણ અને સયમી સાધુચર્યોને જોઈને ઇદ્ર સરસા પણ ચમત્કાર પામે તા અર્થ જનનુ શુ વહેતુ ?

અભિગ્રહ ચાર પ્રકારના છે ૧ દ્રવ્યાભિગ્રહ, ૨ ક્ષેત્રાભિગ્રહ, ૩ વાઙ્ઞા-ભિગ્રહ અને ૪ માધ્યાભિગ્રહ ૧ દ્રવ્યાભિગ્રહ—આજ મારે લેપયાઝા મગ ધિગરે અથવા લપ(રસ) યિનાના યાલ, ઘણા ધિગર મઠે તો ગ્રહણ કરવા, આજ રોટલો ક તના માઢા મઠે તા ન મિક્ષા ગ્રહણ કરવો, કઢહો, ઘમઘો અથવા તા માલાનો અળોદ્વારા કાઢ ઘદોરાવે ત્યારે ન ઘદોરુ શ્રીમદ્દાધીરસ્વામીય જેમ સુપદાના મૂળામાં રહેલ અહદના યાકઝા ગ્રહણ કર્યા હતા તેમ યિધધિધ પ્રકારના અભિગ્રહા ધારણ કરવા અને તે પ્રમાણ ન જો મિક્ષા મઠે તા ગ્રહણ કરવો, તે દ્રવ્યાભિગ્રહ વહેવાય ૨ ક્ષેત્રાભિગ્રહ-પૂર્વે કહી તે આઠ ગોષરભૂમિમાં તથા જે ગામમાં દ્વાય તમા અગર પરગામમાં અમુક મયાદા યાધી ગાષરી ગ્રહણ કરવો તે ક્ષેત્રાભિગ્રહ વહેવાય હયે આઠ ગાષરભૂમિનુ યિશોપ ધર્ણન કરતાં જણાય છે કે- ૧ શ્રવ્યી-વક દિશાના અભિગ્રહ કરીને ઉપાગ્રયમાથી નોકલ્યા કાઢ સીયે માર્ગે સમઘેણીમાં આવતા ગૃહાને ધિયે મિક્ષાઈ જતા તે પછિના છેલ્લા ગૃહ સુધી જાય તટલા ગૃહોમાં જા ઉચિત મિક્ષા મઠી જાય તા ગ્રહણ કરે અને ન મઠે તા તે ન ગતિય પાછા આવે ૨ ગત્યાપ્રત્યાગતિકા-વક પક્તિમાં મિક્ષાઈ કરતા તેના છેલ્લા ગૃહ સુધી જાય અને તેમ કરતા ઉચિત ગોષરી ન મઠે તો પાછા પરતા ધીજા ધરોની શ્રેણીમાં પરિવ્રમણ કરે, ૩ ગોમૂષિકા-જમણા ધરની પક્તિમાંથી ઢાધો પક્તિમાં અને ઢાધીમાંથી પાછી જમણી પક્તિમાં તેમ વક ધીજી પક્તિમાં ગાષરી અર્થે કરતુ ચાલતી ગાય અને વઢ્ઢના મૂત્રના જાકારે આ ગોષરી યતી દાવાથી તેને ગામૂષિકા વહેવાય છે ૪ પતગથીષિકા-વ્રણ ચાર ધર સૂકીને યદારે, ઘઢી વ્રણ-ચાર ધર આગલ જઈને યદારે પતંગિયુ ઉઘઢી ઉઘઢીને ૩૧

અનિશ્ચિત ગતિ કરે છે તેનો માફક્ર આ ગોચરી થતો હોવાથી તેને પતંગચોચિકા કહેવાય છે ૫ પેટા-પેટીના આકારે ગાચરી કરે તે પેટા પેટીના ચાર સૂનાની માફક ચારે દિશાના ગૃહોને ઘિપે જાય પરંતુ તે દિશાના મધ્યમા રહેલા ગૃહોને ઘિપે ન જાય ૬ અર્ધપેટા-ચાર દિશાને વદલે છે દિશાને નિશ્ચિત કરીને મમે પળ તેનો મધ્યમા આથતા ગૃહોમા ન જાય ૭-૮ અમ્યતરશયૂકા ને ઘદિ શયૂકા-શલ્કની પેઠ જે ગાચરી કરવો તે શયૂકા શલ્કના મધ્ય ભાગના આથતેની માફક ગાચરી કરવો પટલે મધ્ય ઘરોમા ભમતા ભમતા ક્ષેત્રના યદ્દારના ભાગમા આપતુ તે અમ્યતરશયૂકા અને ક્ષેત્રના યદ્દારના ભાગમાથી ગાચરી પ્રહણ કરતા કરતા મધ્ય ભાગમાં આપતુ તે ઘદિ શયૂકા ઘઢી ' ઘરના ઉવરા માત્રમા હોય તો મારે ગાચરી લેવી ' પવા જાતનો પળ અભિગ્રહ લેવો તેના ક્ષેત્રાભિગ્રહમા સમાવેશ થાય છે. શ્રીમદ્દાષ્ટોર પરમાત્માય આથા અભિગ્રહ ધારણ કર્યો હતા અને પક પગ ઉંચરમા અને પક પગ યદ્દાર રાચેલ રાજપુત્રો વસુમતી ઉર્ષે ચંદનયાઢાપ આ અભિગ્રહ પૂર્ણ કર્યો હતા ઘઢી પોતાના ગામ સયધો પળ ધારયુ છે-મારે અમુક સલ્ધાના ઘરમાં જ ગોચરી માટે જવુ, અગર તો યોજે ગામ મિક્ષાર્થે જવુ આ સર્થ પ્રકાર ક્ષેત્રાભિગ્રહના જાણવા ૩ કાલાભિગ્રહના પ્રણ પ્રકાર છે આદિ, મધ્ય અને અત ગોચરીના સમય પહેલા પર્યટન કરવુ તે આદિ, મિક્ષા મઢે તેવા સમયે ગોચરી કરવા જવુ તે મધ્ય અને ગાચરીનો સમય ક્યતોત થઈ ગયા પછી ઘહો રવા જવુ તે અવસાન-અત આ સવધી ગુણ-દાપ દર્શાયતા કહે છે કે-માદિ અન અત ય છે પ્રકારની ગાચરી અર્થે ન જવુ, કારણ કે વલ્લત વિના આપલ સાધુ માટે ઘહોરાચનાર ગૃહસ્થાદિકની અપ્રોતિ થાય ઘઢી સાધુને પુરા-કર્મ અને પશ્ચાત્કર્મ ક્ત્યાદિ દોષો પળ લાગ માટે મધ્ય કાલાભિગ્રહ જ ઉચિત છે ૪ ભાષાભિગ્રહ-જે ઘાસળમા રાખ્યુ હોય તે ભોજનમાથી ઘીજાન માટે પૂર્વે કાઢીને રાચેલ હોય તેવા જ આદાર લેવો, અમુક ગળત્રીવાઢી જ આદાર લેવો, જેની સામે નજર પડે તે જ આદાર લેવો-આથી જાતનો વિવિધ પ્રકારનો અભિગ્રહ પ્રહણ કરવો તે ભાષાભિગ્રહ કહેવાય અથવા તા ગાયન ગાતા ગાતા યદ્દારાયે તા લેવુ, ઘેઠો ઘેઠો આપેતો લેવુ, આમૂષળ પહેરેલ ક્યત્તિ આપે તો જ આદાર પ્રહણ કરવો ક્ત્યાદિક અભિગ્રહ ધારવા તે પળ ભાષાભિગ્રહ જ છે તીથકર ભગવતોપ પળ આથા અભિગ્રહો ધારણ કરેલ છે, માટ સપી-સયમી સાધુપ અવશ્ય અભિગ્રહો ધારણ કરવા (આ ચાર પ્રકારના અભિગ્રહનુ સ્વરૂપ પ્રકારાતરે અગાઢ પૃષ્ઠ ૧૨૮ ડપર આથી ગયુ છે)

હવે દશ પ્રકારના પ્રાયશ્ચિત્તનુ સ્વરૂપ દર્શાય છે-૧ આલોચના-આદારાદિક પ્રહણ કરતા, સ્થાઢિલ માતુ કરતા, વેહર ઉપાધ્યે જતા, પીઠફલકાદિક પાઢા આપતા, ઉપામ્લયયો સો હાય દુર નતા જે દોષ લાગે તે ગુદને જળાધી, તેમો જે પ્રમાણે પ્રાયશ્ચિત્ત જળાય તે આલોચના, ૨ પ્રતિષ્ઠમળ-મિચ્છાદુષ્કાઢં આપવાદ્વારા ઘોષથી છૂટ તે અવસ્માત્ તથા ઉપયોગશૂન્યપણે પાધ સમિતિ તથા પ્રણ ગુત્તિને વિષે પ્રમાદ થાય, ગુદઆશા-ભગ થાય, ક્ષ્છાકારાદિક દશ પ્રકારની સામા

ધારીમાં કૃપણ લાગે, લઘુમૃષાવાદ, અદત્તાવાદ તથા પરિવ્રહની મૂર્છા યાચ, અધિધિપૂર્વક શ્વાસ લે, છીંક ધ્યાય, ઘમાસુ ધ્યાય, દાસ્યાદિક વિકૃષ્ટા કરે
 इत्यादिक जे दोषो लाग ते माटे प्रतिग्रमण करवु लघुमृषावादाना पदर प्रकार
 धीनिशीयसूत्रनी पीठिकामा दशाख्या छे अनिकाचितपणे (अचोक्रसपणे) बोले
 ते लघुमृषावाद् अने निकाचितपणे बोले ते घादरमृषावाद् कहेवाय आता विना
 तृण, राम, लेप प्रमुख ग्रहण करे ते लघुअदत्तादान अने कपडा, सारा पात्रा,
 वसति, मंथारो इत्यादिकने विषे ममत्वभाष राखे ते लघुपरिव्रह कहेवाय छे
 प्रतिग्रमणद्वारा आ दोषो दूर थाय छे ३ तदुभय-सहस्रात्कार पठले अचानक,
 अनामोग-उपयोग रहितपणे, सन्नम-भूलथी तेमज सिंहादिकना भयपी व्रतमा
 जे अतिघार लागे तेमज खोट्टु चित्तघषायी अने ते प्रमाणे खोट्टु घर्तवायी जे
 प्रायश्चित्त लाग ते आलोचना अने प्रतिग्रमण उभयद्वारा नाश पामे माटे
 तदुभय ४ विषेक-अन्न, पान, यादिक अने स्यादिक प चार प्रकारनो
 आहार, वस्त्र, पात्र, उपधि, शय्या ग्रहण कर्या पछी 'आ तो अशुद्ध छे, काला
 प्रात छे पठले सूर्य ऊप्या पहला अथवा ता सूर्यास्त पछी ग्रहण करेले छे'
 एम विचारी ते अशन प्रमुक्तने यथायोग्य स्थले योसरावे ते विनयमायश्चित्त ५.
 काउसग्न-उपाश्रययो सा हाय करता विशेष दूर जाय के आये, नाशमा वेत्ते, नदी
 पार करे,सायव स्थान देखी ज्ञानी उठे—आ सयधी लागेल अतिचारकायोरसर्गयी
 दूर थाय ६ तप-छ प्रकारनो याज्ञ अने छ प्रकारनो अभ्यतर एम बार प्रका
 रना तपयी अतिचार दूर थाय ते तप प्रायश्चित्त (आर्जु वर्णन अगाऊ पृष्ठ १२६
 ऊपर आयी गपल छे) ७ छेद्-‘आटली तप करवो ए शु मात्र छे ? ’ एम
 गर्वो-मत्त यनेलने अथवा तप करवामा अममर्थ साधुने पाष दिवसनी दीभानो
 छेद् करवो ते ८ मूळ-पचेंद्रियनो घष करे, मैयुज तेवधानी अभिलाषा करे
 अगर तो सेय, अभिमानयो पाचे महाव्रतनो भग करे तेने फरीयी दीक्षा
 आपयी ९ अनवस्थाप्य-दुष्ट घर्तन करे, प्रव्यादिकनो इच्छावो अशग निमित्त
 प्रवाशे, ज्योतिष जोइ आपे, कोइने विघ्न करवा अथवा विघ्न होय त दूर करवा,
 धनादिकनी इच्छायी मद्यप्रयोग करे तने आ प्रायश्चित्त अपाय छ आ प्रायश्चित्तना
 भागी उपाध्याय ज हाय छे ज्या सुधी आपेल आलाचना पूण न करे त्या
 सुधी तेना चारित्रपर्याय न गणाय १० पाराचित-तीर्थंकर, आचार्य, उपाध्याया
 दिकनी आशातना करनार, रामानो घष करनार, वीणद्वि निद्रायाठाने, आ
 एशमु पाराचित नामनु प्रायश्चित्त होय छे आ प्रायश्चित्तना भागी आचार्य ज
 होय छे अनवस्थाप्य अने पाराचित प ये प्रायश्चित्तो तो घघ्नप्रपन्नाराच
 सघपणयाळाने अने चौदपूरीने होय छे हालमा तो तेवा अमाय होवायी
 विच्छेद् ममजया लिंगक्षेत्रवाळअनवस्थाप्य अने लिंगक्षेत्रवाळपाराचित तो ज्या
 सुधी भीषीरशासन प्रवर्तये त्या सुधी ममजया आ दश प्रायश्चित्तनु स्वरूप
 अगाऊ प्रकारातरे अये पृ १३० ऊपर जणावो गवा छोप

આ પ્રમાણે જે ગચ્છમા સાધુ સ્વચ્છંદે ન ઘાટતા આચારના આદેશને આધીન રહી વૃષણ લાગ તો પ્રાયશ્ચિત્ત અગોકાર કરે તેવા ગચ્છને જ સુગચ્છ કહેવો પ્રાયશ્ચિત્ત સંબંધી વિશેષ ઘર્ષણ ધીજીતકલ્પમાથી જાણવું હવે છકાયની રક્ષા સરખી શિક્ષા આપતા મળાય છે કે—

પુઠ્ઠવિદગઅગણિમારુઅ-વાઝવણસ્સઙ્ગતસાણ વિવિહાણં ।

મરણંતે વિ ન પીઢા, કીરઙ્ગ મળસા તયં ગચ્છમ્ ॥ ૭૫ ॥

[પૃથિવીદકાગ્નિમારુત-વાયુવનસ્પતિત્રસાનાં વિવિધાનામ્ ।

મરણાન્તેઽપિ ન પીઢા, ક્રિયતે મનસા સકો ગચ્છઃ ॥ ૭૫ ॥]

ગાથાથ-પૃથ્વીકાય, અપ્કાય, અગ્નિકાય, વાઝકાય, વનસ્પતિકાય અને વેદદ્રિયાદિક ત્રસકાયને જ્યાં મરણાંતે પણ મનદ્વારા પીઢા કરવામાં ન આવે-સર્વ જીવોને સ્વાત્મા સમાન ગણવામાં આવે તેવા સાધુસમુદાયવાળો ગચ્છ જ સુગચ્છ છે.

વિષેચન-અર્થ સુગમ છે પટલે તેના વિશેષ વિષેચનની આયત્ન્યતા નથી ધારિત્રનો સાથો સખી આત્મા તો ત્રિકરણ ત્રિકરણથી વધે પણ જીવની દિસા ચિત્તયે જ નહીં તો કરે તો કયાથી ? યજ્ઞાદિક દિસક ત્રિયાવાઢ કરનારા અન્ય દર્શનીયો માટે આ ગાથા યોધરૂપ છે પાપાણ, રતન, પારો, સર્પ પ્રકારની માટી તે પૃથ્વીકાય, પાણીના જીવો તે અપ્કાય, અગ્નિ, તળસા, વિદ્યુત, અગારા ય તેઝ વાય, શ્લેષાવાત, મદધાયુ, ઉદ્ભામક વાયુ વિગેરે વાયુકાય કહેવાય છે વનસ્પતિ વાયના યે ભેદ છે સાધારણ અને પ્રત્યેક, યક શરીરમા અનતા જીવો હોય તે સાધારણ વનસ્પતિકાય, કોમલ ફાઢ, અકુર, ગાજર, યટાટા, મૂઝાનો ભામી વિગેરે કદમૂઢ સાધારણ વનસ્પતિ કહેવાય છે યક શરીરમા યક જ જીવ હોય તે પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય છે, વાઢ, વઢ, ફૂલ, છાલ, પાદશાં વિગેરે શલ, વોઢા, જઢો, અઢસીયા વિગેરે વેદ્દ્રિય (સ્પર્શ અને રસેદ્રિય), કીઢી, માકઢ, ધનેઢા, દ્યવઢ વિગેરે તેદ્દ્રિય (સ્પર્શ રસ અને ઘ્રાણેદ્રિય), ઘીંછી, ભમરો, માલી, તીઢ વિગેરે ઘોરેદ્રિય (સ્પર્શ, રસ ઘ્રાણ અને નેત્ર) તેમજ મનુષ્ય, નારક, દેવ અને તિર્યઘો (ગાય, યલદ, ખેંસ, પક્ષી, સર્પ, નોઢીયો, મત્સ્ય) પચેદ્રિય (સ્પર્શ, રસ, ઘ્રાણ, નેત્ર અને ધોરેદ્રિય) ત્રસકાય કહેવાય છે ત્રસ પટલે જે પોતાનુ રક્ષણ કરવા હલન-ચલન કરો શક તે પૃથ્વીકાયાદિક યકેદ્રિયો સ્થાયર કહે વાય છે, તે સ્થિર હોય છે, તે પોતાનુ રક્ષણ કરવા હલન-ચલન (ગતિ) કરી શકતા નથી આ પ્રકારના સઘ જીવો વિષે અશમાત્ર વેરભાવ ન દાખવે તેવા સાધુવાળો ગચ્છ જ સુગચ્છ છે વિશેષ ઘર્ષણ કરતા કહે છે કે—

खज्जूरिपत्तमुंजेण, जो पमज्जे उवस्सयम् ।

नो दया तस्स जीवेसु, सम्मं जाणाहि गोअमा ! ॥७६॥

[खज्जूरीपत्रेण मुंजेन, य उपाश्रय प्रमार्जयति ।

न दया तस्य जीवेषु, सम्यग् जानीहि गौतम ! ॥ ७६ ॥]

गाथार्थ-खज्जूरीनी के मुंजनी सावरणीवती जे साधु उपाश्रयने साफ करे प्रमार्जे तेने जीवो प्रत्ये बिलकुल दया-अनुकपा नथी, एम हे गौतम ! तु परावर समजी ले.

विवेचन-मुनिओ माटे खज्जूरीनी के मुंजनी सावरणी वापरवानो सदतर निषेध छे, कारण वे तेनी तीक्ष्ण अणीवी प्रसजीयोनी घात थाय छे प्रसजीयो ना सरक्षण माटे पुंजणीवी अथवा तो डढामन(मोटी डाढीबाळा लावा धरषळा)वी काजा लेंघो जोरूप अने ते पण पूणतया तपासीने ज्या कोईनो विशेष पदरव-हालचाल न होय तेवा एकात स्थानमां जयजायी परठवघो जेनोनी आघोआयी प्रत्येक क्रिया जौघो प्रत्येनी अनुकपानो अने अहिंसा धमनो आधिष्कार करे छे पळी विशेष जणाये छे के-

जत्थ य वाहिरपाणिअ-विंदूमित्तंपि गिम्हमाईसु ।

तण्हासोसिअपाणा, मरणे वि मुणी न गिण्हन्ति ॥ ७७ ॥

[यत्र च बाह्यपानीय-विन्दुमात्रमपि ग्रीष्मादिषु ।

तृष्णाशोपितप्राणा, मरणेऽपि मुनयो न गृह्णन्ति ॥ ७७ ॥]

गाथार्थ-जे गच्छमा ग्रीष्मादिक ऋतुओने विषे तृपायी पीडित थयेला मुनिओ प्राणान्ते पण तळाव, कूवा, बाव के नदी प्रसुरतनु एक विंदुमात्र सचित्त जळ झुल्लरु साधुनी माफक ग्रहण करता नथी ते ज गच्छ साचो जाणवो.

विवेचन-बाघीश परीपटो पैकी पिपास्ता-तृषा परीपट्ट बीजा छे शास्त्रकार कहे छे व-ग्रीष्मऋतु होय, मध्याह्न थयो होय, सूर्य अत्यंत तपतो होय, कठे शीप पडतो होय छर्ता पण साधु सचित्त जळना विंदुमात्रनी पण आकाशा न राखे-मरणात वट आवे तो पण स्थितियमयो चलायमान उ थाय तेवा सुबिहित साधुवाळो गच्छ ज सदाधारी गच्छ जाणवो झुल्लरु साधुप आघो परीपट्ट सहन क्यों हतो, तेनु वृत्तात नीचे प्रमाणे साणवु

શુદ્ધક સાધુનો કયા—

માલવદેશનો ઉલ્લેની નગરીમાં ધનમિત્ર નામનો વ્યવહારી હતા તેન ધન ધન નામનો પુત્ર હતો વ્યવહારીનો પત્નો મરણ પામતા તેને ધૈરાવ્ય ઉપડ્યો તેધામા પદ્મ મુનિવર ત્યા આઠ્યા, પચ્છે તેમની પાસે પુત્ર સહિત પ્રવ્રજ્યા પ્રવ્રજન કરી પદ્મદા અ ય મુનિવરોની સાથે વિહાર કરતા તેઓ વલગત્ય મગરના માગે શાદ્યા મધ્યાહ્ન સમય હતો, સૂચ પોતાનો સપૂર્ણ વલ્લાધી પ્રજાશી રહ્યો હતો, રણનો પ્રદેશ હતો, ત્યા સય મુનિવરોને પીડા ઉપજાવી રહી હતી, અત્યત ત્યાધી મુલ્લવ ધનધર્મનું મુલ્ય કરમાયા લાગ્યું, ગતિ મદ પઢી ગઈ અને ધારધાર સ્વજના યવાધી તે શુદ્ધક મુનિ પાછલ્લ રહી અયા લાગ્યા. ધનમિત્રે જાણ્યુ કે-પુત્રને ત્યા પૂરેપૂરી સતાધી રહી છે, પણ યાય તું ? તેઓ તેની સાથે રહેયા જ્ઞાયા ધીજ્ઞા મુનિવરો ધીમે ધીમે આગલ્લ યધતા સદેજ આગલ્લ નિવલ્લી ગયા ધનમિત્ર ને ધનધર્મ મદ ગતિપ પાછલ્લ પાછલ્લ યાલ્યા જાય છે તેધામા પદ્મ નદી આધી નદી જાતાં જ ધનમિત્રને પુત્ર પ્રત્યે રુનેહમાય પ્રગટ્યો પુત્ર પરત્યેના યાત્સહ્યમાયધી પ્રેરાઈ તેને તેને વદ્યુ-“ દે પુત્ર ! અત્યાર સુધી તેં પરીપદ્ધ સારી રીતે સદન કર્યો છે, પણ માગ્યયોગે જલ્લ આધી મલ્લ્યુ છે તો તું નદીમાધો યયેલ્લ જલ્લ પી છે જ્યારે રાજમાર્ગ ધીવળો ચાઈ ગયો હાય ત્યારે લોકો વેઢી(પગલ્લો)નો આશય લે છે તુ સચિત્ત જલ્લ પી છે પ્રાણ દલ્લો તો યારિત્રનુ પાલન યશે અને આ વ્રતભંગની માલોયળ પણ કરાશે ” આ પ્રમાણે ધનમિત્રે પુત્રને વદ્યુ છતાં જ્યારે તેને નદીનુ જલ્લ પીધુ નહીં ત્યારે તેને વિચાર્યું કે-મારો લજ્ઞાને કારણે પુત્ર જલ્લ-પાન કરતા અચવાય છે તેધી હુ દૂર જતો રહુ આ પ્રમાણે નિણય કરી, નદી ઉત્તરી યાદે દૂર જઈ વેઢો પણ શુદ્ધક સાધુપ જલ્લપાન ન કર્યું અને ત્યા જ શુભ ધ્યાતમા મૃત્યુ પામ્યો

કેટલાકો આમયધર્માપદ્મ પણ વદે છે કે-ધનમિત્રના ગયા પછી ધનધર્મ વિચાર્યું વં-વિતાપ વદ્યુ તે સત્ય છે પ્રાણ દશે તો યારિત્ર વલ્લાશે, પ્રાયશ્ચિત્ત પણ લેવાશે અને અન્ય ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો પણ યશે, માટે પાળી તો પીડ આમ વિચારી જલ્લનો જીવો મર્યો વ તરત જ અન્ય વિચાર ઉદમધ્યો કે-મારાથી અપજ્ઞાયના જીવોનો નાશ કેમ કરાય ? પદ્મ સીધા રક્ષણ માટે અસત્ય જીવોનો વિનાશ કર્યો વ કાઈ પણ પ્રજારે ઉચિત્ત ાથી ધીતીર્થવર મગયતોપ જેના નિપેધ કર્યો હોય તેનુ આચરણ મારાથી યાય જ કેમ ? ન્યાયાત્ પથ પ્રવિચલન્તિ પદ ન ધીરાઃ । ધીરપુરુષોપ કદાપિ વાઙ્ચિ સ્વપ્રતિજ્ઞાધી અશમાય પણ યલાયમાન ન જ યથું વદ્યુ છે કે-“એકમિ ઉદગવિંદુમિ, જે જીવા જિણવેરેહિં પળ્ણતા । તે પારેવ્યમિત્તા, જયુરીવે ન મા ષ્ણા ॥ ૧ ॥ ” પાળોના પદ્મ વિંદુમા જેટલા જીવો છે તેટલા જીવો પારેવા જેવહુ રૂપ ધારણ કરે તો સમગ્ર જંબૂદ્વીપમા ન સમાપ પદ્મ તીર્થવર મગયતો જણાય છે યઢી વદ્યુ છે કે-“જત્ય જલ તત્ય વળ, જત્ય વળ તત્ય નિચ્છઓ તેઠુ ।

तेल ग्राहसहगत्रो, तमाय पचन्मुया चैव ॥ २ ॥ ता हंतुण परपाणे, अप्पाण जो कोइ सप्पाण । अप्पाण दिवसाण, कएण नासेइ अप्पाण ॥३॥” ज्या जल हाय त्या धनस्पति होय, धनस्पतिकाय हाय त्या जरूर अग्निकाय होय ज अग्निनी साये हमेशा यायु दाय न अने प्रसवाय तो प्रत्यक्ष जणाय छे माटे मचित्त नळना यानधी विराघनाना पार ज न आय जे छद्मयना जीयान हणीने पाताना आत्माने पृष्ट करे छ तेनी आत्मा पण थोडा दिवसमा ज विनाश पावे छे अहा ! शु दु असुरय जीयान हणीने मारा आत्माने ससारमा भ्रमाह ? आत्मान माटे हिंसा करवा ते अतीथ दुःखदायी छ अहिंसा ज खरेखर भगवती-पूज्य अन सुखदाता छ ते भगवतो अद्विस्तान अपरिमित ज्ञान-दर्शन धारण करनार, शीलवत, शुद्ध सयम पालक १ श्रीतीर्थेकर भगवतोप रुढे प्रकारे जोइ छे, २ अश्विज्ञानीप मळा प्रकारे जाणो छ, ३ ऋजुमतीमन पयवज्ञानीप जोइ छे, ४ विपुलमतिमन पर्यवज्ञानीप रुढा प्रकारे जाणो छे, ५ चौदपूत्रधरे पठित करी छे, ६ वैक्रियलब्धिधारीप प्ररूपा छ तम न ७ मतिज्ञाना, ८ श्रुतज्ञानी, ९ मन-पयवज्ञाना, १० कथलज्ञानी, ११ आमर्षोपधिलब्धिधारी, १२ खेह्लोपधिलब्धिधारी, १३ जह्लोपधिलब्धिधारी, १४ विप्रुढोपधिलब्धिधारी, १५ मर्षोपधिलब्धिधारी, १६ धीजमुद्धिलब्धिधारी, १७ काष्ठमुद्धिलब्धिधारी, १८ पदानुसारालब्धिधारी, १९ समिन्नश्रातसल्लब्धिधारी, २० श्रुतधर, २१ मनयली, २२ धवनयली, २३ कायघटी, २४ ज्ञानयली, २५ दर्शनयली, २६ चारित्रयली, २७ क्षीराध्रवल्लब्धिधारी, २८ मखाध्रवल्लब्धिधारी, २९ सपिपाध्रवल्लब्धिधारी, ३० अक्षीणमदानसल्लब्धिधारी, ३१ चारणलब्धिधारी, ३२ श्रिद्याधर, ३३ चतुथ भक्त (एक उपवास) करनार, ३४ छ मासी तपधया करनार, ३५ उाक्षतधर, ३६ निमित्तधर, ३७ अतधर, ३८ पतधर, ३९ लूयधर, ४० समुद्रानधर, ४१ अग्लान, ४२ मीनधर, ४३ समक कल्पी, ४४ तज्जातससकत्रल्पी, ४५ उपनिषद्या, ४६ शुद्धैपणक, ४७ मयादत्तो, ४८ दृष्टलाभी, ४९ अदृष्टलाभी, ५० पुष्टलाभी, ५१ आयचित् करनार, ५२ पुरिमड्ड करनार, ५३ पकासन करनार, ५४ निवि करनार, ५५ मिन्नपिण्डचारी, ५६ परिमित पिण्डचारी, ५७ अताहारी, ५८ पताहारी, ५९ अरसाहारी, ६० विरसाहारी, ६१ लूका हारी, ६२ अतनोधी, ६३ पन्तजायी, ६४ लूयजीधी, ६५ नुच्छसायी, ६६ उपसतजीधी ६७ पसतजीधी, ६८ विधित्तजीधी, ६९ अक्षीणमधुसर्पी, ७० अमघमासमाका, ७१ पठाणा, ७२ प्रतिमा स्थापनारा, ७३ पक्ष स्थापन रहेनारा, ७४ यीरासन रहनारा, ७५ निपथाप रहेनारा, ७६ लाकडानी माफक रहेनारा, ७७ लगडानी माफक खनारा, ७८ पक्ष पडख खनारा, ७९ भातप लेनारा, ८० अप्पा, ८१ खटार (प्रलेभ्म) नहीं करनारा, ८२ खान नहीं खणनारा, ८३ मस्तक, दाढा, घूछ, कापनी विगरेना श्राद्ध न पपावनार तथा न धानार इत्यादि अनेक

महापुरुषोप " अहिंसा " मगधतीने रुडी कही छे, रुडी जाणी छे अने दिसाने मिथ्या ज पर्णथी छे तो मारा अल्प जीवितने माटे आयी घोर दिसा हुं केम कइ ? आ अल्प जीवितन्यने अर्थे हिंसा करी भयोभवनु परिभ्रमण कोण थधारे ? आ प्रमाणे विचारी, सभभाषी थइ, जिशिए धैरान्यघत यनीने हाथमा प्रहण करेळ नळ पाळु नदीमा सूखी दीधु पछी नदी उतरी, साम काठे नइ, तृपाथी पीडित यनीने अणशण स्त्रीकार्यु अने नथकार मगधना पक्षमात्र स्मरणपूर्वक फाळ करी स्थगधासो थया देवशय्यामा उपजता ज तेणे अधिज्ञानद्वारा जीधु तो पाताना पूर्वभव दीठा तरत ज क्षुब्धना पढेला देहपिंजरमा द्यापल थइ जे साधुओ भागळ जइ रक्षा दता तेना साथे थइ गयो. पछी ते साधुआनु तृपा तथा क्षुधा सवधी कष्ट विचारी तेना निधारण भाट ते प्रदेशमा थाटे दूर पोतानो शक्तिथी पक्ष गोकुळ विबुधुं साधुओ ते गोकुळ जोइ रया भिक्षार्थे गया अन क्लेश विगरे शुद्ध आहार बहोथी त स्थळमा पक्ष साधुनो सधारानो घोटो देव पोतानो शक्तिथी भूलाथी दीधो थाटे दूर गया पछी ज्यारे सर्थ साधुओ आसत पाथरी वसवा लाग्या त्मारे त साधुन पोताना सधारा याद आव्यो तरत ज तेना गोकुळवाळा स्थळे आय्या अन सधारानो पढेला घोटो कई लीधा परतु जुप छे ता गोकुळ ज न मळे साधु आधयेमा गरकाय थइ गया थोडा समय पइला जे गोकुळमाथो छाश विगरे आहार ग्रहण कर्यो दतो त गोकुळ क्या गथु ? त विचारमा ने विचारमा तओ पाताना साधु-सध पासि पढोल्या अने वृत्तात वही सभळ्ळ्यो आ कथन सभळो सर्थ साधुओ चमत्कार पाम्या पथामा त देव प्रत्यक्ष थया अन धनमित्र सिवायना सब साधुगणने धदन कर्तु धन मित्रने वदन केम न कर्तु ? पम पूछता देये पातानो पूर्वभव कही सभळ्ळ्यो नणाव्यु व-तमणे मन सचित्त नळ पोथानु सूचव्यु इतु प मारा पिता छे, पण मन खाटा उपदश आपनार जाणा तेमने में धदन न कर्तु में पाणी न पीधु तो देव थया पण व्रतभग करी दूषण लगाइधु हात ता मारे ससारमा वेदलु य परिभ्रमण करतु पडत खरेखर भगवतो अहिंसानो प्रभाव चमत्कारी छे तेना अल्प पालनथी हु देवश्रद्धि प्राप्त करी शक्या आ प्रमाणे कही देव अतर्धान थइ गयो धनमित्रे पण पाताना कथननो आलाचना लीधी है गौतम ! आवा गच्छ हाय ते ज सुविहित गच्छ जाणथो

इच्छिज्जइ जत्थ सया, वीयपएणा वि फासुयं उदयम् ।

आगमविहिणा निपुणं, गौतम ! गच्छं तय भणियम् ॥७८॥

[इप्पते यत्र सदा, द्वितीयपदेनापि प्रासुकसुदकम् ।

आगमविधिना निपुण, गौतम ! गच्छः सको भणितः ॥७८॥]

गाथार्थ-जे गच्छमा साधुओ अपवाद प्रसंगे पण शुद्ध (निर्जीव) जळ

छे श्रीशुद्धत्वपना प्रथम दृष्टेयाना मास्यमा कष्ट छे के-“तुवरे फले अ पचे, रुक्खसिलातप्पमइणाईसु । पासदणे पत्राए, आयवतत्ते वहेयवहे ॥ १ ॥” अटधीमा विचरण करता माधुने शुद्ध जळनो योग न वयो होय, वात्री प्रमुख प्राशुक जळ उपलब्ध वर शके तेम न हाय त्वारे वे जळमा हरद्वाना पळ के पाददा, दास्रराना पाददा पदथा होय ते जळने परिणित पत्रे प्राशुक मानवुं वळी वृक्षना कीटरमा वदधां पळ के पाददावहे अचित्त थयेल मल ग्रहण करतुं अने तेवु पण जळ न मळे तो शिला(पत्थर)ना धचला खाटामा सूयना तदकायी तपो गयेल जळ पण ग्रहण करतुं मीनिश्रीधसूत्रना मास्यनी पीठिकामा पण आ पात जणायी छे, परन्तु महान् कारण उपस्थित थाय त्वारे ज आ पद्धतिनो उपवाग करया आ हकीकत गोताय साधुने माटे जणायी छे, अगीतार्थ व कोरे अय प्रचारनो साधु, भावी छूट आपेळ छे पम जाणी ते प्रमाणे वर्तन करे तो सत्ता-परिभ्रमण वधारणे खरी धात प ते वे-प्राण जाय ता पण सचित्त मळ ग्रहण न करवुं अने ते सजधी दशात आपणे ऊपरनी गाथामा कोरे गवा छोप-अहीं तो प्रसंगयी आपथादिक मार्ग दर्शांयो ते हवे अग्निकाय सयधी वर्णन करता वहे छे के—

जस्य च सूलविसूइय, अन्नपरे वा विचित्तमायके ।

उत्पण्णे जलणुज्जालणाइ, कीरइ न मुणि । तयं गच्छम् ॥७९॥

धीयपण्ण सारूविगाइ-सइढाइमाइएहिं च ।

कारिंती जयणाए, गोयम । गच्छं तय भणियम् ॥ ८० ॥

[यत्र च शूले विशूचिकाया, अन्यतरस्मिन् वा विचित्रातद्के ।

उत्पन्ने ज्वलनोज्जालनादि, क्रियते न मुने । सको गच्छः ॥ ७९ ॥

द्वितीयपदेन सारूपिकादि-श्रद्धादिआदिभिश्च ।

कारयन्ति यतनया, गौतम ! गच्छ सको भणितः ॥ ८० ॥]

गाथार्थ-शूळ, विशूचिका के अन्य अनेक प्रकारना प्राणघातक व्याधिओ उत्पन्न थये छवे जे गच्छमा मुनियो अग्निनी आरमादिक क्रिया करता ज नधी अने अपमादरूप आरश्यक प्रसंगे यतनापूर्ण अग्निनो आरभ साधुवेषधारी सारूपिक पामे, तेना अभावमा सिद्धपुत्र पासे, तेना अभावमा चारित्रभ्रष्ट पथात्कृत पासे, तेना अभावे व्रतधारी श्रावक पासे, तेना अभावे भद्रिक परिणामी अन्य दर्शनीय गृहस्थ पासे करावे तेने हे गौतम ! वास्तविक गच्छ जाणवो.

तलद्वारा प्रासुक करेल, ५ तुपोदक-जुदी जुदी ज्ञातनी डागरनु धोषणजळ, ६ जवोदक, ७ आचाम्लादक-ओसामणनु जळ, ८ सौधीर-कामीनु जळ कामी मद्यधरमा प्रसिद्ध छे सोनी सुवर्ण, लोडु विंगरे धातु तपायीने जे जळमा थोळे ते जळने पण कामी वहेवाय छे ९ शुद्ध विक्ट-त्रण धार उकाळेल पाणी, १० अथपानक-आयाना धोषणनु जळ, ११ कविट्टपानक, १२ बीजोरानु धोषण जळ, १३ प्राक्षना धोषणनु जळ, १४ दाढमनु धोषण जळ, १५ पञ्जूर विंगरे नु धोषण जळ, १६ नाळियेरनु धोषण जळ, १७ केरडानु जळ, १८ नाना तथा मोटा घोरनु जळ, १९ आमळानु जळ तथा २० आंबलीना धोषणनु जळ-आ प्रमाणे कुळ घोश प्रकारना जळ वृशाव्या छे आ उपवात बीजा प्रकारो पण छे आनु पयणीय जळ जोया पछी भायक या भाविकाने साधु वहे-‘मने आ जळ वहोराया’ ज्यारे ते गृहस्थ अथवा गृहस्थिनी पहाराये त्यारे ग्रहण करवुं अथवा तेआ पम कहे के-‘ हे साधा! आ जळ तमे तमारा पात्रा वडे अथवा लघु पात्रीवडे तेम ज पाणीनु घासण उघाडीने तमारी इच्छा प्रमाणे ग्रहण करा ’ आ प्रमाण गृहस्थनी आक्षायी पण जळ ग्रहण करी शक्या आ घाश प्रकारो पैकी डाक्ष, घोर तथा आमळाना धोषणनु जळ शीघ्र अचित्त या ज्ञाय छे ज्यारे भावा विंगरनु जळ ये-त्रण दिवसे प्राशुक थाय छ घळी जे पाणीमा छाल, बीज विंगर मिश्रित हाय ते पाणी भावक साधुन निमित्ते चालणी तथा बह्वप्रमुख उपकरणीयो गाळे, वारवार गाळे, बीजादिकने वष्ट पडे तेवु पाणी साधु समीपे लायीने वहोरावे तो ते पाणी वरुपे नही, कारण के ते उद्गमादि दोष युक्त छ धीमच्छाचारग सूत्रना चूणिकार आ सधधमा लखे छे के-गोल नामना देशमा आम्रकठना फाडिया करीने तेने सूक्ये छे ते कटकाआनु धोषण ते दशमु अथपानक वहेवाय छे आ विधि साधारण विधि जाणवा कारण के सदा वाळ आ विधि प्रवृत्तिमा आवे छे, परन्तु धी कल्पसूत्रमां वषांक्रतुने आश्रयीने विशेष विधि कहेल छे पर्युषण करीने रहेल तथा नित्य भोजन करनारा माधुने सर्ष प्रकारना (उष्ण तथा धोषण जळना एकवीश प्रकार तम ज अन्य) जळ कल्पी शके उपवास करनारने १ उत्स्येदिम, २ मस्वदिम, ३ चाबलादक, छट्ट करनारने १ तिलोदक, २ तुपोदक अने ३ जयादक, अट्टम करनारने १ आचाम्लादक, २ सौधीर अने ३ शुद्ध विक्ट, अट्टम उपरात पटले धार उपवासची प्रारम्भी छ मास पर्यंत तप करनारने फळ उकाळेलु अने ते पण गळेलु जळ अ वरुपे अणशण करनारने गळेलु न एक वखत उकाळेलु पाणी वरुपे त्रण उपवास उपरात तप करनारनुं शरीर देयाधिष्ठित हाय छे तेणे गळेलु जळ वाडु थोडु पीवु विशेष पीवाची अनीर्णादिक व्याधिओ थाय घळी पाणीमां हरडे प्रमुख फळ नाखवाची पण जळ प्राशुक घने

छे श्रीगृहस्वरूपना प्रथम बहेशाना भाष्यमां कष्ट छे के-“तुपरे फले अ पचे, रक्तासिलातप्पमहणाईसु । पासदणे पवाए, आययतत्ते वहेयवहे ॥ १ ॥” अर्थीमां विचरण करता साधुने शुद्ध जठनो याग न थया होय, वाजी प्रमुख प्राशुक जळ उपलब्ध थइ शके तेम न शाय त्तारे जे जळमा दरदाना पळ के पाददा, खाखराना पाददा पढ्या होय ते जळने परिणित पळे प्राशुक मानवुं थळी वृक्षना कीटरमा कडथां पळ के पांदापडे अचित्त थयेल जळ घट्टण करवुं अने तेवु पण जळ न मळे तो शिला(परधर)ना बचला खाढामा सूर्यना तडवाथी तपी गयेल जळ पण घट्टण करवुं श्रीनिशीघसुत्रना भाष्यनी पीठिकामा पण आ यात जणाथी छे, परन्तु महान् कारण उपस्थित थाय त्तारे ज आ पद्धतिनी उपयाग करवा आ हवीकत गोताथ साधुने माटे जणाथी छे, अगीतार्थ के कोइ अन्य प्रकारनो साधु, आची छुट आपेळ छे पम जाणी ते प्रमाणे वर्तन करे तो ससात्-परिभ्रमण थधारणे खरी घात प ने के-प्राण जाय तो पण सचित्त जळ घट्टण न करवुं अने ते सधधी हटांत आपणे ऊपरनी गाधामा मोइ गया होय. अर्ही ता प्रसंगथी आपथादिक मार्ग वृक्षाया छे हवे अमिकाय सधंधी वर्णन करता कहे छे के-

जत्थ य सूलविसूइय, अन्नयरे वा विचित्तमायके ।

उप्पणणे जलणुज्जालणाइ, कीरइ न मुणि ! तयं गच्छम् ॥ ७९ ॥

धीयपएण सारूविगाइ-सइढाइमाइएहिं च ।

कारिंती जयणाए, गोयम ! गच्छं तयं भणियम् ॥ ८० ॥

[यत्र च झूले विशूचिकाया, अन्यतरस्मिन् वा विचित्रातद्के ।

उत्पन्ने ज्वलनोज्वालनादि, क्रियन्ते न मुने ! सको गच्छः ॥ ७९ ॥

द्वितीयपदेन सारूपिकादि-श्रद्धादिआदिभिश्च ।

कारयन्ति यतनया, गौतम ! गच्छः सको भणितः ॥ ८० ॥]

गाथार्थ-शूल, विशूचिका के अन्य अनेक प्रकारना प्राणघातक व्याधिओ उत्पन्न थये छते जे गच्छमा मुनिपो अग्निनी आरमादिक क्रिया करता ज नधी अने अपवादरूप आरभ्यक प्रसंगे यतनापूर्वक अग्निनी आरभ साधुवेपधारी सारू-पिक पासै, तेना अभावमा सिद्धपुत्र पासै, तेना अभावमा चारित्रभ्रष्ट पथात्कृत पासै, तेना अमावे घनधारी श्रापक पासै, तेना अभावे मद्रिक परिणामी अन्य-दर्शनीय गृहस्थ पासै करावे तेने हे गौतम ! वास्तविक गच्छ जाणवो.

વિવેચન-ઉત્સર્ગ માર્ગ તો પર્યુ સૂચયે છે કે-ક્ષીબલેણ વિપમ વ્યાધિભો ધાય તો પળ સાધુ પોતાના નિમિત્તે અગ્નિવાયના આરંભ કરાવે તર્હી સાધા સાધુ જ્ઞાને છે કે-જે વસ્તુ આપને આપી શકતા જ નથી તે અમ્ય વાતેથી જાણ લેવાનો આપણને અધિકાર નથી પ્રાણો વધી ધીજ છે કે જે આપને વીરૂને પળ આપી શકતા નથી તો પોતાના નિમિત્તે અમ્ય ક્ષીયોગી દિસા કરવાનો આપણને કયો અધિકાર છે ? આપાદાચાર્ય આ નિયમના મગ કયો હતો તથી તેમની અવદે-લતા વર્દ હતી વેદનીય વર્મના ઉદ્ધયથી વ્યાધિભો ધાય તા તેને સમમાયે સદન કરી તે વમ તપાવયુ વ જ શ્રેષ્ઠ માર્ગ છે, છતા પળ શાસ્ત્રવાર વદે છે કે-પાદ સાધુની સદનશક્તિ સવિશેષ ન હોય, શુદ્ધ, વિદ્યુચિકા ક્રેષો અત્યત જુ વમદ વ્યાધિ કયો હોય અને આમા આર્ત વ રોદ્રધ્યામને વજ જતો હોય તેવા પ્રસંગ અપવાદરૂપે અગ્નિવાયના ઉપયોગ કરવો, પરંતુ તે પળ વપ પૂરતા જ અને યતના યુત તેના સવધમાં પ્રેથવાર વદે છે કે-તેવા પ્રસંગમાં કોની કોની સદાય લેથી તેના વમ નીચે પ્રમાણે જ્ઞાણથી કે-૧ સારૂપિક-માયુ મુદાયે, શ્વેત વજ્ર પદેરે, ષોડ્ધપટ્ટો રાલે, છીનો સ્યાગ વરે અને મિશ્રા માગીને ગાય તે સારૂપિક વદેવાય, ૨ સિદ્ધપુત્ર-છી રાલે જગર ન રાલે, સપેદ વજ્રો પદેરે, માધુ મુદાય પળ ષોટલી(શિયા) રાલે, પાત્રા ન રાલે પળ લાવાના મુદને વિષે જાને મોજન વરે, ૩ પમારટ્ટ-પ્રથમ વ્યારિત્ર મદન કર્યા પછો તેનો સ્યાગ કર્યો હોય તેમજ ધપ પળ સ્વમી વધેલ દાય, ૪ ખાદ્-અણુમત સ્વીકાર્યા હોય તેષો સમવિતો ધાવય, ૫ મદ્રિક પરિણામી અમ્યલિંગો મુદસ્વ-આ પ્રમાણે વવ-વવના અમાષમાં અમ્યનો અગ્નિવાય સવધમાં સદાય લેથી આ ક્રિયા પળ યતના પૂવક વરે, પરંતુ અગ્નિ જો ધીક્રેથી મઠી આવે તો સ્યાધો લાયે, અને ન મઠે તા જ પાતે સઠગાયે, ૬ વ્યાદિ યતનાનો સવિશેષ વિધિ ષોનિશીયસૂત્રનો પીઠિવામા વર્ણાયલ છે દયે ષનસ્પતિકાવના સવધમા ધનવતાં વદે છે કે—

પુષ્પાણ વીયાણ, તયમાર્ફણં ચ વિવિહદ્વવાણં ।

સઘટ્ટણપરિઆવળ, જતથ ન કુજ્ઞા તયં ગચ્છમ્ ॥ ૮૧ ॥

[પુષ્પાના વીજાનાં, ત્વગાદીના ચ વિવિધદ્રવ્યાણામ્ ।

સઘટ્ટણ પરિતાપન, યત્ર ન કુર્ચાત્ ન ગચ્છા ॥ ૮૧ ॥]

ગાચાર્ય-પુષ્પ વીજ તવા વૃક્ષાદિકના મૂલ, પત્ર, અકુર, ફલ, છાલ પ્રમુલ સચિત વસ્તુનો સઘટ્ટ કે પરિતાપ આદિ જે ગચ્છમાં મુનિઓ ન કરે તે જ ગચ્છને પ્રમાણ માનવો.

વિવેચન—યે પ્રવાલના પુષ્પા હોય છે વવ સઠમાં અને વીજા સ્વઠમાં

उत्पन्न धनारा वमळ विगेरे जळमां अने कोरटकादिक स्वळमा पाय छे स्वळमा धनारा पुष्पांनां पण धे प्रकार छे-(१) अतिमुक्तादिक वृंतवद्ध अने योजा (२) नालयद्ध पुष्पोमा नालयद्ध सख्याता अने वृंतवद्धमां असख्याता जीवो होय छे स्नुहो ना प्रमुख पुष्पमां अनता जीवो होय छे शालि (डानर), गोधूम (घड) अने जय विगेरे योजो कहेयाय वळी छाल, मूळ, अंकुरा अने फळ (घोर प्रमुख) तेमज अनेक प्रकारनी धनस्पतिकायना साधुप स्वर्श करवा घटे नही, तेमज ते प्रकारना धनस्पतिकायना जीवोने लेशमात्र पीडा पण न उपजावे आवा मुनिओ जे गच्छमां होय ते गच्छ सुगच्छ कहेयाय आ उत्सर्ग मार्ग दर्शाव्यो प्रसंग अपवाद मार्गनु सेवन करी शक्या थीआचारागसूत्रना धीमा स्वधना तृतीय अध्यायना धीमा उद्देशमा वस्तु छे वे-'' से भिन्खू वा भिक्खुणी वा गामाणुगामं दूहज्जमाणे अतरा से वप्पाणि वा फलिहाणि वा पागाराणि वा तीर-पाणि वा अग्गलाणि वा अग्गलपासगाणि वा गङ्गाउ वा दरीउ वा सति परक्कमे सजयामेव परक्कमेज्जा णो उज्जुय गच्छेज्जा, केवली यूया आयाणमेय, से तत्थ परक्कममाणे पयलेज्ज वा पवडेज्ज वा से तत्थ पयलमाणे पवडमाणे वा रुक्खाणि वा गुच्छाणि वा गुम्माणि वा लयाउ वा वल्लीउ वा तणाणि वा गहणाणि वा हरियाणि वा अवलविय २ उत्तरेज्जा, जे तत्थ पाडिपहिया उवागच्छति ते पाणी जाएज्जा, ततो सजयामेव अवलविय अवलविय उत्तरेज्जा, ततो सजयामेव गामाणु-ग्गाम दूहजेज्जा ॥ '' साधुने विचरतां मार्गमा विहो, गढ, रण, खाटा, गुफा आपे खारे ते प्रागनो ख्याण करीने धीजे मार्गे जवु, कारण व अय मार्गे न जाय तो खाडामा पडता के गुफामां जाता वृक्ष प्रमुखनो आश्रय लेवो पडे, परव्तु हो योजो मार्ग ज न होय तो ते मार्ग जवु अने तेमा पोतानी जातने पडती शटवाषवा माटे येळ, वृक्ष प्रमुखनो आधार लेवो वळी कोइ पचिक जन मळी जाय तो तेना हस्तनु अधलयन लेवु आ संघधमा काई शका करता वहेवो वे-आ सूत्रनो आवां अथ न करवो धनस्पतिओ सघट्टो यता हिंसा धाय माटे तेवा मार्ग गमन ज न करवु ते हिंसायह छे टीकाकार तेने जयाय आपता वहे छे व- हिंसानी पवळी गणत्री धामनी नधी नही उतरता पण अप्कायनो विराधना धाय छे छता आशा आपी छे तेम आ संघधमा पण आपवादिक् छट समजवो हय हास्यादिकना ख्याणनु वर्णन करे छे-

हासं खेड्ढा कंदप्प, नाहियवाय न कीरण् जरथ ।

धावणडेवणलंघण-ममकारावणणउच्चरणम् ॥ ८२ ॥

[हास्य खेला कान्दर्पी, नास्तिकवादो न क्रियते यत्र ।

धावन डेपनलङ्घन, ममकारोऽवर्णोच्चारणम् ॥ ८२ ॥]

गाथार्थ-हास्य, बालक्रीडा, कामकथादिक कुचेष्टा, नास्तिकवाद, अकाळे (उर्पीकल्प) कारण वगर लुगडा धोवां, घडी तथा खाडादिक ठेकवा, साधु या श्रावक प्रत्ये क्रोधादिकधी लाघण करवी, वस्त्र-पात्र ऊपर ममता राखवी तेमज पूज्य वडील जनना अवर्णवाद बोलवा-आ वधी क्रियाओ जे गच्छमां न थती होय ते गच्छ सम्यग् गच्छ जाणवो.

विवेचन-सोगडा रमवा, कोढीची रमणु ते व्रीडा कहेवाय. कोई कहे वे-ज्ञानवाजी रमवामा हरकत शी छे? तेनो पण शास्त्रकार निषेध करता कहे छे वे-ते पण जुगारनो एक प्रकार छे, माटे तेथी व्रीडा न ज करवी इद्रजालादिक क्रिया पण कौतुकरूप छे, माटे तेथी पण व्रीडा न ज करवी कामकथादिक कुचेष्टा पाच प्रकारनी छे, ते आ प्रमाणे-१ कदप्पी, २ आभियोगिकी, ३ क्विचिपिकी, ४ आसुरी अने ५ मोही (१) कदप्पी-श्रीउत्तराध्यायनसूत्रमा प्राते कश्चु छे क-"कदप्पकोक्याइ, तह मीलसहावहामविगहाहि । विम्हाविंतो अ परं, कदप्प भावण कुणइ ॥ १ ॥" अर्थ त हसणु, निरर्थक बोलणु, गुरु प्रमुख वडील जन प्रत्ये निष्ठुर घचन घोलवुं, कामभोगनो घातो करवी, तेनी प्रशसा करवी ते कदप्प कहेवाय हसतो हसतो आस्र या भृकुटी पथी करे जेथी अय जनो हसे ते कायकौकुच्य कहेवाय अने जे घाणी घदघाथी लोको हसी पडे अथवा विलाडी, गाय, बकरो प्रमुखनी भाषा बोली अय जनोने हसाये ते घचनकौकुच्य कहेवाय छे उपहास, ठट्टा-मशकरी करी लोकोने हसाये तेथी साधु तेथी अभ्यामने अगं काळ करीने हलकी कोटिनो पटले कदपं जातिनो देव थाय (२) आभियोगिकी-"मताजोग काउ, भूर्ईकम्म च जे पउंजति । सायरसइइहेउ, अभिओम भावण कुणइ ॥ २ ॥" वशीकरण आदि मंत्र साये, चूर्णद्वारा सुघर्णादिक सिद्धि करे, रक्षाये राखडी घाचे, मिष्ट भोजनार्थं या अय सुखामिलापाथी कौतुक करे ते आभियोगिक चेष्टा ज्ञानधी अने तेना अभ्यासधी साधु काळ करी आभियोगिक (विकरस्थानीय) देव थाय ऊपरना श्लोकमा मंत्रादिकनो प्रयोग पोताना सुखने अर्थे करवानो निषेध कर्यो छे, आपवादिक प्रसंगे शासनाघातना कार्यमा मंत्रप्रयोग करवानो निषेध न जाणवा (३) क्विचिपिकी-"नाणस्स केवलीण, धम्मायरियस्स सघसाहूणं । माई अवण्णवाई, किचिसिय भावण कुणइ ॥ ३ ॥" ज्ञान, केशळी, धर्माचाय (पोताने धर्म पमाढनार) तथा साधु, साध्वी, आर्यक अने आधिकारूप चतुर्विध धर्मनो अघर्णवाद (निंदा) ते क्विचिपिकी तेज काया (शरीर) छे, तेज प्रती छे, प्रमाद अन अप्रमाद विनेरे पण तेज छे तो मोक्षमिलापोप यानि तथा ज्योति विनेरेनुं ज्ञान प्राप्त शा माटे करवुं ? थळी ज्ञान भणीने नु करवुं छे ? अज्ञानी होय तेने पाप न लागे अने घणु भणेल घणु अभिमान करे माटे ज्ञानी जघरियात नथी

આ પ્રમાણે કહે તે જ્ઞાનનિન્દા, કેવલજ્ઞાન ને કેવલદર્શનના કામે કામે ઉપયોગ થાય છે. પટલે જ્યારે જ્ઞાનનો ઉપયોગ હોય ત્યારે દર્શનનું આધરણ અને દર્શનનો ઉપયોગ હોય ત્યારે જ્ઞાનનું આધરણ થાય. ઘડી જો બંને વચ્ચે સાથે થાય તેમ માનશો તો જ્ઞાન ને દર્શન વચ્ચે શું જશે તો, તેને ઘે કેમ માનવા ? આ પ્રમાણે યોલે તે કેવલજ્ઞાન નિન્દા, આ આચાર્ય હલકા કુટુમ્બા જન્મે છે, આધાર વિચારનું તેમને જ્ઞાન નથી, નીચ જ્ઞાતિમા જન્મેલા વિશેષ શું જાણે ? શ્યાદિક પ્રકારે કહે તે ધર્માચાર્યનિન્દા, ઘણા શિયાલોનો સમૂહ સિદ્ધને શું કરી શકે ? તેમ આ મધ મને શું કરવાનો છે ? યમ વિવિધ પ્રકારે સઘની વિહવના કરે તે સઘની દા, સાધુઓ પરસ્પર સપીને રહી શક્તા નથી માટે જુદી જુદી દિશામા ચાલ્યા જાય છે, ઘડી ચાલ્યામા ઘણા સમર્થ હોય હતા ઘણાનો પેઠ કપટ રાસીને મદ ગતિય ચાલે છે-આ પ્રમાણે વિવિધ પ્રકારે સાધુ સયધી વિપરીત ઘર્ષણ કરશું તે સાધુનિન્દા, પથી જ રીતે સાધુઓ, ધ્યાયક અને ધ્યાયિકાની નિન્દા પણ જાણી લેવી આવા પ્રકારનો નિન્દાલોર માણસ કાઢ કરીને અસ્પૃશ્ય જ્ઞાતિ જેવા વિલ્લિપીયા દેવોમા ઉપજે છે (૪) આસુરી-“અણુચદ્ધરોસપસરો, તદ્દ ય નિમિત્તમિ હોદ્ પડિસેવી । ઇર્ષ્યા કારણેહિ, આસુરિય માવળ કુણ્દ ॥ ૪ ॥” હમેશા ક્રોધી રહેનારો અને કારણ વિના પણ અતીત, અનાગત અને ધર્તમાન ય થને કાઢના નિમિત્તો કહ્યા કરે તે આસુરી ભાવના કહેવાય, અને આવી ભાવનાવાલો સાધુ કાઢ કરીને અસુર દેવનિકાવમા ઉપજે છે (૫) મોહી-“સત્યમ્ગહણ પ્રિસમસ્તુણ ચ, જલણ ચ જલપવેસો અ । અણ્યારમહસેવા, જન્મજનમરણાણિ વધન્તિ ॥ ૫ ॥” જલગાદિક શસ્ત્રથી, વિવમક્ષણથી, ધર્મિમા ક્ષપાપાત કરવાથી, જલમા ડૂબી જવાથી પોતાના આત્માનો ઘાત કરે તેમજ શાસ્ત્રમર્યાદામા ન રહેતા ઉપકરણ પ્રમુખ ભોગયે તો સમ્માર્ગ મૂચી અન્માર્ગનું સેવન કર્યું કહેવાય અને તેથી મસા રમા અનતા મવા કરવા પટે મોહી ભાવનાનું લક્ષણ કહ્યું છે કે-“ઉમ્મગ્ગદેસઔ મગ્ગનાસઔ, મગ્ગવિપ્પટ્ટીવચી । મોહણે ય મોહિત્તા, સમ્મોહ ભાવળ કુણ્દ ॥ ૧ ॥” મિથ્યા માગ પટલે દિલ્લાદિના માર્ગ ગ્રહણ કરે અને સમાગનો નાશ કરાવે-સ્વજાતિ તેમજ માદથી માદિત થયા હોય તેને મોહી ભાવનાવાલો કહેવાય કહે આ યાવતમા વાર્ શકા કરતા પૂછે છે કે-પૂર્વે માવનાનું કલ્લ દેવગતિ જ્ઞાપથી છે અને પાછલથી અય (મયમ્મજ) કલ્લ દર્શાવ્યું છે તો પરસ્પર વિરોધ નહીં આવે ? તેનો જુલાલો આપતા પ્રંથકાર જ્ઞાપ છે કે-અતર પટ દેવગતિ જ્ઞાપથી, થરથર કલ્લ તો અનત સસાર પરિમ્મજ ન જાણતું સાધુપણમા વિચિત્ત દ્રવ્ય મિયા કરે તેથી નીચ દેવપણું પ્રાપ્ત થાય અને તે પાપાનુકથી પુણ્ય છલાસ થઈ જાય ત્યારે પરપર કલ્લ પામ કહ્યું છે કે-“એવાઉ માવળાઓ, માવિત્તા દેવ-દુમ્મહ જતિ । તત્તોય જુયા સંતા, પઢવિ મન્નસાગરમળતમ્ ॥ ૧ ॥” આવા

प्रकारनी भाषना भाषीने साधु देयरूप पुर्गतिमा जाय परले नीच देव वाय अने त्याची व्यथीने अर्तत जन्म-मरणरूप भवसागरमा भटके आयी भाषना पाळा साधुजो जे गच्छमा न होय ते सुगच्छ ज्ञानघो

जीवाजीवादिष पदायने न माने त नास्तिक कहेषाय तेजो कहे छे ये-
 “ सन्ति पच महन्भूया, इहमेगेसिमाहिया । पुढवी १ आऊ २ तेऊ ३, वाऊ ४
 आगासपचमा ५ ॥ १ ॥ ” १ पृथ्वी-वृठिनत्तारूप, २ पाणी-द्रव (पातजापणा)
 रूप, ३ तेज-अग्नि उष्णत्तारूप, ४ वायु-दलनघलनरूप अने ५ आकाश-पोलाण,
 शून्यरूप-आ पाच प्रकारना महाभूता सर्वत्र व्यापी रहेल छे आ पाचे महा
 भूतो सर्व बाल-गापालमा प्रत्यक्ष नजरे पडे छे, माटे काई पण आ महाभूतोनी
 निरास करी शके तेम नथी आ पाचे महाभूतो पक्ष थाय त्यारे शरीर, जीव
 यथा आत्मा थाय छे आ भूतोथी भिन्न यथा काई पदाय नथी तेम आत्मा
 पण नथी आ प्रमाणे नास्तिकवादीनु कथन छे, तेमां कोइ शका करी तेमने
 पुछे छे क-जा तमो पम कहेशा ता कोइ जीव मरण पामे छे त्यारे तमे कोने
 मरण पामेला मानशा ? तना जथायमा नास्तिकवादी कहे छे क-कोईनु देव
 दत्त पनु नाम होय अन ते मरण पामे त्यारे पाच महाभूता पैकी अग्नि क
 वायुनी नाश थयो हाय लाको शरीरधारो देवदत्तनो नाश थयो पम कहे
 छे अने तेथी देवदत्त मरी गया पम जणाये छे जीव मरीने परलोकमा जाय
 यथा कोइ जीव ज नथी आया प्रकारनु नास्तिक मतवादीनु कथन श्रीसुयग
 ढागवृषमा विस्तारधी दर्शावल छे तेनी सचोट उत्तर ते न ह्यळे आपयामा जायथी
 छे पळी श्रीदशवैकालिक सूत्रनी नियुक्तिमा पण कर्तुं छे क-

अत्थि त्ति दारमहुणा, जीवो अत्थि त्ति विअए नियमा ।

लोगाययमयघायत्थ-सुअए तत्थिमो हेऊ ॥ १ ॥

जो चित्तेद सरीरे, नत्थि अह स इव होइ जीवु त्ति ।

न हु जीवमिम असते, ससयउप्पायओ अन्नो ॥ २ ॥

जीवस्स एस धम्मो, जा ईहा अत्थि नत्थि वा जीवो ।

थाणुमणुस्साणुगया, जह ईहा देवदत्तस्स ॥ ३ ॥

सिद्ध जीवस्स अत्थित्त, सदादेवाणुमीयए ।

नासओ झुवि भावस्स, सरो होइ केवल्लो ॥ ४ ॥

अत्थि त्ति निव्विगप्पो, जीवो नियमाउ सहओ सिद्धी ।

कम्हा सुदययत्ता, षड्खरसिगाणुमाणाओ ॥ ५ ॥

सुदृपपत्ता सिद्धी, जट एन सुन्नसिद्धि अम्हापि ।
 तं न मवइ सतेण, ज सुन सुन्नगेह व ॥ ६ ॥
 मिच्छा भवे उ सच्चत्था, जे केट पारलोइया ।
 कत्ता चेओपभुत्ता य, जइ जीओ न पिज्जइ ॥ ७ ॥
 पाणिदया तन नियमा, यम दिक्खा य इदियनिरोहो ।
 सच्चनिरत्थयमेय, जइ जीओ न पिज्जइ ॥ ८ ॥
 लोइआ वेइआ चेन, तहा सामाइआ विऊ ।
 निचो जीवोपि ह देहा, इइ सच्चे ववत्थिया ॥ ९ ॥
 लोए अण्डिज्जमिज्जो, वेए सपुरीसदइहगसिपालो ।
 समए अहमासि गओ, तिपिहो दिव्वाइमसारो ॥ १० ॥
 अत्थि सत्तैरविधात्ता, पडिनिश्रताकारमाइमानाओ ।
 कुमस्स जइ कुलालो, सो मुत्तो कम्ममजोगा ॥ ११ ॥
 फरिमेण जहा चाऊ, गिज्जइ कायमसिओ ।
 नाणाइहिं तहा जीओ, गिज्जइ कायमसिओ ॥ १२ ॥
 अणिदियगुण जीव, दुन्नेय मसचक्खुणा ।
 सिद्धा पामति सच्चणू, नाणसिद्धा य साहुणो ॥ १३ ॥

इय आस्तिवद्धार पटले जीव चोक्त विद्यमान छ ते अणायें छे नास्तिव
 मतना र्खेदन अर्थे जीवनी विद्यमानता अणाय छे (१) जे काइ 'हु शरीरमा
 नथी' एवु चित्तव छ त चित्तधारा काज छ? ते ज जीव अणयो जीव जिना
 मशय उपजावमार योजा काइ गथी, कारण के भूतामा तथी शक्ति नथी अ (२)
 'विचार करबो' ए ज जीवनो धम छे, कारण क छता पदार्थनो विचार अजीव
 थरी शक ज नहीं दा त दूरथी साइनु दूटु देखीने विचार थाय छे के आ पुदव
 छे क दूटु? आवा (इहा) विचार पुदवत थया पण दूटाने न थयो तथी जीवना स्वभाव
 'विचार' छे (३) 'जीव' एवा शब्द बाल्वायो ज जीवनु अस्तिव्य सायित
 थाय छे आ अनुमान खाटु नथी कारण के जे अविद्यमान छ तेना स्वतन्त्र शब्द
 छे अ नहीं. जे कवळ शब्द छ ते पदार्थ अयस्य छ दा त खरविषाण-गधेदाना
 शीगहा आ वस्तु एक माये घटी शक नहीं, कारण के गधदाने शीगहा हाता ज
 नथी, पण जो घर=गधेदा अन विषाण=शीगहा मित्त मित्त शब्दो छैए ता
 घटी शके आ असजागी शब्द छे, पटले तेनी विद्यमानता न होय तथी ज रीत
 आशानुपुण आवाशनु पूर आवाश अवकाशरूप हाई एवा कदापि पुष्पात्पत्ति

જોઈ શકે નહીં આવાશ અને પુણ્ય મિષ્ટ મિષ્ટ માનાય તા યને ઘટી જાય
 જીવ શબ્દ વકલો જ છે તેથી તે ઘટી શકે છે (૫) શુદ્ધ ઘટ, પટ, યર इत्यादि શબ્દોના
 અનુમાનથી જીવ છે, તમા વાઈ પળ વિકલ્પ નથી ઘટ, પટ इत्यादि શબ્દો
 છે તમ નિશ્ચયથી શબ્દદ્વારા જીવનો સિદ્ધિ થાય છે (૧) આ સયમમા નાસ્તિક-
 વાદી શકા કરતાં પ્રશ્ન ઉઠાવે છે કે-શુદ્ધ શબ્દ છે માટે જીવનો સિદ્ધિ કરા
 છો તા પણ અમારા શૂન્ય, નષ્ટ પણ શબ્દો પણ શુદ્ધ જ છે, માટે અમારુ કથન
 પણ સત્ય જ છે તેના જવાબ આપતા વહે છે કે-શૂન્યને શૂન્ય કે નષ્ટને નષ્ટ
 કહ્યાવ તે વરાવર કહેવાય પરંતુ જે વિષયમાન હોય તેને શૂન્ય કે નષ્ટ કેમ કહે
 વાય ? વેશદત્ત ઘરમા ન હાય ત્યારે તે ગૃહ શૂન્ય કહેવાય પરંતુ તે ગૃહમાં
 વેટો હાવ્ય છતાં તેન શૂન્ય કેમ કહેવાય ? કોઈ પણ વસ્તુ સ્થલે ઘટા ન હોય તો
 તેન નષ્ટ કહેવાય પરંતુ છત વડે નષ્ટ ન કહેવાય આ નયથી જીવ શબ્દનું છતા
 પણ હોવાથી તેનુ નાસ્તિકપણુ કેમ કહેવાય ? જા જીવ ન હોય તા નાસ્તિક
 કહેવાય પણ વાચ્યવાચકભાવ છે તે નાસ્તિક ન કહેવાય (૬) આ જીવ નથી
 પણ માનોય તા પરલાવાદિક સય અસત્ય ઠરે અને તે જૂઠા હાય તો વર્તા
 અને મોક્ષા વાઈ પણ નિર્ણીત નહીં થાય (૭) જા જીવ નથી તો જીવદયા
 વાલ્લભી, વિવેક આચરયા, તપશ્ચર્યા કરયા, પ્રહાર્ચનું પાલન કરયુ, દીક્ષા ગ્રહણ
 કરવી તથા ઇન્દ્રિયોનો નિરાધ કરયા इत्यादि સય નિરચક જ નિષેધે (૮)
 પુરાણના રચનારાઓ, વેદા તથા વૈદિકમતિઓ ત્રિવિદકાદિ મતધારો અને શૈવ
 ધર્મી પદ્ધિતા વહે છે કે-જીવ નિત્ય છે, અનિત્ય નથી કેટલાક પણ પણ અભિપ્રાય
 ધરાવ છે કે-શરીરથી જાવ મિષ્ટ છે જો જીવ ન માના તા તે સવતા મતમા
 વતાયલ નીચે પ્રમાણનું જીવનુ લક્ષણ નિષ્કલ્પ નિષ્કલ્પ (૯) ભગવદ્ગીતામા જીવને
 અગ કષ્ટુ છે કે-અચ્છેદ્યોઽયમભેદ્યોઽય-મવિકાર્યોઽયમુચ્યતે । નિત્યઃ સતતઃ
 સ્થાનૂ-રચલોઽય સનાતનઃ ॥ વેદમા પણ વસ્તુ છે કે-શૃંગાલો વૈ એવ જાયતે
 યઃ સપુરીષો દક્ષતે-જે પુરીષ સહિત ઘલે છે તે મરીને શિવાલ્ક થાય છે ઘલ્લી
 ત્રિવિદકમા વસ્તુ છે કે-અહમાસીત્ ગજઃ । વસ્તુ હુ હાથી હતા ઘલ્લી કેટલાક
 અવ્ય મતિઓ પ્રશ્ન પ્રકારમા (દેવ, તિર્યંચ અને મનુષ્ય) અને કેટલાક ચાર
 પ્રકારના (દેવ, મનુષ્ય, તિર્યંચ અને નરવ) સમાર માને છે જા જીવ ન માનોય
 તા ઊપર કહેલ સર્વ દૃષ્ટાતા નિષ્કલ્પ જાય (૧૦) શરીરના વર્તા અને શરીરથી
 મિષ્ટ થનાર વાઈ જીવ છે જેમ કુમાર ઘટાતો વર્તા છે પણ તે ઘને વક્ર જ
 નથી તથી રીત જીવ જ્યારે વમથી મુક્ત થાય છે ત્યારે સિદ્ધ ઘને છે (૧૧)
 કોઈ વહેશે કે તે કેવો રીતે જાણો શકાય ? આને જીવ તથા શરીર જુદા કરી
 દેહાલ્કો તેનો જવાબ આપતા વહે છે કે-જેમ વાયુને આપને હાથ શકના નથી
 છતા સ્પર્શ લાગવાથી જાણી શકીય છીય કે વાયુ છે તેમ જ્ઞાનાદિક ગુણોવ
 વરીને જીવ જાણી શકાય છે, (૧૨) જીવ અતીન્દ્રિય છે ઘલ્લે નેત્રથી જાવામાં

न आधे पर तु केवळी भगवत तथा ज्ञानी साधु तेजा स्वरूपने ज्ञाने-देख छे
तेथी ते प्रत्यक्ष सिद्ध न आपणी ता गर्भवधु छे तेथी आधने जीवने प्रत्यक्ष
जोइ शक्रीय ज गर्दि, पण अनुमानथी ज्ञानी शक्याय (१३) जेजो सा प्रमाणे-
जीवनी मान्यता स्वीकारता नथी ते नास्तिकवादी छे दृष्टी पण विशेष पुष्टि
भाटे संपूर्ण जीवस्थापन-कुलक जणाये ते--

जीवो अणाइनिदणो, अविणासी अक्षरओ धुवो निचम् ।
दब्बट्टयाइनिचो, परियायगुणेहि य अणिचो ॥ १ ॥
जह पजराउ मउणी, घडाउ चयराणि कधुआ पुरिमो ।
एव न चैव भिनो, जीवो देहाउ ससारी ॥ २ ॥
जह खीरोदगतिलिच्छ-कुसुमगघाण दीमड न भेओ ।
तह चैव न जीवस्तवि, देहादचनिओ भेओ ॥ ३ ॥
संज्ञोअविकोणीह अ, जहकम देहलोअमिचो वा ।
हृदिथस्त व कुथुस्त व, पएससखा समा चैव ॥ ४ ॥
कालो जहा अणाई, अविणासी होइ तिसु वि कालेसु ।
तह जीवो वि अणाई, अविणासी तिसु वि कालेसु ॥ ५ ॥
गयण जहा अरूवी, अवगाहगुणेण चिप्पई त तु ।
जीवो तहा अरूवी, विज्ञानगुणेण चित्तवो ॥ ६ ॥
जह पुढवी अत्रिणट्टा, आहारो होइ सव्वदव्वाण ।
तह आहारो जीवो, नाणाईण गुणगणाण ॥ ७ ॥
अक्षयमणतमउल, जह गयण होइ तिसु वि कालेसु ।
तह जीवो अविणासी, अत्रिओ तिसु वि कालेसु ॥ ८ ॥
जह कणगाओ कीरति, पज्जवा मउडकुडलाईया ।
दब्ब कणग त चिय, नामविसेमो इमो अप्पो ॥ ९ ॥
एव धउगईए, परिन्ममत्तस्स जीवणगस्य ।
नामाइ चट्टविहाइ, जीवदव्व तय चैव ॥ १० ॥
जह कम्मयरो कम्म, करेइ भुजेइ सो फल तस्म ।
तह जीवो वि अ कम्म, करेइ भुजेइ तस्स फलम् ॥ ११ ॥
उज्जोवेउ दिवस, जह खरो वचई पुणो अत्थ ।
नय दीसइ सो खरो, अन्न रिच पयासतो ॥ १२ ॥

जह सरो तह जीरो, भवंतरं वचए पुणो अन्नम् ।
 तत्थ वि सररीमन्न, खित्त व रवी पयासेइ ॥ १३ ॥
 फुल्लुपलकमलाण, चदणअगरूण सुरहिगर्घाणम् ।
 धिप्पइ नासाइ गुणो, नय रूज दीसए तेसिं ॥ १४ ॥
 एवं नाणगुणेणं, धिप्पड जीवो वि बुद्धिमतेहिं ।
 जह गधो तह जीवो, न हु सक्खा कीरए भित्तुम् ॥ १५ ॥
 भमामउदमदल-पणवमकुदाण सरमन्नाणम् ।
 सहुधिय सुच्चइ, केरलु त्ति न हु दीसइ रूवम् ॥ १६ ॥
 पचकर गहगहिओ, दीसइ पुरिसो न दीसइ पिप्साओ ।
 आगारेहि मुणिज्जइ, एज जीवो वि देहद्विओ ॥ १७ ॥
 हसइ विरूसइ रूसइ, नचइ गाएइ रूयड सुहदुकरम् ।
 जीरो देहमडगओ, त्रिनिहपयार पयसेइ ॥ १८ ॥
 जह आहारो भुत्तो, जिथाण परिणमइ सत्तमेएहिं ।
 वस १ सोणिय २ मस ३-द्विअ ४, मज्जा ५ तह मेय ६ सुकेहिं ७ ॥ १९ ॥
 एव अट्टनिह चिअ, जीवेण अणाइसहगय कम्मम् ।
 जह कणग पाहाणे, अणाइसजोगनिप्फन्नम् ॥ २० ॥
 जीवस्स य कम्मस्स य, अणाइम चेव होड सजोगो ।
 सो वि उपाएण पुढो, कीरइ न बलाउ जह कणगम् ॥ २१ ॥
 ज(इ)ह पुव्वयर कम्म, जीरो वा जह हविअ चइ कोइ ।
 सो वत्तवो वुक्कुडि-अडाण मणसु को पढमो ॥ २२ ॥
 जह अडसभवा, कुक्कुडि त्ति अड च कुक्कुडिइमर ।
 नय पुव्वयारभाओ, जह तह कम्माण जीराणम् ॥ २३ ॥
 अणुमाणपेहे सिद्ध, छउमत्थाण जिणाग पचकरम् ।
 गिण्हसु गणहर ! जीर, अणाइय अकरयसरूणम् ॥ २४ ॥
 कत्थ य जीवो बलिओ, कत्थ य कम्माइ हुन्ति बलियाइ ।
 जीवस्स य कम्मस्स य, पुव्वनिचद्धाइ वेराइ ॥ २५ ॥

इति जीवस्थापनकुलकम् ॥

श्रीष अनादिअनत छे, पडल तनी आदि नथी तेम अत पण नथी,

અવિનાશી, બ્રહ્મણ્ય, ધ્રુવ-અષ્ટાઘમાત અને દ્રવ્યાર્થનયવદે નિત્ય અને પર્યા-
યાયનયવદે અનિત્ય છે પારે ગતિમા જન્મ, મરણાદિક પર્યાયો કરે છે તે
દેતુથી પર્યાયાધિકનયવદે અનિત્ય દર્શાવ્યા છે (૧) પ્રતિવાદી શકા કરતા કહે
છે કે-તો તને જીવને જુદા કરી યતાથો, તેનો ઉત્તર પ છે કે-જેમ પાજરામા
પક્ષી, ઘડામા ઘોર અને કંચુવ(ચોલી)થી માનથી ભિન્ન છે તેમ શરીરથી જીવ
ભિન્ન નથી તો વધી રીતે દેખાઈ શકાય ! અનુમાતપ્રમાણથી જ તે જાણી
શકાય (૨) વૃષ અને પાણી, તિલ ને તેલ, પુષ્પ ને સુગંધ સાથે હોવાથી જેમ
તે ભિન્ન ભિન્ન દેખાતા નથી તેમ જીવ અને શરીરનો ભેદ દેખાતો નથી (૩)
જીવના સર્વોચ્ચ-વિકોચ પટલે દ્રુષ્ય, દીઘ ધાય છે જરૂર પડ્યે તે ચૌદરાજલોક
પ્રમાણ વિશાલ થઈ શકે છે કુચુઆતા શરીરમા તેના જેવડા દ્રુષ્ય અને દસ્તિતા
દેહમા તેના જેવડો દીઘ ધાય તા પણ યને શરીરમા પ્રદેશ તો અસરવાતા જ
છે (૪) જેમ કાલ અમાદિ અને અવિનાશી છે છતા યને કાલ-અતીત, અના
ગત અને યતમાન-મા સદા કાલ છે તેમ જીવ અવિનાશી અને અનાદિ દ્વીષા
છતા હમેશ છે (૫) કોઈ વદે કે-જીવ અરૂપી છે, તેને જ્ઞાન ગુણદ્વારા જાણી
શકાય તા તે જેમ આકાશ અરૂપી છે છતા તેનો ગુણ અવકાશ છે તેમ જીવનો
ગુણ જ્ઞાન છે (૬) જેમ પૃથ્વી સય દ્રવ્યના આધારભૂત છે પટલે રૂપી દ્રવ્યનો
આધાર પૃથ્વી છે તેમ જ્ઞાનાદિક ગુણસમૂહનો આધાર પૃથ્વી છે (૭) જેમ
અત્ય, અતત ને નિમલ આકાશ યને કાલને વિષે છે, છે ને છે જ તેથી જ
રીતે યને કાલન વિષે અવિનાશી, અવસ્થિત પર્યો જીવ છે, છે ને છે જ (૮) જીવ
મૃત્યુ પામીને જુદા જુદા પ્રકારનો કેમ ધાય છે ? તેના સુખાસામા જણાયે છે
કે-કાંઈ સુખના કષ્ટ, મુકુટ, કુહલ વિગરે વિવિધ પ્રકારના ઘાટ ઘડાયે
પણ તે સર્વમા સુખને તા તેનુ તે જ છે પણ રૂપ-પર્યાય તથા ધયા તે પ્રમાણે
જીવ મૃત્યુ પામીને નરક ગતિમા, તિયજ્વણામા, મનુષ્યમા, દેવમા, છત્રી, પુરુષ,
શાકળ, મરિચ-યમ વિવિધ પ્રકારે ઉપજે તે તમા પર્યાયો સમજવા જીવ દ્રવ્ય
જે છે તે તા તેનુ તે જ ડ, તેમા કઈ પણ ફેરફાર યના નથી (૯-૧૦) જે પ્રાણી
જેનુ કાર્ય કરે તે તેનુ કર્મકલ્મ ભોગયે તેમ જીવ પણ કર્મ ધાયે તેનો રમ-ફલ
ભોગયે (૧૧) જેમ સૂર્ય દિવસે પ્રકાશ કરીને અસ્ત યાય અને પછી યીના ક્ષેત્રમા
પ્રકાશ કરે પણ નાશ ન પામે તેમ જીવ પણ મયાનરમા જ, ને ધીજા શરીર
ધારણ કરે છે, પણ નાશ પામતો નથી (૧૨-૧૩) કોઈ વદે કે-જીવનું સ્વરૂપ
તા દેખાતુ નથી તેનુ યમ ? તેના જવાબ પ છે કે-કમલ પ્રમુદના પુષ્પમા,
વંદા તથા અમુદ ધૂપમા સુગંધ હોવા છતા તે જણાતી યથી પણ નાસિકાદ્વારા
તે જાણી શકાય છે કે-આ અમુક પુષ્પનો સુગંધ છે તેમ બુદ્ધિવંત પુરુષ જ્ઞાન-
ગુણદ્વારા જીવને જાણી શકે. જેમ નેત્રથી સુગંધ ન પારખી શકાય તેમ અજ્ઞાની
પ્રાણી જીવને જાણી શકતા નથી (૧૪-૧૫) મેરો, મૃદગ, યીળા, ઢાલ વિગરે
યાજિશ્રોના શબ્દ સમઝાય છે, પણ જીવાતા તથી પછી કોઈ માણસને ભૂત

वह्यगु होय ह्यारे ते माणसने आपणे जोइय छीय, भूत-पिशाचने जोइं शकता नथी पण मानीय छीय के पुनपना शरीरमा पिशाच छे तेम हला, चलन, श्वासीश्वास चिगेरे कारणोधी आपणे जाणी शक्य के शरीरमा जीव छे जे दृष्टिही देखातो नथी (१६-१७) घळी काई प्राणी मोघ करे, नाचे, गाय, रोवे, सुख दुख अनुभये-आ प्रकारना लक्षणोद्वारा शरीरमा रहेलो जीव जाणी शकय छे (१८) जे आहार आपणे करीय छीय ते सात प्रकारे-१ चरघी, २ लोही, ३ टाडका, ४ मास, ५ मज्जा, ६ मेद अने ७ बीर्यरूपे परिणमे छे तेथी रीते जीवने आठे कर्म लागेला छे जेम सुषर्ण अने पाषाणना सजोग अनादि छे तेम जीव अने कमनो सजोग पण अगादि छे (१९-२०) जो अनादि सजोग छे तो तेने केम दूर करी शकय ? ते प्रश्ननो उत्तर आपता जणाव छे के-जेम पाषाण ने सुषर्णनो अनादि सयोग अग्निद्वारा छुटी जाय छे तेम तप-अपादिद्वारा कर्मनो जीव साधेनो अनादि सयोग पण नाश पामो जाय (२१) कोई प्रश्न करे के-जीव पहेलो के कम ? तेना जवायमा तेने पुछथुं के-कुवडी पहेली के इहु ? तेना जवाय मां ते कहेशे के-तेमा पहेटु अने पछी जेथु कह नथी ते ज रीते जीव ने कममां पण पूर्वापर जेथु कई नथी (२२-२३) छन्दस्थ प्राणिओ जीवने अनुमान प्रमाणथी जाणे अग केवळी भगवत तो प्रत्यक्ष देखे छे माटे जीव छे तेथु सिद्ध कथन ग्रहण करथुं (२४) कोइक प्रश्न करे के-जीव बलवान के कर्म ? तेनो खुलासो प छे के-कोइक स्थले जीव बलवान अने कोइक स्थले कर्म बलवान जाणवु जीवने कर्मनो सबध पूव काळनो छे, नथो संयोग नथी (२५) जीवस्थापनाकुळक-मार्दनो विचार जाणी कदापि नास्तिकवाद ग्रहण न करयो

नास्तिकवादनो बीजो अर्थ प पण छे के-धूर्तनी माफक असबद्ध के निरर्थक बचन उच्चारवा ते सबधमा धूर्तानु दृष्टात आपता जणावे छे के-

अधती दृष्टनी उरुजै ती नगरीनी उत्तर दिशामा जीर्ण नामना उद्यानमा घणा धूर्तो (टगारा) भेगा थया तेमां १ शशक, २ पत्रासाढ, ३ मूलदेव अने ४ खटपाणा स्त्री-आ चार मुख्य हता पहेला ऋण पाच सो धूर्ताना उपरी हता अने खटपाणा पाच सो ट्रीनी स्वामिनी हती पकदा अतिवृष्टि थथा लागी सात दिवस पसार थइ गया छनां वृष्टि घालु ज रतो पटले चारे धूर्तो विचारवा लाग्या के-आपणने भूख लागी छे आ अतिवृष्टिना समयमा कीण खवरावे ? ह्यारे मूठदेव बोदया के-जेणे जेथु देखथु के सामञ्ज्यु हाय तेनी बार्ता कहे ते कथा सामञ्जिने जे तेने जूठी वहे ते सय्ये धूर्ताने भोजन कराव कथा सामञ्जिने याकीना तेने उपनयथी घटाये-सत्य समजाये तो काइ पण भोजन न करावे धूर्तोय मूलदेवतु कथा स्वीकार्यु अने पहेटो कथा पलासाटे शरू करी-हु पकदा के-नीक गाथोने लइने अटवीमा नथो तेथामा त्या केटलाक चोरो आख्या पटले मे मारी कावळी पाथरीने तेमां सर्व गाथोने घाथी लीधी पोदकुं माये मूकी हु

वाली नौकल्यो नजीक गाममा गयो त्या केवलाच गोवाळो रमता इता तेवी रमत कावा ऊभो रडो तवामा किलकिगट वरता ते घोरो पण मारी पडळ त्या आवी पद्दोव्या पत्रले गोवाळो, गाम गावो अने हु एक चीमडामा पसी गवा त चीमडाने एक धररो गळी गद् ते धररीने एक अजगर गळी गवा अजगरने दोडप नामनु पक्षी गळी जने उड्यु अने घडगना माटा हाड ऊपर गद् वेतु एक प झड नीचे लटकतो रागो तेवामा राजाप पोताना लडकर हाये ते झडनी नोखे पडाय नारपो पथीना लटकता पगने घडवाइ समनी त्या हाथी बाणो तवामा दोकण पत्ती उड्यु पत्रले हाथी पण गाकाशामा उडळयो आ प्रमाणे जोइ सैरि-कोप राजाने घात करी राजाप शब्दवधी बाण चलावनारने हुडम कर्पो पत्र तणे याण चलाय्यु पक्षो मृत्यु वामी भूमि ऊपर पड्यु राजाप तनु पत्र चीताय्यु तो अजगर नौकल्यो अजगरने फाडयो तो धररी नौकळी, धररीमादो बीरहु नौकळ्यु चीमडामाथी गाम, गवाळो, गावा अने हु नौकळ्या एव लाड पोतपाताना स्थान गवा अने हु पण गावोने मूर्खीने अहो तनोस घन वरदा. कडो भाइओ, मारी घात माची क नही ? सर्व धूर्तोप क्यु व-तारी वार्ता मर्क. इ छ, तेमा कांइ पण असत्य नपी पत्रले पलासाडे पुन क्यु व-गवा इ-वर्तीमा वम समाई अन आसु गाम चीमडामा केम रही शक ? रयार वहीन इने धूर्तो बोल्या-भाई, तेमा शु आशय छे ? तें महाभारत सामळ्यु दतो ? केन क्यु छे व-पहेला आ जगत जळमय वतु तेमां एक इहु उरत वर तेवरी पर्यंत, घन, नगर सर्व उपज्यु जेम इडामा सध ममाणु तन हाी क्यु-वर्ती गावो समाई वळी तु कहे छे वे-दोकिणना पेटमा अजगर, अजगरना उदरना यकरी, यकरीना पेटमा चीमडु अने चीमडामा गोवाळ, गण शिरर वन मरणु शके ! तेनु कारण प छे वे-विष्णुना पेटमा सुग, असुर, तिर्यक, वन, स्वर्ग-दिह सध समाणा, ते विष्णु देवकीजाना उदरमा रवा, दधको पण हा-वना मरणु आ सर्व पुराण कथा हाची होय तां तारी घात वम असत्य जगय १

बाद शशक वहेघा लाययो व-अमे खेतरमा तज बाया शुभ कृष्णो वाने आसो माममा अने तल वापया गवा त्यारे जोयु तो तजु हाड क्यु विष्णु देवते व-कुहाडाथी कापीप ता पण कपाय नही तथी हु ते शहनी करे तजु मरणु लाययो तवामां एक हाथी त्यां आश्या अने मने मारवा मण होवती वाने हु नासया लाययो, परंतु कोइ पण आश्रयस्थान न मळयापी हुं तें तजु हाड ऊपर चही गयो हाथी न्या आश्या पण हुं ऊपर हावाथी कांशी रकवाही मने मने धन तलना शाहने सुडमा पकडीने धूजायया लाया गा-वनाही हाड ऊपरक तजु मेगवृष्टिनी जेम नीचे रारया लायया अने तेमा हाया कर मण क्यु-वर्ती वाने पीलाय तेम तल पीडाइ गवा तेतनी महानदा कोक छो हांरी ऊपर कवरी सामो गवा तमा हाथी खुची गवा अने मृत्यु गवा पत्रले जे नोखे हाथी हाथीनु चर्म छइ लोड्यु, तेगो एक दतो वताय्यो अ इह हांरी हुं-वर्ती कर

प्रमाण (पुष्कळ) खोळ खाधो अने दश घडा तेल पोधु पछी तेल भरेलो दडो खमा ऊपर लडते हु गाम तरफ चाव्या गाम बहार झाड ऊपर ते दडो मूकीने हु घरे गयो पुत्रने कष्टु के-गाम बहार झाड ऊपर दडा मूक्या छे त लई आव मारो पुत्र गयो ता दादा पण तने दडा मळयो नही पटले आरु झाड उपाडीने घरे आव्या ते तलना दडा घरमा मूकीने अने ते झाड जोईन चाव्यो आरु हु खोला भा.आ, आ यात साची क नही ? यथा धूर्तोप यष्टु य-ते कष्टु ते सत्य छे तयारे तण पुन यष्टु के-कई रीते साची त जणाधो यथा धूर्तोप कष्टु क-भायी घटना पूर्व यती ग, छ महाभारत तथा रामायणमा अमे सामळी छे कष्टु छ क-“तेपां कटतटभ्रष्टैर्गजानामदधिन्दुभिः । प्रावर्तत नदी घोरा, हस्त्यश्वरथवाहिनी ॥ १ ॥” अर्थात् राम वयारे युद्ध करवा उद्युक्त यथा तयारे समनी साथे जे हाथीमा हता तेना गडस्थळमाथो पटला यथो मद झर्यो क तेनी नदी बहेवा लागी अने तना प्रधादमा हाथी, घाडा तथा रथो तणाई गयो आथी रीत मदजठनी नदी बही हती ता तें जे तलना तेलनी नदी बहेवानी घात करा तमा आश्रय जेतु शु छे ? यळी तें कष्टु क-में भार प्रमाण खोळ खाधो अन दश घडा तेलना पोधा, परंतु तमा कई विस्मयजनक नथी भामे यक राक्षसने हणवा तयारे तेगा बलि निमित्ते आवेल एक पाडा, खोळ खाडी अनाज अने मदिराना एक हजार घडा पाधा हता यळी राषणना भाई कुम्भकण मदिराना एक हजार घडा पातो अने अनेक मनुष्य तथा पशुओनु मक्षण करी जाता ता तें कहेली घात खोटी कम कहेवाय ? यळी तें तलना झाडनी घात करा पण पुण्यमा ता अडदना वृक्षना ताल कर्यानी उदलेख छे पटले तेमां पण कई आश्चर्यकारक नथी यळी त दडो उपाडचो अने तारा पुत्र झाड उपाडी लई आव्या ता तमा पण कई विशेषण नथी, कारण के पुराणमा कष्टु छे क-श्रीकृष्ण मधिवन पयत पातानी फनिष्ठा आगती ऊपर उपाडा लीधा हता पटले तें कही ते यात सत्र नस्य छे

बाद श्रीजा मूळदेवे पातानी कथा आरम्भता कष्टु के-हु वयारे युवान हता तयारे मने खी परणयानी वस्वठा थई पटले शकरने प्रसन्न करवा हु चाव्यो मारा एक हाथमा छत्र, श्रीजा हाथमा कमडळ तथा माथु लईने चाव्यो जाता हता तयामा एक पयत जेया मदान् हाथी सामा मळ्या तेने जोता ज हु दरो गयो अन काई पण स्थळ सन्ताई जरा हु स्थान शोधवा लाग्यो, पण मने तेषु एक पण स्थान न मळ्यु पटल कमडळना नाळचामा हु प्रवेशा गया ते हाथी पण मने भारवा माटे मारी पाछळ ते नाळचामा दाखल थई गया हु भयथी पाछो कमडळमा भराया तो हाथी पण मारी पाछळ आव्या पटले में आमतेम दोडो-दाडीने छ मास पयस्त ते हाथीन ममाडयो, पण हु हाथमा न आव्या छेपट हु नाळचामा वरने बहार निकळी गया पटल हाथी पण नाळचामांथी

बहार निकलवा लाभ्यो, तेथामा ते आखों निकळी गयो पण तेना पूढडाना पक चाळ तेमा भराइ गयो हु बहार निकळी आगळ चाल्या तो सामे न गगा नदी आयी ते नदी हु सदैलाइथी तरीने उतरी गयो अने शकरना मंदिरमा गयो मन अयत भूष अने तरस लागी हती छता हुं त्या छ मास सुधी रद्या अने गगा पढती हती तेने मारा मस्तक पर धारण करी आ प्रमाणे छ मास सुधी करी, मारा स्वामी शकरने ममस्कार करीने हमणा ज हु चाल्यो आयु शु क्हा भाइआ, मारी वात साची क नही ? साची होय ता दाखला आपो अने नहीं ता कथा भूष्या धूर्तने माजन करायो त्यारे बाकीना धूर्तोप कहु क-भाइ पूढदेव ! तारी वात साची ज उ ग्रहाना मुखथी ब्राह्मण, हाथथी क्षत्रियो, मायठमाथी वैश्य अने पगमाथी शूद्रो निकळ्या छ जो आटला देशाना देशा भराय तेदला ब्राह्मणादिक ग्रहाना उदरमा समाया हता ता पछी तु अने हाथी कमढळमा रद्या तेमा नु आश्चर्य ! ग्रहा अने विष्णु महादेवना लिंगतु माप करवा निकळ्या अने एक हजार वर्ष पर्यंत चाल्या ज कर्वा तो पण शिथला लिंगतो अंत ज न आयो अने छेवट ते लिंग पार्यतीनी योजिमा समायु तो तु अने हाथी कमढळमा छ मास सुधी चाल्या कर्वा तेमा शु अधिक छे ? चळी तु पूछ्यो क-हाथो निकळी गयो अने चाळ केम भराइ गया ! तेनु पण पुराणमा कथन छ जगतमा कर्ता विष्णु समुद्रमा ज्ञपन करीने रद्या तेनी नामि माथी कमळनाळ प्रगटपु अने तेमाथी ग्रहा उपज्या. आ प्रमाणे यद्वा आदि सर्थ निकळ्या अने कमळ तो नामिने चळगो रहु तेम तु अने हाथी निकळी गया अने हाथीना पूछडानो चाळ अटकी गया प वात बराबर छे चळी तें कहु क-हाथपडे हु गगा नदी तरी गयो, तो तेमा पण कइ असत्य नथी रामचंद्रनी दूत हनुमान सीताने शोधवा निकळ्यो हतो त्यादे समुद्र तरीने लका गयो हता अने सीतानी प्यर लइ पाछा राम पाले आव्या हता सीताप हनुमंतने तेना आगमनतो मार्ग पूछ्यो त्यादे हनुमंते पोते कहु क-समुद्र तरीने हु आव्या शु आ सपथी श्लोक छे क-“ तव प्रसादात् वचसः प्रसादात्, भर्तुश्च ते देवि ! तव प्रसादात् । सायुप्रसादात् च पितुः प्रसादात्, तीर्णो मया गोपदव-त्समुद्रः ॥ १ ॥ ” हे देवि ! तारी कृपाथी, तारा वचनना प्रमाथी, तारा स्वामी रामचंद्रना प्रमाथी, सायुपुरुषना प्रमाथी, तारा पिता जनक राजाना प्रमाथी आ समुद्रन हुं गायना पगलानी माफक तरी गयो आथा पुराणमा उल्लख छे तो गगा नदीन तरथी तेमा नु आश्चर्य ! चळी त गगाने छ माम पर्यंत धारण करी त पण सभ्य छे कारण के पुराणमा कथन छे क-हजारो वर्षो सुधी तपश्चर्या करता पया लोको पर देवो तुष्टमान यह गगाने कहेवा लाग्या क-हे गगादेवि ! तमे पृथ्वी पर जई लोकोने सुखी करा त्यादे गगाप कहु क-

तेमने अशमात्र पण चिंता न हतो भगवान् ते आध्रममां पदोदया अने यक्ष-
 मंडपमाकाउसगत्याने रक्षा पीढाये कष्टने तो तेओ गणता न न हता ते चटकौशिक
 सर्प पूर्वभवमा काण हता ते तपासी कर्ष-पूर्वे ते मासगमणने पारणे मासस्रमण
 करनार उत्तम मुनि हतो आ तपस्वी मुनि पकदा मासगमणने पारणे गोशरी
 जता हता तेषामा मार्गमा तेमा पग नीचे पक देडकी चपाईने मरी गई साधे
 रहल क्षुल्लक चेलाप तेमनु ध्यान खैल्यु के-तमारा पग नीचे देडपी मरी ना
 तपस्वी साधुने प्रोध चटयो पण ए समये तो पटलु न कष्टु के-लोकाए मारी
 नाखी सणाप छे, छता जो मारा पगयो मरी गई दशे ता साजे प्रतिग्रमण
 समये आलोपण लइ लईश साज पढी, छता तपस्वी साधु आलोचना कयो
 चिंता न प्रतिग्रमणमा वेठा पटले क्षुल्लक साधुप देडकी सगधी आलोचना लेषलु
 स्मरण करार्यु, जेयो तेने अत्यंत प्रोध चटयो अने तेने मारया दोदयो क्षुल्लक
 साधु ऊभा थइने नाशया लाग्या तेनी पाछळ दाढतां थामळा साधे तपस्वी
 साधुर्तु मस्तक भटकायु अने त्या न काळधर्म पामो क्योतिथी देव ययो त्याची
 व्यधीने पाचसो तापसोना कुलपति, जे कनकजल आध्रममा रदेतो हता तेना
 पुत्र तरोवे उत्पन्न ययो तेनु कुल कौशिक होयाची कौशिक यथा नामयो प्र
 रुपाति पाम्यो काळातरे कुलपति मरण पाम्यो पटले कौशिक आध्रमपति यग्यो,
 ते अतिशय प्रोधो हायाची तापसोए तेनु चटकौशिक पणु नाम राख्यु तेने
 पोताना आध्रम प्रत्ये अत्यंत आसक्ति हती. कार्ने पण ते पळ्पूल लेषा देता
 नहीं, पटले धीमे धीमे सर्प तापसो चारया गया पकदा चटकौशिक लाकडी
 लेषा जंगलमा गयो तेषामा श्येताचिका नगरीना राजकुमारा तेना आध्रममां
 आयी चटया अने पळ्पूल विमरे लई घाडीने भागी नासया लाग्या आ दकी
 कत कार्प चटकौशिकने सणावता तेने अत्यंत प्रोध चटयो अने कुदाडी
 लई ते कुमारोने मारया माटे दोदयो तेने आवतो जोई राजकुमारो नाशी
 गया अने चटकौशिक पण रस्तामा पक खाडा आवता तेमा रूपस्यो अने
 पोतानो न कुदाडो पोताना मस्तकमा धागता त्या ने त्या ज मृत्यु पाम्यो
 मरीने ते न स्वष्टे दृष्टियि सर्प ययो तेनी ज्वाळा पधी उग्र हती क नजरे
 धनारने पोतानी विपज्याळायो दग्ध करी नासतो तेना प्राप्तयो कोई पशु,
 पक्षी के मनुष्य पण ते स्वष्टमा भावी शकते नहीं घणा ब्राह्मे भगवानने आयेला
 साणीन सप चिंतवया' लाम्यो के-शु आ पुरुष माद स्वामर्ध्य जाणतो नधी वे
 अर्दी आधीने ऊभा रयो छ ? पछी तेणे सूर्य नामे नजर करी भगवान् प्रति
 पोतानी विपज्याळा फेंकी पण तेनी कई असर न थइ सप अचळो पाम्यो
 अत्यार सुधी पोतानी ज्वाळाधी कोई पण वच्यु नयी अने आ शु ? तेणे चारचार
 सूर्य साम जाह-जोईने विपज्याळाओ परमात्मा प्रत्ये फेंकधी शक करी पण जेम
 मृगयी सिंह पराजय न पामे तेम भगवन्त अचल रद्या पटले ते निर्देयीय. दोडीने
 परमात्माना चरणमा डग मायों अने विपची ध्यात थयेल परमात्मा मरण पामीने

पोताना ऊपर न पड़े तेम विचारी घाटे दूर नर ऊभो रघो परन्तु महाबायुधी जेम
 वेद पर्वत बलायमान न थाय तेम प्रभु तो अकप रक्षा हमणा विषनी अमरधी
 भगवाननो देह पढी जशे तेम विचारतो मर्प वारंवार परमात्माना मुख प्रत्ये
 मोह रक्षा छता भगवन्तनी मुग्धमुद्रा ती अमृत मरखी शात अने सूर्य मरखी
 तेजस्वी हती वाद् परमात्माय सपने उद्देशीने वधु के-दे अण्डकीशिक । प्रतियोध
 पाम, मुष्ठा मा परमात्माना यधन सामञ्जता ज सपने इहा प्रगटी अने छेयटे
 जातिस्मरण ज्ञान पण यधु पोतानो पुष्यमय कोणयो पटले पोताना कृत्यानी,
 अपराधनी निम्दा करता अने परमात्माने नम्रायता प्रण प्रदक्षिणा दर्शने तेजे अणशण
 स्वीकार्यु अने पोतानु मुख विलमा राख्यु, रखेने घोइ पण क्षीय पोतानी विष-
 व्वाळाधी मृत्यु पामे भगवन्तने घणा समय सुधी सर्पा रहैला ज्ञानी गोपालो सर्पा
 गया तो परमात्माने निश्चळ काठसग्न प्यानमा ऊभेला लोया सर्प पण अवलुं
 मुद राखी विलमा रक्षो हता गावाळोने आनु दृश्य निरखी अचघा यथा तेओप घोडा
 परवरना घा कर्पा ता पण सप न हाले के चाले छेयटे तेआ धीमे धीमे ननीक
 गया अने लाकडोयती हलायथा टाग्या तो पण सपने निश्चळ जोई तेओ गाममा
 गया अने लोकोने धान करी सर्वत्र यात प्रमरी जना लोकागा टालेडोळा त्या
 आप्या लोको परमात्मानो प्रभाव ज्ञानी विस्मय पाप्प्या केन्लाक लोकोप
 घोबडे सपनी पूजा करी पटले सुगंधाधी आकपयिली कीडोनी सर्पना
 शरीरने करदया लागी सपने अतिशय वेदना यथा लागी तो पण ते समये
 तेना भायो थदछाइ गया हता ते विचारथा कायो के-मारा कम-शयमा आ
 कीटीआ मने मदद करी रदो छे आ प्रमाणे समभायपूषक वेदना सहन करतो
 सप पदर दिषमनु अणशण पाळी, मृत्यु पामो आटमा सहधार नामना देष-
 जोकमां देष ययो अतिशय घेगधी चालयाधी कीशिक तापम दु ख पाप्प्यो तेधी
 जे गच्छमा साधुओ सयमपूषक गति करनारा होय ते गच्छ न सुगच्छ ज्ञानयो

लघन पटले साढा, याथ, माई विगेरे उल्हपथा घळो लघननो धीओ
 अर्थ प छे। के-प्रोधना कारणयो अय साधु या ता थायकने। उद्देशीने लाघण
 करवी-अज्ञापानना त्याग करवा जे गच्छमा आ लघन वर्ज्य होय ते सुगच्छ
 ज्ञानयो आ सयमधमा नाचिनुं दृष्टात उपयागी ते—

अर्हन्मित्र साधुनु वृत्तान्त-

क्षितिप्रतिष्ठित नगरने विषे अहन् अने अदग्मित्र नामना ये भाओ
 रहैता हता मोटा भाइनी श्री पोताना दिपर अर्हन्मित्र प्रथे अनुरागवाळो य
 अदग्मित्रे विचार्यु के-मोटा भाइनी श्री माथे भोगविलास वेम कराय ? पटले ते
 तेणोना हाथमाययी चळ्यो नहीं त्यारे अहन्तनी स्त्रीय ज्ञान्यु के-पोताना माई
 देवात होय त्या सुधी लघु यधु अनुचित आचरण वेम करे ? माटे जो हु

આત્મા અધ પાત કરવા તૈયાર થયા કર્મની ગતિ ચરેચર વિધિય છે ' જૈન સાધુના યેશના ત્યાગ કરી તે મૃદસ્થો યની ગયા કહેવત છે કે-માણ ને પ્રકૃતિ સાથે જ જાય અર્થાત્ પ્રકૃતિ (સ્વભાવ) કદાપિ ન ચડલાય કહ્યું છે કે-"પ્રકૃત્યા શીતલ નીર-મૃગ્ણ તદ્ વહ્નિયોગતઃ । પુનઃ કિં ન મનેચ્છીત, સ્વમાવો દુસ્ત્યજો યતઃ ॥ ૧ ॥ " પ્રકૃતિથી પાળો શીતલ છે, પરંતુ અગ્નિના સસર્ગથી તે ઉષ્ણ થને છે, પણ જુ પાહુ તે શીતલ નથી યની જનુ ? અર્થાત્ ઠડુ થઈ જાય છે તરેતર શુમાશુભ પડેલ સ્વભાવનો ત્યાગ કરવા તે દુષ્કર છે

હયે ઘરાહમિહિરે પોતે મળેલ સૂર્યપ્રજ્ઞાતિ પ્રમુખ પ્ર ધોમાંથી ઉદ્ધરીને સયા લાલ શ્લાકપ્રમાણ " ઘરાહીસહિતા " યનાથી પાત ક્યાતિપયેક્તા ઘયા લોકાને કહેવા લાગ્યા કે-હુ ઘાર ઘપ સુધી સૂર્યમદલ્લમા રહ્યો છું સૂર્યે મારા ઠપર મદેર ઘાની કરી મને ક્યોતિપના પ્રચારન માટે પૃથ્વી ઠપર માલક્યો છે ઘાલ્લણોપ તેનું કથન સ્વીકારી લીધું અને ધીમ ધીમે તેનો પ્રતિષ્ઠા ઘથી, કારણ કે અજ્ઞાની લોકાને મોલ્લવવા પ કઈ માટી ઘાત મયા તે મત્ર-તત્રાદિકથી અને મોહનીય વિઘાથી લોકાને ચમત્કાર પમાલતા રાજા પર્યંત તેની કીર્તિ પ્રસરી ગઈ રાજાપ તેને પોતાના પુરાહિત ઘનાઘ્યા તથામા ધ્રોમઘ્રયાહુસ્વામો પોતાના પરિવારચુક્ત પ્રતિષ્ઠાનપુરના ઉઘાનમા સમઘસર્યા

રાજા તથા પ્રજાજન તમને ઘાલવા મયા રાજાનું માન સાચવવા ઘરાહમિહિર પણ સાથે મયો રાજા મઘ્રયાહુની દેશના સામઘ્ઠી રહ્યો હતો તેઘામા રાજપુરુષે ઘધામણી આપો કે યુવરાજના જન્મ થયો છે રાજાને ઘૂલ્લઘય ઘયા છતાં પુત્ર નહોતો તેથી આ ઘધામણી સાંમઘ્ઠી તેને અતીઘ દર્પ ઘયા તરતજ પાસે ઘેઘેલા ઘરાહ મિહિરને રાજાપ કહ્યું કે-રાજકુમારનો જ મઘુલ્લો ઘનાથા અને તે ઘયો વિઘાવત, સુલ્લિમાન અને આયુષ્યઘાઘો ઘશે તે જ્ઞનાથા મઘ્રયાહુસ્વામી પણ ક્યોતિપના ઘષ્ટ જ્ઞાતા છે, તમો પણ વિઘક્ષણ છો, તો તમે ઘને વિઘાર કરીને મને કહ્યો ઘરાહમિહિરે ગણત્રી કરો જ્ઞાત્ર્યુ કે-રાજપુત્ર સા ઘર્ષના આયુષાઘો, અઘાર વિઘાના પારગામી અને પુત્ર-પૌત્રાદિકને પૂજનિક ઘશે

ઘાલ રાજાપ શ્રીમઘ્રયાહુસ્વામો પ્રત્યે જોયુ મઘ્રયાહુસ્વામી જ્ઞાનતા હતા કે-જિતમતમા નિમિત્ત કહેઘાના નિપેઘ છે, છતા રાજા પ્રમુખ જ્ઞાકામા જૈન જ્ઞાસનની પ્રમાઘના કરવા માટે તમણે કહ્યું કે-આ રાજપુત્રનું આયુ જ્ઞાત દિઘ સનુ છે અને સાતમે દિઘસે તે ઘિલાઘાઘામા મૃત્યુ પામશે ઘને ક્યોતિચિંદોના કથનમા મહદ્ અતર જાણી રાજા વિસ્મય પાઘ્યા પોતાના કથનથી ' વિરુલ્લ મઘ્રયાહુસ્વામીનું સૂઘન જાણી ઘરાહમિહિર ક્રોઘથી રક્ત ઘની મયો અને રાઘા ઘેશમા જ રાજાને કહ્યું કે જા મઘ્રયાહુસ્વામીનું કથન અસત્ય નિઘટે તો તેમને મહા ઘલ્લ સાપયો રાજા સહિત ઘરાહમિહિર રાજમઘેલે મયો અને રાજપુત્રને તથા ઘાય

माताने गुमावासमा मळत चौकी पहेरा नीचे राह्या दरवाजे वराहमिहिर पात पहेरा भरवा लाग्या, आ कोइ पण विलाहाने आयवा देतो नहो

परंतु कर्मनी गति विचित्र छ तनी पासे वळवानमा पण वळवान सत्तानु वस्तु जोर चालतु नथी अकवर्त्ती अन तोर्यकर जेवागे पण कर्मने वश वस्तु पडे छे ता पामर प्राणीनु शु गजु ? वरावर सातमे दिवसे वारणाना काष्ठनो आगळिया अवस्मात् राजकुमारना मस्तक ऊपर पड्या अने त-काल तेनु मृत्यु निपज्यु, धावमाता हाहाकार करवा लागी अत पुरमा तरत ज चीजतीवेग समाचार प्रसरी गया सर्षत्र दाढादोड थवा लागी वराहमिहिर पण विलाप करवा लाग्यो राजा विचक्षण हता हानहार कदापि मिथ्या वस्तु ज नथी परी पूर्ण श्रद्धावाळा हता धावमाताने घोळायी कया कारणयो पुत्रमृत्यु थयु ते वृक्षयु तेण लाकडाना आगळिया वताध्ये राजाप घारीकाइथी जोयु ता तेना अग्रभाग ऊपर विलाहानी आश्रुति कातरली हती श्रीभद्रगुहस्वामीना वचनमा तेने पूरेपूरी श्रद्धा उत्पन्न थइ पाद विलाप करता वराहमिहिरने वस्तु व-तमे भण्या छो पण गण्या नथी राजाना आ तिरस्कारथी वराहमिहिर घनमा धाव्यो गया अने परि-म्राजक थइ, तापसा दाक्षा पाळी, मृत्यु पामी अल्प श्रद्धिवाळा व्यतर देव थया

राजाय तरत ज श्रीभद्रगुहस्वामी पासे जइ, वचन करी वराहमिहिरनु वचन असत्य निवडवानु कारण पूछ्यु मुख्य जणांयु क-वराहमिहिर गुरुपरयनोक छ गुरुना अयणथाद शीलता तन लगार मात्र पण शरम नथी आयी पटले तनु वचन असत्य निवडव्यु छ राजाय तरत ज मिथ्यात्वनो त्याग करी समकितमूळ जैनधम अगोकार कर्यो

इतर थयेला वराहमिहिरे पोताना पूर्वभयना पैरना वडला लिया माटे सायुओना छिप्रा जीवा शरू कर्था, तेमा पण ते नाशोपास थयो अग्रमत्त साधु-साध्वीना पद वेश पण वाक्वा वाळ्या त समर्थ न थयो ह्यार खेदयुक्त वनतो त भावकाने विविध प्रकारना उपसंगा करवा लाग्या अग्रेसर भावकाय पकत्र थइ विचार कया क-सिंह विना हाथीना नाश नही थाय, स्यप्रकाश विना अन्धकार वूर न थाय, माटे श्रीभद्रगुहस्वामीनी सहाय विना आपणु आ वट विनाश नही पाम तेआप पकमत थइ आ हकीकत जणावया अने वट निवा रणार्थे विज्ञप्ति करवा वटलाइ मुख्य भावकान श्रीभद्रगुहस्वामी पासे मांकव्या, श्रीभद्रगुहस्वामाय ज्ञानद्वारा वराहमिहिरनु आ वृत्त्य जाण्यु पटले तआने " उरसगहर " नामनु श्रीपाभ्यनायनु अति समतारिक स्तात्र रथी आयी प्रति दिन तना पाठ करवानु वद्यु. आ प्रभाषिक स्तात्र-स्मरणथी, जेम सायुधो याद ज्याआ विग्वराइ जाय तेम वराहमिहिरकृत उपसंगो नाश पाव्या नाश प्रति दिन त स्तात्रना जाप करवा लाग्या अद्यापि पय त ते स्तात्र श्रीसधमा प्रचलित छ

याद श्रीभद्रबाहुस्वामीप १ आचाराग, २ सुयमहाग, ३ आवश्यक, ४ दशवैकालिक, ५ उत्तराभ्ययन, ६ दशाकल्प, ७ वृहत्कल्प, ८ न्यषहारसूत्र, ९ ख्य प्रकृति, १० अक्षिभाषित, ११ दश सूत्रानी नियुक्तिओ रची, अने जैनशासननी अपूथ प्रभावना करी पचम ध्रुतकथली परुं भानयतु चिरद पण प्राप्त कर्युं छेपटे आयुष्य नजीक ज्ञानी, अणशण स्त्रीवारी ममाधिमरणे स्वग मिधास्या वराद मिहिरनी माफक ज गुरुना अवर्णवाद् घोले त गच्छ सुगच्छ न कहेवाय दशु पण सुगच्छना विशेष त्रक्षणा दर्शावता कह छ य—

जस्थिर्त्थीकरफरिस, अंतरियं कारणे वि उप्पन्ने ।

दिट्ठिविसदित्तगी—विस व वज्जिज्जए गच्छे ॥ ८३ ॥

वालाए बुड्ढाए, नत्तुअदुहियाइ अहव भइणीए ।

न य कीरइ तणुफरिस, गोयम ! गच्छ तयं भणिय ॥ ८४ ॥

[यत्र स्त्रीकरस्पर्श, अन्तरित कारणेऽपि उत्पन्ने ।

द्विष्टिविषदीप्ताग्नि-त्रिपामिव वर्जयेत् गच्छे ॥ ८३ ॥

वालाया वृद्धाया नप्तृकाया दुहिताया अथवा भगिन्याः ।

न च क्रियते तनुस्पर्शः, गौतम ! गच्छ. सको भणित. ॥ ८४ ॥]

माथार्थ.—कारण उत्पन्न थये सते पण वच्चादिकनु अन्तर करीने स्त्रीना हस्तादिकनो स्पर्श दृष्टिविष सर्प, प्रज्वलित अग्नि के हळाहळ झेरती जेम जे गच्छमा त्यजी देनातो होय ते गच्छने ज सुगच्छ जाणवो. ८३

वली बालकुमारी, वृद्धा, पुत्री, पौत्री के वहेन, विगेरना शरीरनो पण स्पर्श जे गच्छमा न करावो होय ते गच्छने हे गौतम ! सुगच्छ जाणवो. ८४

विवेचन—वत्स प्रमुखायी टाफला स्त्रीना हस्तादिकना स्पश करवाना निषेध कर्षा छे ता उघाढा अगापागत माट तो कहेथु न शु ? पगमा काटो थागी गयो हाय, महाविषम व्याधि घया हाय छता पण स्त्री-स्पर्श वश्ये वर्णव्या छे ता बिना कारणना स्पश माट ता कहथु ज शु ? प्रथकारे स्त्रीना स्पशने द्विष्टिविष सर्प, प्रज्वलित अग्नि अन बालकृत झेरती उपमा आपी छे उपयुक्त त्रणे वस्तुथी प्राणी दूर रह छे तेम साधुप स्त्रीस्पर्शथी सदतर पगळा ज रहेतु लघुवयवाळी बालिकाना स्पश पण निषेधा छे ता यौवनवती स्त्रीन माट ता कहवापणु न क्या रधु ? वृद्धाना पण निषेध छे तो अनतिमात यौवनवाळा पटल क लगभग सोळ वषमी भादि लह बालीश वषनी स्त्री माटे ता कहथु शु ? भाकरता पण आगळ वधी प्रयकर्ता महापुरुष कहे छे क-पातानी पुत्री, पौत्री, वहेन विगरे

स्वजननो स्पश न करयो पोताना वृद्धीज्जतो साधे अशर्य करयामी कोई वन्पना पण न करी शने नृता पण शास्त्रकारे तेथी व्यक्तिओना करस्पर्शादिकनी निषेध परमाण्यो ने तो जीता माटे तो पृष्ठवानु न क्या रक्षु ? आटला वनस्प ऊपरची साधित यशे व जास्वत्यमान अगिनो स्पर्श करयो सारो परन्तु श्री स्पर्श तो प्राणाते पण न करयो, कारण के तेथी प्रतभंगनो महादाय आधी पडे छे श्रीनिशीघसूत्रना पदरमा उद्देशकमा प्रलयाधिकारमा वक्षु छे के-स्वादिष्ट वस्तु अने सुगंधचो पुरुष तेमज छी उभयने सरयो मोह उपजे ने जेम धतुराना पानची पुरुषती इद्रियो चलायमान थाय छे तेम र्हीनी इद्रियो पण चक्षळ यने छे तमन शब्द, रूप, रस बिगरे पण उभयने माटे सरखी असर उत्पन्न करे ने आ मघधमा पुरुषपदे अने छीपदे भजना साणची पटले के पुरयने पुरुष स्पर्श करे तो मोहोदय थाय अगर न पण थाय अवथा थाय तो मंद थाय, परंतु जा पुरुषने र्ही स्पर्श तो अवश्य मोहोदय थाय पची रीते छीने श्री स्पर्श करे तो मोहोदय थाय बिधा न पण थाय जघथा अल्प थाय, परन्तु जो पुरुष स्पर्श करे तो अवश्य मोहोदय थाय, आधी रीते शब्द, गंध इत्यादि सबधी पण जाणवुं श्रीनिशीघसूत्रना अनियारमा तथा आठमा उद्देशामा स्पर्श सबधी नीचेतु द्वात आप्यु छे

अनग रानपुत्र तथा सुकृमारिकानु वृत्तांत—

आणदपुर नामता नगरमा जितारी नृपने विमरथा नामती राणीची अर्भग नामनो पुत्र जन्म्यो बाळपयमा न ते रानपुत्रने नेत्र-गंग थयो तेथी मद्देव ददन स कर्या करे पश्चा राणी नगनायस्थामा हती तेवामा ते ददन करथा लाग्यो त्यादे तात्कालिक तेने सायळ ऊपरधेमाडी चाप्यो पटले गुह्यप्रदेशना स्पर्शची रानपुत्र रोतो मंध यह गयो राणीय विचार्युं के-रानपुत्रने छानो राक्षसाना उपाय जा न छे चाइ उचारे उचारे पुत्र रोवा माटे त्यादे त्यादे राणी नग्न याने तेन छानी साधे चापती आम करता पुत्र माटो यथो तो पण राणी तम ज करती जितारी नृप मृत्यु पाभ्यो, पोते रामा थयो तो पण अनग पोतानी माताने पूर्वकी पेठ न भोगवती आ यथागा उपनय प छे के-पोतानी माताना स्पर्शची पण जे कामो वया ते बीजी छीना स्पर्शची विषयामिलायी यने तेमा श्री नवार ?

वृष्ण धासुदेवना मोना भाइ जराडुमारना पुत्र जितशत्रुने शमक अने भसक नामना ये पुत्रो अने सुकृमारिका नामनो एक पुत्री हतो. पश्चा मरवीनो उपद्रव यथाया नेतु ममप्र कुळ नाश पाभ्युं पक्ष वे भाइयो अने पक्ष यदेन आ व्रण जीव न बट्या धैराग्य पामो व्रणे अणाय दीक्षा लीधी सुकृमारिका बौवनवती यह त्यादे तंतु रूप अत्यंत खोली निवळ्यु गोखरी जाय त्यार पण युवान पुत्रो तेनी पाछळ-पाछळ भमथा लाग्या प्रवर्तनीय आ यात गुदने काही गुह्य तेना रक्षण माटे शसक ने भसक बने भाइयोने भलागण करी शसक अने भसक यने

महायोद्धा हता एकला एक हजार सुमन्ने पूरा पडे तेवा हता एक जण उपाश्रयमा सुकुमारिकानुं रक्षण करतो अने एक जण गावरीप जतो जे काः युवातः पुग्घी आपता तेने णशाडो मूक्तो आशी रीते घणा माणभोने मार मारीने तेओ णे प विराधात वरी याः तेओ त्याची विहार करी सुदगिणी नगरीमा गया त्यां रहेला तापमी साधुओने उपद्रव करवा लाग्या घटले शमक ने भसक तेनी साथे क्लेश करवा लाग्या पाताना भाई प्रत्येनी अनुवपाथी सुकुमारिकाप अणसण कर्यु घणा दिवसना उपयासथी तेने मूर्च्छा आथी गइ अने जाणे मृत्यु पामी ग, होय तेची देखाया लागी यने भाइआप जाण्यु ने सुकुमारिका मरी गइ छे पन्हे एके तेने पोताना गमे उपाढी अने मीजाप तेता उपकरणा उपाढया ते समये पुढपना स्पर्शथी तेमज शीतळ वायुना सचारथी सुकुमारिका सचेत थई पुढवतो स्पर्श थया जाण्या पण सुखानुभवथी कई पण मोली नही अल्पमा तेना त्याग करीने घने भाइआ ता गुद पासे गया तेओना गया थई सुकुमारिका पण सचेत थइने घेठी तेवामा एक मार्य निकळयो सार्थयाहे सुकुमारिकाने अतिशय रूपवत जोइन पोतानो साथे लीधी अने तेने पोतानी स्त्री करी काळ याने विचरता विचरता शसक ने भसक यने ते सार्थयाहने गृहे गोचरी गया सुकुमारिकाप ऊमी थइ तेओने गोचरी घटोरावी पण थ ने जणा विस्मय पामी तेने जोया लाग्या

सुकुमारिकाप पूछ्यु-शु जुओ छो ? तेओप कसु-भमारी घहेत जेथो तु अणाय छे पण प यात केम सभयी शके ? कारण के अमे तो तेने धनमा भरणावस्थामा त्यजो दीधी छे सुकुमारिकाप कसु-हु तमारी घहेन ज हुं पछी सर्व धृतात कही समझावथो पन्हे तओप मार्यथाह पासेथी पोतानी घहेनने मुक्त कगावीने दीशा अपायी थाद अणशण स्वीकारीने स्वगमा गा आ कथानी सार नाणी कदापि नाधुप स्त्रीस्पर्श कत्या नही आ न दकीवतनी पुष्टि करता विशेष वहे छे के—

जत्थित्थीकरफरिस, लिंगी अरिहोवी सयमवि करिज्जा ।

त निच्छयओ गोयम !, जाणिज्जा मूलगुणे भट्टम् ॥ ८५ ॥

कीरइ वीअपण, सुत्तमभाणिअं न जत्थ विहिणा उ ।

उप्पन्ने पुण कज्जे, दिक्खाआयकमाईए ॥ ८६ ॥

[यत्र स्त्रीकरस्पर्श, लिङ्गी अर्होऽपि स्वयमपि (स्वयमेव) कुर्यात् ।

त निश्चयतो गौतम !, जानीयात् मूलगुणभ्रष्टम् ॥ ८५ ॥

क्रियते द्वितीयपदेन, सूत्राभणित न यत्र विधिना तु ।

उत्पन्ने पुनः कार्ये, दीक्षाऽऽतद्दकादिके ॥ ८६ ॥]

માર્થ—માધુવેપધારી અને આચાર્ય પદવીથી વિભૂષિત યવા મુનિ પણ જો સ્વયં સ્ત્રીનો કર-સ્પર્શ કરે તો હે ગૌતમ ! જરૂર જાણવું કે તે ગન્ધ મૂલગુણથી ઘ્રૂં છે અપવાદ માર્ગથી પણ સ્ત્રીનો કરસ્પર્શ કરવાનો નિષેધ કર્યો છે પરન્તુ દીક્ષાનો નાશ થાય તેવું ગર્ભીર કારણ આવી પડે તો જે ગચ્છમા આગમોક્ત વિધિ જાણનારા દ્વારા જ સ્પર્શ કરાય તેવા ગચ્છને સુગચ્છ જાણવો. ૮૫-૮૬

વિવેચન—ત્રીસ્પર્શ કેન્દ્રો કામોક્તેજઃ છે તે આપણે પૂર્વે જોઈ ગયા છીય પટલે શાસ્ત્રકારે આચાર્યપદથી વિભૂષિત નેમજ મૌંદ વિચારશીલ માધુને પણ તેના સ્પર્શનો નિષેધ કર્યો છે શ્રીમદાનિશીય સૂત્રના પાંચમા અધ્યયનમા કહ્યું કે—“અરિચત્સ્ત્રીકરફરિસ, અતરિયા કારણે વિ ઉપ્પન્ને । અરિ-હાવિ કરિજ્જિ સય, ત ગચ્છ મૂલગુણમુક્કમ્ ॥ ૧ ॥” જે ગચ્છમા પદવીધર સાધુ ઘઘાદિક્ષી ગાચ્છાદિત સ્ત્રીનો દાષ, કારણ ઉત્પન્ન થયે સતે પણ સ્પર્શ તેને ચારિય ગુણરહિત જાણવો તે જ અધ્યયનમા વિશેષ કહ્યું છે કે—“જર્ણ ગોયમા ! મેદ્ધુજ ત ઇગતેણં ૩ ણિચ્છયઓ ૩ ઘાઠ ૩ તહા આઠતેઠ-સમારમ ચ સન્વહા સન્વપ્પયોરેહિં સયય વિવજ્જેજ્જા ।” અર્થાત્ હે ગૌતમ ! મૈથુન અને અણ્કાય તથા અગ્નિકાયના આરમને સર્વ પ્રકારે નિશ્ચયપૂર્વક દમ્પેશો યજ્ઞો શાસ્ત્રકાર વિશેષમા ફરમાયે છે કે-દીક્ષા કે ઈંગતુ કષ્ટ આવી પડે તો પણ આગમ વિધિ જાણનાર જ સ્ત્રી-સ્પર્શ કરી શકે આગમનો જ્ઞાતા હોય, મૌંદ હોય, પદવીધર હોય તેવા પ્રાગ પુરુષને માટે પણ આગમ વિધિ મુજબ સ્પર્શનું ફરમાન છે તો જેઓ અજ્ઞાની છે તેઓને માટે કહેવું જ શુ ? ધીરુદ્દત્તકવ્પના છટ્ટા ઉદ્દેશમા આગમવિધિ શુ છે ? તેનું ઘણન આપેલ છે કે—“નિગ્ગથસ્સ ય અહે પાદસિ સ્વાણૂ વા કટ્ટમે વા હીરે વા સક્કરે વા પરિયાવજ્જેજ્જા, ત ચ નિગ્ગથે નો મન્ચાણ્જ્જા નીહરિત્તણ વા વિમોહિત્તણ વા, ત નિગ્ગથી નીહર-માણી વા વિસોહેમાણી વા નાહકમહ ॥ ૧ ॥ નિગ્ગથસ્મ ય અચ્છિમિ પાણે વા ઘીણ વા રણ વા પરિયાવજ્જેજ્જા, ત ચ નિગ્ગથે નો સન્ચાણ્જ્જા નીહરિત્તણ વા વિમોહિત્તણ વા, ત નિગ્ગથી નીહરમાણી વા વિસોહેમાણી વા નાહકમહ ॥ ૨ ॥ નિગ્ગથીણ અહે પાદસિ સ્વાણૂ વા કટ્ટણ વા હીરણ વા સક્કરે વા પરિયાવજ્જેજ્જા, ત ચ નિગ્ગથી નો સન્ચાણ્જ્જા નીહરિત્તણ વા વિસોહિત્તણ વા, ત નિગ્ગથે નીહર-માણે વા વિસોહેમાણે વા નાહકમહ ॥ ૩ ॥ નિગ્ગથીણ અચ્છિમિ પાણે વા ઘીણ વા રણ વા જાવ નિગ્ગથે નીહરમાણે વા નાહકમહ ॥ ૪ ॥” (૧) કોઈ નિર્વચને પગમા કાઠનો સલ્લી, કાઠા, સ્ત્રીનો કાકરા કે તેતી પેતી ગદ્દ હોય

अने ते कान् प्रमुखने काढवा पोते समर्थ न होय त्यारे साध्वी पासे विशुद्धि करावे तां ते घने भगवतनो आहानु उद्धरण करता नथी, पटले आ कारण-प्रसंगी माधु-माध्वीनो स्पश थाय तां पण ते घने आक्षा-धारण न छे (२) धीजा सुत्रमा दशास्थु ते ये-बोह साधुनी आत्ममा मच्छर प्रमुख सूक्ष्म जीव, सूक्ष्म धीजा, सचित्त अचित्त पृथ्वीनी रज (धूल) पट्टी होय अने ते क्षीयादिकने काढवा समथ थाय तो साध्वी सहाय करी शके आम करवामा धीतीर्थकर भगवतनी आक्षा उल्लघाली नथी (३-४) जेवी रीते साधु सध्वी कष्ट तेवी न रीते साध्वीना पगमा कटक प्रमुख पेसी गया होय अने आत्ममा सूक्ष्म क्षीयादिक प्रवेशो गया होय तो साधु तेमने सहाय करी शके, प धात श्रीजा-चोथा सुत्रमा दशास्थी छे-आ चार अपघादो उद्धृष्ट कारण आथी पडे त्यारे ज सेषथा छे, कारण के नियुक्तिवार कहे छे ये-“ पाए अच्छि वि लगे, समणाण सज्जहिं कायव्व । समणीण समणीहिं, वोच्चुत्थे होंति चउमुक्का ॥१॥” जे साधुने पगमा ककरादिक लाग्या होय अथवा आत्ममा सूक्ष्म जीवादिक प्रवेदयां होय तो धीजा साधु तेनी विशुद्धि करे अने जो न करे तो चारमासी गुरु प्रायश्चित्त जाने एथो न रीते साध्वीना पगमा कटकादिक पेसी गया होय त्यारे धीजा साध्वी तेनी विशुद्धि करे अने जो न करे तो तेने पण चारमासी गुरु प्रायश्चित्त लगे आ ऊपरधी समजी शयाय छे ये-उद्धृष्ट कारण आथी पट्ट्या सियाय ऊपर दशावैला चार अपघादना आश्रय न लेवो जो ते प्रमाणे न घते तो कइ रीते दोषापत्ति थाय छे ते नीचेना श्लोकोधी मणाशे “अण्णत्तो धिअ कुटसि, अन्नत्तो कटओ रत्त जात । दिट्ठ पि हरति दिट्ठि, किं पुण अदिट्ठइअरस्स ॥ २ ॥ कटककणुए उद्धर, धणित अवलप मे भमत्ति भूमी । मूल च वदिथसीसे, पेहेहि घण थणो फुरति ॥ ३ ॥” साध्वी पासेथी काटो कटावता साधु भूतताथी तेमज स्वभावथी पाताना यथादिक यरायर टाक्या बिना घेसे पट्टल साध्वी तेने जेम होय तेम देखवाथी चलिंत चित्त घाळो घने अने खातरवानु स्थान मूकी अय स्थळे खातरे त्यारे साधु ‘अर्ही खोतर, अर्ही खोतर’ एम अन्य अ य स्थान दशावता प्रनेनो परस्पर यधतो धार्तां लाप छेवटे चारिप्रप्रतामा परिणमे जे भुक्तभोगी स्त्री हाय ते पण अयनु लिंग देखी विह्वळ थई जाय छे तो जेणे कदापि त्रिग देरयु न थयी तेवी स्त्री मन थलिता घने तेमा आश्रय नु ? जो साध्वी साधु पासे कटकादिक कदाये ये आत्ममाथी रज दूर कराये तो स्पश मात्रथी विह्वळता यधे अने पट्टी साध्वी कहे ये-मने चकरी आय छे, पृथ्वी करती जणाय छे, मारा प्रस्तवमा पीडा थाय छे, मारा स्तन धडकवा लाग्या छे माटे मने अवलघन आपो आ प्रमाणे कथा-परिषय यधता त काल चारिप्रनो नाश थाय धीजा पण घणा दोषो आषा प्रवारना यतनथी उपजे छे तेनु विस्तृत विवेचन धीसुयगढागसूत्रना

“ स्त्रीपरिक्षा ” नामना अध्ययनमा आयेल छे ते पैकी रोहा नामनी तापसीनी कथा ज्ञानवा याग्य छे, जे नीचे प्रमाणे—

रोहा तापसीनी कथा—

कीर् एक अज्ञापालक (भरवाड) जायना वृक्ष ऊपर घेठो हता तेधामा रोहा नामनी तापसी त्या आधी घटो भरवाडतु सु दर रूप अने भरावदार चहेरो मोरने तने त पमन्द पडया पटले विचारुं क-आ भरवाड यत्रो वनुर छे तेना परीक्षा कह आ प्रमाण विचारी तणे तेनी पासे जायुडा माया, पटल अज्ञापालक कश्चु क-ऊना आयुं क ठडा ? राहाए कश्चु क-ऊना आप पटले भरवाडे पायला जायुडा नीचे धूळमा भाख्या तयारे तापसी तने फूकी फूकीने खाया लागो अन पूछयु क-आ जायुडा ऊना क्या छे ? तयारे भरवाडे कश्चु क-जे ऊना हाय त फूकीने ठडा करीन खयाय आ सामळी राहाए माण्यु क-भरवाड छ ता चनुर पछी कपट करी तने कहेवा लागो क-मारा पगमां काटा थाय्यो छ त त्रु काड भरवाड नीच उतरौ काटा काडया लाग्यो तयारे रोहा शक हसी, पण पगमा काटा क्या हता क निकळे ? याडोवार आम तेम तपास क्यां याद अज्ञापालक कश्चु क-तारा पगमां काटा देखाता नथो बाद रोहा त भरवाडने पूठ दइने घेठो अने हायभाप दर्शाषया लागो छेपटे तेनी साथे भाग भागवी घाली गई आ प्रमाणे रोहाए कटकना मियथी अज्ञा पालकने अष्ट कयौं तम सायु या साध्वीप परस्पर कटकादि न कडाषया

आ सघन अनुलक्षीन विशेष घर्णन करता टीकाकार कहे छे क—

मिच्छते उड्डाहो, विराहणा कासभावसबन्धो ।

पडिगमणादी दोमा, भुक्तमभुक्ते य णेयच्चा ॥ ५ ॥

दिट्टे सका मोइय-घाडिगणातीयगामवाहियाए ।

चचारि छच्च लहुगुरु, छेदो मूलं तह दुग च ॥ ६ ॥

आरविषयपुरिसाण, तु साहणे पावती भने मूल ।

अणउट्टप्पो सेट्टीण, दसम च निरस्त कवितम्मि ॥ ७ ॥

एए चेर य दोसा, असजतीमहिं पच्छरुम्म च ।

गिहिण्हिं पच्छरुम्म, तम्हा समणेहिं कायच्च ॥ ८ ॥

एव सुच अफल, सुत्तनिवातो तु असति समणाण ।

गिहि १ अण्णतिरिय २ गिहिणी ३-परउत्थिगिणी तिजिहभेदो ॥ ९ ॥

जतिसीमम्मि न पुच्छति, उणुपोत्तेसु व न वाधि पप्फोडे ।

तो से अन्नेसिंससति, दव दलती उ मा दर्ग घाते ॥ १० ॥

यद्यते वे साधु या ता साध्वी पासे वेसे (१५) जेवी रीते पयसा काटादिक् वाटयाना उत्सर्ग अने अपघाद् माग वद्या तेवी ज रीते आंखनी रज संवधी पण जाणयु (१६) साधुनी आशर्मा पडेल तृणना सयधमा सुभद्रानु दृष्टांत छे, जे नीचे प्रमाणे—

सती सुभद्रानु वृत्तात—

वसतपुरमा जिनदास नामनो जैनधर्मरक्त भेष्टी हतो तेने तत्त्वमालिनी पत्नीद्वारा सुभद्रा नामनी पुत्रीनी प्राप्ति यद् सुभद्रा जेथी रूपवान हती तथी ज गुणवान सती पण हतो जिनदासे पण पोतानी एकनी पक् पुत्रीने लाडकाडमा उछरी जिनदास शठना धार्मिक संस्कारो पण सुभद्राप शाश्या अन त शुद्ध समकितधारिणो बनी सुभद्राप यौवनपयमा प्रयत्न करता जिनदासने तेन याग्य पति माटे चिंता उत्पन्न यद् तनी इच्छा सुभद्रान याग्य जैनधर्मी कुळमा परणाश्यानी हतो

आ अरसामा चपानगरीना बौद्धधर्मी युद्धदास नामना व्यापारी वसन्तपुर आया वदद्या पक्कदा जिनदास भेष्टीना महेल पासेथी पसार यता तेंणे सुभद्रान जाई पोता ज तन अनुभव थया व-आ युवती यादळामायी छूटी पडेली थीसळी ता नही दाव ? सुभद्राना रूपराशिप युद्धदासतु चित्त आकर्षी लोभु पण तन प्राप्त करवा शुद्ध जैनधर्मा व या सिधाय छूटया नदाता, कारण के जैन धर्मीन ज पातानी कस्या परणाश्यानी जिनदासनी मायता अवळ हती पाताना कायना सिद्धि माटे युद्धदासे जैन शास्त्राना अभ्यास करवा मादयो अने भावकाचित्त करणा सामायिक, प्रतिव्रमण, जिनपूजा, श्यारयानश्रवण, गुह्यहन अने नवकारसी आदिक् मत्पारटयान पण करवा लाग्या सुभद्राना रूप तमज्ञ गुण ऊपर दुग्ध थयेला युद्धदासे जिनदास पासे तनी पुत्राना पातानी साथे लग्न करवानो मागणी करी अनुकूल समय युद्धदास अने सुभद्रा लग्नप्रसंगाया जाडायी

सासारिक जीवन शरू कर्या याद् युद्धदासन पोतानी मातृभूमिनु आवपण थयु, पण जिनदास भेष्टी पाताना क-याथा जुदा पडवा तयार न हता वळी सुभद्रान जैनधर्मा नर्हा पण एक पुस्त युद्धधर्मा कुटुम्बमा वसवानु हतु आ कारणथी युद्धदास पण मनमा मुझाता जिनदास शठ जमाइनी मूझवण समज्ञता हता आ समय वन्न धमा वच्च तात्र स्पर्धा चालती हती पडल जिनदास जेथो पुस्त जैन पाताना व याने इतरधर्मी कुटुम्बमा वसवा माटे परवानगी आपे त असम्भ वित हतु छवट सुभद्राप समजावयाथी अन जमाइना आपदथी जिनदासे रजा आपो अने सायासाथ शुद्ध घरमा वसवानो अने सुभद्राना धर्म-विचार अने आचार-स्वतंत्रता संरक्षणां युद्धदासन भला मण करी

चम्पानगरामा आया सुभद्रा पण नित्यनियम मुक्त वर्तन करवा लागी तेनु सौभाग्य सुख अन्यम आचना कणानी जे म दूधवा लाग्य तेना सासु-ससराने युद्धदास स्त्रीना दास जेया जणावा लाग्यो, परन्तु तेसामा कश्यो उपाय न घाल्मो

धीमे धीमे धुधवातो आ रूपांगि घरना आगणामां आधी पद्दोच्यो पोताना वृद्धमा एक अनधर्मी स्त्री पोताना धर्मनु ययार्य पालन करे ते तेना सासु-ससराची सदन न ययु तेजो तेनो उघाडो थिराध करवा लाग्या, पण तेनी बुद्धदासे कई दरकार न करी

हवे तेना नामरियाओप सुभद्राना छिद्रो लोबा शुरू कर्या पकरा तेजोनी धारणा वृद्धिभूत या पटले मासखमणने पारणे वीर तपस्वी मुनि सुभद्राना गृहे गोचरो अर्थे पधार्थ तेमनी आखमा पयनना येगची एक तणखलु पदेळु, पण वेद प्रचे उदासीन भाववाळा ते मुनिधरने तेनो दरकार न हती सुभद्राप गोचरो घडारायतां मुनिजीने यती वयथा निहाळी पटले लघुलायघो वळाप्रारा पातानी लोमवडे आखमाची तणखलु चपळताची लई ल'धुं परतु तेम करता पाताता माळ प्रदेशमा करेण ताजा तिऱ्वनु ककु पण मुनिधीना कथाळमा चोटी गर्भु दूरची आ दृश्य तेनी सासुपज यु पटले तेना अत्पार सुधी महामदेनते द्यायेला क्रोध-दावानळ भभूकी उच्यो तेणे पोतानापुत्रने घाळायी मव हकीकत वणवता वझु-सो, तारी खाना वरिप्र । ज्या सुधी घात घडार नथी गर्ई त्या सुधी साय छे पण आयो घात प्रसराता शहेरमा तारी लाखनी प्रतिष्ठा राखना मूय्यनी यद्ये, माटे पाणी पहेर्ला न पाळ बांध अने कइक समज चळतामा श्री दोमधानी माफक बुद्धदासने माताना घचननी असर थई. तेणे सुभद्रा सायेतो वहेवार वध करी हीजे बुद्धधर्मी भकीप आ हकीकतना शहेरमा वायुवेगे प्रचार कर्यो, जैन धाविका सुभद्रानी वयळे वयळे निहा यवा लागी आ वाजु सुभद्रा ता मेघाच्छा दित खयनी माफक निविकार अने प्रतापी न हती कलक, निहा अने अप वादनी मध्यमा पण तेने अशमात्र क्रोध व आघेश स्पर्शी शक्या गद्दी शात वित्तयी तेणे आ कारण माटे शासनदयोनी सहाय मागी अन तनी आराधना माटे वापासर्ग कर्यो अट्टमनी प्रांते शासनदेकीप पण प्रत्यभ्य बर तनु कलक दूर करवा घचन आप्यु सुभद्राप कायोसग पारी पारणु कर्युं

थोजा दिवसनो प्रातःकाळ यता स नगरमा हाहाकार प्रवर्ती गया शहेरना धारे दिशात दरवाजा ओर्षीता (आपमेळे ज) वंध थई गया घदारनी मुनिपा साधेना वपावासीओनी वहेवार वृटी गयो प्रा दरवाजा न खुले ता समग्र नगरी क्षुधा-तृपाना सकटमा सपदाइ जाय नगरवासीओनी व्याकुळता वधी गर्ई राजा पासै यात पद्दोची राजाप द्वारपाळोने योलाव्या द्वारपाळाप वझु के-देववृत्त उपसर्ग निवाय अमने बीजु कशु कारण जगातु नथी, माटे देव-शर्षना कराया धूव-दीव-पुण्यान्विका यलि समर्पित रावधीव देवने सयधीन प्रार्थना करता ज देव-पार्णी यई के-“प्रा नगरनी वीर्ये पण साचो सती त्री कावा मुनरना तातणाद्वारा चालणी बाधी ते चालणीद्वारा कृपामायी पाणी खेची द्वारा ऊपर छारये तयारे ज ते दरवाजा वघदधाना ” राजाप आधी सती स्त्रीनी शोध माटे नगरीमा पडह वगडाव्यो

आस मीचाने उघाढीय तटला समयन निमेष कहेवामा आये छे आटला सूहमकाळ पय त पण जेना निपेध कर्यो छ तेना ससर्गनी ता क्या न शामाट करधी ? शास्त्रकार आ सत्रधमा अपघाद माग पण दर्शाव्या छ धीनिशीषसूत्रमा परिग्रहना अधिकार छ त्या दशाव्यु छ के—“गिलाणभगीकृत्य धेज्जट्ठताय हिरण्णपि गेण्हेज्जा उरालस्यापवाद , विसे कणम ति विपग्रस्तस्य कनरु-सुवर्णं त धेत्तु घसिज्जण विसणिग्घायणट्ठा तस्स पाण दिज्जति, अतो गिलाणट्ठा उरा लिपग्गहण भजेज्ज सि ॥” ग्लान साधुना उपचारन माट, धधने आपघा माट अन काइ साधुन बिस्फाटक थयु हाय थारि सानु घमाने पाधा माट उपयागमा लेतु पढे तटला समय सानु ग्रहण करे परन्तु कार्य परिपूण थये अर्थ निमेष मात्र समय पयस्त पासे राखी शक्याय नहीं

आ अण गाथामा धन, धान्य बिगरेन लगती जे मर्यादा बतावी छे ते मर्यादा ने साधव-पाळे त ज सुगच्छ कहवाय हव साध्वी सवधी गच्छमर्यादा वर्णवे छ-

जत्थ य अज्जालद्ध, पडिगहमाईवि विविहमुवगरणम् ।

परिभुज्जइ साहूहिं, त गोयम ! केरिस गच्छम् ? ॥ ९१ ॥

[यत्र चार्यालब्ध, पतद्ग्रहाद्यपि विविधमुपकरणम् ।

परिभुज्यते साधुभिः, स गौतम ! कीदृशो गच्छ ? ॥ ९१ ॥]

गाथार्थ—जे गच्छमा साध्वीओए भेळ्भेल पात्रादिक उपकरणोनो साधु ओ वगरकारणे उपभोग करता होय तेने हे गौतम ! केरो गच्छ कहेवो ? अथात् ते सुगच्छ नहीं ज.

विवेचन—साध्वीय आणल पात्रादिक उपकरणो पण साधुप स्वीकारवाना निपेध छ ता पछी तना लायल आहार ता कम न करपी शक ? श्रियतिजीत कल्पमा कइ छ के—“गुरुउवहिअपडिलेहे, छप्पइअसोहिकमि तद्गगहणे । लहुया गुरुगज्जाण, सयमेव य यत्थपायगहे ॥१॥” गुरुनी उपधि पडिलेह नहीं, तमा जू बिगरेनी तपास न करे ता लघुचारमासी दइ आव अन गृहस्थ पासे पछ, पात्रादिक ग्रहण करे ता चारमासी गुरुदइ लाग साध्वीने गृहस्थ पासेयी बलादिक ग्रहण करता क्या क्या दापा उद्भवे त जणायता कहे छ के—साध्वीन प प्रमाण ग्रहण करता काई दूतन श्रावक जुप ता मिध्यातवी बने, बळी ‘साध्वीओ ता पात्रादिकना मियपी भाडु ले छ’ तत्रा शका कारने उपजे, श्रौताति स्वभावया चचळ हाय छ तेदा तनी साधे मैयुन-नेपननी इच्छाधी गृहस्थ पछ-पात्रादिक पहाराये अन जा तेना

इच्छानो अनादर थाय तो लोकमां हासी करे, बळी बीजातिनु सर्व (धैय) अण्य हाय छे एन्ले मारा ब्रह्मादिकधी लोभाइ जाय छे अने तेने अग अकाय करवा प्रराय छे बळी रूपवती साध्वीने जोइने मोड पामेल वोंइ गृहस्थ पशीकरणद्वारा तेने ध्यामाइ पण पमाडे-इत्यादिक अनेक कारणोधी शास्त्रवारे साध्वीने ब्रह्म-पात्रादिक ग्रहण करवानो निषेध फरमाव्यो छे

साध्वीने ब्रह्मादिक तो जोइएऊ, तो तेमणे क्याधी मेलवधा ? ते प्रश्नना जवाबमा जणावधामां भाये छे के-तेणे पोतानी जहरियात पाताना आचार्यने जणावधी अने आचार्य पण विधिपूर्वक साध्वीने आपे ते विधि कइ छे ? ते जणावता कहे छे के-आचार्य साध्वीने योग्य उपधि मगावीने मात दियम पोतानी वास्ते राखे, बाद् बल्प करीने स्थविराने पहेराये अने विहार न थाय तो सुन्दर पक्षी परीक्षा करीने ते उपधि प्रवतनीने आपे अने ते पण योग्य विधिपुस्तकर साध्वीने आपे जो परीक्षा कयां विना उपधि आपे अगर तो सीधेसीधा साध्वीने आपे तो आचार्यने चारमासी गुरु प्रायश्चित्त लागे प्रवतनीने सौल्या निषाय वोंइ साध्वीने आचार्य सीधा उपधि आदि आपे तो अथ साध्वी विधारे के-साध्वी युवान ने रूपवती छे तयो आचार्य तेने ब्रह्म-पात्रा दिव सीधा माव्या आयी रीते कुशका करवानु कारण मळे उपधि आपवा सयधी विस्तृत अधिकार धीनिशीपसूत्रना पदरमा उदेशानो वृणिमां छे.

अपवादप्राम दर्शयितां कहु छे के-साधुना अभावमा साध्वीय ब्रह्मादिक उपकरणो ग्रहण कर्वां पण तेमा स्थविरानो मम ज्ञात्ववधो ओ स्थविरा साध्वी न होय तो युवती साध्वी अथ साध्वी साथे जइने आपे आ मधममा विशेष वृष्टि करता कहे के—

अइदुल्लहभेसज्जं, बलबुद्धिविवह्वणपि पुष्टिकरम् ।

अज्जालद्ध भुज्जइ, का मेरा तत्थ गच्छम्मि ? ॥ ९२ ॥

एगो एगिस्थिए सद्धिं, जत्थ चिट्ठिज्ज गोयमा । ।

सजइए विसेसेणं, निम्मेर त तु भासिमो ॥ ९३ ॥

दढचारित्तं मुत्तं, आइज्जं मयहर च गुणरात्तिं ।

इक्को अज्जावेई, तमणायारं न त गच्छम् ॥ ९४ ॥

[अतिबुर्लभभैयव्य, बलबुद्धिविवर्धनमपि पुष्टिकरम् ।

आर्यालब्ध भुज्यते, का मर्यादा तत्र गच्छे ? ॥ ९२ ॥

एक एकाकिस्त्रिया मार्ध, यत्र तिष्ठेत् गौतम ।।

સયત્યા વિશેષેણ, નિર્મર્યાદ ત તુ ભાવામણે ॥૧૩॥

दृढचारिष्ठा निर्लोभा, आदेया महत्तरा च गुणराशिम् ।

एकाकी अध्यापयति, सोऽनाचारः न स गच्छ ॥ १४ ॥

ગાધાર્થ-જે ગ્છમાં સાધુઓ સાધ્યાં જાણી આપેલ, પરુ ને યુદ્ધિ વધારનારા પુષ્ટિકારક, અતિ દુર્લભ ઔપધ-ભેષજનુ મેવન કરતાં હોય તે ગ્છમાં મર્યાદા ક્યાથી હોય ? એકલો સાધુ એકલી સ્ત્રી અથવા માધ્વી સાથે રહે તેને હે ગૌતમ ! અમે વિશેષ પ્રકારે મર્યાદા વિનાનો જ ગ્છ કહીએ છીએ વહી દૃઢ ચારિત્રશીલ, નિર્લોભી, આદેય વચનવાહી, મહામતિવત અને ગુણના નિધાન રૂપ મહત્તરા (સર્વ સાધ્વીઓની સ્વામિની) સાધ્વીને સાધુ એકલો મળાવે તો તે પળ અનાચાર જ છે.

વિવેચન—યાળુમી ગાથામાં આપેલ મેરા શબ્દ દેશી છે અને તેના અર્થ મર્યાદા થાય છે જે ગ્છ મર્યાદાવાહી નથી તે સીપજરનો આજ્ઞા વહાર છે કુધ્યાપ્ય, યુદ્ધિ વધારનાર, શક્તિ-દાતા પ્રયુ ઔપધ પણ જા સાધ્વીથી લપાયેલ હોય તો સાધુથી ઘાપટી શકાય નહીં

સાધુને પકલી છો સાથે ઘાત કરવાના પણ વિવેધ કર્યો છે, તો પકલી સાધ્વી સાથે ઘાત કે ઘાતાંત્રાપ તો ઘાય જ ક્યાથી? પકાતયાન યદુ યુરી સીમ છે પકાતમાં રહતા પક્યોજાના અગ-પ્રશ્નનો જાવાય ન અને પરસ્પરા વિશેષ ઘાતાલાપથી મન ચલિત થઈ જાય છે પકદા ધેનિક મહારાજા અને રાણી ચેલણાને મગયાતનો પપદામાં જોડેને તેમ જ તેઓના રૂપાદિકના વિધાર કરીને શ્રીમદ્દાથીર મગયતના સાધુ તથા સાધ્વીવ અર્વાતરમાં તેવા ઘવાનુ નિવાણુ કર્યું હતું શ્રીમદ્દાથીર પરમાત્માના દૃઢ અને ક્રિયાવાત્ર સાધુ-સાધ્વીનુ મન ચલિત થઈ ગયું તો પછી યોજા સામાન્ય સાધુ યા સાધ્વી માટે તો તુ કદેયુ ? માટે જ શાસ્ત્રકારે પકાતમાં તો છો સાથે ઘાતાંત્રાપ કરનાર સાધુને મર્યાદાહીન અને સાધ્વી સાથે ઘાત કરનારને વિદ્રોષ પ્રકારે મર્યાદાહીન કહેજ છે

ચારિત્રના સ્થિર પરિણામવાહી, સ્પૃહા રહિત, ગુણવાન અને મહત્તરા (સર્વ સાધ્વીઓની સ્વામિની) પદને પ્રાપ્ત થયેલ યથી યુદ્ધ સાધ્વી પણ જો સાધુ પાસે પકાતમાં મળવા જેવે તો તે ગ્છ અનાચારી છે સાધુઓના મમૂદમા જે સ્થાન આચાર્યનુ ન તંતુ જ સ્થાન (પ્રતિષ્ઠા) મહત્તરા (આચાર્યાની)નુ છે મહત્તરા પદથી ક્યારે પ્રાપ્ત થાય તે સ્વંધમાં કશુ છે ન-“સીલત્યા વ્યકરણા, કુલજા પરિણામિયા ય ગમીરા । ગ્છાણુમયા યુદ્ધા, મહત્તરત્ત લહ્હ અજ્ઞા ॥ ૧ ॥”

शिवलक्ष्मी, सुहृत् करनारो, कृत्वा, वृद्धा, गभीर अश्वत्थवर्णा, गच्छमां
माग्य एषो साध्वी महत्तरा पदने प्रातः करे ॐ हनु पण आ सयम्भवां विशेष
घणत करता वहे छे वे—

घणगर्जितहृदयकुहू—विज्जूदुग्गिज्जूदुहिययाओ ।

अजा अवारियाओ, इत्थीरज्जं न त गच्छम् ॥ १५ ॥

[घनगर्जितहृदयकुहूक-त्रिगुदुर्गाष्टोत्तरशतकम् ।

आर्षा अनिवारिता, स्त्रीराज्य न म गच्छः ॥ १५ ॥]

माथार्थ—मेघनो गनार्थ, अश्वना उदरमा रहेलो पायु अने वीज्जीना
चमनाग्नी जेम जेमना हृदय कृती न शक्य एवी माध्वीओ ज्या सौच्छा मुजव
गमनागमन करे ते स्त्रीराज्य छे पण गच्छ नथी.

विवेचन—मेघ गजे त्वाये निर्मित न कही शक्य वे—आ धरमशे के
नहीं परसे बळी घोटो दाढे त्वाये तेना पेटमा एव प्रवेशमा समुच्छिद्रम पायु
उपजे छ अने तेथी तना उदरमा एव—एव एवा अथात्त पायु छ पण ते माष्टम
पढतो नथी बलिहात्सयत्त श्रीमद् देमच-द्राचार्य परिशिष्ट पयमा कथु छे वे—

“ दधौ च स्वर्णकारोऽपि, चरित योपितामहो ! । अश्वाना कुहकाराय-मिन को
वेत्तुमीश्वरः ॥ १ ॥ ” ज्ञाता एषो सात्री, स्त्रीषु चरित्र अने अश्वना उदरमा
थतो 'कुहू' एषो शब्द जाणयाने काण ममथ छ ? अर्थात् ते सर्व जाणी
शक्यता ज तथी परहे कथयानु तात्पर्य ए छे वे—स्त्री ए कपटना करदिया छ
तेना स्वभाव घबळ होयाथी तेनु हृदय न कळी शक्य तेनु होय छे आयी
स्त्रीओ (साध्वीओ) जे गच्छमा अशुचि विना घतती होय त गच्छने गच्छ
न कथेयाय पण त्रिवाराज्य न कही शक्य कौञ्चिक शास्त्रोमां पण एवो-चरित्र
संबंधी कथु छे वे—

अश्वप्लुत माघनगर्जितं च, स्त्रीणां चरित्र भवितव्यता च ।

अवर्षण चाप्यतिवर्षणश्च, देवा न जानन्ति कुतो मनुष्याः ? ॥ १ ॥

जलमज्जे मच्छपय, आगामे पन्त्रियाण पयपति ।

महिलाण हियमग्गो, तिन्निरि लोए न दीमन्ति ॥ २ ॥

यदि स्थिरा भवेद्वियुत्, तिष्ठन्ति यदि वायरा ।

दैवात् तथापि नारीणा, न स्येम्ना स्वीयते मनः ॥ ३ ॥

पाहाना पदमा एव—एव एवा थतो ध्यनि, गात्रता मघ धर्षणे क
केम ? स्त्रीषु चरित्र, भवितव्यता शु चरातु छ अने शु धयातु नथी । आ थाव देखी

सेर ह्यायो उपरातनो पण त्याग धीमे धीमे महाशतक मोषाजीवादिंक नव तत्पना ज्ञाता घया महावीर भगवत पण अ-यत्र विहार करी गया.

एकदा रात्रिसमये रेवती जागृत यद् गद् अने कुटुम्ब सव-धी विचारणा करवा लागी तेवामा तेन विचार आढ्ये क-आटली यधी सम्पत्ति अने ऋद्धि हावा छता हु महाशतक साथे यथेच्छ भागविलामो भागधी शकता नथी बळी मारी शाक्या अतरायभूत (घचमा आवे) छ माटे तेने अग्निना उपद्रवधी, शस्त्रप्रहारधी क विषप्रयागधी मारी नाम्नु आ प्रमाणे दृढ विचार करी पोतानी शाक्याना छित्री भाषा लागी तजोबच्च परस्पर अतर पडावा रेवतीए छ शाक्याने शस्त्रप्रहारधी अने छने इर जापाने मारी नाखी तना वार फाड मानैया अने वार गाकुलापण पान लई लीधा

बाद रेवती महाशतक साथे यथेच्छ भोगा भोगवथा लागी विशेष भोग भागवथानी लालसाथी त मासलालुपी यद् अन प्रतिदिन तळेला, अग्निमा शेकला बिगर प्रकारना मांस खावा लागी मासनी साथे मदिरानु व्यसन पण थयु

एकदा रातगृही नगीमा पर्वना द्विषसामा अमारी पढह वाथा पटले रेवताने मासन माट मुदरुता ऊभी यद् गजज्ञानु उल्लघन घाय ती शिक्षापात्र थथाय पटल मासना अमायमा रेवतीए पाताना गाकुलना माणसन वाजावान कबु क-तारे हमेशा धे वाछडाजीन माराने तनु मास मन माकलावबु आ प्रमाण आवता मासन शकीने, तलीन रेवती प्रतिदिन खावा लागी

महाशतक श्रावक व्रत-पालन करता चौद् घप व्यतीत कथी एकदा पाहळें राथे धम-नागरिकामा विचार कर्वा क-गृहव्यथस्थामा में आदला कर्पा गाब्दा, हय ता मात काले पुत्रने सज कारभार सापी हु श्रावकनी प्रतिमा धारण इर मात कालमा कुटुम्बाननान जमाडा, पुत्रन भार सापी, जिनभ्वरे कहेल इर अगीकार करान तण पौषधशालामा वास कर्वा आ अथसरे मांस तथा मदिरा मदा-मत्त बनल रेवती पाताना कश छूटा भूका, आढणाना छडाओ इरपट करती पौषधशालामा ज्या महाशतक यटा छ त्या जावान कदवा इर के-ह भावक ! तु चारिप्र धर्मनी इच्छा करे छ, पु य बाधे छ, माक्षणे कळि इने छ पण त जमे, पुण्य, स्वग अन मोक्ष बिगरे शु छ ! धर्म इने इच्छेह जयाना तारी क्षयना छ पण मारी साथ यथेच्छ भाग-विलामा माट इरे इरे सुख ता अहो ज तन दशाधु माक्षमा तो छ्री नथी, अन को त्याने सुख कुतु ? बळा परलोक काणे जायो छ ? माट मारा नाथे इरे इरे इरे इरे भाग्य रेवतीना आधा कष्टदायक वचन साभळया छता इरे इरे इरे इरे चलायमान न थपा त्यारे रेवती जया जाधी इतो तर्षा इरे इरे

बाद महाशतक श्रावक ममश, भावकनी अग्निने दिने इरे इरे पदली प्रतिमा-जिन धर्मन विष कथि, भिर्यावता इरे, रेवते इरे इरे

विगेरे न करे परन्तु समकित रुढी रीत पाळे बीजो न्याग न करे बीजी प्रतिमा-समकित होय, भाषयना चार प्रतो रुढी रीत पाळे पण सामायिक तथा देशाध्यात्मिक न करे श्रीजी-न.५ प्रकार समकित पाळे, आश्रयना चार प्रता पाळे, सामायिक तम ज्ञ देशाध्यात्मिक करे परन्तु आठम, चौदश, पृतम व अमावास्याने दिवसे पोषह ७ करे राधो-समकित, चार प्रत, सामायिक विगरे करे, आठम-चौदश विगरे दिवसान विध योध कर परन्तु रात्रिन विध वाउत्सवध्यान कर पाचमी-षाथीमा दशाध्या प्रमाण स.५ विधा कर, उपरात रात्रिभाजना त्याग कर, रात्रिप्रतिमा कर-वाउत्सवग करे, स्नान न करे, रात्रि भोजन न कर, रात्रियु माफ्ठु पहेरे, दिवसे ब्रह्मचय पाळे, रात्रिप भोग-प्रमाण करे-आ प्रमाण जघ यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी पात्र मास पयस्त विचरे छट्टी-पाचमीमा दशाध्या उपरात रात्रिर्मुथना पण त्याग कर, परन्तु सचित्तता त्याग न हाय आ प्रमाण जघम्यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी छ मास पय त विचर सातमी-छट्टीमा दशाध्या उपरात सचित्तता त्यागा हाय परन्तु आरम्भना त्याग न कर, आ प्रमाण जघ-यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी सात मास पयस्त विचर आठमी-सातमीमा दशाध्या उपरात पात आरम्भ न करे परन्तु बीजा पास करायना त्याग नथो-आ प्रमाण जघ-यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी आठ मास पयस्त विचरे नयमी-आठमीमा दशाध्या उपरात पातान अर्थे पण बीजा पास आरम्भ न कराय पण बाजा काई पातान अर्थे आरम्भ करता हाय ता तना त्याग नथो-आ प्रमाण जघ-यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी नथ मास पय त विचरे दशमी-नयमीमा दशाध्या उपरात पातान अर्थे करल भाजनना त्याग कर, मस्तक मुढाय, चाटा रखाव, काई वस्तु माट पुत्रादिष पूठ तोय अग्रर-हा क ता कह जाणता हाय ता हा कह अन न जाणता हाय ता ना कह-आ प्रमाणे जघम्यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी दश मास पय-त विचर अगिपारमो-दशमीमा दशाध्या उपरात मस्तक मुढाय क लाच कर, साधुना जम यथ अन पात्रादिक राख तम राख, साधुना माफ्ठु इयासमितिपूयक चाल, गाचरी अर्थे गृहस्थन घर जाय त्दार भात क दाळ रधाई गया हाय ता वन कवप, भात रधाईन उतरो गया हाय अन दाळन उतरवानो चार हाय ता मात वरप गृहस्थना घरमां ज्ञाने वहे छ क-हु आश्रयनी पडिमा अगीकार करलो आश्रय नु माट मन मिक्षा आपा आ प्रमाण मागमा विचरता पण काई प्रश्न करे के-तमो बीण छो ? ता वहे क-हु पडिमान पहन करनारा भावक छु आ प्रमाण जघम्यथो पत्र, ये क प्रण दिवस अत उत्कृष्टधी अगिपार मास पय-त विचरे आ वाकत काई प्रश्न करे क-ता पछो तथा साधु कम यह जता नथी ? कारण क उलो आगपारमो पाठमामा ता साधुना जघा न आचरणा छ आ प्रश्ना सुनामा प छे क-हजा स्वजनयगनो स्नेह दृष्टया नथी पटले स५

विरति न ग्रही शक्य महाशतक श्रावण आ अगिचारे प्रतिमासु घटन वर्यु
 अन सपञ्चयादिकने कारणे तेनो देह दुवल घनो गयो लाही तथा मास मुकारं
 गया अने नाहीमा श्वासमात्र रक्षा आ प्रमाणे कावाकष्ट सहन करता पक्षदा
 पाछली राशिमा धम-जागरण करता तने विचार उद्भव्यो वे-देह दुवल थयो
 छ, लाही-मास क्षीण थइ गया छे अन नाहीमा श्वास छे ता हु अणशण स्यो
 काह वाद चार आहारना त्यागपूर्वकनु अणशण स्वीकारी विचरता तेमने शुभ
 अश्वसायान अग अर्धध्यान उत्पन्न थयु पूर्वादिशामा लघनसमुद्रना हजार
 योजन, दक्षिण अन पश्चिम दिशामा पण हजार-हजार योजन पर्यन्त अन
 उत्तर दिशामा सुल्लहिमवत पवत पयत जाणवा-दधरा लाग्या ऊर्ध्वदिशामा
 सौधम देवळाक पयत अने अधोलोकमा रत्नप्रभा नारसीना लोलुप नामा
 पाथडामा चाराशी हजार वचना आयुष्य प्रमाणन जाणवा-दसया लाग्या

एकदा महाशतक पातानी पौषधशाळामा छ तेवामा रेवतीपूरुषी माफक
 मंदिरा-मस्त वनीन तमनी पासि आवे अन वश छूटा मूकी, ओढयानु बट
 आयु-पाहु करती, हायभाय दर्शावती विषयमेवन माट वाचना करया लाग्या
 रेवतीप पक्ष चार, बीजी चार अन त्रीजी चार पण ए ज प्रमाणे वहु घटले
 महाशतकन प्राध उद्भव्या अन अर्धध्यानधी नाइ तन वहु वे-"हे रेवती !
 तारा अकुरय अने दुष्ट आवरणथी तु आजपो कातमी रात्रिप अळस रागना
 व्याधिधी मृत्यु पामा, रत्नप्रभा नारकीना लालुप नामा पाथडामा चाराशी
 हजारना आयुष्यधाळा नारका तराय उपजीव " महाशतकना आया कटार वचन
 सामळता ज रेवतीन भान आयु तौ जणायु ए-महाशतक मारा ऊपर
 रुठ्या छ अन मन धीर धीरे मारी नाखश घळी मने थाप बीधा छ ता मा
 द्य शु वश ? एम भयघात थती पाताना आयासे गइ अने आतप्यानना
 योगधी प्रतिदिन शूरया लागी तन परिणामे तने अळस नामना व्याधि थया
 अन थरायर सातमे दिवसे मृत्यु पामा नारकीमा गई

आ याहु पृथी उपर उपकार करता करता भगवत भामहावीरस्वामी
 त नगरीमा समथसर्वा पपदा पक्षत्र थइ अने भगवत उपदेश आप्पा पपदाना
 विसर्जन वाद भगवत गौतमस्वामान वहु व-द गौतम ' आ नगरीमा महा
 शतक श्रावक अणशण स्वीकारीने पातानी पौषधशाळामा रहेल छ तणे
 पातानी पत्नी रेवतीने कटार वचन वहु दनु, अणशण स्वीकार्यो पछा साचु
 होय ता पण अनिष्ट अने अमिय वचना काइने पण न वदेया माइय, प्राध
 पण न वरयो घट, माटे तम तेमनी पासि जाआ अने प्रायश्चित्त आपी तेनी शुद्धि
 करो भगवतनु वचन स्वीकारी गौतमस्वामी महाशतकनी पौषधशाळा तरफ
 आइया गौतमस्वामीन आधता नाइ महाशतक मात्रक अतीथ आनदित थया
 वाद गौतमस्वामीप भगवत वहुल सर्थ वृत्तात् जणायीन तमन आलायणा आपी.
 ३८

योत यथ पवस्त धमणापासकपथु धारण करी, होयटे साठ रंक्नी भार
 नातिव सलेयना स्त्रीकारो, वाळधम पामी मोधर्म द्यलावमा अद्यधोडल
 नामना विमागमा चार पलापमन आउररे देव ययो वाद् र्पोयो व्ययी, महा
 विदेह शेषमा उरवन्न यद् मागे ज्ये आ वयोना साराच पछ न-स्रानातिना
 स्वभाष ज धयळ होय छ माट साखीना ससग न करया तमज तता पासे यस्तु
 गदि स्त्री-परित्र माट पाताळमुद्रीु वपातव पण याधक छ, जे नाच प्रमाणे-
 पाताळमुद्रीनी रसिक फया—

विशालापुरीना जयतस्त राजाए पक्का ग्दी पाताला समाप्ताने पुछपुं
 व-पयो वाद् वजा वासी छ जमा हु निपुण न दाउ । राजममामा 'दाजा दा'
 वदवावाळा घणा दता छता एव सखशाळी पुदपे जणावु व—राजन् । आप
 दती स्त्रीचरित्रना वळा जाणो शयया गयो स्त्रीचरित्र आगळ द्या, दानयो,
 मन्त्रतत्रवादीओ विगर सुग्ध यग्वा छ साळधरस्त्रीन भायरामा रायान अनकरइको
 रायया ता पण त साळधरन छतरा प्रशापारो यद् दती राजा आ यान चांमळी
 आधर्य ता पाप्वा पण तण निर्णय कया व-मार दव एव शूद्र शिषळयत
 स्त्री साथ परणु अत त स्तता स्त्रीन भोयरामा रायान हु तना सतीत्यु रक्षण
 कराश वाद् सामतरायी तरतती मग्गी एव स्वरूपयत कया साये ते
 परण्या राजमदलमा एक मुन भोयव, ययावो, तमा तन राया अत धावमातागे
 पण तनु वा । यद् यदा यछी शिषय वाळया-याळवाना व वेसवामा निपेध
 कया अनुक्रम त यावयावस्था पामा अन पाताळमा रायवाया राजाप तनु
 पाताळमुदरी म्दु नाम राट्यु राजा तनी साये यथच्छ विषयसुख भागय छ
 अन तना निर्मळ शिषळधी सताप पाम छ, योजी राणी करता तनु अधिक
 सग्मान माचय छ, राजयासमा शिषय भवान आपता नवी, राजसभामा पण
 मोदी भायी बहळा चाट्या जाय छ

एक समय त्या रत्नद्रीपना अनगदय नामनी स्वापारी विशालापुरी भाव्या
 अने राजागे आमळा जेवदा भातीना एव महामुखयान द्वार भेट कयो राजाप
 तनु दान माफ क्यु पटल स्वापार करता तन कराटा मानेपाना लाम ययो त
 नगरीमा तण पाताळ मणिगृह धधाव्यु अन राजानी वामपताका नामनी वरयाने
 घशु त्रय आपी यश करा एकदा सायवादे वामपतावान पुछपुं वे—इमणा राजा
 राजवायमा शिथिल भगवाळा पम जणाय छ ? वामपतावाय वस्तु वे—हुं वद्
 विशेष जाणती गयो, परणु अत पुरमा एवी यात चाल छे व—राजा भोयरामा
 राखेली एव रूपयती राजकयाना मोहमा पटवा छ, योजी राणीआनी यपर
 पण लतो गयी अने तयी राजयाजमा पण भदता आवी सणाय छ

अनगदयने पण पाताळमुद्री जोघातु मन ययुं, जेणे धर्यने पण देययो

નથી વધી તે રાત્રવધ્યા વેધી શુભવંતી ને રૂપાળી દશે ? છતાં મઠે તો મારે પ્રેમ પણ કરવા, વધો નિર્ભય કરો અનગદેવે પ્રતિદિન વિવિધ મેટના ધરી રાજાનું મન વશ કરી લીધું અને અતપુરમા પણ વકલો જાય-આવ કરી શુકે તેવો વિશ્વાસ સપાદન કરી લીધા પ્રેમ વધે મોંઘરાનું સ્થાન વિગેરે જાણી લીધું ઘાદ પાતાના મહેલની મોંઘરા સુધી વધ સુરગ પણ સાદારી વધ દિવસે રાજાના પાતાલસુદરી પાસથી જ્યાં ઘાદ અનગદેવ સુરગદ્વારા સ્થા ગયો જુવ છે તો પાતાલસુદરી કહે છે તેનું સ્વરૂપ જોઈ અનગદેવ ઘડીભર તા જાણે શિખિત હોય તેમ સ્થિર થઈ ગયો ઘાદ તેની પાસે જઈ, વોમઠ ઘણનથી ઘોલાવી તેને જામત કરી

વોઃ પણ વચત રાજા સિવાય અન્ય પુરુષને જોયેલ નહીં હોવાથી પાતાલ-સુદરી અનગદેવને ક્રોધા જ વિસ્મય પામી ધીમે ધીમે પરિવેષ અને ધાર્તાલાપ ધર્તા અનુરાગ વધ્યો અને વળે પરસ્પર પ્રેમી પણ વધ્યા. ધીમે ધીમે ગાઠ પ્રેમ જામતા અનગદેવનું મન શ્યા રહિત થતો ગયું પટલે રાજાના જ્યાં ઘાદ તે પ્રતિદિન પાતાલસુદરી પાસે જ્યાં લાગ્યો. વધુ પાતાલસુદરી વધુ કે-મને તારા પ્રાસાદે લઈ જઈ નગરરચના દેખાઠ અનગદેવ તને પોતાના આઘાસે લઈ ગયો પાતાલસુદરી ગયાત્રમા વેમી નગરવર્ધા આવે છે તેવામાં રાજા પણ દસ્તી ઉપર વેમી આશ્ચર્યપૂર્વક ઉદાનમા ગયા તેને જોઈ પાતાલસુદરી વિચારવા લાગી કે-મને વેદીની માફક મોંઘરામા છાતી રાષ્ટ્ર છે અને પોતે વધેચ્છ વિદ્યાર વરે છે રાજાને પણ હુ મારી ઘનુરાઈ ઘતાનુ તા જ વરો આ પ્રમાણે દટ નિર્ભય કરી પાતાલસુદરી સાવધાઈને વધુ કે-રાજાને તારા ઘરે જમયાનુ જામવળ આપ હુ વધો રસોઈ તેને જાતે જ પીરસીશ તનુ વચત સામઠી અનગદેવ તો દિગ્મૂઠ જ વધુ ગયો અને અનગદેવ વાલ્યો વ-રાજાને જામવળ આપી તારે મને વધદેવનો અભિયિ વનાવવો છે કે મહાઅનય ઠરવળ કરવા છે ? તેમ વૂઠતા પાતાલસુદરી વધુ-તુ શા માટે મવ પામે છ ? યાણિયાની જાત ઠરવોજ વદો છે ત જોઈ તથી હુ વધુ તુ તેમ વર, નહિ તા તને પણ મારે દાય વતાવવો વઠને રાજાને દુશિવારી વધુ જ અભિમાન ઠે, માટે તેનુ અભિમાન ઉતારવુ છે હેવટે સાવધાઈ રાજાને જામવળ આપ્યુ

પછી મોજનસમયે પાતાલસુદરી પોતાની શ્મેશની માટી વહેરી રાજાને પીરસવા લાગી રાજાની તેના તરવ નસર જતા તે વિચારમાં પઢી ગયા કે-ઘ્યા પાતાલસુદરી અહીં વ્યાવો ? હમણા જ હુ મોંઘરામાંથી વાલ્યો આવુ તુ અને અહીં વળ તેને જ દેવુ તુ તો આ તુ ? પણ આ તો પાતાલસુદરી જેવા સ્વરૂપ ઘાળી અનગદેવની સ્ત્રી હશે વધ વિચારી મન ઘાલ્યુ ઘીની ઘાર વળ તે જ પીરસવા આવી અને શાલાનુ મન વધુઠે વધુ જમતાં જમતા સ્વઠના ઘ્યા લાગી પાતાલસુદરીથી વધુ અજાણ્યુ ન રહુ શ્રીસ્ત્રી ઘાર તે પીરસવા અવળા રાજા તેની માટી ઉપર નિશાની માટે વેદીના છાલો નાવ્યો પાતાલસુદરી રાજાની

કપટકલા સમજી ગઈ, પણ જાણે કશું જાણતી જ ન હોય તેમ પોરસલા લાગી
 હવે પાતાલસુદરીના રાજાની પૂરેપૂરી મશ્કરી કરવાનો ઉપાય રચવો

પોતે વ્યક પસો લઈ રાજાની યાજુમાં ઘેટી અને કદેવા લાગી-દે રામન!
 ના જમવાની વસ્તુ કેમ જમતા નથી ચરી યાત તો ય છે કે-વાળિયાના ઘરનું મોજન
 રાજાને કયાથી ગમે ? ઘણો અનગદેવની સામું જોઈ કદેવા લાગી-તમારા ઘરમાં
 ફરે પશી વસ્તુ છે કે-રાજા તેને જોઈને આશ્ચર્યમાં ઢૂવો ગયા છે ? રાજા ઘરાવર
 જમતા નથી અને વિચારમા ઘરાવર તલ્લીન થઈ ગયા હાય તેમ જણાય છે.
 પોરસેલું મોજન પણ હજુ તેમનું તેમ જ પહેલ છે પણ ઠા, હુ ઘરેલર મૂલી
 ગઈ મોટા પુઠપને મૂળ જ ઘહુ અલ્પ હાય છે આ પ્રમાણે મીટી મશ્કરી કરી શીતલ
 જલ આપ્યું રાજા પણ મુઠવાસ લઈને પાતાલસુદરીની તપાતના વિચારમાં ને
 વિચારમા જલ્દી અન્ત પુરમાં ગયા

પાતાલસુદરી પણ કદીના છાટાઘાઠી સાઢી મદલાયી, તેના જેથી જ યીજી
 સાઢી પહેરી, સુરંગદ્વારા મોંચરામાં આયો સૂઈ ગઈ રાજાવ આયો જોયુ તો
 પાતાલસુદરી ઘોર નિદ્રામા ઊઘતો હતો સાઢીના પાલ્થ જોયો તો કદીનો ઢાપો
 પણ ન મલે પટલે નિજાય કયો કે-પાતાલસુદરી જેથી અનગદેવની પત્ની પણ હશે
 પછી પાતાલસુદરીને જગાદતી તે પણ કપટપૂષક જાણે ગાઢ નિદ્રામાંથી ઉઠી
 હોય તેમ આલસ મરડી, રાજાની સાથે પૂવતી પેઠે મોગવિલાસ કરવા લાગી
 ઘરેલર પણ જગતમાં દીઘરિત્રનો પાર કોણ પામ્યુ છે ?

યાદ પાતાલસુદરીના સાર્થવાદને વશ ય-પ્રાપ્તે હવે આ દેશમાં રહેયુ
 નથી, માટે સ્વદેશ જવાની તૈયારી કરો, હુ પણ સાથે સામું હુ સાયવાદ તો
 પાતાલસુદરીની યાત સાંભળી ઢરવા લાગ્યો પાતાનો પ્રપચ સુહો વઈ જવાની
 અને સાધોસાધ મૃત્યુદંડની મીતિ પણ જાણી પાતાલસુદરીના વશુ ય-તમે ઢરા
 ગઈ હુ વહું તેમ કરો સર્થ લેણ-દેણ સવલી હ્યો, વ્યાપાર ઓછો કરી નાવો
 અને ઘઢાળો તૈયાર રાગો તમારા પિતાના ઘરનો યત્ર આન્યો છે યમ જનાથી
 અત્યારથી જ રાજા પાસે રજા માગો નિરુપાયે અનગદેવે તે પ્રમાણે વર્ચુ રાજાવ
 ઘણા આગ્રહ કર્યો પરંતુ અનગદેવ તો પાતાલસુદરીના વચનથી યધાયેલ હતો
 અતીથ સ્નેહના ચદલામા રાજાવ વહુક માગવાનું કહેતા તેણે જનાવ્યુ ય-મારી
 પાસે ઘન, ધાન્ય વિગેરે અવૃઢ છે જો તમે સમુદ્રજાઠા સુધી મને ઘલાયા માલો
 તો આ દેશમાં અને પરદેશમાં પણ મારી પ્રતિષ્ઠા ઘથે રાજાવ તે વપૂલ વર્ચુ

પછા શુભ મુહૂર્તે પ્રયાણ નક્કી યયુ રાજા, અનગદેવ અને પાતાલસુદરીની યથે
 પાલ્લોઓ સમુદ્ર તરફ રવાના થઈ પાતાલસુદરીના પાતાની પાલ્લો રાજાની
 પાલ્લો પાસે રવાયી અને તેની સાથે યાતચીત શરુ કરી દે રામન ! આપના
 પ્રહારથી મારા સ્વામીવ ઘણુ ઘન પેઢા વર્ચુ છે અમે રાતદિવસ આપને મૂલ
 વાના નથી, પણ ઘોઈ મલત આ સેવકને સમારજો રાજાને અમારા જેવા ઘાળિયા

યાદ ન આવે પશ્ચુ અમે તો આપને વધી વિમરવાના નથી અમારો અવિનય-
અપરાધ થયો હોય તો માફ કરવો પાતાલસુદરીએ અનેક વધારે ઘાત કરતી
જાય છે, પણ રાજા તો પોનાના વિચારમા મરકાર છે આ તે પાતાલસુદરી
કે કાળ ? વઢી તેને વિચાર આધો કે ધિકાર છે મને ! અનગદેવની પરનીને
મેં પહેલાં પણ પાતાલસુદરી ધારી લ ધો હતો

થાહા વલતમા પાગ્ગીઓ સમુદ્રકિનારે ઘાગી પહોંચી રાજાએ વિદાય
આધી વહાળ નજને પદયા ત્યાં સુધી રાજા પાતાલસુદરી તરફ જોઈ રહો
યાદ રાજાએ વ્યસ્થાને આધી તપામ કરી તો પાતાલસુદરી ન મઢે તેના
હૃદયમા ધ્રાસ્વો પદયા પ્રધાન વિમરેને યોલાયતા તેઓએ તપામ શરૂ કરી મોંય
રામાં સુરગ માલૂમ પઢી રાજાએ કાઠવળ ઉપાયે પાતાલસુદરીને વકઢી લાવયા
વઢુ' પણ તે તિરપૈક હનુ તેઢામા ત્યાં ધારણધુનિ વધાર્યા તેની પાસેથી
સર્થ વૃક્ષાત સામઢી રાજા વીરાગ્ય પામ્યો અને દીશા અગીકાર કરી, સ્વદિત સાપ્યુ

આ ઘાતુ પાતાલસુદરી વહાળમા અનગદેવના યાઈ સુકઢ સાથે પ્રમર્મા પઢી
વપટ કરી, અનગદેવને દરિયામા નાહી દીધો સુકઢ સાથે વધેચ્છ માગયિ-
લાસી મોગવયા લાગી અનગદેવને માગ્યયોગ પાટિયુ મઢી ગયુ અને તરતા
તરતા તે સિંહલદ્વીપે તિફલ્યો મુનિના યોગ મઢતા દીશા લીધી સુકઢ પણ
સિંહલદ્વીપે આધો પહોંચ્યો કાંટે ઉતરી ઉધાનમા વિદાય કરતા તે યનેએ અનગ
દેવને સાધુવેપમા જોયા તેને જાતા જ સુકઢ તેની પાસે ગયા પાતાલસુદરીએ
વિધાયુ વે-વને માઈ મઢી ગયા છે અને મને દેરાન કરશે માટે તરત જ પાછી
વઢી અને સમુદ્રકાંટે આધી અઢી વહાળ હકાર્યા ત્યાધી અંય દ્વીપે જઈ
વેંદવા ઘાી અને મરણ પામી ડુગતિએ ગ, સુકઢે વધાજાપ કરી પ્રવચ્યા લીધી
અને વને માઈ મુક્તિપદ પામ્યા પાતાલસુદરીનુ દ્વાત જોધરિય માટે
પ્રસ્વાત છે

જત્ય સમુદેસકાલે, સાહૂનાં મહલીઙ્ઞ અજ્ઞાઓ ।

ગૌતમ ! ઠવતિ પાણ, ઇત્થીરજ્ઞં ન ત ગચ્છમ્ ॥ ૧૬ ॥

[યદ્ર સમુદેશકાલે, સાધૂનાં મપ્હલ્યા આર્યાઃ ।

ગૌતમ ! સ્યાપયન્તિ પાદૌ, સ્ત્રીરાજ્ય ન સ ગચ્છઃ ॥ ૧૬ ॥]

માધાર્થ-જે ગચ્છની અદર મોજનમમયે સાધુની મહલીમાં સાધ્વીઓ
આવે છે તે હે ગૌતમ ! ગચ્છ નથી પણ સ્ત્રીનુ રાજ્ય છે.

વિવેચન—સથ સાધુઆની મહલીના મોજન કરવાના સમયને સમુદેશકાલ
વહેવામાં જાય છે આથા મમયે સાધ્વીઓ સાધુમહલીમા આધી શકે નહાં,

एक दक मुनिना मोध मर्यादामा न रक्षा तेमणे नियाणु कर्तुं क-मारा चारित्रनु फल होय ता ह्यु राजा प्रमुख सर्ग नगरनो नाश करार यई छपटे पालके तेमन पण पोळा नारया स्वदक मुनि मृत्यु पोमी अग्निकुमार देव थया

पद्दा यपोरना समयपुरंदरयशा विचारया लागी व-मुनिओ ह्यु गोचरी माटे केमन निकल्या ? तथामा स्वदक मुनिना लाहीथो खरड्यावेलो आधा, कोइ पक्षीप मास समजीन उपाहेज त यसन न उपाही शक्याथी, महलनो अगाशीमा ज पढना मूक्या पुर दरयशा आ दश्य निहाळी रडवा लागी सर्ध दक्षीवत मणाता तेणे राजान कक्ष व-तमात् धिनाश नजाक छ हये मारे तो चारित्र स्वोकारवु प ज धेयस्वर छ तथामा अग्निकुमार द्य त्या आश्या अन पातानो घडेनने, श्री मुनिसुव्रत पासे परिवार संहित मूकी आ नगरमा सयतव धायु ने अग्नि प्रगदाच्या सभ गगर यज्ञान भस्म थइ गथु आज पण त दडकारण्याना सामे प्रसिद्ध छ त जमोनमा कर् पण फळ-झाड ऊगता नथी आ कथानो सार प छ व-स्वदक मुनि विराधक थया पण तेमना पाच सो शिश्यो आराधक थाय तेम साधुप धाधना निर्मसो भळे ता पण कवी पण कथायभाव धारण करया नही अर्जुनमालीनी कथा—

राजगृही नगरामा द्वेजिक राजा राज्य करता चेलणा नामनो तेमनी राणी हता अर्जुन नामनो माला त नगरीमा वसतो, तन पण यधुमती नामनो पत्नी हती नगरीनी घदार गुणशील नामनु चेत्य हतु यधुमती रूपयत अने सुकुमाळ हतो अर्जुन सुखो सपत्तिशाळो अन ज्ञातमा प्रतिष्ठापात्र हतो भगरीना घदार तना एक माटा वगीचा हता त यगाचानी यहु नजीक नही तेमज यहु दूर पण नही तथा स्थानमा मागरपाणी नामना यक्षनु दखळ हतु आ यक्ष तना गाय द्य हता पेडा दर पढीथो तगा पूर्वजा तना पूजा-मानता करता अर्जुनमाली पण पुष्पना माटा करडिया भरो, यक्षना दर आधी, भक्तियो पुष्प चढावो, पचाग प्रणिपात करी नगरामा जता अन पु पा वेची आजोविका खळावतो

न राजगृही नगरीमा तुलिय नामनो माटी (धूत) वसतो हता ते मह-द्विक तम ज कार्या गोज्या न जाय तथ, हतो पद्दा नगरीमा महामहात्सव शक यथाना पढा धाग्या, जे सामळो अर्जुनमालांप विचार्युं वे—हये कुलांनी धरावी सारी रदश पडले माटा माटा करडिया लइ, यधुमती पत्नीने साथे लइ त पोताना वगीचे गया माटा माटा पुष्पा एकत्र करा, करडिया भरी त मागरपाणी यक्षना मंदिर तरफ आधवा लाग्या धा बाजु पेली लुलिय पाताना पोता छ मित्रा साथे यक्षना मांदरमा आवा रमत रमा रक्षा छ तवामा पेली छ मित्राप अर्जुनन पोतानी भाषां साथे जावता जायो, यधुमतीने निरखता ज ते वधातीं मन विह्वळ वनो गया अन परस्पर विचारवा लाव्या क-आपण वभाव अर्जुनन धाधीन तेनी स्त्री साथे सारी पेडे भोव भोगयशा, एम विचार करी तेजा

द्वारनी पादर सताइ गया अजुने मन्दिरमा दाखर यह, पुष्प चढायो जेवा प्रणाम कर्यो के तरतज ते छ मित्राप पाछरथी आयी तेने अघळे यधने बाधो लीधा पछो चधुमतो माथे ते मन्दिरमा ज रिपवसुख भोगहु, आ ददय निहाळा अर्जुनने अतीथ घृणा उपजी, ते विचारवा लाग्यो क-आ यक्षने द्वाजराइजुर अने प्रभाविक मानी हु अत्यार सुधी भक्तिमात्रयी पूजती हता परतु मने सणाय हु रे आ मूर्ति तो पन्धर सदश छे काइ पण चमत्कारिक नथी जा तनामा दश्य हात ता मन ननी हाथरोमा आउ कष्ट कम पदे ? भोगरपाणी यक्षे अजुनना विचार जाणो लीधो पटले त तरतज तेना शरारमा दाखल यह गरा तइतइ करता तना यधनो वृडा गया अन हजार पल प्रमाण मागर(गदा)-पदे त छ मित्राने अन सातमी पाताना छीन मारी नाथी घाद ते यक्षायेंष्टित अजुनमात्री इमशा छ पुद्व अने एक स्त्री पम सात जणन नगरीनी घदार मारा नाखवा लाग्यो नगरामा प्राप्त केलाइ गया हमेशा आ प्रमाणे मृत्यु थता होवाथी राजाप नगरमा पदह घगढाया क काइप पण तुण, पाणी के काष्ठ माटे नगरीना पहार जनु नहीं, जशे ते यमना अतिथि बनशे

ते नगरीमा सुदर्शन नामना श्रेष्ठा यमना हता त जायाजीयादिक नय तत्पना ज्ञाता हतो शुद्ध देख, गुण अन धम ऊपर अथत घदावाओ हतो मे नगरना गुणशील नामना उधानमा श्रीमहाथोर परमात्मा समवसर्था पर मात्मानु नाम सामञ्जस मात्रया पाप ताश पामे ता तेजानी दशता मामञ्जथायी कथा अपूर लाभ थाय ? पम विचारी सुदर्शन श्रेष्ठीप परमात्माने वाइवा जथा माष्ट तेयारी करी त जाणी सुदर्शनना मात-पिताप नगरीना घदार जथा माटे घणा आमहपुत्रय निषेध दया, कारण क अर्जुनमालीना भय हता सुदर्शनने घणो समजायया छता तण पाताना निश्चय त्यज्या नहा, पटले मातपिताप मिदपाये आझा आपी, स्यार स्नान करी, शुद्ध घल्ल पहेरी, पगे चालता सुदर्शन नगरीनी घदार निकठी गुणशील उधान तरफ चालता चालता मागरपाणी यक्षना मन्दिर नजाक आव्या आ यक्षना प्राप्तयो नगरीना घदारनी भूमि उजमद बनरी गइ हतो, कारण क यक्षनी नजर ज काइ घढतु त पाताना नाशने स नोतरतु घणा समय पछो सुदर्शनन आयता जाइ यक्ष पातानी गदा उछाळता-उछाळता सुदर्शन तरफ आव्या यक्षने आवता जाइ सुदर्शन आवन अशमात्र मय के कप अनुभवा सियाय उपसग-सहन करथा। तेयारी करी अने ते रघउं ऊभा रही, सागरिक अणशण श्रीवायु 'आ उपसर्गमाथा यच्च स्वारे ज कायात्सग पाक तर्हातर मारे वायज्जाय चारे आहार तमज प्रणातिपातादि अदारे पाउस्वानकाना परचपज्जाण छे ' सुदर्शननी श्रेष्ठ भावनाथी यक्ष तेन कइ पण उपद्रव करथा शक्तिमान यथा नहा द्वजार पल प्रमाण गदा छान कायोत्सगमा रदेला श्रेष्ठीनी मासपास

चारे बाहु फरवा लाग्यो झेष्टी काउसगा-ध्यानमा एद ज हता छेवटे यक्ष कटाळी, अर्जुनमालीना शरीरमाथो निकळी, पोतानी गद्दा लई जे दिशामाथी आब्यो हता ते दिशामा घास्यो गयो, पटले अर्जुनमालीना दह तरत न भूमि ऊपर पदयो त पकाद मुदत पछी सचेतन थयो उपद्रव नाश पाय्या नाणी सुदशनै काउरसग पायो त्थाद अर्जुन सने कष्टु क-हे देवानुमिय । तमे कोण छो ? कयाथी आउया ? अने कां तरफ भाओ छो ? त्त्यारे सुदशन सर्व हकीकत आदिथी कही सभळावता अर्जुने पण कष्टु क-चाला, हु पण तमारी साथ भगवत पासे आबु छु भगवतनी ते अमृतधाहिनी ने वेराग्यवासिनी धमदेशना साभळी अर्जुनन पोताना कृप्यनो पद्यास्ताप पयो दशना साभळी सर्व लाका यथास्थान गया पछी तेण भगवत पासे आयो तन्नतापूषक दीक्षा आपधा प्रार्थना करी वाद उत्तर दिशामा जई पन्नमुष्टि लाघ कया अन साधु-जीवन शुरू कर्तु प्रभुप तने साधु-धर्म उचित शिक्षा आपी

दीक्षा स्वीकारी त दिवसथी ज अर्जुनमालाप परमात्मा पासे अभिप्रह धारण कयो क-छट्ट-छट्टनी तपधर्या करयी आ प्रमाणे मायज्जीव महातपधर्या शुरू करी छट्टना पारणात दिवसे पहली पारसीमा स्वाध्याय करे, धीक्षीमा ध्यान धर अने श्रीक्षीमा पात्रागी पहिलहणा करी, गौतमस्थानी तथा भगवतनी आक्षा लई इयासमितिपूर्वक नगरीमा गोचरीप जाय नगरीमा गाचरी अर्थ परिभ्रमण करता लोका वहेता क-आ मुनिप मारा पिताने हण्या छे, कोई वहेता क मारी खीन हणी छ, पथी रीते विविध लाका पातानी पुत्री, वहेन, पौत्र, भाई दिगरे स्वजनना नामा दर्शाथीतेना घातक तरीक अर्जुनमाला मुनिने आठखावता वटलाक युषान तथा उछाछळापुरुवो, लघु याळकाद्वारा मुनिनी पाछळ परथरा पण उछळावता, छता अर्जुनमाली मुनिवर सन समभाव सहन करी गोचरी अर्थ परिभ्रमण करता शुद्ध पपणाय गोचरी मळती ते लावीने, भगवतने क गौतमस्थामाने यहावीने आहार करता अन पाछा पाताना स्वाध्यायमा तल्लीम बनी जता जा गाचरी न मळत। ता तप करता आ प्रमाणे प्रतिदिनना व्यवहारथी अर्जुनमालीनु चारित्र शुद्ध अने निष्कलक वस्तु थाडा समय पछी परमात्मा अन्ध्र विहार करी गया अर्जुनमाली मुनि पण छ मास पयत साध्याचार पाळी छेले पयवाढायानु अणशण स्वीकारी अतकृतकवळी धर माक्षवासी थया

जेथी रीते अर्जुनमालीप पौरजानो अपवाद सहन कया, अने परीषद पण सारा पठ सहन कया तेथी ज रीते जे मुनिवर प्रसंग पण कयापने उपशमाध तेथी साधुवाळा गच्छने न सुगच्छ जाणथो

दमदत्त राजर्षिनी कथा—

हस्तिशीर्ष नगरमा दमदत्त नामना राजवी हता तेमना अनुल प्रतापथी तेमनी कीर्ति विगतमा कलाणी हती नम्राममा पोताना शत्रु राजाआना हस्तीक्षीना गण्डक्यल फाडो नाखवाथी तणे पोतानु नाम सार्थक कर्तु हनु. व्रण खडना

अधिपति प्रतिवासुदेव जरासंधे तेने सेवामा बोलाव्यो होवावो ते राजगृही नगरीय गया तेवामा लाग जोने पाडवोप नेना राज्यप्रदेश लूटी लीधो आ समाधार दमदत्तने मळता वा तेणे मोट्टुं सै-य लं, लवणसमुद्र जेम जव्हरीपने फरी वळे तेम हस्तिनापुर नगरने घेरी लोधु पाडया सामे युद्ध करवा आधी शक्या नही दमदत्ते वृत्त मोकली वदैराम्यु के-तमे तो थापरना जेनुं काम कर्तुं छे, कारण के कष्ट छे व-“ छलमुचिय कीराण, कीराणन घणियविरहिण ठाणे । बलवताण नराण, न एस मागो सुनसाण ॥ १ ॥ ” स्वामी पिनाना प्रदेशमा आधी तने लटवु प कायरोनुं काम छे जे शूरवीर हाय छे अने श्रेष्ठकुलमा उरपन्न थयेळ छे तेना आ माग नथी-ते ता सिद्ध सामे वाध भांटे मारी गरहामरोमा तमे मारो प्रदेश लूट्या ते ता शियाळना जेनु काम कर्तुं स्वरेखरा शूरवीर हो ता मारी सामे सम्राज करी पाडवा पटला बधा भयभीत यनी गया हता व नगर नो विहो घघ करीने अदर घेसी गया

दमदत्ते घणा वज्रत सुधी चरो घाहयो, छेवटे तेमोना राज्यप्रदेशमा भाण घर्ताधीने पोताना नगरे पाळा वळयो नीतिपूयक राज्य चलावता केटलाक समय वाद ते नगरमा भीनेमिनाय मगजतना शिष्य भीधमचोपशूरि पधार्था तेमनी सुरभ्य घैराग्यमय अने असरकारक देशना सामळी दमदत्त राजधीने ज्ञानगभिन घैराग्य उदभ-यो, तेवी तेमण दीक्षा लीधी शास्त्राभ्यास करी तेओ गीतार्थ थ-या तपधर्मा तपी राजर्था पुरेखरा तपस्वी पण थ-या तेमनां समभाव परा वाष्टाप पदोच्या हतो तेओ विश्वास करता करता एकदा हस्तिनापुर नगरनी यहागता उघातमा आधी काउसमा ध्याने उभा रथा

एवामा पाडवा रथवाडीना अथ निकळपा दमदत्त मुनी-वरन जोता ज युधिष्ठिर दहती उपरधी नीच उतरथा अने भावपूयक घदन कर्तुं याहा वज्रत वाद् दुर्यो धन पण पाताना परिचार साथ त्या आशा मुनिन नाता ज तने द्वेष उत्पन्न थयो ' आ मुनिप ज मारा वाप-दादानी आवण नष्ट करी हतो ' एम विचारीन रायमा ने रायमा तेणे पोताना हायमा रदेल राजाक फेंक्यु तनु अनुसरण करीने योजा कौरवोप तमज नैतिकाप तं मुनि प्रत्ये पत्थर आदि पक्या ते घडाना एवो माटा डग थद् गया क दमदत्त राजाव तेनी आये अभ्य जेवा यनी गया योलो समय थो या वाद युधिष्ठिर ए ज रस्ते पाळा फर्वा दमदत्त राजपिना स्थाने तमने न जोता युधिष्ठिरे पाताना नैतिकने प्रश्न पूछयो व-अहीं राजपि काउसमा प्यातमा उभा हता ते कया गया ? अने जा पत्थरादिना दगळा कयाधी ? नैतिने दुयोधन सयधो सर्व दकीवत मभळ्याधी जे सामळतां ज युधिष्ठिरने अतिशय दुःख थयु तेमणे तरत ज पाताना नेवकधगने त पत्थरादि दूर करवा आदेश परमाच्या वाद अत्यंत बहुर अग मसळपायाळाने सूधना आयी, मुनिना शरारे मदन करावी तेमने सज्ज थर्वा वाद मुनिने समाधी, घदन करी पाडया स्वस्थाने गया

पादयो अने कौरवोप पोतपोताने उचित वर्तन क्युं परन्तु दमदत राजपि
ने ७ पादयो ऊपर राग प्रगटको क न कौरव प्रत्ये द्वेप उपज्यो तेआ ता विचारता
हता के- " एस मे सासओ अप्पा, नाणदसणसजुओ । सेसा मे चाहिरा भावा,
सव्वे सजोगलक्खणा ॥ १ ॥ " मारो आत्मा शाश्वत छे, ज्ञान-दशनधी
युक्त छे, आ देह मारो नधी, ए तो सर्व सजोग लक्षण ते, कमना कारण छे
आ प्रमाणे विशुद्ध आत्मभाव भावता, सवेग रगमा निमग्न यता त्रयक्षेत्रेणीए
आरुद्ध थइ केवलज्ञान पामी शिवगतिना सुखभाजन थया

दमदत राजपिनी पेठे जेओ सममायमा रहे, शत्रु प्रत्ये घेरभाव न धरे अने
मित्र प्रत्ये अनुराग न दशांघे तेधा मुनिओगालो गच्छ ज सुगच्छ वदेवाय वटी
पण कहे छे के-

धम्मंतरायभीष्ट, भीष्ट संसारगवभवसहीणं ।

न उदीरन्ति कसाए, मुणी मुणीणं तय गच्छम् ॥९८॥

[धर्मान्तरायभीताः, भीताः संसारगर्भवसतिभ्यः ।

नोदीरयन्ति कपायान्, मुनयो मुनीना सको गच्छः ॥ ९८ ॥]

गाथार्थ-सर्वज्ञकथित धर्मना अतरायधी न्हीता तेमन संसारभ्रमण
अने गर्भासना श्रासधी भयभीत बनता मुनिजनो जे गच्छमा कपायोने उदी-
रता नधी-जागृत करता नधी ते गच्छ ज सत्य जाणयो.

त्रिरेचन-अगाउना त्रिरेचनधी आपणे आणी शक्या छीप के-आ संसार-
भ्रमणनु मूल कारण माघादि कपायो छ कपायो पचा छ्या चोर छे क तेने
जाणी शक्या पण मुरकू छ चोर काइ पण जातनी चारी करी जाय तो तरत
ज खबर पडे छे ते-आपणा अमुक पधार्योनी चोरो थइ, पण आ कपायो पचा
गुद चार छे क-आपणु भेगु करेनु आत्मधन तेओ चोरी गया तेनी खबर ज
पडवा देता नधी, तयी ज शास्त्रकार फरमावे छे ते-आधा छ्या चोरधी सर्वदा
साधचैत रहो मोधना विषयमा चडकीशिक सपनु दटागत अगाउ (पृ २६७) आपणे
जागो गया छीप काध मानता सयधमा अघकारी भट्टानु वृत्तात जाणवा योग्य छे
क्रोध-मानत्रिपये अचकारी भट्टानी क्या-

भित्तिप्रतिष्ठित नगरमा जितशत्रु नामनो राजा हता सुयुद्धि नामनो तेनो
प्रधान हतो धारणी नामनी राणी हती धर नामनो ते नगरीमा अेष्टी हतो
सेने भट्टा नामनो पत्नीधी नथलीभट्टा नामनी पुत्री थई नथलीभट्टा अेष्टीनि
अतीथ मिय हती तेधी तेणे पाताना स्वजनवर्गने कणु के-नथलीभट्टाने कौरव

कोई पण बहेवु नहीं, ते बहे ते प्रमाणे सर्वथा यतंतु कोए तेने उपरो पण न आपथा ईकमा धनभेष्टीए तेने सपूर्ण लाडकोटमा उठेरो तेनु रूप ने माय अतिशय हता पटले लोको तेने 'अक्षकारी भट्टा' एया नामयी औठवया लाग्या युवानवय आपता भट्टानु मौ दर्य पूणे रूपमां विवस्यु घणा युवको तेनी मागणी तेना पिता पासे करता पण धनभेष्टी बहेतो के-जे घोई तेना हुकम प्रमाणे वतवा तैयार होय तेमज तेनो गमे तेघो अपराध घयो होय तो पण लेश मात्र पण तिरस्कार न करे तेघी इयक्तिने हू मारी पुत्री परणावया मागु छु परंतु युवकां आ आक्षरी शरत स्त्रीवारवा कोइ पण तैयार न वया दिउने दिवने अक्षकारी भट्टा वयमा वधवा लागी तेवामा परदा तेज नगनिवामो सुबुद्धि प्रधाननी तेना पर नसर पढी तेना लाजिय अने सौभ्यर्यां आकपा, प्रधाने तेनी मागणी करी धनभेष्टीए पोतानी शरत जणाथी प्रधाने कवू करी अने तेजो घने लग्नप्रस्थीथी जाड्याया प्रधान पण अक्षकारी भट्टाना कथा प्रमाणे सत्र काय घरावर अनुसरवा लाग्या शु घघारे ? तना आदिशने गिरम वध गणना लाग्या

एकदा भट्टाप प्रधानने कहु-तमे रात्रिना कहु मोटा आया छो, माटे हवेथी प्रहर रात्रि थीत्ये तरत न आयजो प्रधाने राजसमामाथी बहेतु आर्द्ध शक कयु कामकाज ऊपर पुरतु ध्यान अघातु नहीं, कामकाज विशेष चडा जाता राजाप प्रतिहारीने कारण पूछयु प्रतिहारीए प्रधाननी खीगे आदेश करी समझाव्या फले राजाने कृतदल घयु परदा तेणे प्रधानने एतु गुणवाटु का नाप्यु के-प्रधान ऊचु माथु न करी शक राजा पण हाजर रघो परा शकते उंचानीचा घराणु नहीं तो पण जेम नेम काम शीघ्र पतानी न घरे कहु, पण घणो न समय थीतो जणाथी भट्टाने राय चढयो, तणे घरना बाग्या मजु रीते दई दीधा प्रधाने घरे आथी घणी वूम पाडी पण धारणा काज उ-उ ? प्रधाने कहु कालागला कथां स्वारे भट्टाप रावपूर्यक कारण उघाट्या जने तेने माय कलश करी, सब अलकारी लइ त पोताना पिताना पर हवा कही निकरो एवामा ता रस्तामां चोरो मळया तेन लूटी लइ न माकूट मरिचकोग पाताना स्वामी पने लइ गवा चोरपनिप तो पोतानी पकी दवा इहु भट्टाप इन्कार कयो पटले तेण तेने कोएक घेघने घेघी घेघे का नेम करी मोहित बह पातानो फनी वनवा कहु भट्टाप तेनी इन्कार कया कहु कये भरायेला घेघे तेन हुकम कयो के-पानीमाथी जडा पकडी लाय छडा पकडथी त सहेतु काम न हतु छता शीलनी रक्षा माटे भट्टाप न हयन पत्रस्थीकायु शरारे मावण थोपडीने ते जजमां प्रवेशती जळा तना रधिरनी दिशामाथी आवती तने भट्टा पकडी लेतो 'ये आ प्रमाणे मजानुं टाग निवाथी छीनु तेघी ते अति कदरूपो घनो गइ

एवामा तेनो भाई तेनी शोध करवा अर्थ त दणमां कायो तेणे भट्टाने पोतानी बहेतु सदश जाणोने तेने

के- 'तु टाग ड !' ग्याने तेने पोतानी

भार्गवाणी सध हकीकत कदो पटल वेचने प्रस्य आपी, पोतानी बदेनने मुक्त करानी, पोताना नगरे लायी, अनेक औषधोपचार करावी पूर्ववत् यमापी प्रधान पण तेने पोताने घरे तेडी गयो अने तेने गृहस्थामिनी यतावी पूर्ववत् गृहस्थाधम शरू कर्यो

अघकारी भट्टाप क्रोध तथा मानु प्रत्यक्ष पळ अनुभवो कदो पण क्रोध वे मान न करवानो अभिमद्द कर्यो व्रत-नियमनी परीक्षा-कसोटो घाय तयारे न ती निश्चळता जणाय छे भट्टाप लथ औषधियाळु अने लक्ष प्रस्यना मुख्य याट्टे लक्षपाक तेल यनाव्यु हतु एक घडो लाव-लाव प्रस्यनी किमत्ता हता देवयोगे मे साधुआ औषधार्थे ते लेया तेना गृह आया भट्टाप पोतानी दासीने लक्षपाक तेलना घडो लायया आदेश कर्षो दासी लगे आये छे तेचामा घडो कमकाः पदयो अने तेल दाटाई गर्नु भट्टाप घीतो लायया कष्ट तो बीजो पण फूटो गयो, श्रीजा पण फूटो गयो छता भट्टाप अशमात्र दासी ऊपर क्रोध न कर्या, केमक घोधता परिणाम ते स्वय अनुभवो शूकी हती, छेवटे ते पाते ऊभी थइ, चोथो घडो लायी मुनिराजोने तळ घडाराव्यु

आ कथाना साराश ए छे ए-अघकारी भट्टा जेरी भाविकाय क्रोध तथा मानने हण्या ता साधुआप ता सर्वथा माध मानने त्यनथा न मोह्य

माया सबधी पाडुर आर्यानी कथा—

एक पास्तथी साधवी विशेष उपकरण रामी शरीरनी शोभा करती धोरने श्वेत घट्ट पहरे पटले लाकाप तेनु पाडुर आया एधुं नाम स्थाप्यु ते आर्या मत्र, तथ, घशीकरण विंगेर विद्या जाणती लाकान दोरा-धागा पण करी आपती, तथो लाकीमा तेनी रथाति विशेष हती लाका तनु घडुमान करता अने महत्क पण नमावता तेनी पासे त्रोक्य स्थाय साधया माटे वारभ्यार आठया करता पटले लोकाना मसग सारा प्रमाणमा रहेत' आ कार्य करता घणाव थयो व्यतीत थइ गया त धृद्धा बनी गइ तेन वैराग्य उन्मथ्यो पटले गुद पासे गइ गुद पासे तणे पाताना दुष्टृत्यनी आगेचना मागी गुदए कष्टु व-जा तु मत्र-तत्र विद्यात्रिष सर्वेनो त्याग करे तो तने आलापण आपुं पाडुर आर्याप कष्टु व-दु दीप समय दीक्षा पाळी शकीश नहि तयार गुरुप अमुक माधु-साधवीने तनी पासे राखी अणशण कराव्यु थाडा साधु-साध्याने पातानी पासे निद्राली त आस्तध्यान करया लागी पूर्वे मकडो माणसोन पातानी पाम जायेली अने ए रीते समय व्यतीत करेला पटले तने आ स्थितिमा आनन्द न आठयो जेथी मानसिक रीते घशीकरण विद्यानु आदान कर्युं विद्याना प्रभावथी अल्प काळमात्र गाम-पंगामना इजारी माणसा धूप, दीप लइ, आभूषणा तथा स्वकूट थळी परिधान करी पाडुर आर्या पासे आठया लाग्या गुरुप पासे राखेला साधु-साधवीने पछ्यु-शु तमे लोकाने पाडुरना अणशणनी थात बनी पोतातु तेआप ?

अज्ञानपणु दर्शांयुं त्वारे गुरुप आर्यानि पूछयु तणे जेथी हती नेथी हकीकत वही पटले गुरुप कहु-भद्रे ! पम न करवु आर्याय सिध्या दुष्टत आया, परन्तु पाटुरथी लाकाना आदर-सत्कार विना रही शक्या तर्ही पटले राजी वार, बीजी वार वशीकरण विगानु आहवात कर्यु. गुरुप निषेध करवाची व्रण वार आत्माचना लीधी चाथी वार पाछा विगानो उपदोग कर्या अन गुरुप कारण पूछयु त्वारे गुप हव जहर ठपका आपणे तेवा भयधी कपट करी पाडुरे सधाव आया व-लाका ता पूर्वना अभ्यासधी चाल्या आये छे हु वर विधाना प्रयाग करती नधी आ प्रमाण माया करा, आलाचना कर्या मिवाय काउधम पामवाची सौवम व्खलीकमा अैरावण नामना देवनी अप्रमद्विधी यइ पथ भय जाइ धीमदावीर भगवन्तने वाइशा आथी आ देशताने अन्त भगवान महावीर पासे हाथणां रूपे जइ मोटा मोटा शब्दपूक वातचीत करवा लागो आ दृश्य जाई श्रीगौतम स्वामीप भगवानन कारण पूछयु पटले भगवन्त तना पूर्वमथ कही नभटाथी मायाता निषेध उपदेशवा

लोभ समधमा आर्य मगुहरिनी कथा—

आय मगु सारा शास्त्रज्ञाता हता आ उपरात तमनी उपदेश-शक्ति पण सारी हती विहार करता करता तजा पोताना शिष्यपरिवार साथे मथुरा नगरीमां आया समथ साधु ज्ञानी श्रावका तमन घृत विगरेना स्वादिष्ट आहार बहारावथा लाग्या प्रतिदिन रसयुक्त आहार मळवाथो मगुहरिनी रसगृद्धि वृद्धि पामी अ यत्र विहार करवाता विचार पण तमन न जाण्यो साधेना शिष्या गुरुनी आसक्ति ज्ञानी गया पटले अ यत्र विहार करी गया गुरु पकला रक्षा तमनु वर्तन साधुधमर उचित न हतु उवट आलाचना विना काउधम पामवाथो अधालाकमां व्यन्तर तिकायमां उपश्या मथुरा नगरीनी खालना अधिष्टायथ यम वथा

काळयोग तमना शिष्या विहार करता करता पुन मथुरा नगरीमां आया तआने यक्षमां दर पासे थाने थर्दिल भूमिप जथायु हतु तजा प्रातःकाले स्वदिल जथा निवळ्या त्वारे यसे पातानी प्रतिमामा प्रविष्ट यइ लोभ बहार वादी हलाथवा मादी प्रतिमामां जाय हालता जाइ साधुआं आधय पाम्या तेआप तेनु कारण पूछता यक्षे पोताना पूवमथ कही समजाव्या अन कहुं के-कत तिह्याना लोलुपीपणाथी हु महोत्तम तरभव हारी गया अने स्वन्तर थयो तम तमो पण ना रसगृद्धिमा आसक्त वनेशा तो मारी माफक पस्ताशा आ दृष्टातथी आपणने लोभनु दुष्परिणाम यथार्थ समजाशे

गरुडमा काइ साधु काइनी साथे वलेश-ककास करता होय तो बीजा माधुप तेने रोकधा-समजावथा, समजावता छता न मान तो ते साधुने कादीं मूकधा पण उपेक्षा न करथी, आ समधमा नाचेनु दृष्टात जाणया योग्य छे—

एक महाभयभीता सुन्दर सरोवर इतु सरोवरमा पाणी पण पुष्कल इतु ते सरोवरनी आसपास सुन्दर वन इतु जलमा मरस्यादिव जळचरो भो वनमा स्थळचरो तथा पंखी विगरे खेचरा रहेता हता हाथीआंनु माट्टु टाळु पण त यामा वास करतु ग्रीष्म ऋतुगा सरत तापया अकळ इ हाथीआंनु टाळु सरोवरमाथी तिकळी वृक्षनी छायामा खुतु इतु परामा ये काकीडा (परकटिया) थाडे वर लडवा लाग्या त घनत वनदेशताप यथा पशु-पखीआने उद्देशीने कळु व-आ यने काकीडाने लडता निघारो, पण देखतु काइए सामळ्यु नहो पखीआप विचारुं व-आपण शु ? आपणने क्या मारया आयवाना छ ?

लडता लडता पय काक डा भाग्या अन नाशीन खतेला हाथीनी सुटमा पशी गया तनी पाळळ बीजा पण दाखल थइ गया हाथानी सुटमा पण यने लडवा लाग्या तथी हाथी अकळणा वेदना थवाथी ते हाथी पण थोडा थित व यो घुमाने गूळमाथा उग्वेडी नासवा लाग्यो बीजा हाथी पण भया थित वतो तम करवा लाग्या, जेथी घणा वनघर बीजागा नाश थवा पछी मरावरमा हाथीआ पड्या अत तनी पाळ ताडी नाग्यी तथी पण घणा जळचर जीवा नाश पाग्या

आ दृष्टानता उपाय आ प्रमाण जाणघो तलाथ, वृक्ष विगरेनी शाभा सरखा गच्छा आघार, जळचरादिव जीवा समान बाळ, वृद्ध तथा ग्लानादिव साधुजा, हस्ति समान मयादायत गीतार्थादिव साधु, काकीडा समान नीध क तुष्ण सातु वनदर समान आचार्य ते गाताथो,दिव सयन कहे छे वे-कपाय-वलश न करवा सरोवरना पाळ समान गच्छ-मर्यादा जाणघी काकीडाने काइए थार्या नहो ता परिणाम महाहानिघारक आशु अत जळचर, स्थळचर अन खेचर प्रमुख घणा प्राणीषो विनाश पाग्या तम शो लडता साधुने निवा रथामा न आघ ता गच्छ-मर्यादाना नाश थाय अने चारित्र विनाश पामे

आ उपरात (१) साधुओ जा परस्पर लडे तो लाकोमा गच्छनी अपथश थाय, (२) गच्छभेदन जग वन पक्षना साधुओ पंखी काइ राज-फरियाद करे ता राजदड थाय (३) कलह कर्या पछी मग सतापमा पड, धिता रद्या कर, (४) समहितना हानि थाय, (५) प्राधार्दिकना वग वधता जाय तेम तम चारित्रनी नाश थाय आ सबधो विशेष विस्तार भीतिशाथचूर्णिता दशमा उद्देशामा छ

कारणमकारणेण अह, कहनि मुणीण उट्टुहि कसाए ।

उदएवि जत्थ रुमहि, खामिजहि जत्थ त गच्छम् ॥ ९९ ॥

[कारणन अकारणेनाथ, कथमपि मुनीना उत्तिष्ठन्ति कपाया. ।

उदयेऽपि यत्र रुधन्ति, क्षमयन्ति यत्र स गच्छः ॥ ९९ ॥]

માધાર્મી-ગુરુ-ગ્લાનાદિક્રમી વેવાનુચાદિક કારણે કે વગર કારણે પણ મુનિઓને જો કષાયનો ઉદય આવે અને ઉદય આવ્યા પછી તેને રોકે અને તદ-નન્તર સમાપે તેને હે ગૌતમ ! ગન્ઠ જાણવો.

ત્રિવેચન-કષાયો યથાના યે કારણો છે એક ઘાઘ કારણ અને ઘોઠુ આત્મિક પન્લ કર્મોદય વાઘ કારણમા કારના વહેવાયો કે ચિહ્ન ઘતનયો કષાયો થાય છે પ્રાધ, માને, માયા અને લોભ-પ ચાર મુખ્ય કષાયો છે તેના અનંતાનુષધો, અપ્રત્યાર્પાન, પ્રત્યાર્પાન અને સજ્વલન એ ચાર પ્રકારે દરેક કષાયો ગણતા છાઠ કષાયો થાય છે તેમા હાસ્ય, રતિ, અરતિ, મય, શોક, જુગુપ્સા (વિંશ), પુરુષવેદ, સ્ત્રીવેદ અને નપુમકવેદ-એ નવ નાશપાપ મેલ યતા કુલ પચોશ કષાય થાય છે પ્રત્યકાર વદ છે વ-કષાયોદય યથો તે સ્વામાયિક છે પણ ઉદયમા આવ્યા પછો તેને અટકાવયા મિચ્છામિ ડુફાડ માગયા અને ક્ષમાપના યાચયો એ ન દરેકવદ કતથ્ય છે

ક્ષમાપનાનુ મહત્ત્વ—

આત્મા અગારા જેવા સદા પ્રગ્વલિત છે અગારા આલવાવા મઢિ-તના ઉપર રાજ છવાવા માઢ ત્યાર જા ઘાઢા પવન નાલીપ તા ધીમતા અગારા ઉપરની રાજ દૂર થાય છે અજ અગારા પુન સતેજ યન છે કષાયો એ આશરણ (રાજ) સટશ છે જા તન ક્ષમાપનારૂપ પવન નાલીપ તો તે કષાયરૂપી રાજ દૂર થઈ આત્મારૂપી અગારાનો અગ્નિ સતેજ યને છે આ છે ક્ષમાપનાનુ મૂલ્ય ને મહત્ત્વ જા રાજને દૂર કરવામા ન આવે તો ધીમે ધીમે અગારો વૂઠાઈ જાય છે તેથી રોત જા કષાયરૂપી રાજ દૂર કરવામા ન આવે તો આત્મા સદતર કષાયોથી અથરાઈ જાય, માટ કષાયનો સ્હેજ પણ પ્રયશ થાય વ તરત જ તેને દાકી વાઢવાનો પ્રયત્ન કરવા માય છૂટોછઠાઈ રજ કે મેલ ઠ્યાં જામ્યા હોય ત્યાં સ્હેજ સાયરળી વેચવાથી તે ધૂલ ક રજ શોષ દૂર કરી શકાય છે તેમ કષાયોદયનો કલ્પના યતા જ તન દૂર કરવા પ્રયાસ કરજા તા તમને ઘઠુ મહનત નહીં પડે

શ્રીઆરાધનાપયશ્રામો અને તે ઉપરથી ઉપાધ્યાય શ્રીધિનયવિજયજી મહારાજે રચેલા 'શ્રીપુન્યપ્રજ્ઞાશના' રતયનમા સામળાનો અગત્ય મળાથી છે શિવગતિ પ્રાપ્ત થરયાના તેમણે વ્શ પ્રકારા તે સ્તયનમા જળાભ્યા છે, તે પૈકી ત્રીજુ શ્યાન ક્ષમાપનાન આપ્યુ છે તેઓધી તે સ્તયનમા કહે છે—

જીન સપે ક્ષમાર્નીએ સાહેલડી રે, યોનિ ચોરાશી લાલ તો,
મનશુદ્ધે કરો સામળા સાહેલડી રે, કોઈ શુ રોપ ન રાલવો. ૧

गाथार्थी-गुरु-ग्लानादिकृती वेषान्घादिक कारणे के वगर कारणे पण मुनिश्रीने जो कृपायनो उदय आये अने उदय आल्या पछी तेने रोके अने तदनन्तर समावे तेने हे गौतम ! गच्छ जाणयो,

विवेचन-कृपायो यवता ये कारणे छ एक याद कारणे अने बीजु आतरिक पटले कर्मादय याद कारणेमा काइना बहेवायी के विद्वद् वतनथी कृपायो याव छे प्राध, मान, माया अने लोभ-ए चार मुख्य कृपायो छे तेना अनतानुबधी, अप्रत्याख्यान, प्रत्याख्यान अने सज्जता ए चार प्रकारे दरेक कृपायो गणता साठ कृपाया याव छे तेमा हास्य, रति, अरति, भय, शोक, जुगुप्सा (हिंसा), पुहपद, लोभद अने नपुस्तकपद-ए नव नाकृपाय भेळ यता कुल पचीश कृपाय याव छे प्रत्यकार कह छे ए-कृपायादय यथो ते स्वामायिक छे पण उदयमा आख्या पछी तेने अटकायथा मिच्छामि दुकृद मागवा अने क्षमापना याचथी ए न परेपद कर्तव्य छे

क्षमापनानु महत्त्व—

आत्मा अगारा जथो सदा प्रज्वलित छे, अगारा ओलवावा माहे-तेना ऊपर राख छवावा माह तयारे जा याहा पवन नाखीए ता धीरता अंगारा ऊपरनी राख दूर याव छे अने अगारा पुन मतेज यने छे कृपाया ए आचरण (राख) सहज छे जा तेने क्षमापनारूप पवन नाखीए ता ते कृपायरूपी राख दूर यह आत्मरूपी अगारानो अग्नि सतेज यने छे आ छे क्षमापनानु मूल्य ने महत्त्व ना राखन दूर करवामा न आय तो धीमे धीमे अंगारा वृद्धा जाय छे तेथी रीते जा कृपायरूपी राख दूर करवामा न आय तो आत्मा सदतर कृपायाधी अघराह जाय, माह कृपायना सहज पण प्रयत्न याव ए तरत ज तेने हाकी काढवानो प्रयत्न करवा मात्र छूटीछवाह रज के मेल ज्या साम्या होय त्यां सहज साचरणो परेववायी त धूठ के रज शीघ्र दूर करी शक्या छे तेम कृपायोदयनी कल्पना यता ज सने दूर करवा प्रयास करशा तो तमने बहु महिनत नहीं पड़े

श्रीआराधनापयधामां अने न ऊपरथी उपाध्याय श्रीचिनयधित्तयकी महाराजे रचेल्ले 'धोपुत्रप्रकाशना' रतयनमा सामजानी अगत्य जणाथी छे शिष्यगति प्राप्त करवाना तमणे दश प्रकारो ते स्तयनमा जणाव्या छ, ते पैकी श्रोत्रु स्थान क्षमापनानो आप्यु छे तेओधी ते स्तयनमा कहे छे—

जीव सने समारीए साहेलडी रे, योनि चौराशी लाख तो,
मनशुद्धे करो सामणा साहेलडी रे, कोई शं रोप न राखतो. १

सर्व मित्र करी चिंतनो साहेलडी रे, कोई न जाणो शत्रु तो,
 राग द्वेष इम परिहरी साहेलडी रे, कीजे जन्म पवित्र तो. २
 साहमी सध खमात्रीए साहेलडी रे, जे उपजी अप्रतीत तो,
 सज्जन कुटुम्ब करो खामणा साहेलडी रे, ए जिनशासन रीत तो. ३
 खमीए ने खमात्रीए साहेलडी रे, एही ज धर्मनो सार तो,
 शिवगति जाराधनतणो साहेलडी रे, ए श्रीजो अधिकार तो. ४

चारे गाथा सरळ छे तयो तेना विशेष धियचननो आवश्यक्ता नथी उपल
 कीया-मात्र दखाय पूरती मन विना-ी क्षमापनान आमा स्थान नथी पटला
 माटे न "मनशुद्धे करो खामणा" एम स्पष्ट कथयामा आब्यु छ आपणा
 महामाय भाकल्पसुत्रमा पण कथेयामा आब्यु छे क—"समियच्च समाधि-
 यच्च उवसमियच्च उतसमाधियच्च सुमहसपुच्छणा बहुलेण होयच्च । जो उवस-
 मह तस्स अत्थि आराहणा, जो न उतसमह तस्स नत्थि आराहणा, तम्हा
 अप्पणा चेष उतसमियच्च । से किमाहु भते ! उतसमसार सु सामण्ण "

अर्थात् साधुप पाते समु अन बोझान उपशात करवा निमळ चित्तथी
 बोझान सुखशाता पूछवो, रागाद्वेष रहित बुद्धि ते सुमति, त सुमतिपूर्वक सुचार्य
 सबधो विशेष प्रकार पूछपरछ करवो अथवा सुखशाता पूछवो पटले क जेनी
 साथे कलह क कवास धयो हाय तनी साथ निमळ चित्तथी वातचीत करवो
 कलह करनार यमाथी एक पत्र न खमारे ता शु ? तेना जबाय प छे क-जे
 उपशात धाय छ-जे क्षमाशील बन छ तने आराधना छे जे नथी खमावतो
 तेने आराधना नथी आमण्य उपशमप्रधान न उ आ सधधमा लौकिक मन
 लोकोत्तर व्रण दृशाता आपे छे—

कुमारनु पुत्तान्त—

'भारिय' मतपद पासेना नामडामा एक कुभार रहेता हतो ते घासणोनु
 गाडु भरीने वधवा माटे पासेना दुदधग नामना गाममा गयो ते गामना लाका
 लुघा हता तेभोए कुभारनो एक बळद लड लघानो बिचार कर्यो जेवामा कुभार
 गाम नजोके आल्या तेघामा तजो कपटपूर्वक वाक्या क-अरे भाइओ ! एक
 आश्रय ता जुआ आ कुभार एक ज बळदथो गाडु हार छे कुभारे । यचार्यु
 क-आ गामना लाक बहु ज कपटो अन नोच छ थ बळद छ छर्ता एक कद
 छ पछी त कुभार गामना बजारमा गयो गाडामाथी घासणा उतारी वधवा
 लाग्या तयामा लाग जाइने त कपटी लाका कुभारना एक बळद लड गया
 घासणा वेधो रक्षा घाद कुभार जायु तो एक बळद न मळे कुभारे गामना

सुख्य माणसने फरियाद करी ह्यारे तेणे वहु-में पण सायळ्यु हनु के कुमार पण
 वळदयो ज गाडु चलावता हनी कुभारे पारवार कहेया छता पण वळद न
 मळयो पण्ले रोपे भराइने ते पोताने गाम वाळ्यो गयो

धर्माऋतु याइ खेतरमा धान्यना मळ्या तैयार यई रद्या हता ह्यारे
 कुभारे दुख्यग गाममा जइ रात्रिना ते घधाना मळ्या वाळी माळ्या आ प्रमाणे
 सात वर्ष सुधी खळा वाळी नाट्या दुख्यग गामना लोकी विचारमा पढी
 गया, पण इ कारण १ समजायु, आटमा वर्ष ते गाममा मल्लुदना महोत्सव
 थयो ते समये घणा गामना लोकी पक्ष थया कुमार पण गयो गामना
 दादा माणसे ते वयते पाताना माणसद्वारा घोषणा करावी के-अमोप कोईने
 कई पण अपराध कर्पा हाय ता तेने खमाधोप छीप अने अमाप कोईनु
 कई पण लीधु हरो ता नेने पाहु आपीशु अमार धाय कोइप घाळु तर्ही
 घोषणा सामळी कुभारे ते दाळ पीटनारने वहु के-त आ प्रमाणे घोषणा कर-
 “ अप्पिणह त वइल्ल, दुरुगमा! तस्स कुमकारस्स। मा भेदिदिही गाम, अन्नाण
 पि सत्त वासाणि ॥ १ ॥ ” जो कुभारना वळद न त्रीधा हाय ता सात वष
 सुधी तमार धा प न वळत जो हनु पण वळद तर्ही आपो तो बीजा सात
 वष सुधी धाय वाळीश गामना लोका समझी गया ते कुभारने खमाधो
 अने वळद पण पाछो भापी दीधो

आ दृष्टान्तो साराश प छे के-अमवती-अज्ञानी लोकोप खमाधो अने
 कुमार खम्यो तो जेआ साधु ते, चारित्र लीधु छे तेओप तो अवश्य क्षमापना
 करयी ज जोप

द्रुमकन्तु दृष्टान्त—

वाइपक दरिद्रिना दोकराप आमो मासमा धनिका घरमा खीरनु
 माजन धनु निहाळी पोताना पित्त पासे क्षीर मागी दरिद्री गाममा
 इइ दूध तथा चाया मागी लाव्यो तनी छीप थीर राधवा माडी, दरमियाम
 रूढनी भारा लाववा ते खेतेरे गया पनामा गाममा चार लोकांनी घाड पढी
 तेआप गाम लूनी लीधु आ दरिद्रिना घरे आधी खीरना हाडो लइ जई पाताना
 सेनापतिने आप्या दरिद्रो खेतरथी पाछो फरता विचारे छ व-आज
 तो दीवरा साधे वेसी क्षीर खाइश घरे आयो के तरत ज छात्रो रोवा
 लाव्यो तेनी पत्नीप मय हकीवत वही पण्ले ते माधे भराणो खटनो भारो
 नीचे नाळी तरत ज ते खीरना सेनापति पासे गया चार लोको पाछा गाममा
 गया हता सेनापति पण्लो ज हनी पासे ज क्षीरना हाडा पढ्यो हतो दरि
 द्रीप तरवारथी सेनापतिनु माधु वापी नाट्यु चार लोकाने आ खबर
 पढता तेआ गाममाधी गशी गया पढीमा आधी सेनापतिना अग्निस्वर

क्यों पछी तेना स्थाने नेना नाना भांने स्थाप्यो ह्यारे तेगी घटेन, मा विगरे स्वनतो कहेवा लाया के-नु सेनापति यथा छतां ते दरिद्री जीयता रहे ते घने न केम ! धिक्कार छे तारा सेनापति पदने ! आ प्रमाणे चानक-बोड थडाथवाधी ते सेनापति गाममां गयो ने दरिद्रीने घेडी गंगरी पल्लीमां पण्डो लाया पछी तेने मारवा माटे खड्ग हाथमां लीधु अने दरिद्री ब्राह्मणने पूठ्युं क-बोल, तने केरी रीते मार ? ह्यारे समयसूचकता थापरी तेणे वहु के-शरणे आय लान जे रीते मराय तेथी रीते मारा तेनु आयु घचन सांभळी सेनापति पोतागी मा घटेन सामुं जोधा लाया तेनी मा विगरे तेनी भाष समझी गया, अने वहु के-भाइ ! शरणे आवेलाने मारवा प आपणे धम नथी ह्यारे ते ब्राह्मणने छोडीने, तेनी पूजा करीने दक्षिणा आपीने रजा आपी

आ दृष्टान्तो सार प छे के-अज्ञानी यथा चारे पण माफो मागवाधी दरिद्री ब्राह्मणने छोडी मूकयो, तो परलोकभीस साधुआप तो पोतानी जेशा सर्थ जीवाने ज्ञानी घातसत्यभाव दर्शावथा घटे

उदायन राजर्षिनी कथा—

यथा गंगरीमां अनगसेन नामनो सोनी घसतो हतो ते अति विषया मिलायो हतो जे रूपवती क या देखे तेने वणु घन आपीने पत्नी करतो आ प्रमाणे ते पांच सो स्त्रीनो स्वामी यथा

पचशैल नामना द्वीपना विद्यु माली नामनो यक्ष व्यथी गयो ह्यारे हासा ने प्रहासा नामनो मुख्य देवीओप विचार्युं के-कारने लोभमा पाडीप तो ते आपणो स्वामी थाय अने तेनी साथे यथेच्छ भोग भोगयो शकीप अनगसेनने स्त्रीनो लोभी जाणोने घने तेनी अशोक घाटिबामा आधी सानी तेना रूप तथा हाथमाय जाइ मोहित घनी गयो मागघी स्त्री पण जो सुंदर हाथ छे ता तेना रूपराशि ऊपर वेटलाय मानक-भ्रमर मोहित थाय छे ता आ ता देवीओ तेना रूप पासे अनगसेन जेशो ग्रामा पाणी-पाणी थइ जाय तमा शु आश्चर्य ! हासा तथा प्रहासाप पण तेने वरावर पोताना पाशमां कनाथथा हाथमाय दर्शावी कटाप फकया कामातुर सोनी जेशो तेओगा मस्तके हाथ मूकथा जाय छे तरत न तेणीप वहु-जो तारे खरेतर अमने मळवु ज होय तो पचशैल द्वीपे आयजे आ प्रमाणे वहीने घने खाली गई

कामाध मोती पचशैल जवागी तैयारीमा पटचो पचशैल द्वीपे लुं पटले मृत्युने आमत्रण आपवु वीइ पण नाबिक तेने लई मथा तैयार गयो ह्यारे उद्धोषणा करावी के-मने जे काई पंचशैल द्वीपे पदोवाडशे तने फोड मानिया आपीश पक वृद्ध नाबिन पटह स्त्रीकार्यो नाबिके विचार्युं के-हये वृद्ध ययो छु, मृत्युने किनारे चेठी छु तो फोड मानिया मेळची पुत्रने ता सुखी करता जाउ

મોનો પાસેથી કોઈ માનૈયા લઈ પોતાના પુત્રને આપ્યા અને ઘટ્ટાણ દુકારી મૃત્યુ
 ઘટ્ટાણ દિવસો પસાર થયા યાદ પચસૌલ દ્વીપ નજીક તેનું ઘટ્ટાણ આવ્યું
 ત્યારે ઘટ્ટ નાથિક સાનોને સૂવના કરી વે-દને આગળ જતા સમુદ્રનું ઘમઝ
 આવશે તે ઘમઝમા-મમરમા જતા જ નાથ ઘટ્ટાણે ઘટ્ટો અને તમા ઝટ્ટાઈ આ
 ઘટ્ટાણ નાથ પામશે, હુ પણ મૃત્યુ પામીશ જો તમારે ઘટ્ટુ હાય અને પચસૌલ
 દ્વીપે ઘટ્ટુ હાય તો સામુ જે ઘટ્ટલાનુ કાઢ દેવાય છે તેની નોંચેથી ઘટ્ટામ આગઝ
 આપ વ તરત જ તેની જાગ્યા પકડા લેજા ઘ્યા વિશાઝ ઘટ્ટુક ઝપર રાખિના
 પચસૌલ દ્વીપના પહોઝો આઘય લેયા આઘશે ગને પ્રાત જાઝ ઘટ્ટા ઝટ્ટો ઘટ્ટો
 તે સમય મારઢ પક્ષીના પગ ઝટ્ટીને તમે ત્યા કાઢ શકશો સ્વાથ સિદ્ધ કરવા
 માટે માનવી ઝું ન કરે ? સાનોપ તે પ્રમાણે કર્યું અને પચસૌલ દ્વીપ પહોઝો
 પણ ઘાસા ને પ્રહાસાને કયા જઈ ગોતથો ?

તે ઝપાગમા આમતેમ મટકથા લાગ્યો તેવામા ઘાસા પ્રહાસા તેની નજરે
 ઘટ્ટો પોતાની મદૈનત અને સાદમ સફઝ ઘયા જાણી તેણે સપૂળ મતોપ અનુ
 મ્બો ઘને દેહીઝાને તરત જ પાતાને આઘાસમા લઈ જયા ઘટ્ટુ નીતિકારે
 ઘરેઘર સાઝુ જ કઘુ છ ઘ—

દિવા પશ્યતિ નો ઘૂઝા, કાઝો નક્ત ન પશ્યતિ ।

અપૂઝઃ કોઝપિ કામાન્ધો, દિવાનક્ત ન પશ્યતિ ॥ ૧ ॥

ઘૂઝઢ દિવસે ઝોઈ શકતુ નથી, ઘાગઢો રાત્રે જોતા નથી, પરંતુ કામાન્ધ
 પુત્ર તો દિવસે જ રાત્રે પણ ઘટ્ટુ જાઈ શકતો નથી, અર્થાત્ સારાસારના
 સર્વથા વિષેક જ મૂઝી જાય છે

ઘને દેરીઝોપ તેના ઝટ્ટકટ કામાન્ધિ ઝપર ક્ષીતઝ ઝઝઢેઢુ શઝુ કર્યું, જે
 સામઝતા જ અનગસેતના ઘોશઝોશ ઝટ્ટી ગયા પોતાની મૂર્ખાઈનુ તેને દઘે ઘરાઘર
 માગ ઘયુ, પણ દઘે ઘાય ઝું ? ઝને દેરીઝાપ તેને ઘટ્ટુ—

“ પ્રિય અનગસેત ! તારી આ માઢસ-ઘયા ઝઢર પ્રશસાપાત્ર છે, પણ
 અમારા દેહના આલિંગન સામાઘ અને સસ્તા નથી અમારું પ્રથમ દર્શને તો તેની
 લોભાઘયાનુ ઘટ્ટુ ઘામી માનવીના દાઘમા ઝમે રમકઢા નથી ઘનતા જો તેને
 અમારા સગની ઘરેઘર ઝટ્ટકટ ઘટ્ટા જ ઘોય તો ઘીઝી પરીઝા પસાર-પામ કર
 ‘આઘતા મઘમા હુ ઘાસા-પ્રહાસાને પતિ ઘાઈ’ ઘયા તિયાજાપૂઘક મરણ
 સ્વીકારો તેમ ઘરઘાથી તમારો દેઘયોતિમા ઝમ ઘટ્ટો અને તમને ઝા સત
 ઘાનુમય ઝોઢારિય શરીરને ઘટ્ટે અમારા જેઘુ મનોઢર ઘૈમિય શરીર પ્રાત ઘટ્ટે ”

ઘાસા-પ્રહાસાનુ ઘઘન સામઝતા જ અનગસેતના માત્રો ગટ્ટી ગયા, ઘામા
 ગિનો તીય તાપ શમી ગયા આ મનુઘ્ય દેઘથી ઘઈ શુઘઘાર ઘયાનો નથી

પયા ચિંતારથી તેના મુખ ઉપર નિરાશા ફરી વળી તેના મુખમાથી સદસા પોલાઈ જવાયુ કે-“ મારી દશા ધોયીના શ્વાન જેથી થઈ ન રહ્યો ઘરના ન રહ્યો ઘાતનો દેવાગનાઓ મઠ્ઠી નહીં અને માનવલલનાઓ હતો તે પળ ઘ્રઝળી થઈ ગઈ ”

હાસા-પ્રદાસાપ તેનો વ્યાકુલતા પારણી લઈ વશુ “ સુઘળજાર! રવ માપ તમારે નિરાશ થવાની ઝરૂર નથી અમો તમને તમારા નગરમા ક્ષણખરમાં સુખપૂર્વક પહોંચાડી દશુ તમારા અમારા પર સાચા રનેદ્દ હોય તો અમે જાણા ધેલા મામે ચાલજા સાધા રનેદ્દ વિના મનગમતુ સુખ નહીં માણી શકાય ”

દેવશક્તિને શુ અશક્ય છે? આઁ ઉઘાઢતા જ સાનીપ પોતાને ઘવા ગરીમાં પોતાના આવાસમા સુતેલો જાયા દરિયાની મુસાફરી, ખારઢ પક્ષીના પગ વઢગતુ, હાસા-પ્રદાસાના દશન, તુરર ઉપધન, મનોદર યાર્તાલાપ વિગેરે દુદ્રજાઢની માફક તંની નજર સમક્ષથી સરી ગયુ તેનો અનુભવ હજી તાજો જ હતા હાસા-પ્રદામાપ ઘઢાયેલ નશો તેનો સ્મૃતિમા હતા તણે અગ્નિપ્રવેશ પરવાનો નિર્ણય કર્યો આ ઘાતનો તેના મિત્ર નાગિલને સ્વધર પઢતા તે ત્યાં આ યા અને અનગસેને અનેક પ્રધારે સમજાવ્યો ગાગિલ દુઢ જ્ઞેનધર્મી અને સમજુ હતો દેવાગનાના સયોગ પાઢઢ આત્માના ઘેટલો અઘ પાત ઘાય છે તે સધ સમજાવ્યું, પળ તે ઘધુ છાર પર લીંપણ સમાન નિરથક નિઘઢયુ ઘાઢ તે જીયતો વઢી મુઠો અને નિયાણાના પ્રમાયે પધયેલ દ્રીપમા દેધી-યુગલનો વિધુ-માલો નામે દેધ થયા

નાનુ ષોટક ડયા સુધી મુદ્રિવાની વિમત સમજતુ નથી તયા સુધી મીઠા ફેના ઘઢલામા તે ઘાઢી આપે છે, પળ પેઢાની કીમત સમજતાં તે ઘઢી છેતરાતુ નથી તમ આ પ્રાણીન અનુભયે જ સરેલક જ્ઞાન પ્રાપ્ત ઘાય છે અનગસેન પ્રટો ઘ્યતરનિજાયમા દેધત્વની પ્રાપ્તિ ઘયા છર્તા તેને સતોપ ન ઘયો દેધી સાયે સમાગમના દિરસા પાળીના રેલાની માફક ઘાલયા ગયા ય જીયન દમેશુ ઘની જતા પઢેરાની દેધીઓ પ્રત્યેના મોહ પળ અદરધ ઘની ગયો

પદ ઘાર નદીશ્વર દ્રીપની યાત્રાનો પ્રસંગ આઘ્યા તરતન ઘર્ધેદ્ર તરકધી હાસા-પ્રદામાને નૃત્ય કરવાનો અને વિધુ-માલોને મૃદગ ઘગાઢયાના આદેશ ઘયો આ દુષ્કમ સામટ્તાં જ અનગસેનના જીયને ઉઘાઢ ઘ, આઘ્યો પળ દેધરાજની આગા અલધનીય હતી દરેક યાત્રાપ્રસંગે હાસા-પ્રદાસાતુ નૃત્ય અને વિધુ મા લોને મૃદગ-ઘાઢન આચારકુપ હતા તંની અતિછઢા છતા મૃદગ તેના ગઢે ઘધાર ગયુ તુ ઘ ને ગ્તાનિ અનુભયઘા છતા તેને મૃદગ ઘગાઢતા ઘગાઢતા આગઢ ઘાલુ પઢયુ આ ઘાજુ તંના મિત્ર ગાગિલ ઉત્તરાધસ્થામાં ઘારિત્ર પાઢો અચ્યુત દેધલોકમા ઘવ ઘયો સળે આ સ્થિતિ નિઢાઢી તેને પાતાના મિત્ર માટે દુ ઘ ઘયુ ત તરતજ તેની પાસે આઘ્યો ગાગિલ દેધવા દેધોપ્વમાન તેજ આગઢ વિધુ માલોનુ મુખ ઘય આગઢ તારા દુદશ જાણા લાગુ અત્યત તેજસથી મુખ

न जोई शकवाने कारणे विद्युमालीप पोतानो दाय मुन्न आगळ आढो धरवा माडयो नागिले तेने पूछ्यु-ओऱखे छे ? विद्यु मालीप नकार जणावता नागिले वहु-दु तारी मित्र नागिल ताक अज्ञानताभर्युं वाळमरण निररी माक मन पैराण्य तरक घळ्यु निरतिचार चारित्र पाळो, शेप जावनमा तप तपी हु बारमा देखजावमां देख यया हु अयधिज्ञानपडे तारी शोचनीय स्थिति जाणी तारी पास आख्या हु

विद्यु-मालीप तेने सयोधीने वहु-मित्र ! तारी हितशिक्षा अवगणी तेनु आ परिणाम आयु छे, पण दय पश्चात्तप करयाथा शा लाभ ! हे ते आ ज्ञोयनमाथी छूटगो कोइ सुमार्ग होय ता वताय नागि देवे तेन आश्वामन आपता वहु-मित्र ! गिराण यवानी ऊरू नयो पुढ्यार्थीन सर्थ थाइ सुत्र छे चरम जिनपति भीमश्रीरदेवनी गोशीपचन्दननी मूर्ति भरायी, तनी सारा आचार्यद्वारा प्रतिष्ठा करायी तेनी दरदमश पूजा कर प प्रवारना जिनभक्तिथी तारा अशुभ यर्मा नाश पादश तारा आयुता प्रातभाग तने सारा नगरमा पहोंघतो करजे ये क्या त प्रतिमानो मारी रात पूजा थाय

अद्दाई महोरसव पूर्ण यया याद विद्युमाली देव चुल्हमजत पयत ऊपर जइ गोशीर्ष चन्दननी प्रतिमा बनायी अने तने रतना सर्थ आमरणोधी अलकृत करी घणा काळ सुधी तनी पूजा यया याद तने सुयोग्य स्थळे पक्षघाडभानो त विचार करे छे तेयामा ममुद्रमा पक्ष घणिकु नाथ छ महिनाथी सुचो गथेळु माटूम पड्यु छ महिनाना प्रयास छता नाथ न निकळ्यु पटल घणिक पण मूझाणो तेणे धूप, दीप विगेरे पूजन सामग्री धरी इष्टद्वजु स्मरण कर्यु विद्यु-माली देवे त्या आवी त घणिकने वहु-द घणिक ! मझाईश नहां वा तु काष्टनी पेटीने यातभय नगरे महाराजा उदायनन पहोंघाडगानु वचूळ करे ता ताक घहाण सदीसलामत यीतभय नगरे पहोंघी ज्ञे अने तारा आपत्ति-काळ दूर वश यणिक ते कथन स्वीकार्यु विद्यु माली दय वाष्टनी पेटीमा भीमहाशीरस्थामोनी मूर्ति मूकीने तन सोपो दक्षप्रभायथी यीजे ज दिवसे घहाण यीतभयनगरे पहोंघा गयु

घणिके राजा पासे भेटणु घरी सर्व हकीवत वश। सभळाथी अने वृथाधि देखनी पेटी हातर करी. पेटीना दुखाव ज मन्त्रमुग्ध करे तेया हता पनी कारीगरीमा, यना प्रत्येक आलेखनमा दैवी शक्तिनी चमत्कार जणाता हता. घायुधग यात नगरमा प्रसरी गइ अने मानवलागर उभयायी राजाप जेनामा शक्ति हाय तन पेटीना द्वार ग्यालया आमन्त्रण आप्यु जनतामा द्वार उघाडया सवधी स्वर्धा चाली, पण सख्यावध हाघोन निराशा मळी समय यधया लाग्या अन मानवमदनी विपराथा लागी राजाना धीरज खूटया लागी, पण पेटीना द्वाराय कोइने अश मात्र पण खुलवानो आशा न आपी परतु आदरेळा समारम

पूर्ण कर्मा विना राज्यायो ऊभा पण केम यथाय ? राजानो मृगयणमा पण ह्ये धधारो यथा लाग्या

आज्जा यथा प्रयास छता पेती न खुली ह्यारे लाकाने देवी करामतनी कदपना आवधा लागी कोइए णकरना नामे, काइए गिण्णुना नामे, कोइए गज्जाननना नामे स्तुति करी पण सर्व ध्यथ राजानो भोजनना समय पण घीती गया राणी प्रभायतीए ये चार दासीने आमन्त्रण घापघा माकली पण राज्यायो उठाए तेम ज न हतु दासीमुखी दशाधिदेव सबधी हकीकत माणी प्रभायती देवी पण घडीभर आश्रयमुग्धयनी गई त खरी जैनधर्मिणी हती तने साहजिक विचार जा यो क ' देशधिदेव ' ता राग-द्वेषादि अट्टार दूषण रहित धीनिने-शर ज हाइ शय धाद स्नान करी, शुद्ध यद्यमा सज्ज यइ, पूजननी सामग्री साथे प्रभायती पटी समोप आयी नम्रभाय कराती स्तुतिना सुन्दर स्वरनी साथे ज पटाना द्वार आपमेळे खुली गया अने गाशीपचन्दनी महावीर भगवतनी मूर्ति सौ काइनी नजरे पढी सर्व आनद छयाइ गयो, राजकीनी चिंतानो अत आग्यो सुन्दर प्रासाद बनायो तनी प्रतिष्ठा करी प्रभायती प्रतिदिन तेनो पूजा करती राजा पण पूजनसमये धार्मिक यगाढो राणीना भक्तिभावने धधारतो

एक प्रसंग स्नान करी राणीए दासी पासे पूजाना श्वेत यद्यो माग्या दासीए त लावी हाजर कर्मा छता भ्रमवश राणीने त राता जणाया, पटले आये शमा न भावशमा तनायो वाली जथायु के-भा शुगारने योग्य यद्यो शा माटे लावी ? गुस्सामा तण त दासा तरफ दूषण पेंच्यु, जे तना मर्मस्थळमा धागता त मृत्यु पावी यद्य ता श्वेत हता ते राणीन जणाताज पाताना अधिचारो दूरय माट धणा न सताप यथा आरो ज एक योजा प्रसंग यनी गयो राणी पूजन याद नृत्य करी रहा हती अन राजा धार्मिक यगाढो रक्षा हता तयामा राजान राणानु शिर-यिहुथु मात्र धड न जाण नाचतु हाय तम जणायु तना गात्र डीजा पडा गया अन धाजन अटका गु राणीना मृत्युमा भग पदता तणे कारण पूछथु अतिशय आग्रह याइ राजाए सत्य हकीकत कही पटले दासाना अब स्नान याद ज घात भुसाधा माडा हता त पुन ताजी यई राणीए निधय कर्मा क-हय पातानु आयु अरुव छ तण राजा पासे आत्मकल्याणना पथे जथा कता मागा राजाए एक शरत रक्षा आपा के-जो तु काळ करीन देव थाय ता अमान प्रतिघाथ पमाडथा प्रभायतीए चारित्र पाळी स्वर्गप्राप्ति करी

एव यथा पछा प्रभायतीए राजान प्रतिघाथना अने जैनधर्मा बनायथा केटलाय प्रयास कर्मा पण राता ता तापसमक यथा प्रभायती देव तने प्रतिघाथना तापस यश ग्रहण कर्मा अन राजान एक अरुथत मनाहर फळ आयु तना स्पशथी राजान आनद यथा, तनी गध पण उत्तम हती अन तनी स्वाइ तने अमृत फळ जथा जणाया पटले राजाए ते तापसन पूछथु के-भाया

કહ્યો કયા મલ્લે છે ! તાપસે કહ્યુ-મારી સાથે તમે પક્ષલા આગા તો દેશાડુ રાજા તેમ ને તેમ અલકાર યુક્ત તાપસી પાછટ પાછટ ગયો થાઢે દૂર ગયા પછી એક ધન દેખાયુ, તેમા પ્રયશ કરતાં થાઢે દૂર એક તાપસામ્રમ દેખાયો રાજાને આપતો જાઢ ધના તાપસા પદ્મ થઈ ગયા અને રાજાને સર્થ ધણામૂઘળથી સજ્જ જાઢ, તને મારા નાચા તના સય અલકાર જઈ લેવાનો વિચાર કરવા ઠાગ્યા તેઓના તેવા વિચાર જ્ઞાનો રાના મય પામી ત્યાથી નાજશ લાગ્યો ઘોઢે દૂર જતા તે જ યતમા મનુષ્યાનો વિજાલ સમૂહ જાયા પાતાને શરણ મલ્લે તેવા દેતુથી રાજા ત્યા ગયા તો કામદેવ જેવા સ્વરૂપવાન, સૌમ્યમૂર્તિ, વૃહસ્પતિ સમાન વિદ્વાન્ સાધુસમૂહને અને તેના પાસે ઉપદેશ સામલ્લતાં ષતુર્વિધ સઘને જાયા આચાર્યે રાજાને નિર્ભય યનવા કહ્યુ રાજા ત્યા ઘેઠો અને સ્થિર ચિત્તથી ઉપદેશ સામલ્લયો ઝેનધમનો અગૌકાર પણ કર્યો રાજાની ઝેનધમમા દટ પ્રદ્ધા થઈ જાણી પ્રમાથતો દેવે પાતાના સર્વ માયા સહી લીધી પરલે રાજાપ પાતાને પક્ષલા સિદ્ધા-સન ઝપર ઘેઠલો જાયા જાણે હુ કાઢ ગયા નથી તમ આવ્યો નથી આ શુ થયુ ? તેમ વિચાર છે તેજામા પ્રમાથતા દેવ પ્રવ્યક્ષ થઈ કહ્યુ ધ-આ સર્થ મેં જ તમને પ્રતિયાધ પમાલયા વિકૃષ્ટુ હનુ હય તમ ઝનધર્મનુ યથાથ પાલન કરજો અને મવિષ્યમા કઈ પણ વિષ્ણ ઉપાસ્થિત થાય ત્યારે માઢ સ્મરણ કરજા

આ યાજુ પ્રમાથતો રાણીના ધારિત્ર-સ્વૌકાર પછી પૂજનાવિનુ કાર્ય એક કુવઢો ઢાણીપ સ્વીકાર્યું તેના મનમા ઝમત્વારિક વિષમરય માઢ હતા પરલે સ્વચ્છાથી પૂનારિણી પદ સ્વીકાર્યું ધામ ધામ આ પ્રતિમાનુ માદારમ્ય ઘેશ-ઘેશાવરમા પ્રસરી ગયુ હનુ

ગધાર ઘેશના કાર્દ એક ધાયક ઢાજા લેવાનો માઢનાવાલો ઘયા ઢોક્ષા લીધા પદલા તેન તાર્કકરોના ઝનમ, ઢાક્ષા, ઘેરલ અને નિવાળધૂમિજાના ઢશન કર ઘાના દુરઢા થઈ એ પ્રમાણે પરિઝમણ કરતા તે ઘના મુનિજાના સસગમા આઢ્યા એકઢા કાઢ મુનિરાઝ પાસે સામઢ્યુ ધ-આઢાઢ ધ-તના યુકામા ઢીશપમદેવ આઢિ ઢાથીશ તાર્કકરોના રતનમય મૂર્તિઆ અલૌકિક અને ઢમત્વારિક છે, તે પ્રતિમાજાના ઢશન કરઘાનો માઢનાયા ગધાર ઢાયક મઢામુઢાપત ત્યા ગયા ઢેવારાઢન કરા, તેણ તે સ્ફટિક રતનમય પ્રતિમાજાના માઢપૂર્થક ઢશન કર્યો તે સ્વલ્લમા રતાના અતિશય ઢગલા જાઢ તેનુ મન લેશ માત્ર ઢલાપમાન ન થયુ તથા ઢવે તુટમાન થઈ તેન ' પર ' માગવા કહ્યુ નિર્લામી ગધાર ઢાયક પોતાના અનિચ્છા ઢશાના ત્યાર ' અમોઘ ઢેવઢર્શનમ્ ' એમ ઝળાયા દેવ તેન પત્રીશ શુટિકાઆ આપા અને કહ્યુ ધ-આ શુટિકાજાના પ્રમાથવા મનચિતિત ઢરક કાર્ય સપટ થશે ત્યાવા પાઢા ઢલ્લતા ઘાતમયનગરા ઢીમઢાધાર જિાવિયની પ્રામાથિકતા સામલ્લ ત ત્યા આઢ્યો ઘાઢા ઢિવસ ત્યા રહો પ્રમુમલિનો અપૂર્વ સામ લોધા

अचानक गधार धायकनु स्वास्थ्य वगदथु ते मादो पढयो परदेशमां तेनुं स्वजन कोण होय ? हुवडी दासीए तनी सेवा-चाकरी करी सगी वहेन चाकरी करे तेवा भक्तिभावयो दासीए गधारनी सेवा-शुश्रूषा करी, तेथी गधारने आराम तो न थयो, परन्तु तेनो दु खभार भोछो थयो असाध्य रोगे गधारनो प्राण लीधो त पूर्वे तेणे कुचडा दासीने पोतानो गुटिकासप्रह आपी बीधो अने साधासाध तेना फायदा पण समजाया

गधारना मृत्यु पछी दासीने गुटिकानो चमस्कार जोघानी तालायेली लागी तेणे एक गुटिका खाइ स्वरूपवान थयानी ह्छा करी ता गुटिकाना प्रमाथयो देयांगना समी वनी गई एक गुटिकाना चमकारा जणायो के सरत अ दासीए मनोरथना किछा चणघा माडया अत्यार सुधो भोगसुखधी चचित रहेल तेणीनी विलासनी वासना वृद्धि पामी, पण उदायन राजा द्वारा तेनी वृत्ति थयो अशक्य जणाता तेनी नजर उज्जैनीना राजधी चढप्रघोत ऊपर पडी तेनु नाम पण ह्ये सुवणगुटिका तरीक प्रसिद्धि पाम्यु

चढप्रघोत पोताना दूतने उदायन राजा पासे सुवणगुटिकानी मांगणी करवा मोक्कयो उदयने दूतनो तिरस्कार करी काडी मूक्या उदायन साथे घाघ भीडवी चढप्रघातने माटे अशक्य हतु, कारण के उदायनना सामर्थ्यथो ते सारी रीते परिचित हतो तेणे युक्तिधी काम लेवाना निर्णय कर्यो एक रात्रिप पोताना अनिलगिरि नामना गंधहस्ती ऊपर येसी, घोडा माणसो साथे ते धीतभयनगरे आग्यो सुवणगुटिकाने तैयार थई जवा कष्ट, पण सुवण गुटिकाए कष्टु क-आ चमत्कारी प्रतिमा बिना माराधी अर्हीधी एक पगळु पण न खसाय, माटे घाना जेधी ज मदाबोरनी बीजी प्रतिमा बनायो, तेने अर्ही स्थापन करी, आ प्रतिमा आपणे साथे लइ जवी जाइए चढप्रघोतने सुवण गुटिकानु बचन स्वीकार्या सिवाय छूटका नहाता

उज्जैनीमां आधी चढप्रघाते तथी प्रतिमा कराधी पछी अनुकूल समय जोइने धीतभयपट्टणे गया मूळ प्रतिमाने स्थान बीजी प्रतिमा स्थापी ते सुवण गुटिका साथे पोतानो नगरे पडोवी गया अनिलगिरि गंधहस्तीना आथवाधी उदायन राजाना हाथीओ आलातस्तभ उखाडा नाखवा प्रयास करवा लाया हता, कारण के गंधहस्तीनी गंध सामान्य हस्तीओ सहन करी शकता नथी हाथीओना घमसाने कारणे महावती जागी जइ कारण तपासथा लाग्यो ते थामा ता चढप्रघोतना आत्रावमनना अने सुवणगुटिकाना अपहरणना समाचार उदायन राजाने मळया, राजाप जिनप्रसाइमा आपी जाथु ता जे पुष्पमाळा कधी करमातो नही तेने चीमळायला नीहाळो उदायनने अतीव क्रोध चढया दण मुष्टयद राजाआ साथे तण उज्जैनी ऊपर चढाइ करी उदायने चढप्रघोतन वहेपरान्यु क-आपणे दण्ड युद्ध करीय, निरर्थक शामाट शस्त्राशस्त्रा अने

सेनानो विनाश करयो ? चंद्रप्रद्योत अनिलगिरि हस्ती ऊपर येसी अने उदायन रथमां येनी तुमुत् युद्ध करवा लाग्या युद्धकुशळ उदयने अनिलगिरि हस्तीना चारे पागो शरधी यींथी नाग्या अने चंद्रप्रद्योतने पकडोळीथो तेना लळाट ऊपर 'दासीपति' एका शरणे लग्ने पडीपान तरीने तेने माथे लीथो

१ जोयतस्वामीनी प्रतिमा पाह्यी लई जबा माटे उदायने प्रयास कर्यो, पण मूर्ति अगमाथ चली नहीं उदायनने जबा चह वे-गु परमात्मा कटमान कथा हरो ? तेवामां अतरिक्षमां घाणी चह वे-धीतभयपट्टण थोदा न ममथमा धूळथडे टकाई जशो, माटे आ प्रतिमाने पुन त्या लई जवाना प्रयास पढता मूक राजा उदायन गिरि हृदये पाछा फर्पा

धीतभयानगर तरफ प्रयाण करता करता थवे धर्पांकुतु आथी पटले माग, स्वच्छ जोई राजा उदायने पोताता से-यनी ह्यावली गानी धर्पांकुतुमां जीवानो सहार न थाप ते हेतुथी एफ अ स्वच्छे चातुर्मास गालयाना निगाथ कर्यो, अने पयुपण पथाधिराजतुं आराधन करवातु पण ते स्वच्छे निर्णित थयु जे स्वच्छे दश, मुकुटयद्ध राजाप पढाय नाग्यो ते स्वच्छ एफ नगाना देवाथ समु शोभी उठयु ते स्वच्छ ह्यारवाद् 'दशपुर' तरीके प्रसिद्धि पाय्यु घाल तेने मद्सोर तरीके ओळप्रथामा साथे छे

पयुपणना अतिम विषते रमोथो राजवी उदायनने हसोई माटे पूछया क्षता तेणे कथु-आजे माटे उपवास छे चंद्रप्रद्योतने पूछोने तेमने दचे तेची रसवती करी अमाडजे रमोथो चंद्रप्रद्योतने रसोई माटे पूछवा गयो काई दिवस नहीं अने आजे रसाया रमोई माटे पूछवा आपतां चंद्रप्रद्योतना मनमा अनेक शया-कुशकाओ पनार चह गइ छुपी गोते पोताना अन्नमां थिय भेटथी देखे ती ? ए वहेमे तेना मनमा मजयूत स्थान क्युं आ रीते छुपी रीते दगाना भोग कथा करता उपवास करयो शु गोठो ? एम विचारो तेणे रसोयाने कथु के-मारे पण आजे उपवास छे राजवी उदायनने आ समाचार मळतां न तेमणे विचार्युं के-चंद्रप्रद्योत ता मारा साधर्मां कथु, कर्वा सुधी एफ पण स्वामी भाइ साथे धमनस्य होय, ज्या सुधी ए दोयज विचारण करी तेनी साथे साथी क्षमापना न करी होय त्या सुधी माग पयुपण-पर्याराधन अथूक न गणाय जिनाज्ञाता आराधक यथा माटे मारे चंद्रप्रद्योत साथे पण नाची क्षमापना करी लेथी जोईए, तरत ज पोते स्वयं लई वारागुदना द्वार खोळी लाग्या अने चंद्र प्रद्योतने भेटी पोताना स्वामीमार्दनी आज सुधी जे कथयना करी ते माटे पश्चात्ताप जाईर कर्यो तेना लळाट ऊपर लग्यायेळा 'दासीपति' शब्दने दाकवा माटे सुवर्णपट्ट यथाथयो अने सुवर्णगुटिका तेने परणाथो तेनु राज्य तेने पुन पाछु आय्यु आ रीत चंद्रप्रद्योतने द्रव्य उपवास पण लाभप्रद कथा

राजवी उदायन तीं धायश् हता चंद्रप्रद्योत जेथो गुनेगार शत्रु हतो छतां

કપાયને ઉપશમાથી ક્ષમાપના કરી તો પચ મહાવ્રતધારી સાધુવ અઘદય કરવી જ નોંધે, કારણ કે ચારે કપાય સસારરૂપ વિશાલ મહેલના મજબૂત પાપા છે તેને શિથિલ કર્યો તો સસારી મહેલાતને ધરાશાયી થતા ઘાર નહીં લાગે મોહરાજાના પ ત્રણ પૌત્રી અને માયારૂપી પૌત્રીથી સદા સાયધાન રહેવું તે યજ્ઞા ગુપા ધોર છે કે તેના આગમનની અને લૂટની આપણને યજ્ઞ પઢતી નથી આ ત્રણે દષ્ટાતો ધ્રોણીશીયતૂર્ણીના દશમા ઉદ્દેશમા આપેલા છે સુગચ્છના લક્ષણો યતાયતા હજુ પળ પ્રસ્થકાર જનાયે છે કે—

શીલતવદાણભાવણ-ચતુર્વિઘધર્મન્તરાયભયમીષ ।

જત્ય વહૂ ગીઅત્યે, ગોઅમ ! ગચ્છં તયં મ્હણિઅમ્ ॥ ૧૦૦ ॥

[શીલતવોદાણભાવના-ચતુર્વિઘધર્મન્તરાયભયમીષાઃ ।

યત્ર ઘવો ગીતાર્થાઃ, ગૌતમ ! ગચ્છઃ સકો મ્હણિતઃ ॥૧૦૦॥]

ગાયાર્થ-દાન, શીલ, તપ અને માય-આ ચાર પ્રકારના ધર્મના અતરાયથી મય પામેલા ગીતાર્થ સાધુઓ જે ગચ્છમાં ઘણા હોય તેને હે ગૌતમ ! તુ સુગચ્છ જાણ.

વિષેચન-ચાર કપાય પ જેમ સસારરૂપો મહેલના પાપા છે તેમ દાનાદિ ચાર ધર્મો ધમરૂપી મહેલના આધારભૂત ચાર સ્થમો છે ધીમાદ્વિતકૃત્ય વૃત્તિમા ધનપ્રકારના દાન વદ્યા છે દાનશીલતવોમાનૈઃ સ તુ ધર્મથતુર્વિઘઃ । દાનં તાવત્ ત્રિઘા જ્ઞાનાઽમયોપગ્રહમેદતઃ ॥ ૧ ॥ ધોજાને મળાયે, ધુત સંમચ્ચાયે, તોર્વકરપ્રકૃપિત ધ્યાગમનુ મુમુક્ષુ ઝીલોને અધ્યયન કરાયે તે ૧ જ્ઞાનદાન, ૨ ઇમય દાન-સ્વમાયથી જ દુ ય પામેલા ઝીલોને પીઠા ૧ તરે અને ૩ ઉપવરણજ્ઞાન-જ્ઞાન તયા અમય આપનારાને આહારાદિક આપીને ઉપગ્રહ કરે તે, અથવા જે યસ્તુના દાનથી ચારિત્રને સહાય થાય તે પણ ધર્મોપવરણ દાન કહેવાય છે

દાનનો માપક શીલના પણ ત્રણ પ્રકાર છે ૧ શુદ્ધ આચાર-નિયમ (ત્રિપાવ) ધાયક યા સાધુધમનુ પાલન કરવું, ૨ અઢાર હજાર શીલાગ રથુ પાલન-તેર્મા

* ૩ યોગ, ૩ કરણ, ૪ ઇશા, ૫ હૃદયો, ૧૦ પૃથ્વીકાય આદિ (૫ સ્વાવર, ૪ વધ અને ૧ અઝીવ) અને ૧૦ યતિધર્મ-આ સવને પરસ્પર ગુણતો ૧૮૦૦૦ ભેદ થાય છે, તે નોંચે પ્રમાણે—

શાંતિયુક્, પૃથ્વીકાયર્ષક, શોષેન્દ્રિયને સવરણ કરનાર અને આહારચક્ષા રહિત મુનિ માથી પાપ-મ્યાપાર ૪ હૈરે ઈવી રીતે શાંતિના સ્થાને માર્દવ આગવ આદિ નવ યતિધર્મ કહેવાથી ૧૦ ભેદ થયા આ દશ ભેદ 'પૃથ્વીકાયચક્ષક' પદના યોગથી થયા, તેવી રીતે અપ્કાયથી પ્રારંભી અઝીવ મુધી પ્રત્યેકના દશ-દશ ભેદ કરવાથી ૧૦૦ ભેદ થયા આ ધો

લેશમાત્ર પણ કૌપ ન લગાડવો અને ૩ ઘણાં ધર્મ પાઠવું

તપ ધાર પ્રકારનો છે છ યાદ્ય અને છ અમ્યતર આ તપને લગતું વિસ્તૃત વિવેચન અગાઉ પૃષ્ઠ ૧૨૬ ઉપર લાઘી ગયેલ છે આ સયધમા વિશેષ ઘનતા વધે છે કે-૧ મયા, ૨ માર્ગી, ૩ પૂર્વાફાલ્ગુની, ૪ પૂર્વાષાઢા અને ૫ પૂર્વામાદ્રપદ આ પાંચ ઉપ્ર ૧૧૧ પ્રમા ત્વાસ કરીને તપ કરવો ગુરુગુણવર્ધિશિશ્યાવૃત્તિમા શરીર, વચન અને વાયા પ ણ પ્રકારનો તપ વધો છે ૧ શરીર તપ-દેવ, સાધુ, યુદ્ધ, સિદ્ધાંતની પૂજા-બહુમાન કરે, શીઘ પાઠે, ધણાં ધર્મ પાઠે, સરલતા રાખે કપટ ન કરે તેમજ દ્વિસા ન કર તે શરીર તપ વધેવાય, ૨ વચનતપ-બીજાને ઉદ્દેગ થાય તેવું ન થોલે, માત્ર પ્રિય દિન ને મિત યાક્ય જ થોલે, સ્વાધ્યાય કરે, સુશ્રામ્યામ ઘધારે તે વચન તપ જાણનાં ૩ મન તપ-મનને આનન્દિત રાખે, મૌનવણુ રાખે દુષ્યાન ૧ કરે, મન નિમલ રાખે આ ણ પ્રકારના તપ અનુષ્ઠને વધુથી વધ ઉત્કૃષ્ટ સમન્વયા સાત્વિક, રાજસુ અને તામસુ-પ ણ પ્રકારનો પણ તપ હોય છે ફલ્લની યાઠા વિના કરાતો તપ સાત્વિક, પૂજા, સત્કાર અને વહુમાનનો દ્વિષ્ટાથી કરાતા તપ તે રાજસુ અને આત્માને પોદીને ધીજાના નાશ માટે જે તપ કરાય તે તામસુ કહેવાય છે

માવના ધાર પ્રકારનો છે, તે આ પ્રમાણે-૧ અનિત્ય માવના-તારો સવચ, તારા સયોગો, તારી સીજા નિત્ય તારી પાસે રહેવાની નથી, તાદ શરીર પણ સવાને માટે તાદ નથી ૨ અશરણ માવના-તને વ્યાધિ થાય તા પોદામા કોઈ માગ પઠાવે તેમ નથી, દુ યર્મા કોઈ ટેવો આપો શકે તેમ નથી, તારે તારો જ આધાર છે ૩ સસાર માવના-સમગ્ર સસારમા કર્મ રાજા જે માટક દરાથી રહ્યા છે અને આપો આ મવમપચ ચાલો રહ્યો છે તેનો વિવેક પવત ડના રહી વિચારણા કરવી ૪ વૈકલ્ય માવના-આ પ્રાણીનો આત્મા વકલા જ ન, તેવું કોઈ ૧થી, તે પણ કોઈનો નથી, વ પનો પાતાનો જ માલેક છે ૫ અપત્ય માવના-આપનો આત્મા સર્વથી ણ્ય છે-મિત્ર છે પતુ કાઈ સયુ નથી પતુ પાતાનું શરીર પણ પતાથી ણ્ય છે જા સ્વપરમાય વિચારણા કરવી ૬ અશુચિ માવના-માસ, કધિર, મેદ, ઠાઢયા, જોદી અને ધામડું વનેલુ આ શરીર અવિવ્રતાનો પોદલો છે, પના ડપર મોદ કરવા ઝેવું ૧થી, તેનો સરેલરો ઉપયોગ કરી લેશ જેવું છે ૭ આશય માવના-શીઘ અવ્રતીવણાથી, મિષ્ટયાચથી, વપાયોથી અને મન-વચન-

મેદ ' શ્રોત્રેદિય ' પદના ઈયોગથી ઘયા, તેથી રીતે ચહુ માદિ અય વાર દિયોના સવધથી ચારધો મેદ કરવાથી કુલ ૫૦૦ મેદ ઘયા આ પાચ ધો મેદ ' આદારસજા ' ના સવધથી ઘયા, અય ણ ઘજાઓના સવધથી પદરધો ઘવાથી કુલ ને હજાર ઘયા આ ઘે હજાર ' કરણ ' પદની યોજનાથી ઘયા તેથી રીતે ' કરાવણ અને અનુમોદન ' પદથી ઘે-વ હજાર મેલવતા ૬૦૦૦ ઘયા આ હ હજાર મેદ મન સવધી ઘયા તેથી રીતે વચન અને વાયાના સર્વધી છે-છ હજાર મેલવતા કુલ ૮૦૦૦ મેદ ઘાય છે

ક્યાપને ઉપશમાથી શમાપના કરી તો પથ મહાવ્રતધારી સાધુપ અવશ્ય કરવી જ માંઈય, કારણ કે ચારે ક્યાય સસારરૂપ વિશાલ મહેલના મગ્નૂત પાયા છે તેને શિથિલ કરશો તો સસારી મહેલાતને ધરાશાયી થતા ધાર નહીં લાગે મોઢરાખાના પ ત્રણ પૌત્રો અને માયારૂપી પૌત્રીથી સદા સાધધાન રહેવું તે પણ છુપા ચોર છે કે તેના ધ્યાગમનની અને છૂટનો આપણને સ્પષ્ટ પઢતી નથી આ ત્રણે દષ્ટાન્તો ધોનિશીલપૂર્ણાના દશમા ઉદ્દેશમાં આપેલા છે છુગચ્છાના લક્ષણો વતાયતા હજુ પણ પ્રત્યક્ષાર જણાયે છે કે--

શીલતવદાણભાવણ-ચતુર્વિઘધર્મન્તરાયમયમીષ ।

જત્ય બહૂ ગીઅત્યે, ગોઅમ ! ગચ્છં તયં મણિઅમ્ ॥ ૧૦૦ ॥

[શીલતવોદાનભાવના-ચતુર્વિઘધર્મન્તરાયમયમીષતાઃ ।

યત્ર ઘર્ષો ગીતાર્થાઃ; ગૌતમ ! ગચ્છઃ સ્કો મણિતઃ ॥ ૧૦૦ ॥]

ગાયાર્થ-દાન, શીલ, તપ અને માવ-આ ચાર પ્રકારના ધર્મના અતરાયથી મય પામેલા ગીતાર્થ સાધુઓ જે ગચ્છમાં ઘણા હોય તેને હે ગૌતમ ! તુ મુગચ્છ જાણ.

વિષેષન-ચાર ક્યાય પ જેમ સસારરૂપો મહેલના પાયા છે તેમ દાનાદિ ચાર ધર્મો ધમરૂપી મહેલના આધારભૂત ચાર સ્થમો છે ધીધાદ્દિનકૃત્ય વૃત્તિમા ત્રણ અન્નકારના દાન ઘણા છે દાનશીલતવોમાર્થઃ સ તુ ધર્મમ્નચતુર્વિઘઃ । દાન તાવત્ ત્રિધા જ્ઞાનાઽમવોપગ્રહમેદતઃ ॥ ૧ ॥ યોનાને મળાયે, ધુત સમઝાયે, તોર્યકરપ્રકૃપિત ધ્યાગમનુ મુમુક્ષુ ઝીલોને અભ્યયન કરાવ તે ૧ જ્ઞાનદાન, ૨ અમય દાન-સ્વમાવયો જ દુ જ પામેલા પીલોને પીઠા ૪ કરે અને ૩ ઉપવરણજાન-જ્ઞાન તથા અમય આપનારને આહારાદિક આપીને ઉપવ્રદ કરે તે, અથવા જે ઘસ્તુના દાનથી ચારિત્રને સહાય થાય તે પણ ધર્માપવરણ દાન કહેવાય છે

દાનતી માફક શીલના પણ ત્રણ પ્રકાર છે ૧ શુદ્ધ આચાર-નિર્વિષ (નિષ્પાપ) ધ્યાયક યા સાધુધમનુ પાલન કરવું, ૨ અઢાર હજાર શીલામ રથવું પાલન-તેમાં

* ૧ યોગ, ૩ કરણ, ૪ સજ્ઞા, ૫ હૃદિયો, ૧૦ પૃથ્વીકાય આદિ (૫ સ્વાવર, ૪ ત્રધ અને ૧ અત્રીર) અને ૧૦ યતિધર્મ-આ સવને પાસ્યર મુળતા ૧૮૦૦૦ મેદ થાય છે, તે નીચે પ્રમાણ--

શાંતિમુક, પૃથ્વીકાયર્ષક, ધોરેન્દ્રિયને સવરણ કરનાર અને આહારસજ્ઞા રહિત મુનિ મનથી પાપ-વ્યાપાર થ કરે. एवો રીતે શાંતિના સ્થાને માર્દવ, આર્જવ આદિ નવ યતિધર્મ કહેવાથી ૧૦ મેદ થયા આ દસ મેદ 'પૃથ્વીકાયર્ષક' પદના યોગથી થયા, તેથી રીતે અપૂઠાવથી પ્રારંભી અત્રીવ મુધી પ્રત્યેકના દસ-દસ મેદ કરવાથી ૧૦૦ મેદ થયા આ ધો

હેશમાય પણ કૌંચ ન લગાડયો અને ૩ પ્રણવર્ચ પાઢવુ

તપ ધાર પ્રકારની છે છ યાદ્ય અને છ અમ્યતર આ તપને જગતુ વિસ્તૃત વિધેષન અગાઢ પૃષ્ઠ ૧૨૬ ઉપર ઠાકો ગયેલ છે આ સયધમા વિશેષ ઘર્ષતા વહે છે કે-૧ મયા, ૨ મરણો, ૩ પુર્વાકાન્તુનો, ૪ પુર્વાપાઢા અને ૫ પુર્વામાદ્રપદ આ પાઢ ડમ ૧ ક્ષત્રમા સ્વાસ કરીને તપ કરયો ગુરુગુણધર્મિશિક્ષાતૃત્તિમા શરીર, ઘચન અને ધાયા ૫ ઘ્રણ પ્રકારનો તપ વધ્યો છે ૧ શરીર તપ-દેવ, સાધુ, યુદ્ધ, સિદ્ધાંતનો પૂજા-ચહુમાન કરે, શીઘ્ર પાલે, શ્રદ્ધાવય પાલે, સરહતા રાલ્લે કપટ ન કરે તેમજ હિમા ન કરે તે શરીર તપ વહેધાય, ૨ ઘચનતપ-ધીમાને ઉદ્યુયેગ ધાય તેનુ ન ચોલે સમ્ય પ્રિય હિન ને મિત ધાન્ય જ ચોલે, સ્વાધ્યાય કરે, સુપ્રામ્યામ ઘધારે તે ઘચન તપ જાણતો ૩ મન તપ-મનો આનંદિત રાલ્લે, મીતવણુ રાલ્લે દુષ્યતિ ૪ કરે, મન નિમ્મલ રાલ્લે આ ઘ્રણ પ્રકારના તપ અનુષ્ઠમે વક્રવી વક્ર ડરટૃષ્ટ સમસ્યા સાત્વિક, રાજસુ અને તામસુ-૫ ઘ્રણ પ્રધારનો પણ તપ હોય છે કઢતી યાઢા ત્રિા કરતો તપ સાત્વિક, પૂજા, સત્કાર અને ઘહુમાનની દુચ્છાથી કરાતા તપ તે રાજસુ, અને આતમાને પીઢીને ધીજાના નાશ માટે જે તપ કરાય તે તામસુ કહેધાય છે

માયના ધાર પ્રકારની છે, તે આ ઘમાણે-૨ અનિત્ય માયના-તારો સવધ, તારા સયોગો, તારી ધીજા નિત્ય તારી પાસે રહેધાની નથી, તાઢ શરીર પણ સધાને માટે તાઢ નથી ૨ અશરણ માયના-તને વ્યાધિ ધાય તા પીઢામા કોઈ માગ પઢાવે તેમ નથી, દુઃખમાં કોઈ ટેવો આપી શકે તેમ નથી, તારે તારો જ આધાર છે ૩ સસાર માયના-સમગ્ર સસારમા ધમ રાજા જે ૧૮૫ક કરાયો રહ્યા છે અને આઢો આ મધમપચ ધાલી રહ્યા છે તેના ધિવંક પર્યંતે ડાવા રહી ધિચારણા કરવી ૪ વક્રત્વ માયના-આ પ્રાણીનો આતમા વક્રલા જ છે, તેનુ કોઈ નથી, તે પણ કોઈનો નથી, ૫ પનો પાતાનો જ માલેક છે ૬ અમ્યત્ય માયના-આપનો આતમા સર્વથી ડાન્ય છે-મિત્ર છે, પનુ કોઈ મગુ નથી, પનુ પાતાનુ શરીર પણ પનાથી ડાન્ય છે આ સ્વપરમાય વિચારણા કરવી ૬ અશુચિ માયના-માસ, કધિર, મેદ, હાઢકા, ત્રોઢી અને ધામહંતુ ઘનેલુ આ શરીર અવધિપ્રતાની ષોટલી છે, પના ડપર મોહ કરધા ડેયુ ૪થી, તેના ચરેડારો ડપયોગ કરી લેધા ડેનુ છે ૭ આધ્ય માયના-જીવ અપ્રતીપણાથી, મિથયાલયથી, કપાયોથી અને મન-ઘચન-

મેદ ' શ્રોત્રેન્દ્રિય ' પદના સયોગથી ધયા, તેવી રીતે ચહુ આદિ અ-૫ ચાર દ્વિયોના સઘપથી ચારલો મેદ કરધાથી કુલ ૫૦૦ મેદ ધયા આ પાવ લો મેદ ' આદારમજા ' ના સઘપથી ધયા, અન્ય ઘ્રણ સજાઓના સઘપથી પદરલો ધયાથી કુલ લે હજાર ધયા આ લે હજાર ' કરણ ' પદની યોજનાથી ધયા તેવી રીતે ' કરાવણ અને અનુપોદન ' પદથી મે-લે હજાર મેઢવતા ૬૦૦૦ ધયા આ હ હજાર મેદ મન ધંબથી ધયા તેવી રીતે વધમ અને ઢાયાના સર્વધથી છ-છ હજાર મેઢવતા કુલ ૧૦૦૦૦ મેદ ધાય છે

વાયાના યોગોથી કમ થાય છે, કર્મથી મારે થાય છે અને સત્સારમા રચાઈ છે. ૮ સ્વર ભાવના-ક્ષમાદિ દશ યતિધર્મો, જાઠ પ્રયત્નમાતા, ધાર ભાવનાઓ, ધાવોશ પરિપક્વો ધિમેરે દ્વારા આવતા કર્મો રોકી શકાય તેવી વિચારણા ૯. નિર્જેરા ભાવના-પુત્તિ ઊપર અકુશ, અનશનાદિ ઘાઠ તપસ્યઃ તથા ધિનય-વૈયાઘ વ્ધાદિ આતર તપસ્યાથી લાગેલાં કર્મોની મુક્તિ યગર ભોગયે શક્ય છે તેવી વિચારણા ૧૦. ધમસૂક્તતા ભાવના-આરમાનુ સ્વરૂપ, જમ સ્વરૂપ, ઘનેનો સયઘ, મુક્તિમાગ, તેના ઉપાય અને તેનું ઉપાદેયપણું ધર્મમાં યતાસ્યુ ને તેની પુષ્ટિરૂપ વિચારણા ૧૧. લોકપદ્ધતિ ભાવના-લાકાપાશનું સ્વરૂપ, લોકનું સ્વરૂપ, તેમા યતાં આતમાના જન્મ મરણની સ્થિતિ અને રચટપાટાના શ્યાનોની વિચારણા *૧૨. યોધિદુલભભાવના-સાધ્યા માર્ગની ઓઢ્યાણ, પ્રાપ્તિ અને સરક્ષણ મુદ્દેલ છે પળ પ રત્નપ્રયોનો પ્રાપ્તિ કરવી પ સ્વાસ કર્ત્તવ્ય છે તેવી વિચારણા આ યાર પ્રકારની ભાવના ઉપરાંત મૈત્રી, પ્રમોદ, વાહ્ય અને માધ્યસ્થ્ય-પ ચાર ભાવના ગજતા સોઢ ભાવના પણ થાય છે.

‘ ભાવ્યતે ઇતિ માનના ’ અર્થાત્ સત્સાર પ્રત્યે ધૈરાગ્ય પ્રગટ કરવા માટે મનમાં ધારધાર જેનું ક્ષમણ કરવામા આવે અને તે દ્વારા આ સત્સારવધનથી આરમાને મુક્ત કરવામા આવે યગર તા આમાને મોક્ષ સમ્મુલ્લ કરવામા આવે તે માવના કહેવાય છે.

માવનાનું ક્ષેત્ર આપણા સઘ સઘધોનું પુમકરણ કરવાનું છે અને તે રીતે પ મૂમિકાની શુદ્ધિ કરે છે શુદ્ધ પટેલી મૂમિકા ઊપર સુન્દર ચિત્રામણ થાય તેમ ભાવનાયાસિત આરમા ઊપર વૈરાગ્યની સુન્દર મૂમિકા રચાય છે સમજણ અને જ્ઞાન યગર કોઈ પણ ક્રિયા તેના વાસ્તવિક સ્વરૂપમા પતી નથી ‘ આપણે ઘોળ છીય ? કયા છીય ? શા માટે છીય ? આ સત્સાર-પરિઘ્રમણના હેતુ શો ? ’ પ ધરાધર વિચારવાનું ક્ષેત્ર ભાવના છે માવના આપણને અન્દર જાતા શીલધાટે છે અને તેટલા જ આતર કહેવામા આવ્યું છે કે-ભાવના મવનાશિની ।

હયે ત્યાગ કરવા યોગ્ય ગચ્છનું સ્વરૂપ જણાવતા કહે છે કે—

જત્ય ય ગોયમ પંચપહ, કહવિ સૂળાણ ઇક્કમપિ હુજ્જા ।

ત ગચ્છ તિવિદ્ધેણ, વોસિરિઅ વહજ્જ અન્નત્ય ॥ ૧૦૧ ॥

* માવનાનું વિશેષ સ્વરૂપ સમજવા માટે ઉપાધ્યાય ધીવિત્યવિજ્ઞયત્રીકૃત “ શાંત સુધારસ’ પ્રથમ વાકવો તે સન્કુલ પવ કાર ધીયુત મોતીવ-દ મિરધરલાલ કાપકિયાઈ ગુજરાતી ભાષામાં “ શાંત સુધારસ ’ના લક્ષેણ વાને માર્ગો ઘાસ વાંચવા લાયક છે. વિવેકન વહુ જ સુન્દર અને સરસ ભાષામાં ધમત્રી શકાય તેવું છે.

सूणारंभपवत्तं, गच्छं वेसुज्जलं न सेविज्जा ।

जं चारित्तगुणेहिं, तु उज्जलं तं तु सेविज्जा ॥ १०२ ॥

जरथ य मुणिणो, कयविक्रयाइ कुव्वति संजमवभट्ट ।

त गच्छं गुणसायर !, विस व दूर परिहरिज्जा ॥ १०३ ॥

[यत्र च गौतम ! पञ्चाना, कथमपि सूणानामेकमपि भवेत् ।

तं गच्छ त्रिविधेन, व्युत्सृज्य व्रजेदन्यत्र ॥ १०१ ॥

सूणारम्भप्रवृत्त, गच्छ वेशोज्ज्वल न सेवेत ।

यश्चारित्रगुणैः तूज्वलस्त तु सेवेत ॥ १०२ ॥

यत्र च मुनयः, क्रयविक्रयादि कुर्वन्ति सयमभ्रष्टाः ।

त गच्छ गुणसागर !, विपमिव दूरतः परिहरेत् ॥ १०३ ॥]

गाथार्थ—हे गौतम ! जे गच्छमा १ घटी, २ उसल-सारणीयो, ३ चूलो, ४ पाणीयाहू अने ५ सारणी-आ अनेक अशरण जतुओना वधस्थानो पैकी एक पण होय ते गच्छनो मन-वचन-कायाथी त्याग करीने अन्य सारा गच्छनो आश्रय लेजे जीवहिंसाना कारणभूत सारणीया त्रिगेरेना आरममा प्रवर्तेला अने उज्ज्वळ वेश धारण करनारा दमी साधुओना गच्छनी सेवा न करवी, परन्तु समिति-गुप्तिरूप चारित्र गुणोधी विभूषित गच्छनी वैयायच्चादिक सेवा करवी. वळी जे गच्छनी अदर मुनियो क्रय-विक्रय आदि करे, करारे के अनुमोदे ते साधुओ सयमभ्रष्ट जाणया. हे गुणना सागर समान गौतम ! तेवा साधुओने तो हळाहळ क्षेरीनी माफक दूरथी ज त्यजी देवा.

विवेचन—घटी प्रमुख जीवहिंसाना हतभूत छ साधुआने त्रिविधे त्रिविधे हिंसानु प्रत्याख्यान हाय छ. अन्य दशनोय प्र यामा पण हिंसाना हतभूत आ कारणोना निषध परमाव्या छे ओशुकसथादमा वद्दु छे वे—“खडनी १ पेपणी २ चुळी ३ जलकुम्भा ४ प्रमार्जनी ५ । पञ्चसूना गृहस्थस्य, तेन स्वर्गं न गच्छतीति ॥ ” अर्थात् खाडनी, घटी, चूला, सळना घडा (पाणीयाहू) अने सारणी-आ पांच वस्तुना गृहस्थोय त्याग करवा, कारण न तथी स्वर्गें जघानुं नथी. आ पांच प्रकारमा आसक्ति चरायता हाय तेषा भवेतवछधारा साधुओना पण शोध त्याग करवा, कारण क तेषा उज्ज्वळ वषधारक साधु नथी पण दमो

जाणया उज्ज्वळ वपवी विभूषा थाय छे, विभूषाची चौकणा कर्म यथाय छे अने चौकणा कर्मधधयी सत्सार-भ्रमण वध छे श्रीदशवैवालिक सूत्रमां कस्यु छे क-
 "विभूसापतिअ भिक्षु, कम्म वधइ चिकण । सत्सारसायरे घोरे, जेण पइइ दुरुचोरे ॥ १ ॥" उज्ज्वळ वेद-परिधानयी ब्रह्मचर्यना नाश थाय छे कदरुपा प्राणा हाय त पण श्वेत वस्त्रविभूषाची वडो जणाय छे, तेने तेथा प्रकारनो देखी खाआं तन वीढा थाय्य जाणा तना प्रत्य आकर्षाय छे तेमा वळी जा गात्रा रमणीय होय ता स्त्रीजाता कदाक्षादिकथा क्षोम पाम्पो छतो ब्रह्मचर्ययी ब्रह्म यश वळी लोकान विपे पण तथा साधु रिदाने पात्र थाय छे, कारण के तेथा प्रकारना साधु जोरन लोका कहे छ क मुनि चौकस कामी जणाय छे, नहां तो सत्सारना त्याग क्या पछो वळी यत्ननी टापटोप शा माटे करे ? हे गौतम ! आधा गच्छना त्याग करो सुगच्छना आश्रय लेवा

कोई शका करता पूछ क-वाळना प्रमावयो अरपार निरतिचार चारित्र्य पालन दुष्कर छें ता तना जवाब प छ य-जे दाव लागे तेनी गहां-निंदा करे त निरतिचार चारित्री जाणतो जेम यद्य मल्लु थाय तने धोधायी ते मेल रदित थाय छे तम अतिचार लाग्या हाव तनी गहां-निंदा करवाची निरतिचार चारित्र्य पळाय छे

वळी जे साधुआ पात्रादिकनो, औपधनो, पुस्तक, पोथीनो प्रयधिकय करता हाय, करावता हाय अगर ता तदु काय करतारनी अनुमादना करता होय तेथा साधुआन क्षेर करता पण विशेष द्वानिकर जाणया क्षेर खाधु छलु एक वखत म प्राणना नाश करे छ पण आवा सयमभ्रह्म साधुनो ससगयी ता अनक भयो मा भटक्यु पडे छ हे गौतम ! आधा गच्छना पवन पण न खावो इजु पण आ सधधना विशेष दशावर्ता कह छ क-

आरभेसु पसन्ता, सिद्धतपरमहा विसयगिद्धा ।

सुचु सुणिणो गोयम !, वसिज्ज मज्झे सुविहियाणम् ॥ १०४ ॥

[आरम्भेपु प्रसक्ताः, सिद्धान्तपराउत्तुपा विषयगृह्णाः ।

सुक्त्वा सुनीन् गौतम ! वसेत् मध्ये सुविहितानाम् ॥ १०४ ॥]

गांवार्थ-हे गौतम ! आरम-ममारभोमां रक्त वनेला शास्त्र-सिद्धांतना वचनोयी विरुद्ध वर्तनारा, कामभोगमा गृह-लपट वनेला एवा दुष्ट साधुओनो संग संभवा त्यजीने सुविहित साधुओना समुदायमा वास करवो.

विचन-पृथ्वीवायादिकनो आरभमा रक्त हाय, काधु पाणी तथा अग्निप्राय विगटना जांम इ हावता हाय, गृहस्थ पास भार उपदावता हाय,

શરીરની શોમા-ચિમૂપા કરતા હાય, ચારચાર હાથ-મુલ ધોતા હોય તેવા સાધુ ઓનો સગ ધર્મનો કારણ વે તેથી સસાર સાગર તરવાન બદલે તેમા પતિત ધષાય છે શબ્દાદિષ વિષયો પળ પ્રાણીને દરાન કરી મૂકે છે તો સિદ્ધાત વિદ્યુ આચરણા માટે તો પૂછતુ જ શુ ? શબ્દાદિષ પંચ વિષયોને અગ રામ, ચપલાક્ષ, ગધ પ્રિય કુમાર, મધુપ્રિય કુમાર અને મહેદ્ર રાજકુમાર પર્વાનેના વૃત્તાતા જાણવા યોગ્ય છે શ્રોત્રેન્દ્રિયના વિષયમા રામની કથા—

બ્રહ્મહયલ્લ નામના નગરમા મુચનચદ્ર નામના રાજા હતા તેને રામ નામનો પુત્ર હતો તે પુરુષની ઘોંતેર કલામા ત્રિપુળ હતો રાજાપ તને યાગ્ય ડમરના જાળી પક્ષદા પ્રધાનને પૂછયુ ર-આપને રામન યુવરાજપદે સ્થાપીપ પ્રધાને કહ્યુ- હે રાજન્ ! આ રામ રાજા થયા હાયક નથી રાજાપ કારણ પૂછતા પ્રધાને જાણાધ્યુ ક-તે પરધશ છે, કારણ ક ત શ્રોત્રેન્દ્રિયના વિષયમા આસક્ત છે તને હમેશા સંગીત પ્રિય છે તે વાંચન અગ તન યુવરાજ પદ આપયુ યાગ્ય નથી તેની પક્ષી જે યોજો રાજપુત્ર છે ત રાજાના થવા લક્ષણાથી યુક્ત છે માટ તેન યુવરાજપદ આપા રાજાપ કહ્યુ-પ્રધાનજી ! સંગીત પ તો રાજાનુ લક્ષણ છે, તેને વાંચ ન કહેવાપ પટલે પ્રધાન જાણાધ્યુ કે-“ જહ અગ્નીઈ લ્પો મિ દુ, પસરતો દહઈ ગામ- નગરાઈ । ડક્ષિન્નિદિયપિ દુ, તદ્ પમરત સમગ્ગુણે ॥ ૧ ॥ ” માનો પંચો અગ્નિના કણિયો જા પલાયા પામ તા અનેક ગામ તથા શહેરો ચાલ્લી માલકો સમર્થ થાય છે તેમ દ્વિન્દ્રિયના વિષયો વૃદ્ધિ પામે તા સર્વ ગુણના નાશ કરો નાલે પ્રધાનના ત્રિપથ છતા રાજાપ રામન યુવરાજ પદ આપ્યુ થાઢા સમય યાદ રાના મૃત્યુ પામતા રામ રાજા થયા અને પાતાથી નાના માંહેને યુવરાજ સ્થાપ્યો

રામ નિત્ય સંગીત સામઠ, પાતે પળ યાજિત્રા ધગાટે અને સંગીત શીલે ડુંધ જાતિના હાક સંગીતમા ઘણા હુશિયાર હાય છે તન ઘોલાધ્યા અન તના પાલે નિત્ય સંગીત ગયરાવ શ્રવણેન્દ્રિયના આસક્તિમા ત રાજ્યકારમાર અને ન્યાવાદિકને માટે પળ અરકાશ મલ્લગો શક્તા નહીં તમમા પક ડુધડી તેના જોશમા આત્રી તે ઘ્યુ જ મિટ ગાતી તના વઠ કાયજ જેઓ મુમધુર હતો રામે તેન પોતા પાલે રાખો, તેના રૂરડપર ત માહિન થયા અને છેષટ પાતાનો મર્ષાદા છાઢી તની સાથે માગ માગથવા હાગ્યા મશી પ્રમુલ્લે વિચાર કરા તને રાજ્ય રૂપરથી ઉઠાડી મૂક્યા તના નાના માંહે મદાવલને ગાદીપ વેસાર્યો રામ દેશાતરમા ભમી મૃત્યુ પામ્યા મરીને મૃગ થયા તેવામા શિકારીપ સંગીતથી લાભાયો, તન પકઢીને મારી નાર્યા ત્યાથા ત મદાવલ રાજાના પુરોહિતના પુત્ર તરીકે ઉવગ્યા ત્યાં પળ સંગીતનો ત્રિલાસો થયા રાજાની સેવામા રહ્યો મદાવલ રાજા પાલે પક ઘણત ડુંધ લાકો ગાથા આન્યા સ્વારે રાજાપ આ પુરોહિત પુત્રન કહ્યું ૪૨

व-दु निद्रायश यउ त्यारे आ दुबने विद्याय आपजे थाडा वखतमां राता उधी गया, परतु पुराहित पुत्रने संगीतमा रस आपघायी तेआने रजा न आपी योज प्रहरे महाबळ अचानक लागी जता तणे दुधीन गाता जाया पटले पुरोहित-पुत्र ऊपर पोताना आदेश-भंग माटे धाध चढचा सघारे तेल ऊर्तु करी तेना कानमा रडांयु, जेनी वेदनाथी ते तरत ज मृत्यु पांम्यो

आ भविष्यारी काय कर्मा पछी महाबळने घणो ज पक्षात्ताप थयां तेवामां विचरता विचरता कषळी भगवत भाधी चढचा तेने घादीन राजाप पुरोहित-पुत्रनी घात पूछता कषळी भगवते रामना भवथी प्रारभी सर्व वृत्तात कही सभळाव्यो, जे सामळी महाबळ राजान तीव्र घेराव्य थयो याद निरतिचार चारित्र पाळी ते मोक्षे गयो

चक्षुश्द्रियना निपयमा चपलाक्षनी कथा—

विजयपुर नगरमा विश्वसरी नामना राजा होता तेने कुशळ नामना प्रधान होता ते नगरमा यशाधर नामनो धेष्टी होता आ अणेने परस्पर घणी प्रीति होती एकदा ए घणेन एकी साथे पुत्रा थया ए अण युवान थया एकदा प्रधान धेष्टीन कष्टु क-तमारा पुत्र सदाचारा नथा शठ पूछथु कम प्रधान कष्टु क-राजमागमा राजाना अत पुरना राणीमा प्रत्ये कुट्टि करे छ राणीमान जाया माटे वारवार ते माग पर कर्मा करे छ, माटे भविष्यमा त विनाशन नातरश थयी तन तु समजावजे धेष्टीप पुत्रन घणो समजाव्यो पण तण पातानु कुष्यसन तश्यु नही एकदा राजाप धेष्टीपुत्रन राणीमान सरागट्टिथी जाता भाया पटल राजाप तेने काढी मूकयो अन पाताना महलमा आववानो निपध कर्मा धेष्टीन पण पाताना पुनना दुराधारथी घणु दु द थयु लोकाप पण तनु चपलाक्ष एनु नाम प्रतिद्ध कथुं

धेष्टीप तेना दुधतनथी कटाळी पाताना नाकर साथे परदश माकदवा त्या पण त चक्षुश्द्रियना आसक्तिथी नगरना प्रासादा, गवाक्षा, हवलोमा जातो करे छ घाग, यगाचा तथा धावडा न तळावमा पण भटक्या करे छ आ प्रमाण फरता फरतां तण एक महलमा अत्यंत सुन्दर पाषाणना पूतळी जाई तेने जोइन त त्या ज वेसी रद्या भाजन करवातु पण त सामर्थु नाकर तन तडवा आंध्या ता पण त न उठचा पछी नोकर पाषाणनी पूतळी जधी घडनी पूतळी कराथी अन त पाषाणनी पूतळीन ठेकाणे स्थापी थाडा वार पछा त पूतळी ल्हने पोताना उतारा तरफ चादवा पळल चपलाक्ष पण त पूतळीने साचा पूतळी मानीने तनी पाछळ-पाछळ उतार आंध्या, नाकरे हव पाताना नगर प्रति प्रमाण कथुं पटले चपलाक्ष पण तनां साथे चादवा रस्तामा चार लाकाप चाड पाडा सधस्थ छुटी लीथु पूतळी लुटाई जघायी चपलाक्ष गाडा थई गया अटवामा भमवा लाग्या तघामा राजाना राणीन त्या शोढा करती निहाळी तीनी साम एक ट्टिथी जाई

रहो पटले राजपुत्रपोष तेने मारी नारवो मरीने ते पतंगीयो ययो ते भवमा
पण हीवामा पढी पढी मुओ आ प्रमाणे चक्षुरिद्रियना वशपणाची अनेक भयर्मा
तेणे भ्रमण कर्यु

घ्राणेंद्रियना विषयर्मा गधप्रियनी कथा—

पयस्यह नामना नगरना राजा प्रजापतिने पय पुत्र हतो तेने सुगंध ऊपर
घणो न प्रेम जे काद वस्तु होय तेने सुखे तेची लोकोप तेनु गधप्रिय एतु नाम
पाहयु पकदा ते राजपुत्र नदीमा क्रीडा करवा गयो लग जोडने तेनी अपर
माताप चूणयोगनी पढीकी करीने नदीना प्रयाहमा वहेतो मूषो आ चूर्णतो गध
महारात्र होय छे अने तेने सुयता ज मृत्यु थाय राजकुमारि ते पढीकी घ्रायती
बोड पटले तरत न तेने लड लीधी साधेना राजपुत्रपोष तेने तेम करता धार्यो
छता राजपुत्रे ते पढीकी उघाडीने मूषो के तरत ज चूणना तीप्र गधची मृत्यु
पाम्पो मरीने भ्रमर ययो त्या पण गधती आत्मकिथी वमऱमा पेटो तेधामा
हस्तीप आयोने ते वमऱळ ग्राधु त्याची मृत्यु पामोने ते अनत नसार रजहयो
रसनेन्द्रियना मधुप्रियनी कथा—

सिद्धाथपुर नगरमा विमल नामनी शेट हतो तेने रसनेन्द्रियमा आसक
मऱ पुत्र हतो तीव्वा, मधुर, ग्राटो विगेरे भोजन हमेशा जमे हमेशा नवी नवी
वस्तुओनी शोध कर्या करे पण न्यापारमा चित्त न परीये आ प्रमाणे घणो
नवीन धीजो राधा पढी तेने विचार आष्यो के-मे घणी नवी नवी चीनो
राधी ह्ये मास-मदिरानो स्याद कच पछी ते मान ग्रावा लाग्यो मद्रिरा पण
पोषा लाग्यो लोकोप तेनु मधुप्रिय एतु नाम राग्यु तेवामा तेने पिता मृत्यु
पामता लोकाप तेना तिरस्कार कर्या पटले ते देशातरमा गयो परदेशमा मान
ना लोलुपीपणाची गामलोकोना छोकरा मारी नाखीने राधा लाग्यो कोटवाळे
तेने पकडाने फासीप चढाव्यो मरीने नरकादिकमा अनत नसार रजहयो

स्पर्शेंद्रियना विषयर्मा महेंद्र राजपुत्रनी कथा—

विष्णुपुर नगरमा धरणेद्र राजाने महेंद्र नामनी पुत्र हतो तेने नगरशेट-
ना पुत्र मदन साथे मित्राचारी हतो मदनने चद्रवदना नामनी सुंदर छी
हती पकदा महेंद्र तेना घरे गयो त्यारे मदन घरे नहोतो चद्रवदनाप तेने
मस्कार परी तेने तावूळ आय्यु त धावते तेना स्पर्शची राजपुत्रने सुख उपज्यु
तनो कोमळ स्पर्श अनुभवो त तेना प्रत्ये आसक ययो पण मदनने मावां चिना
चद्रवदना मजे तेम न हतु पटले मदनने मारी नापवा माटे तेणे गुत पुढयो रोक्या
तेघाप प्रसंग साधी मदनने पकडयो अने मार मारवा लाग्या तेवामा ते स्थळे
कोटवाळे आधी चढयो तेणे तेआने पकडीने राजा समज रज् कर्या. राजाप
पूछता तेओप महेंद्रकुमार स्वधी सय हकीकत जणाची राजाप महेंद्रकुमारने
देशघटो आय्यो याद नाना राजपुत्रने राज्य आपी दीक्षा लई मोक्षे गयो मदनने

वेद्ये औषधद्वारा राजा क्यों महेन्द्र चन्द्रवदमाने ७६ परदेश चाल्यो गया. मन्त्र पण स्त्री-चरित्र जोइ वैराग्यवासित या, चारित्र पात्री देखलोकमा गयो परदेश ममतां महेन्द्र तथा चन्द्रवदमाने चोरोप लूटी लीधा अने पर्यरकृत्तमां वेधी दीधा त्यांता लाकोपतेनु रुधिरकादयु पटले तेनी महायदनाथी मरीने अतत मसार मर्याओ आ प्रमाणे एक एक इन्द्रियना वशवर्त्तापणाथी जोधा कष्ट पामे छे तो जेथो पाचे इन्द्रियोनी विषयो भोग्य छ तेनी पोडानु तां पूछ्यु ज शु ? वाचकवर उमा स्वातिरचित धीप्रशमरतिमा कष्टु छे वे-

- कलरिभित्तमधुगमांधर्व-तूर्ययोपिद्विभूपणवाद्यै ।
 श्रोत्रान्वद्धहृदयो, हरिण इव नाशमुपयाति ॥ १ ॥
- गतिविभ्रमेद्दिग्गताकार-हास्यलीलाकटाक्षविक्षिप्तः ।
 रूपावेशितचक्षुः, शलभ इव विपद्यते विवशः ॥ २ ॥
- स्नानाद्गरागरार्त्तिक-वर्णकभूपाधिवामपटवासैः ।
 गन्धम्रमितमनस्कः, मधुकर इव नाशमुपयाति ॥ ३ ॥
- मृष्टान्नपानमासौ-दनादिमधुररसविषयगृद्धात्मा ।
 गलयन्त्रपाशबद्धो, मीन इव विनाशमुपयाति ॥ ४ ॥
- शयनासनसम्घाधन-सुरतस्नानानुलेपनासक्तः ।
 स्पर्शव्याकुलितमति-र्गजेन्द्र इव बन्ध्यते मूढः ॥ ५ ॥
- एवमनेके दोषाः, प्रनष्टशिष्टदृष्टिचेष्टानाम् ।
 दुर्नियमितेन्द्रियाणाम्, भवन्ति चाघोररु वहुशः ॥ ६ ॥
- एकैरुविषयसङ्गा-द्रागद्वेषातुरा विनष्टास्ते ।
 किं पुनरनियमितात्मा, जीरः पञ्चेन्द्रियवशात्तैः ॥ ७ ॥

पादाहतः प्रमदया निरुसत्यशोकः, शोक जहाति बडलो मुखमीधुमिक्तः ।

आलिङ्गितः कुरवक कुरुते विकास-मालोकित सतिलकस्तिलको विभाति ॥ ८ ॥

मनोहर स्वर, सुन्दर संगीत, धार्मिकनो नाद अने टोना नूपुरादि आभू पणोना च्यनि-आ प्रकारना सु दर स्वर तथा तालना मिश्रणथी ओषद्रियमां आसक्त थयेला प्राणी हरिण माफक मृत्यु पामे छे (१) स्त्रीओना हावमाथ, अगविदार, हास्य, नेत्रकटाभादिथी खलित अने रूप-लावण्यमां मुख थयेळ प्राणी नेत्रेन्द्रियना वशवर्त्तापणाथी पतगनी माफक विनाश पामे छे (२) चन्द्ररस, अमर, धूप, वस्तूरी, पटवास, अत्तर विनेरे सुगन्धी वस्तुओने विषे जे आसक्त थाय छे ते प्राणी अमरनी माफक प्रायेन्द्रियना परवशपणाथी नाश पामे छे (३) स्वाश्रित भोजन, मद्य-मास तथा मिष्ट रसपानमां लुब्ध थयेला रसनेन्द्रियना वशथी गळामा यत्रपाशवद्ध माहुरीनी माफक मृत्यु पामे छे (४)

સુકોમલ શર્યા, યેમવાના સુન્દર ચિહ્નાતા, સુન્દર સિંહાસનાદિક તેમજ શરીર મસલાયકું, પોટી કરાવતી, સ્નાન કરીને ચંદનાદિકનું ચિલેપા કરાવવું, અત્તર લગાડવું ધિનેરે સ્પર્શાદ્રિયના વિલામમાં પડેલો પ્રાણી હાથીનો માફક વજ પામે છે (૫) આ પ્રમાણે ઉપર દર્શાવેલાં ઇન્દ્રિયોનાં વજાં જેઓ કેવળી ભગવતે દર્શાવેલાં પ્રમાણે સ્વીકારતાં તથા તેઓને પ્રત્યેક પ્રકારે દુરદાયક થાય છે (૬) એક-એક ઇન્દ્રિયનાં પ્રસંગથી પ્રાણી તાન-દેવને અને યિનાશ પામે છે, તો જેઓ પાંચે ઇન્દ્રિયામાં લુપ્થ ગમ્યા છે તેઓને માટે તા વહેવું જ શુ ? અર્થાત્ એક ઇન્દ્રિયની અમત્તિ પ્રાણીને હન્યામા સમર્થ છે તો પાંચની જે ઉપમોગ કરે છે તે અવશ્ય યિનાશ પામે જ (૭) ઘલાન્યારથી સુશોમિત યુવાન છો અશોક વૃક્ષને પાટુ માર ત્યારે તે ચિકલ્ષર થાય છે, મોઢામા મદિરાનો કોગટો ખરી છો ઘડુલ ઉપર છાંટ ત્યારે તે શાય રહિશ થાય અર્થાત્ ચિકલ્ષર પને, કુરચ તામા વૃક્ષને વપારે ત્રી ઝાલિંગત કર ને ત્યારે તે પ્રકુલિત થાય છે અને તિલક વૃક્ષને ત્રી વટાડ યુક્ત નિહાળે ત્યારે ચિકામ પામે છે પનેત્રિયમાં પણ ઇન્દ્રિયનો રમ પ્રઘટ્ત હોય છે અહાં આયા પ્રકારમા ઇન્દ્રિયાનાં રમને જીતે છે તે જ ગચ્છ સુગચ્છ જાણવા હયે યા યાજી સાધુસ્વરૂપ અધિકારનો ઉપસહાર કરતાં વહે છે વે—

તમ્હા સમ્મ નિહાલેડ, ગચ્છં સમ્મગ્ગપાટ્ટિયમ્ ।

વસિજ્જ પમ્પમાસં વા, જાવજ્જીવં તુ ગોયમા । ॥ ૧૦૫ ॥

સુહો વા અહવા સેહો, જત્થ રમ્પે ઉવસ્સયમ્ ।

તરુણો વા જત્થ ય્ગાગી, કામેરા તત્થ માસિમ્મો ॥ ૧૦૬ ॥

[તસ્માત્ સમ્યગ્ નિમાત્પ ગચ્છ સન્માર્ગપ્રસ્થિતમ્ ।

ચસેત્ પક્ક માસ તા, યાવજ્જીવ તુ ગોતમ । ॥ ૧૦૫ ॥

ક્ષુલ્લો યાથવા શૈક્ષો, યત્ર રક્ષેત્ ઉપાશ્રયમ્ ।

તરુણો વા યત્ર એકાસી, કા મર્યાદા તત્ર આપાત્તહે ? ॥ ૧૦૬ ॥]

* હાથી મહાવલ્લવાન હોવાથી તેને વજા કરવા માટે યુક્તિ કરવી પડે છે. હાથી સ્પર્શમાં બહુ જ આશક્ત હોય છે તેથી તેને પદ્મવર્મા કુરુલ માણવ છો-પ્રયમ મોટો યાને ઘોડે છે, તેના ઉપર તુણ વગેરેનું આશ્રયન કરી તેને ઠાંકી દે છે. પડી વાગલની ચિતરેલી ક કોતરેલી હાથથી તે સાઠા ઉપર ઘોડે છે, જેને જોડને દસ્તી દૂર-દૂરથી સંવાદ ત્યાં આવે છે. જેવો હાથથીનો સ્પર્શ કરવા જાય છે તેવો સાધામા પડે છે. કેટલાક દિવસો ગુપ્તી તેમા તેને મૂલ્યો રાહી, પછી વજા બનાવી આલાનરતમે સર્વ જાય છે.

ગાયાર્થ-સન્માર્ગ પ્રતિષ્ઠિત ગચ્છને કુશલ વૃદ્ધિથી તપાસીને તેના ગચ્છમાં પક્ષ, માસ અથવા જીવન પર્યન્ત હે ગૌતમ ! વસવુ.

જે ગચ્છની અદર ચાલવવવાલો અથવા નરદીક્ષિત સાધુ અથવા તો યુવાન યતિ ઉપાશ્રયનો સાગ્સમાલ કરતો હોય તે ગચ્છમાં તૌર્યકર ભગવત તેમજ ગણધર મહારાજાનો આજ્ઞારૂપી મર્યાદા ક્યાધી હોય ?

વિવેચન-જેને દીક્ષા લોધા છ મહિના ઘણા હોય તેને શૈભ અથવા નવ દોક્ષિત જાણવો ચાલવવવાલા શિષ્યને ઉપાશ્રયે પક્કલો મૂકી જતાં દોષોરપતિ ધાય, જેમયે-પક્કલો રહે તો રમત કરવા લાગે, અન્ય રમતા છોકરાને જાદ તેની સાથે રમવા માય તો ધૂર્ત પુરુષો તેનો ઉપધિ આદિ જાદ માય, કાંઈનો લાલચમા લપટાઈ જાય, નાટક-પ્રેક્ષણક યતુ હોય તે જોષા ઘાદવો જાય, પક્કલો રહેવાથી તેના પરિણામ પરી માય તો ઉપધિ ઘિગેરે લઠ્ઠને ચાલ્યો પગ માય, માટે ઘાલ યે નવદોક્ષિતને ઉપાશ્રયે પક્કલો મૂકવા નહીં યુવાન સાધુને ઉપાશ્રયે પક્કાકી રાલવાથી કયા દોષો લાગ તે જાણવતા વદે છે યે-માહનીય કમના ઉદયથી તે હસ્તકમ કરવા પ્રેરાય, અગ મરોદે, લિંગલેપન વરે, કોઈ સ્વરૂપવતી છાંને દેણીને ઘાયા મહાવ્રતનો ભગ વરે, તેની સાથે હાસ્યાદિક વેષ્ટા વરે, વિશેષ મોહનીયતા જોરથી ગચ્છનો સ્યાગ વરીને જાતો રહે જુર્યાદિક અનેક દોષોનો સમઘ જાણી કહી પગ ઘાલ, નવદોક્ષિત યે યુવાન સાધુને ઉપાશ્રયે પક્કલા રાલવા નહીં આ સવધો વિશેષ ઘર્ષન ધ્રોતિશીલ્પર્ણિમા જાપેલ છે

યતિસ્વરૂપ નામના આ યોજો અધિવાર સવૂળ ઘાય છે આ યોજા અધિ વારના સારાશ ય છે ય-જે આઘાય ઘિના કલ ગચ્છનુ નામ ઘારણ વરી ઘિવરે છે, પ્રદ ગચ્છની સામાચારી આચરે છે પક્કલવિહાર વરે છે, આચાર્યની આજ્ઞા ઉલ્લંઘ છે, શરીરની ટાપ-ટીપ વરે છે, ગાફી તક્ષીયા મૂકીને ઘેસે છે, ગુરુસ્થો પાસે કામ કરાવે છે, હાથ-પગ-મુઘ ઘિગરેનુ પ્રતિદિન પ્રજાલન વરે છે, સાધુથી વારવાર ઘટ્ટો ધોયે છે, આયા પ્રજારના ઘતાયુજત સાધુઘાલ્યા ગચ્છને પ્રઘજાર વદે છે ય-અમે ગચ્છ વદેતા જ નથી આયા વુ-શીલને જો સાધુ તરીક સ્વીકારીય તા મિથવાત્ય લાગ

॥ साध्वीस्वरूपनिरूपणे तृतीयोऽधिकारः ॥

लघु, नवदीक्षिता अथवा युवती साध्वीने उपाश्रयमा एकाकी राखतां शु-
शोषापत्ति घाय ? ते दर्शावता वहे छे व—

जत्थ य एगा खुड्डी, एगा तरुणा उ रक्खए वसहिं ।

गोयम ! तत्थ विहारे, का सुद्धी वंभचेरस्त ? ॥ १०७ ॥

[यत्र चैकाकिनी क्षुल्लिका, एकाकिनी तस्मी तु रक्षति वसतिम् ।

गौतम ! तत्र विहारे, का शुद्धिः ब्रह्मचर्यस्य ? ॥ १०७ ॥]

गाथार्थ—हे गौतम ! जे गच्छमा वाळ वयवाळी, नवदीक्षित युवान
साध्वी एकली उपाश्रयमा रहेती होय त्या ब्रह्मचर्यनी निर्मळता क्याथी जळाय ?

विवेचन—ऊपर १०६ ही गाथामा वाळ, नवदीक्षित के युवान साधु माटे
जे जे दोषो दर्शान्वा ते घषा वाळ, नवदीक्षित व युवान एकाकी साध्वीने पण
घटो शक छ विशेष प व-लघु साध्वीन एकाकी वृत्तीने कोइ बळारकारे तनी
साथे भोग भोगये, तनुं रूप-लावण्य देखी बळारकारे अपहरण करी जाय ब्रह्म
चर्यनो भग यता युवतो साध्वीने गभ रहे तो तन औषधोपचारथी पढाये, जा
न पढावे अने गर्भ वृद्धि पामे तो शासननी होलना घाय पूर्वे भोगवेली मीढा
याद क्षायी जाय ता गच्छनो रपाग करवा पण मन लळचाय अन प्राप्ते येदपा
जेथी स्थिति भोगवी महादुःखी घाय, माट साध्वी समुदाये उपाश्रयमा वाळ,
नवदीक्षित व युवती साध्वीने एवली मूखवी नदीं

इजु पण साध्वी-मयादा सवधी मणावता वहे छ व—

जत्थ य उवस्तयाओ, वाहिं गच्छे दुहत्थमित्तपि ।

एगा रत्तिं समणी, का मेरा तत्थ गच्छस्त ? ॥ १०८ ॥

जत्थ य एगा समणी, एगा समणो य जणए सोम ! ।

निअवधुणावि सद्धिं, त गच्छं गच्छगुणहीणं ॥ १०९ ॥

जत्थ जयारमयार, समणी जंपइ गिहत्थपच्चम्वम् ।
 पच्चक्ख ससारे, अज्जा पन्निक्खवइ अप्पाणं ॥ ११० ॥
 जत्थ य गिहत्थभासाहिं, भासए अज्जिआ सुरुट्ठावि ।
 त गच्छं गुणसायर !, समणगुणविवज्जिअं जाण ॥ १११ ॥
 गणिगोअम ! जा उच्चैअ, सेअवत्थ विवज्जिउ ।
 सेवए चित्तरूवाणि, न सा अज्जा विआहिया ॥ ११२ ॥

[यत्र चोपाश्रयात् बहिर्गच्छेद् द्विहस्तमात्रामपि ।
 एकाकिनी रात्रौ श्रमणी, का मयोदा तत्र गच्छस्य ? ॥ १०८ ॥
 यत्र च एकाकिनी श्रमणी, एकाकी साधुश्च जल्पते सौम्य ! ।
 निजबन्धुनापि सार्धं, त गच्छ गच्छगुणहीनम् ॥ १०९ ॥
 यत्र जकारमकार, श्रमणी जल्पति गृहस्थप्रत्यक्षम् ।
 प्रत्यक्ष ससारे, आर्या प्रक्षिपति आत्मानम् ॥ ११० ॥
 यत्र च गृहस्थभाषाभिः, भाषते आर्या सुरुष्टाऽपि ।
 त गच्छ गुणसागर !, श्रमणगुणविवर्जित जानीहि ॥ १११ ॥
 गणिन् गौतम ! या उचित, श्वेतवस्त्र विवर्य्य ।
 सेवते चित्ररूपाणि, न सा आर्या ज्याहता ॥ ११२ ॥]

गाथार्थ—जे गच्छनी अदर रात्रिये एकली साध्वी वे हाथप्रमाण भूमि
 उपाश्रयनी बहार जाय ते गच्छनी मयोदा केनी होय ? अर्थात् न ज होय. हे
 सौम्य गौतम ! जे गच्छनी अदर एकाकी साध्वी पोताना बधु मुनि साथे चाले
 अथवा तो एकलो साधु पोतानी भगिनी साध्वी साथे बातचीत करे ते गच्छने
 तारे गुणहीन समज्यो. जे गच्छनी अदर साध्वी गृहस्थ साभळता जकार,
 मकार चिगरे (शासननी हीलना थाय तेरा) असाध्य शब्दो बोले, ते वेप
 रिडक साध्वी पोताना आत्माने चतुर्गतिरूप ससारमा भमाडे छे. वळी जे
 गच्छमा अतिशय क्रोधाग्निधी प्रज्वलित थयेली साध्वी गृहस्थना जेवी सावय
 भाषा बोले छे—क्लेश करे छे ते गच्छने हे गौतम ! तारे साधुगुणधी रहित
 जाणवो. हे गौतम ! जे साध्वी योग्य श्वेत-मानोपेत वस्त्र तजीने विविध-

रगी, भरत विगेरेधी विभूषित वस्त्र वापरे छे ते साध्वी नहीं पण शासननी हीलना करावनारी वेपविडविनी जाणवीं.

विवेचन—साध्वान रात्रिय उपास्यथा बहार निवळधाना निषध कर्था छे तेनु कारण पछ क परखीरमण करनारा लोको साध्वीन एकली देखीने ही जाय, राजा एकला गगरवर्धा जावा निवळया होय अने साध्वीन उपास्य बहार एकली जुप तो ता कुशका थाय घठी शौरादिक निवळया हाय तजा पण तना बह्मादिक अघी जाय, पूथना भोग याद आठवा हाय ता गुणना क बडोल साध्वान पुछया बितापवातमां चाली जाय, परिणाम शासनना अपमानना वाय मान ह गौतम ! राय एकलो साध्वी उपास्यता बहार निवळ त गच्छन हु मर्वादावाळा कहता नथी

सया भाइ घहेन पण जा दीक्षित यया हाय ता भाइ पातानी घहेन साधे क प्रहेन पोताना भाई साधे एकांतमा यातधीत करे ता तेन पण भए समनवा, कारण क परस्पर वातालापथी दापोरपत्ति थाय छ फदर्प महादुःख छ, त प्राणीना छिद्रा जाया करे छ अन लाग मळता पातानु शस्त्र नबडा मनना प्राणी ऊपर अजमाय छे परस्पर वातालापथी कया दावा थाय त सयथ कष्ट छ क-

मदसणेण पीई, पीईउ रई रईओ वीसभो ।

वीसभाओ पणओ, पचविह बडूए पिम्म ॥ १ ॥

जह जह करेमि नेह, तह तह नेहो भिवडूड तुमामि ।

तेण नडिओ मि बलिय, ज पुच्छामि दुबलतरोसि ॥ २ ॥

मिचि मम इय सदसणसमासणेण, सदीविओ मयणवण्ही ।

बभाई गुणरणे, उहइ अणिच्छ पि पमायाओ ॥ ३ ॥

मात्रा स्वस्त्रा दुहित्रा वा, न विविक्कासनो भवेत् ।

बलवानिन्द्रियग्रामः, पण्डितोऽप्यत्र मुह्यति ॥ ४ ॥

सारी रीत जाषाथी प्रीति थाय छ, प्रीति धवाथी रति उपजे छ, रति (अभिलाषा) धवाथी बिसम थाय-पटले भोगना विश्वास थाय, विश्वास्तथी मन स्नहमा परिणम अर्थात् मळयानी इच्छा थाय-आ पाथ प्रकारे प्रेमथ ध थाय छ (१) जेम जेम स्नेह तरथामा आये छे तेम तेम त वृद्धि पाये छ घळयानन पण आ स्नह (प्रेम) पतित कर्था छ ता पछी दुयळ पथा तारी ता वात न कया रही । (२) मित्राई कान कहीप ? ' आ मारे उ ' पथी ममता उपजे तेन मित्राई कदेवाय पछी तेने जुप, घोलाये, स्नेह-सलाप कर तयार धामदेव-कथी अति जागृत धवाथी प्रमादयो अनिच्छाप (तन न इच्छ ता पण) बल्य ४३

पर्यरूपी गुणरत्न बली क्षाय-विनाश पामे (३) पाताना माता, यदन के क्षीयरी पामे एकला न वेसयु, कारण क इन्द्रियोता विपद्या महायलिष्ठ ने तना चक्र मा शाणा अने पद्धितजना पण सुझाई जाय छे (४)

साध्वीय आधशमा आधी जइ गृहस्थ समझ गाली-बचन बोलरा न जोइए, कारण के तना आचार तो समता भाधनो छ गाली प्रमुख बचन क्रोध बचाय ना हंतुभूत छे गृहस्थनी नाया पण साध्वीयी न बालाय 'तारु घर बळी, तारी आया फून्ने जाय, तारा पण दगाई जाय, तु तुडा घा, तु बहेरा या' इत्यादिक धापना बचना पण साध्वी न बाली शक शारण क त तेन उचित नधी, केमके त बधा आयाश बचना बचायो न छ, काइ पण प्रमग साध्वीय पाताना मगजनु समताल्पणु न सुभाययु जाइए गृहस्थनी क्षीय हाय, त इराइ पूजक साध्वीन उतारी पाइया कलश करता हाय ता पण साध्वीय समभाव राया स्वपर भेय न इच्छयु, य जिनाज्ञाना साधा मर्म छे

साध्वीय श्वेत वस्त्रा पहरेया जाईए लाल क पीठा वस्त्र वापरबाना निषध छ छता तथा वस्त्रा वापर तन गच्छभ्रष्ट ज्ञानधी आधी विविध बेषधारिणी साध्वीन साध्वी तीव्र मानधामा आय ता पण मिथ्याहनु वृषण लागे आ वाबतमा शका इरता काइ कह क-आचरणाया रगल यज्ञ पहरे ता शा बाधा ! तना जयाय प छ य-याचरणा जो सावय होय ता तनु फट ससार-भ्रमण छे आचरणा पधी हावी जाइए क जना जिनागममा निषध न होय सा साध्वी मनगमता चित्रविधिप्र रगेला वस्त्रा पहरे ता त गृहस्थिणी माकय देव्याय, लाकोमा निदा घाय माट रगला बह्मना तथा उपलक्षणधी पात्रा, दाढा प्रमुख उपकरणाना त्याग ज करवा हजु पण साध्वीना आचार मधधी बदे छ क—

सीवण तुन्नण भरणं, गिहत्थाण तु जा करे ।

तिष्ठउव्वट्टण वा वि, अप्पणो अ परस्स य ॥ ११३ ॥

[सीवण तुन्नण भरण, गृहस्थाना तु या करोति ।

तैलोद्दवर्तनं चापि, आत्मनोऽपरस्य च ॥ ११३ ॥]

गायार्थ-जे माध्वी गृहस्थ विगेरेनु सीवयु, तुणयु के भययु विगेरे क्रिया करे अथवा पोताने के बीजाने तल आदिर्था उद्वर्तन करे तेने साध्वी न जानवी.

विवेचन-साध्वीय गृहस्थना क अग्रणीर्थाना वस्त्र, काबल, रेडामी वस्त्रा दिक मोवी पापवा नर्दा, सेवा भरतादिक विभ्रामण पण करयु नही शरीरे तल बाळाय, दूधनी तरबडे पीठी बोळाय, नायु लगाडी स्नान करे,

झाले काजठ भाजे तैमज गृहस्थादिकना छोकराने आभुषणो पहिराय, तेना हाथ, पग, मुद्र विगरे धावे, तना गाले न कपाटे तिलक करे, तना अग पीठी खोले, इत्यादिक वाया जे माथ्या करतो हाथ तेने माथ्यो न कागचो पण वेव विद्विक्ता तैमज पालव्यो जाणयो तनु मुख पग जोवुं माठ नहो जा सबधमा निरियावलि उपाग सूत्रमा सुमद्रानु गने श्रीज्ञाताधमकथा सूत्रमा कालीनु उदाहरण आयु छ

सुमद्रानी कथा—

रानगृही नगरीमा श्रेणिक राठय वस्तो हतो तेने खेलणा नामनी अति सुकुमार राणी हती नगरीनी बहार गुणशैल नामनु चैत्य हतु परमारमा ओ महाधीर बिहार करता करता न चैत्यमा समथमर्या श्रेणिक राजा तथा पौरजना वार्था आत्या पयदा समझ परमारमाप अमृतधारावर्षिणी देशता आपी पर्वदाना लोकी पातपाताना स्थाने गया तेवामा 'बहुपुत्रिका' नामनी देवी पोताना परिवार सहित भगवतने वार्था आधी

मौधर्म देवलोकमा 'बहुपुत्रिका' नामनु विमान छे तेमा सुधर्मा नामनी ममा छे तेमा बहुपुत्रिका नामनु सिंहासन छ ते ऊपर धमनारी आ बहुपुत्रिका नामनी देवी जाणथी चार हजार सामानिक देव, चार सपरिवार महत्तरिका पण पयदा, सात संनापति, माळ हजार आरमरअथ देवो पटलो तेतो परिवार छ आटला परिवार उपरात ते विमानवासी बीजा देव-देवीआनी साये ते देवो बीणा, कमताळ, घनवाथ, मृदग, टोल विगरे प्रकारना वाजिनत्र ताश्पुत्रक दिश्य देवताइ भागा भोगवती हती पयदा अथघनानदारा जखूपवन नातां जोतां तेणे भगवान महाधीरने रानगृही नगरीमा समथपटेल जाणया पटले पोताना सिंहासनयो उठी, मात-आठ पगला आगळ शर, जेम सूर्यामदेवे शकस्तवपुर्वक व दना करी हती तम परमात्मने नमस्कार कर्या वादीने पोताना सिंहासन ऊपर पूर्वाभिमुख बेसीने, पाताना आभियोगिक देवने बोलावीने, जेम सूर्यामदेवे सुधीषा घटा वगडायीने घाषणा कराथी हती तम बहुपुत्रिका देवीप पण उरु घाषणा कराथी व-अमण भगवान महाधीरने व इन करवा जनु छे माटे मर्थ देव देवीआ मज घईने आया बाद देवीप सूर्यामदेवना विमाननी माफक पक हजार धानन विशाट पक विमान विकुर्पुं, तमा मय देव-देवीवोनी माये उसा दिशामांथी अमलयाता द्वीप ममुद्रनु उल्लघन करीने, सूर्यामनी माफक भगवन् पामे आनी विधिपुत्रक प्रदक्षिणा आपीन वादीने घटो पटले भगवते धमकथा कही ने सामळीने हपित बनेलो देवीप देशनाने प्रात ऊमा थई पोतातो ममणा हाथ लावा करी तेमांथी १०० देवकुमार विकुर्पां जने हावा हाथ लावा करी १०८ देवकुमारीआ विकुर्पां तयारवाद् बे लघु घाळक-वालिका विकुर्पां पक्षी भगवतनी समक्ष सूर्यामदेवनी माफक दिश्य नाटक कयुं.

આ પ્રમાણે દિવ્યસંગીત, નૃત્ય તથા નાચ દર્શાવી, પોતાની પ્રગ્ધિ મજાલી ઘડુ-પુત્રિકા દેવી જેવી આવી હતી તેથી ચાલી ગઈ તથા જ્યાં જ્યાં શ્રીગૌરમસ્વામીય પર માત્રાન પ્રશ્ન કર્યો કે-હે ભગવત ! દેવોય આગળ તથા વિકૃત્યેલી પ્રગ્ધિ કર્યાં ગઈ ? પરમારમાય જ્યાંય આપ્યો કે-એક મોટી ધર્મશાળામાંથી વહાર નિકળતા દજારો માણસાં જોઈ જાકાય, પણ તે પાછા ધર્મશાળામાં જાયલ ધર્મ એક ધર્મશાળા જ જણાય તમ તે દેવોય પોતાના ગરીબમાંથી વિકૃત્યેલા ધના કુમાર-કુમારિકાનાં જણાયા તે સવ પાછાં તના વૈવિય શરીરમા સમાઈ ગયા આટલા મમાધાન પછો શ્રીગૌરમસ્વામીય પોતો પ્રશ્ન કર્યો કે-હ ભગવત ! આ ઘડુપુત્રિકા દેવીને આટલી ધધી પ્રગ્ધિ શાથી પ્રાપ્ત થઈ ? પૂવમથમા તે વાણ હતો અને તેને કન્નુ પુવ વચુ હતુ ! ભગવત ઘડુપુત્રિકા દેવીનો પૂવમથ વર્ણવતાં વચુ કે-

યાનારતો નગરીમાં અવસાલ નામનું ચૈત્ય હતુ તે નગરીમાં મદ્ર નામનો માથ વાહ હતો તેને સુમદ્રા નામનો પરની હતી મદ્ર શ્રેષ્ઠી ઘડુ પ્રગ્ધિવાલો, પ્રસિદ્ધ અને દરેક વાતમાં નિપુણ હતા સુમદ્રા પણ સ્વરૂપવાન, સુકુમાલ ને સારા સ્વ ભાવની હતી, પરન્તુ તેને એક પણ મતાન વચુ નહાતું તના હૃદયમા હમેશા ઘાંઘીયાપણાનાં મતાપ રહ્યા કરતાં એકદા રાત્રિય પાછલા પહોરે જાગી ઉઠના સુમદ્રા કુટુમ્બિતા કરવા લાગી તેના મનમા વિચાર આવ્યા કે-હું મદ્ર સાથ વાહ સાથે મનગમતા મોગવિલામ મોગયુ છુ છતાં અચાર સુધી મને સનારસુલ સાપદયુ નહીં શરેશ્વર મને વિષ્કાર છે ! હુ હીન પુણ્યશાલો છુ ધમ્ય છે તે સ્ત્રીઓને જે પોતાના સ્ત્રીઓમા સ્ત્રીકર્મને યેમાર્દીને રમાડે છે, તેનુ લાભનપાલન કરે છે, પોતાની છાતીય વાપી સ્તનપાન કરાવે છે, તેને દાનાદિય કરાવે છે, તેને મસ્તક વુવન કરે છે, જાગ્યમા યેસાડીને રમાડે છે, ચાલકના ચાલા કાલા વચન સામઠી હપિત વાપ છે, તેને પ્રિય વચનથી યોલાથી રાજી વાપ છે આ પ્રમાણે સનાન સવધી હુ છત્રી ચિંતા કરતી સૂત્રી હતો

પથામા પાચ સમિતિ અને ત્રણ ગુમિનુ પાલન કરનારો, પ્રદ્યચારિનો, આગમ ની જ્ઞાણ સુમતા સાધ્વી સપરિવાર પ્રામાત્રુપ્રામ વિહાર કરતાં કરતાં યાનારતો નગરીમા આધી પદોષ્યા શુદ્ધ સ્થાનક તપાસી ત્યાં વામ કર્યા એકદા તેના સવાહાનો જે ત્રણ સાધ્વીઓ ગાથરો માટે પરિમ્રમણ કરતી સુમદ્રાના આવાસમા ગઈ તેઓને આવતી જોઈ સુમદ્રા પોતાના ધ વ મમત્રી આસાં ઉપરવો ડટી, સાત-આઠ પગલાં સામા જઈ, વચન કરાને વારે પ્રવારનાં આદોર માથપુવક ઘડોરાધ્વો પછી સાધ્વીઓને નદ્ર વાળીમાં વિહારિ કરવા લાગી કે-હે જાયાંઓ ! હુ મદ્ર સાથવાહ સાથે ઉત્તમ પ્રવારનાં મોગ મોગયુ છુ છતાં મને સનાન પ્રાપ્તિ થઈ નથા, માટે જે સ્ત્રીઓ પોતાનાં યુવાદિકને રમાડે છે તે શરેશ્વર ધમ્ય છે અને હુ હીનમાગી છુ હે પુણ્ય ! તમે વિવક્ષણ છો શાલ્કકુશલ છા, ધના પ્રામ-નગરાવિકમા તમે વિચરણ કર્યુ કે રાજા, પોટવાલ, પ્રધાન, શ્રેષ્ઠીઓ

द्विगेजे अनेक व्यक्तिना समवेसा आख्या छी, माटा-मोटा मार्गबाहता बरे न गयेला छी तो हु तमन विश्वासि कसं हु वे-पवी कोइ प्रिया, मत्र तमारी इहनें होय तो ते मने जणाया अगर तो कई औपध होय ता ते प्रापो के जेरी करी मनोबहादा पूण थाय पया कोइ पण उपाय होय ते बतावो क जेरी करी प्रिय अने पुत्री थाय सुभद्रानु आनु कथन साभन्नी साध्वीजाय कयु के-इ दान प्रिया ! अने निर्मोहीणीओ छीय पाच समिति, प्रण गुणि ए अष्टप्रवचन नामक अमारा धम छे त जे कहे छे ते अमारे मामन्नु पण कये नहीं होय उपाय बतावधानी यात ता क्या रही ? प्राची यातनी अनुमाइना कथने ए अमायाची न अपाय तो तने अमारे आ थायनमां नु कहवु ? अमारी कहने केवळी भगवत प्ररूपित धमनी उपदेश करवानो ते हे सुभद्रा ! हे इहे एखा हाय तो अने तने धम मसझाधीय त धर्मना आराधनची सर्व सुख मळे कै

सुभद्राना कहेबाची साध्वीय जैनधमनुं म्यरुप सक्षिप्लमां मदहानुं हे नाने न अत्यत प्रमुदित बना तेणे कह्य-हे पूज्य साध्वीआ ! तमार प्रवचनें कहे कर छु, प्रतीति कर छु, रुचि कर छु तमोय मने जे धर्म कही ते न छे हे आषकधर्म अगीकार कर छु साध्वीओय पण तेने प्रवचन कहे जेहां सुख अर्थात् तमने सुख उपजे तेम करो सुभद्राय पुन बर इहना साध्वीओ त्याची चाली गइ सुभद्रा आठिका धमनु रहो गेहे इहना थार ते हीषासीषादिक नव तत्वनी जाण यह धर्म प्रये तेमना इहना गइ पूबनी तेनी दिनचर्यामा पण महत्तना उपायत यह मय वितामणि रत्नने साधववा जे काठजी रागरी पहे तरी धार्मिका धर्मनु पालन करवा लागी साधु-साध्वीने आने तेमनी चेयावध करवानी पर पण तत्र सुभद्राना इहना

एकदा सुभद्रा पाउली राष्ट्रिय नागी उटना विचार इहना हे साधु साथे भोग भोगवता यणा यय व्यतीत कयी छु न ययु ता हने हु माद आत्मवद्वयाण साधु प्रवात सुभद्रा साध्वी पासे दीना प्ररण कर हये आ साधु साध्वी पासे दीता लेवा इच्छु हु मद्र श्रेष्ठोय सुभद्रा इहना इमणां तां धार्मिका धम पाळी, मारी साथे जे भोग-विजासो भाणा पक्षी काळातरे भुक्तगोली

घणु दुःखरु छे सुभद्रापु श्रेष्ठीनु यवन अणनाभळ्यु करी फरी वार पोतानी
 इच्छा दर्शावी पटले सार्थवाहे तेने अनेक प्रकारे समजावो छना सुभद्राप पोतानी
 रूढ निश्चय जणाव्यो त्यारे श्रेष्ठीप तने चारित्र-स्वीकारनी समति आपी

यथावसरे पोताना स्वजन-सवधी घगने भोजनाय निमंत्रण आपी भद्र
 साधवाहे सौने जमाट्या अने तेओना सत्कार कर्षो बाद सुभद्राने स्नान करावी,
 विलेपन करी आभूषणो पट्टेरावी, उत्तम वस्त्रो परिधान करावी, हजार पुढवो
 उपाडे तेशी शिषिकाया वेसारी, शान्तिजना माथे गीतवाग्निजना नादपूर्वक भद्र
 साधवाह वाणारसी नगरीनी मध्यमा वडने सुप्रता भाष्यीना उपाधय पासे आव्यो
 सुभद्राने आगळ करीने भद्र धड्डो साध्वी पासे अह कहेया लाग्यो-हे पूज्य ! आ
 मारी भाषा मने अत्यंत वल्लभ छे तेने वात पितादिकनी व्वाधि न घाय ते
 माटे में तेनी घणी काठनी राखी छे तेने हवे भागवती दीक्षा स्वीकारवाणी
 जिज्ञासा थइ छे ता तमे तेने दीक्षा आपी श्रेष्ठीनु कथन सांभळी सुप्रता साध्वीप
 कथु—जहा सुह, मा पडिघघ करेह । अर्थात् जेथी तमने सुख उपजे तेम
 करी सारा कायमा विलव न करो साध्वीना वचनधी ह्य पामेली सुभद्राप
 स्वदस्ते व अलवारोने त्याग करीने पचमुष्टी लोच कर्षो अने साध्वी पासे
 आवी, व्रण प्रदक्षिणा आपी वादीने चारित्र प्रहण कर्षु पांच समित अने व्रज
 युतिपूर्वक सयम धमनु आराधन करवा लागो सुप्रता साध्वी सायेना सह
 वामधी सुभद्रानु ज्ञान पण वृद्धि पाम्युं

यवदा लोनीता गाना नाना छोकराओने नीरुने सुभद्रानो अन्धार सुधी सुसुप्त
 रहेलो सतानमोह जाग्रत थयो वासनाओ सवंधा नाश ज करवो ओइये
 नही तो ते घट्टियाळनी कमान मापक प्रसंग आवता छटकी जाय छे सुभद्राना
 मधममा पण पलुज घग्नु तेणे चारित्र स्वीकार्युं हनु परन्तु सतामोह निमळ घया
 न हतो ते नाना छोकराओने तेल चाळती, पीठी मसळती, अचित्त पाणीधी स्नान
 करावती, तेओना केश ओळती, आखमा वाजळ आजती, हाथ-पग मळतायीरगती,
 चन्दनादिकु विलेपन करती, रमधाना घुघरा प्रमुख रमकहाधी रमाढती, खीर
 प्रमुख खायाणी वस्तुआ चख्खाढती, इत्यादिक अनेक प्रकारोधी छोकराओ
 माथे चेष्टा करती छोकराजा पण क्षीर, मादक प्रमुखना प्रलाभनधी तेनी
 पामे वारवार आधता दिनप्रतिदिन वाळकी सायेनी चेष्टाधी तेना चारित्र
 पावनमा शिथिलता आववा लागी हय ता सुभद्र साध्वी वाळकीने काळमा
 वेमाटवा लागी, शोठामा रमाटवा लागी, जुदी जुदी दिशाओमा वेसाढी
 तेमनी माथे फोडा करवा लागी वल्लाकने जाघ ऊपर, केटलाकने ज्हाती ऊपर,
 पटलाकने खमा ऊपर, वल्लाकने मस्तक ऊपर वेसाडवा लागी वाळकना हाल
 रडा गाइ तेमने रक्षित करवा लागी तेना आवा प्रकारना आचरणतो सुप्रता
 साध्वीप निवेध कर्षो निर्मथीणीना घम समजावयो सुभद्राने कथु वे-नगरजनीना

छोकराआ रमादया ते क्षमाचार उ तेनी आगयणा ते जन निर्विकार मनघा
 चारित्रनु पालन कर सुभद्राप सुत्रता साध्वीनु कथन स्वीकार्यु नहीं कारण क
 तन ता बाळ-कीडाना रग लाग्या हता सुत्रता साध्वीनु कथन सुभद्राप न
 मानता पातानो पुयधत् करणी चालु रावो त्यारे अ-य साध्वीआ तनी निंदा
 न निभत्सना करथा लाग्ता त्यारे सुभद्रान मनमा विपरीत विचार आग्या,
 खरेखर हटायहीआ पाताना पाक न आता सामानी दाप ज जुप छ घूबद
 पाताना नेत्राना विचार न करता छयप्रकाशन ज दापित गण उ कडवा
 छता हितकर वाक्य ददतार मत्ये कदापि धाध न करथा, कारण न तमा
 तने कथा लाभ नथा तना हनु ता हितशिर्यामण आपथाना छ परनु आ प्राणानो
 क स्वभाव पया विधिअ उ व-पाताना इच्छित मागमा कइपण अतराय न विघ्न
 आवे ता जाभालाभना विचार कया विना न पाताना आग्रहन ज पकडा राखे
 छे, पटला माट ज क्यु छ क-अप्रियस्यापि पश्यस्य, वस्तरे च मित्रे
 उपलभ्यते। सुभद्रा साध्वीन पण पाताना बाळकानी साथनी रमतता नियधयी
 विपरीत विचार आया त विचारवा हागी न-वचार हू भारिका हता त्यार
 ता आ साध्वीआ मा० बहुमान करती, माग जादर-संस्कार करती, मन मारा
 सारा बचनघा बाळाबता, बळी त बचन हू स्वतंत्र हतो, हय हू साध्वी पर
 त्यारे तमी मारी निंदा करे छे, माग इत्या करे छे माट हवे ता आवता
 कालशी आ गच्छना त्याग करी अत्यत्र चाली जाउ

बीजे दिवसे ता विचारन तण अमलमा पण मुक्या सुत्रता साध्वीना
 मगना त्याग कया हय ता त निष्कुश यती, काइ अटवाववायाउ न रघु
 स्वच्छद वतनघी त घणा लाशाना छाकराआ ऊपर मूर्च्छित वनी पुयधत् न
 रावधानी, पाठी चाळवानी, तल मसळवानी, कश समारवानी दिगर बधा
 क्रियाआ करथा लागी आ प्रमाण लाया समय दुधी पासि घणा प्रमाणे ततन
 चलारी, उ मागनी भाळोयणा कया विना, अनाचारनु मिथ्यादुष्कृत आप्या
 सिबाय पदर दिवमता अणमणपूयक मृत्युपामीन सौधम दवलाकमा बहुपुत्रिका
 विमानमा देवी तरीक उपजी

गौतमस्वामीप भगवतन पूछ्यु क-ह भगवत ! तनु नाम बहुपुत्रिका केम
 पड्यु ? भगवत जवाब आप्यो क-शशुद्रनी उत्सव सभा घाय त्यार आ देवी
 भाठ नव वपना कुमार कुमारीआ विदुर्वानि दिव्य नाटक बताय छे य कारणयो
 तनु बहुपुत्रिका एतु नाम छे बाद गौतमस्वामीना प्रवना जवावमा भगवत कइ
 क-तनु आयु चार पद्यापमनु उ, पटल गौतमस्वामीप पुन प्रश्न कथा क-ह
 स्वामी ! त देवा अर्द्धाद्या व्ययान कया उपज्ज ? तेना जवावमा भगवत तेना
 आगामा भय घणवता कयु क-

जबूदीपना भरतक्षत्रमा विधाषळ पर्वतना तळटीमा वेभेल नामना सनि पशमा वाङ्मणकुळन विष आ देवी उपजशे चारमा दिवसे तना मातपिता तनु 'सामा' नाम पाडशे सोमा थायतथय पामता तनु सौदय पीळी निकळशे. सामा विनयो, विवेका न बुद्धिशाळी थश साळ थपनी थये तेना मातापिता पाताना भाणज राष्ट्रकूट साथे तन परणाथश राष्ट्रकूट पण तेनी रत्नकरदिया थयथा तलना थपानी माकूथ सारम्भाळ राखशे तन थात, पितादिक थ्याथि न थाय तना पण राष्ट्रकूट पूण काळथी राखशे राष्ट्रकूट साथे भागां भागवता सामान प्रतियथ एक-एक जाडलु जन्मशे ए प्रमाण साळ थपमा तन वनीश सताना थश आ प्रमाण तन कटलाक छाकराआ, कटलाथ कुमारो, कटलाक वाळथी थश तमाथो रटलाकन सुधाडश, कटलाकन खाळामा लश, कटलाकन रतनपान करापश, वळा काइन चालता शाथथाडश, काइन स्नान करावश, वळा काई दूध मागश, काई खाथा मागश, काई रमथा रमकडा मागश, काई लाडू, क्षीर प्रमुख मागशे, काई पाण्णा मागश, वळी काई सामान ताडन करश, काई रासाई नश, काई ददन करवा जागशे, काई लात मारशे, कोई मारान नाशी जश, काई राडा पाडश, वीर पन्नाडो ग्याश, काई वडीनात करश, काई लडुका करश आ प्रमाण विधिध प्रकारां क्रियाथां सामा रात्रदिवस काममा ज रहशे राष्ट्रकूट पास भागा भागथथा तथा माट असमथ थनशे वळी पुत्रादिकन कारण सामा अशुचिमय रडथाथा तना देखाथ पण मलिन लागशे राष्ट्रकूटन तना पास नवायु मन नही थाय

एकदा रात्रिन विष जागृत थता त विचारशे क-हु साडला थथा पुत्रपरिवार वाळा होयाथा मळ-भूथमा ज लित रहु लु पति साथे मनगमता भागविलास पण भागनी शक्ता नथा, माटे जेआन पुत्र-पुत्री नथो त ज खरेखर थय छ पथामा सुवता साध्या विहार करता करता त विभळ सनियशमां आनी पहाथशे तना सुधाडानी वे-थण साध्या गोचरो अथ भमता भमता सामान त्या जशे साध्याजान आवता जाई सामा आसा उपरथा ऊमा थशे आवर सत्कारपूथक पदन करी चार प्रकारना आहार यद्दाराजी कडेथे क-ह पूथक मार्याआ' मारं पति नाथे भाग भागथता माळ थपमा साळ जाडला जन्म्या हे तना मळ-भूथदिक साफ करता अन थय्य सारम्भाळ करता हय हु कटाला गे लु माटे मन धर्म समळ्याजी साध्याया जिनथ्वरभापित धम नमळ्याथशे, ज सामटो सोमाने मळा उपनशे प्रात काळे पति पान् दक्षित थथा माटे नासा मागशे, पण राष्ट्रकूट ना पादो भुक्भागी थया पळो दक्षिण लवानी रजा आपथे पटले दक्षिण-महण-ी विचार पडता मूका, सुवता साध्या पास उपास्ये वळानकार सजा थशे त्या भाधिका धम स्वीकारशे सुवता साध्या अ पत्र विहार करा जशे सोमा भाधिका धम लु कडा रीत पाजन करशे

बाह्य समय बाद सुवता माध्वी फरीषी त सनिघेजमा पधारशे ह्यारे आज्ञा मेळवी मोमा दीक्षा छेजे छट्ट, अट्टमनी तपस्या करशे विरतिचार चारित्र पाळी, प्रात एक मास्तु भणशण करी, वाठधम पामा शकत्रतो सामानिक देख धशे ह्या घे सागरापमनु ध्यायुष्य पाळी, चपवी, महाविदेह क्षेत्रमा ज मीने, सघे विरति चारित्र स्थोकारीन माक्षेजश

कालीनी कथा—

राजगृही नगरीन विपे श्रेणिक राजा हतो नेने चेलणा मामनी राणी हती ते नगरीमा गुणमैल नामनु चेत्य हनु तेमा भगवान महावीर आनीने समप्रसर्था पर्यदा वादधा आया वादीन ते गया वाद काली नामनी दक्षाय मपरिवार आया ममुनी समक्ष दिव्य नाटक कर्तु काली देवीनो परिवार विगरे हकीकत ऊपरनी सुभ्रानी कथामा दर्शाथल बहुपुत्रिका देवीना माफक जाण्णो काली देवी चमर चथा राजधानीमा कालयदसग नामना भुयनने विप काल नामना सिद्धासनने शाभावती हती भगवतन समप्रसर्था ज्ञानी, पाताना सिद्धान्त ऊपरथा उटा, सात-आठ पगळा आगट आरी, शम्भस्तथपूर्वक चर्ययदन कर्तु पछी बहु पुत्रिकाती माफक विचारिने, आधान भगवत समक्ष नाटक कर्तु नाटक करीन तना लथा वाद धीर्गौतमस्थामीप तना पूर्वभव पूछथो पटल भगवत जणाव्यु क—

आ जयव्रीपना भरतक्षत्रमा आमळ्पना नामनी नगरी हती त नगरीमा अवशालक्षण नामनु चर्य हनु जितशायु राजा हता ते ज नगरीमा काळ नामना गाथावति हती तेन काळधी नामनी पतना द्वारा काली नामनी पुत्रानी प्राप्ति थइ तने परणावशाना योग न मळशथो काळी वृद्ध थइ गइ वृद्ध थइ जराधी वर मळधानी आशा नाश पामीगइ तथा ते मनमा ने मनमा ज सताप अनुभवथा जाणो स्वाभाविक रीत ज तना स्तन नीचा नमी गया, अगापाग शिथिल थइ गया, पाळ ऊपर करचलीआ पढी गा जाका तने “जूनी कुमारी” पया नामची आळपथा लाथा

पयामा श्रेयीशमा तार्थकर श्रीपार्थगाथ अवशालक्षणना समप्रसर्था तमना थाया नथ हाथप्रमाण ऊची हती साळ हतार साधु तथा आडवीश हजार साध्वी आना परिवार हनी पुरुपादाणा पया तमन समप्रसरेला जाणो पौरजता तथा राजा आडवरपूयक वादधा वादधा काली पण मातपितानी आज्ञा मळवी, स्नान करी, शुद्ध वस्त्रालकार पहरी, घणी दामोआना परिवारयुक्त धर्मरथमा वेसान आडवरपूयक धदनाथे गई परमारमाने दण प्रदग्निणा आपी, यदन करीने वेढी पटल परमारमाप धर्मकथा कहा त देशना सांभळी कालीने भसार ऊपर अना सति थइ भगवतन कथु क-मारी दीक्षा देवाननी मावना थइ छे ह मारा मातपितानी आज्ञा लइ जातु ह्या सुधी आप अही ज स्थिरता करशा

बाद ते ज धर्मरयमा जैसी काली स्व-आयासे आयी अने मात-पिताने पोतानी इच्छा नणावी पडले तआप समति आपी अने राजन-सवधीओने भाजनापे निमण्या पछी कालाने साना रूपाना कळशवडे स्नान करावीन, रतनमय आभूषणा पहारावीने, रंशमी वस्त्रा परिधान करावीने, हजार पुष्पा उपाडे तेयो शिबिकामा घेसारीने मय परिजन वर्ग सदित महारसयपूर्वक भगवत समीप आठवा अने पचमुष्टी लाच करीने परमात्मा पासे प्रत्रय्या ग्रहण करी काली पाच समिति अने त्रण युतिपूर्वक साध्वीधर्मनु पालन करवा लागी पुष्पचूला आयां पासे अगियार अगता अभ्यास कर्यो छट्ट, अट्टम ध्यादि तपश्चर्याआ पण अनेक विध करी आ प्रमाणे सयम धमनु पालन करती पृथ्वी ऊपर विचरया लागी

एकदा कमसयाग त काली साध्वी शरारती शामा करवा लागी, वारवार हाथ-पग धोवा लागी स्तनना आतरा, काखना अतरप्रदेश, गुह्यप्रदेश वारवार धावा लागी ज्या ज्या वेसे त्या त्या पाणी छाटीने वेसे सूर ता पण पाणी छाटीने, पछी ज शयन करे आ प्रमाणे तन करती नाइन पुष्पचूला साध्वीप तेन कधु के-ध्यापणे ता भ्रमणी कहेवाइप आपण निग्रहीजान आम करतु न शामे-न कल्पे, माट तमे आलाचना करी काली साध्वीप तेमनु कथन न स्वीकार्यु अने पूर्ववत् पोतानी करणी चालु न राखी पडले अन्य साध्वीआ तमनी निभंस्तना-निंदा करवा लागी काली पोतानी भूल कचूल न करता विपरोत विचार करती के-साध्वी थर पडले आ लाकी मारी निंदा, इष्यां विगर करे छ हु गृहस्थिनी हती रयारे तो स्थतत्र हती हय तो हु आ गच्छतो त्याग करी जउ चीजे दिवसे ते गच्छतो त्याग करी चाली गइ हय ता ते निरकुश रीत हस्त-पाद, शरीरना अगोपांग धोवा लागी छत्रटे पदर दिवसतु अणशण करी, आलाचना के प्रतिक्षमण कर्यां वगर मृत्यु पानी एक पदयापमना आउखे काली नामनी देवी थर याइ गौतमस्वामीप तना मविष्य सयधी पृच्छा करतां भगवते कधु के-स्वाधी चवधाने महाविदेहक्षेत्रमा उत्तम कुळमा न मशे अन त्यावी चारित्र धमनु सम्पद् रीत आराधन करी माक्षे जशे

हे गौतम ! काली नामनी साध्वीनी माफक राइ प्रमुद २०६ साध्वीआ भगवत पार्श्वनाथने हती त पत्री ११८ भयनपतिमा गइ, ६४ व्यतरेंद्रो थर, ४ सूर्यनी न चार चंद्रनी अग्रमद्विपी थर, आठ सौधर्मेंद्रनी अन आठ हशार्नंद्रनी अग्रमद्विपी थर आ यधी साध्वीओ त्यावी चवधा, महाविदेहमा उत्तम कुळमा जामो, चारित्र प्रहण करी माक्षे जशे

आ प्रमाणे सुभद्रा न काली प्रमुख साध्वीनी माफक ज सतानमाइ राखे छ अगर ता शरीर-शुद्धि पर आसनि धराय छ त पातातु छेष्ट सयम-फळ गुमावी वेसे छ अने कोटी मृत्युनु रत एक काडीमा पची नागवधा जेथु आशरण करे छ) माते साध्वी वया पछी पासःपीपीन योग्य वर्तन कदापि पण न करतु हयें

૪૬ સાધી ગચ્છ-શાસનને શુભ રૂપ છે તે વર્ણવે છે—

ગચ્છઈ સવિલાસગઈ, સયણીઅ તૂલિઅ સવિવ્વોઅં ।

ઉવ્વટ્ટેઈ સરીર, સિણાણમાઈણિ જા કુણઈ ॥ ૧૧૪ ॥

ગેહેસુ ગિહ્વત્થાણં, ગંતૂણ કહા કહેઈ કાહીઆ ।

તરુણાઈ અહિવહંતે, અણુજાણે સાઈ પહિણીઆ ॥ ૧૧૫ ॥

[ગચ્છતિ સવિલાસગતિઃ, શયનીય તૂલિકા સવિવ્વોકમ્ ।

ઉદ્વર્તયતિ શરીર, સ્નાનાદાનિ યા કરોતિ ॥ ૧૧૪ ॥

ગૃહેષુ ગૃહસ્થાના, ગત્યા કથા કયયતિ કાથિકા ।

તરુણાદાન આભિપતતઃ, અનુજાનાતિ સા પ્રત્યનીકા ॥૧૧૫ ॥]

ગાથાર્થ—વિલાસયુક્ત ગતિથી પ્રેશ્યાની માફક ઝમણ કરે, રુ આદિથી મરેલી તેજાઈમાં ઓશીકાપૂર્વક શયન કરે, તેલાદિકથી શરીરનુ ઉદ્વર્તન (પીઠી) કરે, સ્નાનાદિકથી શરીર-શોભા વધારે, ગૃહમ્થોના ઘરે જઈ ઇચ્છાનુસાર કથા કરે, સામા આવતા યુવાન પુરુષોને સત્કારે-વચનના આહારથી અભિનદે-આવા વર્તનવાળી સાધીને શાસનની શુભ જાણવી.

વિવેચન—અગત્યો મરોઢ કરવો, લહેકાપૂર્વક નેત્રકટાક્ષ કરવો, વાંકી નજર વરી જાનુ-પ ઘથા ચિત્રાસના લક્ષણ છે કેન્દ્રાક આધાર્યો નેત્રના વિકારને (કટાક્ષને) વિલાસ કહે છે પાંજેલા રુના મરેલા ગાદલાનો તેમજ ઓશીકાનો શયનસમયે ઉપયોગ કરવા કે વેસતી ઘસતે પણ રુની મરેલી નાની-નાની ગાદલીના ઉપયોગ કરવો તે ચારિત્રપાત્ર સાધી માટે ઉચિત નથી પોટી ચોઢી સ્નાન કરવાથી શરીર ઉપરનો મઢ દૂર થાય છે અને દંઢવાતિ ઘષે છે પરંતુ સાધીને માટે તે ઘથા તિવિદ્ય છે એ તે તેનુ વર્તન કરે તો તેન સાધી તદિ પર તુ શાસનની શુભ જાણવી

સાધીપ ગૃહસ્થા ઘરે જઈને કે ઉપાધ્યયમા પણ રહીને સયમયોગ તિશા યની યીજી કથા ન કરવી સ્વાધ્યાયાદિ કરવાને સ્વાને દેશરૂપાદિ ચાર ચિદવા કરે તે સાધીધમને ઉચિત નથી ઘટ્ટી આહારાદિને અર્થે, ઘટ્ટ પાત્રને તિમિત્તે, પોતાનો યજ્ઞ કેલોઘવાન અર્થે કે પોતાના ઘટ્ટમાન-પૂજ્યમાથને અર્થે એ ઘટ્ટો પવંશ કરે તો પણ તે સાધીધમને લાયક નથી ઘા ઘાવતમા ઘાટી ઘટ્ટ કરનાં પૂઠે છે કે-મળવતે તો પાશ પ્રકારનો ઘાઘના (નગ્ગાય) કરી છે-પન્નદર-ઘાઘના, પૂઠ્ઠના, અનુપેશા ને પરાવર્તના સ્વાધ્યાયમા ધમકવાનો સ્નાદેશ દા

हे अने तेनाथी भक्ष्य नीच प्रतिपाद्य पामे छे, तीर्थनी वृद्धि थाव छे, धर्म कथाथी निजरा थाव छे तो तेनो तमे नियेध शा माट करमाथो छो? आचार्य भगवत तेनो जथाय आपता वहे छे के-धर्मकथा प म्वाध्याययु पाणमुं ध्याग छे ते वरावर छे, पर तु दिवस ने रात आठे पहोर धर्मकथा न करथी यथो समय धर्मकथामा व्यतीत करवाथी हानि थाय पडिलेहणादिक चारित्रना थाग उ माटे ते करवाना समये स्वाध्याय न करथो, सुप्र, अर्थनी पोरिसोने समये स्वाध्याय न करथो कमथ तेथो शिष्यादिकने भणायवाना अतराय पडे, यल्ली आचार्य, उपाध्याय के ग्गन माधुनी वेयाधच्यमा खामी आये आ प्रमाणे वर्धकथानी खामा समजथा उपरात धर्मकथा कथेवामां खुब काळनी राखथी नाइप (१) क्षेत्र जाइने विचारयु के-आ क्षेत्रमां साधु-साध्वीनो निर्वाह यशे, लोका भद्रिक होवाथो धर्म समजथे द्दाननी दधि रथेथे, श्रद्धावाळा यतथे, माधु-माध्वीने उपकारक यशे-आथो विचार करी योग्य क्षेत्र होय तो ज धर्म कथा करथी (२) राजादिक भद्रादिक पुत्र्य आय तो धर्मोपदेश करथो (३) उत्तम कुळनी काई व्यक्ति आय तो उपदेश आपथो कारण के तेनी साधोसाध नगरजना पण प्रतिपाद्य पामे आ प्रमाणे पूर्वापरयो विचार कयां वगर जे साधु या साध्वी धर्मकथा कयां कने छे ते कथिक-कथाकरनारजाणयो धीनिशोय-पूर्णना तेरमा उद्देशाग प्रातभागमा वहु ने के-“जे भिक्षू काहीअ वंदइ वदत वा साइजति” जे माधु वाचिकन यात्र ने, अग्य पाले वदति छे अने यदन करनारने सारा वहे छ ते प्रायश्चित्तने पात्र थाय ते

युवाग स्वयंत पुत्रने आयता जाणी वहे के-“तमे भले आइया, यल्ली पण वारधार आयजा, कई काम होय तो वहजा ” आ प्रमाणे सादर-छटका रना वचना उचारे ते साध्वी न जाणथी पण शासननी शत्रु ज्ञाणथे कारण के ते भगवतनी आज्ञा लोपनारी छे आ विषयने गधु स्पष्ट करता वहे छ के-

बुद्धाणं तरुणाण, रत्तिं अज्जा कहेइ जा धम्म ।

सा गणिणी गुणसायर ।, पडिणीआ होइ गच्छस्स ॥ ११६ ॥

जत्थ य समणीणमसं-खडाट गच्छम्मि नेव जायति ।

त गच्छ गच्छवर, गिहत्थभासा उ नो जत्थ ॥ ११७ ॥

[वृद्धाना तम्णाना, रात्रौ आर्या कथयति वा धर्मम् ।

सा गणिनी गुणसागर ।, प्रत्यनीका भवति गच्छस्य ॥ ११६ ॥

यत्र च श्रमणीना-मसंखडानि गच्छे नैव जायन्ते ।

स गच्छो गच्छवरा, गृहस्थभाषास्तु न यत्र ॥ ११७ ॥]

साध्वी—हे इंद्रभूति गौतम ! रात्रिसमये जे मुख्य साध्वी वृद्ध के सम्यग् उपवाचने धर्मकथा संमन्त्रे छे तेने गच्छनी वैरिणी जाणनी

जे गच्छमा साध्वीओ परस्पर क्लेश-कलास करती नथी तेमज गृहस्थना जेनी सावध के सुशामतभरी वाणी बोलती नथी ते गच्छ सर्व गच्छोमां श्रेष्ठमा श्रेष्ठ जाणयो.

निवेचन—साध्वीने रात्रिने त्रिये युवान तेमज वृद्ध पुरुषोनी समक्ष, उप लभणयो स्त्री के पुत्रपानो सम्यक् ममा ममक्ष न द्विपत्ते पुत्रयो ममक्ष धर्मकथा करवायो निषेध छे अर्ही मूठमा 'गणिनी' पथा शब्द आप्या छे तेनो अथ मुख्य साध्वी छे तेनो परमाथ ए छे क-गच्छना बढील साध्वीने पण रात्रित विषे धर्मकथा करवानो निषेध छे ना योही साध्वीओने मात्र पुत्रवु ज शु ?

अर्ही याही प्रश्न करता वृद्ध ते के-पुरुषोनी ममामा साध्वी धर्मोपदेश कर तेमा शा दाप ? तना नवाय ए उ ते-जेम साध्वीने एहजो स्त्रीओनी ममामा उपदेश करवाया निषेध छे तेम वैश्व पुत्रपानो ममामा साध्वीने उपदेश आपवाना निषेध छे श्रीउत्तराखण्डनसूत्रमा कह्यु छे के—“ नो इत्थीण कह कहित्ता ह्यद् से निग्गये, त र्हमिति ? आयरियाह-निग्गयस्स खल्ल इत्थीण कह कहमाणस्म धमयारिस्म धमचेरे सका मा कुरा वा वित्तिगिच्छा वा समुप्यजेज्जा, भेद वा लभेज्जा, उम्माय मा पाउणिज्जा, दीहणालिय वा रोगायक मरेज्जा, केरलिवन्नत्ताओ मा यम्माओ भमिज्जा, तम्हा गधु निग्गये नो इत्थीण कह कहेज्ज ” ति० एहले क-स्त्रीओनी कथा बढता साध्वीने ब्रह्म चयमा शका थाय अर्थात् मन चलित थाय ब्रह्मधर्म्येणु फल ता कथारे फल्ले ? एम विनिगिच्छा थ य हाल तो विषयमेव न क-ध्वी काक्षा थाय, चारित्रनो भग थाय, उ माह मगटे दीपकालीन रागोत्पत्ति थाय, कथलोपलपित धर्मवी भ्रष्ट धवाय माटे साधुण कवल स्त्रीओनी समग्र धर्मकथा न करयो याओ ज रीग साध्वीए कथल पुत्रयो ममक्ष कथा न करयो, तथो ब्रह्मचयना दश म्वाता पंकी बीजा स्थानता भग थाय छ

यही श्रेष्ठानाग सूत्रमा पण कह्यु छे क-“ नो इत्थीण कह कहित्ता ह्यद् ” जेथो रीत साधुओ बीजी ब्रह्मचयगुप्ति जाळये छे तेम साध्वीए पण पाळयो जोहप तेथी जेम साध्वीने स्त्रीओने मज्य कथा करवायु धर्मन कर्तु तेम स्त्रीने पुरुषोने विषे धर्मकथन करवायु निषिद्ध छे जे साध्वी आ आशानु उद्घन करे छे तेने शासननो शत्रुभूत जाणनी

जे गच्छमां माग्धीओ परस्पर वडह-कवाम के इष्यादि न करतो हाय
 त्रिदा-बुधली-गृहस्थकथनी न करतो होय, 'आ मारो मामो, आ मारो भाइ,
 आ मारो पिता, आ मारी माता' इत्यादि गृहस्थोचित भाषा बोन्ती न होय
 तेमज गृहस्थ साथे 'आयो, अमुक् यस्तु लायज्ञो, आ वाम करओ' ए प्रमाणे
 सावध भाषापूर्वक वातचीत न करती होय तेमज 'तमारा जेया दानधीर
 काण छे ? तये ज शासनने शोभायनार छो, तमो धर्मात्मा छो' तेथी खुशामत
 भरी भाषा न बोल्तो होय ते गच्छ न भेद्य गच्छ जाणघी स्वेच्छाचारी
 साध्वीना विशेष कृजक्षणो जणागता वहे छ के—

जो जत्तो वा जाओ, नालोअइ दिवसपक्खिअ वावि ।

सच्छंदा समणीओ, मयहरिआए न ठायति ॥ ११८ ॥

विंटलिआणि पउजति, गिलाणसेहीण नेव तप्पंति ।

अणगाढे आगाढ, करति आगाढि अणगाढ ॥ ११९ ॥

अजयणाए पकुब्बति, पाहुणगाण अवच्छला ।

चित्तलयाणि अ सेवन्ते, चित्ता रयहरणे तहा ॥ १२० ॥

गइविबभमाइएहिं, आगारविगार तह पगासंति ।

जह बुद्धगाण मोहो, समुर्दरइ किं तु तरुणाणं ? ॥ १२१ ॥

बहुसो उच्छोलिंती, सुहनयणे हत्थपायकवखाओ ।

गिण्हेइ रागमंडल, सोइदिअ तहय कव्वट्टे ॥ १२२ ॥

[यो यावान् वा जातः, नालोचयन्ति दैवसिक पाक्षिक वापि ।

स्वेच्छाचारिण्य' श्रमण्य, महत्तारिकाषा न तिष्ठन्ति ॥ ११८ ॥

विटलिकानि प्रयुञ्जन्ते, ग्लानशैल्यान् नैव तर्पयन्ति ।

अनागाढे आगाढ, कुर्वन्ति आगाढे अनागाढम् ॥ ११९ ॥

अयतनया प्रमुर्वन्ति, प्राधूर्णिकाना अचन्सला ।

चित्रलानि च सेवन्ते, चित्राणि रजोहरणानि तथा ॥ १२० ॥

गतिविभ्रमादिभिः, आकारविकार तथा प्रकाशयन्ति ।

यथा घृद्धाना मोहः, समुदीर्यते किं पुन. तरुणानाम् ? ॥ १२१ ॥

बभ्रु उच्छेदयन्ति, मुरनयनानि हस्तपादकक्षा' ।

गृह्णन्ति रागमडलं, श्रवणन्द्रिय तथैव कल्पस्थाः ॥ १२२ ॥]

गायार्थ—दैविक, राह, पाक्षिक, चातुर्मासिक अधवा मात्सरिक जे अतिचार जेटलो थयो होय तेटलो न आलांचे, मुरय माधीनी आज्ञामा न रहे, अष्टम निमित्तादिक अधवा मन्त्रादिकने प्रयोग करे, ग्लान के नव दीक्षितनी औषध, वस्त्र, यात्रादिकरुडे सारमभाळ न करे, खास न करवा जेवु कार्य होय ते, अवश्य करवा लायक जेवु लेखी करे अने खास करवा जेवु कार्य वेदगकारी राखी न करे, समयकरणी वेठ उतारवानी माफक यतना रहित करे, ग्रामांतरथी आवेल थकेला, भूग्या के सरन्या साध्वीओनी निर्दोष अन्न-पाणी वडे भक्ति-ग्रहमान न करे, विनिधरणी वस्त्रो वापरे तेमज विचित्र रचनावाळा रजोहरण वापरे, गति-विलामादिकरुडे स्वाभाविक एवा हावमार देखाडे के-वृद्ध स्थविर साधुओने पण तत्काळ मोह [वेदोदय] जागे, वगर कारणे वार-वार मुर, नेत्र, हाव, पग अने कक्षादिक धोये अने वसत के महारादिक राग-रागिणीओ शीखी लई एवी रीते ललकारे के जेथी तरुण पुरुषोनी के बाळ-कौनी श्रवणन्द्रियने आकर्षित करे हे गौतम ! आरी साध्वीओने अनाया, नटडी तेमज स्वच्छदाचारिणी जाणवी

विवेचन—गच्छमा धदेरी साध्वीने महत्तरिका वहेवामा आवे छे जेम पुत्रे पितानी, शिष्ये गुरुनी किङ्करे शेठनी आज्ञामा रहवु जोइय तेम माधीय महत्तरिकाना आज्ञामा रहवु जोइय, वारण क आज्ञा प अकुश न अकुश पितानी पाणी क्यारे भूल करी घेत ते न करुपी शक्य तथी घात छ छद्रस्य जोष मात्र भूलने पात्र छे, ता शास्त्रकारे बुद्धिमान मानवीमाने पण आज्ञारूपी अकुशमा रहैवा नलामण करी छे तथी साध्वी महत्तरिकानी आज्ञा उरपाये अने दैविक, रात्रिक, पात्रिक, चामुर्मासिक क छेवट सावस्तरिक अतिचार न आलोच त साध्वी आर्या नथा पण अनाया ज छ

निमित्त क मन्त्र-तत्रादिकने घात करथी नहीं तेमज तना उपयोग पण न करवा, कारण न तेमा रक्त रहेवाथी रोगी वा तो नधीन साध्वीनी औषधा दिवथी सारमभाळ लई शकती नथी तेमज अष्वयत काराधवा योग्य साध्वीने अध्यास कराववामा पामी आव छ वळी निमित्त क मन्त्र-तत्रनु कार्य पङ्क वा शक कर्वा पछी तनी मर्यादा नघवाती तथी निमित्तकायमा प्रावीण्य प्राप्त घया पछी कीर्ति न घशनी घाछा वधे छ अने वाग्धरशाना नियमो आज्ञापवामा सिद्धि

लता आये उ आटला खातर ज क्षीपुसपरवरदी (श्रुतस्तन) मा वक्षु छे के-
सीमाधरस्त वदे । अत्रश्य करथा योग्य क्रिया आगाढ वदथाय छे यागवहनादि
क्रियामा वधनु-अक्षु आरण करे त साधो धर्मने लायक नथी

जेम माता पुन या पुत्रीनु हडो रति पालन करे तेम पाच समिति अने
पण गुनिरुपी अष्ट प्रवचन माता समयमधमनु रक्षण कर छे माधोप गमना
गमनमा इयासमिति अन बालशमा भायासमिति थिगेरनु पुण लक्ष
राखनु जाय, तेने वरले वठ* उतारवानी माफक अवतनापूर्वक-उपेक्षाभायथी
करणा कराय ते वक्षपि कष्टदायक यनी रथी गृहस्थाधममा पण अतिथि
आव ता तनी आगता-स्थागता करधानो रिवाज (फरज) छे तेम अ य काइ
साध्या धर्मानरथी आया हाय ता तना सकार करथा, तेना धम दूर करधाना
प्रयास करवा अने शुद्ध अन्नानादकथो घहुमाग करधु, जा आ प्रमाणेन यताय
ता साध्या पाताना समयमधर्मथी अष्ट पाय छे रगला वल्ल क डाडो वापरे,
किनारवाळा भरला आधा राखे त साधो स्वच्छाचारी साधधी,

मुख मचकाडे, नेत्र बाका करे, स्तन ऊचा घाधे, हाथनीनी पेठ गति करे,
वालता चालता जाडु अन्धु जाया करे-आ यथा विकारता लक्षणा छे आया
रीत यतन करता साधो वृद्ध वधवालात पण माहित कर, कामधर प्रगटावे
ता अन्य युवान वयवाटान माट ता पूछथु ज थु ? तेआन ता माह प्रगट भ
आयो रति मोहाद्य प्रगटाववाथा परिणाम थिपरीत जाय अन परिणामे शास
ननी निभछना थाय माट आया अष्टाचारी साधधी गच्छनु रक्षण करवु.

ज साधो निरंतर वगर कारण हस्त-पादादिनु प्रक्षालन कथा करे, जुडी
जुदा राग-रागिणआ शोखया करत पाते स्वकृत्यथा थुक छे अन धर्म्यन मोह
पमाठ छे गातादिष कारण माहना छे अन ए रीत प्रक वार तना शकआत
थइ क पछी वम चूकाइ अथाय छे अन जेम पवतना शिघर ऊपरथा पडेलो प्राणो
नाच तळाटीपज पढीच छे तेम साध्या आ रात पतित थइ त अध पातन ज पाम
छे पछी तने मादा ऊपर शणमार करधाना, नन्नमा अन्नन करधाना, मस्तकमा
सिदुर पूरवानी, कपालमा तिलक करधाना, गट्टामा पुस्पमाळा पहरेवानी,
मुखमा ताबूल राखवानी, शरार चदनादिषु विलेवन करधाना इच्छा थाय छे
१२२ मो गाथागा उत्तराध पाटातरमा आ प्रमाण पण आप्या छ-गोण्डरामण
मडणभोयति व चा उ क्यवडे । जा उत्तरार्धता अर्थ ए छे व-गृहस्थता बाजवन

* राजा अगर तो अधिकारीया पाताग कार्य माटे हुलकी वणना लोवाने बोलावे छे
अने तेनी पत्रि काय करानी थइ पण बदले आवता नथी तने 'देठ' कथेवामा नावे छे
वणनन अने छे ताकाने काय करथु पड छे पण तनना मनमा काम करवानो उग्रार्इ होतो नथी

ग्रहण करे, तेने विविध वीडाप्रयुक्त रमाटे अन तने भोडा करे के नधी एण नट्टही जाणवी गृहस्थोता बालकोने रमाटवाये, तेने कहे खप करवायी केतु विपरीत परिणाम भाये छे ते माटे अहं इ इ बहुपुत्रिका (सुमद्रा) की कथा आयी गर ते हये केरी रीत करवाये करयु ते जणाव छे—

जस्थ य थेरी तरुणी, थेरी तरुणी अ अंके
गोअम ! त गच्छवर, वरनाणचरित्तआहारं

[यत्र च स्थविरा तरुणी, स्थविरा तरुणी च
गौतम ! त गच्छवर, वरज्ञानचारित्राधारदं]

गाथार्थ—जे गच्छमा स्थविरा (वृद्ध) साधो बड़े की पछी स्थविरा एम अतरे छे ते गच्छने हे गौतम ? ना आधाररूप जाणयो.

टिप्पण—जे वृद्ध साधोनी बच्चे पढ तरुणी कारण के जो युवात साधोनी पास पाते सुवे हस्त जाय मतन व भोजा अवपधान स्वर्ण ते भावता मन विवृत घनी जाय परंतु जो वृद्ध साधोनी आधी स्थिति न घने माटे जे गच्छमा साधो शानदशनने माटे आधारस्थभ समान छे

हये वर साधोनी फक मुद्रित छे एर गाथावडे जणाये छे—

धोयति कंठिआओ, पोअंति तह
गिहिकज्जचित्तगाओ, न हु अज
खरघोडाइट्टाणे, वयति ते वाहि
वेसत्थीससग्गी, उवस्सयाओ
सज्जायमुक्कजोगा, धम्मकह
गिहिनिस्सिज्जं वाहिति, स

[धोवन्ति रुग्णिका, प्रातयन्ति तथा च दक्षति यस्त्राणि ।

गृहिकार्यचिन्तिकाः, न ह्यु आर्या गौतम ! ताः ॥ १२४ ॥

खरघोटकादिस्थाने, व्रजन्ति ते वापि तत्र व्रजन्ति ।

वेश्यास्त्रीससर्गिः, उपाश्रयः समीपे ॥ १२५ ॥

स्वाध्यायमुक्तयोगाः, धर्मकथात्रिकथाप्रेषणगृहिणाम् ॥

गृहिनियथा प्राधन्ते, सस्वव तथा कुर्वन्त्यः ॥ १२६ ॥]

गाथार्थ—जे साध्वी वगरकारणे जळथी कठप्रदेशने धोवे, गृहस्थोना मोती आदि परोरी आपे, बाळको माटे वस्त्र-औषधादि आपे-आ प्रमाणे गृह-स्थोचित कार्य करवामा तत्पर रहे ते साध्वीने हे गौतम ! साध्वी न कहेवी.

*जे साध्वी हाथी, घोडा, गधेडा आदिना स्थाने जाय अथवा तेओ साध्वीना उपाश्रय पासेथी निकळे स्थाने सुशी थाय, वेश्या स्त्रीना संग करे अथवा तो जेना उपाश्रयनी नजीक वेश्यागृह होय तेने साध्वी न कहेवी

घट्टी स्वाध्याय योगथी रहित होय, धर्मकथाने स्थाने विरुधा करे, गृह-स्थोने विविध प्रकारनी प्रेरणा करे, गृहस्थना आसन ऊपर बेसे अने गृहस्थोना परिचय करे तेने फक्त उदरभरी साध्वी जाणवी.

विवेचन—जे साध्वी वगर प्रयासन कठप्रदेश धोय, गृहस्थना माती परोवी आप, परघाटानी माळा करी आप, नायना दाटा परोवी आपे, तना आभरणादिक स्वच्छ करी आप, बाळकने माटे वस्त्रपुदान करे, तेन वृध आपे, मादा बाळकनी माधजत माटे पातानी पासेथी आपधादि आपे, जडीबुट्टी वापर, प्रस्वदादिकने लुछशा माटे जळथी आग्र(भीता) करला यस्त्रा शरीर ऊपर वार वार घस्या कर, “आ गृहस्थन घरे स्वीकरो आथ तो माह, अमुक गृहस्थ व्या पारमां साह क्णाय तो डोक, अमुक गृहस्थ स्त्रीने परस्पर प्रेम वृद्धि पासे तो साह ” य प्रमाणे गृहस्थाचित चिंताओ धारधार कर्या करे तेथी साध्वीन हे गौतम ! तार आर्या न समजथी पण गृहस्थनी धाकरडी मात्र जाणथी

गधेडा, घळद, घाडा, हाथी, यकरा विंगरे तिर्यचा जडबुद्धियाळा होय छे तना पाताना स्थानमा गम त स्थितिमा रहता हाय छे तथी साध्वीने तेथी

* १२५ मा गाथाना पूर्वर्षिना अथ धीना रीत पण आर्ये छे, जे नीच प्रवणि—“उयो दाप्र-दासी जेवा तमन जुगाथी जेवा भूतजनीनी पासे काळे-प्रकाळे साध्वीओ जाव लग्न तो तदा शठ लोको साध्वीना उपा रीं माने ” आ अथ उचित थाये छे

स्थाने ज्ञानाय तद्वि कारण क त्रिगो विद्वत्तदशा जोता कामाहोपन थाय माटे शास्त्रकारोय तथा तुच्छ स्थानमा ज्ञानो तिपथ करमाख्या ते खुरेनो अर्थ दास दासी अने घोडेनो अर्थ पुथा मानस परा पण थाय छे तेना परमाथ पछे के-दास दासी जेवा पुथा ने जुगारी, भाट, गवाया जेवा धृतजनो उवा यमता होय तेवा स्थले साध्वीय जवु नहौं तेपच तेवा लोकने साध्वीय स्वसमीय पटले क उपाधये भावथा देवा नहौं कारण के तेवा लाफ छिशा वेयो होय छे प्रसंग मळे ता मग बजावथा पण समथ थाय उ तथी तेवा सज्जनोतो ससग इच्छयो न नहौं श्रीभ्यश्चहारभाष्यना मानमा उद्देशामा कथुं छ के—“तह चैर हरिय साला-घोडगमालाण चैर आमत्रे । जति तह जतमाला, काहीयत्त च कुव्यति ॥ १ ॥” जे साध्वी दस्तिशास्त्रा, अन्वशास्त्रा व शास्त्रानार पामे बर्हने जाय तेमत्र कथिकपणु करे ते साध्वी नथी

वेदया के पणवांगनातो कदापि साध्वीय ससग न करवा तेनी पामे तो विलास अने भोजशोषनी ज कथा हाय नु यत्तो उपाधयनी नत्रीक यदया छीनी थाय होय ता तेवा स्थानतो त्याग करवा कारण के वेदया छीने त्या अनारा अनेक छलपटाउ, विलासी लाकानी आधनाय विशेष थाय छे अने तेभोतु आयागमन उपाधयनी पामे धाने थाय पटले पण ब्रह्मधयनी गुप्तिमा खामी आये वली यदया छीने त्या मगीत के नृत्यादिक थाय तयारे चघट विसने अग श्याश्यायसा, पडिलेहणादि आशयक क्रियामा तेमत्र यथार्थ चारित्र पालनमा स्वलना थाय माटे तथा स्थानतो ता अषय त्याग ज करयो वेदयानी साधोसाय तेनी दासता, जागणी प्रमुत्त वेपचारिणीता पण परिचय न रावथा हे गौतम ! जे साध्वीभो ऊपर कथा तथा प्रकारतो आधय लेती होय तो ते साध्वी न नथी पण कथळ ब्रह्मचारिणी समनत्री

स्थाप्याय पटले मणु मणावयु, ते थायथो यगती रते अर्थात् प्रथम पद “सज्जायमुक्त्रोगा” न स्थान पाठानरमा “छत्रायमुक्त्रोगा” यथा पाठ छे तेना अथ प छे के-गृहीयनिजायनी यतनामा वेदरकार रण, धमकथाने स्थाने परस्पर के विधवादिक छीयोनी साथे राजकथा, भक्तकथादिक चार प्रकारनी विदवा करे, गृहस्थना कायस्थयो विता राखे, गृहस्थ आयें ता तेने वेसथा आसन आवे, पाने गृहस्थने गर जाय तयारे चाकडा, गारी प्रमुत्त ऊपर वेने, गृहस्थना घरमा आठो फेरा मारे, गृहस्थनी रुवरूमा क पाछळ रुतामत्त करे, तेना स्वसनानी प्रशसा करे, गृहस्थनी साथे रातदिवस बाता ज कर्पा करे ‘दयाह तमे आ कार्य करा, तमारे आम करयु जोरुप’ व प्रमाणे गृहस्थाचित्त कार्यमा ध्याननि धारणे तथी साध्वीन हे गौतम ! तारे उद्दरनारी-कन्न पेट भरनारी ज जाणथी

कई साध्वी गणिनी पदने योग्य छे ते जे माथावटे दर्शावे छे-
समा सीसपडिच्छीण, चोअणासु अणालसा ।

गणिणी गुणसंपन्ना, पसत्थपुरिस्ताणुगा ॥ १२७ ॥

संविग्गा भीयपरिसा य, उग्गदडा य कारणे ।

सज्झायज्झाणजुत्ता य, संगहे अ विसारया ॥ १२८ ॥

[समा शिष्यप्रतीच्छिकाना, चोदनासु अनलसा ।

गणिनी गुणसम्पन्ना, प्रशस्तपुरुषानुगता ॥ १२७ ॥

सविग्ना भीतपर्यट् च, उग्रदंडा च कारणे ।

स्वाध्यायध्यानयुक्ता, मद्ग्रहे च विशारदा ॥ १२८ ॥]

माथार्थ—पोतानी शिष्याओने तथा प्रतीच्छिकाओने समान गणनार,
चोयणा, पडिचोयणादिकमा आळस रहित, प्रशस्त पुरुषोने अनुसरनारी अने
ज्ञान-दर्शन-चारित्रगुणसपन्न साध्वीने महत्तरिका-गणिनीपद योग्य
जाणवी वैराग्य रगमा लीन चित्तवाली, भवभीरु परिवारवाली, अपराध आग्ये
सम्बत शिक्षा करनारी, सज्झाय ध्यानमा सावधान सुसाध्वीओना उपकारार्थे
वस्त्र-पात्रादिकने संग्रह करवामा कृशळ एवी साध्वी गणिनी पदने लायक छे.

विवेचन—महत्तरिका-बडेरी साध्वीना लक्षणो दर्शावता वडे छे के-ते
ममभावी हाथ पाताकी शिष्याओ तेमज्ज ज्ञान या जेयावस्थादिक् कारणोने अगे
आरली अ-योग्यछोय साध्वीओ प्रत्ये समानभाक् राखे जेयो कालजी पोतानी
शिष्याओना वस्त्र-पात्रादिक् के औषध-मेवजनी राखे तेवी ज काठनी प्रती
च्छिका-अग्य शिष्याओ माटे राखे चोयणा-पडिचोयणादिकवडे तेने प्रेरणा
कर्ता करे, तेमा कोइ पण प्रकारना प्रमाद न दर्शाव जेम वदतु जळ निर्मळ
रह छे तम चोयणा, पडिचोयणादिकवडे समय शुद्ध रीत पळाय छे चारित्र
पावनमा कईक प्रमाद बतौ लोवाय व मुख्य साध्वी प्रेरणा करे पचम गण
धर श्रीसुधर्मोत्सवामीय प्ररूपलो शास्त्रविहित माग न शुद्ध छे पम मानीने जेन
धमनु यथाथ पाळन करनारी, तथा नेमणे दर्शावता विधि-निषधने अनुसरनारी
तेमज्ज ज्ञान, दर्शन अने चारित्रता गुणोधी युक्त साध्वी गणिनी पदने योग्य छे

‘ यथा राजा तथा प्रजा ’ ए सूत्रने अनुभारे मुख्य पुढघु जेसु वर्तत होय
छे तथु आचरण तेनी नीचेमा माणसो आचरे छे गच्छमां बडेरी साध्वीनो बर्ताय
सयेगरमात्र न होब तो तेनी प्रतिमा अग्य साध्वीओ ऊपर न वडे तेदला छातर

अ शास्त्रकारे पहेतु विशेषण प आप्यु के-ते वैराग्य रगमा लीत होधी जोप भाये वसतारी साध्वीओने तेना हर-मय लागवो जोइए, कारण ये संघो नय होय तो लघु शिष्यादिक वइ पण अकार्य करता सकीच पाये आधा मयनीत परिहार हाय ते वीजु लभण वहु, कृता पण कोठ साध्वी भूलने पाय वनी तो तेने उग्र प्रापञ्चित आपतां स्कोच न राखे जो प प्रमाणे पत्र वार अपराधनी शिक्षा न करे तो टेवादेखीधी य। तो गुणगोरी नवटाइ जाणी जइने अन्व साध्वीओ भूल करवा प्रेराय माटे मुख्य साध्वीय कारण प्रसंग पोतानी सत्तानो उपयोग करवा जोइए, पटले के आलोचना आपधी गच्छनी मारसंभाउ करतां जे शेष समय रहे तेमा पाच प्रकारनी स्वाध्याय करे अने चार प्रकारना ध्यान पैकी ये धर्म धने शुक्ल ध्याये जेम एक गृहस्थ पाताना कुटुंबना पालनार्थे सर्व प्रकारनी चिंता धमाये छे तेम मुख्य साध्वीय पण पाताना परिहारनी साध्वीओना उपकारार्थे निर्दोष वय, पात्र, श्रौच, ज्ञानापगण विगरे वस्तु ओना समग्र करी राखवा जाइए थळी पोतानो परिवार धधारधामा-तधीन शिष्याओ करवामां पण ते कुशल होधी जाइए आ प्रमाणेता लक्षणी जे साध्वीमा हाय ते महत्तरिका पदने लायक वणाय छे

वचनगुप्तिने आधयोने साध्वीय केषु वर्तन करबु जाइए ते व्रण गाथाधे वताधे छे—

जत्थुत्तरपडित्तर, वडिआ अज्जा उ साहुणा सद्धिम् ।

पलवति सुरुद्धावी, गोअम ! किं तेण गच्छेण ? ॥ १२९ ॥

जत्थ य गच्छे गोयम ! उत्पणणे कारणमि अज्जाओ ।

गणिणीपिट्ठिआओ, भासंती मउअसद्देण ॥ १३० ॥

माऊए दुहिआए, सुणहाए अहव भइणिमाईणम् ।

जत्थ न अज्जा अक्खइ, गुत्तिविभेय तय गच्छम् ॥ १३१ ॥

[यत्र उत्तर प्रत्युत्तर, वृद्धा आर्याः साधुना सार्धम् ।

प्रलपन्ति मरोपा अपि, गौतम ! किं तेन गच्छेन ? ॥ १२९ ॥

यत्र च गच्छे गौतम !, उत्पन्ने कारणे आर्याः ।

गणिनीपृष्टिस्यिता, भाषन्ते मृदुकशब्देन ॥ १३० ॥

मातुः बुद्धितुः स्नुषायाः, अथवा भगिन्यादीनाम् ।

यत्र न आर्या आख्याति, गुप्तिविभेद सको गच्छः ॥ १३१ ॥]

गाथार्थ—जे गच्छमा मुख्य या तो वृद्ध साध्वी कलह के खेदवश थईने उत्तर-प्रत्युत्तर करे तेमज क्रीधवश थईने जेम तेम प्रलाप करे तेना गच्छधी हे गौतम ! शु प्रयोजन अथवा तेना गच्छने हु गच्छ कहेतो नथी.

हे गौतम ! जे गच्छमा कार्य प्रसंगे लघु साध्वीओ मुख्य साध्वीनी पाळळ रहीने स्वविर गीतार्थ प्रसुरानी माथे सहज, सरळ अने निर्विकार वाक्योवडे मृदु वचन बोले ते ज वास्तविक गच्छ जाणजे. वळी वगरकारणे स्वपरवर्गमा 'आ मारी माता छे, आ मारी पुत्री के पौत्री छे, आ मारी बहेन छे' इत्यादि जाहेर न करे अथवा मातादिकनी गुह्य बात होय तो ते मर्म प्रकाशित न करे आवी वचनगुप्तिनाळा गच्छने ज हे गौतम ! तु साचो गच्छ जाणजे

विवेचन—गृहस्थ घगमा पण वद्वेषत प्रचलित छे व—“ कलहकफासपी तो गाळाना पाणी पण सुखाय न्नु ' अर्थात् कलेशपी सुखसपत्ति ताश पामी नाय छे जेजा समारना त्याग करी संवभगा मार्गे चढ्याछे तेओप तो वदापि पण केश-फलह न करवा जाइप. कलेशपी कमवच घाय छे, आत्त वे रौद्र ध्यान थाय छे अने आवी रीते कलह करतां *तरजना जुप थारे शासननी अपभ्राजता थाय क्रीवादिक् कथायो छ्मा चोर छे, ते क्यारे आपणा मनमा प्रवेश करी कर्मो करी घाले छे तेनो आपणने छयाळ रहेतो नथी, माटे क्रीधा दिक् करवाना प्रसंगे उपस्थित थाय थारे अ यत माषचेत रहेवु हे गौतम ! आथा प्रसंग जेथो आत्मभान भूली जेम फाये तेम बोले छ ते गच्छने हु सारो गच्छ कहेतो नथी

शास्त्राभ्यास करवाने अगे तो गमे ते शकादिनी पृच्छा करवा माटे साधु समोपे लव पडे थारे पण मुख्य साध्वीने आगळ करीने, तेमनी पाळळ रहीन साध्वीप पृच्छा करवी उचित छे पकाजी साधु पासे जव् वद्वपनु नथी साधु माथे बातचीत करवामा पण मृदु अने मिट भावा वापरनी जोइप याळवामा पण विषय रागवो विवेक व मंगु यशीकरण छ विवेकपी सघळा काय सिद्ध थाय छे धीम्कमुक्ताधरीमां विवेक सयधे वद्वु छे वे—

हृदयधर विवेके प्राणी जो दीप वासे, सकळ भवतणो तो मोह-अधार नाथे ।
परम धरम वस्तू तत्त प्रत्यक्ष भासे, करम भरम पतगा स्वांग तेता विनाथे ॥
चिरुळ नर कहीजे ते विवेके विहीना, सकळ गुण भयां ते जे विवेके विलीगा ।
जिम सुमति पुरोधा भूमिगेहे वसते, युगति जुगति फीधी जे विवेके उगते ॥

गच्छमा साध्वीश्राप परस्पर कौटुंबिक मन्थ पण न दर्शापदा कारण व
 तेथी वचनगुणिना भग चाय छे श्रीदर्शकालिक सूत्रमा वद्यु छ ये-
 "अज्जिणए पज्जिणए वा वि, अम्मो माउमिअत्ति अपि । उस्सिण भायणिज्ज चि,
 वूप नत्तुणिज्जि अ ॥ १ ॥ अज्जए पज्जए वा वि, वप्पो चुह्पिउत्ति अ ।
 माउला भाउणिज्जत्ति, पुत्ता नत्तुणिज्जत्ति अ ॥२॥" हे माता, हे दादी, हे
 भाणेज, हे पुत्रो, हे बहने, हे धाक्री, हे भार्या, हे मामी इत्यादि सासारिक
 मन्थ सूत्रवता शब्दा मातृप या साध्वीय यात्रया नहीं हु अमुकनी माता
 छ, हु अमुकनी पुत्री छ, हु अमुकनी स्त्री नु विगरे सबध दर्शावता यात्रया
 पण न थालया वन्ती मातादिकनी गुण घात हाय तो तनी प्रयाग न करया
 जेम बने तेम वचनगुप्तिनु यथाय पालन करनाए गच्छन न हे गौतम ! हु
 गच्छ कहु छुं

हय जिनाक मार्गनु उल्लपन करनाए साध्वीने शु प्राप्त थाय ते द्शाय छे -

दसणियार कुणई, चरित्तनास जणेइ मिच्छत्तम् ।

दुपह्वि वग्गाणज्जा, विहारभेय करेमाणी ॥ १३२ ॥

[दर्शनातिचार करोति, चारित्रनाश जनयति मिथ्यात्वम् ।

द्वयोरपि वर्गयोः आर्याः, विहारभेद कुर्वाणाः ॥ १३२ ॥]

गाधार्य-जे साध्वी दर्शनातिचार लगाडे, चारित्रनो नाश करे
 अथवा मिथ्यात्व उत्पन्न करे, बन्ने वर्गना (साधु तेमन साध्वीना) मास
 कल्पादि विहारनी मर्यादानु उल्लपन करे ते साध्वी खरेगरी आर्या नवी

विशेषन-पचागीना जे पिस्तागीश प्रमुख भागमो छ, तेमा दर्शाव्या
 प्रमाणे विधिपूषक जे साध्वी धारित्र पाठे त साची आर्या छ जा ते मर्यादानु
 उल्लपन बने ता समकितमा दूषण लगाडे न, चारित्रना नाश करे छ अने
 मिथ्यात्व उपप्राप्ते छे आनी उमाग चालनारी साध्वी गच्छना न राखयो
 विहारनी मर्यादा मन्धी त्रेयोशमो गायामा वर्णन कई गयु छे छना पण अहाँ
 कईक विशेष दर्शाए छे

श्रीरुद्रस्वरूपना घोषा उदेशामा वद्यु छे क-"नो कण्ठ निगंधाण वा
 निग्गधीण वा इमाओ पच महण्णमाओ महानदीओ उदिट्ठाओ गणिताओ
 वज्जियाओ अतो मासस्स दुरुत्तो वा तिरुत्तो वा उत्तरित्ते वा सत्तरित्ते वा
 त जहा-गगा जउणा सरऊ कोसिया महीं ।" जमा विपुल जठ उ तेमन
 पणो ऊही छे तेथी नदीआ महाणवा पटले समुद्र तुल्य जाणयो तथी नदीओ-

गंगा, यमुना, सरयु, काशिका अने मही-आ पाच नदीआ महिनामा वे वार क प्रण वार उतरवी याग्य नथी आ सूत्र ऊपर नियुक्तिकार विस्तारथी सम अण आपता वहे छे के-“यचण्ह गहणे ण, सेसानिय सूह्या महासलिला । तत्थ पुरा निहरिसु, नय ताउ कयाइ सुकति ॥१॥” ऊपर जे पाच नदीओ मजावी तथी रीत योजी पण तेथी माटी नदीआ क जेमा अगाध बळ होय अने हमेशा बढती हाय तेना पण ममावेश जाणी लेया आ वावतमा प्रतिवादी शका करता पूछ छे क-सर्व नदीओ शा माटे गणथी ? जो तेमन होय तो सूत्र वार पाच नदीना ज नामा शा माटे मजावे ? तेना उत्तर ए छे के-गणादिक पाच महानदीओ जे देशामा छे ते स्थळोमां पूरें साणुओ विचयां हता अने त नदीओ वदी पण शुष्क बनती नथी तेथी तेओना नामा मजाव्या छे, परंतु उपलभ्यथी तना जेथी विशाल, दीर्घ पुष्कळ जळवाळो अने ऊढी नदीआ पण सायोसाय समजी लेवीं

बळो पण श्रीबृहत्कपना चाया उदेशामा वहु छे के--“ अह पुण एव जाणिज्जा एरइइ कुणालाए जत्थ चक्रिया एग पादं जले किचा एग पाय थले किचा एवण्ह कप्पइ अतो मासस्स दुरुत्तो वा तिरुत्तो वा उत्तरिए वा सत्तरिए वा, एव नो चक्रिया एण्ह नो कप्पइ अतो मासस्स दुखुत्तो वा तिरुत्तो वा उत्तरिए वा । ” पेरारवती नामती नदी कुणाला नगराती पासे वहे छे त अथ जघाममाण उढी छे त नदी तथा तथा प्रकारती बीजी नदी विधिमां वृश्या प्रमाण उतरा शकाय एक पग जळमा अने एक पग थळमा (आकाशमा) उची राखवाना क्रमथी साधु या साध्वी घाली शकथा समथ हाय तो एक मासमा वे के प्रण वार नदी पार उतरे अने पाछा आवी शक पेरारवती नदी कुणाला नगरी पासे वे गाउना पहाळा पट(विस्तार)वाळी अने अथ जघा प्रमाण ऊढाववाळी छे गाघरीन निमित्ते पात्रादिकना लेपनादिकने निमित्ते साधु या साध्वी मासमा वे प्रण वरत जयणापूवक नदी पार करी शके आ सूत्रतथा ऊपर जे पाच नदीना ग्रहणथी तेया प्रकारती सर्व नदीयाना स्वीकार मजाव्या तन पुष्टि मळे छे

पेरारवती नदीमा पटलीक जग्यामा व्कारे पाणी सूकाई जाय छे व्कारे त नदी पार करीने गाघरी अथे जघामा आवे व्कारे शत्रुबद्ध काळमां जळती प्रण सघट्टा थाय, पण थळता पण प्रण थाय पटले छे सघट्टा थाय चामासामां सात सघट्टा थाय अन पाछा आवतां सात थाय हुल चोद सघट्टा थाय ज्या सुधी त क्षेत्रमा चानुर्मास हाय त्या सुधी आटला सघट्टा करी शकाय, तथी विशय सघट्टो थाय ता थाय लाग वळी क्या विशेष जळ-सघट्टा लाग रवा उतरवाना पण निषेध छे मासकल्प पूणे थया पछी योजा मासकल्प करवा माटे ते नदी उतथा सित्राय अ यत्र थद शकता हाय ता तेम करवुं चानुर्मास पण

त नदी उतया सिधाय बरुली शकालु हाय ता तेम न करबु कोरि पण धीजो उपाय न हाय ता नदी उतरयो, व जिनाशा छ सघट्टा सयवमां वधु छे व-
 “सत्त उ वामासु भरे, दगसद्धवद्धा तिण्णि हुति उदुवद्धे । ते तु न हणति रिच, भिक्खायरिय च न हणति ॥ २ ॥ जह कारणभि पुण्णे, अतो तद् कारणभि अमिवादी । उरहीगहणे लिंण, नाया य गते पि जयणाए ॥ ३ ॥” वर्या काळमा सात जने मासवद्धमा प्रण सळना सघट्टा साधुा हाइ शके जा रीत क्षेत्रमा रहे ता त्तु क्षेत्र हणाय नहीं तमज भिक्षाचर्या पण निपिद्ध न जाणयी अयान् व तेजा त क्षत्रमा रही शक जने गोधरी अर्थे जाइ शके कोइ पण कारण उरपत्र थय सत्त मासवद्धप याद तमज यामासा पक्षी तधु धीजु क्षत्र न मछे ता नदी उतरे मासवद्धपमा पण कह उपद्रव धाय, मारी-मर, । जवा स्वाधि उपद्रव धाय, वस्त्रादिव उपकरणनी मरुत उरपत्र धाय ता नदी उतरीने पण लाया शक जरूर पद । नाथमा वेसीने पण जाइ शक, परन्तु तमा मयणा तथा श्रिधि साचयदा जाइय

नाथ उतरया स्वधी दशाकत नाथ प्रमाण जाणया--“नाथललेवहेट्टा, लेवो वा उवरिए वलेवस्त । दोण्णी दिवद्धमेके, अद्ध नाथाइपरिहाति ॥ ४ ॥” ज स्थळे नाथमा वेसवतु हाय त स्थळे जातु व गमनस्थळे यळमाणे नवाश अन वे याजनता फेर थश ता शास्त्रधार वद्ध छ व-वे याजनता फेर खाया परन्तु नाथमा न वेसतु १, तयो ज रीत लपूण लप न जाग तधु जठ उतरवानु हाय, परन्तु दाठ याजनता फेरया स्थळमाणे जवातु हाय ता तम करबु पण नाथमा न वेसतु २, तथा ज रीत छर लाग त्तु जळ उतरवानु हाय परन्तु पक याजनयो स्थळमाणे नवातु हाय ता तम करबु पण नाथमा न वेसतु ३, लप ऊपर सळ लागे तथा माणमा पण अर्थ याजनता फेरि खाया पण नाथमा न वेसतु ४, जा प्रमाणे तपास करता छता पण वाजा वाइ मार्ग ज न हाय थार साधु नाथमा थसा शके, परन्तु निर्भयपणु कशी न करबु

धीनिशीधचूर्णना धारमा उद्देशाना प्रातभागमा नाथ भवधी धर्षन करतां कणु छ के--

जवातारिमकत्वह, कश्चइ वाहाहि अप्पणा न तरे ।

कुमे दतिए तुने, नाया उद्ध पे य पण्णीए ॥ १ ॥

समासतो जरुसतरण, दुनिह धाहमवाह च ।

ज धाह व तिपिह, सघट्टो लेवो लेवारिय च ॥ २ ॥

एतो एकतेरणं, तरिश्रव्व कारणमि जांतमि ।
 एतैसि विवच्चासे, चाउम्मासा भवे लहुगा ॥ ३ ॥
 नवान्ने विभासा उ, भाविताभाविए ति य ।
 तदण्णभाविए चेव, उच्छाणोच्छे य मग्गणा ॥ ४ ॥
 असती य परिरयम्सा, दुविहे तेणे व सावते दुविहे ।
 सघट्टणलेयुवरी, दुजोयणा हाणिजा नावा ॥ ५ ॥
 जघट्टा सघट्टो १, नामिलेपो २ परेण लेयुवार ३ ।
 एगो जले थलेगा, निप्पगलणतीरमुस्सग्गो ॥ ६ ॥
 निभए गारत्थीण तु, मग्गतो चोलपट्टमुस्सारे ।
 सभए जत्थग्गे वा, उत्तिण्णेसुं घण पट्ट ॥ ७ ॥
 दग्गतीरे वा चिट्ठे, निप्पगलो जाव चोलपट्टो ।
 उ सभए पलजमाण, गच्छति काएण अफुसतो ॥ ८ ॥
 असात गिहि णालियाए, आणक्खेउ पुणो वि पडिअरण ।
 एमा भोगपाडिग्गह, वेई सव्याणि नो पुरजो ॥ ९ ॥
 ठाणतिय मोत्तण, उज्जत्तो त्थ ठाति णावाहे ।
 दत्तिओड्ढ व तुभेसु मि, एस मिही होति संतरणे ॥ १० ॥

जे नाथ द्वारा जळ उतराय ते नाथहुं तारिमा कहेवाय छ सक्षेपयो नळ उतराना के प्रकार छे-(१) थाह (थोडु) अन (२) अथाह (अगाध) थाहना व्रण प्रकार छे-(१) सघट्ट, (२) लप अने (३) लेपापरि काइक नदीमा थोडु जळ हाय, अने काइक नदीमा पुष्कळ जळ हाय, अगाध जळवाळी नदीमा थने भुजा द्वारा तरथु नर्हा, वमक तेम करवाधी घणा अपकाय जीवानी हिंसा थाय, भाट जळमा तरवाना साधना वृक्षाया छ, त प्रमाण आचरण करवु प्रथम ता घटा होय तो तनाधी तरथु, घटो न होय तो दत्तीधी तरथु अन त पण न मळी शक ता मुवाधी नदी बतरपी त पण न मळे तो उडुप (लघुनाथ)पी तरथु अने त पण न मळे ता पण्णीयो तरथु अन छषट नाथु प्रहण करु आ आसा घट्ट आचरण कर ता लघु चारमासी मायधिस जागे कुम मळथा छता कुमधी न तरता दत्तीपी तर ता आसातु खडन कर्तु कदेशाय पयो रीत एककने अमाय तरे ता दड १ साजवा

नाथ के प्रकारना छ जूनु अने नथु जूनु नाथ बतरवाना उपयागना न लजु कारण व तागी वष्ट छपजे अने संयोगवशात् तूना जता वृद्धी जवाय नया नाधना प० के प्रकार छ (१) भावित अन (२) अभावित भावित पटले

જલ્લમા ગતિ કરેલ, તેમા માધિત ગવા નાવધી નદી ઉતરયો, પરંતુ અમાધિત થી નહીં, કેમકે અમાધિત નયુ ગાય જલ્લમાં નાલતા ઘણા જીવોનો હિના ધાય માધિત નાય જલ્લમાં વાગ્યાર ગતિ કરેલ હોવાથી નવીન વિરાધના થતી નથી તેના પાટિયા, પાથદા વિગેરે સ્લટ થઈ ગયેલ હોય છે, પરંતુ નવા નાવને જલ્લના સસગ થતા ઘણા જ વિરાધના ધાય છે માધિત નાવના પળ છે પ્રજાર છે તે જ જલ્લમા માધિત થયે અને અગ્ય જલ્લમા માધિત થયેલ જે તે જ જલ્લમાં માધિત હોય તેવાં નાવ દ્વારા ઉતરતુ હેમુ છે, કારણ કે એક જલ્લ યોજા જલ્લને માટે જલ્લરૂપ છે આપનામાં પળ પ્રચલિત રિવાજ છે કે-એક કૂવા યા તો નાવનો સવારા તે જ કૂવા યા તો વાવમાં નાલવા જો મૂલથી પળ અગ્ય થયે નાવવામા આવે છે તો તે અપ્કાવના જીવોની હિના ધાય તે મોટા કૂવાનુ પાળી ત્વારા કૂવાના જલ્લમા નથી નાલ ધામાં આવતુ તેમા પળ આ જ દેતુ સમાયેલા છે આ પ્રમાણે વ્શવિજ્ઞ માધિત નાવના પળ છે પ્રજાર સમજવા—(૧) છકાયેલી અને (૨) આદ્ર તેમા સ્ફી માધિત નાવધા ન ઉતારુ, વાગ્ય કે તેને જલ્લમા પ્રવેશ કરાવતા જ તે જલ્લ ચૂમવા માટે છે અને એ રીતે અપ્કાવના જીવોની વિરાધના ધાય છે, માટે આદ્ર માધિત નાવના જ ઉપયાગ કરયો અને તે પ્રમાણે કરતા જયણાનો પૂરેપૂરો ઉપયોગ રાલયો

પિંદી સુધી જલ્લ હોય અને તેમા ઉતરે તેનો સઘટ્ટ કહેવાય, નામિ સુધી જલ્લ ઊડુ હોય તે લેપ કહેવાય અને નામિ ઉપરાંત જલ્લ હોય અને તેમા ઉતરે તો લેપાપરિ જાણતુ સઘટ્ટામા વેગી રીતે ઉતરતુ તે જાણવા વહ છે કે-એક પળ જલ્લમા મૂકયો અને એ પળ અધર (આકાશમાં) રાલયા-એ પ્રમાણે જયણાપૂવક ઉતરતુ પરંતુ જલ્લનુ ટોટાણ ન કરયુ કાઠે આવતાં પળ ઊતરતુ પાળી નોતરવા દેતુ પાળી સવ સુજાઈ જાય ત્યારવાદ કાઠ દરિયાપટિયા પટિકામે અને વાયારસગ કરે યા સઘટ્ટાની જયણ જાણથી

છેપ પ્રમાણતુ જલ્લ ઉતરવાનો વિધિ વ્શવિ છે-જો વારાવિવના મય ન હાય તો જ રક્તે મૂહસ્થ ઉતર્યા હાય તે માર્ગ નદી ઉતરયો અને જેમ જેમ જલ્લમા આલ્લ વધાય તેમ તેમ વિશેષ ઊડુ જલ્લ આવે પટલે ષોલપટ્ટી ઉચો ઊચો કરયો વાગ્યટ્ટી ઉચા લેવાથી અપ્કાવના ઘણા જીવાના વિનાશ અટકી જાય છે કારણ કે ષોલપટ્ટી મીઝાવાથી ઘણા અપ્કાવના જીવાની વિરાધના ધાય વૈરાધિકનો મય હાય અને યોજા મૂહસ્થનો યોગ હોય ત્યારે મૂહસ્થ જલ્લમા અલધા પર્વત પર્શોંચે ત્યારે પોતાનો ષોલપટ્ટી વાધીન જલ્લમા ઉતરે અને તે પ્રમાણે ઉતરતા ષોલપટ્ટી મીનો ધાષ તો જયણાપૂવક થત નદીના કાઠા ઉપર આવીને ઊમા રહેતુ અને જ્યા સુધી વાગ્યટ્ટીનુ જગ નાતરી ન આવે ત્યા

मुधी कांठा ऊपर ऊभा रहेषु जो भय होय तो चाटवट्टी लांघो करीने पटले के-हाथमां लांघो करीने माय अथवा दाहा ऊपर राखी जाय, पण ते भीना खोळपट्टाने पोताना शरीर साथे स्पर्श न कराय जा गृहस्थ साथे न होय तो जा विधि प्रमाणे घर्तयु पर तु गृहस्थ होय तो केन करयु ते पण दर्शावता कहे छे के-जे स्थले पीशा घटेमागु उतरता जणाय ते स्थलेषी उतरयु, अने कोइ पण घटेमागु न होय तो जे स्थलेषी पूर्व जाको मया हाय तथी पगट्टी जोषी अने पोताना देहप्रमाण करमा चार आगळ अधिऊ दढ होय तेने "नालिया" कहे छे ते नालिया ग्रहण करीने जळनु प्रमाण तपासता तपामता नदा उतरयो नालिया पासे न होय तो अथ्य तरथावाळानी राह जायी आ छेप प्रमाण जळ उतरयानी विधि दर्शायी

द्वे अथाद्-अथाग पाणी उतरयानी विधि कहे छे, तेमा नाथ सयधी हकीकत आ चिचेवनमा पूर्वे जणायी क्षीधी ने द्वे नाथमा कइ रीते घेसु ते जणायता कहे छे के-सय पात्रादिङ् उपकरण पक्क करीने घाधवा, पट्टी छीकामां ऊधे मुये राखीप तेम रासथा केज्लाङ् आचार्यो आ सयधमा पम पण जणाय ने के-भहोपकरणने पडिलेहीने, मस्तकथी ते पग पर्यंत शरीरनी प्रतिलेखना करीने नाथमां घेसु नाथमा पण आगळ न घेसु केम ये तेथी प्रवर्तन दाप पटले नाथ घालघाना होय लागे नाथना पाछळना भागमा पण न घेसु कारण क अतिशय जळप्रमाणने कारणे भय उपस्थित थाय, माटे नाथना मध्यभागमा ज घेसु नाथ पण ग्रण स्थान-१ दृषस्थान, २ कृपस्थान अने ३ निर्धाम्बरस्थान घर्जोने घेसु नाथना अग्रभाग ने देवस्था, मध्यमा पन स्थान अने पाछळ तोरणस्थान-आ ग्रण जग्या पण यज्जयी जे स्थले फ य कोइ न घेसे ते स्थले उपयोगपूषक, नवकारमथु स्मरण करीत घेसु मागा रिष पचचकलाण पण करयु व-जा वइ पण उपग्रव थाय अन वाळरुम पमाय तो मारे सयस्थना त्याग छे नाथ जळमाण पमार करीने कांठे आये थ्यारे पण सौं प्रथम आगळना भागे न उतरे तेज्ज पाछळना भागे पण न उतरे, जेम मध्य भागमा घेसे तेथी न रीते मध्य भागे उतरे पछी कांठे उतरने इरियावहो पडिकामी कायोरेसम कर जळतो सघट्ट न थयो होय तो पण आ प्रमाणे विधि करयी ज दत्तो, उडुप अने तुघ विगेरेतो विधि पण आज प्रमाणे क्षाणयो विदोष प के ने गूकीने पछी इरियावल्गियादि विद्या करवी आ प्रमाणे नावद्वार जाणवु

द्वे विहार सयघो घर्णन जणाये छे भीतिशीयस्रवना म्शमा उदेशानी चर्जिमां कश छे क-

उणाइरिचमासे, अट्ट विद्वरिउण गिम्हहेमते ।

एगाह पचाइ, माम च जहा समाहीण ॥ १ ॥

काऊण मामकूपं, तथेव उत्रागयाण जयणाए ।
 चिन्तल्लग्रामरोहेण, वा त्रितेण द्विया ऊणा ॥ २ ॥
 वासास्सिच्चालभे, अद्धानाईसु पचमहिगाओ ।
 माहगव्वाघाएण, अपडिक्कमिउ जह वयति ॥ ३ ॥
 पडिमा पडिउण्णाण, एगाहं पचढो तहा लदे ।
 जिणसुद्धाण मामो, निकारणओ य थेराण ॥ ४ ॥
 ऊणाइरिचिमासा, एव थेराण अट्ट नायच्चा ।
 इयरे अट्ट विहरिउ, नियमा चत्तारि अच्छन्ति ॥ ५ ॥

चार मास हेमत ऋतुना पटले शिवाजाना अने चार मास ग्रीष्म ऋतुना पटले उनाजाना आ आठ मास दरमियान थाछो या अधिक् विहार क्यो होय केवी रीत विहार करयो ? ते सयरे जणावता वहे छे के-प्रतिमाधारीय विहार करता करता आ आठ मास दरमियान गाम या नगरमा एक अहोरात्रि स्थिर रहेतु यथावेदक कल्पवाळा मानुओ एक स्थले पाच अहोरात्रि रहे । नितकल्पी, २ शुद्ध परिहारिक अने ३ स्पष्टिरकल्पी-ए साधुओ एक मास पर्यंत एक स्थले धाम करी शके आ प्रमाणे ज्ञान, दर्शन तथा चारित्र्य पर रत प्रवीणो समाधि धाय-सुखशातिपूषक आराधना धाय तेवी रीते विहार करीने पर्वा समये चानुमास योग्य स्थाने जनु

आठ मासवी जोछा के अधिक् विहार केवी रीते धाय ते जणावता वहे छे के—कोई एक स्थलमा आषाढ मासकल्प क्यो पटले के आषाढ मासमा वास क्यो अने पछी ते न स्थलमा चानुमास रद्या पटले आषाढ मासने गण प्रीमा ७ नेता सात मास विहारना थया आनी रीते ऊण आठ मास कहीप बीजी रीते पण ऊण आठ मास यह शके छे, ते आ प्रमाणे-जे स्थले चानुमास रद्या होय स्याधी विहार करवाना मागमा काएथ होय, यथादि घरस्था करतो होय, पासेना गाम-नगरादिकने घेरो घळायो होय अगर तो मागी-भरकी आदिक् उपद्रव थयेल होय इत्यादिक कारणोधी मागशर मास पत्ती विहार धाय तो ऊण आठ मास धाय आठ मासवी अधिक् कवी रीते धाय ? ते जणावता वहे छे के-आषाढ मासमा चानुमास योग्य स्थल न मळ्यु होय तो पछी एक मास अने बीश दिवस पर्यंत क्षेत्र मेळवी शवाय छे भावरया शुद्धि पाचमने दिवसे पयुपण कल्प करवातो होय आ प्रमाणे नथ मास ने बीश दिवस पर्यंत विचरण यह शके साधवाहनी माधे विहार करयो पढे त्यारे मन-इच्छित विचरण न थयाधी चानुमान माटे आषाढ मास व्यतीत यह अथा उपरात पाच अहोरात्रि धायत एक मान ने बीश अहोरात्रि व्यतीत

यद् ज्ञाय यच्छी देववशान् वृष्टिं न न चर्द्दं हाय तो आश्रित्य या कार्तिक मासमां
विहार करयो पडे त्वादे पण अष्ट मास अधिक् थाय कोइ पण विप आयो
पटवान् होय, उपद्रव यथातो होय, कार्तिकी पुणिमा पत्री विहार करवान्
मूर्हत ज न आयतु होय, नभय तेमज वप्रतु यट माग न होय अथवा अय
कोइ पण कारणे कार्तिकी पुणिमा पत्री विहार करवानो दिवसर न न आयतो होय
तो चउमामो प्रतिव्रमण कर्वा पूर्ये अ विहार करयो पडे-आयो रीते भिन्न भिन्न
कारणोने अगे आठ मास उपरात पण विहार कर्वायो पडे

प्रतिमाधारी एक अहोरात्रि स्थिरवास करे अने यथालक्ष्य पांच अहोरात्रि
रते शेष काळमा विहार कर्वा करे शुद्ध परिहारिक शब्दयो प्रायश्चित्त पात्रेजा
परिहारात्रि साधुनो नियंथ दर्शाव्यो छे १ जिनकल्पी, २ शुद्ध परिहारिक
अने ३ स्वविरक्तपी साधुओने माटे मानकल्पी विहार दर्शाव्यो छे जो कोइ
पण प्रकारनो व्याघात होय अथवा तो अग्य कोइ पण कारण उपस्थित यद्य
हाय तो स्वविरक्तपी माममां ओन्तु या अधिक् करी शक्ये छे पटले ५ रीते
स्वविरक्तपीने माटे उण अष्ट मास या तो अधिक् अष्ट मास विहार कर्वाो छे
परन्तु १ प्रतिमाधारी, २ यथालक्षक, ३ शुद्ध परिहारिक अने ४ जिनकल्पीने
माटे तो जेम आठ मास सबधी विहार कर्वाो छे तेम विहार करीने चातुर्मासमा
घार मास एक क्षेत्रमा न व्यतीत करे

धोमासु वेया क्षेत्रमा रतेषु तेमज गाम-नगरादिकर्मां वेधी रीते प्रवेश
करयो ते सबधी हकीकत जणावता कहे छे क-

आसाढपुणिमाए, वासावासम्मि होइ ठायव्वम् ।

मग्गासिरवहुलदसमी उ, जाव एग्गम्मि स्थित्तम्मि ॥ ६ ॥

वाहिद्वियवसर्महिं, खित्त गाहित्तु वासपाउग्गम् ।

कप्प कहित्तु ठवणा, वामाण सुद्धदसमीए ॥ ७ ॥

इत्थ य अणभिग्गाहिय, वीमइराय सवीसई मासम् ।

तेण परमभिग्गाहिय, गिहिणाय कत्तिओ जाव ॥ ८ ॥

असिवाइकारणेहिं, अहवा वास न सुद्ध आरद्धम् ।

अहिमाद्वियमि धीमा-इपरेसु ससीसई मामो ॥ ९ ॥

एत्थ उ पणम पणम, कारणिय जा सवीसई मासो ।

सुद्धदसमीठियाण, आसाढी पुणिमोसरणम् ॥ १० ॥

आपाढ पुणिमाए चातुर्मास रतेषु पटने के जे स्थले चातुर्मास करवु
हाय न स्थातमा आपाढ पुणिमाए प्रवेश करयो अने कार्तिकी पुणिमा सुधी

वास करयो अवघाड तरीके कार्तिक वदि दशम (मारवाडी मागशर वदि दशम) सुधी पण रही शकाय कटलाको आ दश दिवसनी वृद्धिन अगे थे दश रात्रि (वीश दिवस) अधिक गणान मागशर मास पर्यंत रहेवानी छूट माने छे

केवी रीते ग्राम या नगरमा प्रवेश करवा ते सत्रधी दकीकत जणावता कहे छे क-जे स्थळमा आपाढ मासकल्प कर्यो त्या अवघा अ-पत्र सामाचारा भावना वहेवी पक्षी पशुपणा कल्प कहीन आपाढ शुद्धि दशमाय वपास्था पना करवी कटलाक आपाढ वदि पाचम (मारवाडी भावण वदि पाचम) वर्षाकाल सामाचारी स्थापवातु वहे छ आ प्रमाणे आपाढ मासनी पूर्णिमाय अगर ता आपाढ वाद पाचमे पशुपणा कल्प करोन रह ता पण जो काइ गृहस्थ चातुर्मास सत्रधी पूठ तो सदिग्ध उत्तर आपवा, पटल र "दश जमारे चातुर्मास रहेवानु निश्चित नया" आ प्रमाणे जबाब आप आ प्रमाणे एक मास न वीश दिवस पय त सदिग्ध उत्तर आपवा आधी रीत सदिग्ध उत्तर आपवातु कारण नु ? त जणावतां वहे छ क-त स्थळमा जघानक काइ उपद्रव उप स्थित थाय, वरसाद् सारा न वरस, एक मास न वीश दिवसमा ५६ अमर्गालक काय थाय, राजा दुष्ट हाय, पाखंडीआनु नार हाय इत्यादिक अनक कारणा हाय छता पण जो साधु चातुर्मास रह ता जिनअ ज्ञाना भग कर्यो कहवाय 'अम अहीं चातुर्मास रद्या छाप आ प्रमाण गृहस्थने जणाव्या वाद उपर्युक्त कारणा आवा पढ्ये छते विहार करवा पडे ता लाभमा जेन शासननी दालना थाय अने मिथ्यात्वा लावा उपहास करता कह क-साधुआ जणावता हता के अमे तो सर्वज्ञ-पुत्र छाप ता तमनु स-ज्ञापणु क्या गयु ? पहेला कथ क-अम धोमासु रक्षा छाप अन दघे सकट आवता चाल्या गया-तओनु मृपायादापणु तो जुआ षष्ठा निश्चित रीत वहे क-अम चामासु रहवाता छाप ता पण मुक्केली आय कारण क-लाका जाणे क-साधु चामासु रक्षा छ माटे वपादि सारी आवेश, ननु धाय घणु पाकश पम धारा जूनु धाय वचा नख, छापरा चळाय, खेडतो हळ विगरे तेंपार करे, व्यापाराआ तल पालावा तल कढाय-इत्यादि घणा आरम-सरभाविषा कायो थाय तना निमित्तभूत साधुआ थाय अन दाषभागी बन

जा अभिवर्द्धित वय हाय ता वीश रात्रि गये छते गृहस्थन कहे अन चद्र वय हाय ता एक मास न वीश रात्रि गये छत गृहस्थन कह ज वपमा थ मास हाय ते अभिवर्द्धित वय कहेवाय अधिक मास युवता मध्यमा क अतमा थाय छ जो अतमा होय तो थे आपाढ मास हाय अने मध्यमा हाय ता वे पाप मास हाय

शिष्य शका करता पूछे क-जा अभिवर्द्धित वपमा आपाढ अन पाप प

वे न मास वधे छे ता अभिवर्धित ययमा वीश रात्रि अने चंद्र वर्षमा एक मासने वीश दिवस पम कहवाना शो हनु छे ? ए वन मास चातुर्मासमा ता आयता नथी गुह तता प्रत्युत्तर आपता जणाव छे ए-आपाठ मास ग्रीष्म ऋतुमा वधे छे तथी त मास ग्रीष्म ऋतुमा गया जाणथो अने तेथी अ अभिवर्द्धियवरिसे वीसरातिय । एथो पाठ छे आषाढी पूर्णिमाए ढगलादिक ग्रहण करे, पयुषण करव वहे अने पाष दिवस बाद आषाढ बदि (मारवाही प्रायण बाह) पाचम पयुषण करे पम वारण वारणे पाच-पाच दिवस वधारे भा रीत वधारता-वधारता भादरवा शुधि पाचमने दिवसे पयुषण करे आषाढ पूर्णिमाए पयुषण करे त उत्सग माग कहेवाय अने आषाढ बदि पचमी ए अग्य दिवस करे त अपवाद माग कहेवाय भादरवा शुधि पचमीए तो अपदए पयुषणपर्व करयु ज एक मास न वीश दिवसमा पण जी चातुर्मास योग्य क्षेत्र न मळ ता छषट वृक्ष हळल पण पयुषण करवा, पण भादरवा शुधि पचमा उल्लघवी नहौ

शिष्य पुन शका करता पूछे छे के-हालमा अपवतिथि भादरवा शुधि चाथन विषसे पयुषणा कम करवामाआये छे ? आचाय महाराज जगय आपे छे क-कारणिया चउर्थी । वारणे चतुर्थीए पयुषणा करवा पढे छे शिष्य पूछे छे के-हे भगवत ! एतु त एतु कारण आधी पढयु क जेथी पाचमना चोय करवा पडो ? गुह उत्तर आप छे ए-श्रीमान कालकाचार्ये त प्रथमविल छे शिष्य पुन प्रश्न कयो क-काण कालकाचार्य अने तमणे शा माटे पचमीनी चतुर्थी करी ? गुहए जणाथु क-

भामान् कालकाचार्य विहार करता करता उज्जैनी नगरीमा आष्या १ एवा चातुर्मास रह्या ते नगरीमा बलमित्र नामना राजा हता अने तेना लघु धनु भानुमित्र युवराज हता तन भानुधी नामनी वदेन हती अने बलभानु नामना माणज हती बलभानु भाद्रक स्वभाववाळो अने पिनया हतो साधु आनी धियावच्छ करवामा सदा तत्पर रहेता एकदा आचार्ये ते बलभानुन उषदश आष्या, धमनु यथाथ स्वरूप समजायु, भविष्यना वाग ते उपदेश बलभानुना हृदयमा सचाट उतरी गया तन सुसारनी स्वार्थता अने असारता समजाया अने तणे आचाय धोकालकसुरि पासे प्रयज्या ग्रहण करी बलमित्र तथा भानुमित्रा आ समाचार मळता ज तता बाधो गय्या अने चातुर्मास दावा हता आचायन नगरी बहार बाढा मूक्या

वाजा पस पम कह छे क-बलमित्र अने भानुमित्र कालकाचार्यना सुसारी यनाता माणज हता तेना प्रतिदिन तेभाना ध्वारयानमा जता अने तनु बहुमान करता शब्धमा पुराहितन आ पसद न पढयु तण राजाता वान भेरेया माउचा क-आ लावा ता पाखडा छे, यद् धर्मने मानता नथी तमना

आचार विचारमावशु ठकाणुं नवी तेमनु धमाचरण तो धर्मीं छे राजाप परस्पर
 वाद्-विवाद गाठया अने सुयं समीप जेम जागियो (वचान) झावो परे नाय तेम
 पुरोहितनी हारी गया पुराहितजीनो परातय यया पण तमण पाताना मनमाची
 दख न मूकया तण राजाना काम भभेरया शरु न राखया एकदा तण वहु फ-
 द राजन् ! जे मार्ग आ साधुआ चाठ न त माग चालयाची राजा के सौयना
 नाश थाय छे काचा वानना राजपोष आ दहीजन माची मागी लीची अने
 आचार्यन गरी वहार दाही मूकया रटलाया वहु छे व-आचार्य समर्थ तेम न
 पाताना गृहस्थायस्थाना मामा हाथाची तमने सीधी रीत चारवा जधानी आदेश
 ता न आया, पण ममस्त गरीना सुमता आहार त न्ते तथा प्रबन्ध कराव्यो
 जेवा आज्ञायधी यगळोन अ-वत्र विहार करी गया

विहार करीन तत्रा प्रतिष्ठान नगर गया स्थाना लोफाने अगाउची कहेवरावु
 के-हू आस्था पछी पर्युषणा करजा स्थानो राजा शालिवाहन अरधर्मा हता
 तन कालवाचायन आपटां जाणी अत्यंत दर्प प्राशिंग कथा अन महात्मय तेमज
 भादवरपूरव गुदन प्रयश कराव्या गुप्फ करमाधु व-भादरवा शुदि पाचमने
 दिवसे पयुषणापव करवानु छे त समय राजाप विज्ञप्ति करी व-मारी प्रज्ञाना
 आमदवी त दिवसे मारे इन्द्र महात्मय करवाना छे, तथा हु साधुवदन अने
 चैत्यपरिपाटी करा शुकु नाइ ता आप छट्टनी पयुषणा कराया गुदमहाराजे
 जणावु व-भादरवा शुदि पाचम आगवा नहीं तथा शास्त्राज्ञा छे राजाप
 पुन विनति करा व-ता चायनु पर राजा गुरुप त ववृत्त कर्तुं श्रीकालवाचाय
 युगप्रधान हाथाया तमण प्रवर्तायल चतुर्था सोप वचल राखी अन त प्रमाण
 हालमा पण चतुर्थाव न पर्युषणापवनी आराधना कराये छे

शालिवाहन राजाप पोतानी सव राणीअन आदेश आप्या व-तमे सव
 अमायसना उपवास करा अन प्रतिपदान दिवसे (भादरवा शुदि १ न दिवसे)
 साधुअन वहाराधीन, पारणु करावीन पद्धी पारणु करजो याद बीज, प्रीत ने
 बाध-ए व्रण दिवसनु तलाधर पथ करजा राणीओप राजाना आज्ञानु पालन
 कर्तुं अने प्रतिप्रदान दिवसे साधुअन मक्तिपूषक पारणा कराव्या ते दिवसची
 त प्रदशमा " साधुपूजा "नु पथ प्रवर्तुं छे

इय पाच-पाच दिवसनी हानि कवी रीते करवी ते सथची काल गवप्रह
 पटल रहवानु प्रमाण दर्शाये छे

इय सचरी जहन्ना, असीद्दिनउईदसुचरसय च ।

जह वामद् मग्गमिरे, दस राया तिणि उकीसो ॥ ११ ॥

काऊण मामरूप, तत्येः ठियाण जात्र मग्गिरो ।
 सालणण छम्मा-सिओ उ जिट्टुग्गहो होइ ॥ १२ ॥
 जइ अत्थि पयविहारो, चउपाडिवयमि होइ निग्गमाणम् ।
 अहवाणि अणित्ताण, आरोणणपुच्चनिदिट्ठा ॥ १३ ॥
 राया सप्पे कुधू, अग्गणिगिलाणे य वडिलस्ससई ।
 एण्हिं कारणेहिं, अप्पचे होइ निग्गमणम् ॥ १४ ॥
 काट्ठयभूमी सवारए अ, ससत्त दुल्लहे भिक्खे ।
 एण्हिं कारणेहिं, अप्पचे होइ निग्गमणम् ॥ १५ ॥
 वास वा नोवरमई, पथा वा दुग्गमा सच्चिक्खत्था ।
 एण्हिं कारणेहिं, अइत्थे होइ निग्गमणम् ॥ १६ ॥
 अमिरे ओमोदरिए, रायदुट्ठे भये व सेल्ले ।
 एण्हिं कारणेहिं, अइत्थे होइ निग्गमणम् ॥ १७ ॥

आषाढ चतुर्मास्यो एव मास न वास दिवस गये छत्र पयुषणा वरे तो ते
 सिन्धु दिवसतु अष्य चानुर्मास ययु, वारण य चार मासना एवमो बीम
 दिवस पैकी पथाश दिवस जनां ७० दिवसतु अष्य चानुर्मास ययु जो
 धावण वदि (मारवाणी भाद्रषा वदि) दशम पयुषणा वरे तो ८० दिवसतो
 मध्यम वर्षाकाळ थाय जा धावण शुदि पूगणु पयुषण परं वर तो ९०
 दिवसतो मध्यम वर्षाकाळ थाय जा आषाढ वदि (मारवाही धावण वदि)
 दशम पयुषणा वर वर तो ११० दिवसतो मध्यम वर्षाकाळ थाय अने जो
 आषाढ पूर्णिमाथो करे तो तन १२० दिवसतो उत्कृष्ट वर्षाकाळ थाय आ प्रमाणे
 पक्ष आतरा पण समनी लेखे

आ प्रमाण वर्षाकाळ अतीत करीने कार्तिक वदि एवमने दिवसे ता विहार
 करी जथा, परंतु जा मागशर मासमा पण परसाइ हाय, रक्षो काद्वबाला
 हाय, रस्तामा जळ भरल होय तो अष्याइ तरीर पर, ये अन उत्कृष्टावणवी
 दश रात्रि पर्यंत स्थिरताकरे अथवा उग्र कारण मागशर मासभी पूर्णिमा सुभी रडे
 स्वारवाइ जो माग काद्व-वीथडवाळा होय, रस्तामा जळ भरलु हाय, जळ
 उत्तरयातो प्रसंग प्राप्त थता हाय ता पण अथव विहार करया अ जा विहार न
 करे ता चार शुद्धमासी प्रायभिस आवे आ प्रमाणे पाथ मासतु उत्कृष्ट
 चामासु कश्चु

आषाढ मासना कल्प वर्षो होय अन पछी चानुर्मास योग्य अथ क्षेत्र न
 मळना तने ते अ स्थानमा चानुर्मास करीने, वर्षात्रिकने कारणे मागशर मासमां

विहार करयो पड़े तो चोमामानो छ माननो उत्कृष्टा काल जाणया जो फादर जाने वृष्टि प्रमुखनु कारण न होय अने रस्ता चोकया यह गया होय ता कार्तिक (मारवाही मागशर) यदि १ नै दिवसे अवश्य विहार करवा जाईए जो न करे तो पुत्रे कहल प्रायश्चित्त जाय

कारण उपस्थित थये चार पडथाजा पड़ेला पण अन्यत्र विहार करी जया पड़े ते कारणो नीचे प्रमाणे जाणया १ राजा दुष्ट होय, २ उपाश्रयमा मया प्रवेश थया होय, ३ उराभयमा कुथुमानो उपद्रव थयो होय, ४ अग्नि लागवाथो उपाश्रय मरमोयुत थई जाय, ५ ग्लान सधुनी चेवावच करवा मयु पड़े, ६ ग्लान सधुना औपवाथ अयत्र जयु पड़े ७ स्थदिल च्यानी मारी जाया न हाय यती कारण उपस्थित थये चार पडथाना दिवसे पण विहार करी जया पड़े, ते कारणो नीचे प्रमाण-१ स्थदिल-मातरादिदनी जया, जीयाकुल हाय, २ सगाराभा आवादिथ होय, ३ टुपूयक गोचरी मळती हाय, ४ पाताणे क अयने माहादय थयो होय, - मरकी प्रमुख रागोना उपद्रव उपस्थित थया होय

चार पडथा व्यतीत यह गया हाय छता पण नीचेना कारणो आगत विहार करवातो निषेध परमाय छ, ते कारणो आ प्रमाणे उ-१ विहार करवातो माग कटित विषम होय, २ विहारना मागमा स्पळे स्थळे मळ भरेट हाय ३ मागमा अतिशय कादय हाय, ४ घरसाद घरसतो वध न रहेता होय दउरे कया कारणे विहार न थाय ते मणायता दह छे के-१ मरकी प्रमुखना दउरे उपद्रव चालतो हाय ते अशिय, २ मिश्र आछी मलती हाय, ३ राजा दुष्ट होय ४ रागादिक व्याधिओ उपद्रव यह हाय अने ५ चार जासो ते मय हाय न पाठ पाच कारणाने अग चामामा पछी पण मायु विहार न कर

आ वणत श्रीपमुखणकरानी नियुक्ति वृणिमा तेमन श्रीमि-
दशमा उदेशांगी वृणिमा पण करल छ आ प्रमाणे आगमोक्त सिद्धि
विचरे ते गच्छ जे साध्वी आ प्रमाणे विचरण न करे ते विहा-
तमज निध्याथ्य यधारनारी ममजधी

हय साध्वीय मयु वचन अने भाषा बोधनी न आ गाथाद्वारा

तम्मूल ससार, जणेइ अजा विगोयमा । नृ

तम्हा धम्मवएसं, मुचुं अन्न न भासिजा ।

मासे मासे उ जा अजा, एगसित्थेण पाए,

कलहे गिहत्थभासाहिं, सब्व तीइ निरत्थयं ।

[तम्मूल ससार जनयति, आर्याऽपि गौमम ।

तस्मात् धर्मापदेश

मासे मासे तु या आर्या, एकसिद्धयेन पारयेत् ।

कलहे गृहस्थभाषाभिः, सर्वं तस्याः निरर्थकम् ॥ १३४ ॥]

गाथार्थ—हे गौतम ! धर्मोपदेश सिधायतु वचन रसात्-भ्रमण करावे तेवु छे तेथी साध्वीओए धर्मोपदेश सिधाय अन्य वचन बोलवुं नहीं. मासखमण जेवा उग्र तपने पारणे कुगादिक रुक्ष एक सित्थ(दाणा)पडे पारणु करनारी साध्वी पण जो परमर्मप्रकाशन, आल के मकार चकारादिक गाली प्रदानरूप गृहस्थ योग्य सावध (दोषित) भाषा बोले तो तेनु सपळ तप निष्फळ जाणवु.

विषेचन—धर्मोपदेश सिधायता वचनोच्चार प केवळ विषया ज गणाय. राजकथा, देशकथा, खोत्रया जने भक्तकथा-य विषयाना पार प्रकार अगाउ पृ ६४ ऊपर धणवाइ गया छे अत्यारे धानी-व्यापार पटला धधा वृद्धिगत यया छे क बोलनारने पातान पण पाते शु बोले छ ? कइ जातनी विषया करी रहा छे तेनु भ ग रहेतु नथी शास्त्रकार तो त्या सुधी वहे छे क-धीजाने कइवु लागे, दु ख लागे तेवु धधन न बोलो त पण पत्र प्रचारनी भाष हिंसा ज छे भाषासमिति जने वचनगुप्तितो पद्याय मम समझनार कदापि धर्मोपदेश सिधाय प्र प कुषली (निंदा) न करे भीवदित्तासुत्रनी छेतालीशमी गाथामा पण पत्र भाष भयो छे के-चिरसचियपावपणासीइ, भयसयसइससमहणीए ॥ चउवीसजिणवि णिगगयकहाइ, बोलतु मे दिअहा ॥ ४६ ॥ अर्थात् जनेक भयमां उपाज्जन करेला पापराशिने नष्ट करनारी, लाखो भयोतो अत करनारी यथी घोषीश तीर्थकर परमात्मानी धधा करवावटे करीने मारो दिवस इयतीत थाओ ! आधा अतुल लाभ आपनार धर्मकथा छोडीने साध्वीय अग्य विषयामां शा माटे आसक्त यवु घटे ?

मासखमण-मासखमणनी उग्र तपधर्या करनारी अन पारणाने दिवसे मात्र एक दाणो रुक्ष आहार करनारी साध्वी पण जो भाषासमिति न जाळवे, गृहस्थ योग्य सावध भाषा बोले, पारवाना मम प्रकरो, अन्धने आल आपे, कांसना पर दोषित जनी भाष आपे ता शास्त्रकार वहे छे के तेथी साध्वीनी तीव्र तपधर्या निरर्थक जाणवी कइ छे क-" कधि मोड पुंश्चतणु, सवमता पळ जाय ।" मात्र मोचना अवल्यनथी कौशिक तावम मरीने चदकौशिक सप ययो जने पुषभवना तीव्र सस्वारने कारणे दष्टिबिपद्दया अनेजना प्राणो हरवा लाग्यो आ माटे त्र शास्त्रकार वहे छे क-साध्व प कदापि कोचावेशना माय ने गृहस्थोचित सावध भाषा बाल्नी नहीं।

॥ इति साध्वीस्वरूपनिरूपणस्तृतीयोऽधिकार ॥

उपसंहार—

आ गच्छाचार प्रकीर्णक क्या क्या सुत्र-सिद्धांतमांघी उठरेल छे ते दर्शा
वतां प्र यथा वद्रे छ ये —

महानिशीहकप्पाओ, व्यवहाराओ तद्देव च ।

साधु साधुणि अट्टाप, गच्छायारं समुट्टिओ ॥ १३५ ॥

पढतु साधुणो एय, असज्जाय विवज्जिउ ।

उत्तम सुअनिस्संद, गच्छायार सुउत्तमम् ॥ १३६ ॥

गच्छायार सुणित्ताण, पठित्ता भिअत्तुभिस्कुणी ।

कुणतु ज जहा भणिय, इच्छन्ता हियमप्पणो ॥ १३७ ॥

[महानिशीयकत्पात्, व्यवहारात् तयैव च ।

साधुमाध्वीनामर्याय, गच्छाचार समुद्धृत ॥ १३५ ॥

पठन्तु साधव एतद्, अस्माभ्यापिक विचर्य्य ।

उत्तम श्रुतनिस्सन्दम्, गच्छाचार सूत्तमम् ॥ १३६ ॥

गच्छाचार श्रुत्वा, पठित्वा भिक्षव. भिक्षुण्यः ।

कुर्वन्तु यद्यथा भणित, इच्छन्तो हितमात्मन ॥ १३७ ॥]

गाथार्थ— श्रीमहानिशीथ, श्रीबृहत्स्वरूप अने व्यवहारमाप्पमांघी तेमज
निशीथादिक(छेद्)धरामाधी साधु—साध्वीओने माटे आ गच्छाचार
प्रकीर्णक उद्धृत करेल छे.

श्रीस्थागगसूत्रमां दशरिल दश प्रकारनी असज्जाय वर्जनि महानिशीथ,
बृहत्स्वरूपादिक प्रधान श्रुतना निचोडरूप-तत्त्वमारूप आ गच्छाचार पयत्तानु
साधु तेमज साध्वीओए मणवु, गणवु तथा परिशीलन सुविचार करवु.

श्रेष्ठ साधु-साध्वीओनी मर्यादारूप आ गच्छाचार पयत्तो सद्गुरु पामे
अर्थरूपे माभरी तेमज योगोद्बहनरूप विधिवटे सूत्ररूपे ग्रहण करी आत्मानु
कल्याण इच्छनारा साधु-साध्वीओए जेम आ गच्छाचार पयत्तामा वर्णव्यु छे
तेवु समाचरण करवु.

विवेचन-आ गच्छाचारपथज्ञो श्रीमहाविशीथ, वृहत्कल्प अने व्यवहार भाष्य जेवा प्रमाणभूत सूत्रोमायी उद्धरीने घायेल छे पटले ते प्रमाणिक अने माननीय छे वळी प्रकणकारी रचना प्रथेकबुद्ध मुनिवर के तीर्थंकर भगवतना विशिष्ट शिष्यद्वारा धाय छे पटले पण प्रकीर्णकारी समुद्धरता स्वयमेव ज सायित थइ जाय छ

आशा पयज्ञानु पठनपाठन-परिशोक्त अस्थाध्याय वर्जाने वरधु धीरधाग सूत्रना दशमा स्थानकमा दश प्रकारनी असज्जाय नीचे प्रमाणे जणावी छे- दसविहे अतलिम्बिए असज्जाइए पत्रत्ते त जहा-उकाणाए १, दिसिदाहे २, गजिए ३, निज्जुए ४, निग्घाए ५, जुवए ६, जकरालित्तए, ७, धूमिआ ८, महिआ ९, रयउग्घाए १०, आकाशधी दश प्रकारनी असज्जाय उत्पन्न धाय छ १ उक्कापात-तारानु वरधु विगरे, २ दिशिदाह-योइएक दिशामा ५०१ महा नगर थळे तेनी आकाशमा जे उघोत धाय ते, ३ गर्जना-अफाळे मघनी गर्जना धाय, ४ बिद्युत्-अफाळे आकाशमा विज्जळी धाय, ५ निर्घात-वाद्दयुक्त के वाद्द रहित आकाशमा व्यतरदेवाता करेला महाध्वनि, ६ जुवक-च प्रमानी प्रभा अने सध्यानी प्रभा प वने साथे थइ जाय, पटले मिध थइ जाय च द्रनी प्रमाथी टकायेल सध्या ज्या सुधी ज्ञानधामा न आवे त्या सुधी शुद्ध प्रतिपदादिकमा सध्याना छेद ज्ञानता छता फाल त जणाय माटे प्रण विषस प्रादोपिक फाल ग्रहण न करवा, पछी कालिक सूत्रना स्वाध्याय त धाय, ७ यज्ञादीत-आकाशमा यक्षदीत धाय पटले उताश थइ जाय, ते समये स्वा ध्याय करे तो शूद्र देव छळवा आवे, ८ धूमिका-मदिकाना भेद, त घणधी धूम घर्णादि छ, ९ महिहा-ज्ञीणा ज्ञाणा वरसाद, १० रजघात-विलमा परिणामधी चारे दिशामा धूळ वरसवा माटे

धीनी रोन पण दश प्रकारनी असज्जाय कहा छे, ते आ प्रमाणे— दसविहे ओरालिए असज्जाइए पत्रत्ते त जहा-अट्टी १ ममे २ सोणिए ३ असुइ सामते ४ सुसाणनामते ५ चदोवराण ६ सारावराण ७ पडणे ८ रायवुग्गहे ९ उवस्सयस्म अतो उरालिए सरीरे १० । औदारिक शरीरनी असज्जाय दश प्रकारनी छे १-३ अस्थिपट्टे हाडका मन पटले मास, शणित पटल करिर-लाही अन चम विगरे औदारिक शरीरना आ चारे पदार्थो साठ हाथनी अदर पढवा हाय ता जे कालमा पडजा हाय तयारधा प्रण पहारनी असज्जाय बिलादीए उदर प्रमुख मार्गो हाय तो एक अहागत्रनी असज्जाय आ तिर्यचना हाड-मानना माफ १ मनुष्यना हाड-राम विगरेनी असज्जाय ज्ञानी लेथी जा मनुष्यादिकना हाड-मास सा हाथनी अदर पढवा हाय ता जे काले पढवा हाय तयारधी अहारात्रिनी असज्जाय ज्ञानधी श्रीना ऋतुवाळनी प्रण दिखतनी

અસજ્ઞાય, પુત્રસન્મની માત દિવસની, પુત્રીજન્મની ઝાટ દિવસની મૂર્ધિમા દાટેલા પ્રાણીની વળ અસજ્ઞાય જાણવી ૬ અશુધિ-સ્વચ્છિત્ તથા માતૃ પ્રમુલ્ક નજીક હોય તો અસજ્ઞાય, ૭ દમશાનસમીપમ્-દમશાન અથાત્ મશાણ પાસે ઘેસી સ્વાધ્યાય ૧ કરવા ૬-૭ ચન્દ્ર ૩ સૂર્યુ પ્રદણ હાય તો અસજ્ઞાય જાણવું અને સૂર્ય પ્રદણાચસ્થાના જ અસ્ત થાય તો ૧ રાત્રિ ૫ દિવસ પછી અહોરાત્રિનો ત્યાગ કરવા અન જા પ્રદણ થયા યાત્ર ચન્દ્ર યા સૂર્યનો ઉદય થાય તો ચન્દ્ર સવધો તે રાત્રિના કાઠ અને સૂર્યનો તે દિવસ તમજ રાત્રિ સવધો યાત્ર પર્યંત અસજ્ઞાય જાણવી સૂર્ય તેમજ ચન્દ્રન ઔદારિકમા ગળવાના દેહુ ય છે ય-તજોગા વિમાન ઔદારિક છે ૮ પતન-મરણ ૧ગમ્મા રાજા, પ્રધાન, સેનાપતિ ય ઘોટવાઠ વિગરેતુ મૃ યુ યુ હાય તો તેન મ્ધાન યાજા ૧ ઘેસે તથા સુધો અસ્વાધ્યાય જાણવું નિભય થયા પછી વળ અહોરાત્રિ યજયી ગામનો નગર શેઠ ય ઘુ કુટુમ્બનો ધના, શર્યાતર ય માત ઘરન ઝાતરે કાંડુ મૃત્યુ થાય તો ૫૬ અહોરાત્રિનો અમરજ્ઞાય જાણવી વદાષને સ્વાધ્યાય કરવા જ દાય તો ગુત રાતે પર જા તમ ૧ કરે તો લાકામા નિદા થાય ય-શા લાકા કેવા નિદય છે, ૧૧૩૧ પોડા વળ સમજતા નથી ધિગરે ૯ રાત્રિચઘદ-રાજાનો સપ્રામ હાય, સેનાપતિ ધિગરે માટા માણસની લઢાર હાય, તથા નજીકમા યોદ્ધા-પુલ્ક લડતા હાય, સુમટ સુમટ યલ્લે જગદો થયા હાય તો અસ્વાધ્યાય કારણ ય તમા દેવન કુટુમ્બના મય રહ્યો ૯ ૧૦ ઠવાધ્યમમાં મનુષ્યાધિવના, શરીરુ છેદન મે, ૧ યુ હાય તો ૧૦૦ હાય સુધામાં અસજ્ઞાય અન વદાષ છેદન-મેદન ન થયું હાય પરમ્તુ દુગ્ધિતવળાથી ૧૦૦ હાય સુધીમા હાય તો વળ અસજ્ઞાય જાણવા તેન દૂર મૂચી આવ અને સ્થાનશુદ્ધિ કરે તો અસજ્ઞાય ન રહે

આ પ્રમાણે ઘોશ પ્રવારની અસજ્ઞાયા જાણવી અસ્વાધ્યાય સય યી વિશેષ વર્ણન શ્રીનિશીવસ્થના ઓગળીશમા ઉદ્દશાનો ચૂનિમા તથા આયદ્યકનિર્યુક્તિ પ્રમુલ્ક પ્રથામાથી જાણવું

આ પવનને ઢલમ કહેવાના માથ ૫ છે ય-આ પ્રથમાં કહેલા આચાર-વિચારનુ સારી રીતે પાલન કરવામા આય તો માણસના મન, યત્ન અને કાયા પવિત્ર થને અને ધાર પુદ્ગાથપૈકી ઉત્તમ મામન મેલ્લવથા સમર્થ થઈ શકે ઢછી આ પવનના સઘ નિર્દાંતના સારમ્ત છે તેન દ મધુઆ ! તમે મળા

હવે વાદી શકા કરતાં કહ ૩ યે-શા પવનમાધુપ જાણવા તેમ તમે કહ્યુ તો શુ થાયવં ન ન મળવો ? તેના ઉત્તરમાં શાસ્ત્રકાર જણાવે છે યે-આગમોને વિષે આયકોન વાચના દશાના નિર્દેશ કર્યા છે શ્રીનિશીવસૂત્રના આગળીશમા ઉદ્દેશાના પ્રાંતભાગમાં કહ્યુ છે યે-૧ે મિક્તુ વા મિક્તુણી વા અણ્ણઉસ્થિય વા

गारन्धिय वा पाण्डु वायत वा साहज्जइ । इत्यादि० आ वाक्यनो नृणिमां जणाण्यु
छ क-जे साधु-साधी अभ्यमतिने, अल्पसुस्थियाळा स्वधर्मोप गृहस्थने वाचना
आपे या ता वाचना आपनाग्न सारा वहे तो चार लघुमासो प्रार्थाश्चत्तन
पात्र थाथ वळी जो पासस्थाने, आनस्थाने, कुशीश्रीयाने, सप्तकते, सुप्री वाघा
आपे ता पण चारमासो लघु दड अन अथी वाघा आप ता चारमासो गुह
दड आपे यथाच्छदकने सुप्रवाचना आपे तो चारमासो गुहदड अने अथनी
वाघा आपे ता छमासो लघु दड आधे आ स्वधर्मा अपवाद दशापिता वहे
छ क-काइ थावक दोखा लेधा तयार थयो हाय ता तन छनीवणिया अध्ययनयो
पिण्डेपणा सुधो वाघा आपयो, उत्तम माग ता थावकन वाचना आपनातो रधी

आ गच्छाचार पद्यशाना अरण्यो, तना मननयो अने परिशीलनथी साधु
साध्वीओ जो पाताना आचार सम्पगरोतिमा परिणमाय तो स्ववद्व्याजकारक
थया उपरात परहित करायामा पण समथ वने

आ गच्छाचारपद्यशानो टीका तपागच्छरूपी गगनमा सुय समान भट्ट
रकपुर दर आश्रीणद्विमलसूरीश्वरजीना चरणकमलसेवी (शिष्य) श्रीविजय-
विमलगणिए करेल छे गच्छाचार टीकानु प्रमाण २८१० आक छ श्रीविजय-
विमलगणिए पि म १६३४ मा थप आ टीकानी रचना करी हती अने तमनी
विस्तृत पट्टपरंपरा अ थसुद्धिना भयथा त्यजी दर्शने कथल अमारी माप राखल
पट्टपरंपराया अम नीचे प्रमाणे जणाव्या छे

१ चरमजिनपति श्रीवर्द्धमानस्वामीजी	११ श्रीइंद्रदिन्नश्वरिजी
२ श्रीसुधर्मस्वामीजी	१२ श्रीदिन्नश्वरिजी
३ श्रीजगन्नाथस्वामीजी	१३ श्रीसिंहगिरिजी
४ श्रीप्रभवस्वामीजी	१४ श्रीवज्रस्वामीजी
५ श्रीशुभभद्रश्वरिजी	१५ श्रीवज्रसेनश्वरिजी
६ श्रीयशोभद्रश्वरिजी	१६ श्रीचंद्रश्वरिजी
७ श्रीसभूतिविजयजी अने
श्रीभद्रबाहुस्वामीजी	१७ श्रीसामंतभद्रश्वरिजी
८ श्रीस्थूलिभद्रजी	१८ श्रीवृद्धदेवश्वरिजी
९ श्रीआर्यमहागिरिजी ने
श्रीआर्यसुहस्तिश्वरिजी	१९ श्रीप्रद्योतनश्वरिजी
१० श्रीसुस्थितश्वरिजी
श्रीसुप्रतिबद्धश्वरिजी	२० श्रीमानदेवश्वरिजी
	२१ श्रीमानतुंगश्वरिजी
	२२ श्रीवीरश्वरिजी
	२३ श्रीविजयदेवश्वरिजी

- २४ श्रीदेवानंदसरिजी
 २५ श्रीविक्रमसरिजी
 २६ श्रीनरसिंहसरिजी
 २७ श्रीसमुद्रसरिजी
 २८ श्रीमानदेवसरिजी
 २९ श्रीविद्युधप्रमसरिजी
 ३० श्रीजयानंदसरिजी
 ३१ श्रीरविप्रमसरिजी
 ३२ श्रीयशोदेवसरिजी
 ३३ श्रीप्रद्युम्नसरिजी
 ३४ श्रीमानदेवसरिजी
 ३५ श्रीविमलचन्द्रसरिजी
 ३६ श्रीउद्योतनसरिजी
 ३७ श्रीसर्वदेवसरिजी
 ३८ श्रीदेवसरिजी
 ३९ श्रीसर्वदेवसरिजी
 ४० श्रीयशोभद्रसरिजी }
 श्रीनेमिचद्रसरिजी }
 ४१ श्रीमृनिचद्रसरिजी
 ४२ श्रीअजितदेवसरिजी
 ४३ श्रीजयसरिजी
 ४४ श्रीसोमप्रमसरिजी }
 श्रीमणिरत्नसरिजी }
 ४५ श्रीजगच्चद्रसरिजी
 ४६ श्रीदेवेंद्रसरिजी }
 श्रीविद्यानदसरिजी }
 ४७ श्रीधर्मघोषसरिजी
 ४८ श्रीसोमप्रमसरिजी
 ४९ श्रीसोमतिलकसरिजी
 ५० श्रीदेवसुन्दरसरिजी
 ५१ श्रीसोमसुदरसरिजी
 ५२ श्रीमृनिसुदरसरिजी
 ५३ श्रीरत्नशेखरसरिजी
 ५४ श्रीलक्ष्मीसागरसरिजी
 ५५ श्रीसुमतिसाधुसरिजी
 ५६ श्रीहेमविमलसरिजी
 ५७ श्रीआनदविमलसरिजी
 ५८ श्रीविजयदानसरिजी
 ५९ श्रीहीरविजयसरिजी
 ६० श्रीविजयसेनसरिजी

प्रशस्तिः—

- श्रीमत्सौधर्मगच्छः प्रवरमतिपुतः कल्पवृक्षः प्रतीतो,
 गच्छाचारैकचारप्रशमरसधरः सूरिमुख्यो विशालः ।
 मंसारोन्मूलनेभ्रमणगणशुभः शान्तिचारुः प्रफुल्लः,
 सोऽथ सौधर्मगच्छो जयति जगति वो बोधिधीज तनोतु ॥१॥
- तद्गच्छे सूरिराजा वरचरणधरा भूरिभूता यतीशा,
 पारम्पर्येण जातस्तपविरुद्धरो विश्वसौभाग्यरूपः ।
 चञ्चन्द्राभचन्द्रस्तपगणगगनेऽभूज्जगच्चन्द्रसूरिः ,
 कस्मिंश्चित्पट्टयाते यवनवरपतिज्ञानहीराख्यसूरिः ॥ २ ॥
- केचित्पट्टाश्च जाताः प्रकटसुरममो देवसूरिर्यभूव,
 तस्माच्छीरत्नसूरिः सकलमतविदो यक्षनाथैः प्रपूज्यः ।
 तच्छिष्यो निष्कलङ्को विविधतपधरः श्रीक्षमासूरिरासीत्,
 तत्पट्टे लोकशास्ता सुविदितमुनिराट् प्राज्ञदेवेन्द्रसूरिः ॥ ३ ॥
- ततः कल्प्याणसूरियो, मुनीशो मोहनाशकृत् ।
 प्रमोदविजयाचार्यः, साधुसम्पत्सुशोभितः ॥ ४ ॥
- शिष्येणाखिलबोधाय, कृता राजेन्द्रमूर्शिणा ।
 गच्छाचारस्य भाषेय, सञ्चरेद्धि सता हृदि ॥ ५ ॥
- सुशोभिता सुध्रिपैपा, धनविजपादिमुनिवरेण तथापि हि ।
 दोषस्थापनपट्टभिः, शोधनीया समयसुविज्ञैः ॥ ६ ॥
- वेदवेदाङ्कचन्द्रेऽन्द्रे, पौषशुभ्रे तथोत्तमे ।
 पञ्चमीविधुवारे च, सम्पूर्णाऽभूदिय शुभा ॥ ७ ॥

सुव्रणे सुश्रमोऽकारि, चास्य ग्रन्थस्य शोधने ।

विजयाद्यगुलावादि-चतुष्टयेन साधुना

॥ ८ ॥

हस्ताग्रे द्विसहस्रान्दे, वैशाखे चाऽर्जुदोपरि ।

प्रसादादादिनायस्य, ग्रन्थोऽय पूर्णमाप्तवान्

॥ ९ ॥

जे मौभाग्यशाळी सौधर्मगच्छ विक्षिष्ट बुद्धिवाळी, कल्पवृक्ष समान,
गच्छना आचारोनु पालन करवामा ने प्रशमरस-समताभावने धारण करवानाळे,
उत्तम सूरिमहाराजाओना परिपारवाळी, विशाळ, ससाररूपी वृक्षनु छेदन करवामा
हस्ती समान, साधु-श्रमण समूहनी शोभावाळी, मनोहर शातरम प्रधान अने
विकस्वर छे तेमज विश्वमा विजयगत वें छे ते श्रीसौधर्मगच्छ तमारा
बोधिवीन(समकित)ने निस्तार करो. १

ते गच्छमा श्रेष्ठ चारित्रने पाळनारा घणा आचार्य धई गया. तेओनीन
परपरामां 'तपस्वी' एटले तप त्रिरुदवाळा, विश्वने विपे सौभाग्यशाळी, तपगच्छ
रूपी गगनप्रदेशमा चटनी जेम प्रकाशित श्रीजगच्चद्रसूरि थया. त्यार बाद
केटलाक पट्टधरो थया बाद यचनराज(मोगल शहेनशाह अकबर)ने प्रतिबोध देनार
श्रीविजयहरिसूरीश्वर थया २

त्यारबाद केटलाक पट्टधरो थया पळी साक्षान् देनममान स्वरूपवाळा श्री
विजयवैवसूरि थया. तेमनी पाटे मकळ मतोने जाणनार अने यक्षराचोधी
पूजायेल श्रीविजयवत्ससूरि थया तेमना पाटे निर्मळ चारित्रवाळा, विविध
प्रकारनी तपश्चर्या करनारा शिष्य श्रीविजयक्षमासूरि थया. तेमनी पाटे लोको
ऊपर प्रभाउ पाडनारा, सुविहितोमां अग्रणी पडित श्रीविजयदेवेन्द्रसूरि थया. ३

त्यारबाद मोहराजानो पराभव करनार (निर्मोही) श्रीविजयकल्याणसूरि
थया. तेमनी पाटे साधुगुणरूप मपत्तिधी विभूषित श्रीविजयप्रमोदसूरि थया ४

ते श्रीविजयप्रमोदसरिजीना शिष्य आचार्य श्रीविजयराजेन्द्रसूरि थया
जेमणे ममस्त लोकना बोधने माटे आ गच्छाचार प्रकीर्णकतु निवरण कथुं
के जे सज्जन पुरुषोना हृदयमा सचार पामो-मारी रीते प्रवेश पामो ५

आ ग्रथनु वाचनाचार्य बुद्धिमान् श्रीधनविजयादि मुनिवर्गे सशोधन कर्तुं
छे, तो पण दोष निकालवामा अने दोषोनी स्थापना करवामां पण चतुर अने
सिद्धांतोने जाणनारा एवा विज्ञ पुरुषोए आ ग्रन्थमां कर्त्त पण स्खलना-दोष जणाय
तो सुधारी लेवा कृपा करवी ६

वि. स. १९४४ ना पौष शुदि पांचम ने सोमवारना दिवसे आ सुदर
भाषाग्रथ पूर्ण करवामा आच्यो ७

आ ग्रथनु ग्रूफ आदि सशोधन करवामां तेमज मुद्रणकार्य कराववामां
श्रीगुलावविजयादि चार मुनिवरोए सारो प्रयास करेल छे ८

सवत् २००२ ना वैशाख मासमा श्रीअर्जुदाचल ऊपर विराजमान आदि
तीर्थपति भगवान श्रीआदिनाथजीनी कृपाथी तेमनी यात्रामां ज आ ग्रथनु
मुद्रणकार्य सपूर्ण थयुं छे. ९

इति श्रीगच्छाचारप्रकीर्णस्य टीकानुसारेण श्रीमद्विजयराजेन्द्रमूरिणा भाषा कृता
वाच्यमाना श्रेयस्करी भूयात् ॥
सर्वत्र श्रीशुभ भवतु ॥

